NOVUM NOVUM TESTAMENTUM TESTAMENTUM DOMINI NOSTRI DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI. JESU CHRISTI. INTERPRETE THEODORO BEZA. INTERPRETE THEODORO BEZA. NEW-YORK: D. APPLETON & COMPARNY, NEW-YORK: D. APPLETON & COMPANY, 448 & 446 BEOADWAY, 448 & 445 BROADWAY. M.DOCO.LXM M.DOCO.LXI PREFACE. — Tur now acknowledged propriety of giving students of languages familiar works for translation—thus adopting in the schools the mode by which the child first learns to talk—has induced the publication of this new American Edition of Theo- dore de Beza's Latin Version of the New Testament Scriptures. Of the work itself itishardly necessary to speak. Its publi- cation was suggested by the favor with which the author's lectures on the Episües were received at the Academy of Lausanne. The translation thus heralded was received with a favor which with Protestant Christians it has never lost. Several editions were published during the lifetime of Beza, to which he made such improvements as his attention was directed to, or as were prompted by his familiarity, as Greek Professor, with the origi- nal. Since 1556, when it first appeared at Geneva, this work has kept its place in the general esteem ; while more recent versions have been so strongly tinged with the peculiarities of the translators as to make them acceptable to particular classes only. The Editor has exerted himself to render the present edition, by its superior accuracy and neatness, worthy of pa- tronage; and the Publishers flatter themselves that the pains bestowed will insure for it a preference over any other edition. THE EDITOR. EVANGELIUM SECUNDUM MATTHAEUM. CAP. I. . IBER generationis Jesu Christi, filii Davidis, filii Abrahami. 2 Abrahamus genuit Isaacum, I- saacus autem genuit Jacobum, Jaco- bus autem genuit Judam et fratres e- jus, 5 Judas autem genuit Pharesum et Zaramum e Thamará, Pharesus au- tem genuit Esromum, Ésromus au- tem genuit Aramum, 4 Aramus autem genuit Áminada- bum, Aminadabus autem genuit Naas- sonem, Naasso veró genuit Salmonem, 5 Salmo veró genuit Boozum e Rachabá, Boozus autem genuit Obe- dem e Ituthà, Obedes autem genuit Jessen, 6 Jesse veró genuit Davidem illum regem, David autem rex ille genuit Solomonem ex eà quae fuerat uxor Uriae,. 7 Solomon veró genuit Roboa- mum, Roboamus autem genuit Abiam, Abias autem genuit Asam, 8 Asaautem genuit Josaphatum, Josaphatus autem genuit Joramum, Joramus autem genuit Hoziam, 9 Hozias autem genuit Joatha- mum, Joathamus autem genuit Acha- zum, Acbhazus autem genuit Eze- chiam, 10 Ezechias autem genuit Manas- sen, Manasses autem genuit Amo- nem, ÀÁmon autem genuit Josiam, 11 Josias autem genuit Jechoniam et fratres ejus, in transportatione illà Babylonicá : .. 12 Post transportationem autem llam Babylonicam, Jechonias genuit Salathielem, Salathiel autem genuit Zorobabelem, 15 Zorobabel autem genuit. Abiu- nem, Abiud autem genuit Eliachi- i mum, Eliachimus autem genuit Azo» rem, 14 Azor autem genuit Sadocum, Sadocüs autem genuit Achimum, Achimus autem genuit Eliudem, 15 HEliud autem genuit Eleaza- rum, Eleazarus autem genuit Mat- thanem, Matthan autem genuit Ja- cobum, 16 Jacob autem genuit Josephum ! virum Mariae, ex quà genitus est JESUS, ille qui dicitur Christus. 17 Universae igitur progenies ab Abrahamo usque ad Davidem, pro- genies quatuordecim : et a Davide usque ad transportationem Babyloni- cam, progenies quatuordecim: et a transportatione Babylonicà usque ad Christum, progenies quatuordecim. ' 18 € Jesu veró Christi nativitas ita fuit: Quum enim mater ejus Maria desponsata esset Josepho, priusquam 1psi convenissent, inventa est gravida, esse a Spiritu Sancto. 19 Porró Josephus vir ejus, quum esset justus, et nollet eam ignominiae exponere, voluit clàm eam dimittere, 20 Haec autem quum in animum induxisset, ecce angelus Domini in .Sommio apparuit ei, dicens, Josephe, fili DayMlis, ne metue accipere Mari- &m uxorem tuaàm; nam quod in ea genitum est, ex Spiritu Sancto est. 21 Pariet autem filium, et vocabis nomen ejus Jesum: ipse enim libera- bit populum suum ex peccatis ipsius. 22 (Totum hoc autem füctum est, ut impleretur quod ait Dominus pe prophetam, dicentem, 25 Ecce, virgo illa praegnans erit, et pariet filium, et vocabis nomen e- jus Emmanuel; quod est, si interpre- teris, Nobiscum Deus.) 24 Experrectus autem Josephus A MATTHAEUS, II. ex somno, fecit ut ei imperárat an- gelus Domini, et accepit uxorem su- am, 25 Sed non cognovit eam, quous- que peperisset filium illum suum pri- mogenitum : vocavitque nomen ejus JESUM. CAP. II. UUM. ergo natus esset Jesus in eá Bethleemá quae est Judaeae, temporibus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente advenerunt Hierosolymam, 2 Dicentes, Ubi

est ille rex Judae- orum, qui natus est? vidimus enim e- jus stellam in Oriente, et venimus ut nio ne reverterentur ad Herodem, pet aliam viam regressi sunt in regionem suam. 13 Ipsis autem regressis, ecce, an gelus Domini apparet in somnio Jo- sepho, dicens, Experrectus accipe pu- erulum et matrem ejus, et fuge in Aegyptum; et esto ilic usquedum dixero tibi; futurum est enim, ut Herodes quaerat puerulum, ad eum perdendum. 14 Ille veró experrectus accepit puerulum et matrem ejus nocte, et secessit in Aegyptum: 15 Et fuit ilic usque ad obitum Herodis; utimpleretur quod ait Do- adoremus eum. 9$ Hisautem auditis, Herodes rex turbatus est, et tota Hierosolyma cum eo. 4 Et congregatis omnibus prima- riis sacerdotibus et scribis populi, per- contotus est ab eis ubi Christus ille nasciturüis esset. 5 At illi dixerunt ei, In ed Beth- leemá guae ést Judaeae: sic enim seriptüm est per prophetam, 6 Et tu Bethleema, terra Judae, nequaquam minima es inter duces Judae, ex te enim exibit dux qui pas- cet populum illum meum Israélem. 7 'Tum Herodes, clàn vocatis Ma- gis, exquisivit ab eis quo tempore stella apparuisset. 8 Et, eis Bethleemam dimissis, dixit, Profecti, penitüs exquirite de puerulo illo: postquam autem z/um inveneritis, renunciate mihi, ut et ego veniam et adorem eum. 9 Ipsi veró, audito rege, profecti sunt: etecce, stella, quam viderant in Oriente, praeibat eis, donec venit stetitque supra Jocum £m quo erat puerulus ille. IO Visá autem stellà, gavisi sunt gaudio magno valde: 11 E*ingressi domum, invenerunt puerulum cum Mariá matre ipsius; et prostrati adoraverunt eum ; aper- tisque thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, et thus, et myrrham. 12 Et divinitus admoniti in som- E minus per prophetam, dicentem, Ex Aegypto vocavi filium meum. 16 Tum Herodes, quum vidisset se illusum esse a Magis, excanduit valde, et, missis carnzficibus, intere- mit omnes pueros qui erant in Beth- leem, et in omni confinio ejus, a bi- mulis et infra, secundüm tempus quod exquisierat ex Magis. 17 'Tunc impletum fuit quod ait Dominus per Hieremiam prophetam, dicentem : 18 Vox in Ramá audita est, la- mentatio, et fletus, et ejulatus mul- tus; Rachel plorans filios suos, et noluit consolationem admittere, de eo quód non sint. 19 Quum autem obiisset Herodes, ecce angelus Domini in somnio appa- ruit Josepho in Aegypto : 20 Dicens, Experrectus accipe pu- erulum et matrem ejus, et proficiscere in regionem Israélis: mortui sunt e- nim qui petebant animam pueruli. 21 Ile veró experrectus accepit puerulum et matrem ipsius, et venit in regionem Israélis. 29 Quum autem audisset Árche- laum regnare in Judaeá pro Herole patre suo, timuit illuc abire: verüm divinitus admonitus in somnio, seces- sit in partes Galilaeae. 25 Et quum eó venisset, habitavit in urbe quae dicitur Nazareth: utim- pleretur quod dictum est per prophe- tas, fore vt Nazarenus vocaretur. MATTHAEUS, IV. CAP. III. EMPORIBUS autem illis ad- fuit Joannes Baptista, praedi eans in deserto Judaeae: 2 Dicensque, Ltesipiscite, appro- pinquavit enim regnum coelorum. 3 Nam hic est ille de quo dictum est per Esaiam prophetam, dicentem, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, complanate semitas ejus. 4 Ipse veró Joannes habebat ves- timentum suum e pilis camelinis, et zonam coriaceam circum lumbos suos; alimentum autem ejus erat lo- custae et mel agreste. 5 Tune exivit ad eum Hierosoly- ma, et tota Judaea, totaque regio cir- cumjacens Jordani, 6 Et baptizabantur ab eo in Jor- dane, confitentes peccata sua. 7 Quum vidisset autem multqs ex Pharisaeis et Saddueaeis venientes ad baptismum suum, dixiteis: Progenies viperarum, quis vobis praemonstravit ut fugeretis a futurá irà? 8 Ferte igitur fructus convenien- tes resipiscentiae : 9 Et ne putate vobis dicendum a- pud vos ipsos, Patrem habemus Abra- hamum; dico enim vobis Deum pos- se etiam ex lapidibus istis excitare li- beros Abrahamo. 10 Jam veró etiam securis ad ra- dicem arborum posita est. Omnis igi- tur arbor, non ferens fructum bonum, exciditur, et in ignem abjicitur. 11 Ego quidem baptizo vos aquà ad resipiscentiam ; is veró, qui poné me venit, validior me est, eujus non sum dignus qui soleas portem : ipse vos baptizabit Spiritu Sancto et ig- ne: 129 Cujus ventilabrum est in manu Sud, et gui perpurgabit aream suam, €t coget triticum suum in horreum ; paleam autem exuret igni inexstincto. 15 €« Tunc advenit Jesus & Gali- laeá ad Jordanem, ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. 14 At Joannes obnixé prohibebat eum, dicens, Mihi opus est ut a te baptizer, et tu venis ad me? mx 15 Respondens autem Jesus dixi* ad eum, Omitte me nune; ita enim decet nos implere omnem justitiam. Tune omittit eum. 16 Et baptizatus Jesus ascendit statim ex aquà; et, ecce, aperti sunt ei coeli, et vidit Spiritum Dei descen- dentem quasi columbam, et venientem super ipsum : 17 Et, ecce, vox adfuit e coelis, dicens, Hie est Filius ille meus, di- lectus ille, in quo acquiesco.

CAP. IV. UNC Jesus subductus fuit in desertum a Spiritu, ut tentare- tur a diabolo. 2 Et quum jejunásset dies qua- draginta et noctes quadraginta, pos- tea esuriit. 3 Et quum venisset ad eum tenta- tor, dixit, Si Filius es Dei, dic ut isti lapides panes fiant. 4 At ille respondens dixit, Scrip- tum est, Non solo pane vivet homo, sed ex quovis verbo prodeunte per os Dei. 5 Tunc assumit eum diabolus in sanctam urbem, et statuit eum Supet pinnas templi : 6 Dixitque ei, Si Filius es Dei, de- jice teipsum deorsum ; nam scriptum est, Angelis suis mandabit de te; et ipsi attollent te in manus, nequando offendas ad lapidem pedem tuum. 7 Dixit ei Jesus, Vicissim scrip- tum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. 8 Rursum, assumit eum diabolus in montem sublimem valde, et os- tendit ei omnia regna mundi, et glo- riam eorum : 9 Dixitque el, Haec omnia tibi da - bo, si prostratus adoraveris me. 10 Tune dicit ei Jesus, Abi, Sata- na; scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, et ei soli ser- vies: 11 Tune omitüt eum diabolus; et, ecce, angeli accesserunt, et minis- trabant ei. 12 € QUUM audisset autem Je 2 MATTHAEUS, V. Sus Joannem traditum esse in cus- todiam, rediit in Galilaeam : I8 Et relictá Nazareth, venit et habitavit in Capernaumo, urbe mari- timà, in finibus Zabulon et Nephtha- lim : 14 Ut impleretur quod dictum est per Esaiam prophetam, dicentem, 15 Terra Zabulon, et terra Neph- thalim, ad viam maris, secus Jorda- nem, Galilaea Gentium : 16 Populus positus in tenebris vi- dit lucem magnam ; et positis in re- gione et umbrá mortis, lux exorta est. 17 « Ex eo tempore coepit Jesus praedicare, et dicere, Itesipiscite; ap- propinquavit enim regnum coelorum. 18 Ambulansautem Jesus ad mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simo- nem, qui dietus est Petrus, et An- dream fratrem ejus, jacientes rete in mare; erant enim piscatores. 19 Et dicit eis, Sequimini me, et faciam vos piscatores hominum. 20 Illi. veró statim, omissis rcti- bus, sequuti sunt eum. 21 'lune progressus illine, vidit alios duos fratres, Jacobum filium Ze- bedaei, et Joannem fratrem ejus, in navigio cum Zebedaeo patre suo, sar- cientes retia sua; et vocavit eos. 22 [Illi autem statim, omisso navi- gio et patre suo, sequuti sunt eum. 25 €« Et obivit totam Galilaeam Jesus, docens in synagogis ipsorum, et praedicans evangelium regni, et sanans quemvis morbum, et quemvis languorem in populo. 24. Tunc emanavit fama ipsius in totam Syriam; et obtulerunt ei om- nes malé affectos, variis morbis et eruciatibus detentos, et. daemoniaeos, et lunaticos, et paralyticos; sanavit- que eos. 25 Et sequuta est eum turba mul- ta à Galilaeà ac Decapoli. et Hiero- solymis, et Judaeá, et regionibus trans Jordanem sztis. CAP. V. UUM vidisset autem turbam, ascendit in montem : et quum 4 consedisset, adiérunt eum discipuli e- jus. 2 Tune, aperto ore suo, docebat eos, dicens, 5 Beati pauperes spiritu: quoniam Ipsorum est regnum coelorum. 4 Beati qui lugent: quoniam ipsi Solamen recipient. 5 Beati qui sunt mites: quoniam ipsi terram haereditario jure obtine- bunt. 6 Beati qui esuriunt et sitiunt jus- titiam: quoniam ipsi saturabuntur. 7 Beati qui sunt misericordes: quoniam ipsis misericordia tribuetur. 8 Beati qui sunt mundo corde : quoniam ipsi Deum videbunt. 9 Beati qui sunt pacifici; quoniam filii Dei vocabuntur. 10 Beati quos persequuntur Aomi- nes justitiae causà: quoniam ipsorum est regnum coelorum. 11 Beati eritis quum vos convitiia affecerint et persequuti fuerint, et mentientes dixerint quidvis mali ad- versüs vos, propter me. 12 Gaudete et exultate; quoniam merces vestra multa est in coelis: ita énim persequuti fuerunt prophetas qui fuerunt ante vos. 18 € Vos estis sal terrae. Quód si sal infatuatus fuerit, quo salietur? ad nihil valet ampliüs, nisi ut abjiciatur foras, et conculcetur a quibusvis. 14 Vos estis lux mundi. Non po- " test urbs occultari supra montem po« sita. 15 Neque aecendunt lucernam, et ponunt eam subter modium, sed in candelabrum ; et splendet ommibus qui sunt in domo. 16 Ita splendeat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra bona o- pera, glorificentque Patrem illum ves- trum qui est in coelis. 17 *«| Ne existimate me venisse ut dissolvam legem aut prophetas : non veni ut eam dissolvam, sed ut cam impleam. 18 Amen quippe dico vobis, us- quedum praeterierit coelum et terra, ioia unum aut unus apex nequaquam MATTHAEUS, V. praeterierit ex lege, usquedum omnia facta fuerint. 19 Quisquis igitur solverit unum ex mandatis hisce minimis, et ita do- cuerit homines, minimus vocabitur in regno coelorum : quisquis autem fe- cerit et docuerit, iste magnus vocabi- tur in regno coelorum. 20 Dico enim vobis, nisi abunda- verit vestra justitia plüs quàm Za scribarum et Pharisaeorum, vos ne- quaquam ingressuros in regnum coe- Jorum. 21 Audistis dictum fuisse a vete- ribus, Non occides; quisquis autem occiderit, tenebitur judicio : 22 Ego veró dico vobis, Quicun- que irascitur fratri suo temere, tene- bitur

judicio: quicunque veró dixerit fratri suo, Raca, tenebitur consessu: quisquis autem dixerit, Fatue, tenebitur Gehenná ignis. 23 Igitur, si munus tuum attuleris ad altare, et illlc memineris fratrem tuum habere aliquid contra te; 24 Omitte illic munus tuum coram altari, et ab»; primüm reconciliator fratri tuo, et tunc, ubi veneris, offer munus tuum. 25 Esto amicus adversario tuo ci- tó, dum es in viá cum eo: nequando te tradat adversarius judici, et judex te tradat minístro, et in custodiam conjiciaris. 26 Amen dico tibi, nequaquam ex- ibis illine, usquedum reddideris ulti- mum quadrantem. 27 Audistis dictum fuisse a veteri- bus, Non moechaberis : 28 Ego veró dico vobis, Quicun- que aspicit mulierem, ut eam concu- piscat, jam adulteravit eam in corde 8UO. 29 Quód si oculus tuus dexter fa- cit ut tu offendas, erue eum, et abjice übs te: expedit enim tibi ut pereat anum ex membris tuis, ac non totum Corpus tuum conjiciatur in Gehen- nam.] 30 Etsi dextera tua manus facit ut tu offendas, exscinde eam, et abjice übs te: expedit enim tibi ut pereat unum ex membris tuis, ac .on totum corpus tuum conjiciatur «a Gehep- nam. 51 Dictum est autem, Quisquis dimiserit uxorem suam, det ei libel- lum abscessionis : 52 Ego veró dico vobis, Quisquis dimiserit uxorem suam, extra ratio« nem scortationis, facit ut ea moeche« tur: et quisquis dimissam duxerit, moechatur. 93 Kursum audistis dictum fuisse 8 veteribus, Non yejerabis, sed reddes Domino quae tu juraveris : 54 Ego ver dico vobis, Ne jurate omnino: neque per coelum, quia thronus Dei est: 55 Neque per terram, quia scabel- lum est pedum ejus; neque per Hie- rosolymam, quia urbs est magni regis. $6 Neque per caput tuum jures, quia non potes unum capillum album aut nigrum facere: S7 Esto autem sermo vester, E- tiam, etiam, Non, non: quod autem supra haec redundat, a malo est. $8 Audistis dictum fuisse, Oculum pro oculo, et dentem pro dente: $9 Ego veró dico vobis, Ne obsis- tite improbo; sed qui te caedet in dexteram tuam maxillam, obverte e et alteram. 40 Etei qui velit tecum conten- dere, ac tunicam tuam capere, dimitte illi etiam pallium : 41 Et quisquis te angariabit ad milliare unum, abi cum eo duo. 42 Petenti abs te dato: et volen- tem mutuari abs te ne aversare. 45 Audistis dictum fuisse, Diliges proximum tuum, et odio habebis ini- micum tuum : 44 Ego veró dico vobis, Diligite inimicos vestros, benedicite iis qui de- vovent vos, benefacite iis qui oderunt vos, et precamini pro iis qui vobis in« festi sunt, et persequuntur vos: 45 Ut sitis filii Patris illius vestri qui est in coelis: facit enim ut sd suus exoriatur super malos ac bonos et pluit super justos et injustos. 46 Nam si dilexeritis eos qui dili MATTHAEUS, VI gunt vos, quam mercedem habebitis ? nonne et publicani idem faciunt ? 47 Et si complexi fueritis fratres vestros solüm, quid amplius facitis? none et publicani ita faciunt ? 48 Estote igitur vos perfecti, ut Pater vester, qui est in coelis, perfec- tus est. CAP. VI. TTENDITE, ne justitiam ves- tram exerceatis coram homini- bus, ut spectemini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui es£ in coelis. 2 Itaque quum praestabis eleemo- synam, ne curato buccinà cani coram te, sicut hypocritae faciunt in syna- gogis et in plateis, ut gloriam conse- quantur ab hominibus: amen dico vobis, retulerunt mercedem suam. 8$ Quum veró tu das eleemosynam, ne noverit sinistra tua quid faciat dex- tera tua; 4 Ut sit tua eleemosyna in oc- culto; Pater autem tuus, qui £e as- picit in occulto, reddet tibi in propa- tulo. 5 Et quum precaberis, ne esto ut hypocritae; amant enim in conventi- bus et in angulis platearum stantes precari, ut appareant hominibus, a- men dico vobis, retulerunt mercedem suam. 6 Tu veró, quum precaris, introito in conclave tuum; et clauso ostio tuo, precare Patrem tuum in occulto; et Pater tuus, qui te aspicit in occulto, reddet tibi in propatulo. 7 Precantes autem ne eadem bla- terate, ut ethnici; putant enim fore ut suà illà loquacitate exaudiantur, 8 Neigitur ipsis assimilamini : no- vit enim Pater ille vester, quibus sit vobis opus, antequam vos. petatis ab eo. 9 Vos igitur ita precamini: PA- TER noster, qui es in coelis, sancti- fieetar nomen tuum: 10 Veriat regnum tuum: Fiat vo- luntas tua, sicut in coelo, zta etiam in terrà : 6 11 Panem nostrum quotidianum ds nobis hodie: 12 Et remitte nobis debita nostra, sicut et nos remittimus debitoribus nostris : 18 Et ne nos inducas in tentatio- nem, sed libera nos ab illo malo: Quia tuum est regnum, et potentia, et gloria in secula. Amen. 14 Nam si remiseritis hominibus suos lapsus, remittet etiam vobis Pa- ter ille vester coelestis: 15 Sin autem non remiseritis ho- minibus ipsorum lapsus, nec Pater vester remittet vobis offensas vestras- 16 Quum autem jejunatis, ne es- tote, ut hypocritae, tetrico vultu; de- formant enim facies suas, ut appare- ant hominibus jejunare: amen dico vobis, retulerunt mercedem suam. 17 Tu veró, quum jejunas, unge ca- put tuum, et faciem tuam lava;

18 Ut ne appareas hominibus je- junare, sed Patri tuo, qui est in oc- culto, et Pater tuus, qui aspicit 1n
occulto, reddet tibi in propatulo. 19 €i Ne thesauros recondite in terrá, ubi tinea et erosio corrumpit, et
ubi fures perfodiunt ac furantur : 20 Sed recondite vobis thesauros in coelo, ubi neque tinea neque
erosio corrumpit, et ubi fures non perfodi- unt, neque furantur : 21 Nam ubi est thesaurus vester, illic
erit etiam cor vestrum. 22 Lucerna corporis est oculus: itaque si oculus tuus simplex fuerit, totum
corpus tuum lucidum erit : 25 Sin autem oculus tuus malus fuerit, totum corpus tuum tenebro- sum erit.
Ergo si lumen, quod est in te, tenebrae sunt, ipsae tenebrae quantae ? 24 Nemo potest duobus dominis
servire; aut enim unum habebit odio, et alterum diliget; aut uni adhaere- bit, et alterum contemnet. Non
po- testis Deo servire et mammonae. 25 Propterea dico vobis, Ne estote soliciti de animá vestrá, quid
esuri sitis, aut quid bibituri ; neque de cór- pore vestro, quà re sitis induendi, MATTHAEUS, VII.
Nonne anima plus est quàm alimen- tum, et corpus quàm vestitus ? 26 Intuemini in volucres coeli; non
enim serunt, neque metunt, neque coram porcis; nequando coneulcent eas pedibus suis, et conversi
lacerent vos. 7 Petite, et dabitur vobis: quae« cogunt in horrea; sed Pater ille ves- ter coelestis alit eas,
Nonne vos mul- rite, et invenietis: pulsate, et aperie- tur vobis. tó praestatis eis ? 27 Quisautem ex
vobis solicitó co- . 8 Quisquis enim petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et ei qui pulsat, gitando potest
apponere ad staturam suam cubitum unum ? aperietur, 9 Nam quis est ex vobis homo, 28 cde vestitu
quid soliciti estis ? Discite quomodo lilia agrorum auges- cant: non fatigantur, neque nent. 29 Sed dico
vobis, ne Solomonem quidem cum universá glorià suá sic amictum fuisse ut unum ex istis. 90 Quod si
herbam agri, quae ho- die exstat, et cras in clibanum conji- citur, Deus ita cireumvestit; nonne vos
multó magis, ó exiguá fide prae- diti? 51 Ne igitur estote soliciti, dicen- tes, Quid edemus, aut Quid
bibemus, aut Quo amiciemur ? 52 (Nam omnia ista gentes requi- runt:) novit enim Pater ille vester
coelestis vos indigere his omnibus. 95 Sed quaerite primó regnum Dei, et justitiam ejus; et ista omnia
adjicientur vobis. 54 Neigitur estote soliciti de cras- tino: nam erastinus dies solicitus erit de rebus suis:
sufficit diei sua vexatio. CAP. VII. N? judicate, ut ne judicemini. qui, si filius ejus petierit ab eo panem,
det ei lapidem ? 10 Et si piscem petierit, num ser» pentem dabit ei? ll Si vos igitur, qui mali estis, nóstis
dona bona dare liberis vestris, quanto magis Pater ille vester, qui est in coelis, dabit bona iis qui peti-
erint ab ipsof 12 Quaecunque igitur volueritis ut faciant vobis homines, ita et vos fa- cite eis: ista enim
est lex et prophetae. 15 Introite per angustam portam: quoniam lata est porta, et spatiosa via, quae
abducit in exitium, multique sunt qui intro&unt per eam : 14 Quia angusta est porta, et stric- ta via,
quae ducit ad vitam; et pauci sunt qui inveniunt eam. 15 Cavete veró vobis a pseudo- prophetis, qui
veniunt ad vos cum vestimentis ovium, sed intrinsecus sunt lupi rapaces : 16 Á fructibus eorum eos.
oscetis Num colligunt ex spinis uvam, aut ex tribulis ficus? . 2 Quo enim judicio judicatis,
judicabimini: et quà mensurá meti- mini, eádem contrà metietur vobis. 5 Quid autem spectas festucam,
quae est in oculo fratris tui; trabem veró, quae est in oculo tuo, non ani- madvertis? 4 Aut quomodo
dices fratri tuo, Sine ejiciam festucam ex oculo tuo 3 et, ecce, trabes in oculo tuo? 5 Hypocrita, ejice
primum trabem illam ex oculo tuo; et tum dispicies ut ejicias festucam ex oculo fratris tui. 6 Ne date
guod sanctum est cani- 9us, nec projicite margaritas vestras 17 Ita omnis arbor bona fert fruc- tus
bonos; putris autem arbor fert fructus putres. 18 Non potest arbor bona fructua malos ferre, neque arbor
mala fructus bonos ferre. 19 Quaeccnque arbor non fert fruc- tum bonum, exciditur, et in ignem
conjicitur. 20 Nempe igitur ex fructibus ipso- rum agnoscetis eos, 21 € Non quisquis dicit mihi, Da-
mine, Domine, introibit in regnum coelorum; sed qui facit quod. vult Pater meus, qui in coelis est, 22
Multi dicent mihi die illo, Do« 7 MATTHAEUS, VIII. mine, Domine, nonne per nomen tuum
prophetavimus, etin nomine tuo dae- monia ejecimus, et per nomen tuum multas virtutes edidimus? 25
'Tunc autem profitebor eis, Cer- té nunquam novi vos: discedite a me qui operam datis transgressioni
legis. 24 Quisquis igitur audit ex me ser- mones istos, et eos praestat, assimilabo eum viro prudenti, qui
aedificavit do- mum suam super petram : 25 Decidit autem nimbus, et ve- nerunt flumina, et flaverunt
venti, et inciderunt domui illi: sed non ceci- dit, fundata enIm fuerat super petram. 26 Et quisquis audit
ex me hos ser- mones, et eos non praestat, assimila- bitur viro fatuo, qui aedificavit domum suam super
arenam ; 27 Descendit autem pluvia, et ve- nerunt flumina, et flaverunt venti, et impegerunt iu domum

illam: et ce- cidit, et fuit casus ejus magnus. 28 Factum est autem, quum finis- set Jesus sermones istos, ut percelle- retur turba super doctrinà ipsius. 29 Docebat enim eos ut habens auctoritatem, non autem ut scribae. CAP. VIII. ESCENDENTEM autem eum e monte sequuta est tur- ba multa, 2 Et, ecce, leprosus quum venisset, adoravit eum, dicens, Domine, si ve- lis. potes me purgare. 5 Extensáque manu tetigit eum Jesus, dicens, Volo, purgator. Statim igitur purgata fuit ejus lepra. 4 "Tunc dicit ei Jesus, Vide uf nulli dicas: sed abi, ostende te sacerdoti, et offer donum illud quod imperavit Moses, wt hoc sit eis testimonio. 5 € Ingressum autem Jesum Ca- pernaum adiit centurio, precans eum, 6 Et dicens, Domine, puer meus projectus est domi paralyticus, et ve- -hementer torquetür. 7 Tunc dicit ei Jesus, Ego quum venero, sanabo eum. 8 Et respondens "centurio dixit, Domine, non sum dignus ut sub tec- tum meum ingrediaris; sed solüm. loquere, et sanabitur puer meus : 9 Etenim ego sum homo sub po- testate constitutus, habens sub me mi- lites: et dico huie, Proficiscere, et proficiscitur; et alteri, Veni, et venit; et servo meo, Fac noc, et facit. 10 Haec autem quum audisset Je- sus, miratus est, et dixitiis qui seque bantur, Amen dico vobis, ne in Tsracle quidem tantam fidem inveni. 11 Dico autem vobis, multos ah Oriente et Occidente venturos, et ac- cubituros cum Abrahamo, et Isaaco, et Jacobo, in regno coelorum : 12 Filios veró regni ejectum iri in tenebras illas exteras: illic erit fletus et stridor dentium. 13 Et dixit Jesus centurioni, Ati ; et, ut credidisti, fiat tibi. Sanatusque est puer ejus eo ipso momento. 14 € Et quum venisset Jesus do- mum Petri, vidit socrum ejus in lecto projectam, et febricitantem :! 15 Tetigitque manum ejus, et di- misit eam febris : et surrexit, ac mi» nistravit eis. 16 Quum autem serum de: esset, obtulerunt ei daemoniacos multos: et ejecit spiritus verbo, omnesque malé habentes sanavit: 17 Ut impleretur quod dictum est per Esaiam prophetam, dicentem, Ip- se invaletudines nostras accepit, et morbos portavit. 18 € Quum vidisset autem Jesus turbam multam circum sese, jussit ut abiretur in ulteriorem ripam. 19 Et quum accessisset quidam scriba, dixit ej, Magister, sequar te quocunque abieris. 20 'I'unc dicit ei Jesus, Vulpes ha- bent lustra, et volucres coeli nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. 21 Alius autem ex discipulis ejus dixit ei, Domine, permitte mihi pri- müm abire er sepelire patrem meum. 22 Jesus autem dixit ei, Sequere me, et sine ut mortui sepeliant mor« tuos suos. 23 Ipsum autem ingressum in na 8 MATTHAEUS, TX. vigium, sequuti sunt eum discipuli ejus. 24 Et, ecce, concussio magma facta est in mari, adeó ut navis operiretur fluctibus; ipse veró dormiebat. 25 Et accedentes discipuli excita- verunt eum, dicentes, Domine, serva nos, perimus! 26 Ipse veró dixit eis, Quid timidi estis, ó exiguá fide praediti? "Tunc experrectus objurgavit ventos et ma- te; et facta est tranquillitas magna, 27 Homines autem illi mirati sunt, dicentes, Qualis est iste, quód. venti quoque et mare auscultant ei? 28 € Et quum venisset ipse ad ulte- riorem ripam, in regionem Gergese- norum, occurrerunt ei duo daemonia- ci, e monumentis prodeuntes, saevi valde, adeó ut non valeret quisquam praeterire per viam illam. 29 Et, ecce, clamárunt, dicentes, . Quid nobis tecum, Jesu, Fili Dei? venisti huc vexatum ros ante consti- tutum tempus ? relytico, Confide, fili, remissa sumt tibi peccata tua. . 9 Et, ecce, quidam e Scribis dice- bant apud se, Iste blasphemat. 4 Bt quum vidisset Jesus cogita- tiones eorum, dixit, Quid cogitatis mala in cordibus vestris? 5 Utrum enim est facilius dicere, Remissa sunt tibi peccata; an dicere, Surge et ambula? 6 Ut autem sciatis potestatem ha- bere Filium hominis in terrà remit- tendi peccata: (tunc dixit paralytico) Surge, attolle tuum lectum, et abi do- mum tuam. 7 Tune Z/e surrexit, abiitque do- mum suam. 8 Turba veró quum oc vidisset, mirata est, et. glorificavit Deum, qui dedisset talem potestatem hominibus, 9 € Et quum digrederetur Jesus il- line, vidit quendam sedentem ad te- lonium, qui Matthaeus dicebatur; et $0 Erat autem longé ab eis grex porcorum multorum pascens. $1 Daemones veró precabantur eum, dicentes, Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum illo- rum. 32 Et ait eis, Abite. Illi veró egressi, abiérunt in illum gregem pcr- corum: et, ecce, ruit totus ille grex porcorum e praecipitio in mare, et mortui sunt in aquis. 55 Pastores autem fugerunt; et quum abiissent in urbem, renuncià- runt omnia, et quae daemoniacis facta fuerant. 54 Et, ecce, tota urbs illa exivit in occursum Jesu; et quum vidissent eum, rogárunt ut digrederetur a fini- bus suis. CAP. IX. I' GRESSUS igitur navigium, trajecit, et venit in suam ur- bem. 2 Ri, ecce, obtulerunt ei paralyti- eum in lecto projectum : quumque vidisset Jesus fidem eorum, dixit pa- 9 dixit ei, Sequere me. — Atque zs sur - gens, sequutus est eum. 10 Ei, ecce, factum est, quum Je Sus

accumberet domi us, ecce, ut : multi publicani et peccatores, qui ve- nerant, simul accubuerunt cum
Jesu et discipulis ejus. 11 Quum autem 7d vidissent Pha- risaei, dixerunt discipulis ejus, Quare eum
publicanis et peccatoribus edit doctor ille vester? 12 Jesus autem quum Aoc audis- set, dixit eis, Iis qui
valent non est opus medico, sed ils qui mal se ha- bent. 13 Ite veró et discite quid sit, Mi- serationem
volo, et non sacrificium : non enim veni vocatum justos, sed peccatores ad resipiscentiam. 14 q«'Tune
adeunt eum disc'puli Joannis, dicentes, Quare nos et Pha. risaei multim jejunamus, discipuli veró tui
non jejunant? 15 Etdixit eis Jesus, Num possunt filii thalami lugere, quamdiu cum eis est sponsus?
aderunt autem dies, quum tolletur ab eis sponsus ; et tunc jejunabunt. 16 Nullus quem indit panniculum
MATTHAEUS, X. novum in vestimentum vetus; illud enim ipsius supplementum tollit aZ- quid ex illo
vestimento, et fit pejor fissura. 17 Neque injiciunt vinum novum m uires veteres: alioqui rumpuntur
Xtres, et tum. vinum effunditur, tum utres pereunt: sed injiciunt vinum novum in utres recentes, et
utraque conservantur. 18 € Haec eo loquente ipsis, ecce, quidam praefectus synagogae venit, et
&doravit eum, dicens, Filia mea mo- dó defuncta est: sed veni, et impone manum tuam super eam, et
vivet. 19 "Tune surgens Jesus, sequutus est eum, et discipuli ejus. 20 Bt, ecce, mulier sanguinis pro-
fluvio laborans a duodecim annis, ac- cedens a tergo, tetigit fimbriam ves- timenti illius : 21 Dicebat
enim apud se, Si solüm tetigero vestimentum ejus, liberabor. 22 Jesus veró conversus, et intui- tus eam,
dixit, Confide, filia; fides tua te liberavit. Et liberata fuit mu- lier ab eo momento. 25 Etquum venisset
Jesus domum praefecti synagogae, vidissetque tibi- cines et turbam tumultuantem., 24 Dicit eis,
Recedite ; non emm mortua est puella, sed dormit. Et deridebant eum. 25 Quum autem fuisset ejecta
tur- ba, ingressus prehendit manum ejus, et surrexit adolescentula. 26 Et exiit haec fama in totam il-
lam regionem. 27 €| Quumque digrederetur illinc Jesus, sequuti sunt eum duo caeci, cla- mantes, et
dicentes, Miserere nostri, Fili David! 28 Quum autem venisset domum, adiérunt eum caeci illi; et dicit
eis Jesus, Creditis me hoc posse facere ? Dicunt ei, Etiam, Domine. 29 "Tunc tetigit oculos eorum, di-
cens, Secundüm fidem vestram fiat vobís. 80 Et aperti sunt oculi eorum : et graviter interminatus est eis
Jesus, dicens, Videte nemo sciat, 10 51 At illi egressi sparserunt ejus famam in totá illà regione. $2 €
Ipsis autem egredientibus, ecce, obtulerunt ei hominem mutum daemoniacum. $5 Et ejecto daemonio,
loquutus est mutus: et mirata est turba, dicens, Nunquam apparuit tale quidpiam in Isra£le. 54 Pharisaei
veró dicebant, Per principem daemoniorum ejicit daemo- nia. 55 € Et obibat Jesus urbes omnes 2c
vicos, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni, et sanans quemvis morbum et
quemvis languorem in populo. $6 Quum vidisset autem turbam, commiseratione intimá commotus est
super eis, quód essent dissipati, et dis- jecti quasi oves non babentes pasto- rem. 57 "Tunc dieit
discipulis suis, Ipsa quidem messis multa, operarii autem pauci : 58 Rogate igitur Dominum mes- sis,
ut emittat operarios in messem suam. CAP. X. UNC advocatis duodecim disci- pulis suis, dedit eis
potestatem adversüs spiritus impuros, ut ejicerent eos, et sanarent omnem morbum et omnem
languorem, 2 Porró duodecim apostolorum no- mina sunt haec: Primus, Simon qui dicitur Petrus, et
Andreas frater ejus, Jacobus filius Zebedaei, et Joannes frater ejus ; S Philippus, et Bartholomaeus;
"Thomas et Matthaeus ille publicanus Jacobus filius Alphaei ; et Lebbaeus, cognominatus Thaddaeus ;
4 Simon Canaanites ; et Judas Is- cariotes, qui etiam prodidit eum. 5 Hos duodecim misit Jesus, et
addidit eis mandata, dicens, In viam gentium ne abieritis, et in urbem Sa- maritanorum ne
ingrediamini : 6 Sed proficiscimini potiüs ad oves perditas domüs Israélis, MATTHAEUS, X. 7? lter
facientes veró prociamate, Bicentes, Appropinquavit regnum coe- lorum. 8 Aegrotos sanate, leprosos
pur- gate mortuos suscitate, daemonia eji- tite: dono accepistis, dono date. 9 Ne comparate aurum,
neque ar- gentum, neque aes in zonis vestris ; 10 Neque peram ad iter, neque binas tunicas, neque
soleas, neque ba- culum: nam dignus est operarius ali- mento suo. 11 In quameunque veró urbem aut
vicum introieritis, exquirite quis in eà sit dignus: et illie manete usquedum exeatis. 12 Introéuntes
autem domum, sa- lutate eam. 18 Et si quidem fuerit domus dig- na, venito pax vestra super eum : sin
autem non fuerit digna, pax vestra ad vos revertitor, 14 Et quicunque non exceperit vos, neque audierit
sermones vestros, exeuntes domo aut ex urbe illá, ex- cutite pulverem pedum vestrorum. 15 Amen dico
vobis, tolerabilior erit conditio terrae. Sodomorum et Gomorrhaeorum in die judicii, quàm urbis illius.

16 Ecce, ego mitto vos ut oves in medium luporum: estote igitur pru- dentes ut serpentes, et simplices ut columbae. 17 Cavete veró ab hominibus: tra- dent enim vos in consessus, et in con- ventibus suis flagellabunt vos : 18 Sed et ad praesides ac reges ducemini meá caussá, wt hoc sit, eis et gentibus testimonium. 19 Sedquum tradent vos, ne estote toliciti quomodo aut quid loquamini ; dabitur enim vobis illo momento quod loquamini, nomen meum: verüm qui sustinue rit ad finem usque, is servabitur. 25 Quum autem persequentur vos in e& urbe, fugite in aliam: amen enim dico vobis, nequaquam obieritis urbes Israélis, quin venerit Filius ho- minis, 24 Non est discipulus supra doc» torem, neque servus supra dominum suum, 25 Sufficiat discipulo ut sitsicut doctor ipsius, et u£ servus sit sicut dominus ipsius. Si ipsum patremfa- muliás Beelzebulem vocárunt, quanto magis domesticos ejus? 26 Itaque ne eos timete: nihi] e- nim est opertum, quod non sit rete- gendum ; et nihil occultum, quod non sit cognoscendum. 27 Quod dico vobisin tenebris, di- cite in luce: et quod in aurem audi- tis, praedicate in solaris. 28 Et ne timete vobis ab iis qui trucidant corpus, animam autem non possunt trucidare: sed timete potiüs eum qui potest et animam et corpus perdere in Gebenná, 29 Nonne duo passerculi assarío veneunt? et unus ex eis non cadet in terram sine Patre vestro. 50 Vestri ver etiam capilli capitis omnes numerati sunt. : 51 Ne igitur timete: vos multis passerculis praestatis. 52 Quisquis igitur agnoscet me co- ram hominibus, agnoscam et ego eum coram Patri meo qui est in coelis. 55 Quisquis autem abnegaverit me coram hominibus, abnegabo eum et ego coram Patre meo qui est in coelis, 54 Neexistimate me venisse im« missurum pacem in terram : non ven. immissurus pacem, sed gladium. . 20 Non enim vos estis qui loqui- mini, sed Spiritus Patris vestri is est Qui ioquitur in vobis, 21 'Tradet autem frater fratrem ad mortem, et pater filium: et insurgent beri in parentes, et morie muletan- los eos eurabunt. 94 E. eritis exosi omnibus propter 55 Nam veni facturus ut dissidea. filius a patre suo, et filia a matre suá, et nurus à socru suá. $6 Et inimici hominis erunt qui sunt domestici ipsius, 57 Qui amat patrem aut matrem supra me, non est me dignus: et qui amat filium aut filiam supra me, non est me dignus. l1 MATTHAEUS, XL 58 Et qui non a:cipit crucem suam, àc pone me sequitar, non est me dig- nus, $9 Qui invenerit animam suam, perdet eam: et qui perdiderit ani- Tam suam meá caussó, inveniet eam. 40 Qui recipit vos, me recipit; et qui me recipit, recipit eum qui misit me 41 Qui recipit prophetam nomine prophetae, mercedem prophetae acci- piet: et qui recipit justum riomine "usti, mercedem justi accipiet. 42 Et quicunque potum dederit uni ex his parvis poculum frigidae, solàm nomine discipuli, amen dico vobis, non perdiderit mercedem suam. CAP. XI. T factum est, quum finem fecis- set Jesus praecipiendi duodecim discipulis suis, ut digressus illinc do- ceret, et praedicaret, in urbibus eo- rum. 2 € Joannes autem, quum audisset in vinculis opera Christi, missis duo- bus ex discipulis suis, 5 Dixit ei, Tune is es qui ventu- rus erat, an alium expectabimus ? 4 Et respondens Jesus dixit eis, Ite et renunciate Joanni quae auditis et videtis : 5 Caeci visum recipiunt, et clau- di ambulant, leprosi mundantur, et surdi audiunt, mortui suscitantur, et pauperibus evangelizatur : 6 Et beatus est qui non fuerit of- fensus in me. 7 llis autem abeuntibus, coepit Jesus dicere turbae de Joanne, Quid exiistis in desertum spectaturi ? arun- inem quae agitetur à vento? 8 Sed quid exiistis visuri? homi- nem mollibus vestibus amictum ? ecce, qui gerunt molles vestes in domibus regum sunt. 9 Sed quid exiistis visuri? prophe- tam? certé dico vobis etiam ampliüs quàm prophetam. 10 Iste enim est de quo scriptum est, Ecce ego mitto nuncium meum 1 ante faciem tuam, qui praeparabit vi« am tuam coram te. 11 Amen dico vobis, non est sus- citatus inter genitos e mulieribus quis- quam major Joanne Daptistà: sed qui est. minimus in rcgno coelorum, major eo est. 12 Porró a diebus Joannis Bap tistae usque nunc, regno coelorum vis affertur, et violenti rapiunt illud. 18 Nam omnes prophetae et ipsa lex usque ad Joannem prophetàrunt. 14 Et, si vultis Aoc recipere, ipse est Elias ille, qui venturus erat. 15 Qui habet aures ad audiendum, audiat. 16 Sed cui assimilabo gentem is- tam ? Similis est puerulis qui sedent in foris, et acclamant sodalibus suis, 17 Ac dicunt, Tibiis cecinimus vo- bis, et non saltástis; lamentati su- mus vobis, et non planxistis. 18 Venit enim Joannes nec edens nec bibens, et aiunt, Daemonium ha- bet. 19 Venit Filius hominis edens uc bibens; et dicunt, Ecce homo edax, et vini potor, publicanorum amicus et peccatorum. Sed justificata est sa- pientia a filiis suis. 20 Tunc coepit cum probris incre- pare civitates in quibus editae fuerant plurimae virtutes ipsius, quód non re- sipuissent; dicens, 21 Vae tibi,

Chorazin! vae tibi, Bethsaida! nam si Tyri et Sidone editae fuissent virtutes quae editae sunt apud vos, olim cum sacco et ci- nere sedentes resipuissent. 22 Quinetiam dico vobis, Tyro et Sidoni tolexabilior erit conditio in die judicii, quàm vestra. 25 Et tu, Capernaum, quae es us- que ad coelum sublata, usque ad infe- ros depriméris: nam si Sodomis edi- tae fuissent virtutes quae editae sunt apud te, mansissent usque ad hodier- num diem. 24 Quinetiam dico vobis, terrae Sodomorum tolerabilior erit conditio in die judicii, quàm tua. 25 In illo tempore respondens Je MATTHAEUS, XII. sus dixit, Gloriam tibi tribuo, Pater, Domine coeli et terrae, quód haec oc- cultaveris a sapientibus et intelligen- tibus, et ea retexeris infantibus. 26 Etiam, Pater; quia ita placuit tibi. 27 Omnia mihi tradita sunt a Pa- tre meo: et nemo novit Filium nisi Pater; neque Patrem quisquam no- vit nisi Filius, et cuicunque voluerit quempiam sanare? ut accusarent eum. 11 Ipse veró dixit eis, Quis eritex vobis qui habeat ovem unam, et si ea inciderit sabbato in foveam, non ap- prehendat eam et erigat? 12 Quantüm autem homo praestat ovi ? taque licet sabbatis benefacere. 15 Tune dixit homini illi, Proten- de manum tuam. Et zs extendit; Filius retegere. 28 Venite ad me omnes qui fati- estque restituta sana, ut altera. 14 Pharisaei veró egressi, cepe- gati estis et onerati, et ego faciam ut requiescatis. runt consilium adversüs eum, v eum perderent. 29 Attollite jugum meum in vos, et discite a me; quód mitis sim et hu- milis corde : et invenietis requiem animabus vestris. $0 Jugum enim meum facile est, et onus meum leve est. CAP. XII. LLO tempore ibat Jesus sabbato per sata: discipuli veró ipsius esuriebant, coeperuntque vellere spi- cas, et edere. 2 Pharisaei veró, quum Aoc vidis- sent, dixerunt ei, Ecce, discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbato. S Ipse autem dixit eis, Non legis- tis quid fecerit David, quum esuriret ipse, et qui erant cum eo? 4 Quomodo introierit domum Dei, et panes propostitios ederit, quibus vesci non erat ipsi licitum, neque iis qui cum eo erant, sed sacerdotibus Solis? 5 Aut non legistis in lege, sabba- tis sacerdotes in templo sabbatum profanare, et inculpabiles esse? 6 Dicoautem vobis, quendam tem- plo majorem hie esse. 7 Quod si nóssetis quid sit, Mise- ricordiam volo, et non sacrificium, non condemnássetis inculpabiles, 8 Nam Dominus est etiam sabbati Filius hominis. 9 4 Et digressus illinc, venit in synagogam eorum. ! lO Et, ecce, quidum z/ic erat ma- num habens aridam. Et interrogá- *unt eum, dicentes, Licetne sabbatis 18 15 Jesus autem quum oc nósset, Secessit illinc; sequutaque est eum turba multa, sanavitque eos omnes: 16 Et interminatus est eis, ne se manifestum facerent s 17 Utimpleretur quod dictum erat per Esaiam prophetam, dicentem, 18 Ecce servus ille meus, quem elegi; dilectus ille meus, in quo ac- quiescit anima mea: ponam Spiritum meum super eum, et judicium genti- bus annunciabit. 19 Non litigabit, neque clamitabit; neque audiet quisquam in plateis vo- cem ejus. 20 Arundinem quassatam non con- fringet, et linum fumigans non ex- tinguet, usquedum protulerit ad vic- toriam judicium, 21 Etin cjus nomine gentes spe- rabunt. 22 € Tunc oblatus est ei daemonia- Cus caecus ac mutus: et sanavit eum, adeó ut qui caecus ac mutus fuerat et loqueretur et videret, 25 Et obstupuit tota turba, dice- batque, Nonne iste est filius ille Da- vidis ? 24 Pharisaei veró, quum Ahaec au- dissent, dicebant, Iste non ejicit dae- monia nisi per Beelzebulem princi- pem daemoniorum. 25 Jesus autem, quum sciret cogi- tationes eorum, dixit eis, Omne regnum dissidens adversüs sese, vastatur: et omnis urbs aut domus dissidens ad- versüs seipsam, non stabit. 26 Sed si Satanas Satanam p* ejicit, MATTHAEUS, XIII. adversis seipsum dissidet: quomodo ergo stabit reynum ejus? 27 Et si ego per Beelzebulem eji- €io daemonia, filii vestri per quem ea ejieiunt? propterea ipsi erunt vestri judices. 28 Sin autem per Spiritum Dei ego ejicio daemonia, nempe pervenit ad vos regnum Dei. 29 Nam quomodo potest aliquis ingredi domum potentis alicujus, et vasa ejus diripere, nisi primó vinxerit potentem illum? et tunc domum illius diripiet. 80 Qui non est mecum, adversüm me est: et qui non cogit mecum, spargit. $1 Propterea dico vobis, Quodvis peccatum et blasphemia remittetur hominibus: blasphemia veró in Spi- ritum non remittetur hominibus. $2 Et quisquis loquutus fuerit ad- versüs Filium hominis, remittetur ei: quisquis autem fuerit loquutus adver- süs Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in fu- turo. S3 Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum; aut facite ar- borem putrem, et fructum ejus pu- trem: nam e fructu arbor cognosci- tur. $4 Progenies viperarum, quomodo possitis bona loqui, quum sitis mali? nam ex redundantià cordis os loqui- tur. $5 Bonus homo e bono thesauro cordis profert bona: et malus homo ex malo thesauro profert

mala. 936 Sed dico vobis, quodcunque verbum otiosum loquuti fuerint ho- mines, de eo reddituros rationem in die judicii. $1 Ex sermonibus enim tuis justi- ficaberis, et ex sermonibus tuis con- demnaberis, 88. € Tune responderunt quidam e scribis ac Pharisaeis, dicentes, Prae- ceptor, velimus ex te signum vide- re. 89 Ipse veró respondens dixit eis, Gens mala et adulterina signum re- 14 quirit; sed signum non dabitur ei, m si signum illud Jonae prophetae: 40 Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tres dies et tres noctes, ita erit Filius hominis in eorde terrae tres dies et tres r.octes. 41 Ninevitae resurgent in judicio cum gente istà, et condemnabunt eam: quód ipsi resipuerint ad prae« conium Jonae; et, ecce, plus quàm Jonas est in hoc loco. 42 Regina Austri surget in "udi- Cio cum gente istà, et condemnabit eam: quód venerit a terminis terrae, ut audiret sapientiam Solomonis; et, ecce, plus quàm Solomon es£ in hoc loco. 45 Caeterüm quum impurus spiri- tus exierit a quopiam, ambulat per arida loca, quaerens requiem, et non invenit. 44 'Tune dicit, Revertar domum meam, unde exivi. Et quum venit, invenit eam vacantem, versam, et or- natam. 45 'T'unc abit, et accipit secum sep- ' priore. tem alios spiritus pejores quàm ipse sit, et ingressi habitant illic; fitque ultima conditio hominis illius deterior Ita etiam erit genti isti ma- lae. 46 € Quum autem adhuc loquere- tur turbae, ecce, mater et fratres ejus adstiterunt foris, quaerentes ejus col- loquium, 47 Dixit autem ei quidam, Ecce, mater tua et fratres tui foris adstant, quaerentes tuum colloquium. 48 Ipse veró respondens dixit illi qui Aoc ei dixerat, Quae est mater mea? et qui sunt fratres mei? 49 Et protensà manu suá in disei- pulos suos, dixit, Ecce mater mea et fratres mei 50 Quisquis enim fecerit quod vult Pater ille meus qui est in coelis, :s est meus frater, et soror, et mater. CAP. XII. Io verà die egressus Jesus do- mo, sedit apud mare. 2 Ex coacta est ad eum turba muk MATTHAEUS, XIII, ta, adeó ut navigium gressus sede- yet: tota autem turba im littore ad- stabat. 5 Et loquutus est eis multa per pa- rabolas, dicens, Ecce, quidam satot exiit ad serendum : 4 Et quum is seminaret, alia qui- dem ceciderunt secundüm viam; et venerunt volucres, et devoraverunt ea. 5 Alia veró ceciderunt in petrosa, tibi non habebant terram multam; et statim. exorta sunt, propterea quód non habebant profundam terram : 6 Sole autem exorto, ardore tacta suat; et propterea quód non habe- bant radicem, exaruerunt. 7 Alia veró ceciderunt in spinas; et ascenderunt spinae, et suffocárunt ea. 8 Alia veró ceciderunt in terram bonam, et ediderunt fructum, aliud quidem centena, aliud veró sexagena, *liud veró tricena. 9 Qui habet aures ad audiendum, audiat. 10 "Tunc accedentes discipuli dixe- runt ei, Quare per parabolas loqueris eis? 11 Ipse veró respondens dixit eis, Quia vobis datum est nósse mysteria regni coelorum ; illis autem non est datum. 12 Quisquis autem habet, dabitur . ei, et amplius habebit; quisquis au- tem non habet, etiam quod habet tol- letur ab eo. 13 Propterea per parabolas loquor els; quia videntes non vident, et au- dientes non audiunt, nec intelligunt. 14 Itaque completur in ipsis pro- phetia Esaiae, quae dicit, Auditu au- dietis, et non intelligetis; et videntes videbitis, et non cernetis : 15 Crassum factum est enim cor populi hujus, et auribus graviter au- dierunt, et oculis suis conniverunt ; ne quando cernant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et se convertant, et sanem eos. 16 Vestri verà beati sunt oculi, quód videant ; et aures vestrae, quód audiant, 17 Amen enim dico vobis, mult prophetae et justi desiderürunt videre quae videtis, et non viderunt; et au- dire quae auditis, et non audierunt. 18 Vos igitur audite parabolam e- jus qui seminat. 19 Quoties quispiam audit sermo- nem de regno illo, et non attendit, venit ille Malus, et rapit quod satura est in corde ipsius: is est qui secune düm viam semen excepit. 20 Qui veró in petrosa semen ex« Cepit, is est qui sermonem audit, et eum statim cum gaudio excipit : 21 Non habet autem radicem m Sese, sed temporarius est; ortàque compressione vel persecutione prop- ter sermonem, statim offenditur, 92 Qui veró in spinas semen exce- pit, is est qui sermonem audit; sed solicitudo seculi hujus, et fallacia di- vitiarum, suffocat sermonem, qui sit fructüs expers. 28 Qui veró in terram bonam ex- cepit semen, is est qui sermonem au- dit, et intelligentiam intendit; qui vi- delicet fructum fert, editque, alius qui- dem centena, alius sexagena, alius veró tricena. 24 Aliam parabolam proposuit eis, dicens, Simile est regnum coelorum homini serenti bonum semen in agro Suo : 25 Quum autem dormirent homi- nes, venit ejus inimicus, et sevit zi« zonia inter triticum et abiit. 26 Quum veró germinásset herba, et fructum edidisset, tunc apparuerunt etiam zizania. 2' Accedentes autem servi patris» familiás, dixerunt ei, Domine, nonne bonum semen sevisti in tuo agro? unde ergo habet zizania? 28 llle veró dixit eis, Inimicus quispiam hoc

fecit. Servi autem dix« erunt ei, Vis, igitur, abeamus et colli- gamus ea? 29 Atille dixit, Non: necolligen- do zizania eradicetis símul cum eis triticum. $0 Sinite utraque simul crescere usque ad messem: et tempore messis 15 MATTHAEUS, XIII. ficam messoribus, Colligite primàm zizania, et ligate ea in fasciculos, ad exurendum ea; tritieum veró cogite in horreum meum, $1 Aliam parabolam proposuit eis, dicens, Simile est regnum coelorum grano sinapis, quod acceptum quispi- am. sevit in agro suo: 52 Quod minimum quidém est om- nium semipum: quum autem excre- verit, maximum est olerum, et arbo- rescit, adeó ut veníant volucres coeli et nidulentur in ramis ipsius, 38 Aliam parabolam loquutus est eis dicens, Simile est regnum coelo- rum fermento, quod acceptum mulier indidit in farinae sata tria, usquequo fermentaretur tota. 54 Haec omnia loquutus est Jesus per parabolas ad turbam; et absque parabolà nihil loquutus est eis : $5 Ut compleretur quod dictum fuit per prophetam, dicentem, Ape- riam per parabolas os meum: eructabo occultata a jacto mundi fundamento. 56 Tunc dimissá turbà, venit do- mum Jesus; etadierunt eum discipuli ejus, dicentes, Edissere nobis parabo- lam zizaniorum agri illius. 57 Ipse veró respondens dixit eis, Qui seminat bonum semen est Filius hominis. $8 Ager autem est mundus: bo- num veró semen sunt filii regni; zi- zania veró sunt filii illius Mali: 39 Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus: messis veró consum- matio seculi est ; messores autem an- geli sunt. 40 Sicut ergo colliguntur zizania, et igni exuruntur; ita eritin consum- matione seculi hujus. 41 Mittet Filius hominis angelos suos, qui colligent ex ipsius regno omnia offendicula, et eos qui dant operam transgressioni legis? 42 Projicientque eos in fornacem ignis: illic erit fletus, stridorque den- tium. 43 Tunc justi effülgebunt ut sol, inregno Patris sui. — Qui habet aures ud audiendum, audiat. 16 44 Rursus: Simile est regnum coelorum thesauro occultato in agro ; quem mactus quispiam oceuluit, et, prae gaudio quod accipit ex eo, sub- ducit sese et omnia quae habet vendit, emitque agrum illum. 45 Rursus: Simile est regnum coelorum cuipiam negotiatori, quae» renti pulehras margaritas ; 46 Qui, nactus quandam magni pretii margaritam, abiit, et venunde- dit omnia quae habebat, et exnit eum. 47 Rursum: Simile est regnum coelorum sagenae jactae in mare, et quae res cujusvis generis cogit : 48 Quam impletam pzscatores sub- duxerunt in littus, et, sedentes, quae bona erant in vasa collegerunt; quae veró putria, extrà abjecerunt. 49 Ita erit in consummatione se- culi: prodibunt angeli, et segrega- bunt malos e medio justorum ; 50 Projicientque eos in caminum ignis: illie erit fletus et stridor den- tium. 51 Dicit eis Jesus, Intellexistis haec ommia? Dicunt ei, Etiam Do- mine. 52 Ipse veró dixit eis, Propterea omnis seriba edoctus 1n regno coelo- rum, similis est cuipiam patrifamiliás, qui profert e thesauro suo nova et ve- tera. 58 € Et factum est, quum finisset Jesus parabolas istas, ut solveret il- linc. 54 Et quum venissel m patnam suam, docuit eos in synagogá eorum, adeó ut percellerentur, ac dicerent, Unde huic sapientia ista ac virtu- tes? 55 Nonne iste est ille fabri filius? Nonne mater ejus dicitur Maria? et fratres ejus Jacobus, et Joses, et Si- mon,et Judas? 56 Et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? Unde igitur isti haec omnia? ' 57 Rt offendebantur in eo. Jesus autem dixit eis, Non est propheta in- honoratus, nisi in patrià suá et domo Sud. MATTHAEUS, XIV. 58 Neque edidit ilbe virtutes mul- tas, propter incredulitatem eorum. CAP. XIV. LLO tempore audivit Herodes te- trarcha famam de Jesu : 2 Et dixit pueris suis, Iste est Jo- annes ille. Baptista; ipse suscitatus est ex mortuis, et propterea virtutes gunt in eo. 5 Nam Herodes prehensum Joan- nem vinxerat, et conjecerat in car» cerem, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui. 4 Dicebat enim ei Joannes, Non licet tibi eam habere. 5 Et quum cuperet eum occidere, fimuerat turbam, quód eum haberent ut prophetam. 6 Quum autem agerentur natalitia Herodis, saltaverat filia Herodiadis in medio, et placuerat Herodi. 7 Unde cum jurejurando spopon- derat, se daturum ei quicquid petiis- set. 8 Illa veró praedocta a matre suá, Da mihi, inquit, lic in patinà caput Joannis Baptistae. 9 Et contristatus fuerat rex : sed prop:er jusjurandum, et eos qui simul accumbebant, jusserat dari. 10 Et, misso carn£fice, decollave- rat Joannem in carcere, . 1i Et allatum fuerat caput ejus in patinà, datumque puellae; et dipsa obtulerat illud matri suae. 12 Et quum accessissent discipuli ejus, sustulerunt corpus illius, illud- que sepelierunt ; veneruntque et re- nunciaverunt Jesu. 138 Haec igitur quum audisset Je- sus, secessit illinc e navigio in deser- tum loeum privatim ; et quum Aoc audisset turba, pedibus sequuta est eum ab urbibus. 14 € Et egressus Jesus vidit mul- tam turbam ; et commiseratione inti- mà commotus est erga eos, sanavit- que eorum aegrotos. 15

Quum autem serum diei esset, sdierunt eum discipuli ejus, dicentes, Desertus est locus, et tempus jam praeterit ; dimitte turbam, ut sbeun. tes in vicos emant sibi escas. 16 Jesus autem dixit eis, Non ha- bent necesse abire; date eis vos quo vescantur. 17 lpsi veró dicunt ei, Non habe- mus hie nisi quinque pznes et duos pisces. 18 Ipse autem dixit, Adferte rríba eos huc. 19 Etjussá turbà per herbas dis- cumbere, acceptis quinque illis pani» bus ac duobus piscibus, suspiciens in coelum benedixit; et quum fregisset, dedit discipulis panes, discipuli veró turbae. 20 Et comederunt omnes, et satu- rati sunt: sustuleruntque quod super- fuerat fragmentorum, duodecim co- phinos plenos. 21 Qui autem ederant fuére viri quasi quinquies mille, absque mulie- ribus ac puerulis. 22 € Et statim adegit Jesus disci- pulos suos inscendere in navigium, et praeire sibi in ripam alteram dum di- mitteret turbam. 25 Dimissá igitur turbá, ascendit in montem privatim ad orandum: quum autem serum diei esset, solus erat illic. 24 Navigium veró jam in medio maris erat, vexatum a fluctibus : nam ventus erat contrarius. 25 Quartà autem noctis vigili abiit ad eos Jesus, ambulans super mare, 26 Et eo viso super mare ambu- lante, discipuli turbati sunt, dicentes, Spectrum est; et prae metu clamá- runt. 27 Sed statim loquutus est eis Je- Sus, dicens, Confidite ; ego sum; nae timete. 28 Respondens autem ei Petrus dixit, Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas, 29 lpseveró dixit, Veni. Etquum descendisset e navigio Petrus, am- bulavit super equas, ut veniret ad Je» sum : 30 Videns autem ventum validum, MATTHAEUS, XV. timuit: et quum coepisset demergi, clamavit, dicens, Domine, serva me! 51 Statim veró Jesus, extensá ma- nu, apprehendit eum, dicitque ei, Ex- 1guà fide praedite, quid dubitásti ? $2 Et quum ipsi essent ingressi navigium, pacatus fuit ventus. 98 Qui autem erant in navigio ve- nientes adoraverunt eum, dicentes, Veré Dei Filius es. $4 € Et quum trajecissent, vene- runt in terram Gennesaret. $5 Et quum agnovissent eum viri loci iilius, miserunt in totam circum- jacentem illam regionem, et obtule- runt ei omnes malé affectos : $6 Et precabantur eum, ut solüm tengerent fimbriam pallii ipsius: et quotquot tetigerunt, liberati sunt. CAP. XV. UNC quidam gu? Hierosolymis "b advenerant scribae et Pharisaei adierunt Jesum, dicentes, 2 Quare discipuli tui transgredi- untur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas, quum edunt nem. S At ill respondens dixit eis, Quare et vos transgredimini manda- tum Dei per traditionem vestram ? 4 Nam Deus mandavit, dicens, Honora patrem tuum et matrem ; et, Qui maledixerit patri aut matri, mor- te moriatur. 5 Vos autem dicitis, Quicunque dixerit patri aut matri, Donum est, quocunque a me juvari posses, znsons erit; et nequaquam honoraverit pa- trem suum aut matrem suam. 6 Et irritum fecistis mandatum Dei per traditionem vestram. 7 Hyypocritae, bene de vobis pro- phetavit Esaias, dicens, 8 Appropinquat mihi populus hie ore suo, et labiis me honorat ; cor au- tem eorum procul abest a me. 9" Sed frustrà me colunt, docentes doctrinas quae sunt mandata homi- num. 10 Et sdvocatà turbà dixit Audite, et intelligite : 18 eis, 11 Non quod ingreditur in os pol- luit hominem ; sed quod egreditur ex ore, hoc polluit hominem. 12 "Tunc accedentes discipuli ejus dixerunt ei, Nósti Pharisaeos audito isto sermone offensos fuisse ? 15 Ipse veró respondens dixit, Omnis planta quam non plantavit Pa- ter ille meus coelestis, eradicabitur. 14 Omittite illos; duces sunt cae- €i caecorum : quód si caecus caecum per viam duxerit, ambo in foveam ca- dent. 15 Respondens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam istam. 16 Jesus autem dixit, Adhuc et vos intelligentiá caretis ? 17 Nondum intelligitis, quicquid ingreditur in os, in ventrem cadere, et in latrinam ejici ? 18 Quae autem proficiscuntur ex ore, ex ipso corde egrediuntur ; etilla polluunt hominem : 19 Nam ex corde egrediuntur co- gitationes malae, caedes, adulteria, scortationes, furta, falsa testimonia, maledicta : 20 Haec sunt quae polluunt homi- nem: ilotis autem manibus vesci non polluit hominem. 21 € Et egressus illine, Jesus se- cessit in partes 'l'yri et Sidonis. 29 Et,ecce, mulier Chananaea a finibus illis egressa, clamitavit, dicens ei, Miserere mei, Domine, fili David! filia mea malé a daemonio vexatur. 28 llle veró non respondit ei quic- quam. "J'unc accedentes discipuli e- jus rogárunt eum, dicentes, Dimitte eam; nam clamat post nos. 24 Ipse veró respondens dixit, Non sum missus nisi ad oves perditas domáüs Isra£lis. 25 llla autem venit et adoravit eum, dicens, Domine, suceurre mibi! 26 lpse veró respondens dixit, non est bonum accipere panem liberorum, et objicere catellis. 27 Ipsa autem dixit, Etiam, Do- mine: etenim catelli vescuntur micis, quae cadunt e mensá dominorum suge rum. MATTHAEUS, XVI. 28 "Tune resp»ndens Jesus dixit ei, Q mulier, magna est fides tua: fiat ubi ut vis. Et sanata fuit filia ejus

ab eo momenta. . 99 € Et digressus illine Jesus ve- nit juxta mare Galilaeae : et quum ascendisset in montem, sedet illic. 50 Tunc adit eum turba multa, habens secum claudos, caecos, mutos, mancos, et alios multos, et abjece- runt eos ad pedes Jesu: et sanavit [E 51 de ut turba mirata sit, quum videret mutos loquentes, mancos sa- nos, claudos ambulantes, caecos vi- dentes; et glorificàrunt Deum Isra- élis. $2 Jesusautem advocatis discipulis suis, dixit, Commoveor misericordiá erga turbam ; quia jam triduum per- manent apud me, et non habent quo vescantur: et dimittere eos jejunos nolo, ne viribus deficiant in viá. 33 'Tunc dicunt ei discipuli ejus, Unde nobis in deserto tot panes, ut saturemus turbam tantam ? $4 Dicitigitur eis Jesus, Quot pa- neshabetis? Illi autem dixerunt, Sep- tem, et paucos pisciculos. 55 "T'unc jussit turbam diseumbere humi. $6 Et acceptis septem illis panibus ' ac piscibus, quum gratias egisset, fre- git, deditque discipulis suis; discipuli verá turbae. $7 Comederuntque omnes, et sa- turati sunt: et sustulerunt quod su- perfuerat fragmentorum, septem Spor- $as plenas : $8 Erant autem qui comederant quater mille viri, absque mulieribus et puerulis. $9 «4 Tune dimissá turbá inscen- dit in navigium, venitque in fines Magdala. CAP. XVI. Quando serum est diei, dicitis, Sere- nitas erit; rubet enim coelum. 5 Et mané, Hodie erit tempestas; rubet enim coelum triste. Klypocri- tae, faciem quidém coeli nóstis discer- nere, signa veró temporum illorum non potestis ? 4 Gens mala et adulterina sig» num requirit: sed signum non dabi- tur ei, nisi signum illud Jonae pro- phetae. Et relictis ipsis, abiit. 5 "| Et quum venissent discipuli €jus in ulteriorem ripam, chliti fue- rant sumere panes. 6 Jesus autem dixit eis, Videte et cavete a fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum. 7 lpsi veró disceptabant inter se, dicentes, Panes non sumpsimus. 8 Id autem quum nósset Jesus, dixit eis, Quid disceptatis inter vos, exiguáà fide praediti, quód panes non sumpsistis ? 9 Non animadvertitis, neque me- ministis quinque illos panes hominum quinquies mille, et quot cophinos ac- ceperitis ? 10 Neque septem illos panes qua- ter mille hominum, et quot sportas acceperitis ? 11 Quomodo non animadvertitis me non dixisse vobis de pane, ut ca- veretis a fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum ? 12 Tuncintellexerunt eumnon dix- isse, ut caverent a fermento panis, sed 2 fermento doctrinae Pharisaeorum et Sadducaeorum, 18 € Quum venisset autem Jesus in partes Caesareae quae dicitur Pki- lippi, interrogavit discipulos suos, di- cens, Quemnam esse me dicunt ho- mines Filium hominis? . 14 Illi veró dixerunt, Alii quidem Joannem Baptistam ; alii veró Eliam; alii veró Jeremiam, aut unum ex pro- T quum accessissent Pharisaei c Sadducaei, tentantes, rogárunt eum ut signum e coelo sibi ostende- ret. 2 Ipse veró respondens dixit eis, 9 phetis. 15 Dicit eis, Vos autem quem me dicitis esse ? 16 Respondens veró Simon Pe. trus dixit, Tu es Christus, Filius illa Dei viventis, MATTHAEUS, XVII. 17 "Tune respondens Jesus dixit ei, Beatus es, Simon Bar-jona: qvia caro et sanguis haec non retexit tibi, sed Pater meus qui est in coelis. 18 Sed et ego tibi dico, Tu es Pe- trus, et super hanc petram aedificabo meam ecclesiam ; et portae inferorum non superabunt eam. 19 Et tibi dabo claves regni coe- lorum: et quicquid ligaveris in terrá, erit ligatum in coelis: et quicquid solveris in terrá, erit solutum in coe- Jis. 20 'Tunc interdixit discipulis suis, ut nemini dicerent se esse Jesum il- lum Christux.. 21 € Ex eo tempore coepit Jesus indicare discipulis suis, oportere se adire Hierosolymam, et multa pati a senioribus et primariis sacerdotibus et Scribis, et occidi, et tertio die susci- tari. 22 Et prehensum eum Petrus coe- pit objurgare, dicens, Propitius tibi esto, Domine; nequaquam erit tibi hoc. 28 At ile sese convertens, dixit Petro, Abscede a me, Satana; offen- diculo es mihi: nam non sapis quae sunt Dei, sed quae sunt hominum. 24. 'Tunc Jesus dixit discipulis suis, Si quis vult poné me venire, abdicet semetipsum, et attollat crucem suam, ac sequatur me. 25 Quisquis enim voluerit animam suam servare, perdet eam : quisquis autem perdiderit animam suam meá caussá, inveniet eam. 26 Quid enim prodest cuipiam, si totum mundum lucratus fuerit, ani- má veró suá mulctetur? aut quam dabit quispiam compensationem ani- mae suae?] 27 Futurum est enim, ut Filiusho- münis veniat cum glorià Patris sui, cum angelis suis: et tunc reddet uni- cuique secunditm facta ipsius. 28 Amen dico vobis, sunt quidam ex his qui hic adstant qui nequaquam gustabunt mortem, usquedum vide- rint Filium hominis venientem in reg- num.suum. 20 CAP. XVII. EXTO veró póst die assumit Je sus Petrum, ac Jacobum, et Joan - nem fratrem ejus, et subducit eos pri» vatim in montem sublimem ; 2 'Transformatusque est coram eis; et fulsit facies ejus ut sol, vestimenta autem ejus facta sunt alba ut lux. 5 Et, ecce, conspecti

sunt eis Mo- ses et Elias, cum eo colloquentes. 4 Respondens autem Petrus dixit Jesu, Domine, bonum est nos hic esse ; Si vis, faciamus hie tria tabernacula; tibi unum, et Mosi unum, et Eliae unum, 5 Adhuc eo loquente, ecce, nubes lucida inumbravit eos: et, ecce, vox e nube, dicens, Hic est Filius ille meus dilectus, ille in quo acquiesco: ipsum audite. 6 Etquum haec audissent discipuli, ceciderunt in faciem suam, et timue- runt vehementer. 7 "Tune accedens Jesus tetigit eos, dixitque, Surgite, et ne timete. 8 Sublatis autem oculis suis nemi- nem viderunt, nisi Jesum solum. 9 Et quum descenderent de monte, mandavit els Jesus, dicens, Nemini : dixeritis quod vidistis, usquequo Fili- us hominis a mortuis resurgat. 10 "Tunc interrogaverunt eum dis- cipuli sui, dicentes, Quid igitur scribae dicunt, oportere ut Elias primüm ve- niat? 11 Jesus autem respondens dixit eis, Elias quidém veniet primüm, et restituet omnia : 12 Sed dico vobis, Eliam jam ve- nisse, quem non agnoverunt, sed fece- runt ei quaecunque voluerunt: itafu- turum est, ut et Filius hominis patia- tur ab eis. 15 Tune intellexerunt discipuli eum de Joanne Baptistà Aaec ipsis dixisse. 14 € Et quum venissent ad turbam, adit eum quidam, procidens ei ad genua; 15 Et dicens, Domine, miserere filii mei; quoniam lunaticus est, et malé afficitur: nam saepe cadit in ignem, et saepe in aquam : MATTHAEUS, XVIIT. 36 E: obtuli eum discipulis tuis, nec potuerunt eum sanare. 2. 17 Respondens autem Jesus dixit, O natio incredula et perversa, quousque tandem ero vobiscum ? quousque tan- dem tolerabo vos? Adducite mihi eum huc, CAP. XVIII. O ipso tempore adierunt Jesus discipuli, dicentes, Quisnazw maximus est in regno coelorum ? 2 Et quum advocásset puerulum Jesus, statuit eum in medio eorum. 5 Et dixit, Amen dico vobis, niet 18 Etincrepavit daemonium Jesus; exüique illud ab eo; et sanatus est puer ab ilo momento. 19 Tunc adeuntes discipuli Jesum privatim, dixerunt, Quare nos non po- tuimus illud ejicere? 20 Jesus autem dixit eis, Propter ircredulitatem vestram : amen quippe dico vobis, si habeatis fidem quantu- hun est granum sinapis, dicetis huic monti, Transgreditor hinc illuc, et de- migrabit: et nihil impossibile vobis erit. 21 Hoc veró genus daemonzorum non egreditur, nisi per precationem et jejunium. 29 € Versantibus autem ipsis in Galilaeà, dixit eis Jesus, Futurum est ut Filius hominis tradatur in manus hominum ; 28 Ettrucidabunt eum ; sed tertio die suscitabitur, Et contristati sunt vehementer. . 24 €« Quum autem venissent Ca- pernaumum, venerunt ad Petrum qui didrachma accipiunt, dixeruntque, Praeceptor vester non solvit didrach- ma? 25 Dicit, Etiam. Et quum in- gressus fuisset domum, praevenit eum Jesus, dicens, Quid tibi videtur, Si- von? Reges terrae a quibus acci- ' piunt tributa sive censum? a filiis suis, an a» alienis? 26 Dicit e1 Petrus, Ab alienis. Ait ei Jesus, Nempe igitur liberi Sunt filii. 27 Sed ne offendiculo simus eis, profectus ad mare, mitte hamum ; et eum piscem, qui ascenderit primus, tolle, et aperto ore ejus invenies sta- lerem: acceptum illum da eis pro me €t prp te, 21 vos converteritis, et fiatis ut puerufi, nequaquam ingrediemini in regnum coelorum. 4 Quisquis igitur summiserit sese sicut est puerulus iste, is est maximus ille in regno coclorum. 5 Et quisquis exceperit aliquem puerulum talem nomine meo, me ex- cipit. : 6 Quisquis autem offendiculo fue- rit uni ex parvis istis qui in me ere- dunt, praestiterit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, ac demer- gatur in profundo maris. 7 Vae mundo ab offondiculis! ne- cesse est enim ut eveniant offendicu- la: veruntamen vae homini illi pei quem offendiculum evenit ! 8 Si veró manus tua vel pes tuus facit ut tu offendas, exscinde eg, et abjice abs te: bonum est tibi ad vi- tam ingredi claudum aut mancum, potiüs quàm duas manus vel duos pe- des habentem, conjici in ignem illum aeternum. 9 Et si oculus tuus facit ut tu of- fendas, erue eum, et abjice abs te: bonum est tibi luscum ingredi in vi- tam poliüs quàm duos oculos haben- tem, conjici in Gehennam ignis. 10 Videte ne contemnatis aliquem ex parvis istis: dico enim vobis, an- gelos eorum in coelis per omne tem- $us intueri faciem Patris mei qui in coelis est. 11 Venit enim Fllius hominis, ut servet quod perierat. 12 Quid vobis videtur? si fuerim alicui homini centum oves, et errave- rit una ex iis, nonne relictis ipsis no- naginta novem, profectus in monteg quaerit eam quae aberraverat? 18 Quod si acciderit ui invenis G MATTHAEUS, . XIX. eam, amen dico vobis, gaudet super €à magis quàm super illis nonaginta miseratione dominus servi illius, di. novem quae non aberrárant. 14 Ita non vult Pater vester qui in coelis est, ut pereat ullus ex parvis istis. 15 Si veró peccaverit in te frater tuus, ito, et argue eum inter te et ip- sum solum: si te audierit, lucratus es fratrem tuum. 16 Sin veró te non audierit, assume tecum adhuc unum aut duos; ut ex ere duorum au; trium testium confir- metur res tota. H 17

Quod si neglexerit eos audire, dic ecclesiae : quód si ecclesiam audire neglexerit, sit tibi velut ethnicus
et publicanus quispiam. 18 Amen dico vobis, quaecunque ligaveritis in terrá, erunt ligata in coe- lo; et
quaecunque solveritis in terrá, erunt soluta in coelo. 19 Rursum dico vobis, Si duo ex vobis
consenserint in terrá de omni re quam petierint, fiet eis a Patre meo qui in coelis est : 20 Ubi enim sunt
duo vel tres co- &cti in nomine meo, illic sum in me- dio eorum. 21 € | Tunc adiens eum Petrus dixit,
Domine, quoties peccabit in me frater meus, et remittam ei? an usque septies ? : 22 Dicit ei.Jesus, Non
dico tibi usque septies, Sed usque septuagies septies. 235 Propterea simile est regnum coe- lorum regi,
qui voluit conferre ratio- nem cum servis suis. 24 Rit quum coepisset conferre, ob- latus est ei quidam
debitor decies mille talentorum. 25 Quum autem is non posset Aiaec reddere, jussit eum dominus ejus
ve- nundari, et uxorem ejus, et liberos, et omnia quae habebat, et reddi debi- tum. 26 Procidens ergo
servus ille ad- orabat eum, dicens, Domine, cohibe iram adversüm me, et omnia tibi red- dam. 27
Commotus autem intimá com- 22g misit eum, et mutuum remisit ei. 28 Xgressus veró servus ille inve-
nit unum ex conservis suis, qui debe- bat ei centum denarios; et prehen- sum eum suffocabat, dicens,
Redde quod debes. 29 Procidens ergo conservus ejus ad ejus pedes, precabatur eum, dicens, Cohibe
iram adversüm me, et omnia reddam tibi : 50 Ille veró noluit; sed abiens conjecit eum in carcerem,
quousque redderet debitum. 81 Quum autem vidissent conser- vi ejus quae facta. fuerant, doluerunt
vehementer, et quum venissent, de- clarárunt domino suo omnia quae facta fuerant. $2 Tunc eo
advocato, dominus ip- sius dixit ci, Serve male, totum debi- tum illud remisi tibi, quia precatus es me:
95 Nonne oportuit et te misercri conservi tui, ut et ego tui misertus sum ? 54 Et iratus dominus ejus
tradidit eum tortoribus, usquequo redderet id omne quod sibi debebatur, 85 lta et Pater ille meus
coelestis faciet vobis, nisi remiseritis suo quis- que fratri ex cordibus vestris lapsu: eorum. CAP. XIX.
'T faetum est, quum finisset Je- sus sermones istos, ut solveret e Galilaeá, et venit in fines Judaeae
secus Jordanem. 2 Ei sequuta est eum turba multa, sanavitque eos illic. S 'Tunc adierunt eum Pharisaei,
tentantes eum, et dicentes ei, Licetne homini dimittere uxorem suam quá- vis ex caussá ? 4 Ille veró
respondens dixit eis, Non legistis, Opificem ab initio fecis- se masculum et foeminam ; 5 Et dixisse,
Propterea derelinquet homo patrem et matrem, et aggluti- nabitur uxori suae; et qui duo fue- rant, erunt
una caro? MATTHAEUS, XX. 6 Iiaque non ampliüs sunt duo, sed una caro: quod ergo Deus conjun-
xit, homo ne sejungat. 4 Dicunt ei, Cur ergo Moses man- davit dare libellum discessionis, et eam
dimittere ? 8 Dicit eis, Moses pro duritià cor- dis vestri permisit vobis dimittere ux- ores vestras:
caeterüm a principio non fuit ita. 9 Dico autem vobis Quicunque dimiserit uxorem suam, nisi ob score
tationem, et aliam duxerit, moecha- tur; et qui dimissam duxerit, moe- chatur, 10 Dicunt ei discipuli
ejus, Si tale est negotium hominis cum uxore, non expedit uxorem ducere. 11 Ipse veró dixiteis, Non
omnes sunt capaces hujus sermonis, sed ii quibus datum est. 12 Sunt enim eunuchi qui ex ma- tris utero
nati sunt ita: et sunt eu- nuchi qui castrati sunt ab hominibus: et sunt eunuchi cui seipsos castrárunt
propter regnum coelorum. Qui po- test capax esse /tujus rei, capiat. 18 € Tune oblati sunt el pueruli, ut
manus iis imponeret, et precare- tur: discipuli autem objurgárunt eos. 14 Jesus autem ait, Omittite istos
puerulos, et ne prohibete eos ad me venire; talium est enim regnum coe- lorum. 15 Et quum
imposuisset eis manus, profectus est illinc. 16 € Et, ecce, quidam accedens dieit ei, Doctor bone, quid
boni fa- ciam, ut habeam vitam aeternam ? 17 lpseveró dixit ei, Cur me dicis 21 Ait ei Jesus, Si vis
perfectu- esse, abi, vende quae tibi suppetunt, et da pauperibus; et habebis thesau- rum in coelo: et
adesdum, sequere me. 29 Quum audisset autem adoles« cens ille hune sermonem, abiit tristi- tià
affectus; habebat enim hona mule ta. 25 Jesus autem dixit discipulis suis, Amen dico vobis, dives
difficul- ter introibit in regnum coelorum. 24 Rursum veró dico vobis, Faci- lius est camelum per
foramen acüs transire, quàm divitem in regnum Dei introire. 25 Hisautem auditis, discipuli ejus
perculsi sunt valde, dicentes, Quis ergo potest servari ? 26 Intuitus autem eos Jesus dixit eis, Apud
homines hoc impossibile est ; apud Deum autem omnia possi- bilia sunt. 27 'lune respondens Petrus
dixit ei, Ecce, nos reliquimus omnia, et sequuti sumus te: quid ergo erit no- bis? 28 Jesus autem dixit
eis, Amen dico vobis, vos qui sequuti estis me, in regeneratione, quum sederit Filius hominis in throno
gloriae suae, sede- bitis vos etiam, znquam, in thronis duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. . 29

Et quisquis reliquerit domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, &ut agros, caussà nominis mei, centu- plicia accipiet, et vitam aeternam hae- reditatis jure possidebit. bonum? nullus est bonus, nisi unus, nempe Deus. Si vis autem ad vitam ingredi, serva mandata. 18 Dicit ei, Quae? Jesus autem dixit, Non occides, Non moechaberis, Non furaberis, Non dices falsum tes- timonium ; 19 Honora patrem et mátrem ; et, Diliges proximum tuum ut teipsum. 20 Dicit ei adolescens ille, Omnia haec observavi a juventute meá : quo adhue deficior ? 95 30 Multi autem primi erunt uti- rni, et ultimi primi. CAP. XX. SLE enim est regnum coelo« rum patrifamiliás, qui exiit cum primá luce ad conducendos operarios, quos mitteret in vineam suam. 2 Pactus autem cum operariis de- nario in diem, misit eos in vineaug suam. 3 Et egressus circa horam te». MATTHAEUS, XX. tiam, vidit alios stantes in foro otio- $05 : 4 Et illis dixit, Abite et vos in vi- neam; et quodeunque justum fuerit dabo vobis. 5 Illi autem abietunt. Rursum egressus cirea sextam et nonam ho- . ram, fecit itidem. 6 Circa horam autem undecimam egressus, invenit alios stantes otiosos, ac dicit eis, Cur hic statis totum diem otiosi ? 7 Dicunt ei, Quia nemo nos con- duxit. Dicit eis, Abite et vos in vineam ; et quidquid fuerit justum, accipietis. 8 Quum autem serum diei esset, dicit dominus vineae procuratori suo, Voca operarios, et redde eis merce- dem, exorsus ab ultimis, usque ad primos. 9 Et quum venissent qui circa un- decimam horam conducti fuerant, ac- ceperunt singuli denarium. 10 Quum venissent autem primi, existimárunt se plis esse accepturos ; sed acceperunt ipsi quoque singuli denarium. 11 Sed quum accepissent, murmu- rabant adversüs patremfamiliàs ; 12 Dicentes, Isti ultimi unam ho- ram opus fecerunt, et eos aequales nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et aestum, 13 Ipse veró respondens dixit uni eorum, Amice, non facio tibi inju- riam; nonne denario pactus es me- cum ? . 14 Tolle quod tuum est, et abi. Volo autem huic ultimo dare ut et tibi. 15 Annon licet mihi quod volo fa- cere in meis rebus ? an oculus tuus malus est, quia ego bonus sum ? 16 Sic ultimi erunt primi, et primi ultimi : multi enim sunt vocati, pau- ci"veró electi, 17 €« Et ascendens Jesus Hiero- solymam, assumpsit duodecim disci- pulos suos privatim in vià, et dixit eis, mam, et Filius hominis tradetur pri mariis sacerdotibus ac scribis, et con. demnabunt eum morte ; 19 Tradentque eum gentibus, ut illudant, et flagellent, et crucifigant 5 sed tertio die resurget. 90 fj 'Tunc venit ad eum xater fi- liorum Zebedaei, cum filiis suis, ad- orans, et petens aliquid ab eo. 21 Ipse veró dixit ei, Quid vis? Ait ei, Dic ut sedeant isti duo filii mei, unus ad dextram tuam, et alter ad sinistram, in regno tuo. 99 ltespondens autem Jesus, dixit, Nescitis quid petatis. — Potestis bibere -poeulum quod ego bibiturus sum; et baptismate, quo ego baptizor, baptiza- ri? Dicunt ei, Possumus. 25 'Tunc dicit eis, Poculum qui- dém meum bibetis, et baptismate, quo ego baptizor, baptizabimini: sedere autem ad dextram meam et sinistram meam, non est meum dare, sed da- bitur quibus paratum est a Patre meo. 24 Et quum Aaec audissent a£ de- cem, indignati sunt de duobus fratri- bus. 25 Jesus autem, quum eos advo- cüsset, ait, Scitis principes gentium in eas dominari, et magnates potestatem exercere in eas. 26 Verüm non ita erit inter vos: sed quicunque voluerit inter vos magnus fieri, esto vester minister: 27 Et quieunque voluerit inter vos primus esse, sit vester servus. 28 Sicut Filius hominis non venit ut sibi ministretur, sed ut ministret, detque animam suam Zn redemptionis pretium pro multis. 29 € Egredientibus autem ipsis ur- be Jericho, sequuta est eum turba multa. ' 50 Et, ecce, duo caeci sedentes apud viam, quum audivissent Jesum praeterire, clamárunt, dicentes, Mise- rere nostri, Domine, Fili Davidis ! 51 "Turba autem objurgebat eos, ut slerent ; illi veró magis clamabant, dicentes, Miserere nostri, Domine, Fili Davidis! 18 Ecce, arcendimus Hierosoly- 24 $2 Et quum substitisset Jesus, vo MATTHAEUS, XXI. eavit eos, et ait, Quid vultis faciam vobis ? . 55 Dicunt ei, Domine, ut aperian- tur oculi nostri. l4 34 Commiseratione autem intimü commotus, Jesus tetigit oculos eo- rum : et statim visum receperunt oculi eorum 5; et ips? sequuti sunt eum, CAP. XXI T quum appropinquáàssent Hie- rosolymüs, et venissent Beth- phagen, ad Montem Olearum, tune Jesus misit duos, discipulos ; 2 Dicens eis, Tte in vicum qui vo- numulariorum, et eathedras venden- tium columbas, subvertit. 15 Xi dixit eis, Scriptum est, Do- mus mea domus precationis vocabi« tur; at vos fecistis eam speluncam latronum. 14 "lunc venerunt ad eum caeci et claudi in templo, et sanavit eos. 15 Quum vidissent autem primarii sacerdotes et scribae miranda illa quae fecerat, ct pueros clamantes in tem- plo, et dicentes, Ilosanna Filio Da- vid!

indignati sunt : 16 Et dixerunt ei, Áudis quid ísti dicant? Jesus autem dixit eis, Etiam ; bis est ex adverso, et statim invenie- tis asinam ligatam, et pullum,eum eà: solventes eos, adducite mihi. 9 Et siquis vobis aliquid dixerit, dicite, Domino his opus est: statim autem mittet eos. 4 Hoc autem totum factum est, ut impleretur quod dietum est per pro- phetam, dicentem, 5 Dicite filiae Sion, Ecce, Rex euus venit tibi, mitis, et insidens asi- nae, ac pullo foetui subjugis asznae. 6 Profecti auiem sunt discipuli, feceruntque sicut imperárat eis Je- SUS : 7 Etadduxerunt asinam et pullum, et eis imposuerunt vestimenta sua, et eollocárunt ipsum super ea. 8 Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in vià : alii veró cae- debant ramos ex arboribus, et sterne- bant in viá. 9 Porró turba quae praeibat, et quae . sequebatur, clamabat, dicens, Hosan-« nà Filio David! benedictus qui venit in nomine Domini; Hosanna, Q qui es in coelis altissimis ! 10 Et quum introisset Hierosoly- mam, commota est universa urbs, di- tens, Quis est hic ? 11 Turba autem dicebat, Hic est Jesus ille propheta ortus Nazarethá urbe Galilaeae, 12 €| Et introivit Jesusin templum Dei, et ejecit omnes qui vendebant et ul emebant in P j mensasque nunquam legistis, Ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem ? 17 Et eis relictis, abiit Bethaniam extra urbem ; et diversatus est illic. 18 « Mané autem rediens im ur- bem, esuriit. 19 Et quum vidisset ficum quan- dam apud viam, venit ad eam, et ni- hil invenit in eá nísi folia solüm: tune dicit ei, Ne ampliüs ex te fruc- tus nascitor in aeternum. Et exaruit illicó ficus. 20 Quum igitur hoc vidissent dis- cipuli, mirati sunt, dicentes, Quomodo illicó exaruit ficus ! 21 Itespondens autem Jesus ait eis, Amen dico vobis, si habueritis fidem, neque addubitaveritis, non so- làm hoc quod factum est ficui facietis, verüm etiam si monti isti dixeritis, "Tollitor, et projicitor in mare, fiet. 22 Et quaecunque precando petie- ritis, si credideritis, accipietis. 95 € Quum autem venisset in templum, primarii sacerdotes et s9- niores populi eum docentem adio. runt, dicentes, Quá auctoritate facte ista? et quis tibi dedit istam auctori- tatem ? 24 Respondens veró Jesus dixit eis, Interrogabo vos et ego rem quan- dam; quam sí dixeritis mihi, dicam et ego vobis quà auctoritate ista fa- ciam : 25 Baptisma Joannis, unde erat; e coelo, an ex hominibus? Atilli ra- tiocinabantur spud se, dicentes, S C* MATTHAEUS, XXII. Aixerimus, Y& coelo ; dicet nobis, Quare ergo non credidistis ei ? £6 Sin autem dixerimus, Ex ho- minibus; timemus turbam: omnes enim habent Joannem ut prophe- tam, 97 Xtrespondentes Jesu dixerunt, Nescimus, Ait eis et ipse, Nec ego vobis dicam quá auctoritate ista fa- ciam. 28 Quid autem vobis videtur? Quidam habebat duos filios; et ac- cedens ad priorem, dixit, Fili, abi, hodie operare in vineà meàá. 29 Ille veró respondens ait, Nolo: Sed postea, quum resipuisset, abiit. 50 Et accedens ille ad secundum, dixit iidem. — Ys veró respondens ait, Ego abeo, domine: sed non abiit. 31 Uter e duobus fecit quod voluit qjus pater? Dicunt ei, Prior. Dicit eis Jesus, Ámen dico vobis, publicani et meretrices praeeunt vobis in reg- num Dei 52 Venit enim ad vos Joannes vià justitiae, et non erecidistis ei ; publi- cani veró et meretrices crediderunt €i: vos autem qui Aoc vidistis, non resipuistis postea, ut ei crederetis. $5 Aliam parabolam audite: Fuit quidam paterfamilиós, qui plantavit vineam, et sepem circumposuit ei, fo- ditque in eà torcular, et aedificavit turrim, et elocavit eam agricolis, ac peregré profectus est : 54 Quum autem tempus fructu- um appropinquásset, misit servos suos ad agricolas, ut. ejus fructus percipe- rent. 55 Agricolae veró, captis cjus ser- vis, alium quidem ceciderunt, alium veró trucidàrunt, alium autem lapi- dárunt. 56 Rursum misit alios servos plu- 29 Xt captum eum ejecerunt extra vineam, et trucidárunt. 40 Quum igitur venerit dominus vineae, quid faciet agricolis 1lis? 41 Dicunt ei, Malos ipsos malé perdet, et vincam suam elocabit aliis agricolis, qui reddent ei fructum tem- poribus suis. 42 Dicit eis Jesus, Nunquam le gistis in scripturis, Quem lapidem re- probárunt aedificantes, is factus est caput anguli : a Domino factum est illud, et est nirabile in oculis nos» tris? 4S8 Propterea dico vobis, tolletur a vobis regnum Dei, et dabitur genti quae ferat ejus fructus. 44 Porró qui ceciderit ad. lapidem istum, confringetur: super quem ve- ró ceciderit, dissipabit eum. 45 Et quum audissent primarii sa- cerdotes ac Pharisaei parabolas ejus, cognoverunt haec de se dici. 46 Et quum studerent eum pre- hendere, timuerunt turbam, quoniam ut prophetam eum habebat. CAP. XXII. UNC respondens Jesus, rursüm loquutus est eis per parabolas, dicens, 2 Simile est regnum coelorum cui- dam regi, qui fecit nuptias filio suo : S Et misit servos suos, qui voca- rent vocatos ad nuptias: sed nolue runt venire. 4 Rursus misit alios servos, di- cens, Dicite vocatis, Ecce, prandium meum paravi,

tauri mei et altilia mae- tata sunt, et omnia parata 5 adeste ad. nuptias. 5 Illi autem quum Zoc neglexis- sent, abierunt, alius quidem in agrum Suum, alius veró ad mereaturam suam. res prioribus, et fecerunt eis itidem. 5" Postremó autem misit ad eos filium suum, dicens, Reverebuntur fi- lium meum. $8 Agricolae veró viso filio dixe- 1unt inter se, Iste est haeres ; adeste, irucidemus eum, et obtineamus hae- reditatem ejus. 6 Reliqui veró prehensos servos ejus contumeliis affecerunt, et truci- dàrunt. 7 Rexautem, quum Aoc ac disset, iratus est; et, missis copiis suis per- didit homicidas illos, et urbem eorum incendit. 8 Tunc dicit servis suis, Nuptia MATTHAEUS, XXII. quidém paratae sumt, sed qui vocati fuerant non erant digni: — jure uxorem ejus, et suscitabit sobo« lem fratri suo. 9 Ite ergo ad compita viarum; et quotcunque invenietis, vocate ad nup- tias. MERE 25 Fuerunt autem apud nos sep- tem fratres: et primus uxore ductá obiit; et quum non haberet semen, 1O Et egressi servi illi in vias, congregàrunt omnes quos invene- runt, malos pariter ac bonos: et im- pletae sunt nuptiae convivis. 11 Ingressus autem rex ut specta- ret convivas, vidit illie quendam non indutum veste nuptiali : 12 Tunc dicit ei, Amice, quomodo huc introisti non. habens vestem nup- tialem? At illi os occlusum est. 13 Tunc dicif rex ministris, Liga- tis pedibus et manibus ejus, tollite eum, et cjicite in tenebras extimàs : illic erit fletus et stridor dentium. 14 Multi enim sunt vocati, pauci veró electi, 15 « Tunc profecti Pharisaei con- silium ceperunt, ut illaquearent eum in sermone. 16 Itaque mittunt ad eum disei- pulos suos cum KHerodianis, dicentes, Praeceptor, scimus te veracem esse, et viam Dei in veritate docere, nec quempiam curare ; non enim respicis &d personam hominum : 17 Die ergo nobis, Quid tibi vide- tur? licet censum dare Caesari, an non? 18 Cognità autem Jesus malitià eorum ait, Quid me tentatis, bypo- critae ? 19 Ostendite mihi numisma cen- Süs. rium. , Ipsi veró obtulerunt ei dena- ,20 Tunc dicit eis, Cujus est imago 3sta et inscriptio ? reliquit uxorem suam fratri suo : 26 Similiter etiam secundus et ter» tius, usque ad illos septem : 27 Post omnes autem mortua est et mulier. 28 In resurrectione ergo cujus ex illis septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam. 29 Respondens autem Jesus dixit eis, Erratis, neque scripturas scientes neque potentiam, Dei. 50 Nam in resurrectione neque uxores ducunt, neque nuptum dan- tur, sed sunt ut angeli Dei in coelo. $1 De resurrectione veró mortuo- rum, non legístis quod vobis dictum est a Deo, dicente, $2 Ego sum Deus Abrahami, et Deus Isaaci, et Deus Jacobi ? Deus non est Deus mortuorum, sed viven- tium. $5 Et quum Aoc audisset turba, perculsa est super doctrin& ipsius. 94 €« Pharisaei veró quum ewm audissent os occlusisse Sadducaeis, coacti sunt in unum. $5 Tunc interrogavit eum quidam ex ipsis legis interpres, tentans eum, et dicens, 56 Praeceptor, Quod est manda- tum magnum in lege ? $7 Jesus autem dixit ei, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex totà animá tuà, et ex totá cogitatione tuá. | 21 Dicunt ei, Caesaris, Tunc di- cit eis, Reddite ergo quae sunt Cae- saris Caesari, et quae sunt Dei Deo. 22 Quum igitur hoc audissent, mi- rati sunt; et omisso eo abierunt. 25 € Inillo die adierunt eum Sad- ducaei, qui dicunt non esse resurrec- tionem ; et interrogárunt éum, , 24 Dicentes,| Praeceptor, Moses dixit, Si quis mortuus fuerit non ha- bens filios, ejus frater ducet affinitatis 27 $8 Istud est primum et magnum mandatum. $9 Secundum autem simile est huic, Diliges proximum tuum ut teip- sum. 40 Abistis duobus mandatis tota lex et prophetae pendent. 41 € Coactis autem Pharisaeis, in- terrogavit eos Jesus, 42 Dicens, Quid vobis videtur de Christo illo? cujus filius est? Di- cunt ei, Davidis, MATTHAEUS, XXIII. 43 Dicit eis, Quomodo ergo David per spiritum vocat eum Dominum, dicens, 44 Dixit Dowiwvs Domino meo, Sede ad dextram memm, usquedum posuero inimicos tuos scabellum pe- dum tuorum ? 45 Si ergo David vocat eum Do- minum, quomodo filius ejus est ? 46 Et nemo poterat ei respondere quiequam: neque ausus fuit quis- quam ab illo die ampliüs illum inter- rogare. CAP. XXIII. UNC Jesus loquutus est turbae et discipulis suis ; 2 Dicens, In cathedrá Mosis se- dent scribae et Pharisaei : 3 Omnia ergo quae dixerint vobis ut servetis, servate et facite: sed se- cundàüm opera eorum me facite; di- eunt emm, et non faciunt. 4 Ligant enim onera gravia diffi- ciliaque portatu, et imponunt in hu- meros hominum; digito autem suo nolunt ea movere. 5 Omnia veró opera sua faciunt ut spectentur ab hominibus : dilatant enim phylactera sua, et producunt fimbrias palliorum suorum ; 6 Amantque primos accubitus in coenis, et primos consessus in con- ventibus, 7 Etin foris salutationes, et vocari ab hominibus, Rabbi, Rabbi. 8 Vos autem ne vocamini Rabbi : unus est enim doctor vester, nempe Christus; omnes autem vos

fratres estis. 9 Et patrem vestrüm ne quem- piam vocate in terrà: unus est enim Pater vester qui in coelis est. 10 Nec vocemini doctores: unus enim vester est doctor, nempe Chris- tus. 11 Sed qui maximus est vestrüm, Sit minister vester. 129 Porró qui sese extollit, depri- metur; et qui sese deprimit, extolle- tur. 18 Sed vae vobis. scribae et Phari- saei, hypocritae ! quoniam praecludi tis regnum coelorum hominibus: vos enim non introitis, nec introéuntes sinitis mtroire. 14 Vae vobis, scribae et Phari- sael, hypocritae! quoniam exeditis domos viduarum, idque in speciem utentes longis precibus: propterea auferetis graviorem condemnationem, 15 Vae vobis, scribae et Pharisaei, hypocritae! quoniam circumitis mare et terram, ut faciatis unum prosely- tum: et quum fuerit factus, facitis eun fiium Gehennae dupló magis quàm vos sifzs. 16 Vae vobis, duces caeci, qui di- citis, Quisquis juraverit per templum, nihil est; quicunque autem juraverit per aurum templi, reus est. 17 Stulü et caeci! utrum enim majus est, aurum, an templum quod sanctificat aurum ? 18 Et quisquis juraverit per altare, nihil est ; quicunque autem juraverit per donum quod est super ipsum, reus est. 19 Fatui ac caeci! utrum enim majus est, munus, an altare quod sanc- tificat munus ? 20 Qui ergo juraverit per altare, jurat per ipsum, et per omnia quae super illud sunt : 21 Et qui juraverit per templum, jurat per ipsum, et per eum qui ha- bitat in eo: 229 Et qui juraverit per coelum, jurat per thronum Dei, et per eum qui sedet super ipsum. 25 Vae vobis, scribae et Pharisaei, hypocritae! qui decimatis mentham, et anethum, et cuminum, et omittitis quae graviora sunt legis, judicium, et misericordiam, ac fidem ; haec opor- tuit facere, et illa non omittere. 24 Yuces caeci, qui pereolatis cu- licem, camelum autem deglutitis. 25 Vae vobis, scribae et Pharisaei, hvpoeritae! qui purgatis exteriorem poculi patinaeque partem, intus au- tem Z//a plena sant rapinà et intem- perantià. 26 Pharisaee caece, purga primürn 98 MATTHAEUS, XXIV. quod est sntra poculum et patinam, ut 1d quoque quod extrà est purum dum dicatis, Benedictus qui venit in nomine Domini. fiat. . 2. 27 Vae vobis, scribae et Pharisaei, hypocritae! qui assimiles estis sepul- cris dealbatis, quae extrà quidém ap- parent speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, omnique immun- CAP. XXIV. i T egressus Jesus e templo, abi bat: et accesserunt discipul, ejus, ut ostenderent ei aedificia tem- , pli. ditiá. . 2 Jesus autem dixit eis, Nonne vi- 98 Ita et vos extrà quidém appare- tis hominibus justi, intus autem pleni estis liypocrisi et iniquitate. 29 Vae vobis, scribae et Pharisaei, hypocritae! qui aedificatis sepulera prophetarum, et ornatis monumenta justorum, 50 Et dicitis, Si fuissemus tem- poribus patrum nostrorum, non fuis- semus eorum socii in caede propheta- rum. 51 Itaque testamini adversüs vos- metipsos, vos esse filios eorum qui prophetas occiderunt. $2 Vos quoque complete mensu- ram patrum vestrorum. $5 Serpentes, progenies vipera- rum, quomodo effugere possitis con- demnationem Gehennae ? detis haec omnia ? Amen dico vobis, non relinquetur hie lapis super lapi- dem qui non dissolvatur. 5. Sedente autem eo in monte olea- rum, adierunt eum discipuli privatim, dicentes, Dic nobis, quando haec e- runt? et quod erit signum adventüs tui, et consummationis seculi ? 4 Etrespondens Jesus dixit eis, Videte nequis vos seducat. 5 Multi enim venient sub nomine meo, dicentes, Ego sum Christus il- le; multosque seducent. 6 Futurum est autem ut audiatis pella, et rumores bellorum: videte ne turbemini: oportet enim omnia haec fieri, sed nondum erit finis. 7 Insurget enim gens in gentem, et regnum in regnum: et erunt fa- 54 Propterea, ecce, ego mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas; et ex ipsis nonnullos trucidabitis et erucifipetis ; et ex ipsis nonnullos fla- gellabitis in conventibus vestris, et persequemini oppidatim : $5 Ut veniat super vos omnis sanguis justus effusus super terram, a sanguine bel justi usque ad sanguinem Zachariae filii Barachiae, quem occidistis inter templum et al- tare. .:.86 Amen dico vobis, venient haec omnia super aetatem istam. $7 Jerusalem, Jerusalem, trucida- irix prophetarum, lapidatrix eorum qui ad te missi sunt, quoties volui congregare liberos tuos, quemadmo- dum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluistis ! 58 Ecce, relinquetur vobis domus vestra deserta, 99 Dico enim vobis, Nequaquam me videbitis ab hoc empore, usque- mes, et pestilentiae, et terrae motus singulis locis. 8 Haec autem omnia principium erunt dolorum partis. 9 Tune tradent vos afflictioni, et trucidabunt vos; et eritis exosi om- nibus gentibus propter nomen meum. 10 Et tunc offendentur multi, et alius alium prodet, et odio habebit alius alium. 11 Et multi pseudo-prophetae ex- orientur, ae seducent multos. 12 Et quoniam multiplicata erit iniquitas, refrigescet charitas multo- rum. 15 Sed qui sustinuerint ad finem usque, is servabitur. 14 Et

praedicabitur istud evange- lium regni in toto terrarum orbe, ut sit testimonio omnibus gentibus; et tunc
veniet finis. 15 Quum ergo videritis abomina- tionem illam vastatricem, quae dicta est per Danielem
prophetam, positam MATTHAEUS, XXIV. in loco sgncto (qui legit, animadver- tat;) 16 Tunc qui in
Judaeà fuerint, fugiant in montes: 1" Qui in solario, non descendat ut sumat quiequam e domo sud: 18
Et qui in agro, non revertatur retro ut sumat vestimenta sua : 19 Vae autem praegnantibus et lactautibus
per illos dies. 20 Orate veró ne flat fuga vestra hieme, neque sabbato : 21 Erit enim tunc afflictio
magna, qualis facta non fuit a principio mun- di ad hoc usque tempus, neque un- quam fiet. 29 Et nisi
decurtati fuissent dies illi periret omnis caro: sed propter electos decurtabuntur dies illi. 25 Tunc siquis
vobis dixerit, Ecce, hic Christus, aut hle, ne credite. 24 Excitabuntur enim pseudo- Christi et pseudo-
prophetae, et edent signa magna et miracula; ita ut seducant (si fieri possit) etiam elec- tos. 25 Ecce,
praedixi vobis. 26 ltaque si dixerint vobis, Ecce, in deserto est ; ne egredimini: Ecce, in conclavibus ;
ne credite. 27 Sicut enim fulgur exit ab ori- ente, et apparet usque in occiden- tem, ita etiam erit
adventus Filii ho- minis. 28 Ubieunque enim fuerit cadaver, illàe congregabuntur aquilae. 29 Statim
autem post compressio- nem dierum illorum, sol obscurabi- tur, nec dabit luna splendorem suum, et
stellae cadent e coelo, et potestates coelorum concutientur : . 50 Tunc apparebit signum Filii hominis in
coelo; et tunc omnes tri- bus terrae plangent, et videbunt Fili- um hominis venientem in nubibus coeli
cum potentià et glorià multá. 51 Is veró mittet angelos suos cum tubae voce magnà, et ccgent electos
eius a quatuor ventis, à coe- lorum extremo ad eorum extremum. 52 A ficu autem discite parabo- lam:
Quum jam ramus ejus tener fit, et folia germinat, nóstis prope esse gestatem : 83 Ita et vos, quum
videritis haec omnia, scitote Z//un prope esse, e£ ad fores. S4 Amen dico vobis, nequaquam praeterierit
aestas haec usquedum om- nia ista facta sint. 55 Coelum et terra praeteribunt $ sermones autex mei
nequaquam prae« teribunt. 56 De die autem illo et horá ne» mo scit, ne angeli quidém coelorum ; Sed
Pater meus solus. $7 Sicut! autem erant dies Nod, ita erit et adventus Filii hominis. 58 Sicut enim
diebus qui praeces- serunt diluvium, edebant et bibebant, uxores ducebant et nuptum dabant, ad eum
usque diem quo ingressus est Noé in arcam ; $9 Nec agnoverunt diluvium, us- quedum venisset, et
sustulisset om- nes: ita erit et adventus Filii homi- nis. 40 Tune duo erunt in agro ; unus accipietur, et
alter relinquetur. 41 Duae molentes in pistrino ; una accipietur, et altera relinquetur. 49 Vigilate ergo,
nescitis enim quà horá dominus vester venturus sit. 45 Illud autem scitote; si sciret paterfamilias quá
vigilià fur venturus sit, vigilaret, nec sineret perfodi do- mum suam. 44 Propterea et vos estote parati :
quia quà horà non putatis, Filius ho- minis venturus est. 45 Quis igitur est fidelis servus et prudens,
quem praefecit dominus fa- mulitio suo, ut det illis alimentum in tempore ? 46 Beatus servus ille,
quem, quum venerit dominus ejus, invenerit ita fa- cientem. 47 Amen dico vobis, omnibus, quae sibi
suppetunt, praeficiet eum. 48 Quód si dixerit servus ille mae lus in corde suo, Differt dominus me« us
adventum ; 49 Coeperitque verberare consere [0 MATTHAEUS, XXV. vos quinetlam edere et bibere
eum suos, et tradidit eis quae sibi suppete is ; . |^ " Veniet dominus servi illius die bant : 15 Et huie
quidém dedit quinque quo non expectat, et quà horà non novit, talenta, ali autem duo, aii veró unum;
unicuique seeundüm ipsius . 51 Et separabit eum, ac partem el assignabit eum hypocritis ; illie erit
1etus et stridor dentium. facultatem ; et peregré profectus est statim. 16 Profectus autem qui quinque
CAP. XXV. UNC erit simile regnum coelo- T rum decem virginibus, quae sumptis lampadibus suis
exierunt in occursum sponsi. 2 Quinque autem ex iis erant pru- dentes, et quinque fatuae. 5 Quae erant
fatuae, sumptis lam- padibus suis, non ceperant oleum se- cum: 4 Prudentes veró ceperant oleum in
vasis suis, unà cum suis lampadi- bus. 5 Morante autem sponso, noctá- runt omnes ac dormierunt. ' 6
Mediá veró nocte clamor ortus est dicentium, Ecce, sponsus venit ; exite in occursum ejus. 7 (Tunc
surrexerunt omnes illae virgines, et adornàrunt lampades suas. 8 Fatuae veró prudentibus dixe- runt,
Date nobis ex oleo vestro, quia lampades nostrae extinguuntur. 9 Responderunt autem prudentes illae,
dicentes, JNVeguaquam, ne non sufficiat nobis et vobis: ite veró po- tiüs ad eos qui vendunt, et ipsae
vo-. his emite. 10 Quum autem abirent emptum, venit sponsus; et quae paratae erant talenta acceperat,
negotiatus est ex iis, et fecit altera quinque talenta. 17 Ytidem et qui duo acceperat, lucratus est et ipse
altera duo. 18 Qui autem unum acceperat, abiit et defodit zliud in terram, et oc« eultavit pecuniam

domini sui. 19 Post multum veró tempus ve- nit dominus servorum illorum, et cone fert rationem cum eis, 20 "Tune accedens 1s qui quinque talenta acceperat, attulit altera quin- que talenta dicens, Domine, quin- que talenta tradidisti mihi, ecce, al- tera quingue talenta lucratus sum ex iis. 21 Dixit autem ei dominus ejus, Bene est, serve bone et fidelis; in exiguo fuisti fidelis, super multa te constituam ; ingredere in gaudium domini tui. 22 Accedens autem et qui duo ta- lenta acceperat, ait, Domine, duo ta- lenta tradidisti mihi, ecce, alia duo lucratus sum ex iis. 25 Ait ei dominus ejus, Bene est, serve bone et fidelis; in exiguo fu- isti fidelis, super multa te constitu- am; ingredere in gaudium domini tui. : 24 Accedens autem et qui unum introiverunt cum eo dd nuptias ; clau- saque est janua. - ' 11 Postéa veró veniunt et reliquae virgines, dicentes, Domine, domine, aperi nobis. 12 Ipse veró respondens ait, Amen dico vobis, non novi vos. 15 Vigilate itaque, quia neque il- lum diem, neque illam horam, scitis, quá Filius hominis veniet. 14 lta enim est ut quum quispiam talentum acceperat, ait; Domine, no» veram te hominem durum esse, qui metas ubi non sevisti, et inde Cogas ubi non sparsisti ;.—— 25 Itaque timens, abii et occultavi talentum tuum in terrá; ecce, habes quod tuum est. 26 Respondens autem dominus ejus dixit ei, Serve male et ignave, Sciebas me metere ubi non sevi, et in- de cogere ubi non sparsi: Peregré proficiscens vocavit servos nia z 27 Oportuit ergo te tradere pecue I meam mensaris* et ego quum $1 MATTHAEUS, XXVI. venissem, recepissem meum eum foe- Dore, 28 "Tollite ergo ab eo talentum, et date ei qui habet decem talenta: 29 (Omai enim qui habet dabitur, et is exuberabit: qui veró non habet, etiam quod habet tolletur ab eo :) $0 Et inutilem servum ejicite in fenebras illas extimas : illiz erit fletus et stridor dentium. 81 € Quum autem venerit Filius hominis cum glorià suà, et omnes - sancti angeli cum eo, tune sedebit in throno gloriae suae ; $2 Xt cogentur coram eo omnes gentes: et separabit eos, alteros ab alteris, ut pastor separat oves ab hoe- dis: 53 Et statuet oves quidém ad dex- tram suam, hoedos autem ad sinis- tram. 34 'Tunc dicet Rex iis qui ad dex- tram ipsius erunt, Adeste, benedicti Patris mei; possidete regnum pa- ratum vobis a jacto mundi funda- mento ; $5 Esurivi enim, et dedistis mihi guo vescerer; sitivi, et dedistis mihi potum; hospes eram, et collegistis me; 56 Nudus, et amicivistis me; ae- grotavi, et invisistis me; in carcere eram, et venistis ad me. $7 Tunc respondebunt ei justi, di- centes, Domine, quando te vidimus esurientem, et aluimus ? aut sitien- tem, et dedimus tibi potum ? 858 Quando autem te vidimus hos- pitem, et collegimus te? aut nudum, et amicivimus ? $9 Aut quando te vidimus aegro- tum aut in carcere, et venimus ad te? 40 Et respondens Rex dicet eis, Àmen dico vobis, quatenus id fecistis uni ex istis fratribus meis minimis, mihi fecistis. 41 Tunc dicet etiam iis qui ad si- sistrdm erunt, Exsecrati, abite a me in ignem aeternum, qui paratus est dia- polo et angelis ejus: : 42 Esurivi enim, et non dedistis mihi quo vescerer; sitivi, et non de- distis mihi potum ; 48 Hospes eram, et non collegis. tis me; nudus, et non aricivistis me; aegrotus, et in carcere eram, et non invisistis me. 44 Tunc ipsi quoque responde- bunt ei, dicentes, Domine, quando te vidimus esurenem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut aegros» tum, aut in carcere, et non ministra« vimus tibi? 45 'Twne respondebit eis, dicens, Amen dico vobis, quatenus id non fecistis uni ex stis minimis, nec mihi fecistis. 46 Et abibunt isti ad supplicium aeternum ; justi veró ad vitam aeter- nam. CAP. XXVI. T factum est, quum finisset Je- sus omnes istos sermones, dixit discipulis suis, 2 Scitis post biduum pascha fore, et Filius hominis prodetur ut crucifi- goatur. 8 « "Tune coacti sunt primarii sa- cerdotes, et scribae, et seniores popu- li, in aulam pontifiis maximi, qui dicebatur Caiaphas ; 4 Et simul consultürunt ut Je- sum dolo prehenderent, et trucida- rent. 5 Dicebant autem, Non in festo, ne tumultus fiat m populo. 6 €« Quum autem Jesus esset in Bethanià, in domo Simonis leprosi, ^7 Venerat ad eum mulier habens alabastrum unguenti gravis pretii, et effuderat in caput ipsius accumben- tis. : 8 Hoc autem videntes discipuli ejus indignati sunt, dicentes, Quor- sum perditio haec ? 9 Petuit enim istud unguentum vaenire magno, et dari pauperibus. 10 Quum autem Aoc cognovisset Jesus, ait eis, Quid molestiam exhi- betis isti mulieri ? opus enim bonum operata est erga me. 11 Semper enim pauperes babebi. MATTHAEUS, XXVI. tis vobiscum; me veró non semper habebitis. 12 Quód enim haec unguentum hoc injecit corpori meo, ad funeran- dum me fecit. 15 Amen dico vobis, ubicunque praedicatum fuerit hoc ^ evangelium in toto mundo, etiam quod haec fecit dicetur ad memoriam ipsius, 14 € Tunc profectus unus ex duo- decim, qui dicebatur Judas Iscari- otes, ad primarios sacerdotes, 15

Ait eis, Quid vultis mibi dare, et ego vobis eum tradam ? Ipsi verà appenderunt ei triginta argenteos nummos. 16 Et ex eo tempore quaerebat opportunitatem ad eum prodendum. 17 € Primo autem de azymorum accesserunt discipuli ad Jesum, di- centes ei, Ubi vis paremus tibi ad edendum pascha ? 18 Ipse veró dixit, Abite in ur- bem ad quendam, et dicite ei, Prae- ceptor dicit, "Tempus meum propé est; apud te faciam pascha cum .dis- cipulis meis. 19 Kt fecerunt discipuli sicut prae- ceperat eis Jesus; et paraverunt pascha. 20 Quum autem serum diei esset, discubuit cum duodecim. 21 Et edentibus ipsis dixit, Amen dico vobis, unus vestrüm me pro- det. 22 'Tunc contristati vehementer, coeperunt singuli eorum ipsi dicere, Num ego s sum, Domine? 23 Ipse veró respondens ait, Qui intingit mecum manum in catio, is me prodet. 24 Filius quidém hominis abit, si- cut scriptum est de eo: vae autem bomini ili per quem Filius hominis peoditur! bonum erat homini illi si natus non fuisset. 25 Respondens autem Judas, qui prodebat eum, dixit, Num is ego sum, Rabbi? Dicit ei, Tu dixisti 26 Edentibus autem eis, Jesus, quum accepisset panem et benedix- iacet, fregit eum, deditque discipulis, 98 et ait, Accipite, comedite: hoe ert Corpus meum. 27 Et accepto poculo, ac gratiis actis, dedit eis, dicens, Bibite ex eo omnes : 28 Hoc est enim sanguis meus novi foederis, qui pro multis effundi- tur in remissionem peccatorum. 29 Dico autem vobis, Non bibam ab hoc tempore ex hoc fructu vitis, usque ad diem illum quum ipsum hi- bam vobiscum novum 1n regno Patris mei. 50 Et quum hymnum cecinissent, exierunt in Montem Olearum, S1 "Tune dicit eis Jesus, Omnes vos istà nocte offendemini in me; seriptum est enim, Percutiazt pasto- rem, et dispergentur oves gregis. 52 Postquam autem suscitatus fu- ero, praeibo vobis in Galilaeam. 53 Respondens veró Petrus dixit ei, Etiamsi omnes offendantur in te, ego nunquam offendar. 954 Dixit ei Jesus, Amen dico tibi, istà nocte, antequam gallus vocem mittat, ter me abnegabis. 55 Dicit ei Petrus, Etiamsi opor- tuerit me mori tecum, non te abnega- bo. erunt. Similiter et omnes discipuli dix- 56 € Tune venit Jesus cum els in locum qui dicitur Gethsemane; et dicit discipulis, Sedete hlc, usquequo profectus precatus fuero illic. $7 Etassumpto Petro et duobus filiis Zebedaei, coepit contristari, et gravissime angi. 58 "Tunc dicit eis Jesus, Undiqua- que tristis est anima mea, usque ad mortem: manete hic, et vigilate me- cum, $9 Et progressus paululim proci dit in faciem suam, precans, et di cens, Pater mi, si possibile est, abeat & me poculum istud: veruntamen non ut ego volo, sed ut tu. 40 'Tune venit ad discipulos; et reperit eos dormientes; et dicit Pe- tro, Itane non potuistis unam horam vigilare mecum? 41 Vigilte €t orate, ne introéatis MATTHAEUS, XXVI. in tentationem : spiritus quidém est promptus, sed caro infirma. 42 Itursum secundó abiit, et pre- tatus est, dicens, Pater mi, si non po- test hoc poculum abire & me quin bi- bam ipsum, fiat voluntas tua. 45 Et quum venisset, repent eos rursum dormientes; erant enim oculi eorum gravati. 44 Et relictis eis, rursum abiit, et precatus est tertió, eundem sermo- nem loquutus. 45 "Tunc venit ad discipulos suos, et dicit eis, Dormite quod superest, et requiescite: ecce, appropinquavit hora illa; et Filius hominis proditur 1n manus peccatorum. 46 Surgite, eamus; ecce appro- pinquavit qui me prodit. 47 Et adhuc eo loquente, ecce Ju- das, unus ex duodecim, venit, et cum eo turba multa cum gladiis et fusti- bus, a primariis sacerdotibus et seni- oribus populi. 48 ls veró qui prodebat eum dede- rat eis signum, dicens, Quem oscula- tus fuero, is est; prehendite.eum. . 49 [taque statim, quum venisset ad Jesum, dixit, Ave, Itabbi; et deosculatus est eum. 50 At Jesus dixit ei, Amice, quor- sum ades ? "'unc accesserunt, et ma- nus injecerunt in Jesum, et prehen- derunt eum. 51 Et, ecce, unus ex iis qui erant eum Jesu, extensá manu, distrinxit gladium suum; et percusso servo pontificis maximi, abstulit auriculam ejus. 52 'Tunc ait ei Jesus, Converte gladium tuum in locum suum: qui- cunque enim acceperint gladium, gla- gladiis et fustibus, ut. comprehende- retis me? quotidie apud vos sedebam docens in templo, nec prehendistis me. 56 Hoc autem totum factum est, ut implerentur scripturae propheta- rum.—-Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. 57 € Ili veró prehensum Jesum | abduxerunt ad Caiapham pontificem maximum, ubi scribae et seniores co« acti erant. 58 Petrus autem sequebatur eum e longinquo usque in aulam pontificis maximi, et ingressus intró sedebat cum ministris, ut videret finem. 59 Primariü veró sacerdotes et se- niores, et totus consessus, quaerebant falsum testimonium contra Jesum, ut eum morte afficerent ; 60 Etnoninvenerunt: etiam quum multi falsi testes accessissent, non in- venerunt. Postremó vero advenien- tes duo falsi testes, 61 Dixerunt, Iste dixit, Possum de- struere templum Dei, et triduo

ipsum aedificare. - 629 Etquum exsurrexisset pontifex maximus, dixit ei, Nihil respondes? quid est quod isti adversum te testifi- cantur? G5 Jesus autem silebat. Et re- spondens pontifex maximus dixit ei, Adjuro te per Deum viventem, ut dicas nobis, an tu sis Christus ille Fi- lius Dei. 64 Dicit ei Jesus, Tu dixisti: quin- etiam dico vobis, Áb hoc tempore videbitis Filium hominis sedentem ad. dextram potentiae Dei, et venientem in nubibus coeli. . 65 Tunc pontifex maximus dirupit dio peribunt. 55 An putas me non posse nunc precari Patrem meum, qui huc sistat mihi plures quàm duodecim legiones angelorum ? "54 Quomodo ergo implerentur Scripturae, guae dicunt sic oportere fieri? 55 In illà horá dixit Jesus turbae, An adversis latronem exivistis cum vestimenta sua, dicens, Blasphema- vit: quid ampliàs egemus testibus? ecce, nune audistis blasphemiam e- jus- 66 Quid vobis videtur? Ipsi verà respondentes dixerunt, Tenetur mor tis poená. 67 "Tunc inspuerunt in faciem ejus, et colaphos ei inflixerunt: alii verà bacillis eum ceciderunt, $94 MATTHAEUS, XXVII. €68 Dicentes, Vaticinare nobis, Christe, quis sit qui te percussit — 69 € Petrus autem sedebat extrà in aulá; et accessit ad eum. quaedam ancillula, dicens, Et tu cum Jesu Ga- lilaeo eras. 70 Ipse verà negavit coram omni- bus, dicens, Nescio quid dicas. 71 Eum autem egredientem in vestibulum, vidit alia ancz/a ; et dix- it lis qui erant illie, Et iste erat cum Jesu Nazareno. 72 "Tunc rursus negavit cum jure- jurando, dicens, Non novi homi- nem. 75 Paullo póst autem accesserunt qui astabant, et dixerunt Petro, Veró et tu ex ipsis es; nam et loquutio tua te manifestum facit. ^74 'Tune coepit seipsum devovere et jurare, dicens, Non novi hominem. Et statim gallus misit vocem. 7,5 Et recordatus est Petrus verbo- rum Jesu, qui dixerat ei, Priusquam gallus vocem mittat, ter me abnega- bis. Et egressus extrà flevit amaré. CAP. XXVII. ANE autem quum esset, con- silium ceperunt omnes pri- marii sacerdotes et seniores populi adversüs Jesum, ut eum morte affice- rent, 2 Et vinctum eum abduxerunt ac tradiderunt Pontio Pilato praesidi. 8 € Tunc Judas, qui eum prodide- rat, quum vidisset eum damnatum es- $e, poenitens retulit triginta argen- teos nummos ad primarios sacerdotes et seniores ; 4 Dicens, Peccavi, prodito san- guine innoxio. At illi dixerunt, Quid ad nos? tu videris. 5 Ipse veró projectis Zilis nummis &rgenteis in templum, secessit; et profectus strangulavit sese. 6 Primari autem sacerdotes, ac- ceptis nummis illis argenteis, dixe- runt, Non licet eos immittere in cor- DariMm quoniam pretium sanguiniz [7 Consilio autem capto, emerunt $5 ex eis agrum illum figuli, ad sepultus ram hospitum : 8 Quapropter vocatus est ager ille Ager sanguinis, usque in hodiernum diem. 9 Tunc impletum est quod dic- tum est per Jeremiam prophetam, di- centem, Et acceperunt triginta sum« fos argenteos, pretium aestimat, qui aestímatus fuit a filiis Israel ; 10 Et dederunt eos ad emendum illum agrum figuli, sicut injunxit mi- hi Dominus. 11 € Jesus autem stetit coram praeside: et interrogavit eum prae- ses, dicens, T'une es ille rex Judaeo- rum? Dixit autem ei Jesus, Tu dicis. 12 Et quum ipse accusaretur à primariis sacerdotibus et senioribus, nihil respondit. 18 Tunc dicit ei Pilatus, Non au- dis quàm ,multa adversüm te testifi- centur ? 14 Et non respondit ei ad ullum verbum ; ita ut miraretur praeses valde. 15 € Praeses autem singulis festis consueverat turbae dimittere unum vinctum, quem voluissent. 16 Habebant veró tune vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. 17 Ipsis igitur congregatis, dixit eis Pilatus, Utrum vultis dimittam vobis; Barabbam, an Jesum qui di- citur Christus? 18 Sciebat enim quód per invidi- am tradidissent eum. 19 Sedente autem eo in tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens, Nihil tibi rez sit cum justo illo : multa enim passa sum hodie in. somnio propter eum. 20 Primarii veró sacerdotes et se- niores persuaserunt turbae ut peteret Barabbam, Jesum veró perderet, 21 Respondens autem praeses dixit eis, Utrum e duobus illis vultis ut vo« bis dimittam ? Ipsi veró dixerunt, Barabbam. . 22 Dixit eis Pilatus, Quid igitur faciam Jesu, qui dicitur Christus? Dicunt ei omnes, Crucifigatur! 23 Praeses autem ait, At enim quid mali fecit? At illi ampliüs cla- mabant, dicentes, Crucifigatur ! 24 Videns autem Pilatus se nihil proficere, sed majorem tumultum fi- eri, acceptà aquá, abluit manus co- ram turbá, dicens, Innoxius ego sum MATTHAEUS, XXVII. EST IESVS REX ILLE lV. DAEORVM. 58 "Tunc crucifiguntur cum eo duo latrones; unus ad dextram, et alter ad sinistram. 59 Qui veró praeteribant convici- a sanguine hujus justi : vos videritis. 25 Et respondens universus popu- lus dixit, Sanguis ejus super nos et super filios nostros. 26 'Tune dimisit eis Barabbam : Jesum autem quum flagellásset, tra- didit ut crucifigeretur, 27 € Tune milites praesidis, quum abduxissent Jesum in praetorium, co- egerunt

ad eum universam cohortem. 28 Et quum exuissent eum, cir- eumposuerunt ei chlamydem cocci- neam:
' 29 Et coronam e spinis contextam imposuerunt ejus capiti, et arundi- nem in dextram ejus: et genu
ante eum summisso, illudebant ei, dicen- tes, Áve, rex Judaeorum. $0 Et quum inspuissent in eum,
ceperunt arundinem illam, et verbera- bant caput ejus. 51 Etpostquam illusissent ei, exu- erunt eum
chlamyde, indueruntque vestimentis suis : et abduxerunt eum ut crucifigerent : 52 Exeuntes autem
invenerunt quendam Cyrenaeum, nomine Simo- nem ; hunc angariaverunt ut attolleret crucem ejus. 38
€« Et quum venissent in locum qui dicitur Golgotha (quod est Cal- variae locus), 94 Dederunt ei
acetum bibendum cum felle mistum : et quum gustás- set, noluit bibere. $5 Postquam autem
crucifixerunt eum, partiti sunt ejus vestimenta, sor- tem jacientes ; ut impleretur quod dictum est a
prophetà, Partiti sunt sibi vestimenta mea, et super vestem nmieam jecerunt sortem. $6 Et sedentes,
servabant eum il- lie: 37 Et imposuerunt super caput ejus crimen ipsius scriptum, HIC 56 abantur,
moventes capita sua, 40 Et dicentes, Tu qui destruis templum, et triduo aedificas, serva te- metipsum: si
Filius Dei es, descen- dito e cruce. 41 Similiter autem etiam primari sacerdotes illudentes cum scribis et
senioribus, dicebant, 42 Alios servavit, seipsum non potest servare; si rex Israélis est, descendat nune e
cruce, et credemus ei. 45 Confidit in Deo; erüat ipsum nunc, si placet ei: dixit enim, Filius Dei sum, 44
Idipsum autem etiam latrones, qui crucifixi erant cum eo, exprobra- bant ei. 45 €| A sextáà autem horá
tenebrae factae sunt super universam regionem, usque ad horam nonam. 46 Circiter veró horam nonam
ex- clamavit Jesus voce magná, dicens, Eli, Eli, lama sabaehthani! hoc est, Deus mi, Deus mi, cur
deseruisti me? 4" Quidam autem illie stantium, quum Aoc audissent, dicebant, Eliam vocat iste. 48 Et
statim currens quidam ex eis, quum acceptam spongiam imple- visset aceto, et cireumposuisset cala-
mo, dedit ei ut biberet. 49 Reliqui veró dicebant, Sine, vi- deamus an veniat Elias servaturus eum. 50
Jesus autem quum rursum cla- másset voce magná, emisit spiritum. 51 Et, ecce, velum templi fissum
est in duas partes, a summo usque ad imum; et terra mota est, et petrae fissae sunt : 529 Et monumenta
aperta sunt ; et multa corpora sanctorum, qui dormie- rant, surrexerunt ; 53 Qui egressi e monumentis
post resurrectionem ejus, introierunt in MATTHAEUS, XXVIII. sanctam urbem, et apparuerunt mul-
tera illa Maria, ut spectarent sepul- erum, u Centurio veró, et qui cum eo servabant Jesum, viso terrae
motu, ei iis quae facta fuerant, timuerunt vehementer, dicentes, Veré Filius Dei 2 Kt, ecce, terrae motus
factus est magnus: angelus enim Domini, quum, descendisset e coelo, accessit, et evol- vit saxum ab
ostio, sedebatque super erat iste. 55 Erantautem illie mulieres mul- iae elonginquo spectantes, quae se-
quutae fuerant Jesum a Galilaeà, mi- illud. 5 Erat autem visus ejus ut fulgor, et vestimentum cjus album
sicut nix : 4 Custodes autem perculsi sunt nistrantes ei; prae ipsius timore, et facti sunt sicut 56 Inter
quas erat Maria Magda- lene, et Maria mater Jacobi et Jose, et mater filiorum Zebedaci. 57 € Quum
autem serum diei es- set, venit homo dives Arimathaeen- sis, nomine Josephus, qui et ipse dis- cipulus
fuerat Jesu: 58 Is adiit Pilatum, et petiit cor- pus Jesu. "Tunc Pilatus jussit. reddi mortui. 5 lespcrdens
autem angelus dixit mulieribus, Vos veró ne timete ; scio enim vos Jesum erucifixum quaerere. 6 Non
est Lie: resurrexit enim, prout dixit: adeste, videte locum ubi jacebat Dominus ; 7 Kt citó profectae
dicite discipulis corpus. 59 Et Josephus, quum accepisset corpus, involvit illud sindone purá. 60
Posuitque in monumento suo novo quod exciderat in petrá; et ad- voluto saxo magno ad ostium monu-
menti, abiit. 61 Erataautem illic Maria Magda- lene, et altera illa Maria, sedentes contra sepulcrum. 62 €
Postero autem die, qui est post parasceven, coacti sunt primarii sacerdotes et Pharisaei ad Pilatum, 63
Dicentes, Domine, meminimus planum illum dixisse, quum adhuc viveret, "Tertio post die suscitabor.
64 Jube ergo munire sepulerum usque in diem tertium; nequando veniant discipuli ejus nocte, et fu-
rentur eum; dicantque populo, Sus- citatus est e mortuis: et erit ultimus error pejor priore. 65 Dixit eis
Pilatus, Habetis cus- fodiam: abite, munite sicut scitis. 66 Ipsi autem profecti munierunt sepulcrum,
obsignato lapide cum cus- todiá. CAP. XXVIII X'TREMO autem sabbato, quum Jucesceret in primum
dzem heb- domadis, venit Maria Magdalene, etal- Eri ejus, eum resurrexisse a mortuis: et, ecce, praeit
vobis in Galilaeam; illic eum videbitis: ecce, dixi vobis. 8 "Tunc egressae citó a monumento cum
timore et gaudio magno, curre- bant, ut renunciarent discipulis ejus. 9 Utautem proficiscebantur ut Aoc
renunciarent discipulis ejus, ecce Je- sus occurrit eis, dicens, Avete. Illae veró accesserunt, et

prehenderunt pe- des ejus, et adoraverunt eum. 10 Tunc ait eis Jesus, Ne timete: abite, renunciate
fratribus meis, ut abeant in Galilaeam, illic me vide- bunt. 11 « Euntibus autem ipsis, ecce, quidam ex
custodià venerunt in ur- bem, et renunciárunt primariis sacer- dotibus omnia quae facta fuerant. 12 Ipsi
veró congregati cum seni- oribus, consilioque capto, nummos multos dederunt militibus, 13 Dicentes,
Dicite, Discipuli ejus nocte venerunt, et eum furati sunt nobis dormientibus. 14 Quód si hoc auditum
fuerit apud praesidem, nos persuadebimus ei et Securos vos praestabimus. 15 Ipsi veró, acceptá
pecunid, fe. cerunt sicut erant edocti : et divul- gatus est ille sermo apud Judaeos usque ad hodiernum
diem. 16 € Undecim D illi discipuli MARCUS, I. profecti sunt in Galilaeam, in mon- tem ubi
constituerat eis Jesus. 17 Et quum vidissenteum, adora- verunt eum; quidam autem dubita- verunt, 19
Profecii ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomen Pa- tris, et Filii, et Spiritüs Sancti ; 20
Docentes eos servare omnia 18 Et quum accessisset ad eos Je- sus, loquutus est eis, dicens, Data est
mihi omnis potestas in coelo ct in terrà : quae mandavi vobis: et, ecce, ego vobiseum sum omnibus
diebus, us- que ad consummationem seculi. Á- men. EVANGELIUM secundim MARCUM.,. CAP. I.
RINCIPIUM evangelü Jesu Christi, Filii Dei ; 2 Ut scriptum est in prophetis, cce, ego mitto nuncium
illum meum ante faciem tuam, qui parabit viam tuam coram te. 5 Vox clamantis in deserto, Parate viam
Domini, complanate semitas cjus. 4 Baptizabat Joannes in deserto, et praedicabat baptismum
resipiscen- liae ad remissionem peccatorum. 5 Et exibat ad eum omnis Judaica regio ace
Kierosolymitae, et baptiza- bantur ommes ab eo in Jordane flu- mine, confitentes peccata sua. G
Indutus autem erat Joannes pi- lis camelorum, et zon& coriaceà circa lumbos suos; et edebat locustas et
mel silvestre. 7 Et praedicabat, dicens, Venit ponà me qui validior me est, cujus non sum dignus qui
incurvatus sol- vam corrigiam solearum. 8 Ego quidém baptizavi vos aquá, ipse veró baptizabit vos
Spiritu Sancto. 9 -Et factum est diebus illis, ut Je- sus, quum venisset a Nazarethà urbe Galilaeae,
baptizatus sit in Jordaue a Joanne. 10 Et s statim ascendens ex aquá vidit findi coelos, et Spiritum quasi
co- jumbam descendere super eum : 11 E* vox exstitit e coelis, Tu es z8 . Filius ille meus dilectus, in
quo ac- quiesco. 12 Statimque Spiritus eum expel- lit in desertum. 18 Et fuit illic in deserto dies qua-
draginta, tentante eum Sataná: erat- que eum feris: et angeli ministrabant ei. 14 € Postquam autem
traditus fuit Joannes in custodiam, venit Jesus in Galilaeam, praedicans evangelium regni Dei ; 15 Et
dicens, Expletum est tem- pus, et appropinquavit regnum Dei; resipiscite, et credite evangelio. .16
Ambulans autem apud mere Galilaeae, vidit Simonem, et Andream fratrem ejus, jacientes rete in mare;
erant enim piscatores: 17 Etdixiteis Jesus, Sequimini me, et faciam ut sitis piscatores hominum. 18 Xt
ipsi statim, omissis retibus suis, sequuti sunt eum. 19 'Iune progressus iline paullu- lum, vidit Jacobum
filium Zebedaei, et Joannem fratrem ejus, qui et ipsi in navigio sarciebant retia : 20 Statimque vocavit
eos: et Zpsi, omisso patre suo Zebedaeo in navigio ' cum mercenariis, sequuti sunt eum. 21 *| Et
ingrediuntur Capernaum, statimque sabbato ingressus Jesus in synagogam docebat. $2 Lt
percellebantur super doctri MARCUS, II. nà ejus: docebat enim .eos ut aucto- ritatem habens, et non ut
scribae. 25 Fuit autem in synagogá eorum quidam, in quo erat spiritus impurus, ui exclamavit, 24
Dicens, Ah, quid nobis tecum, Jesu Nazarene? venisti ut perderes nos? novi te quis sis, nmzrum Sanc-
tus ille Dei. 25 Et objurgavit eum Jesus, di- cens, Obmutesce, et exi ex eo. 26 "lunc, quum discerpsisset
eum spiritus impurus, et clamásset voce magná, exiit ex eo. 27 Et expaverunt omnes, ita ut mutuó
quaererent inter se, dicentes, Quid est hoc? quae doctrina nova baee, quód per potestatem imperat etiam
spiritibus impuris, et auscultant ei 28 Emanavit autem fama ipsius in totam regionem circumjacentem
Ga- lilaeae. 29 €« Et statim e synagogà egres- si, venerunt domum Simonis et An- dreae cum Jacobo et
Joanne. 50 Socrus áutem Simonis deeum- bebat febricitans: et statim dicunt el de illá. . 81 "Tunc
accedens erexit eam, pre- hensá manu ejus: et dimisit eam fe- bris statim, et ministravit eis. 82 Quum
autem serum diez esset, Occidente sole, adducebant ad eum omnes malé affectos et daemonia- tos. Ed
Et civitas tota coacta erat ad ostium. $4 Etsanavit multos malé affectos variis morbis, et daemonia
multa eje- cit; et non sinebat dicere daemonia, quód ipsum nóssent, $5 € Et mané valde multà nocte
quum surrexisset, exiit, et abiit in de- sertum locum, et illic precabatur. 56 Et prosequuti sunt eum
Simon et qui cum ipso erant. $9 Et praedicabat in synagogis eo- rum in totà Galilaceá, et daemonia eji-

ciebat. 40 € Venitque ad eum leprosus, precans eum, eique ad genua proci- dens, ac dicens ei, Si velis, potes me purgare. 41 Jesus autem commiseratione intimá commotus, extensà manu te- tigit eum, et dixit ei, Volo; purga- tor. 49 Et quum Aaec dixisset, statim abiit ab eo lepra, et purgatus fuit. 43 Et graviter interminatus ei Je- sus, statim ablegavit eum, 44 Dixitque ei, Vide uf nemini quiequam dicas: sed abi, ostende teipsum sacerdoti, et cffer pro purga- tione tui quae imperavit Moses, ut hoc sit eis testimonio. 45 Ille veró egressus coepit prae- dicare multa, et rem divulgare, ita ut jam non posset Jesus manifesté in- troire in civitatem : sed foris in de- sertis locis erat, et veniebant ad eum undique. CAP. II. T rursus intravit Capernaum in- terjectis a/Zguot diebus ; et au- ditum est eum domi esse ; 2 Statimque coacti sunt multi, adeà ut jam non caperent eos, ne ea qui- dém loca quae erant ad ostium; et loquebatur eis sermonem evan- geli. 5 Tunc venerunt ad eum ferentes paralyicum, qui a quatuor portaba- tur. , 4 Et quum non possent ci appro- pinquare propter turbam, detexe- runt tabulatum loc? im quo erat; eoque perfosso, funibus demiserunt grabbatum, in quo paralyticus jace- bat. $7 Et quum invenissent eum, di- , 5 Quum autem vidisset Jesus fi- dem eorum, dixit paralytico, Fili, re» runt ei, Omnes te quaerunt, . 58 Tune dicit eis, Eamus in conti- gua oppidula, ut et illie praedicem ; MÀ hoc enim sum egressus, 99 missa sunt tibi peccata tua. 6 Erant auiem illie quidam ex Scribis sedentes, et ratiocinantes in cordibus suis, 7 Quid iste ita loquitur blasphe MARCUS, IIL mias? Quis potest remittere peccata, nisi solus Deus? 8 Et quum statim cognovisset Je- Sus spiritu suo, eos ita ratiocinari apud se, dixit eis, Quid ista ratioci- namini in cordibus vestris? 9 Utrum est facilius dicere paraly- tico, Remissa sunt tibi peccata? an dicere, Surge, et attolle grabbatum tuum, et ambula? 10 Ut autem sciatis Filium homi- nis habere potestatem remittendi pec- ipsis est sponsus, jejunare? quamdiu habent secum sponsum, non possunt jejunare. 20 Venient autem dies, quum sub- latus erit ab eis sponsus, et tune jeju- nabunt illis diebus. 21 Sednemo panniculum impexum ' insuit vestimento veteri: alioquin il- lud ipsius supplementum novum tol- lit aliquid ex vetere vestimento, et fit pejor fissura. cata in terrà, (ait paralytico) 11 Tibi dico, Surge, et attolle grabbatum tuum, et abi domum tuam. 12 Tune le statim surrexit, sub- latoque in humeros grabbato, egressus est coram omnibus; adeó ut obstu- pescerent omnes, et glorificarent De- um, dicentes, Nunquam tale quic- quam vidimus. 18 « Et egressus est rursus ad mare: iotaque turba veniebat ad eum, ae docebat eos. 14 Et quum praetergrederetur, vi- dit Levin Alphaei fiiwm sedentem ad telonium, dixitque ei, Sequere me. Et is surgens sequutus est eum. 15 Et factum est, ut quum Jesus accumberet in domo illius, multi etiam publicani et peccatores simul dis- cubuerunt cum Jesu et discipulis e- jus: erant enim multi, et sequuti fue- rant eum. 16 Quumque scribae et Pharisaei vidissent eum edentem cum publi- canis et peccatoribus, dixerunt dis- cipulis ejus, Quid est quód cum pub- lieanis et peccatoribus edit ac Li- bit? 17 Et quum Aoc audisset Jesus, dicit eis, Iis qui valent non opus est medico, sed iis qui malé se habent: non veni ut vocarem justos, sed pec- catores, ad resipiscentiam. 18 € Discipuli autem. Joann ac Pharisaeorum jejunabant: veniunt igitur et dicunt ei, Quare discipuli Joannis et Pharisaeorum jejunant, tui autem discipuli non jejunant ? 19 Tunc ait eis Jesus, Num pos- sunt filii thalami, quo tempore cum 40 22 Et nemo injiit vinum novum in utres veteres; alioqui vinum effun- ditur, et utres pereunt: sed vinum no« vum in utres recentes injiciendum est. 25 €« Factum est autem ut ipse praeteriret sabbato per sata; et coe- perunt discipuli ejus iter faciendo vellere spicas. 24 Tunc Pharisaei dixerunt ei, Ec- ce, cur faciunt sabbato quod non licet ? 25 Et ipse dixit eis, Nunquam le- gistis quid fecerit David, quum ege- ret, et esuriret ipse, et qui cum eo erant ? 26 Quomodo ingressus sit domum Dei sub Abiathar pontifice maximo, et panes propositítios ederit, quos non licet edere nisi sacerdotibus, et dede- rit etiam iis qui secum erant ? 27 Dixit etiam eis, Sabbatum prop- ter hominem factum est, non homo propter sabbatum. 28 Itaque Filius hominis est etiam sabbati dominus, CAI. III. TT introivit rursus in synagogam : eratque illic quidam. arefaetam manum habens. 2 Et observabant an sabbato sa» naturus esset eum ; ut ipsum accusa» rent. 5 Tunc ait homini habenti manum arefactam, Surge in medium. 4 Eis autem dixit, Licet sabbato benefacere, an malefacere cuipiam ? hominem servare, aut trucidare? Ipsi veró silebant. 5 Et quum circumspexisset eos MARCUS, IL. eum irá, siniul dolens quód occallu- isset cor eorum, dicit homini, Extende manum tuam. Et Zs extendit: re- stitutaque est manus ejus sana ut al- tera. 6 Tune egressi Pharisaer statim eum

erodianis consilium inierunt adversüs eum, ut eum yperderent, 7 €| Sed Jesus cum discipulis suis
secessit ad mare; et magna multitudo sequuta est eum a Galilaeá, eta Ju- daeà, 8 Et Hierosolymis, et ab
Idumaeá, et regione quae est trans Jordanem ; et qui circa Tyrum ae Sidonem hab- tabant, magnà
multitudine, quum au- dissent quanta faceret, venerunt ad eum. 9 Ipse autem dixit discipulis suis, ut
navigiolam sibi semper adesset propter turbam, ne ipsum opprime- rent. 10 Multos enim sanaverat,
adeó ut ineiderent in eum, ut ipsum tar gerent, quotquot tenebantur flazc;iis. 11 Et spiritus impuri,
quum eum conspexerant, accidebant ei ad. pedes, et "clamabant, dicentes, 'lu es Filius ille Dei. 12 Ipse
veró muli intermina- batur eis, ne ipsum rnanifestum face- rent. 13 €« Tune ascendit m montem, et
advocavit ad se quos ipse voluit et venerunt ad eum. 14 Et constituit duodecim, ut se- cum essent, et ut
mitteret eos ad prae- dicandum evangelium ; 15 Et ut haberent potestatem sa- nandi morbos, et
ejiciendi daemo- nla: 16 Primüm, Simonem (cui impo- suit nomen Petrum ;) 17 Et Jacobum ilium.
Zebedaei, et Joannem fratrem Jacobi (et impo- suit eis nomina Boanerges, quod est, filii tonitrui ;) 18
Et Andream, et Philippum, et- Bartholomaeum, et Matthaeum, et "Thomam, et Jacobum Alphaei filium,
et Thaddacum, et Simonem Canaan- lten, 4l 19 Et Judam Iscarioten, qui pro- didit eum : veneruntque
domum. 20 € Convenit autem rursum tur- ba; adeó ut ne capere quidém cibum possent. 21 Et quum
Aaec audissent ipsius propinqui, venerunt ut prehenderent eum: dicebant enim eum apud se non esse.
22 Scribae veró qui Hierosolymis descenderant dicebant, Certé habet Beelzebulem, et certé per
principem daemoniorum ejicit daemonia. 25 Quum autem eos advocisset, dixit eis per parabolas,
Quomodo po- test Satanas Saunam ejicere? 24 Neque si regnum adversüs sese dissideat, potest stare
regnum illud. 25 Neque si domus contra semet- ipsam dissideat, potest stare domus illa. 26 Sic quoque
si Satanas insurrexit et dissidet adversus semetipsum, stare non potest, sed finem habet. 27 Non potest
quisquam potentis alicujus vasa, ingressus domum ejus. diripere, nisi primó validum illum viuxerit: et
tunc domum ejus diri- piet. 28 Amen dico vobis, quaevis pecca- tà remitientur filiis hominum, et blas-
phemiae quibuscunque blasphemá- rint: 29 Sed quicunque blasphemárit in Spiritum Sanctum, non
habet reniis- sionem in aeternum, sed tenetur ae- terno judicio. 90 Dicebant enim, Spiritum impu- rum
habet. 31 € Veniunt igitur fratres et ma- ter ejus; et foris stantes miserunt ad eum, et eum vocárunt. 52
Sedebat autem circa eum tur- ba: 4 veró dixerunt ei, Ecce, ma- ter tua et fratres tui foris quaerunt te. $3
Tune respondit eis, dicens, Quae est mater mea, aut fratres mei? 54 Et quum circumspexisset in circuitu
eos qui circumsedebant, ait, Ecce mater mea, et fratres mei ! $5 Quicunque enim fecerit quod
MARCUS, IV. Xleus vult, is est frater meus, et so- ror mea, et mater. CAP. IV. 'T rursus coepit docere
apud ma- re: et coacta est ad eum turba multa, adeó ut ipse navigium ingres- sus sederet in mari: tota
autem tur- ba apud mare in terrà erat, 2 Et docebat eos per parabolas multa, dicebatque eis in doctrinà
suà ; 5 Audite, Ecce, quidam sator exiit satum : 4 Kt factum est inter serendum, aliud quidém cecidit
secundüm viam ; veneruntque volucres coeli, et devo- raverunt illud. 5 Aliud veró cecidit in petrosa,
ubi non habebat terram multam ; et statim exortum est, propterea quód non habebat profundam terram :
6 Sole autem exorto, ardore tace tum est; et propterea quód non ha- bebat radicem, exaruit. 7 Et aliud
cecidit in spinas; et ascenderunt spinae, ac. suffocárunt il- lud, et fructum non edidit. 8 Et aliud cecidit
in terram bo- nam, ediditque fructum assurgentem 8c crescentem ; et tulit aliud tricena, et aliud
sexagena, et aliud centena. 9 Tune dixit eis, Qui habet aures ad audiendum, audiat, 1O Quum autem
esset solus, inter- rogàrunt eum qui circum eum erant cum duodecim de parabolà. 11 Et dixit eis, Vobis
datum est nósse mysterium regni Dei: iis au- tem qui foris sunt, per parabolas om- nia Zsta fiunt : . 19
Ut videntes videant, et non cernant ; et audientes audiant, et non intelligant : nequando se convertant, et
remittantur eis peccata. 13 Praeterea dixit eis, Nescitis pa- rabolam istam ? et quomodo omnes
parabolas cognoscetis ? . 14 Sator ille sermonem serit. 15 Isti autem sunt qui juxta viam semen
ercipiunt, in quibus videlicet seminatur sermo : sed postquam au- sermonem qui seminatus fuerat in
cordibus eorum. 16 Et isti sunt similiter qui in pe- trosa semen excipiunt ; qui videlicet, quum audierint
sermonem, statim cur gaudio excipiunt eum ; 17 Et non habent radicem in sese, sed temporarii sunt :
deinde, ortá af- fictione aut persequutione propter sermonem, statim offenduntur. 18 Hi sunt autem qui
in spinas se- men excipiunt ; hi sunt, inquam, qui sermonem audiunt : 19 Sed solicitudines seculi hujus,

et fallacia divitiarum, et cupiditates quae in caeteris rebus versantur, in- troeuntes, suffocant sermonem, isque redditur fructüs expers. 20 Hi sunt veró qui in terram bo- nam semen exceperunt, qui videlicet audiunt sermonem, et excipiunt; et fructum ferunt, aliud tricena, aliud sexagena, aliud centena grana. 21 Dixit etiam eis, Num lucerna venit ut subter modium ponatur, aut subter lectum ? nonne ut candelabro imponatur? 22 Non est enim quicquam occul- tum quod non sit manifestum futu- rum; neque quod abscondatur, sed oportet ut in apertum veniat. 25 Siquis habet aures ad audien- dum, audiat. 24' Praeterea dixit eis, Videte quid audiatis: quá mensurá metimi- . ni, vobis metietur ; et adjicietur vobis qui auditis. 25 Qui enim habet, dabitur ei: et — qui non habet, etiam. quod habet tol- letur ab eo. 26 Item dicebat, Ita est regnum Dei, ut si quispiam jaciat semen ir, terram ; 27 Et dormiat, et exsurgat nocte ac die, et semen germinet et assurgat :quomodo ipse nescit, 28 Sponte enim terra fructum fert; primüm herbam, deinde spicam, de- inde plenum frumentum in spicá. Jierunt, statim venit ontanas, et tollit 29 Quum autem prodiderit sese fructus, statim mittit messores, quo- niam adest messis, MARCUS, V. 50 Dicebat etiam, Cui re assimi- laverimus regnum Dei? aut quà col- latione contulerimus illud ? 51 Velut grano sinapis; quod quum seritur in terrà, minimum est omnium seminum quae in terrà sunt: 32 Sed quum satum fuerit, assur- 4 Propterea quód saepe pedicis et catenis vinctus fuerit, sed discerptae fuerant ab eo catenae, et pedieae con- tritae; neque quisquam potuerat eum domare. 5 Et per omne fempus erat die ae git, et fit maximum omnium olerum, editque ramos magnos, ita ut possint sub ejus umbrá volucres coeli nidu- nocte in montibus, et in monumentis, clamans, et concidens seipsum lapi- dibus. 6 Quum vidisset autem Jesum pro- iari. cul, cucurrit et adoravit eum ; 53 Et talibus multis parabolis lo- quebatur eis sermonem evangelii, prout poterant audire. 7 Et clmmans voce magmnà, dixit, Quid mihi tecum, Jesu Fili Dei altis- simi? Adjuro te per Deum ne me 54 Absque parabolá veró non lo- quebatur eis; privatim autem disci- pulis suis explicabat omnia. 55 € Dixit autem ois die illo, quum serum diei esset, 'Transeamus in ul- teriorem ripam. 56 Dimissá igitur turbá, aceeperunt eum ut erat in navigio; sed et alia torqueas. 8 Dicebat enim ei Jesus, Exi, spi- ritus impure, ex isto homine. 9 Tune interrogavit eum, Quod tibi nomen es? ? Et respondit, dicens, Legio mihi nomen est; quia multi « sumus. 10 Et multüm precabatur eum, navigiola erant cum eo. 87 'Tunc oritur turbo venti mag- rus, et fluctus irruebant in. navigium, ita ut jam impleretur. 58 Eratautem ipse in puppi, cervi- cali indormiens. "Tune expergefaci- unt eum, dicuntque ei, Magister, non est tibi curae quód perimus? 99 Experrectus igitur objurgavit ventum, dixitque mari, Sile, obmu- tesce, Tunc quievit ventus, fac- taque est tranquillitas magna. 40 Dixit autem eis, Quid 1ta ti- midi estis? quomodo fidem non ha- betis? 41. Bt timuerunt timore magno, di- cebantque alius ad alium, Quisnam iste est, quód etiam ventus et mare &uscultent ei ? CAP. V. T venerunt in ulteriorem ripam maris, in regionem Gadareno- rum, 2 Xgresso aütem ipsi e navigio statim occurrit e monumentis qui- dam, in quo erat spiritus impurus, 8 Qui domicilium habebat in mo- mumentis; et ne catenis quidóm quis- quam poterat eum vincire: ne ipsos mitteret extra illam regio- nem. 11 Erat autem illie apud montes grex porcorum magnus pascens. 12 Et precati sunt eum omnes z// daemones, dicentes, Mitte nos ad por- cos, ut in eos intro&amus. l3 Et permisit eis statim Jesus. Egressi veró spiritus illi impuri introi- erunt in. porcos:. et ruit. ile grex e praecipitio in mare (erant autem qua- si bis mille), et suffocati sunt in mari. 14 Qui veró pascebant porcos, fu- gerunt, et renunciürunt in urbem et inagros. Et 4 egressi sunt, ut vi- derent quid illud esset quod factum fuerat. 15 Veniunt igitur ad Jesum, et conspiciunt eum qui fuerat daemonia- Cus, sedentem, ac vestitum, et sanae mentis, eum inquam, qui habuerat le- gionem : ct timuerunt. 16 Et qui id viderant narraverunt eis quomodo actum esset cum daemo- niaco, et de porcis. 17 "Tunc i//? coeperunt eum rogare ut abiret ex finibus ipsorum. 18 Ipso veró ingresso in navigium, rogabat eum ille qui fuerat daemonia cus ut esset cum ipso, MARCUS, VI. 19 Jesus autem non permísit el, sed ei dixit, Abi domum tuam ad tuos, et eis renuncia quanta tibi Do- minus praestiterit, et quód misertus sit tui. 20 Abiitigitur ze, et coepit praedi- care in Decapoli quanta ipsi fecisset Jesus: et omnes mirabantur. tua te servavit ; abi cum pace, et es» to sana ex flagello tuo. 55 Adhuc eo loquente, veniunt quidam a praefecto synagogae, dicen- tes, Filia tua mortua est: quid am- pliüs vexas magistrum ? . 56 Jesus autem statim ut audiit hune sermonem qui dicebatur, dicit 21 € Et quum Jesus rursus traje- Cisset

navigio in ulteriorem rzpum, coacta est turba multa ad eum: erat- que apud mare. 22 Et, ecce, venit unus ex prae- fectis synagogae, nomine Jairus: et quum vidisset eum, accidit ad pedes ejus; 95 Et multüm precabatur eum, di- cens, Filiola mea in extremum ad- ducta est: rogo ut venias, etimponas ei manus, ut servetur; et vivet. 24 Abiitigitur Jesus cum eo: etse- quebatur eum turba multa, et com- primebant eum. 25 'Tunc mulier quaedam, quae erat in fluxione sanguinis aó annis duode- cim, 26 Fueratque multa perpessa a multis medicis, impenderat omnia sua, et nihil adjuta fuerat, sed potiüs in deterius venerat ; 27 Quum audisset de Jesu, venit in turbá a tergo, et tetigit vestimen- tum ejus. 28 Dicebat enim, Si vel vestimen- ta ejus tetigero, servabor. 29 Et statim exaruit fons sangui- nis ejus; et sensit corpore se sanatam esse ex eo flagello. $0 Statim autem Jesus, quum a- pud se cognovisset vim illam quae ex serpso prodierat, conversus in turbà dixit, Quis tetigit vestimenta mea ? S1 Etdixerunt ei discipuli ipsius, Vides turbam te comprimentem, et dicis, Quis me tetigit ? 52 Ipse veró circumspiciebat, ut videret eam quae hoc fecerat. $5 Mulier autem timens et tre- mens, quum sciret quod in se factum fuerat, venit et accidit ei ad pedes, dixitque ei omnem veritatem. 94 Ille autem dixit. ei, Filia, fides 44 praefecto synagogae, Ne metue, so- lummodo erede. — - 57 Neque permisit ut se quisquam unà sequeretur, nisi Petrus, et Jaco- bus, et Joannes frater Jacobi. 38 Venit igitur domum praefecti synagogae, et tumultum conspicit, flentes et ejulantes multüm. $9 Et ingressus dicit eis, Quid tu- multuamini et fletis ? puella non est mortua, sed dormit. 40 Etderidebanteum. Ipseveró, ejectis omnibus, assumit patrem et matrem puellae et eos qui secum erant, et ingreditur e) ubi erat puella jacens. 41 Prehensáque manu puellae, di- cit e, "Talitha cumi ; quod est, si in- terpreteris, Puella, tibi dico, surge. 42 Et statim surrexit puella, et ambulabat; erat enim annorum duo- decim. ^ Et obstupuerunt stupore magno. 45 Ipse veró multüm imperavit eis, ne quis id resciret; dixitque ut daretur puellae quo vesceretur. CAP. VI. 'T egressus est illine, venitque in patriam suam : et sequuti sunt eum discipuli ejus. 2 Quumque advenisset sabbatum, coepit in synagogà docere : multique audientes percellebantur, dicentes, Unde huie ista? et quae est haec sa- pientia quae data est ei, quód etiam virtutes tales per manus ejus edan- tur? 5 Nonne iste est faber ille, filius Mariae, frater Jacobi, et Jose, et Ju- dae, et Simonis? nonne et sorores e-« jus hie sunt apud nos? Et offende: bantur in ipso. 4 Dicebat autem eis Jesus, Non MARCUS, VI. est propheta inhonoratus, nisi in pa- triá suà, et inter cognatos, et domi suae. "EN 5 Neque potuit illic virtutem ul- lam edere, nisi quód quum paucis ae- grotis imposuisset manus, sanavit eos, 6 Mirabaturque propter increduli- talem eorum: et circuibat vicos in orbem, docens. uu 7 € Tunc advocavit duodecim il- los, coepitque eos mittere binos ; de- ditque eis potestatem adversis spiri- tus impuros : 8 Et praecepit eis, ut nihil sume- rent ad iter, nisi virgam tantàm ; non peram, non panem, non aes in zoná: 9 Sed ut calcearentur sandaliis ; et ne induerentur binis tunicis. 10 .Et dicebat eis, Übicunque in- troieritis domum, illie manete, usque- duran exeatis illinc. 11 Et quieunque non exceperint vos, neque audierint vos, egressi il- linc excutite pulverem qui suberit pe- dibus vestris, ut hoc sit testimonium adversüs eos. Ámen dico vobis, to- lerabilior erit Sodomorum conditio &ut Gomorrhorum in die judicii, quàm urbis illius. 12 Egressi igitur Z/z proclama- bant ut resipiscerent homznes. ' 18 Bt daemonia multa ejiciebant, ungebantque oleo multos aegrotos, et sanabant eos. 14 € Audivit autem haec rex He- rodes; (clarum enim factum erat no- men ejus;) dixitque, Joannes, ille qui baptizabat, suscitatus est ex mor- tuis, et propterea virtutes agunt in eo. 15 Alii dicebant, Elias est.. Alii veró dicebant, Propheta est, vel unus ex prophetis illis. 16 Quum igitur Aaec audísset He- Todes, ait, Iste est Joannes quem ego ollavi; ipse suscitatus est ex mor- tuis. 17 Ipse enim Herodes, missis sa- tellitibus, prehenderat Joannem, et vinxerat eum carcere, propter Hero- 9iadem uxorem Philippi fratris sui ; quia duxerat eam uxorem, 18 Dicebat enim Joannes Herodi, 45 Non licet tibi habere uxorem fratris tui. 19 Herodias autem imminebat & et cupiebat eum trucidare; nec po- terat: 20 Herodes enim metuebat Joan- nem, sctens eum esse virum justum ae sanctum, et observabat eum ; audito- que eo, multa faciebat, et libenter eum audiebat. 21 Quum ipitur dies opportumus adesset, quo tempore Herodes in na- talitiis suis coenam faciebat proceribus suis, ac chiliarchis, et primariis Gali- laeae: 22 Et mtroisset filia ipsius Hero- diadis, ac saltásset, placuissetque He- rodi et simul accumbentibus, rex ait puellae, Pete a me quodcunque vo- lueris, et dabo tibi. 25 Juravitque ei,

Quodcunque a me petieris dabo tibi, usque ad dimi- dium regni mei. 24 At illa egressa dixit matri suae, Quid petam ? Illa vero dixit, Caput Joannis Baptistae. 25 Puella igitur cum festinatione statim. ad regem ingressa, id petiit, dicens, Velim ut jam nune des mihi in patiná caput Joannis Baptistae. 26 Rex autem valde tristis factus; noluit tamen, propter jusjurandum et eos qui simul accumbebant, eam aspernari. 27 Et statim rex, misso Spicula- tore, imperavit ut afferretur caput e- us. 28 Ille veró abüt, ac decollawit eum in carcere ; attulitque caput ejus in patiná, et dedit illud puellae, et puella dedit illud matri suae. 29 Quumque hoc audissent disci. puli ejus, venerunt, et sustulerunt ca- daver ejus, et posuerunt in monu- mento. $0 «| Coacti sunt autem apostoli ad Jesum, et annunciaverunt ei om« nia, et quae egerant, et quae docue- rant. 51 Ki dixit eis, Venite vos seorsim in desertum locum, et requiescite paullulum : erant grim muli venien MARCUS, VII. tes et abeuntes; et ne cibum quidem capere ipsis vacabat. . 52 Abierunt igitur in desertum lo- cum navigio seorsim. $8 Vidit autem eos abeuntes tur- ba, et agnoverunt eum multi, et pe- dibus ex omnibus civitatibus concur- rerunt iliàe, praeveneruntque eos, et convenerunt ad eum, $4 Tunc egressus vidit turbam multam Jesus, et commiseratione in- timü commotus est super eis, quoniam erant ut oves non habentes pastorem : coepitque eos docere multa. $5 Quum autem jam multus dies esset, adierunt eum discipuli ejus, dicentes, Desertus est locus iste, et jam multus dies est ; 56 Dimitte eos, ut abeuntes in cir- cumjacentes agros ae vicos emant sibi panes: nam quo vescantur non ha- bent. $7 At ille respondens dixit eis, Date vos ipsis quo veseantur. — Tune dicunt ei, JVum profecti emerimus ducentis denariis panes, et dederimus eis quo vescantur ? 38 Ipse veró dixit eis, Quot panes habetis? abite et videte. Et ili, re cognità, dixerunt, Quinque, et duas pisces. 39 Tunc imperavit eis ut facerent discumbere ommes per convivia su- per viridi gramine. 40 Discubuerunt igitur sigillatim per areolas, partim centeni, et pariim quinquageni. 1 Et acceptis quinque illis pari- hus, ac duobus illis piscibus, quum suspexisset in coelum, benedixit ac fregit panes; deditque discipulis suis, ut illi apponerent: et duos pisces par- titus est omnibus. 42 Comederuntque omnes, et sa- ^ turati sunt. 498 Et sustulerunt. fragmentorum duodecim cophinos plenos, et ex pis- cibus. 44 Erant autem qui eomederant quasi quinquies mille viri, 45 €« Et statim coπt discipulos in ulteriorem ripam Bethsaidae op. positam, dum ipse dimitteret ture bam. 46 Et quum amandásset eos, abiit in montem ad precandum. 47 Quum autem serum dzez ades set, erat navigium jn medio mari, e£ ipse solus in terrà. 48 Viditque eos vexatos in naoigéo provehendo; erat enim ventus eis contrarius ; et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos, ambulans super mare, volebatque eos praeterire. 49 Illi veró, viso eo ambulante su- per mare, putárunt spectrum esse, et exclamaverunt : 50 Omnes enim videbant eum, et turbati sunt. — Sed statim loquutus est cum eis, et dixit, Confidite; ego sum, ne timete. 51 Tunc ascendit ad eos in navigi- um; quievitque ventus : et ips? mul- 1à magis apud sese obstupescebant, et mirabantur. 52 Non enim intellexerant quod factum fuerat illis panibus; quoniam cor eorum stupidum erat. 58 Et quum trajecissent, venerunt in terram Gennesaret, et appule- runt. 54 f| Tune ipsis egressis e navi- gio, statim agnito eo, 55 Percursá totà illà cireumjacente regione, homines loci illius coeperunt in grabbetis mal affectos cireumferre, ubi audiebant eum esse. 56 Et quocunque introissent in vi cos, aut urbes, aut agros, in foris po- nebant aegrotos, et precabantur eum ut vel fimbriam pallii ipsius tange- rent: et quotquot tangebant eum, servabantur, CAP. VII. UNT; coguntur ad eum Pharisaei et quidam ex scribis, qui vene- rant Hi rosolymis. 2 Et quum vidissent quosdam ex disciputs ejus pollutis manibus (id est, ill&5) edere panem, conquest tous inscendere navigium, et praeire 46 sunt. : 5 Nua Pharisaei et omnes Judaei, MARCUS, VIL nisi pugno laverint manus, non e- dunt; tenentes traditionem seniorum: 4 Rt a foro venzentes, nisi loti fue- rint non edunt: et alia multa sunt, quae acceperunt tenenda ; nempe lo- tiones poculorum, et sextariorum, et Beramentorum, et lectorum. 5 Deinde interrogárunt eum Pha- risaei et scribae, Quare discipuli tui non ambulant secundüm traditionem seniorum, sed illotis manibus edunt panem ? 6 Ille veró respondens dixit eis, Bene certé prophetavit Esaias de vobis hypocritis; ut scriptum est, Po- pulus iste labiis me honorat, cor au- tem eorum procul abest a me. 7 Frustra veró me colunt, docentes doctrinas guae sunt mandata homi- num. 8 Nam omisso mandato Dei, te- netis traditionem hominum, lotiones sextariorum et poculorum : alíaque similia hujusmodi multa facitis. 9 Praeterea dixit eis, San? bellé aboletis mandatum Dei, ut traditio- nem vestram servetis. 10 Moses enim

dixit, Honora pa- trem tuum et matrem tuam; et, Qui maledixerit patri vel matri, morte mo- riatur. 11
Vos autem dicitis, Si dixerit quispiam patri vel matri, Corban (id est, donum) est quocunque a. me ju-
vari posses, Znsons erit. 12 Nec permittitis ampliàs eum quicquam praestare patri suo aut ma- tri suae:
13 Irritum facientes sermonem Dei traditione vestrá quam tradidistis ; et similia hujusmodi multa
facitis. 14 Advocatá etiam totá turbá dixit eis, Audite me omnes, et attendite ; 15 Nihil est extra
hominem, quod mgrediens in eum possit eum pollu- €ré: sed quae egrediuntur ex eo, 1lla sunt quae
polluunt hominem. 16 Siquis habet aures ad audien- lum, audiat. 17 Et quum introissent domum,
digressus & turbá, interrogárunt eum discipuli ejus de parabolá, 47 18 Tunc dicit eis, Itane et vos in-
telligentià caretis? Non intelligitia: quiequid extrinsecus ingreditur in hominem, non posse eum
polluere? 19 Non enim ingreditur in cor ejus, sed in ventrem, et in latrinam abit purgans omnes escas.
20 Dicebat autem, Quod ex ho» mine egreditur, illud polluere homi- nem. 21 Intus enim, ex corde
hominum, malae cogitationes egrediuntur, adul- teria, scortationes, caedes, 22 Furta, augendae rei artes,
sce- lera, dolus, protervia, oculus malus, obtrectatio, superbia, amentia : 285 Omnia haec scelera intus
ex- eunt, et polluunt hominem. 24 € Et illinc surgens abiit in con- finia Tyri ac Sidonis; et ingressus do-
mum, neminem volebat hoc scire; sed non potuit latere : 25 Quum enim de eo audisset mu- lier, eujus
filiola habebat spiritum impurum, venit, et accidit ad pedes ejus ; 26 (Erat autem mulier Graeca,
Syrophoenissa gente ;) et rogavit eum ut daemonium ejíceret ex fili suá. 27 Jesus autem dixit ei, Sine
prids saturariliberos: non est enim bonum accipere panem liberorum, et objicere catellis. 28 Ipsa veró
respondit, et dixit ei, Etiam, Domine: sed enim catelli edunt sub ejus mensá ex micis pue- rorum. 29
'Tunc dixit ei, Propter ipsum sermonem abi: exiit daemonium ex filià tuà. $0 Quum autem Z/a abiisset
do- mum suam, invenit daemonium ex- isse, et filiam projectam super lec- tum, 51 4 Tunc regressus e
finibus Tyri àc Sidonis, venit ad mare Galilaeae, per medios fines Decapolis, 52 Etofferunt ei surdum
difficulter loquentem ; et precantur eum, ut im- ponat ei manum, S5 Ipse veró, quum abduxisset eum €
turbà privatim, misit digitos suos MARCUS, Vlil. eurieulas ejus; et quum spuisset, te- tigit linguam
ejus: 54 Et quum suspexisset in coelum, "ngemuit, dixitque ei, Ephphatha, quod est, Adaperitor. $5 Et
statim adapertae sunt ejus aures; et solutum est vinculum lin- guae ipsius, et loquebatur rectó. 56
Etinterdixit eis ne cui dicerent: sed quantumcunque ipse eis interdix- isset, multó magis hoc
praedicabant ; $7 Et supra modum percelleban- tur, dicentes, Bene ommia fecit: facit ut et surdi
audiant, et muti lo- quantur. CAP. VIII. IEBUS illis, quum multa om- nino turba esset, nec haberent
quo vescerentur, advocatis discipulis Suis, Jesus dixit eis, 2 Intimáà misericordià commoveor erga
turbam ; quia jam triduum ma- nent apud me, nec habent quo vescan- tur: 8 Quód si dimisero eos
jejunos do- mum suam, deficient in vià: quidam enim ex eis procul venerunt. 4 Responderunt autem ei
discipuli ejus, Unde istos quispiam possit hle satiare panibus in deserto? 5 Interrogavit autem eos, Quot
panes habetis? Ipsi veró dixerunt, Septem. 6 "Tunc denunciavit turbae ut dis- eumberet humi: et
acceptis septem ilis panibus, quum gratias egisset, fregit, deditque discipulis suis, ut eos apponerent: et
apposuerunt turbae. 7 Habebant autem pisciculos pau- Cos; et quum benedixisset, dixit ut hos etiam
apponerent. S Comederunt autem, et saturati sunt: et sustulerunt fragmentorum quae superfuerant
septem sportas. 9 Erant autem qui comederant qua- si quater mille: dimisitque eos. -1O € Et statim
ingressus in navi- gium cum discipulis suis, venit in par- tes Dalmanutha. 11 Prodierunt autem
Pharisaei, toeperuntque altercari cum eo, quae- 48 rentes ab eo signum e coelo, ipsurk tentando. 12 Ipse
veró quum altà ingemuis- set spiritu suo, dixit, Cur gens ista signum requirit? Amen dico vobis, si
dabitur isti genti signum. 13 Et eis relictis, ingressus rursus navigium, abiit in ulteriorem rzpam. 14
Fuerant autem obliti discipuli sumere panes, et panem non misi u- num habebant secum in navigio. 15
'Tune edixit eis, dicens, Videte, cavete a fermento Pharisaeorum, et fermento Herodis. 16 Disceptabant
igitur alii adver- süs alios, dicentes, Panes non habe- mus. 17 Id autem quum nósset Jesus, dixit eis,
Quid disceptatis quód panes non habetis? nondum animum ad- vertitis, nec intelhgentià praediti es- tis?
adhuc stupidum habetis cor ves- trum? 18 Quum oculos habeatis, non cer- nitis? et quum aures
habeatis, non auditis? neque memores estis ? 19 Quum quinque illos panes fregi ilis quinquies mille,
quot cophinos fragmentis plenos sustulistis? Dicunt ei, Duodecim. 20 Quum autem septem illos panes

ilis quater mille, quot sportas frag- mentis plenas sustulistis? Illi veró dixerunt, Septem. 21 'l'une dixit
eis, Quomodo Áaec non intelligitis? 22 * | Venit autem Bethsaidam: et obtulerunt ei caecum, et precati
sunt eum ut ipsum tangeret. 25 Tune prehensà manu caeci, eduxit eum extra vicum: et quum in-
spuisset in oculos ejus, imposuisset- que ei manus, interrogavit eum ec- quid videret. 24 Qui quum
suspexisset, dixit, Video homines instar arborum ambu- lantes. 25 Deinde rursum imposuit ma- nus
oculis ejus, fecitque ut denuo oculos attolleret; et rostitutus fuit, viditque procul et dilucidé omnes. 26
'Tunc Jesus misit eum domum MARCUS, IX. suam, dícens, Neque in vieum illum ingreditor, neque
haec dicito cuiquam CAP. IX. phATEREA dixit eis, Amen in vico. 27 €« Egressus est autem Jesus ac
discipuli ejus in vicos Caesareae, . "uae cognominatur Philippi: et in vià in- terrogavit discipulos suos,
dicens eis, Quemnam esse me dicunt homines ? 928 Illi veró responderunt, Joan- nem Baptistam; et ali
Eliam, alii veró unum ex prophetis. 29 'Tune ipse dixit eis, Vos autem, quem me dicitis esse?
Respondens veró Petrus dicit ei, T'u es ille Chris- ius. 50 "Tunc interminatus est, ut nulli id. dicerent de
se. 51 Et coepit eos docere, quód o- porteret Filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus, et
primariis sacerdotibus, ae scribis, et trucidari, et tribus post diebus resurgere. 52 Et aperté eum
sermonem lo- quebatur. "T'une prehensum eum Pe- trus coepit objurgare. . 53 Ipse veró conversus, et
intuitus discipulos suos, objurgavit Petrum, dicens, Ábscede a& me, Satana ; nam non sapis quae Dei
sunt, sed quae sunt hominum. $4 Et quum advocásset turbam cum discipulis suis, dixit eis, Quicun- que
vult ponó me venire, abdicet se- metipsum, et tollat crucem suam, ac sequatur me. 55 Quisquis enim
voluerit animam suam servare, perdet eam: quisquis autem perdiderit animam suam caussá meà et
evangelii, is servabit eam. 96 Quid enim profuerit cuipiam, si lucratus fuerit mundum totum, et animá
suá mulctetur ? 97 Aut quam dabit quispiam com- pensationem animae suae ? $8 Nam quemcunque
puduerit mei àc meorum sermonum in gente istá adulterà et peccatrice, Filium etiam hominis pudebit
ejus, quando venerit in glorià Patris sui cum angelis illis sanctis, 49 dico vobis, sunt quidam ex iis qui
hic adstant, qui nequaquam gus- tabunt mortem, usquedum viderint regnum Dei venisse cum potentiá.
2 € Sexto veró póst die assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joan- nem, et subducit eos in montem
sub« limem seorsim solos; et transforma- tus fuit coram eis. 5 Et vestimenta ejus facta sunt coruscantia,
candida valde wt nix, qualia non potest fullo in terr de- albare. 4 Etvisus est eis Elias cum Mose, qui
colloquebantur cum Jesu. 5 Tune respondens Petrus dicit Jesu, Rabbi, bonum est nos hic esse: faciamus
igitur tabernacula tria ; tibi unum, et Mosi unum, et Eliae u- num. 6 Nec enim sciebat quid loquere- tur;
erant enim exterriti. 7 Et exstitit nubes quae inumbra- vit eos: venitque vox e nube, dicens, Hic est
Filius ille meus, dilectus ille; ipsum audite. 8 Et repente, quum cireumspexis- sent, non ampliüs
viderunt quenquam, nisi solum Jesum secum. 9 Quum veró descenderent e mon- te, interdixit eis ut
nemini narrarent quae viderant, nisi postquam Filius hominis à mortuis resurrexisset. 10 Ipsi igitur hanc
rem continue- runt apud se, mutuó quaerentes quid illud esset, a mortuis resurgere. 11 Et interrogárunt
eum, dicen- tes, Cur scribae dieunt oportere ut Elias priàs veniat ? 12 Ipse veró respondens dixit eis,
Elias quidém, postquam pris vene- rit, restituet omnia: sed ut seriptum est de Filio hominis, oportet ut
multa patiatur, et pro nihilo habeatur. 18 Sed dico vobis, et Eliam ven- isse, et istos ei fecisse
quaecunque vo- luerunt, sicut scriptum est de eo, 14 € Et quum venisset ad discipu- E* MARCUS, IX.
los suos, vidit turbam multam circa e0s, et scribas cum eis altercantes. 15 Et statim tota turba viso eo
expavit; et accurrentes salutaverunt eum. 16 Tunc interrogavit scribas, Quid altercamini inter vos ? 17
Et respondens quidam e turbá, dixit, Magister, adduxi filium meum ad te, habentem spiritum mutum ;
18 Qui ubicunque eum corripuerit, lacerat eum ; ipse veró spumat, et stridet dentibus suis, et exarescit.
Et dixi discipulis tuis, ut eum ejicerent ; sed non potuerunt. 19 Ipse veró respondens ei dixit, O natio
incredula, quousque apud vos ero? quousque tolerabo vos? addu- cite eum ad me. 20 Illum igitur
adduxerunt ad eum. Et eo conspecto, statim spiritus dis- cerpsit eum : et z//e, quum cecidisset in terram,
volutabat sese spumans. 21 "T'unc interrogavit Jesus patrem ejus, Quantum temporis est quod hoc
accidit ei? Ipse veró ait, Ab iufan- te: 22 Kt saepe eum tum in ignem ab- jecit, tum in aquas, ut perderet
eum. Sed si quid potes, succurre nobis, intimà misericordià commotus erga nos. 25 Jesus autem dixit ei,
Si potes hoc credere, omnia fieri possunt cre- denti. 24 Pater veró pueri statim cla- mans, cum lacrymis

dixit, Credo, Domine: succurre incredulitati meae. 25 Quum vidisset autem Jesus tur- bam simul accurrere, objurgavit spie ritum illum impurum, dicens ei, Tu spiritus mute et surde, ego tibi impe- ro, exi ab eo, et ne ampliüs ingredi- tor in eum. 26 Et quum clamásset spiritus, multámque discerpsisset eum, exivit : et iHe factus est quasi mortuus; adeó ut multi dicerent, Cert mortuus est. 27 Jesus veró prehensá manu ejus, erexit eum; et Z/e surrexit. 98 Quum autem esset ingressus domum, discipuli ejus interrogárunt 50 eum privatim, Cur nos non potuimus spiritum illum ejicere ? 29 Ipse veró dixit eis, Hoc genus daemonzorum nullà re potest exire ni« si precatione et jejunio. 50 € Et illinc egressi unà iter fa- ciebant per Galilaeam : nec volebat ut quisquam zd sciret. 51 Docebat enim discipulos suos, et dicebat eis, Filius hominis tradetur in manus hominum, qui trucidabunt eum: sed trucidatus, tertio die resur- get. $2 Ipsi veró ignorabant hoc dic- . tum, et timebant eum interrogare. 55 € Venit igitur Capernaum : et quum venisset domum, interrogavit eos, Quid in vià inter vos disceptaba- tis? 54 Ipsi veró siluerunt: nam alii adversüs alios disseruerant in viá, quis esset futurus ipsorum maximus. 55 Et quum consedisset, vocavit duodecim illos, et dixit eis, Siquis vult primus esse, erit omnium ultimus, et omnium minister. 56 Et acceptum puerulum statuit in medio eorum; eoque in ulnas re- cepto, dixit eis, $7 Quisquis unum ex talibus pu- erulis exceperit meo nomine, me ex- cipit; et quicunque me exceperit, non me excipit, sed eum qui misit me. 58 Respondit autem ei Joannes, dicens, Praeceptor, vidimus quendam per nomen tuum ejicientem daemonia, qui non sequitur nos: etprohibuimus eum, quia non sequitur nos. 59 Jesus autem ait, Ne illum pro- hibete: nullus enim est qui edat vir- tutem per nor»en meum, et possit ci- tó malé loqui de me. 40 Nam qui non est contra nos, pro nobis est. 41 Quisquis enim potum dederit vobis poculum aquae in nomine meo, id est, quód. sitis Christi, amen dico vobis, nequaquam perdiderit merce- dem suam. 42 Et quisquis offendiculo fuerit uni ex parvis ists qui credunt in me, . MARCUS, X. bonum esset ei potiüs si cireumpone- retur saxum molare circa collum ejus, et projiceretur in mare. trem suum et matrem, et agglutinabi- tur uxori suae ; 8 Et qui duo fuerant, erunt caro 43 Quód si manus tua facit ut tu offendas, abscinde eam: bonum est una. tibi ad vitam ingredi mancum, potzüs quàm duas manus habentem abire in Gehennam, id est, in ignem illum in- extinctum : 44 Ubi vermis eorum non interit, et ignis non extinguitur. 45 Etsi pes tuus facit ut tu offendas, abscinde eum: bonum est tibi ingre- di in vitam claudum, potiüs quàm duos pedes habentem projici in Ge- hennam, id est, in ignem inextinc- Itaque non sunt amplius duo, sed una caro. 9 Quodergo Deus conjunxit, homo ne sejungat. 10 Et domi rursum discipuli ejus eüdem de re interrogárunt eum. 11 Ipse veró dixit eis, Quicunque dimiserit uxorem suam, et duxerit aliam, moechatur adversüs eam. 12 Et si mulier dimiserit virum tum: 46 Ubi vermis eorum non interit, et ignis non extinguitur. 47 Et si oculus tuus facit ut tu of- fendas, erue eum: bonum est tibi in- troire in regnum Dei luscum, potéüs quàm duos oculos habentem projici in Gehennam ignis: 48 Ubi vermis eorum non interit, et ignis non extinguitur. 49 Nam omnis homo igne salietur : et omnis oblatio sale salietur. 50 Bonus est sal: si veró sal in- sulsus fuerit, quonam ipsum condietis ? Habete in vobisipsis salem, et pacem habete alii cum aliis. CAP. X. ANT illinc digressus venitin finesJu- daeae per oram Jordanis : et con- venit rursum turba ad eum: et, ut consueverat, rursum docebat eos. 2 'Tunc accedentes Pharisaei inter- rogárunt eum, an liceret viro uxorem suum, et nupserit alteri, moechatur. 15 € Tunc obtulerunt ei puerulos, ut tangeret eos; discipuli veró objur- gabant eos qui offerebant. 14 Quod quum vidisset Jesus, in- dignatus est, et dixit eis, Sinite pue- rulos venire ad me, et ne prohibete eos; talium enim est regnum Dei. 15 Amen dico vobis, quicunque non exceperit regnum Dei ut puerulus, nequaquam in id ingredietur. 16 Et quum accepisset eos in ul- nas, impositis in eos manibus bene- dixit eis. 17 € Egrediente autem ipso ut sese daret in viam, quidam, quum accur- risset, et accidisset ei ad genua, inter- rogavit eum, Praeceptor bone, quid faciam ut vitam aeternam possideam ? 18 Jesus autem dixit ei, Cur me dicis bonum? nullus est bonus, nisi unus, tempe Deus. H 19 Mandata nósti, Ne moechator, Ne occidito, Ne furator, Ne falsum dimittere, tentantes eum. 5 Ipse veró respondens dixit, Quid vobis mandavit Moses? 4 Ipsi autem dixerunt, Moses per- misit libellum abscessionis scribere, et dimittere uxorem. 5 "Tunc respondens Jesus, dixit eis, Pro duritià cordis vestri seripsit vo- bis mandatum istud : t 6 À principio verà creationis mas- €ulum et foeminam fecit Deus. 7 Propterea relinquet homo pa- testimonium dicito, Ne damno

afficito quenquam, Honora patrem tuum et matrem, 20 Ille veró respondens dixit ei, Magister, haec omnia observavi a ju- ventute meà, 21 Jesus autem eum intuitus, di- lexit eum, et dixit ei, Unum te defi- cit: abi, quaecunque habes vende, et da pauperibus; et habebis thesaurum in coelo: et veni, sequere me, subla- tà £n. humeros cruce. 22 Ille veró moestus factus propter hune sermonem, abiit contristatus habebat enim possessiones multas, 51 MARCUS, X. 25 Et quum cireumspexisset Jesus, dicit discipulis suis, Quàm difficulter qui opes habent, in regnum Dei in- troibunt ! 24 Discipuli veró expaverunt ad hos sermones ipsius. Jesus autem rursum respondens, dixit eis, Filii, quàm difficlle est eos qui confidunt opibus in regnum Dei introire! 25 Facilius est camelum per fora- Then acüs transire, quàm divitem in regnum Dei introire. 26 Illi veró ampliüs percellebantur, dicentes inter se, Ei quis potest ser- vari ? 27 Intuitus autem eos Jesus dicit, Apud homines hoc fieri non potest, sed non apud Deum: nam omnia fieri possunt apud Deum. 28 Tunc Petrus coepit dicere, Ecce, nos reliquimus omnia, et sequuti su- mus te. 29 Respondens autem Jesus ait, re- Amen dico vobis, nullus est qui liquerit domum, aut fratres, aut so- rores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut liberos, aut agros, meáà caussá et evangelii, $0 Quin accipiat centuplicia nunc isto tempore, domos, et fratres, et so- rores, et matres, et liberos, et agros, cum persecutionibus; et in seculo venturo vitam aeternam. 51 Multi autem primi erunt ultimi, et ultimi primi. 52 € Erant autem in vià ascen- dentes Hierosolyma; et praeibat eis Jesus: et expavescebant, et ewm se- quendo terrebantur. Ipse veró, as- sumptis rursum duodecim, illis coepit dicere quae sibi erant eventura, 53 Dicens, Ecce, ascendimus Hie- rosolyma; et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis; et condemnabunt eum morte, tradentque eum gentibus : 34 Et ipsae illudent ei, et flagei- labunt cum, et inspuent in eum, et órugidabunt eum: sed tertio die re- surget. $5 € Tune accedunt ad eum Ja- eobus et Joannes, fili Zebedaei, di- 62 centes, Magister, velimus ut quic. quid petierimus praestes nobis, 36 Ipse veró dixit eis, Quid me vultis vobis praestare? 57 Illi autem dixerunt ei, Da no- bis ut unus ad dextram tuam et alter ad sinistram tuam sedeamus in gloriá tuá. 858 Jesus autem dixit eis, Nescitis quid petatis. Potestis bibere pocu- lum quod ego bibo; et baptismate quo ego baptizor, baptizari ? $9 Ipsi veró dixerunt el, Possu- mus, Jesus autem dixit eis, Pocu- lum quidém quod ego bibo, bibetis ; et baptismate quo ego baptizor, bap- tizabimini : 40 Sed sedere ad dextram meam et ad sinistram meam, non est meum dare; sed dabitur quibus paratum est. 41 Et quum Aaec audissent ali decem, coeperunt indignari de Jacobo et Joanne. 42 Jesus autem quum eos advo- cásset, dixit eis, Scitis eos qui censen- tur imperare gentibus dominari in eas; et earum magnates potestatem habere in eas. 45 Verüiüm non ita erit inter vos: Sed quicunque voluerit fieri magnus inter vos, sit minister vester : 44 Et quicunque voluerit ex vobis fieri primus, sit omnium servus. 45 Nam et Filius hominis non ve- nit ut sibi ministraretur sed ut minis- traret, et daret animam suam redemp- tionis pretium pro multis. 46 « Tune veniunt Hiericho : eo- que egrediente ab Hiericho, ac disci- pulis ejus, et turbà multà, filius Ti- maei, Bartimaeus caecus, sedebat a- pud viam mendicans. 47 Et quum audisset ipsum esse Jesum illum Nazarenum, coepit cla- mare, et dicere, Fili Davidis Jesu, miserere mei ! 48 Objurgabant autem eum multi ut sileret : ille veró multó magis cla- mabat, Fili Davidis, miserere mei ! 49 'Tune Jesus, quum substitisset, jussit eum vccari, Vocant igitur cae MARCUS, XI. eum, dicentes ei, Confide, surge; vo- Dominus, et in templum : quumque cat te. circumspexisset omnia, et vespera, . B0 Ipse veró, abjecto pallio suo, quum surrexisset, venit ad Jesum. 51 Et respondens dixit ei Jesus, Quid vis tibi faciam ? — Caecus au- tem ait ei, Rabboni, ut visum reci- jam hora esset, ahüt ad Bethaniam cum illis duodecim. 12 Et postero die, quum exíssent Bethaniá, esuriit. 18 Quumque procul vidisset ficum piam. EET habentem folia, venit visurus videli- 52 Jesus autem dixit ei, Abi, fides tua te servavit. Statim igitur recepit visum, et sequebatur Jesum in illo cet num inveniret aliquid in ea: et quum venisset ad eam, nihil invenit nisi folia, non enim erat tempus fi« iünere. cuum. 14 Tunc respondens Jesus dixit CAP. XI. UUM autem appropinquarent Q. Hierosolymis ad Bethphagen et Bethaniam, apud montem Olea- rum, misit duos e discipulis suis ; 2 Et dicit eis, Abite in vicum qui vobis est ex adverso: et statim ut in- grediemini in eum, invenietis pullum ligatum, in quo nullus hominum se- dit: solvite eum et adducite. 5 Quód siquis vobis dixerit, Cur hoc facitis? dicite, Quoniam eo opus est Domino: et eum statim huc mit- tet. ficuj, Ne amplius ex te in seculum quisquam fructum

comedat, Et &oc audierunt discipuli ejus. 15 Veniunt igitur Hierosolymam. Et ingressus Jesus a templum, coepit €jicere eos qui vendebant et eme- bant in templo; et mensas nummu- lariorum et cathedras vendentium co- lumbas subvertit : 16 Nec sinebat ut quisquam de- portaret vas per templum. 4 Abierunt igitur, et invenerunt pullum ligatum ad ostium foris in bi- vio; et solverunt eum. 5 "Tune quidam eorum qui illie ad-- stabant, dixerunt eis, Quid facitis qui solvitis pullum ? 6 Ipsi veró dixerunt eis prout mandárat Jesus: et 4/ dimiserunt eos. 7 Adduxerunt igitur pullum ad J'e- sum, et injecerunt ei pallia sua, et in- sedit ei. 8 Multi veró pallia sua straverunt per viam: alii autem frondes caede- bant ex arboribus, et sternebant in viam. 9 Et qui praeibant, quique seque- bantur, clamabant, dicentes, Hosan- na, benedietus qui venit in nomine Domini ! 10 Benedictum regnum patris nos- tri David, quód venit in nomine Do- mini: Hosanna, O guz es in coelis al- Üissimis ! 1] Etingressus est Hierosolymam 59 17 Et docebat, dicens eis, Nonne Scriptum est, domum meam domum precationis vocatum iri ab omnibus gentibus? vos autem eam fecistis spe- luncam latronum. 18 Et oc audierunt scribae et pri- marii sacerdotes, et quaerebant quo- modo eum perderent: timebant enim eum, quia tota turba percellebatur super doctrinà ipsius, 19 Quum veró vespera advenisset, egressus est Jesus extra urbem. 20 Et manóé iter facientes prope ficum, viderunt eam exaruisse radici- tüs. 21 Tunc recordatus Petrus dixit ei, Rabbi, ecce ficus illa cui imprecatus es exaruit. 22 Et respondens Jesus dixit eis, Habete fidem Dei. 25 Amen tnim dico vobis, qui- cunque dixerit monti huic, Tolle te, projice te in mare; nec addubitave- rit in corde suo, sed crediderit fu- tura quae dicit, fiet ei quicquid dixerit. 24 Propterea dico vobis, quaecun- que precantes petitis, credite vos ac- cepturos, et erunt vobis. MARCUS, XII. 25 Et quum adstiteritis precantes, remittite, si quid habetis adversüs Bliquem: ut et Pater ille vester qui in coelis est remittat vobis offensas vestras. 26 Nam si vos non remiseritis, nec Pater ille vester qui in coelis est re- mittet offensas vestras. quidem caedentes, illos veró truci- dantes. : 6 Quum ergo unum adhuc habere. filium suum dilectum, misit etiam il- lum ultimum ad eos, dicens, Eevere- buntur filium meum. 27 € "Tune veniunt rursus Hiero- Solymam : ei quum ipse ambularet in templo, veniunt ad eum primarii sacerdotes, et scribae, et seniores, 28 Et dicunt ei, Quà auctoritate ista facis? et quis tibi dedit auctori- tatem istam, ut haec facias ? 29 Jesus autem respondens dixit eis, lnterrogabo vos et ego rem quandam; respondete igitur mihi, et dieam vobis quà auctoritate haec fa- ciam : $0 Baptisma Joannis, e coelo erat, an ex hominibus ? respondete mihi. $1 Ratiocinabantur autem apud se, dicentes, Si dixerimus, E coelo, dicet, Quare ergo non credidistis ei ? $2 Sed si dicamus, Ex hominibus, timemus populum : omnes enim sen- tiebant de Joanne eum veré prophe- tam fuisse. 53 Tune respondentes dieunt Jesu, Nescimus. Et Jesus respondens dicit eis, Nec ego dicam vobis quà aucto- ritate haec faciam. CAP. XI. 'T coepit eis per parabolas di- cere. "Vineam plantavit qui- dam, et circumposuit sepem, et fodit lacum, et aedificavit turrim, et eloca- vit eam agricolis, ac peregre profectus est: 2 Misitque servum ad agricolas suo tempore, ut ab agricolis acciperet ex fructu vineae. 5 Illi veró captum eum ceciderunt ac remiserunt inanem. 4 Etrursum misit ad eos alium ser- vum; et Zl huic quoque lapidato caput comminuerunt, et remiserunt dedecoratum. 5 Etrursum alium misit; et illum irucidárunt: multosque alios; hos 54 7 Illi veró agricolae dixerunt inter se, Iste est haeres; venite, trucide- mus eum, et nostra erit haereditas. 8 Et captum eum trucidárunt, et €jecerunt extra vineam. 9 Quidergo faciet dominus vineae? Veniet et perdet agricolas, et dabit vineam aliis. 10 Ne hane quidém scripturam le- gistis; Quem lapidem reprobaverunt aedificantes, is factus caput est an- guli : 11 A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris. 12 Studebant igitur eum prehen- dere, sed timuerunt turbam ; nórant enim eum adversüs ipsos illam para- bolam dixisse: itaque omisso eo abie- runt. 18 Et miserunt ad eum quosdam e Pharisaeis et Herodianis; ut eum irre- tirent captum sermone, 14 Illi veró, quum venissent, di- eunt ei, Praeceptor, scimus te veracem esse, neque curare quenquam ; non enim respicis ad personam hominum, sed in veritate viam Dei doces: Licet censum Caesari dare, an non? demus, an non demus ? 15 Ipse veró, quum sciret eorum hypocrisin, dixit eis, Quid me tenta- tis? proferte mihi denarium, ut vi- deam. 16 Yli veró protulerunt. Tune dicit eis, Cujus est imago ista et in- scriptio? Illi veró dixerunt ej, Cae- saris. 17 Et respondens Jesus dixit eis, Reddite quae sunt Caesaris Caesari, et quae Dei sun? Deo. Et admirati sunt super eo. 18 Tune veniunt ad eum Saddu- caei, qui dicunt non esse resurrectio- nem;

etinterrogárunt eum, dicentes, 19 Praeceptor, Moses seripsit no- bis, ut si eujus frater mortuus sit, ac MARCUS, XII. reliquerit uxorem, et filios non reli- querit, accipiat ipsmus frater uxorem praeceptor, in veritate dixisti: nam unus est Deus, nec alius est praeter ejus, et excitet semen fratri suo. eum: 20 Septem ergo fratres fuerant: ac primus accepit uxorem, et moriens non reliquit semen. 21 Et secundus accepit eam, et mortuus est, et ne ipse quidém reli- quit semen : et tertius itidem. 55 Et diligere eum ex tato corde, et ex totà intelligenti, et ex toti ani- má, et ex totis viribus, ae diligere proximum ut seipsum, plàs est quàm omnia holocautomata et sacrificia, 29 Et acceperunt eam septem illi, neque reliquerunt semen: ultima om- nium mortua est et mulier. 23 Inresurrectione ergo, postquam resurrexerint, cujus eorum erit ux- or? nam septem habuerunt eam ux- orem, 24 'Tunc respondens Jesus dixit eis, Nonne propterea erratis, quód non sciatis scripturas, neque poten- tiam Dei ? 25 Postquam enim a mortuis re- surrexerint, neque uxores ducunt ne- que nuptum dantur; sed sunt ut an- geli qui in coelis sunt. 26 Demortuis veró, quód suscitan- di sint, non legistis ín libro Mosis, quomodo in rubo loquutus sit ei Deus, dicens, Ego sum Deus. Abra- hami, et Deus Isaaci, et Deus Ja- cobi ? 27 Non est Deus Deus mortuo- rum, sed Deus viventium: vos ergo multàm erratis. 28 Et quum accessisset quidam e Scribis, qui audierat eos disceptantes, et sciebat eum bene illis respondisse, interrogavit eum, dicens, Quod est primum omnium mandatum ? 29 Jesus autem respondit ei, Pri- mum omnium mandatorum esf, Audi, Israel; Dominus Deus noster Deus unus est. 30 Diliges igitur Dominum De- 94 Tum Jesus, quum vidisset eum cordaté respondisse, dixit ei, Non longé es a regno Dei, Et nemo am- pliüs audebat eum interrogare. 55 Et respondens Jesus dicebat, docens in templo, Quomodo dicunt Scribae Christum esse filum. Davi- dis? $6 Nam ipse David dixit per Spi- ritum Sanctum, Dixit DowiNvs Do- mino meo, Sede ad dextram meam, usquedum posuero inimicos tuos sca- bellum pedum tuorum. 97 lpse ergo David dicit eum Do- minum: unde igitur filius ejus est? Et multa turba audiebat eum liben- ter. 88 Ipse autem dicebat eis in doc- triná suà, Cavete a scribis, qui amant stolati ambulare, et salutationes in foris, $9 Primosque consessus in con- ventibus, et primos accubitus in coe- nis; 40 Qui devorant domus viduarum, et in speciem utuntur longis precibus ; isti auferent gravius judicium. 4] « Et quum sedisset Jesus ex adverso gazophylacii, spectabat quo- modo turba immitteret aes in gazophy lacium: multi igitur divites injicie- bant multa. 42 Et quum venisset quaedam vi- dua pauper, injecit minuta aereola duo, quod est quadrans. um tuum ex toto corde tuo, et ex totà animá tuá, et ex totà cogitatione tuá, et ex totis viribus tuis: hoc est primum mandatum. 9S1 Etsecundum z/: simile, hoc est, Diliges proximum tuum ut teipsum. Majus istis aliud mandatum non est. $2 "lunc dixit ei scriba ille, Bene, 55 48 Tunc ze, quum advocásset dis- cipulos suos, dixit eis, Amen dico vo- bis, vidua haec pauper plus immisit quam omnes ai? qui miserunt pecu- niam in gazophylacium : 44 Nam omnes ex eo quod ipsis redundat immiserunt; haec veró e penuriá suà immisit omnia quae habe- bat, totum nempe victum suum, MARCUS, XIII. CAP. XIII. UUM autem egrederetur e tem- plo, dixit ei quidam e discipulis suis, Praeceptor, vide quales lapides, et qualia zsta sint aedificia ! 2 'Tunc Jesus respondens dixit ei, Vides ista magna aedificia? non re- - linquetur lapis super lapidem, qui non dissolvatur. 5 Et quum sederet in monte Olea- rum ex adverso templi, interrogárunt eum privatim Petrus, et Jacobus, et Joannes, et Andreas ; 4 Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum erit quando futurum est ut haec omnia finem habeant ? 5 Jesus autem eis respondens coe- pit dicere, Videte ne quis vos sedu- cat; 6 Multi enim venient sub nomine meo, dicentes, Ego sum Christus, multosque seducent. 7 Quum autem audieritis bella et rumores bellorum, ne turbamini ; o- portet enim Zs(a fieri: at nondum e- rit finis. 8 Surget enim gens in gentem, et regnum in regnum ; eruntque terrae- motus singulis locis, et erunt fames ac turbae : 9 Principia erunt dolorum partás ista. Sed cavete vos vobisipsis; tra- dent enim vos in consessus et con- ventus; caedemini ; et coram praesi- ibus ac regibus sistemini propter me, wf hoc szt testimonio adversüs eos. 10 Et apud omnes gentes oportet primirn praedicari Evangelium. 11 Quum autem vos tradendo dux- erint, ne anté soliciti estote quid dic- turi sitis, neque meditamini : sed quicquid datum fuerit vobis illo mo- mento, id loquimini : non enim estis vos quiloquimini : sed Spiritus Sanc- tus. 19 "Tradet autem frater fratrem ad mortem, et pater filium: et insurgent liberi adversüs parentes, et eos cura- bunt morte mulctandos. 13 Et eritis odio omnibus propter nomen meum : sed qui sustinuerit ad

Énem usque, is servabitur. $6 14 Quum autem videritis abomi- nationem illam vastatricem, quae dic- ta est a Daniele prophetà, positam ubi non oportet, (qui legit animadver« tat), tune qui fuerint in Judaeà fugi ant in montes: 15 Qui veró fuerit in solario, ne descendat domum, nec ingrediatur ui quicquam sumat e domo su: 16 Et qui fuerit in agro, ne rever: tatur retró, ut sumat pallium suum. 17 Vae autem praegnantibus et lac« tantibus per illos dies! 18 Orate veró ne fiat fuga vestra hieme. 19 Erunt enim dies illi taZs afflic- tio, qualis non fuit a principio uerum conditarum, quas condidit Deus, us- que ad hoc tempus, neque fiet. 20 Et nisi Dominus decurtüsset dies illos, omnis caro periret; sed propter electos, quos elegit, decurta- vit dies illos. 21 "Tune autem si quis dixerit, Ec« ce, hie Christus; vel, ecce illic ; ne credite : 22 Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et edent signa ae miracula, ad seducendum, si fieri pos- sit, etiam electos. 25 Vos autem cavete : ecce, prae» dixi vobis omnia. 24 Caeterüm per illos dies, post afflictionem illam, sol obseurabitur, nec dabit luna splendorem suum. 25 Et stellae coeli excident, et po- testates quae in coelis sunt coneutien- tur, 26 Et tune videbunt Filium homi- nis venientem in. nubibus cum poten- tià multà et glori. 27 Ipse veró tune mittet angelos Suos,et suos electos coget a quatuor ventis, ab extremo terrae usque ad extremum coeli. 28 A ficu veró discite parabolam : Quum ramus ejus jam tener sit, et germinat folia, nóstis propé esse aes- tatem : 29 Ita et vos, quum haee videritis fier, scitote z/lum, propé esse, e£ ad fores, MARCUS, XIV. $0 Amen dico vobis, nequaquam praeterierit haec aetas, usquedum facta sunt haec omnia. ! 51 Coelum et terra praeteribunt ; sermones autem mei nequaquam prae- teribunt, 52 Sed de die illo ac horà nemo scit, ne angeli quidém qui in coelo sunt, neque ipse Filius, sed Pater. 38 Cavete, vigilate et orate; nesci- tis enim quando tempus illud sít fu- irum. 54 Nam filius hominis ita est ut quispiam qui peregre abiens, relictá domo suà, datáque servis suis potes- tate, ac suo cuique opere, janitori mandavit ut vigilaret. $5 Vigilate igitur; nescitis enim quando dominus domüs veniet, ves- pere, an mediá nocte, an in gallicinio, an mané: 96 Nequum repenté venerit, IAnve- niat vos dormientes. 877 Quae autem dico vobis, omnibus dico, Vigilate. CAP. XIV. RA'Tautem pascha etazyma duo- .A bus post diebus; et quaerebant primarii sacerdotes et scribae quomo- do eum dolo prehensum trucidarent. 2 Dicebant autem, Non in festo, ne tumultus sit popuh. 5$ Quum autem Jesus esset apud Bethaniam in domo Simonis leprosi, accumbente eo, venerat mulier ha- bens alabastrum unguenti nardi li- quidae multi pretii; et confracto ala- bastro, effuderat ei in caput. 4 Quidam autem indignabantur apud sese, et dicebant, Quorsum per- ditio ista unguenti facta est? 5 Nam poterat hoc vaenire am- pliàs quàm trecentis denariis, et dari pauperibus. Et fremebant in eam. 6 Jesus autem ait, Omittite eam : quid ei molestiam exhibetis ? bonum Opus operata est erga me. 7 Semper enim pauperes habetis vobiscum, et quandocunque volueri- tis potestis eis benefacere ; me verà non semper habebitis. 57 8 Haec quod potuit fecit; occu. pavit enim ungere meum corpus ad funerationem. 9 Amen dico vobis, ubicunque praedicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo, etiam id quod ista fecit dicetur in memoriam .psius. 10 Tunc Judas Iscariotes, unus ex illis duodecim, abiit ad primarios sacerdotes, ut eum ipsis proderet. 11 Illi verà, eo audito, gavisi sunt, et polliciti sunt se pecuniam ei datu- ros. Qiuserebat igitur quomodo op- portuné eum proderet. 12 € Primo autem die azymorum, quando pascha mactabatui, dieunt ei discipuli ipsius, Ubi vis ut profecti paremus ut edas pascha? 18 Tunc mittit duos e discipulis suis, et dicit eis, Abite in urbem, et occurret vobis quidam portans ampho- ram aquae; sequimini eum : 14 Et quócunque introlerit, dicite patrifamilias, Praeceptor dicit, Ubi est diversorium, ubi pascha cum dis- cipulis meis edam ? 15 'Tune ipse vobis monstrabit Coenaculum magnum stratum, para- tum : ille parate nobis pascha. 16 Abierunt igitur discipuli ejus veneruntque in civitatem, et invene- runt omnia prout dixerat eis; et pa- Taverunt pascha. 17 Et quum serum diei esset, ve- nit cum duodecim. 18 Quumque discubuissent, et e- derent, ait Jesus, Amen dico vobis, unus ex vobis prodet me qui edit me- cum. 19 Ipsi veró coeperunt contristari, €t ei dicere sigillatim, Num ego? et alius, Num ego? 20 Ipse autem respondens dixit eis, Unus ex duodecim qui manum intingit mecum in catinum, me pro- det. 2] Filius quidóém hominis abit prout scriptum est de eo: sed vae homini illi per quem Filius hominis proditur! bonum erat homini illi si natus non fuisset. 29 Et edentibus ipsis, quum ac« MARCUS, XIV. cepisset Jesus panem, et benedixis- set, fregit, deditque eis; et ait, Ac- cipite, edite: hoc est corpus meum. 28 Kt accepto poculo, quum gra-

tias egisset, dedit eis; et biberunt ex €o omnes, 24 Et dixit eis, Hoc est sanguis meus novi illius foederis, qui pro mul- tis effunditur. 25 Amen dico vobis, non bibam ampliüs ex fructu vitis, usque ad di- em illum quum ipsum bibam novum in regno Dei. 26 Et quum hymnum cecinissent, exierunt in montem Olearum. 27 'Tunc dicit eis Jesus, Omnes offendemini in me nocte istà: nam scriptum est, Percutiam pastorem, et dispergentur oves : 28 Sed postquam suscitatus fuero, praeibo vobis in Galilaeam. 29 Petrus autem dixit ei, Etiamsi omnes offendantur, at non ego. $0 'Tunc dixit ei Jesus, Amen dico tibi, hodie nocte istà, priusquam bis gallus vocem miserit, ter abnegabis me. 51 At ille multó magis dicebat, Si me oportuerit commori tibi, haudqua- quam ie abnegabo. Itidem autem etiam omnes dicebant. 52 €« Veniunt igitur in locum cu- ius nomen est Gethsemane. T'unc di- cit discipulis suis, Sedete hie, usque- dum precatus fuero. 55 Et assumit Petrum et Jacobum et Joannem secum; coepitque expa- vescere, et gravissime angi. $4 Et dixit eis, Undequaque tristis est anima mea usque ad mortem: manete hic, et vigilate. 55 Progressusque paullulum, pro- cidit in terram ; et oravit ut, si fieri possit, abiret ab ipso hora illa. 36 Dixitque, Abba, Pater, omnia fieri abs te possunt; transfer a me istud poculum: verüm non quid ego velim, sed quid tu. 57 Tunc venit, et invenit eos dor- mientes; dixitque Petro, Simon, dor- mis? non potuisti unam horam vigi- Vire? 58 88 Vigilate et precamini, ne intro- fatis in tentationem : spiritus quidém promptus es, sed caro infirma. $9 Et quum rursum abiisset, pre- catus est, eundem sermonem loquu tus. 40 Reversus autem invenit eos rur- sum dormientes; erant enim oculi eorum gravati; neque sciebant quid €i responderent. 41 Et venit tertió, dicitque eis, Dormite quod superest, et requies- cite: sufficit, venit hora: ecce, tra- ditur Filius hominis in manus pecca- torum. 49 Surgite, eamus: ecce, qui pro- dit me appropinquavit. 458 Et statim, adhuc eo loquente, adest Judas, qui erat unus duodecim, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, a primariis saeerdotibus, et Scribis, et senioribus. 44 Dederat autem eis iste, qui eum tradebat, commune inter ipsos sig- num, dicens, Quemcunque osculatus fuero, is est; prehendite eum, et ab- ducite tutó, 45 Quum igitur venisset, statim accedens ad eum, dixit ei, Rabbi, Rab- bi ; ac deosculatus est eum. 46 Illi vero injectis in eum mani- bus prehenderunt eum. 47 Quidam autem ex iis qui ad- stabant, stricto gladio percussit ser- : vum pontificis maximi, et abstulit ejus auriculam. 48 Respondens autem Jesus dixit eis, Ut adversüs latronem existis cum gladiis et fustibus ad comprehenden- dum me ? 49 Quotidie eram apud vos in tem- plo docens, nec prehendistis me: sed oportet ut impleantur scripturae. 50 Tunc relicto eo omnes fuge- runt. 51 Quidam autem juvenis seque- batur eum, amictus sindone super nu- dum corpus, et prehenderunt eum juvenes : 52 Ipseveró, derelictá sindone, nu« dus effugit ab illis. 53 €j Tune abduxerunt Jesum ad MARCUS, XV. pontificem maximum ; cum quo con- venerunt omnes primarii sacerdotes, et seniores, et scribae. 54 Petrus autem e longinquo se- quutus est eum, intró usque in aulam pontificis maximi ; et considebat cum ministris, et calefaciebat sese ad ig- nem. 55 Primarii veró sacerdotes, et to- tus consessus quaerebant testimonium adversis Jesum, ut eum morte mulc- tarent; nec inveniebant. 56 Nam multi falsum testimonium dicebant adversus eum, sed non erant paria ipsorum testimonia. 57 'lune quidam surrexerunt, et falsa testati sunt adversüs eum, dicen- tes, 58 Nos audivimus eum dicentem, Ego destruam templum hoc quod est manibus factum, et intra triduum absque manibus factum aliud aedifi- cabo. 59 Sed ne sic quidem par erat tes- timonium eorum. GO "Tune pontifex maximus, quum assurrexisset in medium, interrogavit Jesum, dicens, Non respondes quic- quam? quid Z/ud est quod isti ad- versüm te testificantur ? 61 Ipse veró silebat, et nihil re- spondit. Rursum pontifex maximus eum interrogavit, et dixit ei, Tune esille Christus, Filius illius Benedic- ü? 62 Jesus autem dixit, Ego sum: et videbiüs Filium hominis sedentem ad dextram potentiae Je, et venien- tem cum nubibus coeli. 63 Pontifex maximus veró disrup- tis vestibus suis dixit, Quid adhuc no- bis opus est testibus? 64 Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Illi veró omnes con- tra eum judicárunt, ipsum teneri mor- tis poenà. 65 Et coeperunt quidam inspuere in eum, et obtegere faciem ejus, et colaphos ei infligere, et dicere ei, Va- ticinare; ministri verà bacillorum jc- tibus eum caedebant. 66 € Quum veró Petrus esset in 59 aulà inferids, venit quaedam ex an- cillis pontificis maximi : ; 67 Et quum vidisset Petrum'se cae lefacientem, intuita in eum dixit, Et tu cum Nazareno Jesu eras. 68 Ipse veró negavit, dicens, Non novi fum, neque scio quid tu dicas. Et exivit extrà in

vestibulum, et gal- lus vocem emisit. 69 'Tunc ancilla quum rursus vi« disset eum, coepit dicere iis qui adsta- bant, Hie est wnus ex ipsis. 70 Ipse veró rursum negavit. Et rursus pauló póst qui adstabant dix- erunt Petro, Veré ex ipsis es: ete- nim Galilaeus es, et locutio tua similis est. 71 lpse autem coepit exsecrari et jurare, dicens, Non novi hominem is- tum quem dicitis. 72 "Tunc secundó gallus vocem emisit Etrecordatus est Petrus ver- borum quae dixerat ei Jesus, Prius- quam gallus vocem bis miserit, ter me abnegabis. Et quum se proripuisset, flevit. CAP. XV. TATIM autem, mané consilio in- ito, summi sacerdotes cum seni- oribus et scribis, totusque consessus, vinctum Jesum abduxerunt, tradide runtque Pilato. 2 Et interrogavit eum Pilatus, Tune es ille rex Judaeorum ? Ipse veró respondens dixit ei, Tu dicis. 5 Et acecusabant eum primarii sae cerdotes de multis. 4 Pilatus autem rursus interroga- vit eum, dicens, Non respondes quiequam? ecce, quàm multa adver- süs te testificantur. 5 Jesus autem mihil ampliàs re- spondit, adeo ut miraretur Pilatus. 6 Caeterüm singulis festis dimitte- bat eis unum ex vinctis, quemeunqua postulássent. 7 Erat veró quidam, qui dicebatur Barabbas, vinctus cum seditionis so- ciis, qui caedem per seditionem fece- rant. 8 Et vooferans turba coepit pe« MARCUS, XV tere ut faceret, prout semper ipsis fe- cerat. 9 Pilatus autem respondit eis, di- cens, Vultis dimittam vobis regem il- lum Judaeorum ? 10 Noverat enim eum per invidi- 8m traditum fuisse a primariis sacer- dotibus. 11 Primarii veró sacerdotes conci- tárunt turbam, ut potiüs Barabbam ipsis dimitteret. 12 Tunc Pilatus respondens, rur- sum dixit eis, Quid ergo vultis faciam isto quem dicitis regem Judaeorum ? 18 Ipsi veró rursum clamaverunt, Crucifige eum. 14 Pilatus autem dicebat eis, E- nimvero quid mali fecit? llli autem ampliüs clamaverunt, Crucifige eum. 15 Pilatus igitur volens turbae sa- tisfacere, dimisit eis Barabbam, et Je- sum flagellatum tradidit ut crucifige- retur. 16 Milites veró abduxerunt eum intra aulam, id est, praetorium ; et convocaverunt totam cohortem. 17 Et induerunt eum purpurá, et cireumposuerunt ei plexam coronam spineam : 18 Et coeperunt eum salutare, di- centes, Áve, rex Judaeorum. 19 Et verberabant ejus caput ca- lamo, et inspuebant in eum, ac sub- missis genibus adorabant eum. 20 Quum autem illusissent ei, ex- uerunt eum purpurà, et induerunt eum suis ipsius vestimentis, eduxe- runtque ut crucifigerent eum. 21 Praeterea angariürunt praeter- euntem quendam Simonem Cyrenae- um, venientem rure, patrem Alex- andri et Rufi ut attolleret crucem ejus. 99 Juxeruntque eum in locum Golgotha; quod est, si interpreteris, Calvariae locus. 25 Et dederunt ei bibendum myr- rhatum vinum: ipse veró non sump- sit. 24 Quumque crucifixissent eum, partiti sunt vestimenta ejus, jactà sorte super ea, quis quid tolleret 60 25 Erat autem hora tertia quando crucifixerunt eum. 26 Eratque inscriptio criminis ip- sius inscripta As verbis, REX ILLE IVDAEORVM. 27 Crucifixerunt etiam cum eo duos latrones: unum ad dextram, et alterum ad sinistram ejus. 28 Et impleta est scriptura quae dicit, Et cum sceleratis numeratus est. 29 Qui ver praeteribant convicia- bantur ei, moventes capita sua, et di- centes, Vah, tu qui destruis templum, et triduo aedificas, 50 Serva teipsum, et descende e cruce. $1 Similiter autem et prmnarii sa- cerdotes illudentes, dicebant alii ad alios cum scribis, Alios servavit; se- ipsum servare non potest. 52 Christus ile rex Israélis de- Scendat nunc e eruce, ut videamus el credamus. Etqui crucifixi erant cum eo probris afficiebant eum. 58 Quum veró advenisset hora Sexta, tenebrae factae sunt super totam regionem usque ad horam no- nam. $4 Et horà nonà clamavit Jesus voce magmá, dicens, Eloi, Eloi, lama sabachthani? quod est, siquis inter- pretetur, Deus mi, Deus mi, cur me deseruisti ? $5 Et quidam adstantium, quum audissent, dicebant, Ecce, Eliam vo- cat. 96 Cucurrit autem quidam, et im- pletà spongià aceto, et arundine cir- cumpositáà, dedit ei potum, dicens, Si- nite; videamus an veniat Elias ad eum detrahendum. 57 Jesu veró emissà voce magná expiravit. 58 Et aulaeum templi fissum est in duas partes, a summo usque ad imum. : 89 Quum vidisset autem centurio, qui adstabat ipsi ex adverso, eum ita emisso clamore expirásse, dixit, Verà homo iste Filius erat Dei. 40 Erant autem etiam et mulieres, MARCUS, XVI. e longinquo spectantes; inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Ja- cobi parvi et Jose mater, et Salome: 41 Quae etiam, quum esset in Ga- lilaeà, sequutae fuerant eum, et minis- traverantei: aliaeque multae quae simul eum eo ascenderant Hierosolyma. 49 € Quum autem serum diez jam esset, quoniam erat parasceue, hoc est, antesabbatum, 48 Veniens Josephus Arimathaeen- sis, honoratus senator, qui et ipse ex- pectabat regnum Dei, fidente animo introiit ad Pilatum, et petiit corpus Jesu. 44 Pilatus autem

miratus est, si jam mortuus esset; et advocato cen- turione, interrogavit eum an jamdu- dum mortuus fuisset. 45 Et re cognita ex centurione, do- navit corpus Josepho. 46 Is autem emit sindonem, et de- tractum eum involvit sindone, depo- suitque in. monumento quod erat ex- cisum e petrà; et advolvit saxum ad ostium monumenti. 47 Maria Magdalene veróet Maria mater Jose spectabant ubi poneretur. CAP. XVI. T exaeto intercedente sabbato, Maria Magdalene, et Maria Ja- cobi mater, et Salome, emerant aro- mata, ut venientes ungerent eum. 2 Et valde man, primo die heb- domadis, veniunt ad monumentum, exorto sole; 5 Dicebantque inter sese, Quis devolvet nobis saxum ab ostio monu- menti? 4 Intuitae veró conspiciunt saxum esse devolutum: nam erat magnum valdé. 5 Ingressae igiturin monumentum, viderunt juvenem sedentem ad dex- tram amictum stolà candidà: et ex- paverunt. 6G Ipse veró dixit eis, Ne expaves- Cite: Jesum quaeritis, Nazarenum ilum, qui fuit crucifixus; suscitatus est, non est lie: ecce locus ubi po- Suerant eum, 7 Sed abite, dicite diseipulis ejus et Petro,Zpsum praeire vobis in Gali- laeam: illic eum videbitis, prout dixit vobis. Ul 8 Tune digressae citó, fugerunt a monumento: tenebat enim eas tre- mor et stupor: neque cuiquam quic- quam dicebant; timebant enim. 9 € Quum autem resurrexisset Je- sus, mané, primo die hebdomadis, ap- paruit primüm Mariae Magdalenae, ex quà ejecerat septem daemonia. 10 Illa profecta annunciavit iis qui cum ipso fuerant, lugentibus ac flentibus. 11 Illi veró quum audissent eum vivere, et conspectum fuisse ab eà, non crediderunt. 12 Postea autem duobus ex ipsis ambulantibus apparuit alià formàá, quum rus proficiscerentur. 18 Etilli abierunt, et annunciave- runt reliquis, quz ne illis quidém cre- diderunt. 14 Postremó veró unà sedentibus ipsis undecim conspicuum sese prae- buit, et exprobravit incredulitatem eorum, et cordis duritiem ; eo quód iis qui ipsum conspexerant suscita- tum non credidissent. 15 Et dixit eis, Profecti in mun- dum universum, praedicate evangeli- um omni creaturae. 16 Qui crediderit, et baptizatus fuerit, servabitur; qui veró non cre- diderit, condemnabitur. 17 Signa autem eos qui credide- rint haec. consequentur : Per nomen meum daemonia ejicient ; linguis lo- quentur novis ; 18 Serpentes tollent; et si quid lethale biberint, nequaquam nocebit eis ; aegrotis manus imponent, et be« ne habebunt. 19 Dominus igitur, postquam lo- quutus fuisset eis, sursum receptus est in coelum et sedit ad dextram Dei. 20 Illi veró profecti praedicárunt ubique, Domino co-operante, et ser- monem eorum confirmante, per signa subsequentia. p 61 LUCA, I. EVANGELIUM secundaàm LUCAM CAP. I. UONIAM multi aggressi sunt componere narrationem earum rerum, quarum plena fides nobis fac- ta est, 2 Prout tradiderunt nobis qui a principio spectatores ipsi et ministri fuerunt sermonis : S Visum est mihi etiam, omnia al- te repetita penitus assequuto, ordine Jia ad te scribere, praestantissime "Theophile: 4 Ut agnoscas earum rerum veri- tatem, quas auditione accepisti. 5 UIT diebus Herodis illius re- gis Judaeae sacerdos quidam nomine Zacharias, ex classe Abiae; uxor veró ipsius erat ex filiabus Aa- ron; et nomen ejus Elizabetha. 6 Erant autem justi ambo in con- spectu Dei, incedentes in omnibus mandatis et constitutionibus Domini inculpaté. 7 Nec erat eis proles, eo quód es- set Elizabetha sterilis, et ambo pro- vecti jam essent aetate. 8 Factum est autem, ut quum is sacerdotio fungeretur in ordine suae classis ante Deum, 9 Secundüm ritum functionis sa- cerdotalis, sortitus sit munus suffitüs faciendi, ingrediendo in templum Do- mini. 10 Tota veró multitudo populi fo- ris precabatur tempore suifitüs. 11 Visus autem est ei angelus Domini, stans ad dextram altaris suf- fitüs. 12 Et Zacharias eo viso turbatus est, et timor incidit in eum. 13 Dixit autem ei angelus, Ne umé, Zacharia: nam exaudita est de- precatio tua; uxorque tua Elizabetha gignet tibi filium, et voeabis nomen ejus Joannem. 62 14 Et is erit tibi gaudio et exsul- tationi; multique super ejus nativi- tate gaudebunt. 15 Erit enim magnus in conspec» tu Domini, et vinum siceramque non bibet; et Spiritu Sancto implebitur, : etiam a ventre matris suae : 16 Multosque filiorum Isra&lis convertet ad Dominum Deum ipso« rum, 17 Nam ipse praecedetin conspec- tu ejus cum spiritu et virtute Eliae, ut convertat corda, patrum in filios, et rebelles ad prudentiam justorum ; ut paret Domino populum instructum. 18 'Junc dixit Zacharias angelo, Quo argumento istud noscam? ego enim sum senex, et uxor mea pro- vecta est aetate. 19 Et respondens angelus dixit ei, Ego sum Gabriel, qui adsto in con- spectu Dei ; missusque sum ut te al- loquar, et haec tibi laeta nunciem. 20 E ecce, silebis, nec loqui pote- ris, ad eum usque diem quo haec fiant: eó quód non credidisti sermo- nibus meis, qui implebuntur tempore suo. 21 Erat

autem populus exspectans Zachariam ; et mirabantur quód is tardaret in templo. 22 Ille veró egressus
non poterat eis loqui: et agnoverunt eum visio- nem vidisse in templo ; nam ipse in- nuebat eis,
permansitque mutus. 28 Et factum est, ut impleti sunt dies ministerii ipsius, abiit domum suam. 24 Post
illos autem dies concepit Elizabetha uxor ejus, et occultavit se menses quinque, dicens, 25 Nempe ita
mihi fecit Dominus diebus quibus me intuitus est, ut au- ferret probrum illud meum inter ho- mues,
LUUA, I. 26 € Mense autem sexto missus est angelus Gabriel a Deo, ir, urbem Galilaeae, cui nomen
Nazaretha, lilt foetus in utero ejus; et repleta es Spiritu Sencio Elizabeth, ^ 27 Ad virginem desponsam
viro eui nomen erat Josephus, ex domo Davidis: nomen autem virginis erat Maria. 28 Ingressus igitur
angelus ad eam, dixit, Ave, gratià dilecta : Do- minus tecum es£; benedicta tu inter mulieres. 29 Ila veró
quum ewm vidisset, perturbata est super ejus sermone, et cogitabat qualis esset salutatio ista. 50 Tunc
dixit ei angelus, Ne time, Maria; es enim in gratüà apud Deum. 51 Et ecce, concipies in utero, et paries
filium ; et vocabis nomen ejus JESUM. 52 Hic erit magnus, et Filius AI- tissimi vocabitur; dabitque ei
Domi- nus sedem Davidis patris ipsius: 55 Regnabitque in domo Jacobi in aeternum ; et regni ejus non
erit finis. 54 Dixit autem Maria ad ange- lum, Quomodo erit istüd, quandoqui- dem virum non novi? .
55 Etrespondens angelus dixit ei, Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Aitissimi inumbrabit te:
prop- terea id etiam quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. $6 Et ecce, Elizabetha cognata
tua, et ipsa concepit filium in senec- tute suá; ethic mensis est sextus ipsi, quae vocabatur sterilis. 57
Quia apud Deum non erit ul- lum verbum quod fieri non possit. 58 Dixit autem Maria, Ecce an- cila
Domini; fiat mihi secundüm verbum tuum. Et abiit ab e& an- gelus. 59 € Surgens veró Maria per eos
dies, profecta est in montanam re- gionem cum festinatione, in urbem Judae ; 40 Et ingressa est domum
Zacha- riae, et salutavit Elizabetham. 41 Et factum est, ut audivit Eli- uabetha salutationem Mariae,
subsi- 63 42 Exclamavitque voce magná, et dixit, Benedicta tu inter mulieres. quia benedictus fructus
uteri tui. 45 Et unde hoe mihi, ut venia mater Domini mei ad me? 44 Ecce enim, ut exstitit vox sa-
lutationis tuae in auribus meis, sub- siliit foetus exsultans in utero meo. 45 Et beata est quae credidit:
nam perficientur ea quae dicta sunt ei a Domino. 46 Tunc ait Maria, Magnificat ani- ma mea Dominum,
4'7 Et exsultat spiritus meus super Deo servatore meo: 48 Quia respexit humilem ancillam suam: ecce,
enim, ex hoc fempore beatam me praedicabunt omnes aeta- tes; 49 Quia magnifieà mecum egit po- iens
ille, cujus sanctum es£ nomen; 50 Et cujus misericordia in om- nes aetates parata est. timentibus ip-
sum. 51 Forte facinus fecit brachio suo: dissipavit superbos cogitatione cordis ipsorum : 52 Detraxit
potentes e thronis, et extulit humiles : 58 Famelicos imptevit bonis, et di- vites ablegavit inanes. 54
Suscepit Isradlem puerum su- um, ut memor esset misericordiae ; 55 Prout loquutus est patribus
nostris, nZmirum Abrahamo, et semi- ni ejus, in aeternum. 56 Mansit autem Maria eum illà quasi
menses tres, et postea revertit domum suam. 57 f| Elizabethae veró completum est tempus ad.
pariendum ; et peperit filium. 58 Et audierunt accolae et cognah ejus, Dominum magnificà misericor-
dià suà usum esse erga eam; et ei gratulabantur, 59 Et factum est, ut die octavo ve- nerint ad
circumcidendum puerulum: vocabant autem eum ex nomine pa. tris ipsius, Zachariam. LUCA II. 60
Sed respondens mater ejus ait, Nequaquam, sed vocabitur Joannes. pulo ejus, per remissionem peccato-
um ipsorum, 61 Et dixerunt ad eam, Nemo est in cognatione tuà qui vocetur isto no- mine. 62
Innuebant autem patri ejus quid vellet eum vocari : 65 Isque postulatá tabellà scripsit, ' dicens, Joannes
est nomen ejus. Et mirati sunt omnes. 64 Apertum est autem os ejus illi- co, et lingua ejus; et loquebatur
be- nedicens Deo. . 65 Ortus est igitur timor omnibus accolis eorum: et in totà montanà regione Judaeae
divulgata sunt om- nia verba ista. 66 Et omnes qui audierunt repo« suerunt ea in corde suo, dicentes,
Quisnam puerulus hic erit? Manus autem Domini erat cuni eo, 67 Et Zacharias pater ejus reple- 78 Ex
intimi misericordià Dei nostri ; quà invisit nos is qui prodit ex alto ; 79 Ut appareat iis qui in tenebris et
umbrá mortis positi sunt, ad diri- gendos pedes nostros in viam pacis. 80 Ipse autem puerulus crescebat,
corroborabatur Spiritu ; fuitque in de» sertis ad eum usque diem quo se os« tenderet apud Israélem.
CAP. II. ACTUM. est autem diebus illis, ut prodierit edictum a Caesare Augusto, ut describeretur totus
terra" rum orbis. 2 (Haec descriptio prima faeta est praesidente Syriae Cyrenio.) 5 Ibant igitur omnes ut
describe- tus est Spiritu Sancto, prophetavit- que, dicens, 68 Benedictus Dominus Deus Is- radlis; quód

inviserit et redemerit populum suum, . 69 Et erexerit cornu salutis nobis m domo Davidis pueri sui : 70
Prout loquutus est per os sanc- torum, qui a seculo fuerunt, prophe- tarum suorum ; . 71 Fore ut nos
servaret ex inimi- cis nostris, et e manu omnium qui o- derunt nos ; , . 72, Ut uteretur misericordià erga
patres nostros, ac memor esset foede- ris sui sancti ; 73. Et jurisjurandi quod juravit Abrahamo patri
nostro, nZmzrum se daturum nobis, 4 Ut sine metu, e manu inimico- rum nostrorum liberati, serviamus
ipsi, . 75 Cum sanctitate et justitià, in ipsius conspectu, cunctis vitae nostrae diebus. 76 'Iu veró,
puerule, Propheta Altissimi vocaberis: yraeibis enim ante faciem Domini, ut pares vias ejus ; 77 Etdes
cognitionem salutis no- 6 rentur, in suam quisque urbem. 4 Ascendit autem etiam Josephus a Galilaeá,
ex urbe Nazarethá, in Ju- daeam, in urbem Davidis, quae voca- tur Bethlehema ; propterea quód erat ex
domo et familià Davidis : 5 Ut describeretur eum Mariá de- sponsáà sibi uxore, quae erat prae- gnans. 6
Factum est autem quum essent ilhe, ut explerentur dies ad parien- dum. 7 Peperit igitur filium suum
pri- mogenitum, et fasciis eum involvit, reclnavitque eum in praesepi; eó quód non erat eis locus in
diverso- rio.] 8 Erant autem pastores in eüdem regione excubantes, et agentes vigi- lias noctis super
gregem suum. 9 Et ecce, angelus Domini super- venit ipsis, et gloria Domini circum- fulsit eos, et
timuerunt timore magno. 10 "Tune dixit eis angelus, Ne ti- mete; ecce enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit toti po- pulo : 11 Nempe, natum esse vobis ho- die Servatorem, qui est Christus Do-
minus, in urbe Davidis. 14 Hoc autem vobis signum erzt : invenietis infantem fasciis involutum,
LUCA, II. visurum mortem priusquam vidisset jacentem in praesepi. 15 Et repenté adfuit cum angelo
multitudo exercituum coelestium lau- dantiuní Deum, et dicentium, 14 Gloria in coelis altissimis Deo,
et in terrà pax, in homines benevo- lentia. 15 Et factum est, ut discesserunt ab eis angeli in coelum, tunc
pastores illi dicerent alii ad alios, Eamus sané Bethlehemam. usque, et videamus factum istud quod
Dominus notum fecit nobis. 16 Venerunt igitur festinantes, et invenerunt Mariam, et Josephum, et
infantem jacentem in praesepi. 17 Eo autem viso, divulgaverunt d quod dictum fuerat ipsis de pue- rulo
illo. 18 Et omnes qui audierunt mirati sunt ea, quae ipsis dicta fuerant a pas- toribus illis. 19 Maria veró
ista omnia conser- vabat, conferens ea in corde suo. 20 Reversi sunt autem pastores glorificantes et
laudantes Deum su- per omnibus, quae audierant et vide- rant, prout ipsis dictum fuerat. 21 € Et quum
advenisset dies oc- tavus ad cireumcidendum puerulum, vocatum est nomen ejus JESUS, quod
vocatum fuerat ab angelo priusquam ipse in utero conciperetur. 22 € Et quum impleti fuissent dies
purgationis Mariae, secundüm legem Mosis, adduxerunt eum Hierosoly- mam, ut sisterent eum
Domino ; 23 (Prout scriptum est in lege Do- mini, Omnis masculus primogenitus sanctus Domino
erit ;) 24 Et ut darent oblationem secun- dim zd quod dictum est in lege Do- mini, Par turturum, aut
duos pullos columbarum. 25 Et ecce, quidam erat Iieroso- lymis, cui nomen Simeon: eratque homo iste
justus ac religiosus, expec- tans consolationem Israel; et Spiri- tus Sanetus erat super eum. 26
Fueratque ipsi divinitüs nun- ciatum a Spiritu Sancto, zpsum noa Christum illum Domini. 27 Is igitur
venitimpulsore Spiritu intemplum. Et quum introducerent puerulum Jesum parentes, ut ejus caussá
facerent quod ex lege consue- tum erat ; 28 "Tunc ipse recepit eum in ulnas suas, et benedixit Deo, et
dixit, 29 Nune dimittis servum tuum, Domine, secundüm verbum tuum, eum pace ; $0 Quia viderunt
oculi mei salu- tem tuam, . $1 Quam parásti in oculis omnium populorum ; 52 Lumen «etegendum
gentibus, et gloriam populi tui Israelis. $5 Josephus autem et mater ejus mirabantur super iis quae
dicebantut de eo. 54 Et benedixit eis Simeon, dixit- que Mariae matri ejus, Ecce, positus est iste in
casum et resurrectionem multorum in Israel, et in signum cui contradicatur : $5 (Quin et tuam ipsius
animam trajiiet gladius) ut retegantur ex multis cordibus cogitationes. 56 Eratetiam quaedam Anna pro-
phetissa, filia Phanuelis, ex tribu Ase- ris, provecta in multam aetatem, post- quam vixisset cum viro
annos sepe tem a virginitate sud : . S7 Et quum esset vidua quasi an- norum octoginta quatuor, non
absce- debat a templo, jejuniis ac depreca- tionibus serviens .Deum noctem ac diem. . $8 Haec igitur eo
ipso momento quum supervenisset, vicissim palam agnoscebat Dominum, et loquebatur de eo omnibus
qui redemptionem ex- pectabant Hierosolymis. 59 At Uli ut perfecerunt omnia secundüm legem
Domini, reversi sunt in Galilaeam, in urbem suam Naza- retham : 40, € Puerulus autem crescebat, et
corroborabatur Spiritu, implebaturque sapientià, et Dei gratia erat super eum. 65 LUCA, III. 41 Tbant

veró parentes ejus quot- annis Hierosolymam in festo Pas- chae. 42 Quum igitur factus esset anno- rum
duodecim, ipsique ascendissent Hierosolymam secundüm morem il- lius festi, 48 Et quum peregissent
illius dies, revertentibus ipsis, remansit puer Je- sus Hierosolymis; et Aoc nescivit Jo- Sephus, nec
mater ejus. 44 Xxistimantes autem eum esse in comitatu, ierunt viam unus diei, et requirebant eum
inter cognatos et inter notos. 45 Et quum eum non invenissent, reversi sunt Hierosolymam, quaeren- tes
eum. 46 Et factum est, triduo póst ut invenirent eum in templo, sedentem m medio doctorum, et
audientem eos, et eos interrogantem. 47 Percellebantur autem. omnes qui eum audiebant, super
intelligen- tià et responsis ejus. 48 Et eo viso facti fuerant paren- tes ejus attoniti : et dixit ad eum ma-
ter ipsius, Fili, cur ita fecisti nobis ? ecce, pater tuus et ego anxii quaere- bamus te. 49 Tunc dixit ad
eos, Quid est quód quaerebatis me? an. nesciebatis oportere me in iis esse quae Patris mei sunt ? 50 Sed
ipsi non intellexerunt ver- ba, quae ipsis fuerat loquutus. 51 Descendit autem cum eis ve- nitque
Nazaretham, et erat els sub- jeetus: et mater ejus conservabat verba haec omnia in corde suo. 52 Jesus
veró proficiebat sapienti et staturá, ac gratià apud Deum et homines. CAP. III. ANS autem
decimoquinto im- perii Tiberi Caesaris, Pontio Pilato procurante Judaeam, tetrarchá Galilaeae Herode,
Philippo autem ip- sius fratre tetrarchá Ituraeae et 'Tra- chonitidis regionis, et Lysanid Abile- nes
tetrarcbá, 2 Sub pontificibus maximis Anna et Caiapha, factum est verbum Do- mini ad Joannem
Zachariae filium in deserto. 5 Venitigiturin omnem regionem circumjacentem Jordani praedicans
baptismum resipiseentiae ad remis- sionem peccatorum : 4 Ut scriptum est in libro sermo- num Esaiae
prophetae, dicentis, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, complanate semitas ejus. 5 Omnis
vallis implebitur, et om- nis mons et collis deprimetur: et quae curva sunt fient via recta, et asperae viae
fient planae. G Videbitque -omnis earo salutem Dei. 7 Dicebat igitur turbae venienti ut baptizaretur ab
ipso, Progenies vipe- rarum, quis praemonstravit vobis ut fugeretis a futurá irà ? 8 Ferte igitur fructus
convenien- tes resipiscentiae: et ne coeperitis di- cere apud vos ipsos, Patrem habemus Abrahamum:
dico enim vobis, posse Deum etiam ex lapidibus istis ex- citare liberos Abrahamo. 9 Jam veró etiam
securis ad radi- cem arborum posita est: omnis ergo arbor non ferens fructum bonum ex- ciditur, et in
ignem abjicitur. 1O Et interrogavit eum turba, di- cens, Quid igitur faciemus ? 11 Respondens autem
dixit eis, Qui habet duas tunicas, impertiat non habenti; et qui habet escas, similiter faciat. 12 Venerunt
autem et publicani ut baptizarentur; et dixerunt ei, Ma- gister, quid faciemus ? 15 Ipse veró dixit eis,
Nihil am- pliüs quàm quod constitutum est vo- bis exigite. 14 Ínterrogárunt autem. eum e- tiam milites,
dicentes, Et nos quid faciemus? — Et ait eis, Neminem concutite, et neque dolo opprimite;: contenti
estote stipendiis ves- tris. 15 Expectante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis 66
LUCA, IV. de Joanne, numnam ipse esset Chris- tus ille, 16 Respondit Joannes, dicens om- nibus, Ego
quidém baptizo vos aqui : sed venit qui validior me est, cujus non sum dignus qui solvam corrigiam
solearum: ipse vos baptizabit Spiritu Sancto et igni. 17 Cujus ventilabrum in manu ip- sius; et qui
perpurgabit aream suam, et coget triticum in horreum suum, palenm autern exuret igni inexstin- guibili.
18 Multa igitur etiam alia exhor- tans evangelizabat populo. 19 Herodes autem tetrarcha, quum
argueretur ab eo de Herodiade ux- ore Philippi fratris ejus, deque om- nibus sceleribus quae ipse
patrárat, 20 Adjecit et hoc supra ommia, quód inclusit Joannem in carcere. 21 € Factum est autem quum
bap- "Boosi, filii Salmonis, filii Naasso- nis, 33 FW Aminadabi fii Arami, Pd Esromi, filii Pharesi, filii
Ju- ae, 54 Fit Jacobi, filii Ysaaci, filis Abrahami, fii 'Tharae, filii Nachoris, 55 Fi Saruchi, fifi Ragavi,
fili Phaleci, fii? Heberis, filii Salae, 56 Fe Cainani, filii Arphaxadl, filii Semi, filii Noae, filii Lamechi,
$7 Fili Mathusalae, filii Heno- chi, lii fil? Jaredis, fili? Mahalaleelis, fi- Cainani, 58 Filii Henosi, Jil
Sethi, filü Adami, qui fuit Dei. CAP. IV. ESUS autem plenus Spiritu Sanc- to revertit a Jordane, et actus
est ab eodem Spiritu in desertum. 2 Dies quadraginta tentante ewm tizaretur omnis populus, et Jesus
bap- tizatus esset, et oraret, ut aperiretur coelum ; 22 Ac descenderet Spiritus Sanctus corporeà specie,
tanquam columba, supra eum; et vox de coelo existe- ret, dicens, 'Tu es Filius ille meus di- lectus, in te
acquiesco. 23 Ipseautem Jesus incipiebat esse quasi annorum triginta, filius (ut ex- istimabatur) Josephi
filii Heli, 24 Fili Matthati, filii Levi, fili Melchi, fili? Jannae, filii Josephi, 25 Filii Mattathiae, filii
Amosi, filii Naümi, fil Esli, fiti Naggae, 26 Filii Maathi, fii Mattathiae, fu Semei, fili? Josephi, fili

Judae, 27 Fili Joannae, filii Rhesae, fi- lii Zorobabelis, fili Salathielis, fili Neri, 28 Fi Melchi, filii Addi, fum Cosami, fili? Elmodami, fi/i Eris, 29 Wü Jose, filii Eliezeris, fili Jorimi, filii Matthati, filz Levi, $0 Filii Simeonis, fili Judae, filii Josephi, fili? Jonani, ft/ii Eliacimi, $1 Filii Meleae, filii Mawani, fi- Hi Mattathae, filij Nathanis, fili Davidis, 82 Filii Jessae, filii Obedis, fili 67 diabolo: neque comedit quicquam per illos dies; sed iis finitis postea esuriit. 8 'Tum dixit ei diabolus, Si Filius es Dei, dic illi lapidi ut fiat panis. 4 Et respondit ei Jesus, dicen, Scriptum est, Non pane solo vivet homo, sed quovis verbo Dei. 5 Tune quum subduxisset eum diabolus in montem sublimem, osten- dit ei omnia regna terrae puncto tem« poris. d 6 Et ait ei diabolus, Tibi dabo po- testatem hanc universam, et gloriam "illorum regnorum : nam mihi tra- dita est; et cuicunque voluero do eam. 7 Itaque si tu adoraveris me, erunt tua omnia. 8 Respondens aurem Jesus dixit ei, Abscede a me, Satana; scriptum est enim, Ádorabis Dominum Deum tuum, et ei soli servies. 9 "Tum duxit eum Hierosolymam, et eum statuit supra pinnas templi, et dixit ei, Si tu Filius Dei es, dejice te- ipsum hine deorsum ; 10 Seriptum est enim, Angelis suis mandabit de te, ut custodiant te ; 11 Et iu manus tcllent ie, ne LUCA, IV. quando offendas ad lapidem pedem tuum. 12 Respondens autem Jesus dixit ei, Dictum est, Non tentabis Domi- num Deum tuum. 18 Et finità omni tentatione, dia- bolus abscessit ab eo ad tempus. 14 €| Reversus est autem Jesus cum virtute Spiritüs in Galilaeam : et fama de eo exiit in totam circum- jacentem regionem. 15 Et ipse docebat in synagogis eorum, omnibus ipsum glorificanti- bus. 16 Venit igitur Nazaretham, ubi fuerat nutritus : et intravit, ut con- sueverat, die sabbati in synagogam ; et surrexit ut legeret. 17 Tunc datus est ei liber. Esaiae prophetae: quumque explicuisset li- brum, invenit locum Zu quo scriptum erat, 18 Spiritus Domini super me, prop- terea quód unxit me; ut evangeli- zem pauperibus misit me, ut medear contritis corde, ut praedicem captivis dimissionem, et caecis visüs recupera- tionem, ut confractos emittam in li- bertatem ; 19 Ut praedicem annum Domini acceptum. 20 Et complicatum librum quum reddidisset ministro, sedit ; et omni- um in synagogá oculi erant intenti in eum. 21 Coepit autem eis dicere, Certé hodie impleta est haec scriptura audi- entibus vobis. 22 Et omnes testimonium ei da- bant, ac mirabantur super sermoni- bus plenis gratià procedentibus ex ore ipsius, dicebantque, Nonne iste est filius ille Josephi ? 25 Et dixit ad eos, Omnino dice- tis mihi hoc proverbium, Medice, cu- rà teipsum: quaecunque audivimus facta fuisse in urbe Capernaumo, fac etiam hic in patriá tuà. 21 Dixit autem, Amen dico vobis, nemo propheta acceptus est in patriá suá. 25 Sedin veritate dico vobis, mul- tae viduae erant diebus Eliae in Is. raele, quando clausum fuit coelum ad tres annos et sex menses, adeb ut fuerit fames magna per totam regio .nem; 26 Et ad nullam illarum missus est Elias, sed Sareptam urbem Sido- niae, ad mulierem viduam. 27 Ktmultileprosi erant in Israele sub Elisaeo prophetàá: et nullus eo- rum purgatus est, sed Naamanus Sy- rus. 28 'Tum repleti sunt omnes ex candescentiá in synagogá, haec audi entes. 29 Etquum surrexissent, ejecerunt eum extra urbem, et duxerunt eum usque ad supercilium montis, super quem urbs ipsorum erat aedificata, ut praecipitarent eum. $0 Ipse veró, quum transisset per medios ipsos, profectus est. 51 Et descendit Capernaumum, urbem Galilaeae, ibique docebat eos sabbatis. $2 Et percellebantur super doctri- nà ejus: erat enim sermo ipsius cum auctoritate. 58 Erat autem in synagogá qui- dam habens spiritum daemoniacum impurum, qui exclamavit voce mag- nà, 54 Dicens, Ah, quid nobis tecum, Jesu Nazarene? venisti ut perderes nos? novi te quis sis; nZmirum Sane- tus ille Dei. 55 Et objurgavit eum Jesus, dicens, Obmutesce, et exi ex eo. Tunc dae- monium, projecto illo in medium, exiit ex eo, nihilque ei nocuit. $6 Xt obortus est pavor in omni» bus; et colloquebantur alii cum aliis, dicentes, Quid hoo rei est, quód cum auctoritate ac potestate imperat im- puris spiritibus, et exeunt ? $7 Et dimanavit rumor de eo in omnem locum circumjacentis regio- nis. 88 Quum surrexisset autem Jesus e synagogá, introivit domum Simonis. Socrus veró Simonis detinebatur febri magna : et rogaverunt eum pro illá, LUCA, V. 59 "Tunc ipse adstans supra eam, objurgavit febrim ; et febris eam di- misit: Z/a veró, quum illico surrex- isset, ministravit eis. ! 40 Occidente autem sole, omnes qui habebant aegrotantes morbis va- riis, ducebant ipsos ad eum: ille ve- rà unicuique ipsorum impositis mani- bus. sanavit eos. 41 Exibant autem etiam daemonia ex multis, clamantia ac dicentia, Certé tu es Christus ille, Filius ille Dei. Sed pse objurgans non sine- bat ea loqui, quód scirent ipsum esse Christum illum. 42 Orto autem die egressus pro- fectus

est in lesertum locum; et turba quaerebat eum, veneruntque us- altero navigio, ut venirent, et Bibi opitularentur. . Venerunt igitur, et impleverunt ambas naves, ita ut penà mergerentur. 8 Quum autem Aaec vidisset Simon Petrus, accidit ad genua Jesu, dicens, Discede a me, nam homio peccator sum, Domine. 9 Pavor enim oceupárat eum, et omnes qui cum eo erant, super cap- tura piscium, quam comprehende- rant: 10 Similiter autem et Jacobum et Joannem filios Zebedaei, qui erant so- cii Simoni, "Tuneait ad Simonem Je- sus, Ne metue; ab hoc tempore vivos capies homines. 11 Ii autem quum subduxissent que ad ipsum, et retinebant eum, ne ab ipsis discederet. 43 Ille veró dixit eis, Certé etiam alis urbibus oportet me evangeli- zare regnum Dei: nam ad hoc mis- sus sum. 44 Kt praedicabat in synagogis Galilaeae. CAP. V. ACTUM est autem quum turba immineret ei, audiendi verbi Dei caussá, ipse stabat apud lacum Genesaret ; 2 Viditque duo navigia quae ad lacum erant; piscatores veró quum ex iis descendissent, abluebant retia. 5 Ingressus autem in unum isto- rum navigiorum, quod erat Simonis, rogavit eum ut a terrà proveheret paululum :- quumque consedisset, do- cebat turbam ex navigio. 4 Ut cessavit autem loqui dixit ad Simonem, Provehito in altum, et di- mittite retia vestra ad capturam. 5 'Tum respondens Simon ait ei, Magister, quum per totam noctem nos fatigaverimus, nihil. cepimus ; ta- men ex tuo jussu demittam rete. G Et quum hoc fecissent, con- eluserunt piscium multitudinem mag- nam: dirumpebatur autem rete eo- tum. 7 Et innuerunt sociis qui ercz£ in in terram navigia, relictis omnibus, se- quuti sunt eum. 12 € Et ecce, factum est ut quum esset in quádam urbe, tum adveniret quidam. plenus leprá, ac viso Jesu, procidens in faciem, rogaret eum, di- cens, Domine, si velis, potes me pur- gare. 18 Jesus autem, extensà manu, teti- git eum, dicens, Volo, purgator. Et statim lepra abiit ab eo. 14 Ipse veró praecipit ei, ut. nul'i Aoc diceret: sed profectus, inquit, os tende teipsum sacerdoti, et offer pro purificatione tui, prout praecepit Mo- ses, ut hoc sit eis testimonio. 15 Dimanabant autem eó magis sermones de eo: et conveniebat tur- ba multa ut audirent, et per eum sa marentur à morbis suis, 16 Ipse autem secedens era: in de- sertis, et precabatur. 17 € Et factum est quodam die, quum ipse doceret, sederentque Pha- risaei ac legis doctores, qui venerant ex omnibus vicis Galilaeae, et Judaeae, et Hierosolymis; et virtus Domini adesset ei ad sanandum illos; 18 Tunc, ecce, advenerunt quidam ferentes in lecto hominem qui erat paralyticus; et studebant eum in- ferre, et ponere in ipsius conspectu. 19 Et quum non invenissert quá ipsum inferrent mp pter turbam, a 69 LUCA, VI. eenderunt in solarium, et perfosso testaceo pavimento, dimiserunt eum cum lectulo in medium, ante Je- sum? - 20 Qui, fide eorum visà, dixit, Heus tu, remissa sunt tibi peccata eipuli Joannis jejunant erebró, et de- precationes faciunt, similiter et .dzsci- puli Pharisaeorum; tui veró edunt ei bibunt ? 2. $4 ipse aute: dixit eis, Num po- testis facere ut filii thalami, quo tem- tua. 21 'Tunc coeperunt ratiocinari scribae et Pharisaei, dicentes, Quis est iste qui loquitur blasphemias? quis potest remittere peccata nisi so- lus Deus? 29 Jesus autem quum nósset eo- rum ratiocinationes, respondens, dixit eis, Quid ratiocinamini in cordibus vestris? . 25 Utrum est facilius, dicere, He- missa sunt tibi peccata? aut dicere, Surge et ambula? 24 Ut autem sciatis Filium homi- nis potestatem habere in terrá remit- tendi peccata, (ait paralytico) Tibi dico, Surge, et sublato in humeros lec- tulo tuo, abi domum tuam. 25 Is autem illico quum surrexisset in eorum conspectu, sublato /n hume- 7os e0 in quo jacuerat, abiit domum suam, glorificans Deum. 26 Etstupor cepit omnes, et glori- ficabant Deum: et repleti sunt ti- more, dicentes, Certó vidimus inopi- nata hodie. 277 € Post haec veró exiit, et con- spexit publicanum nomine Levi, se- dentem ad telonium, et dixit ei, Se- quere me. 28 Ete, relictisomnibus, surrexit, et sequutus est eum. ^ 29 Et fecit ei Levi epulum mag- num domi suae: eratque turba multa publicanorum, et aliorum qui cum ip- sis accumbebant. $0 Obmurmurabant autem eis scribae ac Pharisaei, dicentes ad disci- pulos ejus, Quare cum publicanis et peccatoribus editis et bibitis ? $1 Et respondens Jesus dixit eis, Non opus est iis, qui sani sunt, medi- to, Sed iis qui malé se habent. 52 Non veni vocatum justos, sed peccatores ad resipiscentiam. 98 Ipsiveró dixerunt ei, Quare dise [*] pore cum ipsis est sponsus, jejunent ? 85 Venient autem dies, quum tol- letur ab eis sponsus, tunc jejunabunt illis diebus. 56 Dicebat autem eis etiam para» bolam, Nemo pannieulum novi ves- timenti indit in vestimentum vetus: alioqui et illud novum findit vetus, et veteri non convenit pannieulus sump- tus ex novo, 57 Et nemo injicit vinum novum in utres veteres: alioqui disrumpet vi- num novum utres, et

ipsum effunde- tur, et utres peribunt. 58 Sed vinum novum in utres re- centes injieiendum est, et utraque conservantur. 59 Et nemo qui biberit vetus sta- tim vult novum; dicit enim, Vetus utilius est. CAP. VI. ACTUM est veró ut sabbato al- [1 tero primo pertransiret per sata: vellebant autem discipuli spicas, ede- bantque, confricantes manibus. 2 Quidam autem Pharisaeorum dixerunt eis, Cur facitis quod non li- cet facere sabbatis ? 8 'T'une respondens Jesus, dixit eis, Ne hoc quidém legistis quod fecit David, quum esuriret ipse et qui cum €o erant ; 4 Quomodo introierit domum Dei, et panes propositities sumpserit, ede- ritque, ac dederit etiam iis qui secum erant ; quibus panzbus non licet vesci nisi solis sacerdotibus ; 5 Et dicebat eis, Filius hominis dominus est etiam sabbati, 6 « Factum est veró etiam alio sabbato, ut ipse ingrederetur in syn- agogam, ac doceret. Erat autem ibi quidam, cujus manus dextra erat a- rida. 7 Observabant autem eum seribae, LUCA, VI. ac Pharisaej, an sabbato sanaturus es- set illum, ut invenirent accusationem adversis eum. 8 At ipse nórat cogitationes eorum, et dixit homini illi qui habebat ma- 21 Beati, qui nunc esuritis ; quia Beati, qui nune fletis ; saturabimini. quia ridebitis. 22 Beati eritis, quum vos oderint num aridam, Surge, et adsta in me- dio. Ille veró surgens adstitit. 9 Dixit igitur eis Jesus, Interro- gabo vos quiddam: Licet sabbatis homines, et separaverint vos, et con- viciati fuerint vobis, et nomen vestrum ut malum abjecerint, propter Filium hominis. benefacere an malefacere cuzpiam ? hominem servare an perdere ? 10 Et quum eos ommes circum- spexisset, ait homini, Extende ma- num tuam. Ille autem ita fecit: et restituta est manus ejus sana sicut al- tera. 11 ipsi autem repleti sunt amen- tià; et colloquebantur alii cum aliis, quidnam facerent Jesu. 12 « Factum est autem illis die- bus, abiit in montem ad precandum, et pernoctavit z//ic in precatione Dei. 13 Et quum dies ortus esset, ad- vocavit discipulos suos: et quum ex ipsis elegisset duodecim, quos et a- postolos nominavit : 14 Nempe Simonem (quem etiam nominidvit Petrum), et Andream fra- trem ejus, Jacobum et Joannem, Phi- lippum et Bartholomaeum, 15 Matthaeum et "Thomam, Jaco- bum Alphaei filum, et Simonem qui vocatur Zelotes, 16 Judam Jacobi fratrem, et Ju- dam Iscariotem (qui etiam fuit pro- ditor), 17 Et descendens cum eis, sub- stitit in loco campestri, turbaque dis- cipulorum ejus, et multitudo magna plebis ex totà Judaeà, et Hierusalem, et a maritimá regione 'Tyri et Sidonis, qui venerant ut audirent eum, et sa- narentur a, morbis suis : 25 Gaudete illo die, et salite ; ecce enim, merces vestra multa est in coe- lis; nam itidem faciebant prophetis patres eorum. 24 Sed vae vobis, divitibus ! nam perceptum habetis solatium vestrum. 25 Vae vobis, qui impleti estis ! nam esurietis, — Vae vobis, qui ridetis nunc! nam lugebitis et flebitis. 26 Vae vobis, quum bene vobis dixerint omnes homines! nam itidem faciebant pseudoprophetis patres eo- rum. 27 Sed vobis dico qui auditis, Di- ligite inimicos vestros; benefacite iis qui vos, oderunt ; 28 Benedicite iis qui devovent vos, et precamini pro iis qui infestant vos. 29 Et qui tibi caeciderit maxillam, praebe et alteram ; et ab eo qui tollit tibi pallium, etiam tunicam ne prohi- beto. 50 Cuivis, autem, petenti abs te da, et ab eo qui tollit res tuas ne re- petito. 51 Et prout vultis ut faciant vobis homines, vos etiam facite eis simili- ter. 52 Quód si diligitis eos qui vos di- ligunt, quae vobis erit gratia? nam et peccatores diligunt eos a quibus diliguntur. 55 Et si benefeceritis lis qui vobis benefaciunt, quae vobis erit gratia? 18 Et qui torquebantur a spiritibus impuris: et sanabantur. 19 Et tota turba studebat eum tangere: quia virtus ab eo prodibat, et sanabat omnes. 20 Ipse veró sublatis oculis suis im discipulos, dicebat, .Beati estis, pauperes; quia vestrüm est regnum ei. nam et peccatores idem faciunt. $4 Et si mutuum dederitis iis à quibus speratis vos recepturos, quae gratia erit vobis? nam et peccatores peccatoribus dant mutuum, ut recipi- ant paria. 85 Imo diligite inimicos vestros, et Jis benefacite, et mutuum dare, nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa, ac filii eritis illius AJtissimi* 71 LUCA, VItf. nam ipse benignus est erga ingratos et malos. domum, qui fodit, et excavavit, pa- suitque fundamenta super petram: $6 Estote ergo misericordes, prout et Pater vester misericors est. 57 Ne judicate, et non judicabi- mini: ne condemnate, et non con- demnabimini: absolvite, et absolve- mini. 88 Date, et dabitur vobis: men- suram, znquam, bonam, pressam, agi- tatam, et superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eàdem enim men- surà, quà metimini, contrà metietur vobis. 39 Dicebat autem eis parabolam : Num potest caecus caecum per viam ducere: nonne ambo in foveam ca- dent ? 40 Non est discipulus supra ma- gistrum suum: sed quisquis erf per- . fectus discipulus, erit ut magister. 41 Quid

autem aspicis festucam quae est in oculo fratris tui, trabem au- tem quae est in oculo tuo non ani- madvertis ? 42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, sine ejiciam festucam quae in oculo tuo est; quum ipse tra- bem quae est in oculo tuo non respi- cias? Klypocrita, ejice primüm tra- bem illam ex oculo tuo, et tum dispi- cles ut ejicias festucam quae est in oculo fratris tui. 48 Non est arbor bona quae ferat fructum malum, neque arbor mala quae ferat fructum bonum. 44 Unaquaeque enim arbor ex fructu suo cognoscitur. Neque enim e spinis colligunt ficus, neque e rubo vindemiant uvam. 45 Bonus homo ex bono thesauro cordis sur profert bonum ; et malus homo ex malo thesauro cordis sui pro- fert malum : ex abundantià enim cor- dis loquitur os ejus. 46 Quid autem vocatis me, Do- mine, Domine, et non facitis quae dico2 47 Quisquis venit ad me, et audit sermones meos, et eos praestat, indi- eabo vobis cui similis sit : 48 Similis est cuipiam aedificanti ubi autem venit inundatio, illisum est flumen domui illi, sed non potuit eam quatere; fundata enim erat sue per petram. 49 Qui autem meos sermones au- divit, nec praestitit, similis est cui- piam qui aedificavit domum suam su- per solum absque fundamento, cui ilisum est flumen: itaque statim ce- cidit; fuitque ruina domáüs illius mag- na. CAP. VII. UUM autem finivisset omnia verba sua, audiente populo, in- gressus est Capernaumum. 2 Centurionis veró cujusdam ser- vus malé affectus moribundus. erat, qui erat ipsi pretiosus. 5 Is veró, quum audisset de Jesu, másii ad eum seniores Judaeorum, rogans eum ut veniret, et servaret Servum suum. 4 Isti autem quum venissent ad Jesum, precati sunt eum studiosé, dicentes, Certó dignus est cui hoc praebeas : 5 Diligit enim gentem nostram, et synagogam aedificavit nobis. 6 Jesus ergo ibat cum eis. Et quum jam non longé abesset ab illà domo, misit ad eum centurio ille ami- cos, dicens ei, Domine, ne vexator; nec enim sum dignus ut tectum meum subeas : 7 ldeo ne meipsum quidém sum dignum arbitratus qui venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur puer meus. 8 Etenim ego homo sum sub po íestate constitutus, habens sub me milites; et dico huic, Vade, et vadit: et alteri, Veni, ac venit. et servo meo, Fac hoc, ac facit. 9 Auditis autem his, Jesus admi- ratus est eum: et conversus, dixit turbae quae ipsum sequebatur, Dico vobis, ne in Israele quidém tantam fidem inveni. 10 Et domum reversi qui missi fu LE! LUCA, VII. erant, sanam invenerunt servum qui aegrotus fuerat, - 11 « Et factum est die sequenti, ut proficisceretur m civitatem quae vocatur Nain; proficiscebantur autem eum eo discipuli ejus multi, turbaque multa. 12 Ut autem appropinquavit por- tae civitatis, tum, ecce, defunctus ef- ferebatur, gu unigenitus fuerat ma- tri suae, et ipsi guzdàóm viduae: tur- baque civita.s multa erat cum eá. 18 Dominus veró ipsam intuitus, intimá misericordiá commotus est su- per eà, et dixit, Ne fleto. 14 Quumque accessisset, tetigit lo- eulum, (ii veró qui portabant substi- terunt,) et dixit, Adolescens, tibi dico, Surge. 15 "Tunc resedit qui fuerat mortu- us, et coepit loqui : et ze dedit eum matri suae. 16 Cepit autem omnes timor; et glorificabant Deum, dicentes, Certà propheta magnus suscitatus est inter nos, et, Certé Deus respexit popu- lum suum. 17 Pervenitque iste de eo sermo in totam Judaeam, et in totam regio- nem circumjacentem. 18 € Et annunciárunt Joanni dis- cipuli ipsius de his omnibus: qui, advocatus duos quosdam e discipulis suis, 19 Misit ad Jesum, dicens, Tune js es qui venturus erat, an alium ex- spectabimus ? 20 Quum igitur venissent ad eum viri illi, dixerunt, Joannes Baptista misit nos ad te, dicens, Tune is es qui venturus erat, an alium exspecta- bimus ? 21 Eádem autem horá multos sa- navit a morbis, et flagellis, et spiri- tibus malis; et caecis multis visum gratificatus est. ! 22 Et respondens Jesus, dixit eis, Profecti annunciate Joanni quae vi- distis et audistis 5 caecos visum reci- pere, claudos ambulare, leprosos pur- gari, surdos audire, mortuos suscitari, pauperibus evangerzari, 28 Beatus est autem quicunque non fuerit offensus in me. 24 Et quum abiissent nuncii Joan- nis, coepit de Joanne dicere ad tur- bam, Quid existis in desertum specta- turi? arundinem quae a vento agite- tur? 25 Sed quid existis visuri? bho- minem mollibus vestibus amictum ? ecce, qui vestitu magnifico utuntur, et in luxu versantur, sunt in palatiis regiis, 26 Sed quid existis visuri? pro- phetam ? certé dico vobis etiam am- pliüs quàm prophetam. 27 Hic est de quo scriptum est, Ecce, mitto nuncium meum ante fa- ciemtuam, qui praeparabit viam tuam corani te. 28 Nam dico vobis, inter genitos ex mulieribus, nullus est major pro- phetà Joanne Baptistá: sed qui mi- nimus est in regno Dei, major est eo. 29 Et eo audito, totus populus et publicani justificárunt Deum, bapti- zati baptismo Joannis, 90 Pharisaei ver et legis inter- pretes aspernati sunt adversüs se- metipsos consilium Dei, non baptizati ab eo. 31 Dixit praeterea

Dominus, Cui ergo assimilabo homines nationis is- tius? et cui rei similes sunt? 52 Similes sunt puerulis sedentibus in foro, et qui acclamant alii aliis, et dicunt, Cecinimus vobis tibiis, et non saltáüstis; lamentati sumus vobis, et non flevistis, 33 Venit enim Joannes Baptista, neque edens panem, neque bibens vinum; et dicitis, Daemonium habet, 34 Venit Filius hominis edens ac bibens; et dicitis, Ecce, homo edax, et vini potor, amicus publicanorum ac peccatorum ! $5 Sed justificata est Sapientia a filiis suis omnibus. $6 « Hogavit autem cum quidam ex Pharisaeis ut secum cibum ca ret: itaque ingressus domum Phari- saei discubuit. 57 Et ecce, mulier, quae fuerat in LUCA, VIII. urbe peccatrix, quum cognovisset eum discubuisse in domo Pharisaei, allato alabastro unguenti, 58 Et stans apud pedes ejus retro, flens coepit laerymis rigare pedes CAP. VIII. T factum est deinceps, ipse iter faciebat oppidatim et vica- iim praedicans et evangelizans reg num Dei: duodecim illi erant cum ejus, et capillis capitis sui extergebat, et deosculabatur pedes ejus, et un- guento ungebat. 59 Quum autem id vidisset Phari- saeus qui vocaverat eum, dixit apud se, Hie, si esset prophete, nósset quae et qualis sit ea mulier quae tan- git ipsum, quód videlicet sit pecca- inix. 40 "Tune respondens Jesus dixit ei, Simon, habeo quiddam quod tibi di- cam. Átille ait, Magister, dic. 41 Duo debitores, znquit Jesus, erant cuidam creditori: unus debe- bat denarios quingentos, alter veró quinquaginta. 49 Quum autem illi non essent sol- vendo, gratificatus est utrisque. Ho- rum igitur, die, uter eum plüs di- liget? 45 liespondens veró Simon dixit, Js, existimo, cui plus gratificatus est. At ille dixit ei, Recté judicásti. 44 Kt conversus ad mulierem dixit Simoni, Vides hane mulierem ? in- gressus sum domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti; haec au- tem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis capitis sui extersit. 45 Osculum mihi mon dedisti; haec autem, ex quo ingressa est, non intermisit deosculari pedes meos. 46 Oleo caput meum non unxisti ; naec autem unguento unxit pedes meos. 47 Cujus rei gratiá, dico tibi, re- missa esse peccata multa illa ipsius ; nam dilexit multüm: cui autem pau- lulum remittitur, paululum diligit. 48 Dixit autem ei, Remissa sunt tibi peccata. 49 Et coeperunt qui simul accum- bebant dicere apud se, Quis est bic qui etiam peccata remittit? 50 Dixit autem ad mulierem il- lam, Fides tua te servavit: vade cum pace. 74 eo; 2 Et quaedam mulieres quas sana- verat a spiritibus malis et morbis, Maria quae vocabatur Magdalene, ex quá septem daemonia exierant, 5 EtJoannauxor Chuzae procura- toris Merodis, et Susanna, et aliae multae quae ministrabant ei ex iis quae sibi suppetebant. 4 Quum autem multa turba conve- niret, et qui in singulis urbibus erant proficiscerentur ad eum, dixit per pa- rabolam : 5 Quidam sator exiit ut sereret se- men suum: et inter serendum aliud cecidit secundüm viam, et conculea- tum est, et volucres coeli devorárunt * illud : 6 Et aliud cecidit in petras; et enatum exaruit, quia non habebat humorem : 7 Et aliud cecidit inter spinas; et simul enatae spinae suffocárunt il- lud: 8 Et aliud cecidit in terram bo- nam; etquum enatum esset, edidit fructum centuplum. ^ Haec dicens clamabat, Qui habet aures ad audien- dum, audiat. 9 Interrogabant autem eum disci- puli ejus, dicentes, Quae esset ista parabola ? IO Ipse veró dixit es, Vobis datum est nósse mysteria regni Dei, reliquis autem per parabolas Joguor, ut viden- tes non 'videant, et audientes non in- telligant. 11 Est autem haec parabola: Se- men illud est sermo Dei ; 12 Qui autem secundüm viam se men excipiunt, ii sunt qui audiunt , deinde venit diabolus, et tollit ser- monem e corde eorum, ne, postquam crediderint, serventur. 15 Qui veró in petram, Zi sun! qui, quum audierunt, cum gaudio exeipi- unt sermonem ; sed isti radices non LUCA, VIII. habent, qui ad tempus credunt, et tempore tentationis abscedunt. 14 Quod autem in spinas cecidit, ii sunt qui audierunt ; sed profecti à solicitudinibus et divitiis ac volupta- tibus vitae suffocantur, nec fructus profertint, 15 Quod autem in bonam terram cecidit, ii sunt qui in corde honesto ac bono auditum sermonem retinent, et fructum adferunt per tolerantiam. 16 Nemo porró qui lucernam ac- cenderit, operit eam vase, aut subter lectum ponit; sed candelabro impo- nit, ut qui ingrediuntur videant lu- men. 17 Non est enim quicquam occul- tum quod non sit futurum manifes- tum ; nec absconditum, quod non sit futurum ut cognoscatur, et veniat in apertum. 18 Videte ergo quomodo audiatis: quisquis enim habet, dabitur ei; et quieunque non habet, etiam quod vi- detur habere tolletur ab eo. 19 € Venerunt autem ad eum ma- ter et fratres ejus, et non poterant eum convenire propter turbam. 20 Et annunciatum est ei, dicen- tibus nonnullis, Mater tua et fra- tres tui adstant foris, cupientes te vi- dere. 2] Ipse veró respondens dixit eis, Mater mea et fratres mei, ii sunt qui sermonem

Dei audiunt, et eum prae- stant. 22 «€ Factum est autem quodam die, ut 1pse ingrederetur in navigium, ac discipuli ejus: vestra? "Timentes autem mirati sunt, dicentes alii ad alios, Quisnam iste est, ut ventis quoque et aquae impe- ret, et auscultent ei? 26 € Et navigárunt in regionem Gadarenorum, quae est in oppositá ripà Galilaeae. 27 lpsi autem egresso in terram, occurrit ex urbe vir quidam qui ha- bebat daemonia a temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque in ullá domo manebat, sed in monu- mentis. 28 Is ergo, quum vidisset Jesum, et exclamásset, accidit ei ad pedes, et voce magná dixit, Quid mihi te- cum, Jesu, Fili Dei altissimi ? rogo te, ne me torqueas. 29 (Praecipiebat enim illi spiritu impuro, ut exiret ab eo homine; nam a multo tempore corripuerat eum: itaque vinctus Ze catenis et pedicis eustodiebatur; sed diruptis vinculis agitabatur a daemone in desertà.) $0 Interrogavit autem eum Jesus, dicens, Quod tibi nomen est? Ipse veró dixit, Legio: mam daemonia multa ingressa erant in eum. $1 Et rogabant eum, ne imperaret Sibi ut abirent in abyssum. 52 Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum daemonia, ut sibi per- mitteret in illos ingredi. eis. Et permisit 85 Egressa autem daemonia ex eo homine ingressa sunt in porcos: et grex ille ruit e praecipitio in lacum, et diceret eis, "'Transeamus in ulteriorem ripam la- cüs. Provecti sunt igitur. 25 Navigantibus autem eis sopitus est; et descendit turbo venti in la- cum; et complebantur, ac periclita- bantur. 94 Accedentes autem expergefe- cerunt eum, dicentes, Magister, ma- gister, perimus. Ipse veró experrec- tus objurgavit ventum ac fluctuatio- nem aquae: et cessaverunt, factaque est tranquillitas 25 Dixit autem eis, Ubi est fides 75 et suffocatus est. $4 Quum autem pastores vidissent quod factum fuerat, fugerunt; el profecti annunciárunt in urbem et in agros. $5 Exierunt igitur, ut viderent quod factum erat: veneruntque ad Jesum, et invenerunt hominem illum, a quo daemonia exierant, vestitum, ac sanae mentis, sedentem ad pedes Jesu: et timuerunt. 56 Annunciaverunt autem ipsis etiam ii qui viderant, quomodo libe- ratus fuisset qui fuerat daemoniacus, LUCA IX. 97 Et rogavit eum tota multitudo eircumjacentis regionis Gadareno- rum, ut discederet ab ipsis, quia mag- no timore tenebantur: ipse autem ngressus navigium reversus est. $8 Rogavit autem eum vir ille a quo daemonia exierant, ut esset cum ne vexa ma Mortua est filia tua; gistrum. 50 Jesus autem Aoc audito, respon» dit ei, Ne metue ; crede solummodo, et servabitur. 51 Ingressus veró domum, non eo? sed dimisit eum Jesus, dicens, $9 Revertere domum tuam, et nar- ra quanta tibi praestiterit Deus, . Abiit igitur, praedicans per totam urbem quanta sibi praestitisset Jesus. 40 € Factum est autem, ut quum revertisset Jesus, exceperit eum tur- ba; nam omnes expectabant eum. 41 Kt ecce, venit quidam cui no- men Jairus, qui erat praefectus syna- gogae; et accidens ad pedes Jesu, rogabat eum ut ingrederetur domum suam: : 49 Quoniam erat ei unigenita filia quasi annorum duodecim, eaque mo- riebatur. Inter eundum veró turba coarctabat eum. 43 Mulier autem quae erat in fluxione sanguinis ab annis duode- cim, et in medicos impenderat to- tum vietum, mec ab ullo potuerat curari, 44 Quum accessisset a tergo, te- tigit fimbriam pallii ipsius: et illico substitit fluxio sanguinis ejus. 45 Tune ait Jesus, Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omni- bus, dixit Petrus, et qui cum eo erant, Magister, turba te constringit et op- primit, et dicis, Quis es? qui me te- tigit? 46 Jesus autem ait, Tetigit me ali- quis, nam ego cognovi virtutem a me prodiisse. 47 Videns autem mulier illa se non latuisse, tremens. venit, et accidens ei ad pedes, declaravit ei in conspectu totius populi quam ob caussam teti- gisset eum, et quomodo sanata fuerat illico. 48 Ipse veró dixit ei, Confide, filia; fidestua te servavit: vade cum pace. 49 Adhuc eo loquente, venit qui- dam a praefecto synagogae, dicens ei, 76 permisit ingredi quenquam, nisi Pe» trum, et Jacobum, et Joannem, et pa- irem ac matrem puellae. 52 Flebant autem omnes, et plan- gebant eam. lpse veró dixit, Ne flete: non est mortua, sed dormit. 58 Et deridebant eum, quód sci- rent esse mortuam. 54 Tpse veró ejectis foras omnibus, et prehensá manu ejus, clamavit, di- cens, Puella, surge. 55 Et reversus est spiritus ejus, ac surrexit illico; et zpse praecepit ut ei daretur cibus. 56 Et perculsi fuerunt parentes ejus; ipse veró praecepit eis, ut null dicerent quod factum fuerat. CAP. IX. ONVOCATIS autem Jesus duodecim discipulis suis, dedit eis vim et potestatem in omnia dae monia, et morbos sanandi. 2 Misitque eos ut praedicarent regnum Dei, et sanarent aegrotos. 5 Et dixit eis, Nihil sumite ad iter; neque virgas neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque binas tunicas habete. 4 Et in quameunque domum in- traveritis, illie manete, et illine exite : 5 Et quicunque non receperint vos. exeuntes ex urbe illà, etiam

pulverem & pedibus vestris excutite, u£ hoc sit testimonio adversüs eos. 6 Exeuntes igitur obibant singulos vicos, evangelizantes, et sanantes mor bos ubique. 7 | Audivit autem Herodes tetrar- cha omnia quae fiebant ab eo: et hae- sitabat, propterea quód dicebatur a qui- busdam, Joannem suscitatum esse e mortuis; 8 A quibusdam veró, Eliam ape paruisse; ab aliis autem, Prophe- tam quempiam ex antiquis surrexisse. LUCA, IX. 9 Tunc ait Herodes, Joannem ego decollavi: quis est autem iste, de quo ego talia audio? Et studebat eum videre. 10 € Reversi autem apostoli narra- verunt ei quaecunque fecerant: et zpse, assumptis illis, secessit privatim in locum desertum urbis quae vocatur Bethsaida. 11 Quod quum cognovisset turba, sequuta.est eum: Zpse autem excepit eos, et loquebatur eis de regno Dei ; et eos quibus sanatione opus erat, sa- nabat. 12 Dies autem coeperat inclinare : et accedentes duodecim illi dixerunt ei, Dimitte turbam; ut abeuntes in circumjacentes vicos et agros, uc divertant et inveniant cibaria; nam hic in loco deserto sumus. 18 Ipse vero dixit eis, Date ipsis vos quo vescantur. lpse veró dix. erunt, Non sunt nobis plus quàm quinque panes et duo pisces: nisi nos profecti emamus toti huic po- pulo escas. 14 Aderant enim quasi viri quin- quies mill. Ait autem discipulis suis, Facite ut discumbant per singu- los quosque discubitus quinquageni. 15 Ipsi igitur ita fecerunt ; et dis- eubuerunt Z// omnes. 16 Ipse veró acceptis quinque illis panibus et duobus piscibus, suspiciens in coelum benedixit eis ; et fregit, de- ditque discipulis ut apponerent turbae. 17 Comederunt igitur omnes illi, et saturati sunt: et sublatum est quod superfuit ipsis fragmentorum, cophini duodecim. 18 € Et factum est, ut quum ipse seorsim precaretur, essent unà cum eo discipuli; quos interrogavit, di- cens, Quemnam esse me dicunt tur- bae? 19 Ipsi autem respondentes dixe- runt, Joannem Baptistam: alii au- tem Eliam : ali veró, Prophetam quempiam ex antiquis resurrexisse. 20 Dixit autem eis, Vos veró quem me esse dicitis? Respondens autem Petrus dixit, Christum illum Dei. TU 21 Ipse veró interminatus eis, prae: cepit ut nulli hoc dicerent : 29 Dicens, Oportet Filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis, et trucidari, et tertio die suscitari. 25 Dicebat autem omnibus, Siquis vult me sequi, abdicet semetipsum, et attollat erucem suam quotidie, et sequatur me. 24 Quisquis enim voluerit animam suam servare, perdet eam : quisquis veró perdiderit animam suam meá caussá, is servabit eam. 25 Quid enim prodest cuipiam, si lucretur universum mundum, seipsum autem perdat, sive sui-ipsius exitio mulctetur ? 26 Quem enim puduerit mei ac meorum sermonum, ejus pudebit Fi- lium hominis, quando venerit cum glórià suà et Patris, sanctorumque angelorum. 27 Dico autem vobis veré, sunt quidam ex iis qui hic adstant, qui nequaquam gustabunt mortem, us. quedum vider:nt regnum Dei. 28 € Factum est autem, quum post haec verba quasi dies octo énterces- sissent, ut assumptis Petro, et Joanne, et Jacobo, ascenderet in montem ad precandum. 29 Facta est autem inter precan- dum species faciei ipsius alia, et. ves- titus ejus albus ac refulgens. 30 Et ecce, duo viri colloqueban- tur cum eo, qui erant Moses et Elias : 51 Qui visi cum glorià, dicebant ipsius exitum, quo futurum erat ut defungeretur in Hierusalem. $2 Petrus veró, et qui cum ipso erant, gravati erant somno: quum autem evigilàssent, viderunt gloriam ejus, et duos :llos viros stantes cum eo. 55 Et factum est, quum illi disce- derent ab eo, ut diceret Petrus ad Jesum, Magister, bonum est nos hie esse: atque ade) faciamus tria taber- nacula, unum tibi, et unum Mosi, et unum Eliae: nesciens quid diceret. 54 Haec autem ipso dicente, exsti LUCA, IX. Ut nubes quae inumbravit eos: timu- erunt autem dum illi ingrederentur In nubem, $5 Et vox exstitit e nube, dicens, Hic est Filius ille meus, dilectus ille: ipsum audite. 56 Et postquam vox illa exstitisset, inventus est Jesus solus. Ipsi autem Siluerunt, et nulli declarárunt per id tempus quicquam eorum quae viderant. $7 € Factum est autem sequente die, ut quum ipsi descendissent e monte, occurreret ei turba multa. 58 Et ecce, quidam e turba excla- mavit, dicens, Praeceptor, rogo te, re- spice ad filium meum, nam unigenitus est mihi: 59 Et ecce, spiritus arripit eum; et psi repenté clamat, et spiritus dis- cerpit eum spumantem, et vix disce- dit ab eo, conterens eum. 40 Et deprecatus sum discipulos tuos ut ipsum ejicerent; sed non po- tuerunt. 41 Respondens autem Jesus ait, O natio incredula et perversa, quo- usque tandem ero apud vos, et tole- rabo vos? Adduc filium tuum huc. 42 Quum autem adhue accederet, ailisit eum daemonium, et discerpsit : objurgavit autem Jesus spiritum im- purum, et sanavit puerum; et reddi- dit eum patri suo. 48 Percellebantur igitur omnes su- per magnificà Dei virtute, € Omni- bus veró mirantibus super omnibus quae faciebat, dixit

discipulis suis: 44 Reponite vos in aures vestras sermones istos: futurum est enim, ut Filius hominis
tradatur in manus ho- minum. 45 Ipsi veró ignorabant dictum 1stud, eratque ipsis occultum, adeó ut
illud non sentirent: et timebant eum interrogare de hoc dicto. 46 1| Incidit autem disceptatio in- ter eos,
quis esset eorum maximus. 4" Jesus veró visà cogitatione cor- dis ipsorum, acceptum puerulum sta- tuit
apud se; 48 Etdixit eis, Quicunque excepe- rit puerul:im hune nomine meo, me 78 excipit; et quicunque
me exceperit, excipit eum qui me misit: nam qui minimus est inter vos, i$ erit magnus. 49 Itespondens
autem Joannes ait, Magister, vidimus quendam sub no- mine tuo ejicientem daemonia, et pro- hibuimus
eum, quia £e non sequitur nobiscum. 50 Et dixit ei Jesus, Ne prohibete Hum: qui enim non est
adversüm 05, pro nobis est. 51 Factum est autem, interim dum compleretur tempus quo sursum re-
ciperetur, tum ipse faciem suam di- rexit ad eundura Hierosolymam: 52 Misitque nuncios ante. faciem
suam: qui profecti, ingressi sunt in vicum Samaritanorum, ut pararent éi hospitium. 55 Sed ili non
receperunt eum, quód facies ejus esset proficiscentis Hierosolymam. 54 Quum autem hoc vidissent ejus
discipuli Jacobus et Joannes, dixe- runt, Domine, vis dicamus ut ignis descendat e coelo, et consumat
eos, ut etiam Elias fecit ? 55 Sed conversus Jesus objurgavit eos, dicens, Mescitis qualis spiritüs vos
sitis, 56 Filius enim hominis non venit ut perderet animas hominum, sed ut servaret. Abierunt igitur in
alium vieum., 57 € Factum est autem ut profi- ciscentibus ipsis, quidam in viá dix- erit ei, Sequar te
quocunque ieris, Domine. 58 Dixit autem ei Jesus, Vulpes habent lustra, et volucres coeli nidos: Filius
autem hominis non habet ubi caput reclinet. 59 Dixit veró ad alium quendam, Sequere me. Át ille dixit,
Damine, permitte mihi ut priüs abeam, ac se- peliam patrem meum. 60 Dixit autem ei Jesus, Sine ut
mortui sepeliant mortuos suos: tu veró profectus annuncia regnum Dei. 61 Dixit autem etiam alius,
Sequar te, Domine; sed permitte mihi priüs, ut valedicam iis qui sunt domi meae, LUCA, X. 62 Ait
autem ei Jesus, Nemo qui manu suá admotà aratro, respexerit &d eà quae retro sunf, appositus est ud
regnum Dei. CAP. X. OST haee autem designavit Do- minus etiam alios septuaginta, misitque eos
binos ante faciem suam in omnem urbem et locum, quó futu- rum erat ut ipse veniret. 2 Dicebat igitur
eis, Messis qui- aém multa, sed operarii pauci : rogate ergo dominum messis, ut emittat ope- rarios in
messem suam. 5 Abite, ecce, ego mitto vos ut agnos in medium luporum. 4 Ne portate crumenam,
neque peram, neque calceamenta : et ne- minem in vià salutaveritis. 5 In quamcunque domum ingre-
diemini, primüm dicite, Pax esto huic domui. 6 Quód si fuerit illic quispiam fili- us pacis, requiescet
super eum pax vestra: sin minüs, ad vos revertetur. 7 Manete autem in eà ipsá domo, edentes et
bibentes quae ab ipsis ap- posita fuerint : dignus enim est ope- rarius mercede suà. Ne transite e domo
in domum. 8 Sed et in quamcunque urbem mgressi fueritis, et exceperint vos, edite quae apponuntur
vobis. 9 Et sanate aegrotos qui in eà fu- erint, et dicite eis, Appropinquavit ad vos regnum Dei. 10 In
quamcunque autem urbem ingressi fueritis, et non exceperint vos, egressi in plateas ejus, dicite, 11,
Etiam pulverem, qui adhaesit uobis ex urbe vestrà, vobis abstergi- mus: tamen hoc scitote, appropin-
quásse ad vos regnum Dei. 12 Dico autem vobis, Sodomorum conditionem die illo tolerabiliorem fore
quàm urbis illius. 18 Vae tibi, Chorazin! vae tibi, Bethsaida ! nam si in Tyro et Sidone editae fuissent
virtutes quae editae sunt apud vos, olim eum sacco et ci- here sedentes resipuissent. 79 14 Ideo Tyn et
Sidonis tolerabili- or erit conditio in judicio, quàm ves« tra. 15 Et tu, Capernaum, quae usque ad
coelum elata es, usque ad inferos deprimeris. 16 Qui vos audit, me audit; et qui vos rejicit, me rejicit:
qui verà me rejicit, rejicit eum qui misit me. 17 €| Reversi sunt autem septua- ginta cum gaudio,
dicentes, Domine, etiam daemonia subjiciuntur nobis per nomen tuum. 18 Ipse autem dixit eis, Specta-
bam Satanam, ut fulgur, e coelo ca- dentem. 19 Ecce, do vobis potestatem cal- candi serpentes et
scorpiones, et su- pra omnem vim inimici, et nihil vos laedet. 20 Sed de eo ne gaudete, quód spiritus
vobis subjiciantur: gaudete veró potiüs quód nomina vestra scrip- ta sint in coelis. 21 Eo ipso momento
exultavit Je- sus spiritu, et dixit, Gloriam tibi tri- buo, Pater, Domine coeli et terrae, quód haec
occultaveris a sapientibus et intelligentibus, et retexeris ea in- fantibus: etiam, Pater, quia ?*a pla- cuit
tibi. 22 Omnia mihi tradita sunt à Pa- ire meo: et nemo novit quis sit Fi- lius, nisi Pater; et quis sit Pater,
nisi Filius, et cuicunque voluerit Fi- lius retegere. 25 Et conversus ad discipulos pri- vatim dixit es,
Beati oculi qui vident quae fos videtis. 24 Dico enim vobis, multos pro- phetas et reges cupivisse videre

quae vos videtis, nec vidisse; et audire quae auditis, nec audisse. 25 € Tum, ecce, quidam legis i in- terpres surrexit, tentans eum et di- cens, Praeceptor, quid faciendo vi- tam aeternam possidebo ?] 26 At ille dixit ci, In lege quid scriptum est? quomodo legis ? 927 ile veró respondens dixit,:Di. liges Dominum Deum tuum ex toto. cordé tuo, et ex totà animá tuá, ot ex LUCA, XI. totis viribus tuis, et ex totà cogita- tione tuá; et proximum tuum ut teipsum. 28 'T'um zpse dixit ei, Rectó res- pondisti : hoc fac, et vives. 29 [le autem volens justificare seipsum, dixit Jesu, Et quis est meus proximus ? 50 Excipiens autem Jesus dixit, Quidam descendebat ab Hierusalem in Jericho, et incidit in latrones, qui exspoliato eo et plagis impositis abie- runt, eo seminece relicto. sus, Martha, Martha, solicita es, et satagis de multis : 42 Atqui unà re opus est: Maria veró bonam partem elegit, quae non auferetur ab eà. CAR. XI. T' factum est, ut quum ipse pre- caretur quodam in loco, post quar cessásset, diceret ei quidam ex ejus discipulis, Domine, doce nos pre- S1 Casu autem sacerdos quidam descendit per eandem viam ; qui, vi- 80 eo, ex adverso praeteriit, 32 Similiter et Levita, quum ve- nisset eó, et illum vidisset, praeteriit ex adverso. 58 Samaritanus autem quidam iter faciens, venit e, et, ipso conspecto, misericordià intimà commotus est : 54 Et accedens obligavit ejus vul- nera, infundens oleum ac vinum: et ipsum impositum suo jumento, duxit in diversorium, et ejus curam egit. 85 Postero autem die abiens, pro- latos duos denarios dedit hospiti, et dixit ei, Curam ipsius age: et quod- cunque praeterea insumpseris, ego, quum redibo, reddam tibi, 56 Quis igitur horum trium tibi videtur proximus fuisse illi qui incidit in latrones ? $T Ille autem dixit, Is qui usus est misericordiá erga eum. — Ait igitur ei Jesus, Abi, et tu fac similiter. 38 €« Factum est veró inter eun- dum, ut ipse ingrederetur in qwen- dam vicum: mulier autem quaedam Martha nomine excepit eum in do- mum suam. $9 Et huic erat soror quae vocaba- tur Maria, quae etiam assidens ad pe- des Jesu audiebat ipsius sermonem. 40 Martha veró distrahebatur cir- ca frequens ministerium : superven- iens igitur.ait, Domine, non est tibi curae quód soror mea reliquit me ut sola ministrem ? dic ergo ei ut mihi ieissim opituletur. 41 Respondens autem dixit ei Je- 80 cari, prout et Joannes docuit disci- pulos suos. 2 Dixitautem eis, Quum precamini, dicite, PATER noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum: veniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut m coelo, ita étiam in terrá. $ Panem nostrum quotidianum da ' nobis in diem. 4 Et remitte nobis peccata nostra : etenim ipsi remittimus onmibus qui nobis debent. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos ab illo malo. 5 Dixit etiam eis, Quis vestrüm habebit amicum et proficiscetur ad eum medià nocte, et dicat ei, Amice, da mihi mutuó tres panes; 6 Quoniam amicus meus venit de vià ad me, et non habeo quod appo- nam 6i ; 7 Etille intus respondens dicat, Ne mihi molestiam exhibe: jam os- tium clausum est, et pueruli mei me- cum sunt in cubili: non possum sur- gere et dare tibi. 8 Dico vobis, etiamsi non dederit ei experrectus, eo quód amicus ejus Sit: at certé propter importunitatem ejus experrectus dabit ei quotquot sunt ei opus. 9 Et ego dico vobis, Petite, et da- bitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. 10 Quisquis enim petit, accipit : et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur. 11 Ecquis autem ex vobis pater, sz filius ab eo petierit panem, lapidem ei dabit? aut si piscem, num pro pisce dabit ei serpentem ? LUCA, XI. 12 Aut si petierit ovum, num dabit ei scorpium ? 15 Si vos igitur, qui mali estis, nóstis bona dona dare liberis vestris, quanto magis Pater vester coelestis dabit Spiritum Sauccum | petentibus ab ipso ? 14 € Ejecit etiam daemonium quod erat mutum: factum: est autem, e- gresso daemonio, loquutus est ille mutus, et mirata est turba. 15 Quidam veró ex lis dixerunt, Per Beelzebulem principem daemo- niorum ejicit daemonia. 16 Etali ewm tentantes, signum e coelo petebant ab eo. 17 Ipse veró quum nósset cogita- Üiones eorum, dixit eis, Omne reg- num dissidens adversüs sese vasta- tur: et domus adversüs sese dissi- dens cadit. 18 Quód si etiam Satanas adversüs Seipsum dissidet, quomodo stabit reg- num ejus? nam dicitis per Beelzebu- lem ejicere me daemonia. 19 Quód si ego per Beelzebulem €jicio daemonia, filii vestri per quem €jiciunt? propterea ipsi erunt vestri judices. 20 Sin autem digito Dei ejicio daemonia, nempe pervenit ad vos reg- num Dei. 21 Quum potens quispiam armatus custodit aulam suam, im pace sunt quae ipsi suppetunt. 22 Postquam veró quispiam eo potentior invadens vicerit eum, totam armaturam ejus aufert quà confidebat, et spolia ejus distribuit. 283 Qui non est mecum, adversüm The est: et qui non cogit mecum, spargit. 24 Quum impurus spiritus exierit a quopiam, transit per arida loca, quaerens requiem : et non inveniens, dicit,

Revertar domum meam, unde exivi. 25 Veniensigitur invenit eam ver- Sam et ornatam, 26 'lune proficiscitur, et assumit septem alios spiritus pejores quàm sit ipse, et ingressi nebitant ilic: sitque ultima conditio hominis illius deterior priore. 27 Factum est autem, quum haec diceret, attollens vocem quaedam mu- ler e turbà dixit ei, Beatus ven- ter qui te portavit, et ubera quae suxisti ! 28 Ipse autem dixit, Ymà veró beati, qui audiunt sermonem Dei, et eum observant. 29 Quum autem turba aggregare- iur apud eum, coepit dicere, Gens ista mala est; signum requirit, sed signum non dabitur ei, nisi signum illud Jonae prophetae. 30 Nam prout fuit Jonas signum Ninevitis, ita etiam erit Filius homi- nis isti genti, 51 Hegina Austri surget in judicio cum viris gentis hujus, et condem- nabit eos; quód venerit a terminis terrae ut audiret sapientiam — Sclo- monis; et ecce, plus quàm Solomon est hoc in loco. $2 Viri Ninevitae exsurgent in ju- dicio cum gente istà, et condemna- bunt eam; quód ad praeconium Jo- nae resipuerint; et ecce, plus quàm Jonas est hoc in loco. 58 Nullus vero, si lucernam accen- derit, in occulto ponit eam, neque Subter modium; sed in candelabrum, ut qui ingrediuntur splendorem vi- deant. 54 Lucerna corporis est oculus. quum igitur oculus tuus fuerit sim- plex totum quoque corpus tuum lucidum erit: quum veró malus fu- erit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. 55 Considera ergo, num lumen quod in te est, tenebrae sint. $6 Itaque, si corpus tuum totam lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum to- tum, ut quum lucerna fulgore te i! - lustrat. $7 4 Quum autem haec loquutus esset, rogavit eum quidam Pharisaeus ut pranderet apud se. — Ingressus igi- tur discubuit. 88 Pharisaeus m quum Aoc vi LUCA, XII. Qisset, admiratus est eum non priüs ablutum fuisse ante prandium. $9 Dixit autem ei Dominus, Vos quidém Pharisaei exteriorem poculi patinaeque partem purgatis; sed quod intra vos est, plenum est rapinà et scelere. 40 Amentes, Nonne qui fecit quod foris est, etiam id quod intus est fecit? 41 Immo, ea quae penes vos sunt date Zn eleemosynam : et ecce, om- nia erunt vobis pura. 42 Sed vae vobis, Pharisaeis! qui decimatis mentham, ét rutam, et quod- 52 Vae vobis legis interpretibus quoniam sustulistis clavem cognitio« nis: ipsi non introistis, et eos qut m- troibant prohibuistis. 58 Quum autem haec eis diceret, coeperunt scribae et Pharisaei vehe- menter Zps? imminere, et eum alli- cere ad loquendum de multis ; 54. Insidiantes ei, et cupidé venan- tes aliquid ex ipsius ore, ut eum ac- cusarent. CAP. XII. NTEREA, quum coacta esset per- vis olus, sed praeteritis judicium et charitatem. Dei. Haec autem opor- tuit facere, et illa non omittere. 43 Vae vobis, Pharisaeis! qui di- Üigitis primum eonsessum in conven- tibus, et salutationes in foris. 44 Vae vobis, scribae et Pharisaei, hypocritae! qui estis ut monumenta quae non apparent, et quae nesciunt ii qui super ea ambulant. 45 Respondens autem quidam ex legis interpretibus ait ei, Praeceptor, quum haec dicis, etiam nos afficis injurià. 46 Ipse autem ait, Vae vobis quo- que legis interpretibus! quoniam o- neratis homines oneribus difficilibus portatu, sed ipsi uno ex digitis vestris non attingitis onera. 47 Vae vobis! quoniam aedifieatis monumenta prophetarum, patres au- tem vestri trucidárunt eos. 48 Nempe testimonio vestro com- probatis facta patrum vestrorum: quoniam illi quidém eos trucidàrunt, vos aulem aedificatis eorum monu- menta. 49 Propterea etiam sapientia Dei dixit, Mittam ad eos prophetas et apostolos, et ex ipsis quosdam trucida- bunt, et quosdam expellent. 50 Ut a gente istà requiratur san- guis omnium prophetarum effusus 3 jacto mundi fundamento ; 51 A sanguine Abel usque ad san- guinem Zachariae, qui periit inter al- tare et aedem :. profactó dico vobis, vequiretur ab hac gente. 82 I multa turba, adeó ut alii alios conculcarent, coepit dicere discipulis suis, Imprimis cavete vobis a fer- mento Pharisaeorum, quod est hypo- erisis. 2 Nihil enim opertum est, quod non detegatur; et mihil occultum, quod non innotescat. $ Propterea quae in tenebris dix- istis, in luce audientur: et quod in aurem loquuti estis in conclavibus, praedicabitur in solariis. 4 Dico autem vobis, amicis meis, Ne timete vobis ab iis qui trucidant corpus, et postea non habent quod ampliüs faciant. 5 Praemonstrabo autem vobis quem timeatis: timete eum qui, postquam trucidárit, potestatem habet conjici- endi in Gehennam: utique, dico vo- bis, hunc timete, 6 Nonne quinque passerculi vaene- untassariis duobus? et 4amen unus ex iis non est in oblivione in conspec- . tu Dei: 7 Quinetiam capilli capitis vestri omnes numerati sunt, Ne igitur timete; multis passerculis praesta- tis. 8 Dico autem vobis, Quisquis me agnoverit coram hominibus, Filius quoque hominis agnoscet eum coram angelis Dei. 9 Qui veró me abnegaverit in con- spectu hominum, abnegabitur in con- spectu angelorum Dei. 10 Et quisquis

loquutus fuerit ad- versüs Filium hominis, ei remittetur ; LUCA, XIL ei veró qui adversis Spiritum Sanc- tum blasphemaverit, non remittetur ei, 11 Quum autem adduxerint vos ad synagogas, et ad magistratus ac potestates, ne soliciti estote quomodo aut quid pro defensione allaturi, aut quid dicturi sitis : 12 Spiritus enim Sanctus docebit vos eo ipso momento, quae oporteat dicere, 13 Dixit autem ei quidam e turbà, Praeceptor, dic fratri meo, ut partia- tur mecum haereditatem. 14 Ipse veró dixit ei, Heus tu, quis me vobis judicem aut partitorem praefecit ? 15 Dixit igitur els, Videte, et ca- vete ab avari&à: nec enim cujus- quam vita ex iis quae ipsi suppetunt, in eo sita est ut redundet. 16 Dixit autem eis parabolam in haec verba ; Hominis cujusdam divi- tis exuberárat regio : 17 ltaque ratiocinabatur apud se, üicens, Quid faciam ? nec enim ha- bebo ubi cogam fructus meos. 18 Etdixit, Hoc faciam : destruam horrea mea, et majora aedificabo ; et illie cogam omnes proventus meos, et bona mea: 19 Etdicam animae meae, Ánima, habes multa bona reposita in annos multos: requiesce, comede, bibe, ob- lectare. 20 Dixitautem ei Deus, Desipiens, hàe nocte anima tua repetetur abs te; quae veró parásti cujus erunt ? 21 Ita est qui thesaurum recondit sibi, nec est in Deo dives. 22 Dixit autem discipulis suis, Propterea dico vobis, ne soliciti es- tote de anima vestrà, quid esuri sitis ; neque de corpore, quà re sitis indu- endi. 95 Anima plus est quàm alimen- tum, et corpus quàm vestitus. 24 Considerate corvos; neque se- runt, neque metunt; quibus non est cella neque horreum ; et tanen Deus alit eos: quanto vos praestatis vo- lucribus ? 25 Quis autem ex vobis solicité co- gitando polest apponere ad staturam suam cubitum unum ? 26 Itaque, si ne rem quidem mini- mam praestare potestis, quid de resi- duis illis estis soliciti ? 27 Considerate lilia, quomodo cres- cant; non fatigantur, neque nent: dico autem vobis ne Solomonem quidóm in ommi glorià suà amictum fuisse ut unum illorum. 28 Quod si herbam, quae hodie est m agro, et cras in clibanum conjici tur, Deus 1tà circumvestit; quanto magis vos, exiguá fide praediti 29 Vosigitur ne quaerite quid esu- ri sitis, aut quid bibituri; ut ne sus- penso animo estote. 50 Haec enim omnia gentes mundi requirunt: Pater autem vester novit vos istis indigere. 51 Quin potiüs quaerite regnum Dei, et haec omnia adjieientur vobis. $2 Ne metue, parve grex ille; nam placuit Patri vestro dare vobis regnum illud. 53 Vendite quae habetis, et date eleemosynam : parate vobis crume- nas quae non veterascunt, thesaurum in coelis qui nunquam deficiat, quó fur non appropinquat, et ubi tine& non corrumpit. 54 Ubi enim thesaurus vester est, illic et cor vestrum erit. 85 Sintlumbi vestri succincti, et vestrae lucernae accensae ; $6 Et similes estote vos iis qui ex- spectant quando dominus suus re« gressurus sit a nuptiis, ut quum ve- nerit ac pulsaverit, statim aperiant ei. 5'7 Beati servi illi, quos, quum ve- nerit dominus, invenerit vigilantes ; amen dico vobis, praecinget se, et fa- ciet ut discumbant, et accedens mi- nistrabit eis. 58 Etsi venerit in secundà vigi- lià, et si in terti vigilià venerit, atque ita invenerit, beati sunt seryi illi, 59 Hocautem scitote ; si sciret pa- terfamilias quà horá fur venturus sit, vigilaret, nec sineret perfodi domum suam. 40 Etvosigitur estote parati ; quín LUCA, XIII. quà horá non putatis, Filius hominis veniet, 41 Dixit autem ei Petrus, Domine, nobis dicis istam parabolam, an etiam omnibus? 42 Dixit autem Dominus, Quis- nam est fidus dispensator ac prudens, quem dominus constituet supra fa- mulitium, ut tempore praestituto det demensum ? 43 Beatus servus ille, quem, quum venerit dominus, invenerit ita facien- tem : 44 Veré dico vobis, supra omnia quae sibi suppetunt praeficiet eum. 45 Quód si dixerit servus ille in corde suo, "Tardat dominus meus ad- ventum ; coeperitque verberare servos et ancillas, et edere, et bibere, et in- ebriari ; 46 Veniet dominus servi illius eo die quo non exspectat, et eà ho- rü quam non novit, et separabit eum, partemque cum incredulis ei sta- tuet. 47 llle autem servus qui novit vo- luntatem domini sui, et neque se com- paravit, neque fecit ex ejus voluntate, 54 Dicebat autem etiam turbae, Quum videritis nubem exorientem ah Oecasu, statim dicitis, Imber venit; et ita fit : 55 Et quum austrum flantem, di- citis, Aestus erit; et fit aestus. 56 Hypocritae, faciem terrae et coeli nóstis explorare: hoc autem tempus qui fit ut non exploretis? 57 Cur autem et per vos Ipsos non discernitis quod justum est? 58 Enimveró dum abis cum ad- versario tuo ad magistratum, da ope- ram in vià ut libereris ab co; ne per- trahat te ad judicem, et judex tradat te exactor, et exactor conjiciat te in carcerem. 59 Dico tibi, non exibis illinc, us- quequo ultimum etiam minutum red- dideris. CAP. XIII. DFUERUNT autem eo ipso tempore quidam annunciantes ei de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuerat cum ipsorum sacri- ficiis. caedetur multis plagis : 48

Qui veró non novit, et fecit digna plagis, caedetur plagzs paucis. Porro, euieunque multum datum fue-
rit, multum repetetur ab eo; et apud quem depositum fuerit multum, am- plius reposcetur ab eo. 49
Ignem veni missurus in terram: et quid volo, si jam accensus est ? 50 Sed baptismo oportet me bap-
tizari: et quomodo constringor, us- quequo Aoc perficiatur ! 51 Putatis me advenisse pacem da- turum
in terrà ? non, dico vobis, imó dissidium. 52 Erunt enim ex hoc fempore quinque in una domo
dissidentes, tres adversüs duos, et duo adversüs tres. 55 Dissidebit pater adversüs filium, et filius
adversüs patrem; mater ad- versüs filiam, et filia adversis matrem ; socrus adversis nurum suam, et
nurus dversüs socrum suam. 84 2 Et respondens Jesus dixit. eis, Putatis hos Galilaeos prae omnibus
Galilaeis peccatores fuisse, quód talia passi sint ? 5 Nequaquam, dico vobis: imo, nisi resipiscatis,
ommes itidem peri. bitis. 4 Aut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloam, et quos trucidavit,
putatis debitores fuisse prae omnibus hominibus qui habita- bant Hierosolymis ? 5 Nequaquam, dico
vobis: imo, nisi resipiscatis, omnes similiter peri- bitis. 6 Dixit autem hane parabolam : Ficum habebat
quidam plantatam in vineà suá; et venit quaerens fructum in eà, neque invenit. 7 Dixit autem vinitori,
Ecce, anm tres sunt ex quo venio quaerens fruc- tum in ficu istáà, et non invenio: ex- scinde eam;
quorsum etiam terram inutilem reddit ? 8 Ille veró respondens dixit ei, LUCA, XIII. Domine, sine eam
etiam, hoc anno, usquequo fodero circum eam, et mise- ro stercus : 9 Et si quidem tulerit fructum,
Sines: sin minus, postea exscindes eam. 10 € Docebat autem in quádam synagogá sabbato : 11 Et ecce,
mulier adfuit habens spiritum invaletudinis ab annis decem et octo: eratque incurva, nec prorsus sese
poterat recurvare. 12 Ipsam autem Jesus visam ad- vocavit, et dixit ei, Mulier, soluta es ab invaletudine
tv. 15 Et imposuit ei manus: et il- lico surrecia estet glorificabat De- um. 14 Respondens autem
praefectus synagogae, indignans quód sabbato sanüsset Jesus, dixit turbae, Sex dies sunt quibus oportet
operari: his ergo diebus venite et curamini, et non die sabbati. 15 Respondit ergo ei Dominus, et dixit,
Hypocrita, unusquisque ves- trüm sabbato nonne solvit bovem su- um aut asinum a praesepi, et ducit
aquatum ? 16 Ifane autem filiam Abrahami, quam vinxerat Satanas, ecce, decem et octo annos, non
oportuit a vinculo isto solvi die sabbati ? 17 Et quum haec diceret, pudore afficiebantur omnes qui se
oppone- bes et vicos, docens et iter faciens Hierosolymam. 25 Dixit autem ei quidam, Domi- ne, num
pauci sunt qui serventur? Ipse veró dixit eis, 24 Contendite intrare per angus- tam portam: quia multi,
dico vobis, studebunt intrare, et non poterunt. 25 Ex quo videlicet surrexerit pa- terfamilias, et
occluserit ostium, e, coeperitis foris stare, et pulsare osti- um, dicentes, Domine, Domine, ape- ri nobis:
qui respondens dicet vobis, Nescio unde vos sitis. 26 Tunc incipietis dicere, Edimus in tui conspectu, et
bibimus, et in plateis nostris docuisti. 2'7 Kt dicet, Dico vobis, nescio un- de vos sitis: abscedite a me
omnes qui datis operam injustitiae. 28 Illic erit fletus, et stridor den- tium, quum videritis Abrahamum,
et Isaacum, et Jacobum, et omnes pro- phetas in regno Dei, vos autem ejici foras. 29 'Tune venient
homines ab Ori- ente, et Occidente, et Borea, et Aus- tro, et discumbent in regno Dei. $0 Et ecce, sunt
ultimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt ulti- mi. . 51 € Eo ipso die accesserunt qui- dam
Pharisaei, dicentes, Exi, et abi hinc; nam Herodes vult te truci- bant ei: tota veró turba gaudebat super
omnibus gloriosis rebus, quae fiebant ab eo. 18 € Dixit autem Jesus, Cui rei si- mile est regnum Dei, et
cui illud assi- milabo ? 19 Simile est grano sinapis, quod acceptum quispiam misit in hortum suum; et
crevit, et evasit in arborem magnam, et volucres coeli nidulatae sunt in ejus ramis. 20 Et rursum dixit,
Cui rez assi- milabo regnum Dei? 21 Simile est fermento, quod ac- ceptum mulier indidit in farinae sa-
ta tria, usquequo fermentaretur tota. 22 € Persgrabat igitur singulas ur« 8, dare. 52 'l'une ait eis, Profecti
dicite vul- pi isti, Ecce, ejiciam daemonia, et sa- nationes peragam hodie et cras: ter- tiá autem die
consummabor. $8 Veruntamen oportet me hodie et cras, et perendie, iter facere: quia non contingit ut
propheta pereat ex- tra Hierusalem. . 94 Hierusalem, Hierusalem, truci- datrix prophetarum, et
lapidatrix eo- rum qui ad te missi sunt, quoties vo- lui congregare liberos tuos, quemad- modum gallina
pulltiem suam sub alas, et noluistis ? $5 Ecce, relinquitur vobis domus vestra deserta. — Ámen autem
dico vobis, non videbitis me, usquedum H* LUCA, XIV. venerit tempus quum dicatis, Bene- dictus qui
venit in nomine Domini. CAP. XIV. T factum est, ut quum venisset domum cujusdam ex primoribus
Pharisaeis sabbato ad capiendum ci- bum, ipsi observarent eum. 2 Et ecce, quidam hydropicus ad- erat

coram eo. 5 Tum respoulens Jesus dixit le- gis interpreübus et Pharisaeis in haec verba, Licetne curare sabbato? 4 Ipsi veró tacuerunt. "Tum ipse prehensum eum sanavit, et dimisit. 5 Et respondens eis, dixit, Quis vestrüm, 52 2psius asinus aut bos in pu- teum incidat, non statim extrahet eum die sabbati? 6 Et non poterant ei ex adverso ad ista respondere. 7 Dixit autem parabolam iis qui vocati fuerant, attendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens eis : 8 Quum voeatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne accumbito primo loco; ne forte honoratior te sit vocatus ab eo: 9 Et is qui te et illum vocavit ve- niens dicat tibi, Da huic locum ; et tunc incipias cum pudore ultimum lo- cum obtinere. 10 Sed quum vocatus fueris, vade discubitum in ultimum locum; ut quum venerit qui te vocavit, dicat ti- bi, Amice, ascende superiüs : tunc erit tibi gloria in conspectu eorum qui te- cum discumbent. 11 Nam quisquis se extollit depri- metur; et qui se depresserit extolla- tur. 12 Dicebat autem etiam ei a quo fuerat ipse vocatus, Quum feceris prandium aut coenam, ne vocato ami- COS tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites ; nequando et ipsi te vicissim vocent, ac fiat tibi retributio. 18 Sed'quum facis epulum, voca mendicos, mancos, claudos, caecos : 14 Et beatus eris, quia non pos- sunt gratiam retribuere tibi; retri- buetur enim tibi in resurrectione jus. torum. 15 Haec autem quum audisset qui ; dam ex iis qui simul diseumbebant, dixit ei, Beatus qui edit panem ir regno Dei. 16 Ipse autem dixit ei, Homo qui- dam fecit coenam magnam, et. voca- vit multos : 17 Misitque servum suum horá coenae, ut diceret vocatis, Venite, quia jam parata sunt omnia. 18 Et omnes coeperunt uno ore se excusare. Primus dixit ei, Agrum emi, et necesse habeo exire, et eum inspicere; rogo te, habe me excusa- tum. 19 Et alter dixit, Juga boum emi quinque, et proficiscor ad probandum ea; rogo te, habe me excusatum. 20 Xt alius dixit, Uxorem duxi, et propterea rion possum venire, 21 Quum igitur servus ille adve- nisset, annunciavit ista domino suo. "Tune iratus paterfamilias dixit servo suo, Exi citó in plateas, et vicos ur- bis; et mendicos, ae mancos, claudos- que, et caecos huc introducito. 22 Et ait servus, Domine, fac- tum est ut imperásti, et adhuc locus est. 28 'Yunc ait dominus servo, Abiin vias et sepes, et coge ingredi, ut im- pleatur domus mea. 24 Dico enim vobis, neminem viro- rum illorum, qui vocati fuerant, gus- taturum coenam meam. 25 € Ibat autem turba multa cum €o: et conversus dixit eis. 26 Siquis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et iberos, et. fratres, et sorores, atque adeó suam ipsius animam, non potest meus esse discipulus. 27 Et quisquis non portat crucem suam, et sequitur me, non potest meus esse discipulus. 28 Quis enim ex vobis, si velit turrim aedificare, non priüs consi- dens computat sumptum, an habeat quae ad eius perfectionem. requéran- tur: LUCA, XV. 29 Ut ne postquam posuerit funda- mentum, et non potuerit perficere, omnes qui spectárint, incipiant illi il- ludere; 50 Dicentes, Homo iste coepit aedi- ficare, et non potuit aedificium perfi- cere, 5) Aut quis rex proficiscens ut com- mittat praelium adversüs alterum re- gem, non priüs consultat considens, an possit eum decem millibus occur- rere illi qui cum viginti millibus ve- nit adversüs ipsum ? 52 Alioquin, quum adhuc ille pro- €ul est, legatione missá, rogat ea quae ad pacem spectant. $82 Sie ergo, quisquis vestrüm non valedicit omnibus bonis suis, non po- test meus esse discipulus. 24 Bonus estsal: si veró salinfa- tuatus fuerit, quo condietur ? $5 Neque ad terram neque ad ster- quilinium appositus est: foràs eum abjiciunt. Qui habet aures ad audi- endum, audiat. CAP. XV. CCEDEDBANT autem ad eum omnes publicani et peccatores, ut eum audirent, 2 Et murmurabant Pharisaei et Scribae, dicentes, Iste peccatores reci- pit, et edit cum eis. S Ipse veró loquutus est ad eos hanc parabolam, dicens, . 4 Quis ex vobis, si habeat centum oves, et perdiderit unam ex illis, non relinquit illas nonaginta novem in de- serto, et abit ad eam quae periit, us- guedum eam invenerit ? 5 Et eam nactus imponit in hume- rOS Suos gaudens: 6 "Veniensque domum convocat amicos et vicinos, dicens eis, Gratu- lamini mihi; nam inveni ovem meam quae perierat. ". Dico vobis, ita fore gaudium in toelo super uno peccatore resipiscente, magis quàm super nonaginta novem , justis, quibus non opus est resipis- eentiá. 8 Aut quae mulier, si habeat drach- 8 mas decem, et perdiderit drachmam unam, non accendit lucernam, et ver- rit domum, quaeritque accuraté, us» quequo eam invenerit ? 9 Et eam nacta, convocat amicas ac vicinas, dicens, Gratulamini mihi ; nam inveni drachmam quam perdide- ram. 10 Ita dico vobis, gaudium est in conspectu angelorum Dei super uno peccatore resipiscente. 11 Ait autem, Quidam habebat duos filios ; 12 Quorum junior dixit patri, Pa- ter, da mihi partem substantiae ad me

attünentem. — I/le igitur divisit eis fa- cultates. 15 Post dies autem non multos, congestis omnibus, junior ille filius peregré profectus est in regionem longinquam: et illic dissipavit sub- stantiam suam, profusé vivendo. 14 Quum autem omnia ipse con- sumpsisset, orta est fames valida in regione illà; et ipse coepit victu de- fici : 15 Abütigitur et adhaesit uni ex civibus regionis ilius; qui misit eum in agros suos, ut pasceret porcos. 16 Et desiderabat implere ventrem suum siliquis, quas edebant porci: et nemo ei dabat. 17 Quum autem ad se rediisset, dixit, Quot mercenarii patris mei a- bundant panibus, ego veró fame pe- reo! 18 Surgens proficiscar ad patrem meum, et dicam ei, Pater, peccavi in coelum et in tuo conspectu ; 19 Neque ampliüs sum dignus vo- cari filius tuus: fac me ut unum ex mercenariis tuis. 20 Surgens igitur contendit ad patrem suum. Quum autem adhuc longé abesset, vidit eum pater ipsius, et intimá misericordià motus est; et accurrens incidit in collum ejus, et deosculatus est eum. 21 Dixit autem ei filius, Pater, peccavi in coelum et in tuo conspec- tu, neque dignus sum ampliüs vocari filius tuus. LUCA, XVI. 22 Dixit vero pater ad servos suos, Afferie stolam illam praecipuam, et induite eum, et indite annulum in manum ejus, et soleas in pedes : 28 Et adductum vitulum illum sa- ginatum macetate, et edentes exhila- remur : 24 Quia filius iste meus mortuus erat, et revixit; perieratque, et in- ventus est. Coeperunt igitur sese exhilarare. 25 Erat autem filius ille ipsius se- nior ruri: qui ut veniens appropin- quavit domui, audivit concentum et €horos., 26 Et vocatum unum ex pueris, percontatus est quid istud esset. 27 s vero dixit ei, Frater tuus ve- nit: et mactavit pater tuus vitulum illum saginatum, quód valentem il- lum receperit. 28 Indignatus est autem Z//e, nec voluit introire, Pater ergo ipsius egressus, hortatus est eum. 29 Ipse veró respondens dixit pa- tri, Ecce, tot annos servio tibi, nec unquam mandatum tuum sum trans- gressüs; nec unquam dedisti mihi hoedum, ut cum amicis meis oblec- tarer: 50 Sed quum filius iste tuus, qui devoravit facultates tuas cum mere- tricibus, venit, mactásti ei vitulum il- Jum saginatum. 81 Ipse verà dixit ei, Fili, tu sem- per mecum es, et omnia mea tua sunt. 52 Exhilarardi veró et gaudere o- portebat, quód frater tuus hic mor- tuus erat, et revixit; perieratque, et inventus est. CAP. XVI. IXIT autem etiam discipulis suis, Fuit homo quidam dives, qui habebat dispensatorem : etis de- latus est apud eum, ut qui dissiparet quae ipsi suppetebant. 2 Vocávit eum igitur, et dixit ei, Qui istud audio de te? redde ratio- nem dispensationis tuae; non enim poteris ampliüs r3 dispensator. 5 Dixit autem apud se dispensa- tor, Quid faciam, quum dominus meus auferat a me dispensationem . fodere non valeo; mendicare pudet. 4 Novi quid sim facturus, ut quum amotus fuero a dispensatione, recipi- ant me aliqui domum suam, 5 Convocatis itaque singulis debi- toribus domini sui, dixit primo, Quan- tum debes domino meo? 6 Is autem ait, Centum batos olti. Tum ille dixit ei, Accipe tabulas tuas, et sede cità, et scribe quinquaginta. 7 Deinde alii dixit, Tu veró quan- tum debes? Is autem ait, Centum coros tritici — "Tum ipse dixit et, Accipe tabulas tuas, et scribe octo- ginta. 8 Et laudavit dominus ille dispeu- satorem injustum, quód prudenter fecisset. — Certé filii hujus secu prudentiores sunt filiis lucis in suo genere. 9 Sic etiam ego vobis dico: Fa- cite vobis amicos ex mammoná injus- to; ut quum defeceriis, recipiant vos in aeterna illa tabernacula. 10 Qui fidelis est in pauco, etiam in multo fidelis est: et qui in pauco injustus est, etiam in multo injustus est. 11 Itaque, si in fallaci mammoná fideles non fuistis, verum mammonam quis credet vobis ? 12 Etsi in alieno fideles non fu- istis, quod vestrum est quis dabit vobis ? 15 Nullus servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget; aut uni adhaerebit,. et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mam- monae. 14 Audiebant autem haec orunia etiam Pharisaei, qui erant avari; et sannis eum excipiebant. 15 'Tunc dixit eis, Vos ii estis qui justiflcatis vosipsos ín hominum con spectu: Deus autem movit corda vestra; quia quod apud homiaes sub- me est, abominatio est in conspectu ei, LUCA, XVII. 16 Lex et prophetae usque ad Jo- annem: àb eo tempore regnum Dei evangelizatur, et quivis in illud vi perrumpit. 17 Facilius est autem coelum et terram praeterire, quàm legis unum apicem excidere. 18 Quisquis dimittit uxorem suam, et alteram ducit, moechatur: et qui a viro dimissam ducit, moechatur. 19 Caeterüm quidam erat dives, qui induebatur purpurà et bysso, et sese exhilarabat quotidie splendidé. 20 Erat veró quidam mendieus no- mine Lazarus, qui projectus erat ad vestibulum ejus, ulcerosus ; 21 Et desiderans saturari micis quae cadebant e mensá divitis: sed et canes veniebant ac lingebant ejus ulcera. 22 Factum est autem ut more- retur mendicus, et asportaretur ab angelis in sinum Abrahami ;

Mortu- us est veró etiam dives, ac sepultus est ; 25 Xt apud inferos sublatis oculis suis, quum esset in tormentis, vidit Abrahamum procul et Lazarum in sinu ejus. 24 'Tum ipse clamans dixit, Pater Abrahame, miserere mei, et mitte La- zarum, ut intingat extremum digitum suum ii aquam, et refrigeret linguam meam; quoniam gravissime crucior in istá flammá. 25 Dixit autem Abrahamus, Fili, memento te bona tua recepisse in vità tuáà, et Lazarum similiter mala : nunc autem hic solamen recipit, tu veró cruciaris. 26 Et ad haec omnia, inter nos et vos hiatus ingens constitutus est, ut ii qui volunt hinc transire ad vos, non possint, negue istinc huc transire, 27 Dixit autem z/le, Rogo te igi- tur, pater, ut eum mittas domum pa- tris mei 5 28 Habeo enim quinque fratres; ut haec attestetur eis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormenti. 29 Dicit ei Abrahamus, Habent Mosen et prophetas s audiant eos. 50 Ille veró dixit, Non, pater Abra- hame; sed siquis ex mortuis abierit ad eos, resipiscent. ól Abrahamus autem dixit ei, Si Mosen et prophetas non audiunt, ne siquidem quispiam ex mortuis re« surgat assentientur. CAP. XVII. AL autem discipulis, Contingere non potest, ut non eveniant offendicula:; sed vae ill per quem eveniunt ! 2 Expedit ei si mola. asinaria cir- cumponatur collo ejus et abjectus fuerit in mare, potiüs, quàm ut sit of- fendiculo uni ex parvis istis. 5 Cavete volis: Si peccaverit in te frater tuus, objurga eum ; et si re- sipuerit, remitte ei. 4 Et si septies in die peccaverit in te, et septies 2n die revertatur ad te, dicens, Resipui ; remittes ei. 5 "Tunc dixerunt apostoli Domino, Adde nobis fidem. 6 Dixit autem Dominus, Si habe- retis fidem, quantulum esf granum sinapis, diceretis huic syeamino, Exa- dicatur, et plantator in mari; et obe- diret vobis. 7 Quis autem vestrüm habet ser- vum arantem aut pascentem, qui re- gresso ab agro dicat statim, Accede et discumbe? 8 Imo nonne dicit ei, Para quod coenem, et praecinctus ministra mihi, usquedum edero ac bibero; et postea edito tu et bibito ? 9 Num gratiam habet servo illi, quia fecit quae ipsi praecepta fuerant ? non puto. , 10 Ita et vos, quum feceritis om- nia quae praecepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus; nam quod de- buimus facere, fecimus. 11 € Et factum est inter eundum Hierosolymam, ut ipse transiret per mediam Samariam et Galilaeam. 12 Quum autem ingrederetur in quendam vicum, occurrerunt ei de- cem viri leprosi, qui steterunt pro- cul : LUCA, XVII. 13 Et sustulerunt vocem, dicentes, Jesu magister, miserere nostri. 14 Qui quum eos vidisset, dixit eis, Profeeti ostendite vos sacerdotibus. Ex factum est ut inter eundum puri- ficati sint. 15 Unus autem ex ipsis, ut vidit se sanatum esse, revertit, glorificans Deum voce magná ; 16 Et procidit in faciem ad pedes ejus, gratias ei agens; eratque iste Samaritanus. 17 Respondens autem Jesus dixit, Nonne decem illi purificati sunt? novem autem illi ubi sunt ? 18 Non sunt reperti qui redierint, ut tribuerent gloriam Des, nisi alieni- gena iste. 19 Et dixit ei, Surge, et abi; fides tua te servavit. 20 € Interrogatus autem a Phari- saeis, quando venturum esset reg- num Dei, respondit eis, et dixit, Non veuiet regnum Dei ita ut observari possit. 21 Neque dicent, Ecce hic, aut ecce ilc: ecce enim, regnum Dei intus habetis. 29 Dixit autem discipulis, Veniet tempus quum desiderabitis videre unum ex diebus Filii hominis; nec videbitis. 28 Et dicent vobis, Ecce hic, aut ecce illie: sed ne abite, neque pro- sequimini. 24 Nam sleut fulgur coruscans ex uná regione quae sub coelo est, In alteram, quae sub coelo est, splen- det; ita erit et Filius hominis die bant, vendebant, plantabant, aedifica. bant: 29 Quo autem die Lot exiit Sodo- mis, pluit igni et sulphure e coelo, et omnes perdidit. 50 Secundüm haec erit dies quo Filius hominis detegetur. 51 In illo die qui fuerit in solarto, et vasa ejus in ipsà domo, ne descen- dat ad ea tollenda; et qui in agro, similiter non revertatur retro. 52 Memineritis uxoris Lot. 53 Quicunque studuerit animam süam servare, perdet eam: et qui- cunque eam perdiderit, vivificabit eam. 54 Dico vobis, illà nocte erunt duo in lecto uno : unus accipietur, et al- ter relinquetur. 55 Duae erunt molentes simul: una accipietur, et altera relinque- tur. 56 Duo eruntin agro: unus acci- pietur, et alter relinquetur. $7 Tune respondentes dicunt ei, Ubi, Domine? Ipse veró dixit eis, Ubi corpus, illuc cogentur aquilae. YXIT autem eis etiam parabo- D lam huc spectantem, quód oporteret ipsos semper precari nec segnes esse ; 2 Dicens, Judex quidam erat in . CAP. XVIII. quádam urbe, qui Deum non time- bat, nec quenquam reverebatur. 5 Erat autem in illà urbe quaedam ' vidua quae venit ad eum, dicens, suo. 25 Sed priüs oportet eum multa pati, et reprobari a gente istá. 26 Et prout factum est in diebus Noé, ita erit etiam diebus Filii ho- minis. 27 Edebant, bibebant, uxores du- cebant, et dabantur nuptum, ad eum usque diem quo introlit No& in ar- cam; venitque diluvium, et perdidit omnes, 28

Similiter etiara ut accidit in diebus Lot ; eicont, bibebant, eme- Vindica me ab adversario meo. 4 Ille autem noluit per multum tempus: postea veró dixit apud se, Etsi Deum non timeo, nec quenquam revereor ; 5 "Tamen quia molestiam mihi ex- hibet vidua ista, vindicabo eam, ne tandem veniens obtundat me. 6 Aitautem Dominus, Audite quid judex ille injustus dicat. 7 Deus autem non vindicabit elec- tos suos, clamantes ad ipsum die ae nocte, etiamsi iram differat, super ipsis? LUCA, XVIII. 8 Dico vobis, vindicabit eos citó. Veruntamen Filius hominis quum venerit, num reperturus est fidem in terrá ? 9 | Dixit autem etiam quibusdam, quisibi persuaserant se justos esse, et pro nihilo habebant reliquos, pa- zabolam istam : 10 Homines duo ascenderunt in templum ut precarentur; unus Pha- risaeus, et alter publicanus. 11 Pharisaeus consistens seorsim haec precatus est: Deus, gratias ago tibi, quód non sim ut reliqui homines, rapaces, injusti, moechi ; vel etiam ut iste publicanus : 12 Jejuno bis hebdomade: deci- mo quaecunque possideo. 15 Publicanus autem procul stans, nolebat vel oculos in coelum attolle- re; sed percutiebat pectus suum, dicens, Deus, placator mihi peccatori. 14 Dico vobis, descendit iste justi- ficatus domum suam potéüs quàm ile: quia quieunque se extollit de- primetur, et qui se deprimit extol- letur. 15 « Adferebant autem ad eum etiam infantes, ut eos tangeret : quum autem hoc vidissent discipuli, objur- gárunt eos, 16 Jesus veró quum puerulos ad- vocásset, dixit, Sinite puerulos venire ad me, et eos non prohibete: talium est enim regnum Dei. 22 Jesis verd, his auditis, vixit ei, Adhue unum tibi deest : omnia quae babes vende, et distribue pauperibus, et habebis thesaurum ín coelo; et adesdum, sequere me. 28 At ille, his auditis, valde trisiis factus est ; nam dives erat valde. 24 Quum autem vidisset Jesus eum volde tristem factum, dixit, Quàm difficile qui pecunias habent introi- bunt in regnum Dei! . 25 Facilius est enim camelum per foramen acüs introire, quàm divitem in regnum Dei intrare. 26 Qui veró Zstud audierant, dixe- runt, Et quis potest servari? 27 Ypse autem dixit, Quae fieri non possunt apud homines, fieri pos- sunt apud Deum. 28 Dixit autem Petrus, Ecce, nos reliquimus omnia, et sequuti sumus te, 29 Ipse veró dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, &ut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut liberos, regni Dei caussá, $0 Qui non recepturus sit multi- plicia, et in hoe tempore, et iu saeculo venturo vitam aeternam, S1 € Jesus autem, assumptis illis duodecim, dixit eis, Ecce, ascendimus Hierosolymam, et perficientur omnia quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis, ; 52 Tradetur enim gentibus, et il-- ludetur, et contumeliis atficietur, et 17 Amen dico vobis, quicunque non exceperit regnum Dei tanquam puerulus, nequaquam introibit in il- lud. 18 € Tunc interrogavit eum qui- dam ex primoribus, dicens, Magister bone, quid faciendo vitam aeternam possidebo ? 19 Dixit autem ei Jesus, Cur me dicis bonum? nemo bonus nisi unus, nempe Deus. 20 Mandata nósti : Ne moechare, Ne occidito, Ne furare, Ne falsum testimonium dicito, Ilonora patrem tuum, et matrem tuam, 21 Ille àutem dixit, Haec omnia observavi à juventute meà, L:) conspuetur : $3 Et postquam eum flagella. verint, trucidabunt: sed die tertio resurget. 54 Ipsi veró nihil horum intel- lexerunt: erantque ista verba ipsis occulta, nec cognoverunt quae dice- bantur. $5 «| Factum est autem ut dum ipse appropinquaret Jericho, caecus quidam sederet apud viam mendi- cans : 56 Quum igitur Zs audisset turbam praetereuntem, percontabatur quid hoc esset. $7 Nunciaverunt autem ei Jesum Nazarenum transire. LUCA, XIX. $8 "Tune clamavit, dicens, Jesu, fili Davidis, iniserere mei. $9 Et qui praeibant, objurgabant eum ut sileret: ipse veró multo ma- gis clamabat, Fili Davidis, miserere mei. 40 Jesus autem quum substitisset, jussit eum adduci ad se: et quum ls appropinquásset, interrogavit eum, 41 Dicens, Quid tibi vis faciam? Ille veró dixit, Domine, ut visum recipiam. 49 Et Jesus dixit ei, Recipito vi- sum : fides tua te servavit. 45 Illico igitur visum recepit, ae sequebatur eum glorificans Deum: et totus populus, quum Aoc vidisset, tribuit laudem Deo. CAP. XIX. J£ S U S autem inpressus Jericho, transibat. 2 Et ecce, quidam nomine vocatus Zacchaeus, et qui magister erat pub- licanorum, ac is dives erat: 8 Studebatque videre quis esset Jesus: nec poterat prae turbá, quód staturà parvus esset. 4 Praecurrens igitur ascendit in Sycomorum, ut eum videret; quo- niam futurum erat ut illae transiret, 5 Ut autem venit ad eum locum, suspiciens Jesus vidit eum, et dixit ei, Zacchaee, festinans descende: hodie enim domi tuae oportet me ma- nere. 6 Tum is festinans descendit, et excepit eum gaudens. 7 Et omnes, quum hoc vidissent, murmurabant, dicentes eum ingres- sum esse ad hominem peccatorem, ut ibi diversaretur. 8 Adstans autem Zacchaeus dixit

Domino, Ecce, dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: et si quid cuipiam per calumniam eripui, reddo quadruplum. 9 Dixit autem ei Jesus, Hodie sa- lus huic domui contigit, eo quód ipse quoque est filius Abrahami. 10 Venit enim Filius hominis, ut quaerat et servet quod perierat. 92 11 € Haec autem ipsis audientibus, pergens, dixit parabolam, eo quód esset prope Hierosolymam, et quód putarent fore ut illico regnum. De appareret. 12 Dixit ergo, Homo quidam no- bilis profectus est in regionem lon- ginquam, ut acciperet sibi regnum, &c reverteretur. 18 Vocatis autem decem servis : suis, dedit eis decem minas, et dixit eis, Negotiamini donee veniam. 14 Cives autem ejus oderant eum, miseruntque legationem post eum, dicentes, Nolumus hunc regnare su- per nos. 15 Et factum est quum rediisset, accepto regno, tum jussit vocari ser- vos illos ad se, quibus dederat pecuni- am; ut cognosceret quis quid nego- tiando confecisset. 16 Adfuit autem primus, dicens, Domine, mina tua decem lucrifecit. 17 Ille autem ait ei, Bene est, serve bone; quia in minimo fuist fidelis, habeto potestatem in decem urbes. 18 Et alter venit, dicens, Domine, mina tua confecit quinque minas. 19 Ille veró etisti dixit, Tu quo- que praeesto quinque urbibus. 20 Et alius venit, dicens, Domine, ecce mina tua quam habui sepositam in sudario ; 21 Timui enim te, quód homo sis austerus: aufers quod non deposu- isti, et metis quod non seminásti, 22 'lum ze dixit ei, Ex ore tuo tejudicabo, serve male: sciebas me hominem austerum esse, qui tollam quod non deposui, et metam quod non seminavi : 23 Quare igitur non dedisti pecu- niam meam ad mensam, et ego, ve- niens, cum foenore ipsam exegis- sem ? 24 Et adstantibus dixit, Tollite ab eo minam, et date ei qui decem mi- nas habet. 25 Illi veró dixerunt ei, Domine, habet decem minas. 26 Atille, Nam, inquit, dico vobis, LUCA, XX. Omni habenti dabitur: ei veró qui non habet, etiam quod habet adime- tur. 27 Quinetiam meos illos inimicos, qui noluerunt me regnare supra se, adducite huc, et jugulate coram me. 28 Et his dictis, antegrediebatur ascendens Hierosolymam. 29 Et factum est, quum appropin- quásset Bethphagae et Bethaniae, ad montem qui vocatur Olearum, misit duos ex discipulis suis, 50 Dicens, Abite in vicum qui est ex adverso; in quo introéuntes in- venietis pullum alligatum, in quo nul- lus unquam hominum sedit: solutum eum adducite. 51 Et siquis vos interrogaverit, Quare solvitis? sic dicetis eij Quo- niam eo opus est Domino. 82 Profecti autem qui missi erant, invenerunt prout eis dixerat. 53 Solventibus autem ipsis pul. lum, dixerunt eis domini ejus, Quare solvitis pullum ? 24 Ipsi veró dixerunt, Quoniam eo opus est Domino. 55 Duxerunt igitur eum ad Je- sum: et pallis sus pullo injectis, imposuerunt Jesum. 56 Eunte autem ipso, substerne- bant pallia sua mn viá. $7 Et quum jam appropinquaret ad descensum montis Olearum, coe- pit omnis multitudo discipulorum gaudentium laudare Deum voce mag- nà de omnibus quas viderant virtuti- bus ; . 88 Dicentes, Benedictus esto rex ille qui venit in nomine Domini: pax in coelo, et gloria in oczs altissi- mis. 59 Et aliqui Pharisaeorum e turbá dixerunt ei, Praeceptor, objurga dis- cipulos tuos. 40 Ipse veró respondens dixit eis, TDico vobis, si siluerint isti, mox la- pides clamitaturos. 41 Et ut appropinquavit, visá urbe, flevit super eà, ! 42 Dicens, Si vel tu. nósses hoc saliem tuo die, quae ad pacem tuam [7 pertinent: Bed ea nunc occulta sunt oculis tuis. 43 Nam veniet tempus adversum te, quo cireumjicient tibi inimici tui vallum, et cireumcingent te, et con- stringent undique: 44 Teque solo aequabunt, et filios tuos mtus, neque relinquent in te la- pidem super lapidem ; eo quód non noveris tempus illud visitationis tuae. 45 Etingressus in templum, coepit eicere eos qui vendebant in eo, et emebant ; 46 Dicens eis, Scriptum est, Do- mus mea, domus precationis est: vos autem fecistis eam speluncam latro- num. 47 Et docebat quotidie in templo. Primarii veró sacerdotes, et scribae, et prmores plebis studebant eum perdere. 48 Nec inveniebant quid facerent : totus enim populus pendebat ab ipso, quum eum audiebat. CAP. XX. , T factum est quodam dierum il- lorum, ut quum ipse doceret populum in templo, et evangelizaret, supervenerint primarii sacerdotes et Scribae cum senioribus ; 2 Etalloquuti sint eum, dicentes, Dic nobis quà auctoritate ista facias ? aut quis ille sit qui dedit tibi istam auctoritatem. 5 Respondens autem Jesus dixit eis, Interrogabo vos et ego rem quan- dam: dicite igitur mihi, 4 Baptismus Joannis e coelo erat, àn ex hominibus ? 5 Atilli ratiocinati sunt apud se, dicentes, Si dixerimus, E coelo; di- cet, Quare ergo non credidisüs e1? 6 Sin autem dixerimus, Ex homi nibus; tota plebs lapidabit nos: per- suasa enim est, Joannem prophetam fuisse. 7 Responderunt igitur se nescire unde esset. 8 Tunc Jesus dixit eis, Nec ego dicam vobis quà auctoritate haec fa- ciam, I LUCA, XX. 9

Coepit autem dicere ad glebem parabolam hane; Quidam plahtavit vineam, et elocavit eam agricolis : et peregré abfuit multum temporis. 10 Sed suo tempore misit servum ad agricolas illos, ut sibi darent ex fructu vineae: agricolae autem illi caesum illum ablegaverunt inanem. 11 Jie veró perrexit, et alterum servum misit: at ipsi hune quoque caesum et contumeliis affectum able- gaverunt inanem. 12 Et perrexit mittere tertium : at ili et istum vulneratum ejece- runt, 15 Dixit igitur dominus vineae, Quid faciam ? mitiam filium illum meum dilectum; utique quum hunc viderint, reverebuntur. 14 Viso autem eo agricolae col- loquuti sunt inter se, dicentes, Iste est haeres: venite, trucidemus eum, ut nostra fiat haereditas. 15 Et ejectum eum extra vineam, 99 Licet nobis triputum dare Cae- sari, an non? 93 Animadversá autem eorum cal- liditate, dixit eis, Quid me tenta- tis? 24 Ostendite mihi denarium ; cu- jus habet imaginem et inscriptionem ? Respondentes autem dixerunt, Cae- saris. 25 Tum dixit eis, Reddite igitur. quae sun? Caesaris, Caesari; et quae sunt Dei, Deo. 26 Ktaque non potuerunt ejus ver- ba capere coram plebe: ct mirati su- , per ejus responso, siluerunt. 27 Accedentes autem quidam Sadducaeorum, qui contendunt non esse resurrectionem ; eum, interrogürunt 28 Dicentes, Praeceptor, Moses seripsit nobis, Si eujus frater mortuus fuerit habens uxorem, et sine liberis mortuus fuerit, ut ejus frater accipiat uxorem illam, et excitet semen fratri trucidárunt. Quid ergo faciet eis do- minus vineae ? 16 Veniet et perdet agricolas istos, et dabit vineam aliis. Joc autem quum audissent, dixerunt, Absit. 17 llle veró intuitus eos ait, Quid illud est ergo quod scriptum est, Quem lapidem reprobaverunt aedifi cantes, is faclus est caput anguli ? 18 Quisquis ceciderit super illum lapidem confringetur; super quem autem ceciderit, dissipabit eum. 19 Tum studuerunt primarii sacer- dotes et scribae injicere in eum ma- nus eo ipso momento; sed timuerunt plebem : cognoverunt enim eum ad- versüs ipsos dixisse similitudinem is- tam. 90 Itaque observantes eum, mise- runt insidiatores, qui se justos esse simularent; ut carperent ejus sermo- nem, traditurі eum imperio et potes- tati praesidis: — 21 Qui interrogaverunt eum, di- centes, Praeceptor, scimus te recté dicere et docere, nec accipere per- sonam, sed viam Dei in veritate docere : 94 suo. 29 Septem ergo fratres fuerunt; quorum primus, acceptà uxore, mor- tuus est sine liberis. 30 Accepit igitur eam secundus, qui et ipse mortuus est sine liberis. $1 Deinde tertius accepit eam: iti dem autem et illi septem : nec reli- querunt liberos, et mortui sunt. $2 Post omnes autem mortua est mulier. 55 Inresurrectione ergo, cujus eo- rum erit uxor? nam illi septem ha- buerunt eam uxorem. 54 Tum respondens dixit eis Je- sus, Filii hujus aevi ducunt uxores, et nuptum dantur ; 55 Qui veró digni habiti fuerint qui aevum illud consequantur, et resurrectionem ex mortuis, neque ducunt uxores, neque nuptum dan- tur : 56 Nee enim mori possunt am- pliüs: pares enim angelis sunt: et filii sunt Dei, quum sint filii resurrec- tionis. $27 Mortuos autem suscitatum iri, etiam Moses indicavit in rubo, quum LUCA, XXI. dicit Dominum Deum AÁbrabami, et centes, Deum Isaaci, et Deum Jacobi. 38 Deus autem non est mortuo- rum, sed vivorum .Deus; omnes enim vivunt ei. Praeceptor, quando haeo erunt? et quod erzt. signum quando futura sunt ista? 8 . 59 Respondentes autem ei quidam ex scribis dixerunt, Praeceptor, bene dixisti. Ipse veró dixit, Videte ne sedu- camini; multi enim venient sub no- mine meo, dicentes, Ego sum Chris- tus; et tempus illud appropinquat : ne igitur sequimini eos, 40 Nec ampliüs audebant eum quicquam interrogare. 41 Dixit autem eis, Quomodo di- cunt Christum filium esse Davidis ? 429 Et ipse David dicit in libro Psalmorum, Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dextram meam, 45 Usquedum posuero inimicos 9 Quum veró audieritis bella et exagitationes, ne consternamini ; oportet enim ista primüm fieri, sed non statim erit finis. 10 Tunc dixit eis, Insurget gens in gentem, et regnum in regnum : 11 tuos scabellum pedum tuorum. 44 David ergo Dominum eum vo- cat, et quomodo filius ejus est ? 45 Audiente veró toto populo dix- it discipulis suis, Et magni terraemotus erunt singulis locis, et fames, 2c pestilentiae, et terriculamenta, et signa e coelo magna erunt. 19 Sed ante haec ommia injicient vobis manus, et vos persequentur, tradentes in conventus et carceres, 46 Cavete a scribis qui volunt ambulare stolati, et amant saluta- tiones in foris, ac primos consessus in conventibus, et primos accubitus in coenis ; . 47 Qui devorant domos viduarum, et in speciem precibus longis utun- tur: isti recipient gravius judicium. CAP. XXI. NTUITUS autem vidit divites - immittentes dona sua in pazo- phylacium. 9 Vidit autem etiam quandam vi- duam pauperculam conjicientem illüc minuta aereola duo : 5 Xt dixit, Veré dico vobis, vidua haec pauper conjecit amplius

quàm omnes. 4 Nam omnes hi ex eo quod sibi redundat, conjecerunt quae donarent Deo: baec autem conjecit ex pe- nurià suá totum victum quem habe- bat. 5 € Et quibusdam dicentibus de templo, quód pulchris lapidibus ae donariis ornatum esset, dixit, 6 Haeccinespectatis? venient dies quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. 7 Interrogaverunt autem eum, di- adductos ad reges ac praesides, prop- ter nomen meum. 18 Haec autem cedent vobis testi- monio. 14 Háabete igitur fixum in cordibus vestris, non praemeditari defensio- nem. 15 Ego enim dabo vobis os, et sa- pientiam, cui non poterunt contradi- cere, neque resistere, ommes qui se vobis opponent. 16 Prodemini autem etiam a pa- rentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis: et morte muletandos eura- bunt aliquos ex vobis : 17 Et eritis exosi omnibus propter nomen meum. 18 Sed pilus capitis vestri non pe- ribit. 19 Per tolerantiam vestram possi- dete animas vestras. 20 Quum autem videritis Hieroso- lymam cingi ab exercitibus, tunc ag- noscite appropinquare vastationem ejus. 21 "Tunc qui hh Judae sunt, fugi- ant in montes; et qui intra eam, ex- cedant; et qui in agris, non ingre« diantur in eam. 22 Nam hi sunt díes ultionis, ut impleantur omnia quae scripta sunt, LUCA, XXII. 25 Vae autem praegnantibus et lactantibus in illis diebus! erit enim necessitas magna in hác regione, et ira in populo isto. 24 Et cadent acie gladii, et captivi ducentur in omnes gentes: et Hiero- solyma caleabitur a gentibus, usque- quo impleantur tempora gentium. 25 'Tune erunt signa in sole, et templo: noctu veró exiens, pernoc. tabat in monte qui vocatur Olearum. 58 Ex totus populus diluculo ve- niebat ad eum, ut eum audiret in templo. CAP. XXII. PPROPINQUABAT autem festum azymorum, quod dicitur luná, et stellis ; et in terrà anxietas gentium ín consilii inopi, resonante mari et salo ; 26 Exanmatis hominibus prae ti- more et exspectatione malorum eorum quae invadent in orbem terrarum ; nam potestates coelorum concutien- tur. 27 Et tunc videbunt Filium homi- nis venientem in nube cum yotentiá et glorià multà. 28 Quum autem haec fieri. incipi- ent, suscipite, et attollite capita ves- tra, quoniam appropinquat redemptio vestri. 29 Dixit etiam eis parabolam, Ínquiens, Videte ficum et onmes. ar- bores : $0 Quum jam emiserint ,folta, vos €as cernentes per vos ipsos agnoscitis iam propé esse aestatem : S1 Ita et vos, quum videritis haec fieri, agnoscite propé esse regnum Dei. 32 Amen dico vobis, Nequaquam praeterierit haec. aetas quousque Aaec omnia facta fuerint. $5 Coelum et terra praeteribunt, verba autem mea nequaquam praeter- ibunt. ' 84 Cavete autem vobis, nequando Braventur corda vestra crapulà et ebrietate, et curis hujus vitae, et re- penté vobis superveniat dies ille, 55 Nam ut laqueus invadet in om- nes qui habitant in superficie totius terrae, 56 Excubate igifür, ommi tem- pore rogantes ut digni habeamini qui effugiatis ista omnia quae futura sunt, et consistatis ante Filium ho- minis. 97 $ Docebat autem interdiu in 96 Pascha : 2 Et quaerebant primarii sacerdotes etseribae quomodo eum interime- reni: timebant enim plebem. $ Introiit autem Satanasin Judam cognominatum Iscariotem, qui erat e numero Z/lorum duodecim. 4 Abiens igitur colloquutus est eum primariis sacerdotibus ac prae- fectis templo, quomodo ipsis eum pro- deret. 5 Qui gavisi sunt; et pacti se da- turos ei pecuniam. G Ipse veró spopondit ; quaerebat- que opportunitatem eum ipsis traden- di absque turbá. 7 € Venit autem dies azymorum, quo oportebat mactari pascha. 8 Misit igitur Petrum et Joannem, dicens, Profecti parate nobis pascha, ut vescamur. 9 Ipsi veró dixerunt ei, Ubi vis paremus lud ? 10 At ille dixit eis, Ecce, post- quam introleritts in urbem, occurret vobis quidam aquae amphoram baju- lans; sequimini eum domum illam in quam ingredietur. : 11 Ei dicite patrifamilias illius do- müs, Dicit tibi Praeceptor, Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipu- lis meis edam? 12 Tuneipse monstrabit vobis coe- naculum magnum stratum : ilie pa- rate pascha. 18 Profecti veró invenerunt omnia prout dixerat eis; et paraverunt pascha. 14 Quum autem adesset const/tue tum illud tempus, discubuit, et duo- decim apostoli cum eo, 15 Et dixit eis, Desiderio deside» ravi hoc pascha edere vobiseum, on- tequam ego patiar. LUCA, XXII. 16 Dico enim vobis me non am- pliüs esurum ex eo, usquequo com pletum fuerit in regno Dei. 17 Et accepto poculo, quum gra- tias egisset, dixit, Accipite hoc, et partimini vobis ipsis. .. 18 Dico enim vobis me non bibi- turum ex fructu vitis, usquequo reg- num Dei venerit. 19 Et accepto pane, quum gratias egisset, fregit; et dedit eis, dicens, Hioc est corpus meum quod pro vobis datur: hoc facite in mei commemo- rationem. 20 Itidem etiam dedt eis poculum, postquam coenásset, dicens, Hoc po- culum es£ novum illud foedus per 'sanguinem meum, qui pro vobis ef- funditur. 21

Caeterüm ecce, manus ejus qui me prodit, mecum es£ in mensá. 22 Et Filius quidém hominis, prout definitum est, abit: veruntamen vae homini illi per quem proditur ! 25 'lunc ipsi coeperunt mutuó quaerere inter se de hác re; ecquis nimirum ex ipsis esset hoc facturus. 24 Orta est autem etiam de hoc contentio inter eos, quis eorum vide- retur esse maximus. 25 Ipse veró dixit eis, Reges gen- Simon, ecce, Satanas appetit vos, quos ventilaret sicut triticum ; $2 Sed ego rogavi pro te, ne de- ficiat fides tua: tu igitur aliquando, quum te converteris, confirma fra- tres tuos, $3 Ipsi veró dixit ei, Domine, te- cum paratus sum et in carcerem et ad mortem proficisci. $4 Atille dixit ei, Dico tibi, Pe- tre, nequaquam emittet vocem hodie gallus, priusquam ter neges quód tu me noveris. 55 Dixit etiam eis, Quando misi vos absque crumená et perà et soleis, num quid defuit vobis ? Ipsi veró dixerunt, Nihil. 56 Dixit ergo eis, Át nunc, qui crumenam habet, sumat eam, simi- Jiter et peram: et qui non habet, vendat pallium suum, et emat gla- dium. 27 Dico enim vobis, adhuc opor- tere scriptum istud in me perfici ; istud, znquam, Et cum sceleratis nu- meratus est; nam ea quae scrzpía sunt de me, finem habent. $8 At illi dixerunt, Domine, ecce duo gladii hic. Satis est. Ipse veró dixit eis, $9 € Etegressus, profectus est ex tium dominantur eis, et qui habent eos in potestate, benefici vocantur. 26 Vos autem non ita estote :. sed qui maximus est inter vos, esto sicut qui minimus est; et qui antecedit, sicut qui ministrat. 27 Nam uter major est, qui discum- bit, an qui ministrat ? nonne qui dis- cumbit? Át ego sum inter vos ut qui ministrat. 28 Vos autem ii estis qui per maensistis mecum in tentationibus meis. 29 Ego veró paciscor vobis, prout pactus est mihi Pater meus, reg- num; 50 Ut edatis et bibatis in mensá meá in regno meo, et sedeatjs super thronos, judicantes duodecim tribus lsrael. $1 Dixit etiam Dominus, Simon, 97 more in montem Olearum : sequuti Sunt autem. eum etiam discipuli ejus. 40 Quum veró pervenisset ad eum locum, dixit eis, Precamini, ne intro« eatis in tentationem. 41 'Tum ipse avulsus ab eis quasi ad jactum lapidis, positisque genibus precatus est, 492 Dicens, Pater, si velles trans- ferre poculum hoe a me: verunta- nen non mea voluntas, sed tua fiat. 45 Conspectus est autem et ange- lus e coelo corroborans eum. 44 Et ipse constitutus ni angore, intentiüs orabat." Erat autem sudor ejus quasi grumi sanguinis descen- dentes in terram. 45 Et quum surrexisset a preca- tione, venissetque ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitià ; Ld LUCA, XXIII. 46 Et dixit eis, Quid dormitis? Surgite, et precamini, ne introcatis in tentationem. 47 Adhuc autem eo loquente, ecce turba; et is qui dicebatur Judas, unus ex illis duodecim, praeibat eis, et appropinquavit Jesu, ut osculare- iur eum. 48 Jesus autem dixit ei, Juda, osculo Filium: hominis prodis ? 49 Videntes autem ii qui circa ip- sum erant, quod futurum erat, dixe- runt ei, Domine, pereutiemusne gla- dio ? 50 Et quidam ex ipsis percussit servum pontificis maximi, et abstulit aurem ejus dextram. 51 Respondens autem Jesus dixit, Sinite hue usque. Et tactá illius au- riculá, sanavit eum. 52 Dixit autem Jesus iis qui ad- versüs ipsum venerant, nempe pri- mariis sacerdotibus, et praefectis tem- plo, et senioribus, Ut adversüs la- tronem exiistis cum pladiis ie fus- tibus ? 58 Quum quotidie vobiscum essem m templo, non extendistis manus in me: sed haec est hora illa vestra, et potestas tenebrarum. 54 Comprehensum autem eum duxerunt, et introduxerunt domum pontificis maximi Petrus veró se- quebatur procul. 55 Quumque accendissent ignem 1n medio aulae, atque unà consedis- sent, sedit et Petrus inter eos. 56 Quum autem eum vidisset an- hue ipso loquente, vocem emisit gal- lus. 61 Tum conversus Dominus in- tuitus est Petrum : et recordatus est Petrus sermonis Domini, quomodo nimirum dixerat ipsi, Priusquam gal- lus vocem emiserit, ter me abnega- bis. 62 Et egressus foras Petrus flevit amaré. 63 € At ii qui unà tenebant Je- sum, illudebant ei, caedentes eum : 64 Etquum eum obvolvissent, ver- berabant faciem ejus, et interrogabant eum, dicentes, Vaticinare quis sit qui te percussit. 65 Et alia multa conviciantes di- cebant in eum. 66 € Et ut ortug est dies, coactum fuit presbyterium populi, et primarii Sacerdotes, et scribae, et adduxerunt eum in suum consessum, 67 Dicentes, Num tu es ille Chris- tus? die nobis. Dixit autem eis, Si vobis dixero, nequaquam credetis : 68 Quód si etiam interrogavero, nequaquam respondebitis mihi, neque me absolvetis. 69 Ab hoc tempore erit Filius ho- minis sedens ad dextram potentiae Da. 70 Dixerunt autem omnes, Tu ergo es Filius ille Dei? Ipse ver dixit eis, Vos dicitis, nam ego sum. 71 Atilli dixerunt, Quid ampliàs egemus testimonio ? Ipsi enim audi-- vimus ex ore ipsius. cila quaedam sedentem ad ignem, latentis in eum oculis, dixit, Et iste cum eo erat. 57 lpse veró abnegavit eum, di- cens, Mulier, non novi

eum. 58 Et pauló póst alius videns eum, dixit, Et tu ex Ipsis es. Petrus verà ait, Heus tu, non sum. 59 Et interpositá quasi horà unà, alius quidam zd asseverabat, dicens, Veré et iste cum illo erat: etenim Galilaeus est. 60 Ait autem Petrus, Ieus tu, nescio quid dicas. Et illico, ad- CAP. XXIII. UM surgens universa multitudo eorum, duxit eum ad Pilatum. 2 Coeperunt autem eum accusare, dicentes, Comperimus istum perver- tere gentem, et velare tributa dare Caesari, dicendo se Christum, éd est, regem esse. 5 Pilatus ante interrogavit eum dicens, T'une es Itex ille Judaeorum? Ipse veró respondens ei dixit, 'Iu dicis. 4 Ait veró Pilatus ad primarios 98 LUCA, sacerdotes et turbam, Nullam inve- nio noxam in hoc homine. 5 At iili invalescebant, dicentes, Concitat populum, docens per uni- versam Judaeam, exorsus & Galilaeà huc usque. 6 Pilatus veró, audit& Galilaeà, in- terrogavit num homo iste Galilaeus esset. 7 Et quum cognovisset eum ad Herodis potestatem pertinere, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ilie- rosolymis erat per eos dies. 8 Herodes autem viso Jesu ga- visus est valdó:; nam a multo tem- : . EA pore cupiebat eum videre, eó quód sudivisset multa de eo; et spera- ret se signum aliquod visurum ab eo fieri. 9 Interrogavit autem eum mul- to sermone; sed ipse nihil ei re- spondit. 10 Adstabant autem primarii sa- cerdotes et scribae magná contentione eum aceusantes. 11 Herodes autem, cum militibus suis, quum eum pro nihilo habuisset, et illusisset e, amictum veste splen- didà remisit ad Pilatum. 12 Et facti sunt amici inter sese Pilatus et Herodes eo ipse die: nam antea inimici erant inter sese. 13 Pilatus veró, convocatis prima- riis sacerdotibus, et magistratibus, ac populo, 14 Dixit eis, Obtulistis mihi hunc homínem tanquam avertentem popu- lum: et ecce, ego in vestri conspec- tu quaestione habità, nullam noxam inveni in homtne isto, ex iis de qui- bus accusatis eum, 15 Sed ne Herodes quidém ; nam remisi vos ad illum ; et ecce, nihil dignum morte factum est ab eo. l6 Castipatum ergo eum dimit. tam. 17 (Necesse autem habebat dimit- tere eis singulis festis unum quem- piam.) 18 Exclamavit autem simul uni- versa turba, dicens, "Tolle hunc. di- mitte veró nobis Barabbam : 99 XXIII. 19 (Qui erat propter seditionem quandam, et caedem factam in uxbe, conjectus in carcerem.) 20 Rursus ergo Pilatus alloquutus est eos, volens dimittere Jesum. 21 Ipsi veró reclamabant, dicentes Ctucifige, crucifige eum. 22 ille autem tertió dixit eis, Quid enim iste mali fecit? nullun noxam capitalem inveni in eo: castigatum ergo eum dimittam. 25 Atilli instabant vocibus mag- nis petentes ut ipse crucifigeretur 3 et invalescebant voces eorum ac pri- mariorum sacerdotum, 24 Tum Pilatus secundàüm eos judicavit, ut fleret quod ipsi pete- bant. 25 Dimisit autem eis ilum qui propter seditionem et caedem con- jeetus fuerat in carcerem, quem peti- erant: Jesum veró tradidit ille eo- rum voluntati. 26 € Quum igitur abducerent eum, prehenso Simone quodam Cyrenaeo, qui veniebat rure, imposuerunt ei crucem ferendam poné Jesum. 27 Sequebatur autem eum magna multitudo populi, et mulierum, quae et plangebat et Jamentabatur eum. 28 Conversus autem ad eas Jesus, dixit, Filiae Hierusalem, ne flete de me; verüm de vobisipsis flete, et de liberis vestris . 29 Nam ecce, venient dies quibus dicent, Beatae steriles, et uteri qui non genuerunt, et ubera quae nom lactaverunt. 50 Tum incipient dicere montibus, Cadite in nos; et collibus, Operite nos. $1 Nam si in virente ligno ista faciunt, in arido quid fiet ? 52 Ducebantur autem etiam alü duo, qut erant malefici, cum eo ne- candi, $5 € Quum igitur venissent in lo- cum qui vocatur Calvaria, illie cru- cifixerunt eum, et maleficos illos ; vnum ad dextram, alterum ad sinis» tram, $4 Jesus autem dicebat, Pater, re» LUCA, mütte hoc ipsis; nesciunt enim quid faciant. Partientes veró vestimenta ejus, jecerunt sortem. $5 Et stabat populus spectans: sannis autem excipiebant eum etiam primores cum eis, dicentes, Alios servavit; servet seipsum, si hic est Christus ille electus ille Dei. $6 Illudebant autem etiam ei mi- lites, accedentes, et acetum ei offe- rentes, $7 Dicentesque, Si tu es Rex ille Judaeorum, serva temetipsum. $8 Erat autem etiam inscriptio scripta super eum literis Graecis, et Romanis, et Hebraicis; HIC EST REX ILLE IVDAEORVM. $9 « Unus autem ex maleficis qui erant suspensi, conviciabatur ei, di- cens, Si tu es Christus ille, et teipsum ei nos serva. 40 Respondens autem alter objur- gavit eum, dicens, Ne tu quidem Deum times, quum in eàdem sis dam- natione? 41 Xi nos quidem justé (nam dig- na factis recipimus ;) iste veró nihil indecens fecit. 42 Dixitque Jesu, Domme, me- mento mei, quum veneris in regnum tuum. 48 Tunc dixit ei Jesus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. 44 € Erat autem quasi hora sexta, et tenebrae factae sunt in totà regione usque ad horam nonam. 45 Xt obtenebratus est

so], et au- laeum templi fissum est medium. 46 Quumque clamásset voce mag- nà Jesus, ait, Pater, in manus tuas depono spiritum meum: Et quum naec dixisset, expiravit. 47 Quum vidisset autem. centurio quod factum fuerat, glorificavit De- um, dicens, Veré hic homo justus erat, 48 Xt ommis turba quae simul ad hoc spectaculum accesserat, spectans quae facta fuerant, verberans pectora sJ& revertebatur. 49 Stabant autem omnes noti ejus procul et mulieres quae erant eum 100 XXIY. unà sequutae a Galilaeà, videntes ista. 50 «4 Tum ecce, quidam nomine Josephus, senator, vir bonus ae justus, 51 (Qui non assensus fuerat con- ' silio ac faeto eorum,) ortus Arima- ihaeá, civitate Judaeorum ; qui etipse exspectabat regnum Dei : 52 Hie, inguam, adiens Pilatum, petiit corpus Jesu. 58 Et detractum illud involvit sindone, posuitque illud in monu- mento quod erat in saxo incisum, in quo nondum quisquam positus fu- erat. 54 Porró dies erat parasceves, et sabbatum succedebat. 55 Subsequutae etiam mulieres quae cum eo venerant ex Galilaeáà, spectá- runt monumentum, et quomodo po- situm esset corpus ejus. 56 Reversae veró paraverunt aro- mata et unguenta; ac sabbato qui- dem quieverunt, seeundüm manda- tum. CAP. XXIV. RIMO autem die hebdomadis, profundo diluculo iverunt ad monumentum, ferentes quae para- verant aromata, et nonnullae cum ipsis. 2 IÍnvenerunt autem saxum avolu- tum à monumento. 5 Et ingressae non invenerunt corpus Domini Jesu. 4 Et factum est, ut dum in eá re haesitarent, tum ecce, duo viri super« venerint eis, induti vestibus fulguran- tibus : 5 Quum autem expavefactae incli- narent faciem in terram, dixerunt eis, Quid inter mortuos quaeritis eum qui vivit ? 6 Non est hic, sed suscitatus est. mementote, ut loquutus sit vobis, quum adhuc in Galilaeà esset, 7 Dicens, Oportet Filium hcminis tradi in manus hominum peccato- rum, etcrucifigi, et die tertio resur- ere LUCA, 8 Recordatae sunt igitur verbo- rum illius, 9 Et reversae a monumento an- wunciaverunt haec omnia illis unde- cim, et reliquis omnibus. XXIV 22 Sed et muliéres quaedam ex nobis perculerunt nos, quae diluculo venerunt ad monumentum : 23 Et non invento ejus corpore venerunt, dicentes se et am appariti- 10 Erant autem Maria Magdalene, et Joanna, et Maria Jacobi mater, et reliquae cum ipsis, quae haec dicebant onem angelorum vidisse, qui discunt eum vivere. apostolis. . 11 Sed visa sunt apud eos quasi deliranentum verba ipsarum ; neque crediderunt eis. 12 Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum : etquum introspex- isset, videt lintea sola Ze jacentia ; abiitque, apud semetipsum mirans factum. 13 Et ecce, duo ex iis ibant eo ip- so die in vicum distantem stadiis sex- aginta ab Hierusalem, cui vico nomen est Emmaus. 14 Et colloquebantur inter se de istis omnibus quae evenerant. 15 Et factum est, ut dum collo- querentur, et se mutuó rogitarent, ipse Jesus accederet, et unà iter faceret cum ipsis. 16 Oculi autem eorum tenebantur, ne ipsum a;noscerent. 17 Dixit autem eis, Qui sunt hi sermones quos confertis inter vos ambulantes ? et quid estis tetrico vultu ? 18 Respondens autem alter, cui nomen Cleopas, dixit ei, 'Tu solus eommoraris iHierosolymae, et non nost quae in ea facta sunt his die- bus ? 19 Ipse veró dixit eis Quae? At illi dixerunt ei, Quae facta sunt Jesu Nazareno, qui fuit propheta potens reipsá et verbis coram Deo et toto po- ulo : 20 Quomodo eum tradiderunt prin- cipes sacerdotum et magistratus nos- iri, ut morte damnaretur, et crucifixe- runt eum. 21 Nos autem sperabamus illum esse qui redempturus esset Israelem: atqui praeter haec omnia, tertium hunc diem agit hodie ex quo haec 24 Etabierunt quidam eorum qut erant nobiscum ad monumentum, et ita invenerunt prout mulieres dix- erant ; ipsum veró non viderunt. 25 Tum ipse dixit eis, O amentes et tardi corde ad credendum omnibus quae loquuti sunt prophetae ? 26 Nonne haec oportuit pati Chris- tum, et introire in gloriam suam ? 27 Et exorsus a Mose et omnibus prophetis, interpretabatur illis in om- nibus Scripturis quae de se scripta erant. 28 Appropinquürunt igitur vico, in quem proficiscebantur; et ipse si- mulabat se longiüs ire, 29 Sed ipsi adegerunt eum, di- centes, Mane nobiscum, quoniam ad- vesperascit, et inclinavit dies. — In- gressus est igitur ut maneret cum eis : 50 Xtfactum est quum accubuisset cum eis, sumpto pane, benedixit, et fractum porrexit eis. 51 Adaperti sunt autem oculi eo- rum, et agnoverunt eum; sed ipse ablatus est ex eorum conspectu. 52 Tum alter ad alterum dixerunt, Nonne cor nostrum ardebat in nobis, dum loqueretur nobis in vià, et dum adaperiret nobis Scripturas ? $5 Et surgentes eo ipso momento, reversi sunt Hierosolymam, et inve- nerunt congregatos illos undecim, et €os qui cum Jpsts erant : 54 Et qui dicebant, Suscitatus est Dominus veré, et conspectus est Si moni, . 55 'Tum ipsi exposuerunt es quae &esta erant in vià, et ut fuerat a se agnitus in fractione

panis. $6 € Haec autem ipsis loquentibus, stelit ipse Jesus in medio eorum, et dixit eis, Pax vobis. facta sunt. $7 Consternati veró et expave 101 JOANNES, I. 'acti, videbantur sibi spiritum conspi- cere. $8 Tunc dixit eis, Quid turbati es- tis, et quare disceptationes subeunt corda vestra ? $9 Videte manus meas et pedes meos; nam egoipse sum: contrec- late me, et videte: nam spiritus car- nem et ossa non habet, prout me conspicitis habere. 40 Et quum hoc dixisset, ostendit eis manus àc pedes. 41 Adhuc autem ipsis non creden- tibus prae gaudio, et mirantibus, dixit eis, Habetis hie esculentum aliquid ? 42 Tum ipsi porrexerunt ei par- tem piscis assi, et aliquid ex favo apiario : 48 Quae ille accepit, etin eorum conspectu comedit. 44 Dixitque eis, Hi sunt sermones quos loquutus sum vobis, quum ad- huc essem vobiscum, oportere im- pleri omnia quae scripta sunt in lege 45 Tunc aperuit eorum mentem ut intelligerent Scripturas : 46 Etdixit eis, Ita scriptum est, et ita oportuit Christum pati, et resur gere à mortuis tertio die : . 47 Et praedicari ejus nomine resi- piscentiam ac remissionem peccato- rum apud omnes gentes, incipiendo ab urbe Hierosolymorum. 48 Vos autem estis horum testes. 49 Et ecce, ego emittam promis- sum Patris mei in vos: vos autem manete Kierosolymis usquequo in- duamini virtute ex alto. 50 € Eduxit autem eos foràs ad Bethaniam usque: et, sublatis mani- bus suis, benedixit eis. 51 Et factum est, ut dum ipse be- nediceret eis, disjunctus ab eis sur- sum ferretur in coelum. 52 Ipsi autem adorato eo reversi sunt Hierosolymam cum gaudio mag- no. 58 KErantque omni femporein tem« Mosis, et Prophetis, et Psalmis, de me. plo, laudantes et benedicentes Deo. Amen. EVANGELIUM secundim JOANNEM, CAP. I. N principio erat Sermo ille, et I Sermo erat apud Deum, eratque ille Sermo Deus. 2 Hic Sermo erat in principio apud Deum. : 5 Omnia per hune Serz:onem facta. sunt, et absque eo factum est nihil quod factum sit. 4 In ipso vita erat, et vita erat Lux illa hominum. 5 Et lux ista in tenebris lucet, sed ienebrae eam non comprehenderunt. 6 «4 Exstitit homo missus a Deo, eui nomen Joannes. 7 ls venit ad dandum testimo- nium, zd est, ut testaretur de illà luce, ut omnes per eum crederent. 9 Hic erat Lux illa vera quae illu- minat omnem hominem venientem in mundum. 10 In mundo erat, et mundus yer eum factus est; sed mundus eum non agnovit, 11 Ad sua venit, et sui eum non exceperunt. 12 Quotquot autem eum excepe- runt, dedit eis hoc jus, ut filii Dei sint facti, nempe iis qui credunt in nomen ejus : 13 Qui non ex sanguine, neque ex libidine carnis, neque ex libidine viri, sed ex Deo geniti sunt. : 14 Et Sermo ille factus est caro, et commoratus est inter nos, (et specta- vimus gloriam ejus, gloriam, Znquam, 8 Non erat ille Lux illa, sed mZssus fuit ut testaretur de illà Luce. 102 vt unigeniti, egressi a Patre,) plenus gratiae ac veritatis. JOANNES, I. 15 Joannes testatus est de eo, et me venit vir qui antepositus est mihi, clamavit, dicens, Hic est de quo dice- bam, Js qui pone me venit antepositus est mihi; quia prior me erat. 16 Et ex plenitudine ipsius omnes accepimus, et gratiam pro gratiá, 17 Nam lex illa per Mosen data est; gratia et veritas per Jesum Chris- tum praestita est. . 18 Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille Filius qui est in sinu Patris, ille nobzs exposuit. 19 Hoc etiam est testimcnium Jo- annis, quando miserunt Judaei Hie- rosolymis sacerdotes et Levitas, ut interrogarent eum quisnam ipse es- set. 20 Et professus est, neque nega- vit: professus est, Znquam, se non esse Christum illum. 21 Tune interrogaverunt eum, Quid ergo es? "Tune es Elias? Jp- se vero dixit, Non sum. Et ilii Es tu propheta ille? Qui respondit, on. 22 Dixerunt ergo ei, Quis es? ut responsum demus iis qui miserunt nos: quid dicis de teipso ? 23 Ait, Ego sum vox clamantis in deserto, Complanate viam Domi- ni, prout dixit Esaias propheta. 24 Qui vero missi fuerant, erant ex Pharisaeis, 25 Etinterrogaverunt eum, ac dix- erunt ei, Cur ergo baptizas, si tu non es Christus ille, neque Elias, neque propheta ille ? 26 Respondit eis Joannes dicens, Ego baptizo aquá; sed in medio vestrüm stat quem vos non nóstis; 27 Mic ille est qui pone me venit, qui mihi antepositus est: cujus sole- &rum ego non sum dignus qui solvam corrigiam, 28 Haee Bethabarae facta sunt se- cus Jordanem, ubi Joannes baptiza- bat. 29 € Postero die videt Joannes Je- sum venientem ad se, et ait, Ecce Agnus ille Dei qui tollit peccatum mundi, 20 Hie est de quo dicebam, Pone 108 quia prior me erat. 91 Átego non noveram eum: sed ut manifestus fiat Israeli, propterea veni ego baptizans aquà. 52 'Tum, énquam, testatus est Jo- annes, dicens, Conspexi Spiritum de- scendentem quasi columbam e coelo, qui etiam mansit super eum. 58 Etego non noveram eum ; sed qui misit me ut baptizarem aquá, ille mihi dixerat, Super quem videris Spiritum descendentem, ac manen- tem super eum, hic est qui baptizat Spiritu Sancto. 54 Ego

igitur vidi, et testor hune esse Filium illum Dei. $5 € Postero die iterum stabat Jo- annes, et ex discipulis ejus duo: 56 Etintuitus Jesum ambulantem, dixit, Ecce Agnus ille Dei. 57 Audierunt autem eum duo illi discipuli loquentem, et sequuti sunt Jesum. $8 Conversus veró Jesus, et con- Spicatus eos sequentes se, dicit eis, 59 Quid quaeritis? Illi veró dixe- runt ei, Rabbi (quod dicitur, si inter- preteris, Praeceptor,) ubi moraris ? 40 Diciteis, Venite et videte. Ve- nerunt videruntque ubi moraretur; et apud eum manserunt diem illum; hora enim erat quasi decima. 41 Erat Andreas, frater Simonis Petri, unus ex duobus, qui audierant üla ex Joanne, et sequuti fuerant eum. 42 Invenit hic prior fratrem suum Simonem, et dixit ei, Invenimus Mes- siam illum; quod est, si interpreteris, Christus ille. 45 Etadduxiteum ad Jesum. In- tuitus autem eum Jesus dixit Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod esf, si interpreters, Petra. 44 Postero die voluit Jesus abire in Galilaeam: invenit autem Philip- pum, et dixit ei, Sequere me. 45 Erat veró Philippus ex Beth- saidà, civitate Andreae et Petri. 46 Invenit Philippus Nathanaé JOANNES, II. lem, et dicit e, Invenimus zZilum de quo scripsit Moses in lege, et prophe- tae, nempe Jesum filium illum Jose- phi, illum ex urbe Nazarethà. 4" 'Tum dixit ei Nathanael, Ab urbe Nazarethà potest aliquid boni es- se? Dixit ei Philippus, Veni et vide. 48 Vidit Jesus Nathanaelem veni- eutem ad se, et dixit de eo, Ecce veré Israelita in quo dolus non est. 49 Dixit ei Nathanael, Unde me nósti? Respondit Jesus, et dixit ei, Priusquam te Philippus vocaret, quum esses subter ficum, videbam te. 50 Respondit Nathanagl, et dixit ei, Rabbi, tu es ille Filius Dei; tues ille Rex Israel. 51 Respondit Jesus, et dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, cre- dis? majora istis videbis. 52 Praeterea dixit ei, Amen, amen, dico vobis, Ab hoc tempore videbitis coelum apertum, et angelos Dei as- cendentes ac descendentes super Fi- lium hominis. CAP. II. IE autem tertio nuptiae factae sunt in Caná oppido Galilaeae: eratque mater Jesu illic : 2 Vocatus est autem etiam Jesus ac discipuli ejus ad nuptias illas, 5 Et quum defecisset vinum, ma- ter Jesu dixit ei, Vinum non ha- bent. 4 Dixit ei Jesus, Quid mihi tecum, mulier? nondum venit hora mea. 5 Dicit ejus mater ministris, Quod- eunque dixerit vobis, facite. 6 Erant autem ibi lapideae hydriae sex positae secundüm purificationem Judaeorum, capientes singulae am- phoras binas aut ternas. 7 Dicit eis Jesus, Implete has hy- drias aquà. Impleverunt eas igitur usque ad summum. 8 "Tunc dicit eis, Haurite nunc, et offerte architriclino. Obtuleruntigi- tur. 9 Ut autem gustavit architriclino aquam illam quae facta fuerat vinum (nesciebat autem unde esset ; sed mi- 104 nistri sciebant qui hauserant aquam), vocat sponsum architriclino: 10 Et dicit ei, Omnes primo loco bonum vinum apponunt; et postquam convivae affatim biberunt, tune id quod minüs bonum est: tu servásti bonum vinum usque adhuc. 11 Hoc initium signorum fecit Je- sus in Caná, oppido Galilaeae, et ma- nifestam fecit gloriam suam : et cre- diderunt in eum discipuli ejus. 12 € Postea descendit Capernaum ipse, et mater, et fratres, et discipuli ejus: manseruntque illic non multos dies ; 13 Nam propé erat pascha Judae- orum: ascendit igitur Jesus Hiero- solymam., 14 Etinvenit in templo venditores boum, et ovium, et columbarum, et nummularios sedentes. 15 Factoque flagello e funieulis, omnes ejecit e templo, et oves et bo- ves; et argentariorum nummulos ef- fudit, mensasque subvertit. 16 Et columbarum venditoribus dixit, Tollite hinc ista: ne facite do- mum Patris mei domum mercatüs, 17 Recordati sunt autem ejus dis- cipuli scriptum esse, Zelus domüs tuae exedit me. 18 Responderunt ergo Judaei, et dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis quód ista facis ? 19 Respondit Jesus, et dixit eis, Destruite templum hoc, et intra tri- duum excitabo illud. 20 Dixerunt ergo Judaei, Quadra- ginta et sex annis aedificatum est tem- plum istud, et tu triduo illud excita- bis? 21 At ille loquebatur de templo corporis Sui. 22 Postquam ergo suscitatus fuit ex mortuis, recordati sunt ejus disci- puli quod hoc sibi dixisset, et credi- derunt Scripturae, et sermoni quem Jesus dixerat. 25 Quum autem esset Hierosoly- mis in pascha, in festo, multi credi« derunt in nomen ejus, conrpicientes signa quae edebat. 24 lpse autem Jesus non credebat eis seinetipsum, eo quód nósset om- nes : 25 Nec opus esset ut quisquam ei testaretur de homine : ipse enim sci- ebat quid esset in homine. CAP. III. RAT autem quidam ex Phari- saeis, cui nomen erat Nicode- mo ex primoribus Judaeorum : 2 JOANNES, III. 14 Prout autem Moses extulit serpentem in destrto, ita extolli opor. tet Filium hominis : 5 Ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. 16 Ita enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum dederit, ut quisquis credit in eum, non pereat, Sed habeat vitam aeternam. 17 Non

enim misit Deus Filium Hie venit ad Jesum nocte, et dixit ei, Rabbi, scimus te a Deo ve- nisse doctorem : nemo enim potest haec signa edere quae tu edis, nisi Deus sit cum eo. 5 Respondit Jesus, et dixit ei, A- men, amen, dico tibi, nisi quis geni- tus sit iterum, non potest videre reg- num Dei. 4 Dicit ei Nicodemus, Quomodo potest homo gigni qui sit senex? num potest in uterum matris suae secundó introire, et gigni ? 5 Respondit Jesus, Amen, amen, dico tibi, nisi quis fuerit genitus ex aquá et Spiritu, non potest introire in regnum Dei. 6 Quod genitum est ex carne, caro est: et quod genitum est ex Spiritu, spiritus est. 7 Nemireris me dixisse tibi, Opor- tet vos iterum gigni. 8 Ventus quó vult spirat, et so- num ejus audis, sed nescis unde ve- niat, et quà vadat: ita est quisquis genitus est e Bpiritu. 9 Respondit Nicodemus, et dixit ei, Quomodo possunt haec fleri t 10 Respondit Jesus, et dixit ei, "Tu es doctor ille Israelis, et haec non nósti ? 11 Amen, amen, dico tibi, quod scimus loquimur, et quod vidimus tes- tamur: sed testimonium nostrum non recipitis. 19 Si terrena dixi vobis, et non creditis ; quomodo, si dixero vobis coelestia, creditis ? 18 Nullus enim ascendit in coe- lum, nisi qui descendit e coelo, nempe Füius hominis qui est in coelo. 105 suum in mundum ut damnet mun- dum, sed ut servetur mundus per eum. 18 Quicreditin eum non conden - natur: qui veró non credit, jam con- demnatus est; quia non credidit in nomen unigeniti Fili: Dei. 19 Haec est autem condemnatio, quód Lux venit in mundum, sed di- lexerunt homines potiüs tenebras quàm lucem ; quia sunt eorum mala opera. 20 Quisquis enim quae mala sunt agit, odit lucem, nec venit ad lucem, ne arguantur opera ipsius : 21 Qui veró dat operam veritati, venit ad lucem ; ut manifesta fiant faeta ipsius, quód secundüm Deum facta fuerint. 22 € Postea vemt Jesus et disci- puli ejus in. Judaeae territorium : et illic degebat cum eis, et baptizabat. 28 Baptizabat autem etiam Joan- nes in Áenon prope Salim, quoniam aquae multae erant illie, et veniebant ac baptizabantur. 24 Nondum enim conjectus fuerat Joannes in carcerem. 25 Orta est igitur quaestio quibus- dam ex discipulis Joannis cum Ju- daeis de purgatione. 26 Veneruntque ad Joannem, et dixerunt ei, Kabbi, is qui tecum erat apud trajectum Jordanis, cui tu testi- monium dedisti, ecce baptizat, et om- nes veniunt ad eum. 27 Respondit Joannes, et dixit, Homo non potest recipere quicquam, nisi fuerit ei datum e coelo. 28 Vos ipsi mihi tesies estis me dixisse, Non sum ego Christus, sed missus sum quz apparerem coram eo. K JOANNES, IV. 29 Qui habet sponsam sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: hoc ergo gaudium meum im- pletum est. 50 Illum oportet crescere, me ve- tó minui. 81 Qui superné venit, supra omnes est: qui e terrà est, terrenus est, et terrena loquitur; qui e coelo venit, supra omnes est. 52 Et quod vidit et audivit, hoc testatur; sed testimonium ejus nemo recipit. 38 Qui recipit ejus testimonium, is obsignavit Deum veracem esse. 54 Nam is demum, quem misit Deus, verba Dei loquitur: non enim huic admetitur Deus Spiritum. 55 Pater diligit Filium, et omnia dedit ei in manum. 56 Qui credit in Filium, habet vi- tam aeternam ; qui veró non obtem- perat Filio, non videbit vitam, sed ira. Dei manet super eum. CAP. IV. 'T ergo cognovit Dominus Pha- U risaeos audisse ipsum plures dis- eipulos facere et baptizare quàm Jo- annem, 2 (Quanquam Jesus ipse non bap- tizabat, sed discipuli ejus,) 5 Reliquit Judaeam, et abiit rur- sum in Galilaeam. 4 Oportebat autem eum transire per Samariam. 5 Venit ergo in urbem Samariae quae dicitur Sichar, juxta praedium quod dedit Jacobus Josepho filio sis, potum a me poscis quae sum mue lier Samaritana? (non enim utuntu. Judaei Samaritanis.) 10 Respondit Jesus et dixit ei, S* nósses donum illud Dei, et quis sit ille qui dicit tibi, Da mihi potum, tu petüsses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. 11 Dicit ei mulier, Domine, neque quo haurias habes, et puteus profun- dus est; unde ergo babes aquam il- lam vivam ? 12 Num tu major es patre nostro Jacobo, qui dedit nobis hunc pu- teum, ex quo ipse bibit, et filii cjus, et ejus pecora ? 18 Respondit Jesus, et dixit ei, Quisquis bibit ex aquá istá, sitiet rur- sus ; 14 Quisquis autem biberit cx aquà illà quam ego ei dabo, non sitiet in aeternum ; sed aqua illa quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. 15 Dicit ei mulier, Domine, da mihi aquam istam, ut non sitiam, ne- que veniam huc ad hauriendum. 16 Dicitei Jesus, Vade, voca vi- rum tuum, et veni huc. 17 Respondit mulier, et. dixit ef, Non habeo virum. Dicit ei Jesus, Bene dixisti, Non habeo virum: 18 Quinque enim viros habuisti ; et nunc quem habes, non est tuus vir: hoc ver dixisti. 19 Dicit ei mulier, Domine, video te prophétam esse. ; 20 Patres nostri in hoc monte ad- oraverunt: et vos dicitis, Hierosoly- mis esse locum illum ubi oporteat suo. 6 Erat autem ibi fons Jacobi. Je- sus ergo

fatigatus ex itinere, ita sedit ad fontem; hora enzm erat quasi sexta. 7 Venit mulier Samaritana ut hauriret aquam: dicit ei Jesus, Da mihi potum. . 8 Nam discipuli ejus abierant in urbem, ut cibos emerent. 9 Dicitigitur ei mulier ila Sa- maritana, Quomodo tu, Judaeus quum adorare. 2] Dicit ei Jesus, Mulier, crede mihi, venit tempus, quando neque iq monte hoc, neque Hierosolymis ad- orabitis Patrem. 22 Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus: quia salus ex Judaeis est. 283 Sed venit hora, et nune est quum veri adoratores adorabunt Pa- trem spiritu ac veritate: etenim Pa- ter tales euaerit qui ipsum adorent, JOANNES, IV. 24 Deus est Spiritus: et qui ad- orant eum, oportet ut spiritu ac veri- tate adorent. 25 Dicit ei mulier, Scio Messiam venturum (qui dicitur Christus) ; quum venerit ille, nobis annunciabit omnia, 26 Dicit ei Jesus, Ego zs sum, qui loquor tibi. 27 Interea veró venerunt ejus discipuli, et mirati sunt quód cum mu- Aere loqueretur: nemo tamen dixit, Quid quaeris ? aut, Quid loqueris cum cà? 28 Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit in urbem, dixitque ejus loci hominibus, 29 Venite, videte hominem qui dixit mihi quaecunque feci : num iste est Christus ille ? $0 Exierunt ergo ex urbe, et vene- runt ad eum. 81 € Interim autem rogabant eum discipuli, dicentes, I&abbi, comede. 52 Ille autem dixit eis, Ego cibum habeo quo vescar, quem vos non nóstis. 53 Dicebant ergo discipuli alii ad alios, Num quis attulit ei quo vesce- retur ? 54 Dicit eis Jesus, Esca mea est exsequi voluntatem ejus qui misit me, et perficere ipsius opus. 55 Nonne vos dicitis, Adhuc qua- drimestre spatzum. superest, et messis erit? Ecce, dico vobis, attollite oculos vestros, et spectate regiones; nam albae jam sunt ad messem. 56 Qui autem metit, mercedem ac- cipit, et cogit fructum in vitam aeter- nam: utet qui seminat, simul gau- deat, et qui metit. 37 Nam in hoc dictum illud ve- rum est, Alius est qui seminat, et alius qui metit, $8 Ego misi vos ad zd metendum 1n quo vos non laborüstis : alii labo- raverunt, et vos in labores eorum in« troistis. 59 €| Ex urbc autem illà multi Sa- maritanorum crediderunt in eum propter sermonem ris illius, testantis ac dicentis, Certó dixit mihi omnia quae feci. 40 Quum ergo venissent ad eum Samaritani, rogárunt eum ut apud ipsos maneret ; et mansit ibi duos dies, 4l Ac multo plures crediderunt propter sermonem ipsius. 49 Et ili mulieri diecbant, Non ampliüs propter tuos sermones credi- mus: ipsi enim audivimus, et scimus hunc esse veré Servatorem illum mun- di, Christum. 43 € Duobus autem póst diebus exiit inde, et abiit in Galilaeam, 44 Ipse enim Jesus testatus fuerat, Prophetam in suá patrià honorem non habere. 45 Quum ergo venisset im. Gali- laeam, exceperunt eum Galilaei, quum omnia vidissent quae fecerat Hieroso- lymis in festo : nam et ipsi venerant ad festum. 46 € Venit igitur Jesus rursum Cana, oppidum Galilaeae, ubi fecerat ex aquà vinum. Erat autem in urbe Capernaumo regius quidam, cujus filius aegrotabat. 47 Is quum audisset Jesum venisse ex Judaeá in Galilaeam, abiit ad eum, et eum rogavit ut descenderet ac sa- naret suum filium : erat enim. moribundus. 48 Dixit ergo Jesus ei, Nisi signa et miracula videritis, non credetis. 49 Dicit ei regius ille, Domine, descende priusquam moriatur pueru- lus meus. 50 Dicit ei Jesus, Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixerat ei Jesus; et profectus est. 51 Jam autem eo descendente, ser- vi occurrerunt ei, e£ annunciaverunt, dicentes, Filius tuus vivit. 52 Percontatus cst ergo ab eis ho- ram quà meliàs habuerat: et dixe- runt ei, Herl cérc?ler horam septimam dimisit eum febris. 58 Agnovit ergo pater id factum esse illà ipsà horá, quà dixerat ei Je- sus, Filius tuus vivit: ct credidit ipse, ac domus ejus tota. 9 JOANNES, V. 54 Hoc rursus, id est secundum signum edidit Jesus, quum venisset ex Judaeá in Galilaeam. CAP. V. OST haec erat festum Judaeorum, et ascendit Jesus LHierosoly- tnam. 2 Est autem Hierosolymis ad por- fam pecuariam piscina, quae nomina- tur Hebraice Bethesda, quinque por- ticus habens. 8 In his jacebat multitudo magna aegrotorum, eaecorum, claudorum, aridorum, exspectantium aquae mo- tum. 4 Angelus enim descendebat certó templo, et dixit ei, Ecce, sanus fae ius es: ne pecca amplis, ut nequié deterius tibi fiat. 15 Abiit homo ille, et nunciavtt Judaeis Jesum esse & quo sanatus fuerat. 16 Ac propterea persequebantut Judaei Jesum, et studebant eum tru- cidare, quóü ista fecisset sabbato. 17 Jesus autem respondit eis, Pa- ter meus usque adhuc operatur, el ego operor, 18 Propterea ergo magis studebant eum Judaei trucidare, quia non solüm solvisset sabbatum, sed et Deum dix- ,,I9set patrem suum, aequalem se fa- ciens Deo. miomento in piscinam, et. turbábat aquam: itadue qui primus ingressus erat post aquae turbationem, sanus fiebat a quocunque detineretur mor- bo. 5 Erat autem quídam illic trícesi- Tnum octavum annum agens in morbo. 6 Hune quum vidisset Jesus ja-

centem, et cognovisset eum jam mul- tum temporis egisse in morbo, dicit ei, Cupis sanus fieri ? 7 Respondit ei aegrotus ille, Do- mine, non habeo qui, quum turbata fuerit aqua, immittat me in piscinam: sed interim dum ego venio, alius ante me descendit. 8 Dicit ei Jesus, Surge, attolle grabbatum tuum, et ambula. 9 Et statim sanus factus est homo Mle: et sustulit grabbatum suum, et tiabolabak : erat autem sabbatum die illo. 10 Judaei ergo dicebant ei qui cu- ratus fuerat, Sabbatum est, non licet tibi attollere grabbatum. 11 Respondit eis, Qui me sanum fecit, is mihi dixit, Attolie grabbatum- tuum, et ambula. 129 Interrogaverunt eum ergo, Quis ille est qui dixit tibi, Attolle grabbatumr tuum, et ambula ? 15 Is autem qui sanatus fuerat nesciebat quis esset: Jesus enm evaserat e turbà quae erat in illo loco. 14 Postea invenit eum Jesus in ' '19'Respondit ergo Jesus, et dixit eis, Amen, amen, dico vobis, non potest Filius a semetipso operari, id est nisi viderit Patrem operantem : quaecunque enim ille facit, haec etiam Filius pariter facit. 20 Pater enim amat Filium, et om- nia monstrat ei quae ipse facit: et opera istis majora monstrabit ei, ut vos miremini. :21 Sicut enim Pater suscitat mor- tuos et vivificat, ita et Filius quos vult vivificat. 22 Nec enim Pater judicat quen- quam, sed omne judicium dedit Filio: 23 Utomnes honorentFilium, prout honorant Patrem: qui non honorat Filium, non honorat Patrem, ut qui miserit eum. 24 Amen, amen, dico vobis, qui sermonem meum audit, et credit el qui misit me, habet vitam aeternam, et in condemnationem non veniet: sed transivit a morte in vitam. 25 Amen, amen, dico vobis, adven- tat tempus, et nunc est, quum mortui audient vocem Filii Dei; et qui au- dierint, vivent. 26 Sicut enim Pater habet vitam in setpso, sic dedit et Filio habere vitam in seipso. 27 Et auctoritatem ei dedit etiam judicium exercendi, quatenus Filua hominis est. JOANNES, VI. 28 Ne hoc mirammi ; nam veniet hora, quá omnes qui in monumentis sunt audient vocem ejus ; 29 Et prodibunt, qui bona fecerint im resurrectionem vitae; qui verà mala egerint, in resurrectionem con- demnationis. . 50 Non possum ego a meipso fa- cere quicquam : prout audio, judico : et judicium meum justum est; quia non quaero voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me, zd est, Patris. 51 Si ego testor de meipso, testi- monium meum non est idoneum. 52 Alius est qui testatur de me, et scio firmum esse testimonium quod testatur de me. 85 Vos misistis ad Joannem, et zs testimonium dedit veritati. $4 Ego autem ab homine testimo- nium non capto: sed haec dico ut vos servemini. 55 Ille erat lucerna ardens et lu- cens : vos autem voluistis ad momen- tum exsultare ejus luce. $6 Atego testimonium habeo ma- jus testémonzo Joannis: opera enim quae dedit mihi Pater ut ea perfice- rem, ipsa, Znguam, opera quae ego fa- cio, testantur de me, quód Pater mi- serit me. 44 Quomodo vos petestis credere, quum gloriam alii ab aliis captetis, et gloriam illam quae a solo Deo profi- ciscitur non quaeratis? 45 Ne putate me accusaturum vos apud Patrem: est qui accuset vos Moses, in quó vos speratis. 46 Si enim crederetis Mosi, crede- retis mihi: nam ille de me scripsit. 47 Quód si scriptis illius non cre- ditis, quomodo verbis meis creditis ? CAP. VI. OST haec abiit Jesus trans mare Galilaeae, guod est Tiberiadis. 2 Et sequebatur eum turba multa, quia videbant ejus signa quae edebat in aegrotis. 8 Subiit veró in montem Jesus, et ibi sedit cum discipulis suis. 4 Propé autem erat pascha, fes- tum Judaeorum. 5 . Quum ergo sustulisset oculos Jesus, et conspexisset multam tur- bam ad se venire, dicit Philippo, Unde ememus panes ut isti vescan- tur? 6 (Hoe autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus.) 7 Respondit ei Philippus, Ducento- rum denariorum panes non suffece- $577 Et qui misit me Pater, ipse tes- tatus est dé me: neque vocem ejus unquam audistis, neque speciem ejus vidistis. $8 Et sermonem ejus non habetis in vobis manentem; quia quem mi- sit ille, huic vos non creditis. $9 Serutamini Scripturas, quia vos videmini vobis im ipsis vitam aeter- nam habere: et ijllae sunt quae tes- tantur de me. 40 Sed non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. 41 Gloriam ab hominibus non cap- to 49 Sed vos novi charitatem Dei non habere in vobis, -] 43 Ego veni nomine Patris mei, nec recipitis me: si venerit alius no- mine suo, illum recipietis. 108 rint eis, ut singuli eorum paululum quiddam accipiant. 8 Dicit ei unus ex discipulis ejus, nempe Andreas, frater Simonis Pe- ti, 9 Est hic puerulus quidam qui ha- bet quinque panes hordeaceos et duos piseieulos: sed haec quid sunt inter tam multos ? 10 Dixit autem Jesus, Facite ut isti discumbant. Erat autem gramen multum in eo loco. JDiscubuerunt ergo viri illi numero quasi quinquies mille. 11 Accepit autem panes illos Je- sus, et actis gratiis distribuit discipu- lis, diseipuli veró discumbentibus similitér etiam ex pisciculis illis quan- tum volebant. 12 Ut autem expleti sunt, dixit Je:

K* JOANNES, VI. eus discipulis suis, Cogite quae super- fuerunt fragmenta, ne quid pereat. 13 Co&sgerunt ergo, et impleverunt duodecim cophinos fragmentis ex quin- que ills panibus hordeaceis quae superfuerant iis qui comederant. 14 Illi ergo, quum vidissent sig- num quod Jesus ediderat, dicebant, Hic est veré propheta ille qui ventu- rus erat in mundum. 15 Jesus ergo, quum nósset ven- turos, et se abrepturos ut se facerent regem, secessit rursus in montem so- lus ipse. 16 € Ut autem serum diei factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. 17 Etingressi navigium ibant trans mare Capernaumum versus; jam au- tem erant tenebrae, nec venerat ad eos Jesus. 18 Et mare, vento magno flante, 1nsurgebat. 19 Provecti veró quasi stadia vi- ginti-quinque aut triginta, conspici- unt Jesum ambulantem super mare, et appropinquantem navi; et timue- runt. 20 Ille vero dixit eis, Ego sum, ne timete. 21 Cupidé ergo receperunt eum m navigium; et statim navigium pervenit ad regionem in quam ibant. 22 € Postero die, turba quae sub- Stiterat eis mare, quum vidisset illic non fuisse aliud navigiolum nisi unum illud in quod ingressi fuerant discipuli ejus, et Jesum non introísse cum dis- cipulis suis in navigium, sed solos ejus discipulos abiisse : 23 (Alia veró navigiola Tiberiade venerunt prope locum illum ubi co- fmederant panem, posteaquam gratias egisset Dominus :) 24 Quum igitur, Znquam, vidisset turba Jesum illie non esse, neque diseipulos ejus, ingressi sunt et ipsi in navigia, et venerunt. Capernaum- un, quaerentes Jesum. 25 Eteoinvento trans mare, dixe- runt ei, Rabbi, quando huc perve- nist ? 110 26 Respondit eis Jesus, et dixit, Amen, amen, dico vobis, quaeritis me, non quia vidistis signa, sed quia comedistis panes illos, et saturati es- tis. 27 Operemini non cibo qui perit, sed cibo ili qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis: hune enim Pater obsiguavit, id est, Deus. 28 Dixerunt ergo ad eum, Quid faciemus ut operemur operibus Dei ? 29 Respondit Jesus, et dixit eis, Hoc illud est opus Dei, ut credatis in eum quem ille misit. 50 Dixerunt ergo ei, Quod ergo tu signum edis, ut videamus et creda- mus tibi? quid operaris ? 51 Patres nostri comederunt 1llud manna in deserto illo: sicut scriptum est, Panem coelestem dedit eis ves- cendum. 32 Dixit ergo eis Jesus, Amen, amen, dico vobis, nequaquam Moses dedit vobis panem illum coelestem ; sed Pater meus dat vobis panem il- lum coelestem verum. $5 Panis enim ille Dei is est qui de coelo descendit, et dat vitam mundo. $4 Dixerunt ergo ei, Domine, da nobis semper panem istum. $5 Dixitautem eis Jesus, Ego sum panis ille vitae : qui venit ad me ne- quaquam esuriet; et qui credit in me non sitiet unquam. 86 Sed dixi vobis, vos etiam vidisse me, et non credere, $7 Quicquid dat mihi Pater, ad me veniet; et eum qui venit ad me nequaquam ejecerim foras : 88 Quia descendi e coelo, ut ex sequar non voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. 59 Haec est autem voluntas ejus qui misit me, zd est, Patris, ut quic- quid mihi dederit, non perdam ex eo, sed suscitem illud in ultimo illo die. 40 Haec est autem voluntas ejus, qui misit me, ut omnis qui conspicit Filium, et credit in eum, habeat vi JOANNES, VII. tam aeternam: et suscitem ipsum ego ultimo illo die. 41 Murmurabant ergo Judaei de eo, quia dixerat, Ego sum panis ille qui e coelo descendit. 49 Et dicebant, Nonne hic est Je- sus, filius ille Josephi, cujus nos novi- mus patrem et matrem ? quomodo ergo dicit iste, E coelo descendi ? 45 lHespondit ergo Jesus, et dixit eis, Ne murmurate inter vos. 44 Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum : et ego suscitem ipsum ultimo illo die. 45 Scriptum est in prophetis, Et erunt omnes docti a Deo. | Quisquis ergo audivit a Patre, et didicit, venit ad me. 46 Non quód Patrem viderit quis- quam, nisi is qui esta Deo ; hic vidit Patrem, 47 Amen, amen, dico vobis, qui credit in me habet vitam aeternam. 48 Ego sum panis ille vitae. 49 Patres vestri comederunt man- na in deserto, et mortui sunt. et ego vivo per Patrem: zta etiam qui ederit me, vivet ipse quoque per me. 58 Hic est panis ille qui de coelo descendit: non prout comederunt patres vestri manna, et mortui sunt; qui ederit hunc panem, vivet in aeter- num. 59 Haec dixit in synagogáà, quum doceret in urbe Capernaumo. 60 Multi ergo ex discipulis ejus Ais auditis dixerunt, Durus est hic sermo: quis potest eum audire ? 61 Sciens autem Jesus apud se dis- cipulos suos de hoc murmurare, dixit eis, Hoccine vos offendit ? 62 Quid si igitur spectaveritis Fi- lium hominis ascendentem eó ubi erat priüs? 65 Spiritus est id. quod vivificat ; caro non prodest quicquam : verba quae ego loquor vobis, spiritus sunt et vita sunt. . 64 Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim. a prin- cipio Jesus quinam essent qui non credebant, et quis eum proditurus 50 Hic est panis ille qui e coelo descendit, ut qui eo vescitur, non moriatur. 51 Ego sum panis ille vivificus qui e

coelo descendit. Siquis ederit ex hoe pane, vivet in aeternum: panis autem quem ego dabo, caro mea est, quam ego dabo pro mundi vità. 52 Pugnabant ergo Judaei alii ad- versüs alios, dicentes, Quomodo po- test hic nobis carnem suam dare ad vescendum ? 55 Dixit ergo eis Jesus, Amen, amen, dico vobis, nisi ederitis carnem Fili hominis, et biberitis ejus san- guiném, non habebitis vitam in vobis. 54 Qui edit carnem meam, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeter- nam; et ego suscitabo ipsum in ul- timo illo die. 55 Caro enim mea veré est cibus, et sanguis meus veré est potus. 56 Qui edit meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo. 57 Sicut misit m vivens ille Pater, 1 esset. . 65 Eit dicebat, Propterea dixi vo- bis neminem posse venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo. 66 Ex eo tempore multi discipulo- rum ejus pedem retulerunt, nec am- pliüs cum eo versabantur. 67 Dixit ergo Jesus duodecim illis, Num et vos vultis abire? 68 Respondit ergo ei Simon Pe trus, Domine, ad quem abibimus? verba vitae aeternae habes : 69 Et nos credidimus, et scimus te esse Christum illum Filium Dei viventis. "70 Respondit eis Jesus, Nonne ego vos duodecim elegi, et iamen unus ex vobis est diabolus ? "1 Loquebatur autem de Judá Si- monis filio Iscariotà ; futurum enim erat ut hic proderet eum, quum esset unus ex illis duodecim. CAP. VII. ERSABATUR autem Jesus post haec in Galilaeà: nolebat JOANNES, VIP enim in Judaeá versari, quia studebant eum Judaei trucidare. 2 Propé autem erat festum Judaeo- rum Scenopegia. $ Dixerunt igitur ad eum fratres hie verax est, et injustitia in eo noz est. . 19 Nonne Moses dedit vobis le- gem, et tamen nemo ex vobis prae» statlegem ? quid me studetis truci- ejus, Digredere hinc, et vade in Ju- daeam, ut tui quoque discipuli spec- tent opera tua quae facis. 4 Nemo enim in occulto facit ali- quid, et quaerit ipse celebris esse: si haec facis, patefacito teipsum mundo. 5 Nam ne fratres quidem ejus cre- debant in eum. 6 Dicit ergo eis Jesus, Tempus meum nondum adest: tempus autem vestrum semper est paratum. 7 Non potest mundus vos odisse : me autem odit, quoniam ego testor de eo, opera ejus mala esse. 8 Vos ascendite ad hos dies festos: ego nondum ascendo ad festum, quia tempus meum nondum expletum est. 9 Haec autem quum eis dixisset, Taansit in Galilaeà. ^. 10 € Ut ascenderunt autem fra- tres ejus, tunc et ipse ascendit ad fes- tum, non manifestó, sed velut in oc- culto. 11 Judaei ergo quaerebant eum in festo, et dicebant, Ubi est ille ? 12 Et mussitatio multa erat ín tur- bà de eo: alii quidàm dicebant, Vir bonus est; ali veró dicebant, Non, sed turbam seducit. 18 Nullus tamen palam loqueba- tur de eo, propter metum Judaeo- rum. . 14 € Festo autem illo jam medio ascendit Jesus in templum, ac doce- bat. 15 Et mirabantur Judaei, dicentes, Quomodo iste literas novit, quum eas non didicerit ? 16 Hespondit eis Jesus, et dixit, Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me. 17 Si quis voluerit quod ille vult facere, cognoscet de doctrinà, utrum ex Deo sit, an ego a meipso loquar. 18 Qui a semetipso loquitur, glo- nam propriam quaerit: qui autem quaerit gloriam 1 qui misit ipsum, dare? 20 Respondit turba ei dixit, Dae- monium habes: quis te studet truci» dare ? 21 Respondit Jesus et dixit eis, Unum opus feci, et omnes mira- mini. 22 Attamen Moses dedit vobis cir- cumcisionem (non quód ex Mose sit, Sed quia ex patribus), et sabbato cir- cumciditis hominem. 25 Si circumcisionem aecipit ho- mo Sabbato, ut non solvatur lex Mo- sis, mihi indignanimi quód totum hominem sanum fecerim sabbato ? 24 Ne judicate secundàm speeiem, sed justum illud judicium ferte. 25 Dicebat ergo quidam ex Hiero- solymitanis, Nonne hic est quem stu- dent trucidare ? 26 At ecce, palàm loquitur, et ni- hil ei dicunt: numnam veró cogno- verunt primores hunc veré esse Christum illum ? 27 Sed novimus unde hie sit: quum autem venerit il'e Cüristus, ne- mo cogniturus est uade sit. 28 Clamabat ego Jesus in templo, docens ae dicens, Et me nóstis, et unde sim nóstis: ei a meipso non veni sed est verax qui misit me, quem vos non nóstis. 29 Ego veró novi eum, quia ab ipso sum, et ille me misit. $0 Studebant ergo eum prehen- dere: sed nemo injecit in eum ma- num, quia nondum venerat hora illa ipsius. 51 Multi veró ex turbà crediderunt in eum, et dicebant, Christus, quum venerit, num signa plura edet iis quae iste edidit ? $2 Audierunt Pharisaei turbam is- ta murnurantem de eo, et miserunt Pharisaei ac primarii sacerdotes mi« nistros ut eum prehenderent. 53 Dixit ergo eis Jesus, Adhue JOANNES, VIII. paulisper ero vobiscum : deinde ab- ibo ad eum qui me misit. 54 Quaeretis me, nec invenietis : et ubi ego ero, eó vos non poteritis venire. 55 Dixerunt ergo Judaei inter sese, Quó jam est iste profecturus, ut nos non inveniamus eum ? num ad eos qui dispersi sunt inter Grae- cos profecturus est, et Graecos doc- turus? 56 Quis est hic sermo quem dixit, Quaeretis me, et

non invenietis : et ubi ego ero, vos non poteritis ve- nire ? $7 « Ultimo autem die illo mag- no festi
stetit Jesus, et clamavit, di- cens, Siquis sitit, veniat ad me, et bibat. : 48 Num quis ex primoribus cre-
didit in eum, aut ex Pharisaeis? 49 Sed turba haec, quae non novit legem, exsecrabilis est. " 50 Dicit eis
Nicodemus, is qui ve- gerat ad eum nocte, quum unus esset ex illis: 51 Num lex mostra condemnat
quempiam, nisi priüs ex ipso audierit, et cognoverit quid faciat ? 52 Responderunt et dixerunt ei, Num
et tu Galilaeus es? scrutare, et scito ex Galilaeá prophetam non fuisse suscitatum. 53 Et profectus est
unusquisque domum suam. CAP. VIII. ESUS autem profectus est in 58 Qui credit in me, sieut dixit
Scriptura, flumina aquae vivae ex ventre ipsius fluent. $9 (Hoc autem dixit de Spiritu il- lo quem
accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus Sanctus, quia Jesus nondum erat glo-
rificatus.) 40 Multi ergo e turbà, quum au- dissent hunc sermonem, dicebant, Veré hic est propheta ille.
41 Alü dicebant, Hic est Chris- tus ill. Quidam autem dicebant, Num emm e Galilaeà veniet ille
Christus? 42 Nonne Scriptura dicit, ex se- mine Davidis, et ex vico Bethlehema, ubi erat David,
venturum illum Christum ? 45 Dissidium ergo ortum est in turbá propter eum. 44 Quidam autem ex
ipsis vole- bant eum prehendere: sed nemo in- iecit in eum manus. 45 Venerunt ergo ministri ad pri-
marios sacerdotes et Pharisaeos : qui dixerunt eis, Quare non adduxistis eum ? 46 Responderunt
ministri, Nun- quam ita loquutus est homo ut homo iste. 47 Responderunt ergo eis Phari- $ael, Num et
vos seducti estis ? 118 montem Olearum. 2 Et diluculo rursus adfuit in tem- plo; et totus populus venit
ad eum, et sedens docebat eos. 5 Adducunt autem ad eum scribae et Pharisaei mulierem in adulterio
deprehensam : et quum statuissent eam in medio, 4 Dicunt ei, Praeceptor, haec mu» lier deprehensa est
in ipso facto, quum moecharetur. 5 In lege veró Moses mandavit nobis ut tales lapidentur: tu ergo quid
dicis ? 6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent eum accusare. Jesus autem incurvatus deorsum,
digito scribebat in terrá. '7 Quum autem perseverarent eum interrogare, erexit se, et dixit eis, Qui
vestrüm immunis est a peccato, pri- mus in eam jaciat lapidem. 8 Et rursum incurvatus deorsum,
scribebat in terrá. 9 Tpsi veró quum Aaec audivissent, et a conscientia redarguerentur, sin- gulatim alius
post alium exibant, ini- tio facto a senioribus usque ad ulti- mos: et relictus est solus Jesus, e! mulier in
medio stans. 10 Quum autem sese Jesus erex- isset, et neminem conspiceret praeter mulierem, dixit ei,
Mulier, ubi suni JOANNES, VIII. illi tui accusatores? nemo te con- demnavit ? ' 11 Ipsa veró dixit,
Nemo, Do- mine. Dixit autem ei Jesus, Nec ego te condemno: vade, et ne am- plis pecca. 12 « Rursum
ergo Jesus eis lo- quutus est, dicens, Eco sum lux illa mundi: qui sequitur me, non ambu- labit in
tenebris, sed habebit lumen vitae. 18 Pharisaei igitur dixerunt ei, Tu de teipso testaris : testimonium
tuum non est firmum. 14 Respondit Jesus, et dixit eis, Etiamsi ego testor de meipso, firmum est
testimonium meum; quia scio unde venerim, et quó vadam: vos autem nescitis unde venerim, et. quà
vadam. 15 Vos secundüm carnem judicatis: ego non judico quenquam. 16 Quodsi etiam judicarem ego,
judicium meum firmum esset: quia solus non sum, sed ego, et qui misit me Pater. 17 Sedetinlege vestrà
seriptum est, duorum hominum testimonium firmum esse. 18 Ego is sum qui testor de me- ipso, et
testatur de me qui misit me Pater. 19 Dicebant ergo ei, Ubi est tuus 1lle Pater? Respondit Jesus, Neque
me nóstis, neque Patrem meum : si me nóssetis, Patrem quoque meum nóssetis. 20 Haec verbaloquutus
est Jesus m gazophylacio, decens in templo: et nemo prehendit eum, quia non- dum venerat illa ipsius
hora. 21 € Dixit ergo iterum eis Jesus, Ego vado, et quaeretis me, et in hoc peccato vestro moriemini:
quà ego vado, vos non potestis venire. 22 Dicebantergo Judaei, Num tru- cidabit seipsum, qui dicat,
Quó ego vado, vos non potestis venire ? 28 'l'unc dixit eis, Vos ex Jocsin- fernis estis, ego sum ex
supernis: vos ex hoc mundo estis, ego non sum ex hoc mundo. 114 24 Ideo vobis dixi, vos morituros in
peccatis vestris: nam nisi credide ritis me ewm esse, moriemini in pec- catis vestris. 25 Dixerunt ergo
ei, Tu quis es? Tum dixit eis Jesus, Zd quod a prin- cipio dico vobis. 26 Multa habeo quae de vobis lo-
quar ac judicem; sed qui me misit, verax est; et ego quae audivi ab eo, haec loquor mundo. 27 Non
cognoverunt eum de Patre sibi haec dicere. 28 Dixit ergo eis Jesus, Quum sus- tuleritis Filium hominis,
tunc agnos- celis me eurn esse, et a meipso nihil facere; sed prout docuit me Pater, haec loqui. . 29 Nam
qui me misit, mecum est: non reliquit me solum Pater, quia ego quae placita sunt ei facio semper. 50
Haec illo loquente multi credi- derunt in eum. 81 € Dicebat ergo Jesus iis Judaeis qui erediderant ipsi,

Si vos manseri- tis in sermone meo, veré discipus xnel eritis. $2 Et cognoscetis veritatem, et ve ritas vos in libertatem vindicabit. 58 Responderunt ei, Semen Abra- hami sumus, neque cuiquam | servivi- mus unquam: quomodo tu dicis, Vos in libertatem vindicabimini ? 54 Hespondit eis Jesus, Amen, amen, dico vobis, quisquis operam dat peccato, servus est peccati, $5 Servus autem non manet in domo perpetuó: filius manet per- petuó. $6 Itaque si vos Filius in liberta- tem vindicárit, veré liberi eritis. 9S7 Scio vos semen Abrahami esse, sed studetis me trucidare, quia ser- mo ille meus non habet locum apud vos. $8 Ego loquor quod vidi apud Pa trem meum ; et vos facitis quod vi« distis apud patrem vestrum. 59 Responderunt et dixerunt ei, Pater noster Abrahamus est. Dicit eis Jesus, Si fili; Abrahami essetis opera Abrahami faceretis, JOANNES, IX. 40 Nunc autem studetis me tru- cidare, hominem qui veritatem vobis loquutus sum, quam audivi a Deo: hoc Abrahamus non fecit. 41 Vos facitis opera patris vestri. Itaque dixerunt ei, Ncs ex scorta- "tione non sumus geniti: unum Pa- etiam prophetae mortui sunt. quem tu teipsum facis ? 54 Respondit Jesus, Si ego glori- fico meipsum, gloria mea nihi] est: Pater ille meusis est qui glorificat me, quem vos dicitis Deum vestrum esse. trem habemus, nempe Deum. 42 Dixit ergo eis Jesus, Si Deus 55 Sed non nóstis eum ; ego veró ipsum novi: et si dixero ipsum mihi Pater vester esset, diligeritis me; ego enin a Deo prodii et adsum: nec enim a meipso veni, sed ile me misit. 45 Quare loquutionem istam meam non agnoscitis? nempe quoniam non potestis audire sermonem meum. non esse notum, ero similis vestri, zd est, mendax: sed eum novi, et sermo» nem ejus servo. 56 Abrahamus pater ille vester gestivit ut videret diem istum meum; et vidit, ac gavisus est. 57.Dixerunt igitur ei Judaei, Quinquaginta annos nondum habes, et 44 Vos ex patre diabolo estis, et cupiditates patris vestri vultis ex- plere. Ille fuit homicida a principio, etin veritate non perstitit; non est enim veritas in eo. Quotiescunque loquitur mendacium, de suo loqui- tur quia mendax est, et pater ille mendacii. 45 Vos autem, quia ego veritatem dico non creditis mihi. 46 Quis ex vobis arguit me de pec- cato? si veritatem dico, quare vos non creditis mihi ? 47 Qui ex Deo est, verba Dei Abrahamum vidisti ? 58 Dixit eis Jesus, Amen, amen, dico vobis, priusquam Abrahamus existeret, ego sum. 59 Sustulerunt ergo lapides ut ja- cerent in eum: Jesus autem occulta- vit se, et exivit e templo, quum trans- ivisset per medios ipsos: etita prae- terit. CAP. IX. RAETERIENS autem vidit quendam caecum a nativitate. 2 Etinterrogaverunt eum discipuli audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. 48 Responderunt ergo Judaei et dixerunt ei, Nonne bene dicimus te Samaritanum esse, et daemonium ha- bere ? 49 Respondit Jesus, Ego daemoni- um non habeo; sed honoro Patrem meum, et vos contumelià afficitis me. 50 "Ego veró non quaero gloriam meam : est qui quaerat et judicet. 51 Amen, amen, dico vobis, siquis sermonem meum servaverit, mortem non conspiciet in aeternum. 52 Dixerunt ergo ei Judaei, Nune &gnosemnus te daemonium habere. Abrahamus mortuus est, et prophetae: ettu dicis, Siquis sermonem. meum servaverit, non gustabit mortem in Belernum. 58 Num tu major es patre illo nos- tro Abrahamo, qui mortuus est? 118 ejus, dicentes, Rabbi, quis peccavit, iste, an parentes ejus, ut caecus nas- ceretur ? 5 Hespondit Jesus, Neque iste peccavit, neque parentes ejus, u£ cae- cus nasceretur ; sed caecus natus est, ut opera Dei manifesta fiant in eo. 4 Oportet me vacare operibus ejus qui misit me, donee dies est: veniet noX, quum nemo potest operari. 5 Quamdiu fuero in mundo, Lux sum mundi. ! 6 Hoc' quum dixisset, spuit humi, et fecit lutum ex sputo, et illevit lu- tum oculis caeci ; - 7 Dixitque ei, Vade, ablue oculos in piscinà Siloam, quod est, si inter- preteris, Missus. Abiit ergo, et ablui$ oculos, rediitque videns. 8 Vicini ergo, et qui priàis viderant eum caecum esse, dicebant, Nonne hic est qui sedebat et mendicabat ? JOANNES, IX. 9 Alii dicebant, Hic est; alii veró, Similis est ei, Ille verà dicebat, Ego 2s sum. 10 Dixerunt ergo ei, Quomodo aperti sunt tibi oculi? 11 Responditille, et dixit, Quidam qui dicitur Jesus lutum fecit, et il- levit lud oculis meis, et dixit mihi, Vade ad piscinam Siloam, et ablue oculos; ut autem abii et ablui oculos, vidi. 12 Dixerunt ergo ei, Ubi est ille ? Ait, Nescio. ' 18 € Adducunt eum ad Phari- saeos, eum, inquam, qui olim caecus fuerat. 14 Erat autem sabbatum, quum lutum faceret Jesus, et aperiret ocu- los ejus. 15 Rursus ergo interrogárunt eum etiam Pharisaei, quomodo videndi fa- cultatem esset adeptus. Ille veró dixit eis, Lutum imposuit oculis meis, et ablui oculos, et video. 16 Dicebant ergo ex Pharisaeis quidam, Homo iste non est a Deo; nam sabbatum non servat. Alii di- cebant, Quomodo potest quispiam peccator talia signa edere? Et dis-

sidium erat inter eos. 17 Rursus dicunt caeco, Tu quid dicis de ipso, quód aperuit oculos tuos? Ille autem dixit, Certé pro- pheta est, 18 Non crediderunt ergo Judaei de eo quód caecus fuisset, et videndi facultatem esset adeptus, usquequo vocárunt ejus parentes, ejus, inquam, qui videndi facultatem fuerat adep- tus. 19 Et interrogaverunt eos, dicen- tes, Hiccine est fllius ille vester, quem vos dicitis caecum natum esse? quo- modo ergo nunc videt ? 20 Responderunt eis parentes ejus, et dixerunt, Scimus hunc esse filium illum nostrum, et caecum natum esse: 921 Quomodo veró nunc videat nescimus; aut quis ejus aperuerit oculos nos nescimus: ipse aetatem habet, ipsum interrogate, ipse de se loquetur. 116 29 Haec dixerunt parentes ejus, quód timerent Judaeos; jam enim. constituerant Judaei, ut siquis eum confiteretur esse Christum, synagogá moveretur. 95 Propterea parentes ejus dixe- runt Áetatem habet, ipsum interro- gate. 24 Secundó ergo vocárunt komi- nem qui fuerat caecus, et dixerunt ei, 'Tribue gloriam Deo ; nos hune ho. minem scimus peccatorem esse. 25 Respondit igitur ille, et dixit, An peccator sit nescio: unum scio ; me, quum caecus fuerim, nunc videre. 26 Dixerunt autem ei rursus, Quid fecit tibi? quomodo aperuit oculos tuos ? 27 Respondit eis, Jam vobis dixi, et non audistis: cur iterum vultis audire? num et vos fieri vultis ipsiu discipuli ? 28 Itaque conviciati sunt ei, et dix- erunt, Tu discipulus illius es: nos auiem Mosis discipuli sumus. 29 Nos scimus Deum esse lo- quutum Mosi: hic autem unde sit nescimus. 50 Respondit ille, et dixit eis, At enim istud mirum est, quód vos ne- sciatis unde sit, et tamen aperuit meos oculos. 31 Scimus autem quód Deus pec- eatores non audiat: sed si quis Dei cultor est, et facit quod ille vult, z/le hunc audit. '$2 Ab seculo nen est auditum ali- quem aperuisse oculos ejus qui caecus natus fuerit. $8 Nisi esset hic a Deo, non pos- set tale quicquam facere. 54 Responderunt et dixerunt ei, 'Tu in peccatis natus es totus, et tu doces nos? Et ejecerunt eum foràs. $5 Audivit Jesus eum ejectum fo- ràs; et eum nactus, dixit ei, Tune credis in Filium Dei? 56 Respondit ille, et dixit, Quis est, Domine, ut credam in eum ? $7 Dixit autem ei Jesus, Et vi- disti eum, et is est qui loquitur te- cum. . JOANNES, X. $8 Atille ait, Credo, Domine. Et adoravit eum, 59 Et dixit Jesus, Ad judicium er- ercendum ego in hunc mundum veni : ut qui non vident, videant; et qui vi- est pastor, eujus non sunt oves pro- priae, videns lupum venientem, relin- quit oves, et fugit: lupus autem eas rapit, et dispergit ovile : 13 Mercenarius autem fugit, quia dent, caeci fiant. 40 Audierunt autem haec quidam ex Pharisaeis qui cum ipso erant, mercenarius est, et non est illi cura ovium. 14 Ego sum pastor ille bonus, et et dixerunt ei, Num et nos caeci sumus ? 41 Dixit eis Jesus, Si caeci essetis, non haberetis peccatum : nunc veró dicitis, Videmus: itaque peccatum vestrum manet, CAP. X. MEN, amen, dico vobis, qui non ingreditur per ostium in caulam ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. 2 Qui veró ingreditur per ostium, pastor est ovium. $ Huic aperit janitor, et oves vo- cem ejus audiunt: et suas oves vocat nominatim, et educit eas. 4 Quumque suas oves emiserit, antegreditur eas: et oves eum se- quuntur, quia nórunt vocem ejus. 5 Alienum autem nequaquam se- quentur, sed fugient ab eo ; quia non nórunt vocem alienorum. 6 Hane similitudinem dixit eis Jesus. Illi veró non cognoverunt quaenam illa essent quae loquebatur eis. 7 € Jesus ergo rursum dixit eis, Amen, amen, dico vobis, ego sum os- tium illud ovium. 8 Quotquot ante me venerunt, fures sunt et latrones: sed oves non auscultárunt eos. 9 Ego sum illud ostium: per me siquis introlerit, servabitur ; et ingre- dietur, et egredietur, et pascua inve- niet. 10 Fur non venit nisi ut furetur, et mactet ac perdat oves ; ego veni ut vitam habeant, et abundent. 11 Ego sum pastor ille bonus : bonus pastor animam suam deponit pro ovibus. 129 Mercenarius quen, et qui non li agnosco meas, et agnoscor a meis. 15 Prout novit me Pater, zia et ego novi Patrem ; et animam meam depono pro ovibus. 16 Alias etiam oves babeo, quae non sunt ex hác caulà: illas quoque oportet me adducere ; nam vocem meam audient: fietque unus grex, et unus pastor. 17 Propterea Pater me diligit, quia ego depono animam meam ut eam rursus assumam. 18 Nemo tollit eam a me, sed ego depono eam per me ipsum : potesta- tem habeo deponerfdi eam, et potesta- tem habeo rursus eam assumendi, Hoc mandatum accepi a Patre meo. 19 Dissidium igitur rursum ortum est inter Judaeos propter istos ser- mones. 20 Dicebant autem multi eorum, Daemonium habet, et insanit: quid eum. auditis ? 21 Ali dicebant, Haec verba non sunt daemoniaci: num daemonium potest caecorum oculos aperire ? 22 € Facta sunt autem eneaenia Hierosolymis, et hiems erat. 28 Et ambulabat Jesus in templo in porticu Solomonis. 24 Cinxerunt igitur eum Judaei, et dixerunt ei, Quousque animam nostram

suspendis ? Si tu es Christus ille, dic nobis aperté. 25 Ttespondit eis Jesus, Dixi vo- bis, nec creditis : opera quae ego fa- cio in nomine Patris mei, haec tes- tantur de me. 26 Sed vos non creditis, non enim estis ex oyibus illis meis, sicut dixi vobis. 27 Ovesilae meae vocem meam audiunt, et ego eas agnosco, et se- uuntur me. 3 L JOANNES, XI. 28 Et ego vitam aeternam do eis, nec peribunt in aeternum, neque ra- piet eas quisquam e manu meó. 29 Pater ille meus, qui mihi dedit eas, major omnibus est: neque quis- quam potest eas eripere e manu Pa- tris mei. 3S0 Ego et Pater unum sumus. $1 Sustulerunt ergo rursum lapi- des Judaei, ut eum lapidarent. 52 Respondit eis Jesus, Multa bo- na opera exhibui vobis ex Patre meo: propter quod illorum operum me la- pidatis ? 55 Responderunt ei Judaei, dicen- tes, Ob bonum opus non lapidamus te, sed ob blasphemiam, id est, quia tu, homo quum sis, facis teipsum Deum. 54 Respondit eis Jesus, Nonne, scriptum est in lege vestrá, Ego dixi, dii estis ? $5 Si illos dixit deos, ad quos ser- mo Dei factus est, et non potest solvi Seripuura ; 36 Mene, quem Pater sanctificavit ei misit in mundum, vos dicitis blas- phemare, quia dixi, Filius Dei sum ? 2 (Maria autem ea erat quae unxit Dominum unguento, et extersit pedes ejus capillis suis; cujus frater Laza- rus aegrotabat.) 5 Miserunt ergo sorores ejus ad ipsum, dicentes, Domine, ecce, is quem amas, aegrotat. 4 Jesus autem, hoc audito, dixit, Morbus iste non est immissus ad mortem, sed pro Dei glori, ut per eum morbum glorificetur Fiiius Det. 5 Diligebat autem Jesus Martham, eb sororem ejus, et Lazarum. 6 Ut ergo audivit z//wm aegrotare, tum quidém mansit duos dies in eo loco ubi erat. 7 Deinde postea dixit discipulis, Eamus in Judaeam rursus. 8 Dicunt ei discipuli, Rabbi, modà studebant te Judaei lapidare, et rur- sum illüc abis? 9 Respondit Jesus, Nonne duode- cim sunt horae diei? Siquis ambulet interdiu, non impingit, quia lucem hujus mundi videt. ' 10 Si quis autem ambulet nocte, 57 Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi : 58 Sin veró illa facio, etiamsi mihi non credatis, operibus tamen credite ; ut cognoscatis et credatis Patrem in me esse, et me in eo. 529 Rursus ergo studebant eum prehendere: sed qrivitex eorum ma. nu. 40 Abiüitque rursus ad trajectum Jordanis, in eum locum ubi primüm fuerat Joannes quum baptizaret, mansitque illic. 41 Multi autem veniebant ad eum, et dicebant, Joannes quidem signum nullum edidit: quaecunque autem de isto dixit, vera erant. 42 Et multi ile crediderunt in eum. CAP. XI. A ESROTABAT autem quidam .momine Lazarus a Bethanià, ex vico Mariae et Marthae sororis ipsius, 118 impingit, quia lux ei non adest. 11 Haec ait; et postea dixit eis, Lazarus, amicus ille noster, dormit : Sed proficiscor ut a somno excitem eum. 12 Dixerunt ergo discipuli ejus, Domine, si dormit, servabitur. 15 Hocautem dixerat Jesus de ip- sius morte: atilli putàrunt'eum de dormitione somni dicere. 14 Tune ergo Jesus dixit eis aper- tà, Lazarus mortuus est: 15 Et gaudeo propter vos, ut cre- datis, me illic non fuisse: sed eamus ad eum. 16 Dixit autem 'Thomas, qui dici- tur Didymus, condiscipulis, Eamus et nos, ut moriamur cum eo. 17 Venit ergo Jesus, et invenit eum quartum jam diem in monumento agere. 18 Erat autem Bethania prope Hierosolymam fer stadiis quindecim, . 19 Multique ex Judaeis venerant ad Martham et Mariam, ut consola- rentur eas de fratre suo. JOANNES, XI. 20 Martha ergo, ut audivit Jesum venire, occurrit ei : Maria veró domi sedebat. 21 Dixit autem Martha Jesu, Do- mine, si fuisses hic, fr**er meus non fuisset mortuus : 29 Sed et nunc scio, fore ut quae- cunque petieris a. Deo, det tibi. 95 Dicit ei Jesus, Resurget frater tuus. 24 Dicit ei Martha, Scio resurrec- turum in resurrectione ultimo illo die. 25 Dixit ei Jesus, Ego sum resur- rectio et vita: qui credit in me, etiam- si mortuus fuerit, vivet: 26 Et quisquis vivit, et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc? 27 Aitili, Etiam, Domine, ego credo te esse Christum illum Filium illum Dei, qui in mundum venturus erat. 28 Et quum baec dixisset, abiit, et clam vocavit Mariam sororem suam, dicens, Praeceptor adest, et te vocat. 29 Yla ut audivit, surgit citó, et venit ad eum. 50 (Nondum autem venerat Jesus in vicum ; sed erat in eo loco ubi oceurrerat ei Martha.) 51 Judaei ergo, qui domi erant cum eá, et consolabantur eam, quum vidissent Mariam citó surrexisse, et exiisse, sequuti sunt eam, dicentes, Abit ad monumentum, ut illic fleat. 52 Maria veró quum venisset eó ubi erat Jesus, viso eo, accidit ad ejus pedes, dicens ei, Domine, si fuisses hlc, non esset mortuus frater meus. S5 Jesus autem, ut vidit eam flen- tem, et Judaeos qui unà venerant cum e. flentes, infremuit spiritu, et turba- vit seipsum ; 54 Et dixit, Ubi posuistis eum ? Dicunt ei, Domine, veni et vide. 55 Lacrymatus est Jesus. 56 Dixerunt ergo Judaéi, Ecce, quomodo amabat eum! : 57 Quidam autem ex ipsis dixe- 19 runt, Non

poterat hie, qui aperuit oculos caeci, facere ut et istenon mo» reretur ? $8 Jesus ergo rursum fremens apod semetipsum, venit ad monumentum ; erat autem spelunca, et lapis erat ei impositus. $9 Ait Jesus, 'Tolite lapidem, Dicit ei Martha, soror ejus qui more tuus fuerat, Domine, jam olet; qua« tuor enim dierum est. 40 Dicit ei Jesus, Nonne dixi tibi, fore, si credideris, ut videas gloriam Dei? 41 Sustulerunt ergo lapidem e loco ubi mortuus ille fuerat positus. Je- sus autem sustulit sursum oculos, et dixit, Pater, gratias ago tibi quód me audieris, 42 Ego veró sciebam me semper a te audiri: sed propter turbam cir- cumstantem hoc dixi, ut credant me à te missum esse. 45 Et quum haec dixisset, clama- vit voce magnà, Lazare, adesdum foras. 44 Tum qui fuerat mortuus, yro- diit pedes et manus vinctus fasciis ; facies autem ejus sudario erat ob- vincta. . Dicit eis Jesus, Solvite eum, et sinite abire. 45 Multi ergo ex Judaeis qui ve- nerant ad Mariam, et conspexerant quae fecerat Jesus, crediderunt in eum. 46 Quidam autem ex eis abierunt ad Pharisaeos, et dixerunt eis quae fecerat Jesus. 47 € Coégerunt ergo primarii sa» cerdotes et Pharisaei consilium, et di- cebant, Quid agemus? nam hic homo multa signa edit. 48 Si omittamus eum ita, omnes ei credent: venientque Romani, et delebunt tum locum nostrum, tum gentem. 49 Unus autem ex ipsis, Caiaphas, pontifex maximus anni ilius, dixit eis, Vos nihil scitis ; 50 Nec cogitatis conducere nobis, ut unus homo moriatur pro populo, et tota gens non pereat. JOANNES, XII. 51 Hoc autem ex semetipso non dixit; sed quum esset pontifex maxi- mus anni illius, prophetavit fore ut Jesus pro gente moreretur : 52 Nec tantüm pro eà gente, sed ut etiam filios Dei dispersos cogeret in unum. 53 Ab illo ergo die consultabant unà ut trucidarent eum. 54 Jesus ergo palam amplis: non versabatur inter Judaeos: sed abiit il- linc in regionem quae est prope deser- tum, in urbem quae dicitur Ephraim ; et illic agebat cum discipulis suis. 55 Propé autem erat pascha Ju- daeorum : et ascenderunt multi Hie- rosolymam ex illà regione ante pas- cba, ut purificarent se. 56 Quaerebant ergo Jesum, etlo- quebantur ali cum alis in templo stantes, Quid videtur vobis? an ven- turus non esse ad festum ? 57 Dederant autem primarii sacer- dotes et Pharisaei mandatum, ut siquis nósset ubi esset, indicaret, ut prehen- derent eum. CAP. XII. ESUS ergo sex ante pascha die- bus venit in Bethaniam, ubi erat Lazarus ille qui fuerat mortuus, quem suscitaverat ex mortuis. 2 Fecerunt igitur ei coenam illic, et Martha ministrabat : Lazarus au- tem unus erat ex iis qui simul dis- cumbebant cum eo. 5 Maria veróacceptálibrá unguen- ti nardi liquidae multi pretii, unxit pedes Jesu, et extersit pedes ejus ca- pillis suis : domus autem impleta. est odore unguenti. 4 Dixit ergo quidam ex discipulis ejus, nempe, Judas Simonis filius, Is- cariotes, qui erat eum proditurus, 5 Quare hoc unguentum non vae- nit trecentis denariis, et datum est pauperibus ? 6 Dixit autem hoe, non quód pau- perum ipsi cura esset, sed quia fur erat, et marsupium habebat, et ea quae immittebantur gestabat. 7 Dixitergo Jesus, Omitte eam, in 120 diem funerationis meae servavit is« tud. 8 Pzuperes enim semper habebitis "vobiscum, me veró non semper habe- bitis. 9 € Cognovit ergo turba multa ex Judaeis eum illic esse: et venerunt, non propter Jesum tantüm, sed etiam ut Lazarum viderent, quem excitárat a mortuis. 10 Consultárunt autem primarii sa- cerdotes, ut Lazarum etiam trucida- rent. 11 Quia multi ex Judaeis propter eum abibant et credebant in Jesum. 12 € Postero die turba multa, quae venerat ad festum, quum audissent Jesum venire Hierosolymam, 18 Acceperunt ramos palmarum, et prodierunt ei obviam, et clama- bant, Hosanna ! benedictus qui venit in nomine Domini, Rex ille Israelis! 14 Nactus autem Jesus asellum, insedit ei, sicut scriptum est, 15 Ne time, filia Sionis: ecce, Rex ille tuus venit insidens pullo asinae. 16 Haec autem non cognoverunt discipuli ejus primó : sed quum glo- rificatus esset Jesus, tunc recordati sunt haec esse scripta de eo, et sese haec illi praestitisse. 17 "Testabatur veró turba quae erat cum eo, quód Lazarum vocásset e monumento, et suscitásset eum a mortuis. 18 Propterea etiam occurrit ei tur- ba, quia audierat eum edidisse hoc signum. 19 Pharisaei ergo dixeruntinter se, Videtisne nos nihil proficere? ecce, mundus eum sequutus est. 20 €| Erant autem quidam Graeci ex iis qui ascendunt ut adorent in festo. 21 Isti ergo venerunt ad Philip- pum, qui erat a Bethsaidá Galilaeae, et rogárunt eum, dicentes, Domine, vellemus Jesum videre. 22 Venit Philippus, et dicit Àn- dreae : Andreas rursum et Philippus dicunt Jesu. 28 Jesus autem respondit eis, di JOANINIXS, XLI. cens, Venit hora illa qua glorificetur Filius hominis, 24 Amen, amen, dico vobis, nisi granum frumenti ceciderit in terram, et mortuum fuerit, ipsum solum ma- net: si veró mortuum fuerit, multum fructum adfert, 25 Qui amat

animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam cus- todiet eam. 26 Si mihi quis ministrat, me se- quatur; et ubi ego fuero, ille et minister meus erit: et si quis mihi ministraverit, honorabit eum Pater. 27 Nunc anima mea turbata est: et quid dicam ? Pater, libera me ab bac horà; sed propterea veni in ho- ram hanc. 28 Pater, glorifica nomen tuum. Venit ergo vox e coelo, dicens, Et glorificavi, et rursus glorificabo. 29 Turba ergo quae adstabat et au- dierat, dicebat tonitru esse factum: Alii dicebant, Angelus ei loquutus est. $0 Respondit Jesus, et dixit, Non propter me haec vox exstitit, sed propter vos. 51 Nunc judieium adest mundi hujus; nune princeps ille mundi hu- Jus ejicietur foras. 52 Et ergo, si sublatus fuero a ter- rà, omnes traham ad meipsum. S3 (Hoc autem dicebat, significans quà morte futurum erat ut moreretur.) 54 Respondit ei turba, Nos audi- vimus ex lege, Christum manere in aeternum: quomodo igitur tu dicis, oportere tolli Filium hominis? quis est iste Filius hominis? $5 Dixitigitur eis Jesus, Adhuc parvo tempore lux vobiscum est: am- bulate dum lucem habetis, ne vos tene- brae deprehendant: nam qui ambu- lat in tenebris nescit quó vadat. $6 Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis fiatis. Haec lo- quutus est Jesus: et quum abiisset, occultavit se ab eis. . $7 € Quum autem tot signa co- ram eis edidisset, non credebant in eum ; $8 Utsermo Esaiae prophetae im pleretur, quem dixit, Domine, quis credidit sermoni nostro, et brachium Domini cui retectum est ? $9 Propterea non poterant eredere, quia iterum dixit Esaias, 40 Exeaecavit oculos eorum, et ob- duravit corda eorum: ne videant oculis, et intelligant corde, et sese convertant, et sanem eos. 41 Haec dixit Esaias, quando vidit gloriam ejus, et loquutus est de eo. 49 Veruntamen etiam ex primori- bus multi crediderunt in eum : sed propter Pharisaeos Aoc non profite- bantur, ne synagogá moverentur. 485 Dilexerunt enim gloriam ho- minum potiüs quàm gloriam Dei. 44 Jesus autem clamavit, et dixit, Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. 45 Etquiconspicit me, conspicit eum qui misit me. 46 Egoluxin mundum veni, ut quisquis ereditin me in tenebris non maneat. 47 Siquis autem audierit verba mea, et non crediderit, ego 4on damno ipsum: mon enim veni ut damnem mundum, sed ut servem mundum. 48 Qui rejicit me, nec recipit ver- ba mea, habet qui condemnet ipsum : sermo quem loquutus sum, ille dam- nabit eum ultimo illo die. 49 Quia ego ex meipso non sum loquutus: sed qui misit me Pater, ipse mihi mandavit quid dicam, et quid loquar. 50 Et scio mandatum ejus vitam aeternam esse. Quaeigitur ego lo- quor, prout dixit mihi Pater, ita lo- quor. CAP. XII. NTE festum autem paschae, sciens Jesus venisse horam illam suam, quà digrederetur ex hoe mundo ad Patrem, quum dilexisset suosillos, qui erant in mundo, usque ad finem dilexit eos. 9 Et coenà Pencá (quum dia- * 121 JOANNES, XIII. bolus jam immisisset in cor Judae, ilii Simonis, Iscariotae, ut proderet eum) — 5 Sciens Jesus Patrem omnia de- disse sibi in manus, et se à Deo pro- diisse, et ad Deum abire, 4 Surgit a coená, et deponit palli- um ; acceptoque linteo, praecinxit se. 5 Deinde immisit aquam in pel- vim, et coepit lavare pedes discipulo- rum, et extergere linteo quo erat praecinetus. 6 Venit ergo ad Simonem Petrum, qui dixit ei, Domine, tu mihi lavas pedes ? 7 Respondit Jesus, et dixit ei, Quod ego facio, tu nescis nune, cog- nosces autem postea. 8 Dicit ei Petrus, Non lavabis meos pedes in aeternum. — Respondit €i Jesus, Nisilavero te, nihil mecum habebis commune. 9 Dicit ei Simon Petrus, Domine, non solàm pedes meos, sed etiam manus et caput. 1O Dicit ei Jesus, Ei qui lotus est, non opus est nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus: et vos mundi estis, sed non omnes, 11 Nórat enim eum a quo prode- batur: propterea dixit, Non ommes ut impleatur Scriptura, Qui edit me- cum panem, sustulit adversüm me calcem suum. 19 Jam nunc dico vobis priusquam fiat, ut quum factum fuerit, credatis me eum esse. 20 Amen, amen, dico vobis, Quan- do aliquem misero, quisquis eum re- cipit, me recipit ; qui veró me recipit, recipit eum qui me misit. 21* Quum haec dixisset Jesus, tur- batus est spiritu; et testatus est, dix- itque, Ámen, amen, dico vobis, unus ex vobis prodet me. 22 Discipuli ergo aspiciebant alii ad alios, dubitantes de quo diceret. 28 Erat autem quidam ex discipulis Jesu recumbens in sinu ipsius, mi- mirum is quem diligebat Jesus. 24 Innuit ergo liuic Simon Petrus Wt percontaretur quisnam esset de quo diceret. 25 Ille veró quum incubuisset pec- tori Jesu, dicit ei, Domine, quis est ? 26 Respondet Jesus, Ille est cui ego intinetam offulam dedero. Et quum intinxisset offulam, dedit Judae filio Simonis Iscariotae. 27 Et post sumptam offulam, tune ingressus est in illum Satanas. Dicit igitur ei Jesus, Quod facis, mox fa- estis mundi. 12 Postquam ergo lavisset pedes eorum, et pallium suum

recepisset, rursum discubuit, et dixit eis, Nóstis- ne quid fecerim vobis ? 18 Vosme vocantes, dicitis, Prae- ceptor ac Domine ; et recté dicitis : sum enim. 14 Itaque si ego lavi pedes vestros Dominus et praeceptor, vos quoque debetis alii aliorum pedes lavare. 15 Exemplum enim praebui vobis, ut prout ego feci vobis, zta et vos faciatis. 16 Amen, amen, dico vobis, Ser- vus non est major domino suo, neque legatus major eo a quo missus est. 17 Si haec noveritis, beati eritis si ea feceritis. 18 Non de omnibus vobis loquor: ego scio quos elegerim : sed oportet 122 cito. 28 Hoc autem nemo .aecumben- tium intelligebat quorsum ei dixisset. 29 Quidam enim putabant, quia marsupium habebat Judas, Jesum ei dixisse, Eme quibus opus est nobis ad festum : aut egenis ut aliquid daret. 90 llle igitur, acceptáà offulà, sta- tim exivit: erat autem nox. 81 Quum ergo exivisset, dicit Je- sus, Nunc glorificatus est. Filius ho- minis, et Deus glorificatus in eo. $2 Quid si Deus glorificatus estin eo, Deus quoque glorificabit eum in sese, et statim glorificabit eum. 38 Filioli; adhuc paulisper vobis- cum sum. Quaeretis me: sed sicut dixi Judaeis, Quó ego vado, vos non potestis venire; ita et vobis nuno dico. 84 Mandatum novum do vobis, Ut JOANNES, XIV. alii alios diligatis: sicut, Znquam, di- lexi vos, ut vos etiam diligatis alii alios. 11 Credite mihi me in Patre, et Patrem in me esse; sin minüs, prop- 55 Ex hoc omnes cognoscent vos esse discipulos meos, si charitatem habueritis alii in alios. ter ipsa opera credite mihi. 12 Amen, amen, dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio, et ipse faciet, et majora istis faciet: 56 Dicit ei Simon Petrus, Domine, quó abis? Respondit ei Jesus, Quà abeo non potes me nunc sequi : post- ea veró sequéris me. 57 Dicit ei Petrus, Domine; quare non possem te sequi nunc? animam nam ego ad Patrem meum profi- ciscor. 18 Etquicquid petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pa- ter in Filio. meam pro te deponam. 58 Hespondit ei Jesus, Animam tuam pro me depones? Amen, amen, dico tibi, non emittet vocem gallus, donec ter me abnegaveris. CAP. XIV. E turbator cor vestrum ;. eredi- tis credite. in Deum; etiam in me la Si quid petieritis in^ nomine meo, ego faciam. 15 Si diligitis me, mandata mea servate. 16 Ego veró rogabo Patrem, et alium advocatum dabit vobis ut ma- neat vobiscum in aeternum : 17 Nempe Spiritum illum veritatis, quem mundus non potest recipere, quia non conspicit eum, nec novit eum; vos autem nóstis eum, quia 2 In domo Patris mei habitationes multae sunt: alioqui dixissem vobis. 5 Profieiscor paraturus vobis lo- cum: et quum profectus fuero, et paravero vobis locum, rursum veniam, et assumam vos ad meipsum ; ut ubi ero ego, et vos sitis. 4 Et quó ego abeam scitis; et vi- am scitis. 5 Dicit ei Thomas, Domine, ne- scimus quà abeas: quomodo igitur possumus viam scire ? 6 Dicit ei Jesus, Ego sum via illa, et illa veritas, et vita illa: nemo ve- nit ad Patrem nisi per me. 7 Si nóssetis me, Patrem etiam apud vos manet, et in vobis erit. 18 Non relinquam vos orbos; re- deo ad vos. 19 Adhue paululum, et mundus me non amplids conspiciet; vos au- tem conspicietis me; quia ego vivo, vos etiam vivetis. 20 In illo die vos cognoscetis me esse ii Patre meo, et vos in me, et me in vobis. 21 Qui tenet mandata mea, et ser- vat illa, is est qui diligit me: quiau tem diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum, et ei conspicien- dum exhibebo meipsum. : 22 Dicit ei Judas, non ze Isca- meum nóssetis: et jam nune nóstis eum, et vidistis eum. 8 Dicit ei Philippus, Domine, os- tende nobis Patrem, et sufficit nobis. 9 Dicit ei Jesus, Tantum temporis vobiscum sum, et non nóstis me, Phi- lippe? Qui vidit me vidit Patrem: quomodo igitur tu dicis, Ostende no- bis Patrem? 10 Non credis me in Patre, et Pa- trem in me esse? Verba quae ego lo- quor vobis, a meipso non loquor: sed Pater qui ia me manet, ipse facit opera, rotes, Domlne, quid est cur te sis nobis conspiciendum exhibiturus, et non mundo ? 25 Respondit Jesus, et dixit ei, Si quis diligit me, sermonem meum ser- vabit, et Pater meus diliget eum, et &d eum veniemus, et apud eum ha- lbitabimus. 24 Qui non diligit me, sermones meos non servat; et sermo quem au- ditis non est meus, sed ejus qui misit me, nempe Patris. 25 Haec loquutus sum vobis, apud vos manens, 128 JOANNES, XV. 26 Advocatus autem ille, id est Spiritus Sanctus, quem mittit Pater 1m nomine meo, ille vos docebit om- nia, et in memoriam revocabit vobis omnia quae dixi vobis. 27 Pacem relinquo vobis, pacem 8 In hác re glonficatus fuerit Pater meus, ut fructum multum adferatis , et eritis mei discipuli. . 9 Prout dilexit me Pater, ita et ego dilexi vos: manete in illà meà charitate. illam meam do vobis: non prout mundus dat, ego do vobis. Ne tur- bator cor vestrum, neque formidato. 28 Audivistis me dixisse vobis, AÁbeo, et redeo ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique quód dixerim, Proficiscor ad Patrem;

nam Pater major me est. 29 Et nunc dixi vobis, priusquam fiat; datis. ut quum factum fuerit, cre- 50 Non loquar ampliüs multa vo- biscum: venit enim princeps mundi hujus, sed in me non habet quic- uam. 51 Sed ut nórit mundus quod ego Patrem diligo; et prout mandavit mihi Pater, itafacio. Surgite, abea- mus hinc. CAP. XV. 4 GO sum vitis illa vera, et Pater meus est agricola ille. 2 Omnem palmitem in me non fe- rentem fructum tollit; et omnem qui fert fructum purgat, ut plus fruc- tüs adferat. 5 Jam vos puri estis propter ser- monem quem loquutus sum vobis. 4 Manete in me, et ego in vobis manebo : sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, zd est, nisi man- serit in vite; ita nec vos, nisi in me manseritis, 5 Ego sum vitis, vos palmites: is qui manet in me, et in quo ego ma- neo, hic fert fructum multum ; nam seorsum a me nihil potestis facere. 6 Nisi quis in me manserit, abjec- tus extra o/neam, statim ut palmes arescet: deinde colliguntur isti pal- mites, et in ignem abjiciuntur, et ar- dent - 7 Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quicquid volueritis, petite, et fiet vobis. 124 10 Si mandata mea servaveritis, manebitis in charitate meà; sicut ego Patris mel mandata servavi, et ma- neo in ejus charitate. 11 Xíaec loquutus sum vobis, ut geudium illud meum in vobis ma- neat, et gaudium vestrum plenum fiat. 12 Hoc est mandatum illud meum, ut diligatis alii alios, prout dilexi vos. 18 Majorem charitatem nullus ha- bet quàm istam, ut quispiam animam suam deponat pro amicis suis. 14 Vos amici mel eritis, si feceritis quaecunque ego mando vobis. 15 Non ampliüs dicam vos ser- vos, quia servus nescit quid faciat dominus ipsius: vos autem dixi ami- cos, quia omnia quae audivi a Patre meo, nota feci vobis. 16 Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et constitui vos ut abeuntes fructum feratis, et fructus vester ma- neat; ut quicquid petieritis a. Patre in nomine mco, det vobis. 17 Haec mando vobis, ut diligatis alii alios. 18 Si mundus vos odit, scitis me priüs quàm vos illis odio habitum. 19 Si ex mundo essetis, mundus quod suum est amaret; quia veró ex mundo non estis, sed ego elegi vos ex mundo, propterea odit vos mun- dus. 20 Mementote sermonisiilius quem ego dixi vobis, Non est servus major domino suo. Si me persequuti sunt, et vos persequentur: si sermonem : meum servaverunt, et vestrum serva- bunt. 21 Sed haec ommia facient vobis propter nomen meum, quia non no- verunt eum qui misit me, 22 Si non venissem et loquutus essem eis, peccatum non haberent: JOANNES, XVI. nunc autem non haoent quod prae- texant peccato suo. 25 Qui me odit, is etian Patrem meum odit. 24 Si opera non fecissem inter eos quae nemo alius fecit, peccatum non haberent; nune autem et viderunt, et oderunt tum me, tum Patrem meum. 25 Sed oportet ut impleatur sermo qui in lege ipsorum scriptus est, Ode- runt me immeritó, 26 Quum autem venerit Ádvoca- tus ille, quem ego mittam vobis a Pa- tre, Spiritus, Znquam, ille veritatis, qui a Patre emanet, ille testabitur de me, 27 Sed et vos testabimini, quoniam à principio mecum estis. CAP. XVI. AEC loquutus sum vobis, ut ne offendamini. 2 Movebunt vos synagogis; imo veniet tempus, quum quisquis truci- Cabit vos putabit se cultum praestare eo. 5 Et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. 4 Sed haec loquutus sum vobis, ut quum venerit hora illa, memineritis eorum, nempe, quód ego haec dixerim vobis: haec autem vobis a principio non dixi, quia vobiscum eram. 5 Nune autem abeo ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me, dicens, Quà abis? 6 Sed quia haec loquutus sum vo- bis, tristitia implevit cor vestrum. 7 Sed ego veritatem dico vobis, confert vobis ut ego abeam; nisi enim abiero, Advocatus ille non ve- niet ad vos; sin autem profectus fue- ro, mittam eum ad vos. 8 Etquum venerit ille, arguet mun- dum de peccato, et de justitià, et de judicio. 9 De peccato quidém, eó quód non credunt in me. 10 De justitià veró, eó quód ad Patrem abeam, et ampliüs non con- spicietis me. 125 11 De judicio autem, eà quód princeps hujus mundi condemnatus sit. 12 Adhuc multa habeo quae vobis dicam; sed nune non potestis por- tare. 158 Quum autem venerit ille, id est, Spiritus ille veritatis, introducet vos in omnem veritatem ; non enim lo- quetur a semetipso, sed quaecunque audierit loquetur; et quae venturae sunt renunciabit vobis. 14 Ille me glorificabit; quia de meo accipiet, et renunciabit vobis. 15 Omnia quae habet Pater, mea sunt; propterea dixi illum de meo accepturum, et renunciaturum vobis. 16 Paulisper, et non conspicietis me; et rursum paulisper, et videbitis me, quia ego vado ad Patrem. 17 Dixeruntergo quidam ex disci- pulis ejus alii ad alios, Quid est hoe quod dicit nobis, Paulisper, et non conspicletis me ; et rursus paulisper, et videbitis me, et, Quia ego vado ad Patrem ? 18 Dicebant ergo, Quid illud est quod dicit Paulisper ? nescimus quid loquatur. 19 Cognovit autem Jesus eos velle ipsum interrogare, et

dixit eis, De hoc quaeritis inter vos, quód dixi, Paulisper, et non conspicietis me; et iterum, Paulisper, et
videbitis me? 20 Amen, amen, dico vobis, flebi- tis vos, et lamentabimini, mundus au- tem gaudebit:
vos veró tristes eritis, sed tristitia vestra evadet in gau- dium. 21 Mulier, quum parit, dolorem habet,
quoniam advenit hora ejus; postquam autem peperit puerulum, jam non meninit afflictionis, propter
gaudium quód homo sit natus in mun- dum. 22 Et vos igitur nune quidóm tristitià tenemini ; sed rursum
vide- bo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo to.let a vobis. 25 Etillo die me non
interrogabi- tis quiequam, — Ámen, amen, dico vo JOANNES, XVII. bis, quaecunque petieritis a.
Patre, mn nomine meo, dabit. vobis. 24 Usque adhuc non petiistis quic- quam, in nomine meo : petite,
et ac- Cipietis, ut gaudium vestrum sit ple- num. 25 Haecloquutus sum vobis per similitudines; venit
tempus quum non ampliüs per similitudines loquar vobis, sed apertó de Patre meo re- nunciabo vobis.
26 Illo die in nomine meo petetis ; et non dico vobis me rogaturum Pa- trem pro vobis. 27 Ipse enim
Pater amat vos, quia vos me amüstis, et credidistis me a Deo prodiisse. 28 Prodii a Patre, et veni in
mun- dum ; iterum relinquo mundum, et proficiscor ad Patrem. 29 Dicunt ei discipuli ejus, Ecce nunc
aperté loqueris, nec similitudi- nem ullam dicis. SO Nune seimus te scire omnia, nee opus esse tibi ut
quis te interro- get: per hoc credimus te a Deo pro- diisse. 31 Respondit eis Jesus, Nunc ere- ditis ? 52
Ecce, veniet tempus, et jam ve- nit quum dispergemini unusquisque ad sua, meque solum relinquetis :
sed non sum solus; nam Pater me- cum est. 58 Haec loquutus sum vobis ut in me pacem habeatis: in
mundo op- pressionem habebitis ; sed confidite, ego vici mundum. CAP. XVII. AEC loquutus est Jesus,
et sus- tulit oculos suos in coelum, dixitque, Pater, venit hora illa; glo- rifiea Filium tuum, ut et te Filius
tuus glorificet : 2 Sicut dedisti ei auctoritatem zn omnem carnem, ut quotquot dedisti el, det eis vitam
aeternam. 5 Haec est autem vita aeterna, ut te cognoscant esse illum solum ve- xum Deunr, et quem
misisti Jesum Christum, 4 Ego te glorificavi in terrá ; opus consummavi quod dedisti mihi ut facerem. 5
Nunc igitur glorifica me, tu Pa- ter, apud temetipsum, e& glorià quam habui apud te priusquam mundus
esset. 6 Manifestum feci nomen tuum hominibus quos dedisti mihi selectos e mundo: tui erant, et mihi
eos dedisti; ei sermonem tuum servá- runt. 7 Nunc noverunt omnia quae de disti mihi a te esse; 8 Quia
verba quae tradidisti mili, tradidi eis ; et ipsi receperunt, et veré nórunt me a te prodiise, et credide- runt
me a te missum esse. 9 Ego pro eis rogo : non pro mun- do rogo, sed pro Zis quos dedisti mihi, quia tui
sunt. 10 Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: et glorificatus sum in eis. 11 Et non sum ampliüs in
mundo, sed isti sunt in mundo, et ego ad te venio, Pater sancte, serva eos per nomen tuum quos dedisti
mihi, ut sint unum, prout e£ nos. 12 Quum essem cum eis in mundo, ego servabam eos per nomen tuum
; quos dedisti mihi ego custodivi, et nemo ex eis periit, nisi filius ille per- ditionis ; ut Scriptura
impleretur. 13 Nune autem ad te venio, et haec loquor in mundo, ut habeant gaudium meum plenum
apud se. 14 Ego tradidi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt ex mundo, prout
et ego non sum ex mundo. 15 Non rogo ut tollas eos e mun- do, sed ut serves eos a Malo illo. 16 Ex
mundo non sunt, prout et ego non sum ex mundo. 17 Sanctifica eos tuá veritate: ser- mo ille tuus
veritas est. 18 Sicut me misisti in mundum, ita et ego misi eos in mundum: 19 Et eorum causà ego
sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. 20 Non tantüm autem pro istis: 196
JOANNES, XVIII. rogo, sedet pro iis qui per sermo- nem eorum credituri sunt in me : . 21 Ut omnes
unum, sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut credat mun- 8 Respondit
Jesus, Dixi vobis me eum esse ; ergo si me quaeritis, sinite hos abire : 9 Utimpleretur sermo quem dix-
dus me a te missum esse. 22 Et ego gloriam, quam dedisti mihi, dedi eis ; ut sint unum, sicut et erat, Ex
iis quos dedisti mihi non perdidi quenquam. nos unum sumus. 23 Ego in eis, et tu in me, ut sint
consummati in unum, et ut cognoscat mundus quód tu me miseris, et eos diligas, prout me dilexisti. 24
Pater, quos dedisti mihi, velim ut ubi sum ego, et illi sint mecum ; ut conspiciant gloriam illam meam
quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante jactum mundi fundamentum. 25 Pater juste, mundus te non
no- vit: ego autem te novi, et hi nove- runt me a te missum esse. 26 Et notum ipsis feci nomen tuum, et
notum faciam; ut charitas, quà dilexisti me, sit in eis, et ego in eis, CAP. XVIII. AEC quum dixisset
Jesus, egressus abit cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et
dis- cipuli ejus. 2 Noverat autem eum locum etiam Judas, qui prodebat eum, quia Jesus frequenter cum

discipulis suis illüc convenerat. 5 Judas ergo quum accepisset. co- hortem, et a primariis sacerdotibus ac Pharisaeis ministros, venit illc cum laternis et facibus et armis. 4 Jesus itaque sclens omnia quae ventura erant in se, prodiens dixit eis, Quem quaeritis ? 5 Responderunt ei, Jesum Naza- renum. Dicit eis Jesus, Ego zs sum. Stabat autem cum eis etiam Judas qui prodebat eum. 6 Ut ergo dixit eis, Ego zs sum, abierunt retrorsum, et ceciderunt humi, " Iterum igitur rogavit-eos, Quem quaeritis? Illi autem dixerunt, Jesum Nazarenum. 10 Simon autem Petrus, quum gladium haberet, eduxit eum, et per- cussit servum pontificis maximi, et abscidit auriculam ejus dextram ; erat autem nomen servo Malchus. 11 Dicit ergo Jesus Petro, Re- conde gladium tuum in vaginam: annon bibam poculum quod dedit mihi Pater ? 12 Cohors igitur et tribunus et mi- nistri Judaeorum comprehenderunt Jesum, et vinxerunt eum ; 135 Et abduxerunt primüm ad An- nam, erat enim socer Caiaphae, qui erat pontifex maximus anni illius ; is veró misit eum vinctum ad Caiapham pontificem maximum. 14 Erat autem Caiaphas is qui consilium dederat Judaeis, expedire ut unus homo moreretur pro populo. 15 Sequebatur autem Jesum &Si- mon Petrus, et alius discipulus. Dis- cipulus veró ille notus erat pontifici maximo, et simul introit cum Jesuin aulam pontificis maximi. 16 Petrus autem stabat extrà ad ostium. Exivit ergo discipulus ille alter qui erat notus pontifici maxi- mo, et loquutus est ostiariae, et in- troduxit Petrum. 17 Dixit ergo Petro ancilla ostia- ria, Nonne et tu ex discipulis es ho- minis istius ? Dicit ille, Non sum. 18 Aüstabant autem servi et mi- nistri, qui prunas congesserant, quia frigus erat, etsese calefaciebant; erat veró eum eis etiam Petrus adstans, et sese calefaciens. 19 Pontifex maximus ergo inter rogavit Jesum de discipulis ejus, et de doctrinà ipsius. 20 Respondit ei Jesus, Ego palam loquutus sum mundo: ego semper docui in synagogá, et in templo, quà undique Judaei conveniunt, et in oc« culto loquutus sum nihil. 197 JOANNES, XIX. 21 Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid sim ipsis lo- quutus ; ecce, hi sciunt quae dixerim ego. 22 Yiaec autem quum ipse dixisset, unus ex ministris qui adstabat, bacillo cecidit Jesum, dicens, Itane respon- des pontifici maximo ? 25 Respondit ei Jesus, Si malé Io- quutus sum, testificare de malo; sin bene, cur me caedis ? 24 Miserat igitur eum Annas vinc- tum ad Caiapham pontificem maxi- mum. . 25 Stabat autem Simon Petrus, et sese calefaciebat; dixerunt igitur ei, Num et tu ex discipulis ejus es ? Ne- gavit ille, et dixit, Non sum. 26 Dicit ei quidam ex servis pon- fifidis maximi, cognatus ejus cujus absciderat Petrus auriculam, Nonne ego te vidi in horto cum eo? 27 Rursus ergo negavit Petrus, et Statim gallus vocem emisit. 28 *| Ducunt ergo Jesum a Caia- phá in praetorium ; erat autem mane, et ipsi non introierunt in praetorium, ne polluerentur, sed ut ederent pas- cha. . 29 Prodiit ergo Pilatus ad eos, et dixit, Quam accusationem adfertis ad- versüs hominem istum ? 50 Responderunt et dixerunt ei, Nisi iste esset facinorosus, noa tradi- dissemus eum tibi. 81 Dicit ergo eis Pilatus, Áccipite eum vos, et secundàüm legem vestram condemnate eum. Itaque Judaei dix- erunt ei, Nobis non leet occidere quenquam. 52 Ut sermo Jesu impleretur, quem dixerat, significans quà morte futurum erat ut moreretur. 23 Introivit ergo rursusin prae- torium Pilatus, et vocavit Jesum, dixitque ei, Tune es rex ille Judae- orum? 54 Respondit ei Jesus, À teipsone tu hoc dicis, an alii. dixerunt tibi de me? $5 Respondit Pilatus, Nunquid ego Judaeus sum? gens tua et pri- |. 128 marii sacerdotes tradiderun te mihi quid fecisti ? 86 Respondit Jesus, Regnum ine- um non est ex hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, minis- tri mei certássent ne traderer Judaeis : nunc autem regnum meum non est hinc. 57 Dixit ergo ei Pilatus, Ergo rex estu? Respondit Jesus, Tu dicis me regem esse; ego ad hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut dem ilestimonium veritati. Quisquis est ex veritate audit vocem meam. 58 Dicit ei Pilatus, Quid est veri- tas?: Et quum hoc dixisset, rursum prodiit ad Judaeos, et dixit eis, Egc nullum invenio crimen in eo. 89 Est autem vobis consuetudo, ut unum dimittam vobis in paschá: vul- tisne ergo dimittam vobis regem il- lum Judaeorum ? 40 Clamaverunt autem rursum om- nes dicentes, Nequaquam istum, sed Barabbam. Erat autem ille Barab- bas latro. CAP. XIX. UNC ergo assumpsit Jesum Pi- latus, et flagellavit, 2 Etmilites contexuerunt coronam e spinis, et imposuerunt ipsius ca- piti, eum. et palio purpureo induerunt 5 Kt dicebant, Averex Judaeorum. Et bacillis eum caedebant. 4 Prodiit ergo rursum Pilatus fo- ras, et dixit eis, Ecce, adduco vobis eum foras, ut noveritis me nullum in eo crimen invenire. 5 Prodit ergo Jesus foras, ferens spineam illam coronam, et purpure- um illud pallium. — Et dixit eis Pila- tus, Ecce homo. 6 Quum

autem intuiti essent eum primarii sacerdotes et eorum ministri, clamaverunt, dicentes, Crucifige, crucifige. Dicit eis Pilatus, Accipite eum vos, et crucifigite; ego enim non invenio in eo crimen. 7 Responderunt ei Judaei, Nos le gem habemus, et secundüm legem JOANNES, XIX. nostram debet mort, quia Filium Dei se fecit. 8 Quum ergo audivisset Pilatus nune sermonem, magis timuit. 9 Et rursus ingressus est in prae- torium, et dixit Jesu, Unde es tu? Jesus autem responsum ei non dedit. 10 Dicit ergo ei Pilatus, Mihi non logueris? nescis me' potestatem ha- bere crucifigendi te, et potestatem habere te dimittendi ? 11 Respondit Jesus, Non haberes potestatem adversàm me ullam, nisi hoc tibi datum esset supernà: prop- terea, qui me tradidit tibi, majus pec- catum habet. 19 Ex eo fempore studebat Pilatus eum dimittere: Judaei veró clama- bant, dicentes, Si hunc dimiseris, non es amicus Caesaris: quicunque se re- gem facit, contradicit Caesari. 15 Pilatus ergo quum audisset hune sermonem, eduxit foras Jesum ; conseditque in tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicó autem Gabbatha. 14 Erat autem parasceve paschae, hora veró quasi sexta: tum dicit Ju- daeis, Ecce rex vester. 15 Illi vero clamaverunt, "Tolle, toll, crucifige eum. — Dicit eis Pila- tus, Regem vestrum crucifizam? Re- Sponderunt primarii sacerdotes, Non habemus regem nisi Caesarem. 16 Tunc ergo tradidit eum ipsis, ut crucifigeretur. — Assumpserit autem Jesum, et abduxerunt. 17 Etipse bajulans crucem suam prodiens venit in eum locum qui di- citur Calvariae, Hebraicé autem Gol- gotha : 18 Ubi crucifixerunt eum, et cum et erat scriptum Kfebraicó, Graecé, et Latiné. 21 Dixerunt igitur Pilato primarii sacerdotes Judaeorum, Ne scribito, Rex iMe Judaeorum; sed illum dix- isse, Rex sum Judaeorum. 22 Respondit Pilatus, Quod serip- Si, scripsi. 25 Milites ergo, quum .crucifixis- sent Jesum, *cceperunt ejus vesti- menta ^et fecerunt quatuor partes, unieuique militi partem) et tunicam: erat autem tunica inconsutilis a sum- mo contexta tota. 24 Dixerunt ergo zter se, Ne fin- damus eam, sed sortiamur de illà, cujus futura sit: ut Scriptura imple- retur, dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, et super veste meà jece- runt sortem. Milites igitur haec fe- cerunt. 25 Stabant autem juxta crucem Jesu, mater ejus, et soror matris ejus, Maria Cleophae uxor, et Maria Mag- dalene. 26 Quum vidisset ergo Jesus ma- trem, ac discipulum adstantem quem diligebat, dicit matri suae, Mulier ecce filius tuus. 27 Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illà horá recepit eam discipulus ille domum suam. 28 Postea, quum sciret Jesus reli- qua omnia jam esse consummata, uf consummaretur Scriptura, dixit, Sitio 29 Vas igitur Z/c erat positum aceto plenum, — Illi veró impleverunt Spongiam aceto, et hyssopo circum- datam admoverunt ori ejus. 50 Quum autem accepisset Jesus acetum, dixit, Consummatum est: et inclinato capite tradidit spiritum. eo alios duos, hinc et hinc, medium autem Jesum. 19 Scripsit autem etiam titulum Pilatus, et posuit super crucem. Erat veró scriptum, IESVS NAZARE- NUS REX ILLE IUDAEO- RUM. 20 Huncergo titulum multi Judae- orum legerunt; quia prope civitatem erat locus ubi erucifixus erat Jesus ; $1 € Judaei ergo, ut non manerent in cruce corpora sabbato, quoniam erat parasceve (erat enim magnus dies illius sabbati,) rogaverunt Pila- tum ut confringerentur eorum: erura, ac tollerentur. $2 Venerunt ergo milites, et prio- ris quidem latronis confregerunt ra, et alterius qui crucifixus fuerat eum eo M 129 JOANNES, XX. 58 Ad Jesum autem quum venis- sent, ut viderunt eum jam mortuum, non confregerunt ejus erura : $4 Sed quidam ex militibus lanceá latus ejus fodit; et statim exivit san- guis et aqua. $5 Et qui vidit, testatur ; et verum est testimonium ejus; ille, Znguam, Scit se vera dicere, ut ef vos credatis. 56 Facta sunt enim haec ut Scrip- tura impleretur, dicens, Non confrin- getur ullum os ipsius. 57 Et rursus alia Scriptura dicit, Intuebuntur in eum quem .ransfixe- runt. 58 € Post haec autem rogavit Pi- latum Josephus Arimathaeensis (ut qui esset discipulus Jesu, sed occultus, propter metum Judaeorum) ut tolleret corpus Jesu: quod permisit Pilatus. Venit ergo, et sustulit corpus Jesu. 59 Venit autem et Nicodemus (is qui venerat ad Jesum nocte primum,) ferens mistfram myrrhae et aloés li- bras quasi centum : 40 Acceperunt ergo corpus Jesu, et, obvinxerunt illud linteis eum aro- matibus, sicut mos est Judaeis fune- rare. 41 In eo autem loco ubi fuerat crucifixus, erat hortus, et in horto monumentum novum, in quo non- dum quisquam positus fuerat. 42]lbi ergo, propter parasceven Judaeorum, quód monumentum illum prope esset, posuerunt Jesum. CAP. XX. RIMO veró die hebdomadis, Ma- ria Magdalene venit mané, quum adhue tenebrae essent, ad monumen- tum, videtque lapidem sublatum a monumento. 2 Currit ergo et venit ad Simonem Petrum, et ad alterum

illum disci- pulum quem amabat Jesus, et dicit eis, Sustulerunt Dominum e monu- mento, et nescimus ubi posuerunt eum . 5 Exit ergo Petrus, et alter ille discipulus, et venerunt ad monumen- tum. 180 4 QCurrepant autem duo simul; sed alter ille discipulus praecurrit ci- tiüs Petro, venitque prior ad monu- mentum. 5 Xt quum se incurvásset vidit po- sita lintea: non tamen introivit. 6 Venit ergo Simon Petrus se- quens eum, et introivit in monumen- tum, et conspexit lintea ibi posita ; 7 Etsudarium quod fuerat super eaput ejus, non cum linteis positum, sed seorsum involutum in unum lo- cum. 8 Tune ergo introivit etiam alter ille discipulus, qui venerat prior ad monumentum, viditque et credidit. 9 Nondum enim noverant Scriptu- ram, videlicet, quód oporteret eum a mortuis resurgere. 10 RHedierunt ergo illi discipuli ad suos. 11 Maria veró flens stabat ad mo- numentum foris: dum ergo fleret, in- curvavit se in monumentum. 12 Et conspexit duos angelos al- batos, sedentes, unum ad caput, et alterum ad pedes, Z//c ubi jacuerat corpus Jesu: 18 Qui etiam dixerunt ei, Mulier, quid fles? Dicit eis, Sustulerunt Do- minum meum, nec scio ubi posuerint eum, 14 Et quum haec dixisset, conver- tit se retrorsum, conspexitque Jesum stantem, nec sciebat Jesum esse. 15 Dicit ei Jesus, Mulier, quid fles? quem quaeris? Illa putans oli- torem esse, dixit ei, Domine, si tu ip- sum asportásti, dicito mihi ubi posue- ris eum, et ego eum tollam. 16 Dicit ei Jesus, Maria. Illa se convertens dicit ei, Rabboni, quod dicitur Praeceptor. 17 Dicit ei Jesus, Ne me tangito ; nondum enim ascendi ad Patrem meum: sed proficiscere ad fratres meos, et dic eis, Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, et Deum meum et Deum vestrum. 18 Venit Maria Magdalene anpun- cians discipulis, quód vidisset Domi- num, et guid ea sibi dixisset. JOANNES, XXI. 19 € Quum ergo vespera esset, die fllo primo hebdomadis, et fores essent CAP. XXI. OSTEA sese rursus exhibuit Je- clausae, ic ubi erant discipuli co- acti propter metum Judaeorum, venit Jesus, stetitque in medio ipsorum, et dixit eis, Pax vobis. 20 Et quum haec dixisset, ostendit eis manus ac latu suum. Gavisi sunt ergo discipuli, 1s0 Domino. 21 Dicit autem ei iterum, Pax vo- bis: sicut misit me Pater, ita et ego mitto vos. 22 Et quum haec dixisset, afflavit €05; et dixit eis, Accipite Spiritum Sanctum. 25 Si quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: si quorum retinue- ritis, retenta sunt. 24 € 'Thomas autem, unus ex duo- decim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venerat Jesus. 25 Dixerunt igitur ei alii discipuli, Vidimus Dominum. Ille veró dixit eis, Nisi videro in manibus ejus vesti- gium clavorum, et immisero digitum meum in vestigium clavorum, et im- misero manum meam in latus ejus, ne- quaquam credam. 26 Octo ergo póst diebus rursus erant discipuli ejus intus, et Thomas cum eis; venit Jesus, foribus clausis, et stetit in medio Zpsorum, et dixit, Pax vobis. 27 Deinde dicit Thomae, Infer di- gitum tuum hue, et vide manus meas, et profer manum tuam, et immitte in latus meum ; et ne esto incredulus, sed credens. 28 Respondit autem "Thomas, et dixit, Domine mi, et Deus mi. 29 Dicit ei Jesus, Quia vidisti me, "Thoma, credidisti: beati qui non vi- derunt, et crediderunt. 50 Multa veró etiam alia signa edidit Jesus in discipulorum suorum conspectu, quae non sunt scripta in hoc libro. 51 Haec autem scripta sunt, ut €redatis Jesum esse Christum illum Filium Dei, et ut credentes vitam ha- beatis per nomen ejus. 121 sus discipulis ad mare "Tiberia- dis: sic autern exhibuit. 2 Erant simul Simon Petrus, et "Thomas qui dicitur Didymus, et Na- thanael qui erat ex Canáà Galilaeae, et filii Zebedaei, aliique .ex discipulis ejus duo. 8 Dicit eis Simon Petrus, Ábeo piseatum. — Dicunt ei, Imus et nos te- cum. Exierunt, et ascenderant in navigium statim : et illà nocte nihil ceperunt. 4 Mane veró jam exorto, stetit Je- sus ad littus; nesciebant tamen disci- puli Jesum esse. 5 Dicit igitur eis Jesus, Pueri, num quid obsoni habetis? Responderunt ei, Non. 6 At ille dixit eis, Conjicite rete in dextram navigii partem, et inveni- etis. Conjecerunt ergo, et non am- pliüs valebant illud trahere prae mul- titudine piscium. . 7 Dicit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro, Dominus est. Simon ergo Petrus, quum audisset Dominum esse, amiculum succinxit (erat enim nudus), et abjecit se in mare, 8 Alii veró discipuli navigio vene- runt (non enim longé aberant a terrá, sed circiter cubitis ducentis), trahen- tes rete plenum piscium. 9 UL autem descenderunt in ter- ram, viderunt prunas positas, et pis- cem impositum, et panem. 10 Dicit eis Jesus, Adferte ex pis- cibus quos modó cepistis. 11 Ascendit Simon Petrus, et trax- it rete in terram, plenum magnis pis- cibus centum quinquaginta tribus: et quum tot essent, non est fissum rete. 12 Dicit eis Jesus, Venite, pran- dete. — Nullus autem discipulorum audebat eum interrogare, Tu quis es? quum scirent Dominum esse. 13 Veuit ergo Jesus, et accipit

panem, et dat eis, et piscem similiter. 14 Ita jam tertió sese exhibuit Je sus discipulis suis postquam suscita- tus fuerat ex mortuis. 15 Quum ergo prandissent, dicit ACTA, 1. 20 Conversus Petrus videt illum discipulum, quem diligebat Jesus, se- quentem, qui et recubuerat in coená Simoni Petro Jesus, Simon fii Jo- nae, diligis me plüs quàm hi? Dicit ei, 'Certé, Domine, tu nósti quód a- mem te. Dicit ei, Pasce agnos meos. 16 Dicit ei rursum secundo, Si- mon fili Jonae, diligis me? Ait illi, Certé, Domine, tu. nósti quód amem te. Dicit ei, Pasce oves meas. 17 Dicit ei terti, Simon fil Jo- nae, amas me ? "Tristitià fuit affectus Petrus quód tertió dixisset ipsi, Amas me? dixitque ei, Domine, tu omnia nósti; tu nósti quód amem te. Di- cit ei Jesus, Pasce oves meas. 18 Amen, amen, dico tibi, quum esses junior, cingebas te, et ibas quó volebas: quum autem senueris, ex- tendes manus tuas, et. alius te cinget, et transferet quà noles. 19 Hoc autem dixit, significans quà morte glorificaturus esset Deum. Et quum hoc dixisset, dicit ei; Sequere me. illà super pectus ejus, et dixerat, Do« mine, quis est ille qui te prodit? 21 Hunc ergo quum vidisset Pe- trus. dicit Jesu, Domine, hic autem quid ? 29 Dicit ei Jesus, Si velim eum manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. 28 Exiit ergo sermo iste inter fra- tres, discipulum illum non moriturum: sed non dixerat ei Jesus, Non morie- tur: sed Si eum velim manere do- nec veniam, quid ad te? 24 Hic est discipulus ille qui de his testatur, et haec scripsit: et sci- mus verum esse testimonium ejus. 25 Sunt autem et alia multa quae fecit Jesus, quae si scribantur sigilla- tim, ne mundum quidém ipsum opi- nor eapturum eos qui scriberentur li- bros. Amen.. ACTA APOSTOLORUM. CAP. I. RIMUM quidém librum confe- P ci, Theophile, de omnibus quae coepit Jesus et facere et docere. 2 Ad ewm usque diem, quo, quum mandata dedisset Apostolis, quos per Spiritum Sanotum elegerat, sursum receptus est. $ Quibus etiam sese, postquam pas- sus fuit, exhibuit vivum cum multis certissimis signis, per dies quadragin- ta conspectus ab eis, et dicens quae ad regnum Dei spectant. 4 Et cum illis conveniens denun- celavit eis ne abscederent Hierosoly- mis sed ut exspectarent promissio- nem Patris, quam, inquit, audistis ex me. 5 Nam Joannes quidém baptizavit aquà, vos autem baptizabimini Spiri- tu Sancto istis non multis póst diebus. 6 Quum igitur illi convenissent, interropárunt eum dicentes, Domine, num hoe tempore restitues regnum Israeli ? 7 Dixit autem ad illos, Non est vestrüm nósse tempora sive opportu- nitates quas Pater in suá ipsius po- testate posuit. 8 Sed recipietis virtutem Spiritüs Sancti, postquam supervenerit in vos, eritisque mihi testes et in. Hierosoly- mis, et in totà. Judaeá, et Samarià, et usque ad ultimas terras. 9 Et quum haec dixisset, aspicien- tibus ipsis, elevatus est: et nubes susceptum eum abstulit ab oculis eo- rum 182 ACTA, II. 10 Et quum essent intentis in coe- lum oculis, eo proficiscente, ecce, viri duo adstiterunt illis albo vestitu. 11 Qui et dixerunt, Viri Galilaei, eum usque diem quo sursüm receptus est a nobis, unum fleri nobiscum tes- tem resurrectionis ejus. 23 Statuerunt igitur duos, Jose- quid statis intuentes in coelum ? hie Jesus qui sursum receptus est a vobis in coelum, ita veniet quemadmodum conspexistis eum proficiscentem in coelum. phum vocatum Barsabam, qui cogno- minabatur Justus, et Matthiam. 24 Etprecantes dixerunt, Tu, Do- mine, qui corda omnium nósti, osten- de utrum elegeris ex his duobus: 19 Tune reversi sunt. Hierosoly- mam a monte qui vocatur Oliveti, qui est prope Hierosolymam, distans iti- nere sabbati. 18 Et quum introissent, ascende- runt in coenaculum, ubi commoraban- tur et Petrus, et Jacobus, et Joannes, et Andreas Philippus, et Thomas, Bartholomaeus, et Matthaeus, Jacobus filius Alphaei, et Simon Zelotes, et Judas Jacobi frater. 14 Hi omnes perdurabant concor- diter in oratione et deprecatione, cum uxoribus, et Marià matre Jesu, et cum ipsius fratribus. 15 Et per eos dies quum assurrex- isset Petrus in medio discipulorum, dixit (erat autem turba capitum eó- dem /oci quasi centum viginti), 16 Viri fratres, oportuit impleri Scripturam hanc, quam praedixit Spi- ritus Sanctus per os Davidis, de Ju- dà, qui fuit dux viae lis qui. compre- henderunt Jesum : 17 Annumerabatur enim nobiscum et sortitus erat sortem ministerii hujus. 18 Is igitur acquisivit agrum ex mercede injustitiae ; et praecipitatus crepuit medius, et effusa sunt omnia viscera ejus. 19 Innotuitque omnibus habitanti- bus Hierosolymà; adeó ut vocetur ager ille propriáà ipsorum linguá Acel- dama, hoc est, Áger sanguinis. 20 Scriptum est enim in libro Psal- morum, Fiat commoratio ejus deserta, et non sit qui habitet in eà. Et, Epis- copatum ejus accipiat alius. 21 Oportet igitur ex iis viris qui nobiscum convererunt toto tempore quo Dominus Jesus versatus est inter nos, 22 Exorsus a baptismo Joannis, ad 198 25 Ut accipiat sortem

ministerii hujus et apostolatüs, & cuo aberravit Judas, ut abiret in locum suum. 26 Jecerunt igitur sortes eorum ; et cecidit sors super Matthiam, qui communibus calculis allectus est cum undecim apostolis. CAP. II. UUM autem advenisset dies Pentecostes, erant omnes con- corditer eodem Joc. 2 Tum exstitit repenté sonitus e coelo, tanquam ruentis flatüs violenti, qui replevit totam domum ubi erant considentes. 8 Et visae sunt eis dispertitae lin- guae instar ignis, quz etiam sedit super unumquemque eorum, 4 Repleti sunt autem omnes Spi- ritu Sancto, coeperuntque loqui aliis linguis, prout Spiritus ille dabat eis effari. 5 Erant veró Hierosolymis habi- tantes Judaei, viri religios, ex omni natione eorum qui sub coelo sunt. 6 Orto autem hoc rumore, conve- nit multitudo, et confusa fuit quód audiret unusquisque suá proprià lin- guà ipsos loquentes. 7 Obstupescebant autem omnes ae mirabantur, dicentes alü 2d alios, Nonne, ecce, omnes isti qui loquun- tur Galilaei sunt? 8 Quomodo igitur nos audimus eos suà quisque linguáà in quà nati sumus? 9 Parthi et Medi, et Elamitae, et qui incolimus Mesopotamiam, Ju- dasamque, et Cappadociam, Pontum, et Asiam, 10 Phrygium, et Pamphyliam, Aegyptum, et parts Libyae quae est ACTA, II. secundàm Cyrenem, et advenae Ro- mani, tum Judaei, tum proselyti. 11 Cretes, et Arabes, audimus eos loquentes nostris linguis magnifica Dei facta. 12 Obstupescebant igitur omnes, et haesitabant, dicentes alius ad alium, Quid hoc rez;/esse possit ? 15 Alii veró cavillantes dicebant, Vino dulci pleni sunt. 14 Consistens autem Petrus cum undecim, sustulit vocem suam, et af- fatus est eos, dicens, Viri Judaei, vos- gue omnes qui habitatis Hierosolymis, hoc vobis notum esto, et auribus per- cipite verba mea. 15 Non enim, ut vos existimatis, isti ebrii sunt, quum sit hora diei tertia: 16 Sed hoc illud est quod dictum est per prophetam Joélem, 17 Et erit ultimis temporibus (dicit Deus) effundam ex Spiritu meo in quamvis carnem: et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae, et juvenes vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia somniabunt. 18 Et quidem in servos meos et in ancillas meas in diebus illis ef- fundam ex Spiritu meo, et propheta- bunt. 19 Et edam miracula in coelo sur- sum, et signa in terra deorsum, san- guinem, et ignem, et vaporem fumi. 20 Sol convertetur in tenebras, et iuna in sanguinem, priusquam ve- niat dies ille Domini magnus et illus- tris. 21 Et futurum est, ut quicunque mvocaverit nomen Domini serve- tur. 22 Viri "IEsrailitae, audite sermo- nes istos: Jesum illum Nazarenum, virum a. Deo approbatum apud vos praestantibus factis et miraculis et signis quae edidit per eum. Deus in medio vestri, sicut et ipsi nóstis : 25 Hune, inquam, definito illo consilio et praestituto Dei deditum, quum accepissetis, manibus sceleratis €ruci affixum interemistis : 24 Quem Deus suscitavit, solutis 184 doloribus mortis, eÓ quód fleri nen poterat ut ipse ab e& retineretur. 25 David enim dicit de eo, Pro- spiciebam Dominum coram me sem« per; quoniam est mihi ad dextram, ne concutiar. 26 Propterea oblectatum est cor meum, et exultavit lingua mea: atque adeó caro mea commorabitur cum spe. 27 Quoniam non derelinques ani- mam meam apud inferos, nec sines Sanctum illum tuum sentire corrup- tionem... 28 Notas mihi fecisti vias vitae; replebis me jueunditate in tuo con- Spectu. 29 Viri fratres, licet liberé dicere apud vos de patriarchà Davide, eum et obiisse et sepultum esse, et monu- mentum ejus esse apud nos ad hunc usque diem. $0 Propheta igitur quum esset, ct sciret Deum jurejurando sibi jurásse, fore ut ex fructu lumbi ipsius, quod ad carnem attinet, Christum illum suscitaret, quem collocaret super ejus throno: 51 Praescius loquutus est de re- surrectione Christi, non derelictam esse apud inferos animam ejus, neque carnem ejus sensisse corruptionem. 52 Nune Jesum suscitavit Deus : cujus re? omnes nos sumus testes. 55 Itaque dextrá Dei sursum sub- latus, et promissum Spiritum Sanctum adeptus a. Patre, effudit hoc quod vos nunc spectatis et auditis. 54 Nec enim David ascendit in coelos: sed dicitipse, Dixit Domi- nus Domino meo, Sede ad dextram meam, 55 Usquedum posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum. 56 Certó sciat ergo tota domus Is- raélis, quód Deus hunc fecerit Do- minum et Christum, hunc ipsum, zn- quam, Jesum quem vos crucifixistis. 57 Qui veró haec audierunt com- puncti sunt corde, et dixerunt ad Pe- trum ac reliquos apostolos, Quid fa- . ciemus, viri fratres ? 58 Petrus autem ait ad eos, Resi- ACT À, III. 4 Intentis autem in eum oculis piscite, et baptizetur unusquisque vestrüm in nomen Jesu Christi in re- müssionem peccatorum : et accipietis donum Spiritàs Sancti. 59 Vobis enim facta est promissio, ei liberis vestris, et. omnibus longé póst futuris, quoscunque videlieet advocaverit Dominus Deus noster. 40 Alisque sermonibus plurimis obtestabatur, et exhortabatur eos, dicens, Servamini ex natione istà

pravà. 41 Qui ergo libenter receperunt sermonem ejus baptizati sunt; etad- ditae sunt ecclesiae die illo animae quasi ter mille. 49 Perdurabant autem in doctriná apostolorum, et communicatione, et fractione panis, et precibus. 45 Obortus est auteni omnibus ti- mor; multaque miracula et signa per apostolos fiebant. 44 Omnes autem qui credebant erant eüdem /ocz, et habebant omnia communia ; 45 Et possessiones ac facultates vendebant, et dispertiebant ea omni- bus, prout cuique opus erat. 46 Et quotidie perdurantes con- corditer in templo, ac frangentes domatim panem, capiebant cibum cum exsultatione et simplicitate cor- dis ; 47 Laudantes Deum, et habentes gratiam apud totum populum. Do-. minus autem addebat quotidie ec- clesiae qui salvi fierent. CAP. III. Y AETERUM Petrus et Joannes C simul ascendebant in templum Sub horam precationis, nempe nonam. 2 Quidam autem vir claudus ab utero matris suae portabatur; quem ponebant quotidie ad portam templi quae dicitur Speciosa, ut peteret eleé- mosynam ab ingredientibus in tem- plum. 5 Is quum vidisset Petrum ac Jo- annem ingressuros in templum, roga- vit ut eleémosynam acciperet. 135 Petrus cum Joanne, dixit, Aspice ad nos. 5 Tie igitur attendebat eos, spe- rans se aliquid ab eis accepturum. G Petrus autem dixit, Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do; In nomine Jesu Christi Nazareni surge et ambula. 7 Et prehensà manu ejus dextrá, erexit eum; illico veró confirmati sunt pedes ipsius ac malleoli. 8 Et exsiliens stetit, et ambulavit, et ingressus est eum eis in tem- plum, ambulans et saliens, et laudans Deum. 9 Viditque eum totus populus am- bulantem et laudantem Deum. 10 Et eum agnoverunt illum. esse qui ad petendum ele&mosynam sede- bat ad Speciosam portam templi: et impleti sunt pavore et stupore super eo quod ei contigerat. 11 Quum autem claudus ille, qui sanatus fuerat, teneret Petrum et Jo- annem, cucurrit totus populus ad eos in porticum quae appellatur Solomo- nis, expavefactus. 12 Quo viso Petrus respondit po- pulo, Viri Israélitae, quid miramini de hac re? aut quid intentos oculos in nos habetis, quasi proprià potes- tate aut pietate effecerimus ut hic ambulet ? : 18 Deus ille Abrahami, et Isaaci, et Jacobi, Deus, inquam, patrum nos- trorum glorificavit Filium suum Je- sum, quem vos tradidistis et abnegás- tis in conspectu Pilati, quum ille ju- dicásset esse dimittendum. 14 Vos autem Sanctum illum et Justum abnegástis, et postulástis ho- micidam condonari vobis ; 15 Principem autem vitae trucidàs- tis, quem Deus suscitavit a mortuis ; eujus re£ nos testes sumus. 16 Et per fidem in nomen "sius, hunc quem conspicitis ac nóstis, con- firmavit nomen ipsius: fides, inquam, quae per ipsum est, dedit isti integri« tatem hanc coram omnibus vobis. 17 Sed nunc, fratres, scio vos per ACTA, IV. ignorantiam sta fecisse, sicut et pri- mores vestros, 18 Deus autem quae praenuncia- verat per os ommium prophetarum suorum, Christum suum perpessurum, ita implevit. 19 Resipiscite igitur, et convertite voS, ut deleantur peccata vestra, post- quam venerint tempora refrigerationis & conspectu Domini, 20 Et miserit priüs praedicatum vobis Jesum Christum : 21 Quem oportet quidém coeli ca- piant usque ad tempora restitutionis omnium, de quibus loquutus est Deus & seculo per os omnium sanctorum suorum prophetarum. 22 Moses etenim ad patres dixit, Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester ex fratribus vestris, sicut me: audietis eum in omnibus quae loquutus fuerit vobis, 23 Futurum est autem ui quisquis non auscultárit prophetam illum, dis- perdatur e populo. 24 Sed et omnes prophetae a Sa- muele, et deinceps iis qui fuerunt quotquot loquuti sunt, etiam praenun- ciárunt dies istos. 25 Vos estis filii prophetarum, et pacti quod pepigit Deus erga patres nostros, dicens ad Abrahamum, Et in semine tuo benedictionem consequen- tur omnes familiae terrae. 26 Vobis primàm Deus suscitatum Filium suum Jesum misit, qui bene- diceret vobis, unoquoque sese aver- tente a pravitatibus vestris. CAP. IV. OQUENTIBUS autem ipsis ad populum, supervenerunt sacer- dotes et praefectus templo et Saddu- cael; 2 Molesté ferentes quód docerent populum, et annunciarent in nomine Jesu resurrectionem ex mortuis. 3 Etinjecerunt eis manus, posue- runtque eos in custodià in posterum diem: nam erat jam vespera. 4 Multi veró eorum qui audierant hunc sermonem, crediderunt: et fac- 156 tus est numerus virorum quasi quin- quies mille. 5 Factum est autem postero die, ut cogerentur primores eorum et se- niores et scribae Hierosolymis ; 6 Et Annas pontifex maximus, et Caiaphas, et Joannes, et Alexander, et quotquot erant ex genere ponti- ficio. 7 Quum igitur statuissent eos in medio, percontati sunt, Quà potes- iate aut quo nomine vos hoc fe- cistis ? 8 Tune Petrus repletus Spiritu Sancto dixit eis, Primoies populi, et seniores Isra£lis, 9 Quandoquidem de nobis hodie quaestio

habetur super beneficio in hominem aegrotum collato, quomodo videlicet iste servatus sit : 1O Notum sit omnibus vobis, et toti populo lsracl per nomen Jesu Christü Nazareni, quem vos cru- cifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, per hoc, znguam, istum ad- Stare in vestro conspectu sanum. 11 Hie est lapis ille pro nihilo ha- bitus à vobis aedificantibus, qui fac- tus est caput anguli. 12 Nec est in alio quoquam salus* nec enim aliud nomen est sub coelo quod datum sit inter homines, per quod oporteat nos servari. 13 Conspectá veró Petri in dicendo libertate et Joannis, compertoque ho- mines esse illiteratos et idiotas, ad- mirabantur, et agnoscebant eos cum Jesu fuisse. 14 Et hominem illum autem qui sanatus fuerat videntes stantem cum eis, nihil poterant contradicere. 15 Jussis autem ipsis extra conci- lium abire, conferebant inter se, 16 Dicentes, Quid faciemus homi- nibus istis? conspicuum enim signum editum esse per eos, manifestum est omnibus habitantibus Hierosolymis, nec id possumus negare : 17 Sed ned ampliüs serpat in po- pulum, minaciter interminemur eis, ne posthac ulli hominum loquantur in nomine isto, ACTA, V. 18 Itaque vocatis ipsis denuncià- runt ne omnino loquerentur, neve do- cerent in nomine Jesu. 19 Petrus autem et Joannes re- spondentes dixerunt eis, An justum sit in conspectu Dei vobis potiüs auscul- tare quàm Deo, judicate. 20 Non enim possumus nos, quae vidimus et audivimus, non loqui. 21 Illi veró, non invenientes quo- modo punirent eos, additis minis eos dimiserunt, propter populum, quia omnes glorificabant Deum super eo quod factum fuerat. 22 Annorum enim erat ampliüs quadraginta homo ille, in quem edi- tum fuerat signum istud sanationis. 285 Dimissi autem Z/l venerunt ad suos, et annunciaverunt quae primarii sacerdotes et seniores ipsis dixerant. 24 Qui quum Aaec audissent, con- corditer sustulerunt vocem ad Deum, dixeruntque, Domine, tu es Deus ille qui fecisti coelum ac terram, mare, et omnia quae in eis sunt ; 25 Qui Spiritu Sancto per os Da- vidis pueri tui dixisti, Cur fremue- 52 Multitudinis &utem eorum qui crediderant erat cor et anima una: nec quisquam aliquid eorum quae ha- bebat suum esse dicebat, sed erant eis omnia communia. 53 Etapostoli magná vi reddebant testimonium resurrectionis Domini Jesu, et gratia magna erat super eos omnes. 54 Nullus enim erat egenus inter eos: quotquot enim erant possessores agrorum aut domorum, vendentes ad- ferebant pretia eorum quae vendita fuerant ; 55 Et deponebant ad pedes apos- tolorum: distribuebatur autem Aoc singulis, prout cuique opus erat. 96 Joseph ergo qui cognominatus est Barnabas áb apostolis (quod est, si interpreteris, Filius consolationis) Levites, Cyprius genere, 57 Quum haberet agrum, vendidit eum, et attulit pecuniam, deposuitque ad pedes apostolorum. CAP. V. IR autem quidam nomine Ana- runt gentes, et populi meditati sunt inania ? 26 Adstiterunt reges terrae, et prin- cipes coacti sunt simul adversüs Do- minum, et Christum ejus. 27 Coacti sunt enim in hac civitate veró adversüs sanctum Filium tuum Jesum quem unxisti, Herodes et Pon- tius Pilatus, cum gentibus et populis Israclis, 28 Ut facerent quaecunque manus tua et consilium tuum priüs definierat ut fierent. 29 Nuncigitur, Domine, intuerein minas eorum, et da servis tuis ut eum omni libertate loquantur sermo- nem tuum, 50 Manu tuá a te extensà ad sa- nandum, signisque et miraculis editis per nomen sancti Filii tui Jesu. $1 Quum autem precati essent, suc- cussus est locus in quo erant coacti : et repleti sant omnes Spiritu Sancto, et loquuti sunt sermonem Dei cum libertate. nias, cum Sapphirà uxore suá, vendidit possessionem ; 2 Et intervertit aliguid ex pretio, conscià etiam uxore suà, allatamque partem aliquam ad pedes apostolo- rum deposuit. 5 Dixit autem Petrus, Anania, cur implevit Satanas cor tuum, ut men- tireris Zn Spiritum Sanctum, et inter- verteres ex pretio istius praedii ? 4 Nonne, si servàsses, manebat ti- bi, et venundatum in tuà erat potes- tate? quid erat cur induceres in ani- mum rem istam? non es mentitus ho- minibus, sed Deo. 5 Audiens autem Ananias hos ser- mones, cecidit, et exanimatus est: et exstitit timor magnus super omnes au- dientes ista. 6 Surgentes veró juvenes sub traxerunt eum, elatumque sepelierunt 7 Intercessit autem. fermé hora rum trium intervallum, quum uxor quoque ipsius, nesciens quod factum fuerat, ingressa est. i57 ACTA, V. 8 Dixit autem ei Petrus, Dic mihi, num tanti praedium vendidistis ? Ip- sa verà dixit, Etiam, tanti. 9 Petrusautem dixit ei, Quid. est Cur convenerit inter vos ut tentaretis Spiritum Domini : ecce, pedes eorum qui sepelierunt virum tuum, ad osti- um adsunt, et efferent te. 10 Illico veró cecidit ad pedes ejus et exanimata est: ingressi au- tem juvenes, invenerunt eam mortu- am, et elatam sepelierunt juxta virum suum. 11 Et obortusest timor magnus toti ecclesiae, et omnibus qui haec audie- bant. . 12 Per manus autem apostolorum edebantur signa et

miracula multa in populo: et erant concorditer omnes in porticu Solomonis. 13 Caeterorum autem nemo aude- bat ipsis adhaerere : sed magnificabat eos populus. 14 Imó veró adjiciebantur qui cre- derent Domino, multitudo videlicet virorum simul ac mulierum. 15 Adeó ut in plateas efferrent aegrotos, et ponerent in lectis ac grab- batis; ut venientis Petri vel umbra inumbraret aliquem eorum. 16 Conveniebat autem etiam. vul- gus vicinarum urbium Hierosolymam, adferente aegrotos ac vexatos a spi- ritibus impuris, qui sanabantur omnes, 17 Insurgens autem pontifex max- imus, et omnes qui cum eo erant, quae est secta Saddueaeorum, repleti sunt invidiá : 18 Et injecerunt manus in apostolos, posueruntque eos in custodià publicá. 19 Sed angelus Domini per noctem aperuit fores carceris, eductisque illis, dixit, 20 Ite, et vos sistentes loquimini populo in templo omnia verba vitae hujus. 21 Illi veró, quum haec audissent, introlerunt sub diluculum in tem- plum; et docebant. Adveniens au- iem pontifex maximus, et qui cum eo erant, convocárunt concilium et uni- versum senatum filiorum Israel ; mi- 198 seruntque in carcerem, ut illi addu- cerentur. 22 Quum autem venissent ministri. non invenerunt eos in carcere: quod reversi annunciaverunt, 28 Dicentes, Carcerem quidém in- venimus clausum quàm tutissimé, et custodes extrà stantes ante fores: quum aperuissemus autem, neminem intüs invenimus. 24 Ut veró audierunt hos sermones et pontifex et praefectus templo, et primarii sacerdotes, ambigebant de illis quonam hoc evasurum esset. 25 Adveniens autem quidam nun- ciavit eis, Ecce, viri quos posueratis in carcere, stant in templo et docent populum. 26 Tune praefectus abiens cum mi- nistris adduxit eos, non tamen per vim (timebant enim populum, ne lapida- rentur). 27 Adductos igitur eos statuerunt in concilio : et interrogavit eos pon- tifex maximus, 28 Dicens, Nonne etiam atque etiam denotavimus vobis ne doceretis nomine isto? et ecce, replevistis Hierosolymam doctrinà vestrá, et vul. tis in nos inducere sanguinem homi- nis istius, 29 Respondens autem Petrus et apostoli dixerunt, Obedire oportet Deo potis quàm hominibus. 50 Deus patrum nostrorum susci- tavit Jesum, quem vos interfecistis suspensum in ligno : $1 Hune, znguam, Deus dextrá suá evectum constituit principem ac servatorem, ut det resipiscentiam Is- raeli, et remissionem peccatorum. 52 Xt nos sumus ei testes horum quae dicimus: atque etiam Spiritus ille Sanctus, quem dedit Deus iis qui dicto sunt audientes ipsi. 93 At illi, A/s-auditis, frendebant, et consultabunt de iis interficlendis. 54 Surgens autem in concilio qui- dam Pharisaeus, nomine Gamalíel, le- gis doctor, quem totus populus in pre- tio habebat, jussit ut paulisper abdu-- cerent foras apostolos : ACTA, 55 Et dixit illis, Viri Israelitae, attendite animum vobis ipsis, quod ad istos homines attinet, quid facturi sitis. 56 Nam ante haec tempora exortus est "Theudas, dicens se aliquem esse: cui adhaesit numerus virorum circiter quadringentorum : qui interemtus est, et omnes qui assensi sunt ei dissolu- ti sunt, et ad nihilum redacti. 57 Post hune exortus est Judas ille Galilaeus temporibus descriptionis, et avertit populum multum post se: periit et ille, et omnes qui assensi fue- rant ei dispersi sunt. 58 Nunc itaque dico vobis, absis- tite ab hominibus istis, et missos ip- Sos facite; quoniam si est ex homi- nibus consilium hoc, sive opus istud, dissolvetur : $9 Sin ex Deo est, non potestis illud dissolvere: et videte ne etiam cum Deo pugnare comperiamini. 40 Assensi sunt autem ei: et quum advocássent apostolos, caesis denun- ciàürunt ne loquerentur in nomine Je- Su: et dimiserunt eos. 41 Ipsi ergo gaudentes profecti sunt a conspectu concilii, quód digni habiti essent qui pro nomine Jesu con- tumelià afficerentur. 49 Et quotidie in templo et doma- tim non cessabant docere et evange- lizare Jesum Christum. CAP. VI. AETERUM per eos dies quum multiplicarentur discipuli, ortum est murmur Graecorum adversüs He- braeos, quód ipsorum viduae despice- rentur in ministerio quotidiano. 2 Itaque duodecim illi, advocatà multitudine discipulorum, dixerunt, Non est aequum nos, derelicto ser- mone Dei, ministrare mensis. 5 Adhibità ergo inspectione dili- gite Ó fratres, ex vobis viros septem, testimonio ornatos, plenos Spiritu Sancto et sapientià, quos praeficiamus huic negotio. 4 Nos veró in precibus et admini- Btratione sermonis perdurabimus. 9 VI, VII. 5 Placuit autem hie sermo toti praesenti multitudigi: et elegerunt Stephanum, virum plenum fide ae Spiritu Sancto, et Philippum, et Pro- chorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum prosely- tum Antiochensem : 6 Quos statuerunt in conspectu apostolorum; qui quum precati es- sent, imposuerunt eis manus. 7 ltaque sermo Dei crescebat, et valdé multiplicabatur numerus dis- eipulorum.— Hierosolymis; multaque turba sacerdotum auscultabat fidei. 8 Stephanus veró, plenus fide ac potentià, edebat miracula et signa magna

in populo. 9 Exorti sunt autem e synagogi, quae dicitur Libertinorum, quidam, et Cyrenaeorum et Alexandrinorum, et eorum qui sunt ex Cilicià et Asiá, al- tercantes cum Stephano. 10 Sed non potuerunt resistere sa- pientiae et spiritui per quem loque- batur. 11 "Tune subjecerunt quosdam qui dicerent se audivisse eum loquen- tem verba blasphema in Mosen et Deum. 19 Commoveruntque plebem et seniores et scribas: et eum adorti correptum adduxerunt in concilium. 18 Stiteruntque falsos testes qui dicerent, Homo iste non cessat loqui verba blasphema adversüs hunc sanctum et legem. locum 14 Audivimus enim eum quum diceret, Jesum | ilum | Nazarenum destructurum hunc locum, et mu- taturum ritus quos tradidit nobis Moses. 15 Tune intentis in eum oculis, omnes qui sedebant in concilio, vi- derunt faciem ejus quasi faciem an- geli. CAP. VII. IXIT autem pontifex maximus, Num igitur haec ita habent? 2 Ipse veró dixit, Viri, fratres et patres, audite ; Deus ille gloriae visus est patri nostro Abrahamo, quum ACTA, VII. esset in IMesopotamià, priusquam habitaret Charranis : 5 Et dixit ei, Exi e terrà tuá, et ex cognatione tuà, et veni in terram quamcunque monstravero tibi. 4 Tunc exiit e terrà Chaldaeorum, et habitavit Charranis: et illinc, postquam mortuus est pater ejus, transtulit eum Deus in terram hanc, in quà nuuc vos habitatis. 5 Nec dedit ei possessionem in ed, ne vestigium quidém pedis; quamvis pollicitus esset se illam da- turum ei obtinendam, et semini ejus post eum, quum non baberet pro- lem. 6 Loquutus autem est ita Deus, Erit, inquit, semen tuum inquilinum in terrá alienà, ubi servituti subjicie- tur, et malé accipietur annis quadrin- gentis. 7 Sed gentem cui servierint pu- niam ego, dicit Deus: et post haec exibunt, zpsi et servient in loco isto. 8 Deditque ei foedus circumcisio- nis: etita brahamus genuit Isaa- cum, et circumcidit eum die octavo ; Isaacus autem genuit Jacobum, et Ja- cobus duodecim illos patriarchas. 9 Patriarchae veró invidià moti, Jo- sephum vendiderunt abducendum in Aegyptum: sed erat Deus cum eo. 10 Et eruit eum ex omnibus ipsius afflictionibus, deditque ei gratiam et sapientiam coram Pharaone rege Aegypti, qui constituit eum praefec- tum Aegypto, et toti domui suae. 11 Venit autem fames in univer- sam terram Aegypti et Chanaan, et afflictio magna: et non inveniebant cibos patres nostri. 12 Quum audivisset autem Jaco- bus esse triticum in Aegypto, misit patres nostros primüm. 13 Etin secundà profectzone agni- tus est Josephus, a fratribus suis, et innotuit Pharaoni genus Josephi. 14 Missis autem nunciis, Josephus accersivit patrem suum Jacobum, om- nemque cognationem suam, capitum Septuaginta quinque. 15 Descendit ergo Jacobus in Aegyptum; oblique 1pse, et patres nostri. 16 Et translati sunt Sichemum, et positi in monumento quod emerat Abrahamus pretio argenti a filiis Em- moris patris Sichemi. 17 Quum autem appropinquaret tempus promissionis à Deo juratae Abrahamo, crevit populus, et multi- plicatus est in. Aegypto ; 18 Usquequo exortus est alius rex, qui non nGverat Josephum. 19 Hie adversüs genus nostrum ingeniosus, malé accepit patres nos- tros, adeó ut exponerent infantes suos, ne subolescerent. 20 Quo tempore natus est Moses, qui fuit divinitüs venustus, et nutri- tus fuit tres menses in domo patris Sui. 21 Expositum autem illum sustu- Fit filia Pharaonis, et nutrivit eum si- bi pro filio. 29 Et institutus est Moses omnt sapientià Aegyptiorum ; eratque po- tens dictis et factis. 23 Ut veró expletum est ei qua- draginta annorum tempus, venit ei in mentem invisere fratres suos filios Is- raelis. 24 Et quum vidisset quendam ex iis affici injurià, tutatus est eum, et pereusso Aegyptio, vindicavit eum qui opprimebatur. 25 Existimabat autem fratres suos intelligere, Deum per manum ipsius dare ipsis salutem : at illi non intel- lexerunt. 26 Subsequente veró &ie visus est ipsis pugnantibus, et cornpulit eos in pace, dicens, Viri, fratres estis vos : cur alii alios injurià afficitis ? 27 Is autem qui injuriá afficiebat proximum, repulit eum, dicens, Quis te nobis constituit principem et judi- cem ? 28 Num tu me vis interimere, quemadmodum interemisti heri Ae- gyptium illum ? 29 Ad hune autem sermonem Mo- ses fugit, et factus est advena in re- gione Madian, ubi genuit duos filios. . 140 ACTA, VII. 50 Expletis veró annis quadra- ginta, visus est ei in deserto montis Sina angelus Domini in flammeo igne rubi. . 51 Moses autem ut Aoc conspexit, admiratus est visum : et quum acce- deret ad hoc considerandum, exstitit ad eum vox Domini, dzcent?s, 52 Ego sum Deus ille patrum tuo- rum, Deus Abrahami, et Deus Isaaci, et Deus Jacobi. '"Tremefactus au- tem Moses non audebat Z//um consi- derare. 55 Dixit autem ei Dominus, Solve soleas pedum tuorum : locus enim in quo stas terra sancta est. 54 Vidi vidi vexationem populi mei qui est in Aegypto, et suspiria ip- sorum audivi, et descendi ut eruam eos: nunc ergo

adesdum, mittam te in Aegyptum. 55 Hune ergo Mosen, quem abne- gaveraut, dicentes, Quis te constituit principem ac judicem? hune, inquam, Deus misit principem et liberatorem futurum, ductu angeli qui visus fue- rat ei in rubo. 56 Hic eduxit illos editis miraculis etsignis in regione Aegypti, et in Ru- bro: Mari, et in deserto, annis qua- draginta. 57 Hic est Moses ille qui dixit filiis Israel, Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester e fratribus ves- tris sicut me: ipsum audietis. $8 Hic ille est, qui, conveniente populo in deserto, fuit cum angelo ip- sum alloquente in monte Sina, et cum patrib&s nostris, quique excepit viva eloquia quae nobis traderet. $9 Cui noluerunt auseultare patres nostri, sed repulerunt ewm, et aversi sunt cordibus suis in Aegyptum. 40 Dicentes Aaroni, Fae nobis Deos qui praeeant nobis ; Mosi enim isti, qui eduxit nos ex regione Aegyp- ti, nescimus quid contigerit. 41 Et vitulum fecerunt per illos dies, obtuleruntque sacrificium idolo, et oblectárunt sese operibus manuum suarum. 429 Vertit autem sese Deus, et tra- didit eos ad colendum exercitum.coe« li: sicut scriptum est in libro prophe- tarum, Num victimas et oblationes obtulistis mihi annis quadraginta in deserto, domus Israel? 48 Imo bajulástis tabernaculum Molochi, et sidus Dei vestri Rempha- nis, quas figuras fecistis, ut eas ado- raretis: itaque transferam vos ac Ba- bylonis fines. 44 Tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto, prout prae- ceperat is qui dixerat Mosi, ut faceret illud secundüm exemplar quod vide- rat. 45 Quod etiam acceptum introdux- erunt patres nostri cum Jesu in ipsá oceupatione' gentium, quas expulit Deus a conspectu patrum nostrorum, usque ad dies Davidis ; 46 Qui nactus est gratiam apud Deum, petiitque ut nancisceretur ta- bernaculum Deo Jacobi. 47 Solomon autem aedificavit ei aedem. 48 Sed Excelsissimus ille in ma- nufactis templis non habitat, sicut pro- pheta dicit, 49 Coelum mihi thronus est; terra autem scabellum pedum | meorum. Quam aedem aedificabitis mihi, dicit Dominus: aut quis est locus requie- tis meae ? 50 Nonne manus mea fecit haec omnia ? 51 Duri cervice, et incircumcisi corde et auribus, vos semper Spiritui illi Sancto obnitimini: quales fuerunt patres vestri, tales et vos estis. 52 Quem prophetarum mon sunt persequuti patres vestri ? trucidárunt, inquam, eos qui praenunciárunt ad- ventum Justi illius, cujus nunc vos proditores et interfectores facti es. tis ; 58 Qui accepistis legem per dispo- sitionem angelorum, nec servástis. 54 Audientes autem haec findeban- iur cordibus suis, et stridebant denti- bus in eum. 55 Quum autem esset plenus Spi- itu Sancto, intentis x coelum oculis ACTA, VIII. vidit gloriam Dei, et Jesum adstan- tem ad dextram Dei ; 56 Etait, Ecce, conspicio coelos &pertos, et Filium illum hominis ad- stantem ad dextram Dei. 57 Exclamantes autem iJ voce magná, continuerunt aures suas, et irruerunt concorditer in eum. 58 Etejectum eum extra urbem, lapidárunt : testes autem deposue- runt pallia sua ad pedes adolescentis qui vocabatur Saulus. 59 Lapidárunt igitur Stephanurn, invocantem, et dicentem, Domine Jesu, suscipe spiritum meum. 60 Positis autem genibus, clama- vit voce magnà, Domine, ne statuas eis hoc peccatum. Et quum hoc dix- isset, obdormivit, CAP. VIII. AULUS autem ultro consenserat in necem ejus. Orta est veró il- lo die persequutio magna adversüs ec- clesiam quae erat Hierosolymis; et omnes dispersi sunt. per regiones Ju- daeae et Samariae, praeter apostolos. 2 Extulerunt autem unà Stepha- num viri religiosi, et plangorem mag- num ediderunt super eo. 8 Saulus veró vastabat ecclesiam, iens domatim : et tractos viros ac mu- leres tradebat in custodiam conjici- endos. 4 Atqui dispersi fuerant peragra- bant regionem, evangelizantes sermo- nem Der. 5 € Philippus veró, quum devenis- set in urbem Samariae, praedicabat eis Christum. G Attendebat autem turba concor- diter ea quae a Philippo dicebantur, audientes et videntes signa quae ede- bat. 7 Spiritus enim impuri ex multis qui es tenebantur, exibant, clamantes voce magnà: multique paralytici et claudi sanati sunt. 8 Et gaudium magnum exstitit in illà urbe. 9 Vir autem quidam, nomine Si- mon, antea in urbe illà exercuerat are 142 tem magicam, et gentem Samariae ob« stupefecerat, dicens se esse quem piam magnum. 10 Quem attendebant omnes a mi: nimo usque ad maximum, dicentes, Iste est potentia illa Dei magna. 11 Attendebant autem eum, prop- terea quód a multo tempore magicis artibus eos dementárat. 129 Quum veró credidissent Phi-: lippo evangelizanti quae ad regnum Dei et nomen Jesu Christi pertznent, baptizabantur tum viri tum mulieres. 18 Simon veró et ipse credidit; et baptizatus perdursbat apud Philip- pum: et conspiciens signa et virtutes magnas edi, obstupefiebat. 14 Quum autem audissent apostoli qui erant Hierosolymis, Samariam re- cepisse sermonem Dei, miserunt ad eos Petrum ac

Joannem. 15 Qui quum descendissent, pre- cati sunt pro eis, ut acciperent Spiri- tum Sanctum, 16
(Nondum enim in quenquam illorum illapsus fuerat, sed baptizati tantüm fuerunt in nomen Jesu. 17
Deinde imposuerunt eis manus, et receperunt Z//i Spiritum Sanctum. 18 Quum autem conspexisset Si-
mon per impositionem manuum apo- stolorum dari Spiritum Sanctum, ob- tulit eis pecunias : 19
Dicens, Date etiam mihi potes- tatem istam, ut cuicunque imposuero manus, recipiat Spiritum Sanctum.
20 Petrus autem dixit ei, Pecunia tua tecum pereat, qui donum Dei ex- istimáris pecuniis acquiri. 21
Non est tibi pars neque sors in hoc negotio; corenim tuum non est rectum in Dei conspectu. 22
Resipisce igitur ab istà malitiá tuá, et roga Deum, si forte remitta- tur tibi machinatio cordis tui, 25
Video enim te in felle amaris simo et nexu injustitiae positum. 24 Respondens autem Simon dix it,
Deprecamini vos pro me apud Do minum, nequid me invadat istorum quae dixistis. 25 Illi igitur
testíficati et loquut ACTA, IX. sermonem Dei, reversi sunt Hieroso- Iymam, et multis vicis
Samaritanorum evangelizárunt, .. 26 € Angelus autem Doniini lo- quutus est Philippo, dicens, Surge, et
vade meridiem versus, ad viam quae Hierosolymis descendit Gazam, et quae est deserta. 27 Is igitur
surgens profectus est ; et ecce, quidam .Aethiops eunuchus, dynastes Candaces reginae ÁAethio- pum,
qui praeerat universis illius gazis venerat Hierosolymam adora- turus: 28 Et revertebatur sedens in
curru suo, legebatque Esaiam prophetam. 29 Dixit autem Spiritus Philippo, Accede, et proximé
adjungitor ad currum istum. $0 Accurrens igitur Philippus au- divit eum legentem Esaiam prophe-
scenderunt ambo in illam aquam, Philippus simul et eunuchus; et ic baptizavit eum. $9 Quum autem
ascendissent ex aquà, Spiritus Domini rapuit Philip. pum, nec ampliüs vidit eum eunu. chus: perrexit
igitur in viá suá, gau- dens. 40 Philippus autem inventus est Azoti: et peragrans regionem evan gelizavit
omnibus urbibus, usquedum veniret Caesaream. CAP. IX. AULUS autem adhuc spirans mi S nas ac
caedem adversüs discipu- los Domini, adiit pontificem maxi- mum ; 2 Et petit ab eo epistolas perfe-
vendas Damascum ad synagogas; ut tam ; et dixit, Nempe intelligis quae legis ? $1 Atilleait, Quinam
enim possim, nisi quis mihi praeierit? Et precatus est Philippum ut ascenderet, sederet- que secum. 52
Locus autem scripturae quem legebat hie erat, Ut ovis ad macta- fionem ductus est: et ut agnus co- ram
suo tonsore mutus, ita non ape- ruit os suum. $8 In ipsius depressione judicium ejus sublatum est:
seculum autem ejus quis enarrabit? quoniam tollitur e terrà vita ejus. 54 Respondens autem eunuchus
Philippo dixit, Rogo te, de quo dicit istud propheta? de seipso, an de alio quopiam ? $5 'Tum Philippus
aperuit os suum ; et exorsus ab hác scripturá, evange- lizavit ei Jesum. $6 Quum veró pergerent in
viam, venerunt ad quandam aquam: tum at ei eunuchus, En aquam: quid pro- hibet me baptizari ? 57
Dixit veró Philippus, Si credis €X toto corde, licet. Respondens au- tem Z//e dixit, Credo Jesum
Christum esse Filium illum Dei. 58 Jussitque sisti currum ; ae de- 148 sSiquos invenisset hujus sectae,
tum viros tum mulieres, vinctos abduceret Hierosolymam. 5 Quum autem iter faceret, factum est ut
appropinquaret Damasco: et repentó circumfudit eum ut fulgor, lux e coelo. 4 Etquum cecidisset in
terram, au- divit vocem dicentem sibi, Saul, Saul, quid me persequeris ? 5 Dixit autem, Quis es,
Domine? Dominus autem dixit, Ego sum Je- sus quem tu persequeris: durum fue- vit tibi contra
stimulos caleitrare. 6 Saul veró tremens et pavens dixit, Domine, quid me vis facere? Tum Dominus ad
eum, Surge, et in- gredere urbem, et dicetur tibi quid te oporteat facere. 7 Viri autem illi, qui cum Saulo
iter faciebant, constiterunt muti, au- dientes quidém ejus vocem, neminem autem videntes. 8 Surrexit
autem Saulus e terr ; &pertisque oculis suis, neminem vide- bat: manu veró ductum eum intro-
duxerunt Damascum. 9 Fuitque tribus diebus non vi- dens, et non comedit, neque bibit. 10 Erat autem
quidam discipulus Damasci, nomine Ánanias; ad quem dixit per visionem Dominus, Ána ACTA, IX.
tia. Etille ait, Ecce, ego adsum, Domine. 11 Tum Dominus ad eum, Surge, et proficiscere in vicum qui
vocatur Rectus, et quaere in domo Judae Saulum quendam nomine, 'Tarsen- sem; ecce enim precatur:
12 Et vidit per visionem virum, Ananiam nomine, introéuntem et im- ponentem sibi manum, ut visum
re- ciperet. 15 Responditautem Ananias, Do- mine, audivi ex multis de viro isto, quot malis affecerit
sanctos tuos Hi- erosolymis. 14 Quinetiam hoc loco habet po- testatem a principibus sacerdotum,
vinciendi omnes qui invocant nomen tuum. . 15 Dixit autem ad eum Dominus, Proficiscere: nam
instrumentum elec- tum est mihi iste, ut portet nomen meum in conspectum gentium, et regum, et

filiorum Israel : 16 Ego enim ostendam ei quàm multa oporteat ipsum pro nomine meo pati. 17
Abiitigitur Ananias, etintroivit domum iam, et impositis ipsi mani- bus, dixit, Saul frater, Dominus
misit me, (Jesus, Znguam, qui visus est tibi in vià quà veniebas) ut visum reci- pias, et implearis Spiritu
Sancto. 18 Statim autem deciderunt ab oculis ejus quasi squamae, et visum recepit illico: ae surgens
baptizatus est. 19 Quumque cepisset cibum, cor- roboratus est. Fuit autem Saulus cum discipulis qui
erant Damasci, per dies aliquot. 20 Et statim in synagogis praedi- cavit Christum, nempe eum esse Fi-
ium illum Dei. 21 Obstupescebant autem omnes qui eum audiebant, et dicebant, Nonne hic est qui
perdidit Hierosolymis eos qui invocabant nomen istud; et huc idcirco venit, ut vinctos eos adduce- ret
ad primarios sacerdotes ? 22 Saulüs autem magis invalesce- bat, et confundebat Judaeos qui ha- 144
bitabant Damasci, collatis testimonhg demonstrans eum esse Christum. 23 Expletis autem multis
diebus, inierunt simul Judaei consilium illum interimendi. 24 Sedintellectae sunt Saule insi- diae eorum
: adservabant autem pór- tas die ac nocte, ut eum interimerent, 25 Acceptum igitur eum discipuli nocte,
per murum demiserunt, fune submissum in sportà, 26 Quum veró Saulus advenisset Hierosolymam,
tentabat se propiüs adjungere discipulis; sed omnes ti- mebant eum, non credentes eum esse
discipulum. 27 Barnabas autem acceptum eum duxit ad apostolos, et exposuit eis quomodo in vià
vidisset Dominum, et quód loquutus esset ei, e£ quomodo Damasci liberé loquutus esset in no- mine
Jesu. 28 Versabatur ergo cum eis Hie- rosolymis. 29 Etliberé in nomine Domini Je- su loquebatur, et
disceptabat adver- süs Graecos: illi veró conabantur eum interimere. 350 Quod quum cognovissent fra-
tres, deduxerunt eum Caesaream, et emiserunt 'Tarsum. 31 Ecclesiae igitur per totam Ju- daeam et
Galilaeam et Samariam ha- bentes pacem, aedificabantur ; et per- gentes zn timore Domini, et consola-
tione Saneti Spiritüs, multiplicaban- tur. $2 € Factum est autem ut Petrus, dum per ommes pertransiret,
deveni- ret etiam ad sanctos qui habitabant Lyddae. $3 Reperit autem illic quendam nomine Aeneam,
ab annis jam octo decumbentem in grabbato, qui erat paralyticus : 54 Et dixit ei Petrus, Aenea, sa- nat
te Jesus Christus: surge, et sterne tibi ipsi. rexit. Is autem statim sur- $5 Et viderunt eum omnes qui in-
colebant Lyddam et Sarona, qui con- verterunt se ad Dominum. ACTA, X. 86 € Joppae veró fuit
quaedam dis- eipula nomine Tabitha, quae, si inter- preteris, dicitur Caprea: haec erat dives operum
bonorum et eleemosy- narum quas praestabat. 37 Factum est autem per illos dies, 5 Nune ipitur mitte
aliquos Jop- pen, et accerse Simonem qui cogno- minatur Petrus. 6 Is diversatur apud Simonem
quendam coriarium, cui est domus apud mare; is dicet tibi quid te opor- ut ex morbo moreretur: quani
quum lavissent, posuerunt in coenaculo. 58 Quumautem Lydda esset prope teat facere. 7| Joppen,
discipuli, audito Petram illic esse, duos viros miserunt ad eum, rogantes ne cunciaretur usque ad. ip-
80s progredi. 59 Exsurgens igitur Petrus ve- nit cum eis: quem, ubi adfuit, dux- erunt in coenaculum :
ubi adstiterunt ei omnes viduae, flentes, et osten- dentes tunicas et vestimenta quae Dorcas faciebat,
quum unà cum ipsis esset. 40 Ejectis autem omnibus foras, Petrus, positis genibus, precatus est: et
conversus ad corpus, dixit, Tabi- tha, surge. - Illa veró aperuit oculos suos, et viso Petro resedit. 4] Datà
autem ei manu Petrus erexit eam; et vocatis sagctis ac vi- duis eam vivam repraesentavit. 42 Id autem
innotuit per totam Joppen, et multi crediderunt in Do- minum. 45 Factumque est ut dies multos maneret
Petrus Joppae apud Simonem quendam coriarium. CAP. X. ORRO quidam erat Caesareae, nomine
Cornelius, centurio ex cohorte quae vocatur Italica, 2 Pius ac timens Deum, cum totá domo suà, et
praestans eleemosynas multas populo : 5 Qui quum assiduà precaretur Deum, vidit per visionem
manifestó, quasi horá diei noná, angelum Dei, introéuntem, et dicentem ipsi, Cor- neli : 4 At ille,
intentis oculis in eum et expavefactus, dixit, Quid est,. Do- mine? Dixit autem ei, Preces tuae et
eleemosynae tuae ascenderunt in me- moriam in Dei conspectu. 145 Ut autem discessit angelus qui
Joquebatur Cornelio, vocavit duos ex famulis suis, et militem pium ex .is qui cum ipso erant assidui : 8
Et quum eis exposuisset omnia, misit eos Joppen. 9 Postridie veró illis iter facien- tibus, et
appropinquantibus urbi, as- cendit Petrus in solarium ut precare tur, circa horam sextam. 10 Factum est
autem ut valde esu- riret, voluitque capere cibum : Pa- rantibus igitur illis cibum, incidit in eum mentis
excessus. 11 Conspexitque coelum apertum, ac descendens ad se vas quoddam, ut linteum magnum,
quatuor extre- mis devinetum, quod demittebatur ín terram : 12 In quo erant quaevis quadru- pedia

terrae, et ferae, et reptilia, et volucres coeli. 18 Et exstitit vox ed eum, Surge, Petre, macta, et ede. 14 Aitautem Petrus, Nequaquam, Domine: nunquam enim edi quic- quam pollutum vel impurum. 15 "Tum vox rursus ad eum secun- dó, Quae Deus purgavit, tu ne pol- luito. 16 Hoc autem factum est ter: et rursum receptum est vas in coelum. 17 Quum autem apud sese haesi taret Petrus quidnam esset visum illud quod viderat, tum ecce, viri qui missi fuerant a Cornelio, percon- tati de domo Simonis, supervenerunt ad vestibulum, 18 Etevocato quopiam, percontati sunt an Simon, quo cognominaretur Petrus, illie diversaretur ? 19 Petro veró cogitante de visione, dixit ei Spiritus, Ecce, tres viri quae- runt te. 20 Surgens tae descende, et ni- * ACTA, X. hil addubitans proficiscere cum eis; nam ego eos misi. 21 Descendens ergo Petrus ad vi- ros illos qui ad ipsum missi fuerant a Cornelio, dixit, Ecce, ego /s sum quem quaeritis: quae causa est propter quam adestis ? 92 Ipsi veró dixerunt, Cornelius centurio, vir justus et timens Deum, et ornatus testimonio totius gentis Judaeorum, divinitüs admonitus est ab angelo sancto, ut accerseret te domum suam, et abs te quaedam au- riri, apud mare: qui, quum adve. nerit, loquetur tibi. 58 Eodem igitur momento misi ad te: et tu bene fecisti qui adveneris. Nunc ergo omaes nos in conspectu Dei adsumus, utaudiamus omnia quae tibi praecepta sunt a Deo. 54 Petrus autem, ore aperto, dixit, Veré deprehendo Deum non respi- cere ad personam : 55 Sedin quàvis gente acceptum . ei esse quemvis qui eum timeat, et operam det justitiae.] diret. 23 Intró vocatos igitur eos accepit hospitio. Postridie veró Petrus abiit cum eis, et cuidam ex fratribus Jop- pensibus comitati sunt eum, 24 Et altero post die introierunt Caesaream. Cornelius autem exspec- tabat eos, convocatis cognatis suis et necessariis amicis. 25 Ut autem factum est ut in- troiret Petrus, occurrens ei Corne- lius, et accidens ad ejus pedes, ado- ravit. 26 YVetrus vero erexit eum, dicens, Surge: et ego ipse homo sum. 27 Et colloq»ens cum eo, ingres- sus est, invenitque multos qui conve- nerant : 28 Dixitque eis, Vos scitis Judaeo nefas esse prop'üs adjungere se, aut accedere ad al'ienigenam : sed mihi ostendit Deus, ne quem pollutum vel impurum heminem dicerem. 29 Quapropter etiam nihil oblo- quutus veni accersitus. Percontor, igitur, quam ob causam me accersive- 36 Quem sermonem significavit fi- liis Israelis, evangelizaus pacem per Jesum Christum, qui est omnium Do- minus. 37 Vos nóstis quod gestum est in totà Judaeá, initio facto a Galilaeá, post baptisma quod praedicavit Jo- annes: 58 Ut Jesum Nazarenum unxerit Deus Spiritu Sancto et potentià, qui obambulavit beneficiis afficiens, et sanans omnes sub diaboli potestatem redactos, quoniam Deus erat cum eo. $9 Et nos sumus testes omnium quae et in regione Judaeorum et Hie- rosolymis fecit; quem interemerunt suspensum in ligno. 40 Hunc autem Deus suscitavit tertio die, fecitque ut is conspicuus fieret ; 41 Non toti populo, sed testibus quos ipse priüs designaverat, nZmirum nobis qui comedimus ac bibimus unà cum eo, posteaquam resurrexit tuis. a mor- 42 Mandavit autem nobis ut prae- ritis? 50 Tum Cornelius ait, Nudius quartus usque ad hanc horam eram 'ejunus, et horá nonà precabar domi meae; et ecce, quidam stetit coram me, veste splendidà : 81 Dixitque, Corneli, exauditae sant preces tuae, et eleémosynae tuae in memoriam venerunt in conspectu ei. 52 Mitte ergo Joppen, et accerse Simonem qui cognominatur Petrus : hic diversatur in aS Simonis co- dicemus populo, et cum testificatione denunciemus eum esse qui definitus sit a Deo judex vivorum ac mortuo- rum. 45 Huic etiam omnes prophetae testimonium dant, remissionem pec- catorum aecepturum per nomen ejus quemvis qui crediderit in eum. 44 Adhue loquente Petro verba ista, illapsus est Spiritus Sanctus in omnes qui audiebant hunc sermo- nem. : 45 Et fideles qui erant ex circumce 46 ACTA, XI. tisione, et venerant cum Petro, ob- stupuerunt, quód etiam in. gentes ef- fusum esset donum Spiritüs Sancti ; 46 Audiebant enim eos loquentes linguis, ac magnificantes Deum, Tune respondit Petrus, 47 Num quis aquam prohibere po- test, quominus vzdelicet baptizentur ísti qui Spiritum Sanctum acceperunt sicut et nos? 48 Jussitque eos baptizari in no- men Domini Tunc rogaverunt eum ut zb: permaneret ad dies aliquot. CAP. XI. UDIERUNT autem apostoli et fratres qui erantin Judaeà, gen- tes etiam recepisse sermonem Dei. 2 Quum igitur ascendisset. Petrus Hierosolymam, disceptárunt adversus eum qui eran£ ex circumcistone. 5 Dicentes, Ad viros praeputium habentes introísti, et unà edisti cum eis. 4 Exorsus autem Petrus, omnia exposuit eis ordine, dicens, 5 Ego eram in civitate Joppe pre- caus; et visum in mentis excessu vi- di, nempe descendens vas quoddam, ceu linteum magnum, quod quatuor extremis demittebatur e coelo, et ad me usque venit, 6 In quod quum intendissem ocu-

ios, consideravi, et vidi quadrupedia terrae, et feras, et reptilia, et volucres coeli. 7 Audivi autem vocem dicentem mihi, Surge, Petre, macta et ede. 8 Dixi veró, Nequaquam, Domi- ue: nam nihil commune aut impurum unquam introivit in os meum. 9 Respondit autem mihi vox se- eundó e coelo, Quae Deus purgavit, tu ne polluito. 10 Idque ter factum est, et rur- sus omnia sursum retracta sunt in coelum. 1i Tum, ecce, eodem momento ires viri supervenerunt in sedes in quibus eram, Caesareà missi: ad me. runt autem mecum etíam sex isti fratres, et ingressi sumus domum viri illius : 18 Quiannunciavit nobis quomodo vidisset angelum domi suae, qui adsti- tisset ac dixisset ipsi, Mittite aliquos Joppen, et accerse Simonem qui cog- nominatur Petrus: 14 Qui tibi ea dicturus est, per quae tu serveris et tota domus tua. 15 Quum autem coepissem loqui, ilapsus est Spiritus Sanctus, in eos, quemadmodum et in nos in princi- io. 16 Recordatus sum veró illius dicti Domini, quum diceret, Joannes qui- dém baptizavit aquà, vos veró bapti- zabimini Spiritu Sancto. 17 Postquam igitur par illud do- num dedit eis Deus, ut et nobis, quum crediderunt iu Dominum Jesum Christum, quis eram ego qui Deum possem inhibere ? 18 His autem auditis quieverunt, et glorificaverunt Deum, dicentes, Nempe etiam gentibus Deus resipis- centiam dedit ad vitam. 19 €| Caeteràm qui dispersi fue- rant ex afflictione ortà ob Stephanum, pervenerunt usque in Phoeniciam, et Cyprum, et Antiochiam, nemini lo» quentes sermonem Dei, nisi solis Ju- daeis. 20 Erant autem quidam Cyprii et Cyrenenses, qui ingressi Antiochiam, loquuti sunt (Graecis, evangelizantes Dominum Jesum. 21 Puit autem manus Domini cum eis: multusque numerus, fide ipsis habità conversus est ad Dominum, 22 Pervenitautem hie rumor ad aures ecclesiae quae erat Hierosoly- mis: emiserunt igitur Barnabam ut pergeret Antiochiam usque. 23 Qui quum advenisset et vidisset gratiam Dei, gavisus est, et hortatus est omnes ut proposito cordis perma- nerent cum Domino : 24 Nam erat vir bonus, et plenus Spiritu Sancto et fide: et adjuncta . 12 Dixit veró milw Spiritus, ut irem cum eis, nihil dubitans. Vene- 147 est multa turba Domino. 25 Abütautem Barnabas Tarsum, ACTA, XII. ut requireret Saulum: et eum inveu- tum duxit Antiochiam. 26 Factumque est ut annum to- tum convenirent in. ecclesià, doce- rentque turbam multam: et discipuli nominarentur primüm Antiochiae Christiani. 27 Perid tempus autem descende- runt Hierosolymis prophetae Antio- cliam, 28 Et unus eorum surgens, nomi- ne Agabus, significavit per Spiritum, famem magnam futuramiin toto terra- rum orbe: quae etiam fuit sub Clau- dio Caesare. 29 Singuli veró discipulorum, prout cuique suppetebat, decreverunt sub- ministrationis caussá mittere aliquid fratribus habitantibus in Judaeà. 50 Quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manum Barnabae et Sauli. CAP. XII. AETERUM perid tempus injec- tis rex Herodes manibus male accepit nonnullos ex ecclesià. 2 Interemit. autem Jacobum fra- trem Joannis gladio. 5 Etquum vidisset Aoc placere Ju- daeis, perrexit comprehendere etiam Petrum: (erant autem dies azymo- rum.) 4 Quem etiam prehensum, conjecit in carcerem, traditum quatuor quater- nionibus militum, ut eum servarent : volens.eum post pascha producere populo. 5 Petrus igitur servabatur in car- cere: preces autem assiduae fiebant ab ecclesiá ad Deum pro ipso. 6 Quum veró producturus esset eum Herodes, nocte ilià dormiebat Petrus inter duos milites, vinctus ca- tenis duabus, et custodes ante ostium observabant carcerem. 7 Et ecce, angelus Domini super- venit, et jux splenduit in carcere; et pulsato-latere Petri, excitavit eum, dicens, Surge velociter. Et excide- unt ei catenae ex manibus. 8 Dixitque ei angelus, Praecinge 48 te, et subliga sandaliatua. Fecitau tem ita. "lum 2e dixit ei, Amicitot pallio tuo, et sequere me. 9 Itaque egressus Petrus sequeba- tur eum, nec sciebat verum esse quod fiebat per angelum, sed putabat se vi- sum aliquod cernere. 10 Quum autem transivissent pri- mam ac secundam custodiam, vene- runt ad portam Ferream, quae ducit in civitatem, quae sponte aperta est eis: et egressi progressi sunt per vi- cum unum ; et statim abscessit ange- lus ab eo. 1I Tum Petrus ad se reversus dix- it, Nune veré scio Dominum eniisisse angelum suum, et eruisse me e manu Herodis, et ex omni exspectatione po- puli Judaeorum. 12 Etre consideratá, venit domum Mariae matris Joannis, qui cognomi- nabatur Marcus, ubi erant multi con- gregati et precantes. 15 Quum pulsásset autem Petrus ostium vestibuli, prodiit puella ut sub- auscultaret, nomine Rhode. 14 Quae, agnità voce Petri, prae gaudio non aperuit vestibulum, sed intró currens annunciavit adstare Pe- trum ante vestibulum. 15 Illi veró dixerunt ei, Insanis. Illa autem asseverabat ita se rem ha- bere. est. Atilli dicebant, Angelus ejus 16 Petrus veró ibi

perseverabat pulsare : quum autem aperuissent, viderunt eum, et perculsi fuerunt. 17 Ipse veró manu postulato ab ip- sis silentio, narravit eis quomodo Do- minus se eduxisset e carcere: dixit- que, Annunciale ista Jacobo et fra- tribus, Et egressus, profectus est in alium locum. 18 Orto autem die fuit tumultus non parvus inter milites quidnam fac- tum esset P'etro. 19 Herodes veró, quum eum re- quisivisset, et non invenisset, quaes- tione de custodibus habità, jussit eos ad supplicium rapi; et quum descen disset a Judaeà C'aesaream, ibi com- moratus est, ACTA, XIII. 20 Herodes autem mfenso animo erat in Tyrios et Sidonios: at illi con- corditer venerunt ad eum, et electo Blasto, qui praeerat cubiculo regis, petebant pacem; eo quod aleretur regio ipsorum ex regis agro. 2] Statuto autem die, Herodes in- dutus veste regià, et considens pro tribunali, concionabatur ad eos. 29 Populus veró acclamabat, Vox Dei, et non hominis. 23 Illico veró percussit eum ange- lus Domini, eo quód non tribuisset gloriam Deo: et erosus a vermibus, exanimatus est. 24 Sermo veró Domini crescebat ac multiplicabatur. 25 Barnabas autem et Saulus re- versi sunt Hierosolymis, expleto mi- nisterio, simul assumpto etiam Joanne qui cognominabatur Marcus. CAP. XIII RANT autem Antiochiae, i2 ec- . clesià quae z/ic erat, quidam prophetae et doctores, Barnabas, et Simeon qui vocabatur Niger, et Lu- cius Cyrenaeus, et Manahem qui fue- rat unà cum llerode tetrarchá edu- catus, et Saulus. 2 Quum autem ii ministrarent Do- mino et jejunarent, dixit Spiritus Sanctus, Separate mihi Barnabam et Saulum ad opus ad quod eos advoca- vi. 5 Quum ergo jejunássent, et pre- cati essent, et imposuissent eis manus, dimiserunt eos. 4 Ipsi igitur emissi a Spiritu Sanc- to, descenderunt Seleuciam ; et illinc abnavigaverunt Cyprum. 5 Quumque pervenissent Salami- na, annunciárunt sermonem Dei in synagogis Judaeorum : habebant au- tem etiam Joannem zpsis subservi- tis Barnabá et Saulo, expetivit audire sermonem Dei. 8 Obsistebat autem eis Eiymas, 1d est magus (ita enim explicatur nomen ejus), studens avertere propraetorem a fide. 9 Saulus autem (qui et Paulus) repletus Spiritu Sancto, intentis in eum oculis, 10 Dixit, O plene omni dolo, et ad quodvis scelus facilitate, fili diaboli, hostis omnis justitiae, non cessabis pervertere vias Domini rectas ? 11 Nune igitur, ecce, manus Do- mini adversüm te; erisque caecus, non videns solem ad tempus. Illico veró incidit in eum caligo ac tene- brae: et circumiens, quaerebat qui ip- sum manu prehensum ducerent. 12 "Tunc propraetor, quum vidisset quod factum fuerat, credidit, percul- sus super doctrinà Domini. 18 € Provecti veró Papho Paulus et qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphyliae urbem : Joannes veró abscedens ab eis, reversus est Hiero- solymam. 14 At ipsi digressi Pergá, vene- runt Antiochiam urbem Pisidiae, et ingressi synagogam die sabbati, con- sederunt. 15 Post lectionem autem legis et prophetarum, miserunt praefecti syna- gogae ad eos, dicentes, Viri fratres, siquis est in vobis sermo exhortationis ad populum, dicite. - 16 Quum surrexisset igitur Paulus, manu silentio postulato, dixit, Viri Israelitae, et qui timetis Deum, au- dite.] 17 Deus ile populi hujus Israelis elegit patres nostros, et populum sur- sum evexit, quum commoraretur in terü Aegypti, et ex eà eduxit eos entem. G Peragratà veró fnsulà Paphum usque, invenerunt quendam magum pseudoprophetam Judaeum, eui no- men erat Barjesu : 7 Qui erat cum propraetoze Sergio Paulo, viro prudente. Hie, advoca- 149 elato brachio, 18 Et circiter quadraginta anno- rum tempus mores eorum pertulit in deserto. 19 Etquum delevisset septem gen tes in terrà Chanaan, sortes aistribuit eis terram earum. 20 Et postea annis circiter qua ACTA, XIIL Amgentis quinquaginta dedit ju- dices, usque ad Samuelem prophe- 21 Et exinde petierunt regem: deditque eis Deus Saulum filium Cis, virum ex tribu Benjamin, annis qua- draginta. 29 Et amoto illo, excitavit eis Da- videm in regem, cui etiam testimonio dato dixit, Inveni Davidem filium Jesse, virum secundüm cor meum, quiexsequetur omnes voluntates meas. 25 Hujusesemine Deus secundum promissionem excitavit Israeli Serva- torem Jesum ; 24 Quum anté praedicásset Joan- nes corain eo jam adventante, bap- tismum resipiscentiae toti populo Is- raelis. 25 Quum autem expleret Joannes cursum, dixit, Quem me suspicamini esse? non i$ sum ego ; sed ecce, ve- nit post me, cujus pedum soleam non sum dignus qui solvam. 26 Viri fratres, filii generis Abra- hami, et qui inter vos timetis Deum, vobis sermo salutis hujus missus est. 27 Qui enim habitabant Hieroso- lymis, et primores eorum, quum hunc gnorarent, tum voces prophetarum, quae per omne sabbatum leguntur, eo damnato impleverunt. 28 Tum nullà caussà mortis inven- tà, petierunt a Pilato ut necaretur. 29 Quum veró perfecissent omnia quae de eo scripta sunt, detractum e ligno posuerunt in

monumento. S0 Deus autem suscitavit eum a mortuis. $1 Qui conspectus est per dies multos iis qui simul ascendefant cum eo a Galilaeà Hierosolymam, suntque testes ejus apud populum. 52 Et nos vobis evangelizamus eam promissionem quae patribus facta esi, Deum videlicet eam explevisse filiis illorum, 2d est nobis, suscitato Jesu: $8 Ut etiam in Psalmo secundo Scriptum est, Filius meus es tu, ego hodie genui te. 84 Quod autem pScitaverit eum a mortuis, non ampliüs reversurum in sepulchrum, ita dixit, Dabo vobis fir- mas illas Davidis beneficentias. 85 Ideo et aliàs dicit, Non sines Sanctum illum tuum sentire corrup- tionem. 56 Nam David quidém, postquam aetate suà inservivit Dei consilio, ob- dormivit, et appositus est patribus suis, sersitque corruptionem : $7 Atisquem Deus excitavit non sensit corruptionem. $8 Notum igitur sit vobis, fratres, annunciari vobis remissionem pecca- torum per istum : $9 Et ab omnibus a quibus per le- gem Mosis absolvi non potuistis, per hune quemvis qui credat, absolvi. 40 Videte ergo ne vobis superve- niat quod dictum est in prophetis. 41 Videte, ó contemptores, et ad- miramini et evanescite; quia opus operor ego diebus vestris, opus quod non credetis, si quis enarraverit vo- bis. 42 « Egressis autem ezs esynago- gà Judaeorum, rogárunt gentes ut in- tra proximé sequens sabbatum dice- rentur sibi haec verba, 43 Solutoque conventu, sequuü sunt multi ex Judaeis et religiosis proselytis Paulum ac Barnabam: qui alloquentes eos, persuaserunt eis ut permanerent in gratià Dei. 44 Sequente veró sabbato urbs prop? tota convenit ad audiendum sermonem Dei. 45 Visá autem turbà, Judaei reple- li sunt invidià: et contradicebant. iis quae a Paulo dicebantur, contradi- centes ac blasphemantes. 46 'Tunc loquendi libertate usi Paulus ae Darnabas dixerunt, Vo- bis necesse fuit primüm exponi ser- monem D: postquam autem illum repellitis, et indignos vos ipsos decer- nitis aeternà vità, ecce, convertimus 705 ad gentes. 47 lta enim nobis mandavit Do- : minus, dicens, Constitui te ut sis lux gentium, ut sís saluti. usque ad ulti-. mas terras ACTA, XIV. 48 Gentes autem haec audientes, gavisae sunt, et laudibus extulerunt sermonem Domini: et crediderunt quotquot erant ordinati ad vitam aeternam. 49 Perferebatur autem sermo Do- mini per totam illam regionem. 50 Judaei veró exstimulárunt mu- lieres religiosas et honoratas, et pri- mos urbis, et excitàrunt persequutio- nem in Paulum ae Barnabam, ejece- runtque eos e finibus suis. 51 At illi, excusso pulvere pedum suorum in eos, venerunt Iconium. 52 Discipuli veró replebantur gau- dio et Spiritu Sancto. CAP. XIV. ACTUM est autem Iconii, ut si- mul introirent synagogam Ju- daeorum, et ita loquerentur, ut crede- ret Judaeorum simul et Graecorum magna multitudo. 2 Qui veró increduli fuerunt Ju- daei, incitárunt et malé affectos red- diderunt animos gentium adversüs fratres. $ Multum igitur tempus 25i com- morati sunt, liberé loquentes, freti Domino, qui testimonium dabat ser- moni gratiae suae, dabatque ut signa et miracula ederentur per manus eo- rum. 4 Scissa est autem multitudo urbis: et alii quidém erant a Judaeis, alii ve- ró n apostolis. 5 Quum autem factus esset impe- tus gentium ac Judaeorum, unà cum suis primoribus, ad eos injuriis affici- endos et lapidandos, 6 Re consideratà perfugerunt in civitates Lycaoniae, Lystram et Der- ben, et circumjacentem regionem ; 7 Etillie evangelizaverunt. 8 Quidam autem vir Lystris cap- tus pedibus sedebat, claudus ab utero matris suae, qui nunquam ambulave- rai: 9 Hic.audivit Paulum loquentem: qui quum intendisset in eum oculos, et vidisset, quód fidem haberet se li- beratum iri, 151 10 Dixit voce magná, Surge in pedes tuos rectus. — At ille exstit et ambulavit. 11 Turba veró quum vidisset quod fecerat Paulus, sustulerunt vocem suam, Lycaonicé dicentes, Dii assi milati hominibus descenderunt ad nos. J2 Vocabantque Barnabam, Jo- vem ; Paulum vero Mercurium, quo- niam is erat dux sermonis. 18 Sacerdos autem Jovis collocati ante illorum urbem, quum tauros vit- tatos ad vestibula adduxisset, volebat cum turbá sacrificare. 14 Quod quum audissent apostoli Barnabas et Paulus, diruptis palliis suis insilierunt in turbam, clamantes, 15 Ac dicentes, Viri, cur ista faci- tis? nos quoque sumus homines iis- dem quibus vos affectionibus obnoxii, annunciantes, ut a vanis istis rebus convertats vos, ad Deum illum vi- vum, qui fecit coelum, et terram, et mare, et omnia quae in eis sunt : 16 Quique praeteritis aetatibus si- vit omnes gentes suis ipsarum viis in- cedere. 17 Quanquam non passus est se esse expertem testimonii, bona tribu- endo, dans nobis coelitüs pluvias ac tempora fructibus edendis apta, im- plens cibo et laetitià corda nostra. 18 Et haec dicentes, vix compes- cuerunt turbam, ne ipsis sacrificaret, 19 Supervenerunt autem quidam Judaei Antiochiá et Iconio, qui, per- suasà turbà, Paulum lapidatum traxe erunt extra urbem, existimantes eum mortuum esse, 20 Quum

autem circumstetissent eum discipuli, surrexit, et ingressus est urbem ; et postridie egressus ves nit Derben cum Barnabá. 21 Quumque evangelizássent urbi illi, et discipulos multos adjunxissent, reversi sunt Lystram, et Iconium, et Antiochiam : -92 Confirmantes animos discipulo- rum, hortantes ut permanerent in fide, et dicentes oportere per mul- tas afflictiones nos ingredi in regnum De. ACTA, XV. 25 Quumque ipsis per sufftagia creássent per singulas ecclesias pres- byteros, preeatique essent cum je- juniis, commendárunt eos Domino, in quem crediderant. 24 Peragratáque Pisidià, venerunt in Pamphyliam. 25 Ac Pergaeloquuti Domzni ser- monem, descenderunt Áttaliam. 26 Kt illinc enavigárunt Antiochi- am, unde fuerant commendati gratiae Dei ad opus quod impleverant. 27 Quum autem venissent et co- egissent ecclesiam, retulerunt quanta Deus per ipsos effecisset, eumque aperuisse gentibus ostium fidei. 28 Et commorati sunt illc non parvum tempus cum discipulis. inter nos elegisse me, ut per os meum audirent gentes sermonem evangelii, et crederent. 8 Etill cordium cognitor Deus praebuit eis testimonium, dato ipsis Spiritu Sancto, sicut et nobis : 9 Nihilque discrevit inter nos et illos, fide ab ipso purgatis cordibus eorum. 10 Nunc ergo quid tentatis Deum, ad imponendum jugum cervici disci- pulorum, quod neque patres nostr: neque nos portare valuimus ? 11 Imó per gratiam Domini Jesu Christi credimus nos servatum iri, quemadmodum et illos. . 12 'Tacuit autem tota illa multitu- do, et audiebant Barnabam, et Pau- lum, exponentes quanta Deus edidis- CAP. XV. ORRO quidam qui descenderant e Judaeà, docebant fratres, et dicebant, Nisi cireumcidamini ritu Mosis, non potestis servari. 2 Ortà igitur repugnantià et alter- catione non parváà Paulo ac Barnabae adversüs illos, constitutum fuit ut as- cenderent Paulus et Barnabas, et qui- dam alii ex illis; ad apostolos ac pres- byteros Iierosolymam, super hac quaestione. $ Illi ergo deducti ab ecclesiá, per- agrárunt Phoenicen et Samariam, narrantes conversionem gentium: et gaudio magno affecerunt omnes fra- tres. 4 Quum autem pervenissent Hie- rosolymam, excepti sunt ab ecclesiá et ab apostolis ac presbyteris, et retu- lerunt quanta Deus per ipsos effece- rat. . & Sed (aiebant) quidam surrexe- runt e sectá Pharisaeorum qui credi- derunt, dicentes, Oportere ipsos cir- cumeidere et denunciare ut observent legem Mosis. 6 Convenerunt igitur apostoli et presbyteri ut dispicerent de hoc ne- gotio. : 7 Quum autem multa disceptatio fuisset, surgens Petrus dixit eis, Viri fratres, vos scitis Deum jampridem 152 set signa et miracula per ipsos intei gentes. 18 Postquam autem ipsi conticu- issent, respondit Jacobus dicens, Vin fratres, audite me. 14 Simeon exposuit quomodo pri- müm Deus respexerit gentes, ut su- meret ex ipsis populum nomini suo. 15 Et huie rei consohant verba prophetarum, sicut scriptum est : 16 Post haec revertar, et restaura- bo tabernaculum Davidis collapsum, et ruinas ejus restaurabo, et rursus erigam illud : 17 Ut requirant reliqui homines Dominum, et omnes gentes super quas invocatum fuerit riomen meum, dicit Dominus qui facit haec omnia. 18 Nota sunt Deo ab omni aevo omnia opera sua. 19 Quamobrem ego censeo non esse obturbandos eos qui ex gentibus ad Deum se convertunt : 20 Sed ad eos scribendum, ut abs-« tineant à pollutis per simulacra, et scortatione, et suffocatis rebus, et san- guine. 21 Moses enim ab aetatibus anti- quis oppidatim habet qui ipsum prae- dicent, quum in synagogis per singu- la sabbata legatur. 22. € Tunc visum est apostolis et presbyteris, cum totà ecclesià, delec ACTA, XVI. tos ex sese viros mittere Antiochiam eum Paulo et Barnabá; nempe, Ju- dam qui cognominabatur Barsabas, et Silam, viros primarios inter fratres : 25 Istis per eorum manum serip- tis: Apostoli et presbyteri et fratres, - iis qui sunt Antiochiae et in Syrià et in Cilicià fratribus, qui sunt ex gen tibus, salutem. 24 Quoniam quosdam e nobis e- gressos audivimus vos turbásse ver- bis, lacefactantes animas vestras, di- centes, Üporiere vos circumcidi, et servare legem ; quibus hoc non man- daveramus : 25 Visum est nobis concorditer coactis delectos viros mittere ad vos cum dilectis nostris Barnabáà et Pau- lo, 26 Hominibus qui exposuerunt a- nimas suas pro nomine Domini nos- tri Jesu Christi. 27 Misimus ergo Judam et Silam, qui et ipsi vobis eadem verbis refe- 56 Post aliquot autem dies dixit Barnabae Paulus, Nteversi invisamus fratres nostros oppidatim in quibus annunciavimus sermonem Domini, cognituri quomodo se habeant. 57 Barnabae veró consilium erat assumere secum Joannem, qui voca- batur Marcus. 58 Paulus autem aequum censebat eum non simul assumere, qui abs- cessisset ab ipsis ex Pamphylià, nee eorum comes in illo opere fuisset. 59 Sic igitur sunt exacerbati, ut alter ab altero discederet: et Bana- bas, assumpto Marco, navigaret in Cyprum : 40

Paulus veró, allecto Silá, abiit, commendatus gratiae Dei a fratribus: 41 Peragravitque Syriam ac Cili- ciam, confirmans ecclesias. CAP. XVI. ERVENIT autem Derben et rent. 28 Visum est enim Spiritui Sancto ac nobis, ne quod amplis imponere- mus vobis onus praeter necessaria is- ; 29 Videlicet, ut abstineatis ab iis quae sunt inimolata simulacris, et san- guine, et suffocato, et scortatione: a quibus si vobis caveritis, bene agetis. Valete. 50 Illi igitur dimissi venerunt An- tiochiam, et coactá multitudine reddi- derunt epistolam : 51 Quam quum legissent, gavisi sunt super eà exhortatione. 22 Judas quoque et Silas, quum essent et ipsi prophetae, multo ser- mone adhortati sunt, et confirmárunt fratres. 53 Quum autem egissent z//?c ali- quamdiu, dimissi sunt cum pace a fratribus ad apostolos. 94 Silae tamen visum est ibi ma- nere. $5 Paulus autem et Barnabas com- morati sunt Antiochiae, docentes et evangelizantes, cum aliis etiam mul- tis, sermonem Domini, 1585 Lystram : et ecce, discipulus quidam erat illie nomine Timotheus, filius mulieris cujusdam Judaeae fide- lis; patris autem Graeci : 2 Huic dabant testimonium fra- tres qui Lystris erant et Iconil. 5$ Eum itaque voluit Paulus secum proficisci: et assumptum eum cir- cumcidit, propter Judaeos qui in illis locis erant: sciebant enim omnes pa- trem ejus Graecum esse. 4 Prout autem pertransibant urbes, tradebant eis servanda instituta illa quae decreta fuerant ab apostolis et presbyteris qui Hierosolymis erant. . 5 Itaque ecclesiae confirmabantur fide, et exuberabant numero quoti- die. 6 € Phrygià autem peragratá et Galaticà regione, prohibiti a. Spiritu Sancto loqui sermonem Dei in Asiá. ^7 Quum venissent in Mysiam, ten- tabant ire versus Bithyniam : sed non sivit eos Zre Spiritus. 8 Praeterità igitur Mysià, descen- derunt 'Troada. 9 Et visum per noctem conspec. tum est Paulo: Vir Macedo quidam adstabat precans eum, et dicens, 'Tra ACTA, XVI jice nobis. in Macedoniam, et succurre 10 Ut autem hoc visum vidit, sta- tim studuiraus abire in. Macedoniam, collatis argumentis colligentes quód advocásset nos Dominus ut eis evan- gelizaremus. 11 Provecti igitur Troade, rectum €ursum tenuimus Samothracem, et se- quente die Neapolin ; 12 Et ilinc Philippos, quae est prima hujus partis Macedoniae urbs, Colonia. Commorati sumus autem in eà urbe aliquot dies. turbant civitatem nostram, quum sínt Judaei : 21 Et annunciant ritus quos no& licet nobis suscipere, neque usurpare, quum simus Romani. 229 Unà veró insurrexit turba ad- versüs eos: et praetores diruptis eorum vestibus jusserunt eos virgis caedi. ; 23 Quumque multas plagas eis im- posuissent, conjecerunt eos in car- Cerem, additis mandatis commentari- ensi ut tutó eos asservaret : 15 Et die sabbati egressi sumus ex urbe ad flumen, ubi solebat esse precatio: ubi quum consedissenius, alloquuti sumus mulieres quae conve- nerant. 14 Quaedam autem mulier nomine Lydia, quae purpuram vendebat in urbe "Thyatirorum, Deum colens, nos audivit: cujus Dominus adaperuit cor, ut attenderet ea. quae dicebantur à Paulo. 15 Quum igitur baptizata esset, et domus ejus, rogavit nos, dicens, Si judicástis me fidelem esse Domino, ingressi domum meam, manete. Et adegit nos. 16 Factum est autem proficiscenti- bus nobis ad precationem, ut ancillu- la quaedam, habens spiritum Pytho- nis, occurreret nobis, quae quaestum magnum praebebat dominis suis vati- cinando : 17 Haec subsequuta Paulum ae nos, clamabat, dicens, Isti homines servi sunt Dei illius altissimi, qui an- nunciant vobis viam salutis. 18 loe autem fecit ad multos dies: sed molesté ferens Paulus, et sese convertens, spiritui illi dixit, Praecipio tibi per nomen Jesu Christi utexeas ab eá, Exiit igitur eodem illo momento. 19 Videntes illius anczl/ulae domi- ni abiisse spem quaestüs sui, prehen- sum Paulum et Silam traxerunt in forum ad magistratus. 20. Et quum pertraxissent eos ad 24 Qui,'tali accepto mandato, con- jecit eos in intimum carcerem, et pe- des eorum adstrinxit numellá, 25 Medià autem nocte precantes Paulus et Silas hymnos canebant: et qui vincti erant exaudiebant eos. 26 Repenté veró terraemotus mag- nus'exstitit, ita ut concuterentur fun- damenta carceris: et illico apertae sunt omnes fores, et omnium vincula laxata. 27 Expergefactus autem commen- tariensis, quum videret fores carceris apertas, educto gladio erat seipsum interempturus, existimans vinctos ef- fugisse. 28 Clamavit autem Paulus voce magná, dicens, Ne quid feceris tibi ipsi mali; omnes enim hic sumus. 29 Is vero petito lumine irruyit, et tremefactus accidit Paulo et Silae ad des. $0 Et productis ipsis foras, ait, Dominí, quid me oportet facere ut server? 951 Atilli dixerunt, Crede in Do- xoinum Jesum Christum, et servaberis tu, ac domus tua. 52 Et loquuti sunt ei, sermonem Domini, et omnibus qui erant domi ipsius. 53 Ipse veró illis assumptis e& ips horá noctis, lavit eorum plagas: et baptizatus est ipse, et omnes domestéci illius illico. 54 Et ipsis deductis

domum suam, apposuit mensam : et exsultavit quód cum universà domo suá credidisset Deo. praetores, dixerunt, Homines isti con- ACTA, XVII. 55 Die autem exorto, praetores miserunt viatores, qui dicerent, Di- mitte homines illos. 36 Annunciavit autem commenta- riensis hos sermones Paulo; Mise- runt, inguit, praefecti ut dimittamini : nunc igitur egressi, ite in pace, 57 Paulus autem dixit eis, Caesos nos publicé, indict causáà, quum si- mus Romani, conjecerunt in carce- rem: etnunc clam nos ejiciunt? non profeetó; sed veniant ipsi, et nos edu- cant. 58 Renunciárunt autem praetoribus viatores verbaista: timueruntque au- dito eos Romanos esse. 59 Et venientes precati sunt eos, et eductos rogàürunt ut egrederentur ex urbe. - 40 Egressi autem e carcere introi- erunt ad Lydiam: et visis fratribus, consolati sunt eos, et egressi sunt ez urbe. CAP. XVII. TINERE autem facto per Àmphi- polin et Apolloniam, venerunt "Thessalonicam, ubi erat synagoga quaedam Judaeorum. 2 Paulus veró, sicut consueverat, introivit ad eos, et per sabbata tria disseruit cum eis ex Scripturis, 5 Explicans et ob oculos ponens oportuisse Christum pati, et resurgere do, Isti qui orbis terrarum statum subverterunt, etiam hlc adsunt ; 7 Quos excepit Jason: qui omnes contra decreta Caesaris faciunt, re- gem alium dicentes esse, nempe Je- sum. 8 Commoverunt autem turbam et civitatis màgistratas haec audientes, 9 Qui tamen, quum satis accepise sent ab Jasone et caeteris, dimiserunt eos. 1O Fratres veró statim per noctem Paulum simul et Silam emiserunt Beroeam ; qui quum advenissent, ive- runt in synagogam Judaeorum. 11 lis autem qui erant Thessaloni- cae fueruntisti generosiores; ut qui receperint sermonem cum omni ala- critate, quotidie serutantes Scripturas an haec ita se haberent. 12 Multi igitur crediderunt ex eis, et Graecarum mulierum honoratarum €t virorum non pauci. 13 Utautem cognoverunt Thessa- lonieenses Judaei, Beroeae quoque annunciatum esse à. Paulo sermonem Dei, venerunt etiam illuc, concitantes turbam. 14 Sed tune statim Paulum emi- serunt fratres, ut iret velut ad mare : Silas autem et Timotheus remanse- runt illic. ; 15 Qui veró Paulum susceperant tuto loco constituendum, deduxerunt a mortuis; et hunc Jesum, Quem ego, mquit, annuncio vobis, esse Christum illum. 4 Nonnulli igitur eorum assensi sunt, et consociati sunt Paulo et Silae, et religiosorum Graecorum multitudo magna, et ex mulieribus primariis non paucae. 5 Sed invidià commoti Judaei qui increduli erant, assumptis quibusdam ciccumforane's viris sceleratis, ac tur- bá coactà, fecerunt ut civitas tu- multuaretur; et adorti domum Ja- soris, studebant eos adducere ad po- pulum. 6 Et quum non invenissent eos, traxerunt Jasonem et quosdam fra- tres ad civitatis magistratus, claman- eum Athenas usque: et accepto man- dato ad Silam ac 'Timotheum, ut quàm citissime ad ipsum venirent, abi- erunt. 16 Paulo verà Athenis illos exe spectante, irritabatur spiritus ejus in ipso, quurh conspiceret urbem iüclis refertam. 17 Disserebat igitur in synagogá cum Judaeis et relipiosis; et in foro quotidie cum quibusvis obviis. 18 Quidam autem ex Epicureis et Stoicis philosophis conflictabantur cum eo: et quidam dicebant, Quid vult garrulus iste dicere? Alii veró, Peregrinorum deorum videtur an nunciator esse: quoniam Jesum et resurrectionem ipsis annunciabat. ACTA, . 19 Et prehensum eum duxerunt in Areopagum, dicentes, Possumusne scire quae sit ista nova, de quá tu lo- queris, doctrina? 20 Peregrina enim quaedam infers auribus nostris: volumus ergo scire quidnam j3sta sibi velint. 21 (Caeterüm Athenienses omnes et inquilini hospites nulli alii rei va- cabant, nisi ad dicendum aut audi- endum aliquid novi.) 29 Quum autem constitisset Paulus in medio Areopago, dixit, Viri Athe- nienses, omninó conspicio vos quasi religiosiores. 25 Pertransiens enim et contem- plans sacra vestra, inveni etiam aram, cuianseriptum erat, IGNOTO DEO. Quem ergo ignorantes colitis, hunc ego vobis annuncio. 24 Deus ille qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt, quum sit coeli et terrae Dominus, in manufactis templis non habitat : 25 Nec manibus hominum colitur, alicujus rei egens, quum ipse det omnibus vitam, et halitum, et om- nia; 26 Fecitque ex uno sanguine to- tam gentem hominum, ut habitaret super universà superficie terrae, de- finitis statis temporibus, et positis ter- minis habitationis eorum ; Z7 Ut quaererent Dominum, si forté palpando eum invenirent; quan- quam profectó non longé abest ab unoquoque nostrüm : 28 Inipso enim vivimus, et move- mur, et sumus ; sicut et quidam ves- tratium poetarum dixerunt, Nam hu- jus progenies etiam sumus. 29 Progenies ergo Dei quum si- mus, non debemus existimare auro et argento, aut lapidi, sculpturae ar- fificii, et excogitationis hominum, nu«- men esse simile. $0 Deus igitur, temporibus istius ignorantiae connivendo dissimulatis, nunc denunciat omnibus ubique ho- minibus ut resipiscant : 51 Eo

quód statuit diem quo justé judicaturus est rem terrarum, per XVII eum virum quem definüt, fide ejus
rei palam factà omnibus, illo a mor- tuis suscitato. 529 Quum audissent autem resur- rectionem
mortuorum, alii quidem sannis eum excipiebant, alii veró dice- bant, Audiemus te rursüs de hac re. 55
Et ita Paulus exivit e medio eorum. 84 Quidam veró ei adhaeserunt et crediderunt: in quibus fuit et Dio-
nysius Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum eis. CAP. XVIII. OSTEA Paulus, quum
discessise set Athenis, venit Corinthum : 2 Et reperto quodam Judaeo, no- mine Aquila, Pontico
natione, qui nuper venerat ex ltalià, et Priscillà uxore ejus (eo quód edixisset Clau- dius, ut omnes
Judaei Itomá excede« rent) venit ad eos. 5 Et quia ejusdem erat artificii, mansit apud eos, et operabatur:
erat enim ars illorum conficere iaberna- cula. 4 Disserebat autem in synagogó omnibus sabbatis, et in
suam senten tiam adducebat tum Judaeos, tum Graecos. 5 Utautem advenerunt e Mace- doniá Silas et
Timotheus, constringe- batur spiritu Paulus, eum testifica- tione praedicans Judaeis Jesum esse
Christum illum. 6 lpsis autem sese obsistentibus ae blasphémantibus, excussis vestibus dixit eis,
Sanguis vester .esto super caput vestrum: purus ego: ab hoc tempore ad gentes proficiscar. ^ Et
digressus illine introiit do- mum cujusdam nomine Justi, colentis Deum, eujus domus erat confinis
synagogae. 8 Crispus autem praefectus syne: gogae credidit Domino cum totá doma suà: multique
Corinthiorum audien- tes credebant et baptizabantur. 9 Dixit autem Dominus nocte per visionem Paulo,
Ne time, sed loquere, et ne tacueris ; ACTA, XIX. JO Nam ego sum tecum, et nemo te invadet ut tibi
malefaciat: quoniam populus est mihi multus in hac urbe. 11 Commoratus est itaque i//?c an- num et
sex menses, docens apud eos sermonem Dei. nomine, Álexandrinus genere, vir elo- quens, pervenit
Ephesum, potens in Scripturis. 12 Quum autem Gallio esset pro- oonsul Achaiae, insurrexerunt concor-
diter Judaei in Paulum, et adduxe- runt eum ad tribunal, 18 Dicentes, Iste persuadet homi- nibus colere
Deum contra legem. 14 Paulo veró jam os aperturo, 25 Hic erat initiatus vi& Domini ; et fervens
spiritu, loquebatur et doce- bat diligenter ea quae sunt Domini; sciens tantàm baptisma Joannis : 26
Coepitque liberà loqui in syna- gogà: quem auditum Aquila et Pris- cilla, assumpserunt et exquisitiüs ei
exposuerunt viam Dei. 27 Quum autem vellet transire in^ Achaiam, fratres ewm adhortati, scrip- dixit
Gallio Judaeis, Siqua injuria es- set, aut facinus malum, ó Judaei, quatenus aequum esset vos tolera-
rem: 15 Sin veró quaestio est de sermo- ne et nominibus, et lege vestrate, ipsi videritis: judex enim ego
istarum re- rum esse nolo. 16 Et abegit eos a tribunali. 17 Prehensum autem omnes Graeci Sosthenem
praefectum synagogas cae- debant ante tribunal: neque quic- quam eorum Gallioni curae erat. 18
Paulus veró quum adhuc Ze serunt discipulis ut exciperent eum : qui quum advenisset, multum contu-
lit iis qui erediderunt per gratiam : 28 Magná enim contentione Ju- daeos magis ac magis redarguebat
publicó, ostendens per Scripturas Je- sum esse Christum illum. CAP. XIX. p ACTUM est autem
interim, dum Apollos esset Cormthi, ut Paulus, peragratis superioribus parti- bus veniret Ephesum: ubi
quum discipulos quosdám invenisset, permansisset dies multos, valedicto fratribus, enavigavit in
Syriam, et cum eo Priscilla et Áquila, quum to- tondisset eaput Cenchreis: habebat enim votum. 19
Pervenit autem Ephesum, et eos ibi reliquit: ipse vero ingressus synagogam, disseruit cum Judaeis. 20
Rogantibus aulem ipsis ut diutiàs apud ipsos maneret, non an- nuit ; 21 Sed valedixit eis, dicens, Opor-
tet omnino me diem festum qui instat agere Hierosolymis: sed iterum re- veriar ad vos, Deo volente. Et
pro- vectus est Epheso. 22 Quumque descendisset Caesa- ream, ascendissetque Hierosolymam, et
salutásset ecclesiam, descendit An- tiochiam. 25 Et quum egisset Z/lic aliquan- tulum, abiit, peragrans
ordine Gala- ticam regionem et Phrygiam, confir- mans omnes discipulos. 24 Judaeus autem quidam,
Apollos 157 2 Dixit eis, Num Spiritum Sanc- tum accepistis posteaquam credidis- tis? Illi veró dixerunt
ei, Imo sitne Spiritus Sanctus, ne audivimus qui- dém. 5 Tunc dixit eis, In quid ergo bap- tizati estis?
Ipsi veró dixerunt, In Joannis baptizma. 4 Dixit autem Paulus, Joannes quidém baptizavit baptismo
resipiscen- tiae, dicens populo, ut in eum qui ve- niebat post ipsum crederent, hoc est, in Christum
Jesum. 5 Qui veró illum audierunt, bapti- zati sunt in nomen Dommi Jesu. 6 Et quum imposuisset eis
manus Paulus, venit Spiritus Sanctus in eos, et loquebantur linguis, et propheta- bant. 7 Erant autem
omnes isti viri cir» citer duodecim. 8 Ipse porró ingressus synagogam, liberé loquebatur ad tres menses,
dis- serens et suadens quae ad regnum Dei pertinent. o* ACTA, XIX. 9 Quum autem quidam indura-

rentur, et parere nollent, malé loquen- tes de vià illà Dei apud multitudinem, abscedens ab illis separavit discipulos, quotidie disserens in scholà Tyranni cujusdam. 22 Missis veró in Macedoniam duobus ex iis qui ministrabant ei, v- delicet Timotheo et Erasto, ipse sub- stitit ad tempus in Asiá, . 25 Ortus est autem illo tempore tumultus non parvus ob viam Dez. 10 Hocautem factum est per bien- mium: ita ut omnes qui habitabant in Asià, tum Judaei tum Graeci, audie- rint sermonem Domini Jesu. 11 Virtutesque non vulgares ede- bat Deus per manus Pauli: 12 Ita ut etiam ad aegrotos defer- rentur a corpore ejus sudaria seu se- micinctia, et discederent ab eis morbi, et spiritus mali ab eis exirent. 18 Aggressi sunt veró quidam ex circulatoribus Judaeis exorcistis nomi- nare super eos qui habebant spiritus malos, nomen Domini Jesu, dicentes, Adjuramus vos per Jesum quem Paulus praedicat. 14 Erantautem quidam filii Scevae Judaei primarii sacerdotis septem, qui hoc faciebant. 15 Respondens veró spiritus malus dixit, Jesum novi, et Paulum scio ; vos autem qui estis ? 16 Et insiliit in eos homo in quo erat spiritus ille malus, et superatis illis, invaluit contra eos, ita ut nudi et vulnerati effugerent ex domo illá. 17 ld veró innotuit omnibus tum Judaeis tum Graecis qui habitabant Ephesi: et incidit timorin eos omnes, et magnifieabatur nomen Domini Jesu. 18 Etmulti eorum qui crediderant, veniebant confitentes et indicantes facta sua. 19 Multi veró ex iis qui curiosa ista exercuerant, comportatos libros exusserunt in omnium conspectu: quorum supputatis pretiis, repererunt denariorum quinquaginta millia. 20 Itafortiter crescebat sermo Do- mini, et invalescebat. 21 « His autem expletis, induxit in animum Paulus, peragratà Mace- donià et Achaiá, proficisci in Hieroso- limams dicens, Postquam illie fuero, oportet me Romam etiam videre. 158 24 Nam quidam, nomine Deme- trius, signator argenti, qui faciebat templa Dianae argentea, praebebat ar- tificibus non parvum quaestum : 25 Quibus ille congregatis, et is- tiusmodi rerum opificibus, dixit, Viri, Scitis ex hoc quaestu nostras esse co- pias: 26 Xt spectatis et auditis Paulum istum non solàm Ephesinam, sed prope totius Asiae multam turbam persuadendo avertisse, dicentem deos illos non esse qui manibus fiant. 27 Non solüm autem periculum est, ne istud quod nobis est peculiare, nobis probrosum evadat, sed etiam ne magnae deae Dianae templum pro nihilo putetur, futurumque sit ut etiam destruatur majestas ejus, quam Ásia tota et orbis terrarum colit. 928 His autem auditis, pleni ex- candescentià, clamaverunt, dicentes, Magna est Diana Ephesiorum! 29 Et impleta est civitas tota con- fusione: et irruerunt concorditer in theatrum, correpto Gaio et Aristar- cho Macedonibus, sociis peregrina- tionis Pauli. 50 Paulo veró volente prodire ad populum, non siverunt eum prodire discipuli. 51 Sed et quidam ex Asiarchis, quum essent ei amici, nunczis ad eum missis, rogárunt ne se daret in thea- trum. $2 Alii igitur aliud clamabant: erat enim concio confusa, et plerique nesciebant eujus re causà eonvenis- sent. 55 Ex turbà veró productus fuit Alexander, propellentüibus eum Ju. daeis. Alexander igitur, manu silen- tio postulato, volebat causam dicere apud populum. 94 Quem ut cognoverunt Judaeum esse, vox exstitit una ab omnibus pro« ACTA, XX. fecta, quasi ad horas duas clamanti- bus, Magna est Diana Ephesiorum! 85 "Tum scriba, quum sedásset tur- bam, dixit, Viri Ephesii, quisnam est hominum qui nesciat Ephesio- rum urbem aedituam esse magnae deae Dianae, et a Jove delapsi sómu- lacri ? 7 Primo autem die hebdomadis, coactis discipulis ad. frangendum pa- nem, Paulus disserebat cum eis, abi- turus postridie, protraxitque sermo- nem usque in mediam noctem. 8 Erant veró lueernae multae in $6 Quum igitur istis non possit con- tradici, oportet vos sedatos esse, nec quicquam praeceps facere. $7 Adduxistis enim homines istos, neque sacrilegos, neque contumelio- sos in deam vestram. $8 Quód si Demetrius, et qui cum eo sunt artifices, negotium habent cum aliquo, agitur forum, et procon- Sules sunt; alii alios in jus vocent. coenaculo ubi erant coacti. 9 Sedens autem quidam adoles- cens nomine Eutychus in fenestrá, demersus somno profundo, quum díutiüs dissereret Paulus, prae somno deturbatus, decidit ex tertià contigna- tione deorsum ; et sublatus est mor- tuus. . 10 Quum descendisset autem Pau- lus, prolapsus est in eum; et eum complexus dixit, Ne tumultuamini : anima enim ejus in ipso est. $9 Siquid autem de rebus aliis re- quiritis, in legitimà concione explica- bitur. 40 Nam periculum est ne postu- Jemur seditionis propter diem hodier- num, quum nulla subsit causa ob quam possimus reddere rationem con- cursüs istius. Et quum haec dixis- set, dimisit concionem. CAP. XX. OSTQUAM veró cessavit tu- multus, quum advocásset Pau- lus discipulos, et complexus esset, a- biit profecturus in Macedoniam. 2

Quum autem illas partes pera- grásset, et hortatus illos fuisset multo sermone, venit in Graeciam. 3 Etibi peractis mensibus tribus, quum ei in Syriam navigaturo factae fuissent a Judaeis insidiae, censuit per Macedoniam reverti. 4 Comitabatur autem eum usque in Asiam Sopater Beroeensis: ex "Thessalonicensibus veró, Aristarchus, et Secundus, et Gaius Derbaeus, et "Timotheus : 5 Asiam veró, Tychicus et Tro- phimus, qui quum praeivissent, ex- spectárunt nos "Troade. 11 Quum igitur ascendisset, fre- gissetque panem, et cibum sumpsise set, diu colloquutus usque ad dilucu- lum, ita demum profectus est. 12 Adduxerunt autem puerum vi- vum, et solamen receperunt non me- diocre. 18 €« Nos veró progressi ad na- vem, provecti sumus Ásson, illinc re- cepturi Paulum : sic enim. mandárat, pedibus ipse iter facturus. 14 Ut autem conjunxit sese nobis- cum apud Ásson, recepto eo, venimus Mitylenen. E 15 Et quum illine enavigássemus, sequenti die pervenimus e regione Chii; postridie veró appulimus Sa- mum; et quum diversati essemus a- pud Trogylium, sequenti die veni- mus Miletum. 16 Decreverat enim Paulus prae- ternavigare Ephesum, ne ipsi con- tingeret tempus terere in Asià: fes- tinabat enim, ut, si fleri posset, die pentecostes esset. Hierosolymis. 17 Missis autem. Mileto nuncits Ephesum, accersivit presbyteros ec- clesiae : 6 Nos veró enavigavimus Philip- pis post dies azymorum, et venimus ad eos Troadem intra dies quinque ; ubi egimus dies septem. 18 Qui quum ad ipsum venissent, dixit eis, Vos scitis quomodo a primo die quo ingressus sum Asiam, vobis- cum per id omne tempus fuerim, 19 Serviens Domino eum omm modestià, et multis lacrymis, ac ten« 159 ACTA, XXI. tationibus, quae mihí evenerunt in Ju- daeorum insidiis : 20 Ut nihil subterfugerim eorum quae vobis conducerent, quominus ea vobis annunciarem, et docerem vos publicé et domatim ; 21 Etiam atque etiam testificans Judaeis simul et Graecis conversio- nem ad Deum, et fidem quae est in Dominum nostrum Jesum Christum. 22 Et nunc ecce, ego vinctus Spi- vitu proficiscor Kierosolymam, igno- rans quae in ed mihi occurrent : 23 Nisi quód Spiritus Sanctus op- pidatim etiam atque etiam testificatur, dicens, vincula et afflictiones me ma- nere. 24 Sed nullius rei habeo rationem, neque vita mea mihi ipsi cara est, ut peragam cursum meum cum gaudio, et ministerium quod accepi a Domi- no Jesu, ad testificandum evangelium gratiae Dei. 25 Etnumnce ecce, ego scio non am- pliüs visuros faciem meam ullos ex vobis omnibus, per quos transivi prae- dicans regnum Dei. 26 ldeo testor vobis hodierno die, me purum esse a sanguine omnium. 27 Non enim subterfugi quominus annunciarem vobis omne Dei consi- lium. . . 28 Attendite igitur anZmum vobis- ipsis, et toti gregi, in quo vos Spiritus Banctus constituit. episcopos, ad pas- cendam ecclesiam Dei, quam suo illo sanguine acquisivit. 29 Ego enim illud scio, lupos gra- ves, non parcentes gregi, ingressuros esse in vos post discessum meum. 50 Et ex vobis ipsis exorituros qui loquantur perversa, ut discipulos post. se abstrahant. 51 Ideo vigilate, memores me per triennium. nocte et die non cessásse cum lacrymis monere unumquemque. 52 Et nunc quoque, fratres, com- mendo vos Deo et sermoni gratiae ip- sius ; qui quidóm Jeus potest vos su- perstruere, ct dare vobis quod haere- ditatis jure possideatis cum sanctifica- tis omnibus. 160 55 Argentum, vel aurum, aut ves- tem nullius concupivi. 54 Imó ipsi nóstis, usibus meis et lis qui mecum sunt manus istas mi- nistrásse. 55 In omnibus ostendi vobis opor- tere sic laborando sublevare infirmos, et meminisse verborum Domini Jesu, ipsum vzdelicet dixisse, Beatum est dare potiüs quàm accipere. 56 Et quum haec dixisset, posi- tis genibus suis, oravit cum illis ome nibus. 57 Magnus autem fletus omnium ortus est ; et ruentes in collum Pauli deosculabantur eum ; 58 Cruciati maxímé ob sermonem quem dixerat, ipsos non esse amplius faciem ejus conspecturos: et dedux- erunt eum ad nàvim. CAP. XXI. T autem grovecti sumus, avulsi ab eis, recto cursu venimus Co- um, et sequenti die hodum, et illine Patara : 2 Etnacti navem trajieientem in Phoenicen, ed conscensá, provecti su- mus. 9 Quum autem coepisset nobis ap» parere Cyprus, et eam ad sinistram reliquissemus, navigavimus in Sy- riam, et devecti sumus Tyrum: illie enim navis erat suum onus expositu- Ta. 4 Permansimus avtem ibidem dies Septem, inventis discipulis ; qui Paulo dicebant per Spiritum, ne ascenderet in Hierosolymam. 5 Sed peractis illis diebus, abiimus, omnibus deducentibus nos, cum ux- oribus et liberis, extra urbem usque: et positis genibus in littore, precati sumus. 6 Et alii alios complexi, conscen- dimus navim : illi autem reversi sunt domum suam. "7 Nos veró navigatione perfectá, pervenimus Tyro Ptolemaida ; et sa- lutatis fratribus, mansimus diem unum

apud eos. 8 Postridie verà egressi Paulus et ACTA, XXI. nos qui cum eo eramus, venimus Caesaream :. et ingressi domum Phi- lippi evangelistae (qui erat unus ex illis septem), mansimus apud eum. 9 Huic autem erant quatuor filiae virgines prophetantes. 10 Et quum illic permansissemus dies complures, descendit ex Judaeà quidam propheta nomine Agabus ; 11 Quiquum venisset ad nos, et sumpsisset zonam Pauli, vinctis sibi manibus ac pedibus, dixit, Haec di- cit Spiritus Sanctus, Virum cujus est haec zona, ita vincient Hierosolymis Judaei, tradentque in manus gen- tium. 12 Ut veró ista audivimus, roga- bamus et nos et ejus loci incolae, ne ascenderet Hierosolymam. 18 Sed respondit Paulus, Quid fa- citis, flentes et mollientes cor meum? Nam ego non solüm vinciri, sed et mori paratus sum Hierosolymis pro nomine Domini Jesu. 14 Quum igitur non assentiretur, aequievimus, dicentes, Fiat Domini voluntas. 15 Porró post dies istos collectis sarcinis ascendimus Hierosolymam. , 16 Venerunt autem simul etiam aliqui ex discipulis Caesareà nobis- cum, adducentes, apud quem hospita- remur, .Mnasonem quendam Cypri- um, antiquum discipulum. 17 € Quum igitur pervenissemus Hierosolymam, libenter exceperunt nos fratres. 18 Sequenti veró die introiit Pau- lus nebiscum ad Jacobum, et omnes presbyteri adfuerunt. 19 Quos complexus, exposuit or- dine singula quae Deus fecerat inter gentes per ipsius ministerium. 20 At illi, his auditis, glorificave-. runt Dominum ; et dixerunt ei, Con- spicis, frater, quot sint millia Judaeo- rum qui crediderunt; suntque omnes accensi zelo legis. 21 Audierunt autem de te ex alio- rum sermone, te defectionem a Mose docere omnes qui inter gentes sunt Judaeos, et dicere eos non debere cir- cumcidere filios, neque secundiim ri- tus ambulare. 22 Quid est ergo? omnino opor. tet convenire multitudinem: audi- ent enim te venisse. 25 Hoc igitur fac quod tibi dici- mus: Sunt nobis viri quatuor voto obnoxii : 24 Hisassumptis, sanctificator cum eis, et adde ad eorum sumptus, ut ra- dant capita, et nórint omnes nihil esse eorum quae de te famá acceperunt ; Sed te quoque ita incedere ut legem observes. 25 De iis autem qui crediderunt ex gentibus, nos scripsimus, et decre- vimus nequid hujusmodi observent, nisi ut caveant ab iis quae sunt rm- molata simulacris, et à sanguine, et rebus suffocatis, et scortatione. 26 'Tum Paulus, assumptis viris ilis, sequente die cum eis sanctifica- tus ingressus est in templum, denun- cians expletionem dierum sanctifica- tionis, usquedum oblata fuit pro uno- quoque eorum oblatio. 27 Quum autem septeni illi dies jam essent explendi, qui ex Asià ad- venerant Judaei ipsum conspicati in templo, concitàrunt totam turbam, et injecerunt manus in eum, 28 Clamantes, Viri Israelitae, suc- currite: hic ille homo est, qui adver- süs populum et legem et locum hunc omnes ubique docet; atque adeó Graecos introduxit in templum, et polluit sanctum locum istum. 29 (Viderant enim antea "T'rophi mum Ephesium in urbe cum eo, quem existimabant fuisse a Paulo in- troductum in templum.) 50 Commota est igitur urbs tota, et factus est concursus populi: et prehensum Paulum trahebant e tem- plo: statimque clausae sunt fores. 51 Studentibus autem ipsis eum trucidare, nunciatum est ad tribunum cohortis, totam Hierosolymam cou- turbatam esse : 82 Qui eo ipso momento, acceptis mülitibus ac centurionibus, decurrit adilos. Atill, quum vidissent tri ACTA, XXII. bunum et milites, cessárunt verberare Paulum. $3 'l'une appropinquans tribunus prehendit eum, et jussit vinciri cate- nis duabus: et percontatus est quis- nam esset, et quid fecisset. $4 Alii autem aliud clamabant in turbà: et quum mon posset certi quicquam cognoscere propter tumul- tum, jussit eum duci in castra. 355 Quum igitur pervenisset ad gradus, evenit ut portaretur a militi- bus propter violentiam turbae. 56 Sequebatur enim multitudo po- puli clamans, Tolle ipsum. 37 Et quum futurum esset ut in- troduceretur in castra Paulus, dicit tribuno, Licetne mihi aliquid tibi di- cere ? Qui dixit, Graec nósti? $8 Nonne tu es Aegyptius ille, qui ante hos dies ad seditionem conci- tásti et eduxisti in desertum quatuor millia sicariorum ? 59 Dixit autem Paulus, Ego qui- dém sum Judaeus "T'arsensis, urbis in Ciliciá non obscurae civis; caeterüm rogo te, permitte mihi ut alloquar po- pulum. 40 Quum igitur ille permisisset, Paulus stans in gradibus, manu silen- tium postulavit a plebe; et magno silentio facto, loquutus * est linguà Hebraeáà, dicens, CAP. XXII. IRI fratres et patres, audite meam, quá nunc apud vos utor, defensionem. 2 (Quum audissent autem eum Hebraeà linguá ipsos alloqui, magis praebuerunt se quietos; Zpse veró dixit eis,) 5 Ego quidàm sum Judaeus, natus "Tarsi, quae urbs est Ciliciae, nutritus veró in hae ipsà urbe apud pedes Gamalielis, institutus ad exquisitam formam patriae legis, zelo Dei ac- census, sicut et vos omnes estis hodie. 4 Qui hanc sectam sum perse- quutus usque ad

mortem, vinciens ac tradens in carceres tum viros tum mulieres : 162 5 Ut et pontifex maximus mihi testis est, et totus seniorum ordo ; a quibus etiam acceptis ad fratres epis» tolis, Damascum proficiscebar, adduc- turus etiam eos, qui illic essent, vinc- tos Hierosolymam, ut punirentur. 6 Evenit autem mihi iter facienti, et appropinquanti Damasco circiter meridiem, ut repenté e coelo cireum- fuderit me lux multa tanquam ful» gur. 7 Cecidique in solum, et audivi Yocem dicentem mihi, Saul Saul quid me persequeris ? 8 Ego veró respondi, Quis es, Do- mine? Dixitque mihi, Ego sum Je- sus Nazarenus, quem tu persequeris, 9 Porró qui mecum erant lucem quidém conspexerunt, et expavefacti sunt: vocem autem non audierunt ejus qui loquebatur mecum. 10 Dixi veró, Quid faciam, Do- mine? Dominus autem dixit mihi, Surge, ac proficiscere Damascum : et ille tibi dicetur de omnibus quae constitatum est. tibi ut facias. 11 Quum veró non viderem prae glorià lucis illius, manu deductus ab iis qui mecum erant, veni Damas- cum. 12 Ananias autem quidam, vir pius secundüm legem, testimonio or- natus omnium 2/ic habitantium Ju- daeorum, 13 Veniens ad me, et adstans dixit mihi, Saul frater, recipe visum. Et ego eodem illo memento sum ip- sum intuitus. 14 Ipse autem dixit, Deus patrum nostrorum designavit te qui cognos- ceres ipsius voluntatem, et videres Justum illum, et audires vocem ex ore ipsius. 15 Nam eris ei testis apud omnes homines eorum quae vidisti et au- disti. 16 Et nune quid cunctaris? sur- gens baptizator, et abluitor a pec- catis tuis, invocato nomine Domini. 17 Evenit autem mihi reverso Hi- erosolymam, quum precarer in teme plo, ut raperer extra me, ACTA, 18 Et viderem eum dicentem mihi, Festina, et exi citó Hierosolymis, quoniam mon recipient testimonium tuum de me. 19 Et ego dixi, Domine, ipsi sci» XXIII. primarios sacerdotes venire, totumque ipsorum consessum: ac deductum Paulum statuit coram eis. CAP. XXIII. unt me pertraxisse in carcerem, et verberibus affecisse per singulas sy- nagogas eos qui credebant in te. 20 Et quum effunderetur sanguis Stephani martyris tui, ego quoque adstabam, et uni assentiebar interfec- tioni ipsius, et custodiebam pallia eorum qui interficiebant eum. 21 'Tunm zs dixit mihi, Profieiscere: nam ego te procul ad gentes emit- tam. 22 « Audiebant autem eum ad hunc usque sermonem: tum veró sus- tulerunt vocem suam, dicentes, 'Tl'olle e terrà hominem istiusmodi : non enim convenit eum vivere. 23 Clamantibus autem eis, et pro- Jicientibus pallia, et pulverem jactan- tibus in a&rem. 24 Jussit tribunus eum duci in castra, dixitque ut in eum flagris in- quireretur: ut resciret quam ob cau- sam sic clamarent adversüs eum. 25 Quum autem :eum distendisset loris caedendum, dixit adstanti cen- turioni Paulus, Num hominem Ro- manum; et indamnatum licet vobis flagellare ? 26 Hoc autem quum audisset cen- turio, adiit tribunum, et hoc annun- ciavit.ei, dicens, Vide quid facturus sis ; homo enim iste Romanus est. 27 Accedens autem tribunus, dixit ei, Dic mihi, num tu Romanus es? At ille dixit, Etiam. 28 Et respondit tribunus Ego multá summá civitatem istam acquisi- vi Paulus autem ait, Ego veró cti- am natus sum czvis. 29 Statim igitur abscesserunt ab eo qui erant in eum inquisituri : sed et tribunus quoque timuit, cogmto eum Romanum esse, quoniam eum vinxerat. . | 50 '| Postridie veró, volens certum Scire, nempe cujus rez accusaretur a Judaeis, solvit eum e ginculis jussit NTENTIS autem in consessum oculis, Paulus ait, Viri fratres, ego omni conscientià boná me gessi apud Deum ad hunc usque diem. 2 Anenias autem pontifex maxi. mus imperavit iis qui ipsis adstabant, ut os ejus caederent. 9 'um Paulus dixit ei, Futurum est ut percutiat te Deus, paries de- lbate : et tu sedes judicans me se- cundüm legem, et legem transpre- diens jubes me caedi ? 4 Tum qui adstabant dixerunt, Pontifici Dei maximo conviciaris ? 5 Dixit autem Paulus, Nesciebam, fratres, pontificem esse maximum : scriptum est enim, Principi populi tui non maledices. 6 Quum veró nósset Paulus unam quidém partem esse Sadducaeorum, alteram veró Pharisaeorum, clamavit in consessu, Viri fratres, ego Phari- saeus sum, filius Pharisaei: de speet resurrectione mortuorum ego in judi- cium vocor. 7 Quum autem.hoc esset loquutus, Orta est seditio inter Pharisaeos ae Sadducaeos; et scissa est multitudo. 8 Nam Sadducaei quidém dicunt non esse ressurreetionem, neque an- gelum, neque spiritum ; Pharisaei au- tem utrumque confitentur. 9 Ortus est igitur clamor magnus: et, quum surrexissent scribae ex parti- bus Pharisaeorum, depugnabant, di- centes, Nihil mali invenimus in ho- mine isto: quód si spiritus loquutus est ei, seu angelus, ne repugnemus Deo. 10 Magná autem ortà seditione, veritus tribunus, ne Paulus ab ipsis discerperetur, jussit militum manum descendere, et eum rapere e medio ipsorum, ac ducere in castra. 11 « Sequente

veró nocte superve- niens ei Dominus, dixit, Confide, Paule; ut enim constanter testifica« ACTA, tus es Hierosolymis de iis quae ad me attinent, sic te oportet etiam Romae testari. 12 Orto eutem die, quidam ex Ju- daeis factá coitione devoverunt sese, dicentes neque esuros se, neque Li- bituros, usquequo trucidàssent Pau- lum. 18 Erant veró plures quàm qua- draginta viri, qui hanc conjurationem fecerant : 14 Qui adierunt primarios sacer- dotes et seniores, et dixerunt, De- votione devovimus mosipsos, nihil gustaturos usquequo trucidaverimus Paulum. 15 Nune ergo vos indicate tri- buno ex consessüs voluntate, ut eum cras ad vos deducat, veluti exquisitiüs percoguituros de iis quae ad eum sp«c- tant: nos veró, priusquam appropin- quet, parati sumus ipsum interimere, 16 Quum autem filius sororis Pau- 3i audisset insidias, venit, et ingressus in castra, renunciavit zstud Paulo. 17 Paulus autem, advocato quo- dam ex centurionibus, ait, Adolescen- tem hunc abduc ad tribunum; habet enim quod annunciet ei. 18 llle igitur assumptum eum, duxit ad tribunum, et dixit, Vinctus ille Paulus advocatum me rogavit ut hunc adolescentem ducerem ad te, qui aliquid habeat quod tibi loquatur. 19 Tribunus veró, prehensà ejus manu, quum secessisset seorsum, per- contatus est, Quid est quod habes mihi annunciandum ? 20 Ile auiem dixit, Judaei consti- tuerunt te rogare, ut cras Paulum deducas in consessum, quasi aliquid exquisitis percontaturi sint de eo. 21 Tu veró ne ipsis assentitor ; insidiantur enim ei ex istis viri plures quadraginta, qui seipsos devoverunt, neque esuros neque bibituros usque- quo interemerint eum: et nunc pa- rati sunt, exspectantes quid a te re- nuncietur. 22 "Tribunus igitur dimisit adoles- centem, quum ei praecepisset u£ nulli effütiret quód haec ipsi indicásset. 164 XXIV. 95 Et advocatis duobus quibus- dam ex centurionibus, Parate, ait, milites ducentos, qui proficiscantur Caesaream usque, et equites septua- ginta, et stipatores ducentos, a tertià horá noctis : 24 Et ut jumenta praeberent, ut impositum Paulum salvum perduce- rent ad Felicem praesidem : 25 Scriptà epistolà quae hane sum- mam contineret : 26 Claudius Lysias praestantissi- mo praesidi Felici salutem. 27 Virum hune comprehensum a Judaeis, quum jam futurum esset ut sb eis interimeretur, superveniens eum militum manu, erui, quum cog- novissem Romanum esse. 28 Et volens scire causam cur eum criminarentur, deduxi eum in ipso- rum consessum. 29 Quem comperi accusari de quaestionibus legis ipsorum, nullius veró criminis reum quod sit dignum morte aut vinculis. 50 Indicatis autem mihi insidiis adversüs hunc virum eventuris a Ju- daeis, eo ipso momento misi eum ad te, et denunciavi quoque accusatori- bus, ut quae habent adversüs eum di- cant apud te; Vale. 51 € Milites igitur, sicut ipsis prae» ceptum erat, assumptum Paulum dux- erunt nocte Antipatrida. 52 Postero autem die reversi sunt in castra, relictis equitibus qui eum eo proficiscerentur. 55 Quiquum venissent Caesaream: et reddidissent epistolam praesidi, sti- terunt coram eo etiam Paulum. $4 Quum legisset autem Jiferas praeses, et interrogásset ex quá pro- vincià esset, ac cognovisset esse ex Ciliciá, 55 Audiam te, inquit, quum accu- satores quoque tui adfuerint, Jussit- que in practorio Herodis ipsum cus- todiri. CAP. XXIV. UINQUE autem post diebus descendit pontifex maximus ACTA, Ananias cum senioribus, et 'Tertullo quodam oratore; qui comparuerunt coram praeside contra Paulum. 2 Citato igitur eo, coepit accusare Tertullus, dicens, 5 Multa nos pace potiri per te, et ea quae recté ac feliciter in hae gen- te prudentià tuá gesta sunt, prorsus et ubique agnoscimus, praestantis- sime Felix, cum omni gratiarum ac- tione. 4 Ne veró te diutiüs interpellem, precor te ut audias nos paucis pro tuá aequitate. 5 Comperimus enim virum hunc esse pestem, et qui moveat seditionem omnibus Judaeis per universum or- bem, et principem sectae Nazareno- rum : 6 Qui templum quoque tentavit profanare: in quem etiam prehen- sum voluimus secundüm legem nos- tram judicium ferre ; 7 Sedinterveniens tribunus Lysias, eum magná vi abduxit eum e mani- bus nostris: 8 Jussis ipsius accusatoribus ad te venire; eX quo poteris ipse, inquisi- tione habità, de omnibus istis cog- noscere, de quibus nos eum accusa- mus. , 9 Consenserunt autem etiam Ju- daei, aientes haec ita se habere. 10 * Respondit autem Paulus, quum innuisset ei praeses ut loquere- tur, Quia te a multis annis isti genti praefuisse scio, eó alaeriore animo quae ad me attinent pro mei defensione di- cam. 11 Quum tu possis certior fieri, non plures ézactos esse dies quàm duodecim, ex quo ascendi Hierosoly- mam adoraturus. 12 Neque veró me in templo in- venerunt cum aliquo disserentem, aut coitionem turbae facientem, neque in synagogis, neque in urbe ; 13 Neque probare possunt ea, de quibus nunc me accusant. 14 Hoc veró tibi fateor, me secun- dàm viam illam, quam

haeresin di- XXIV, credam omnibus quae in lege et in prophetis scripta sunt : 15 Et spem habeam in
Deo, fore, quam etiam ii ipsi exspectant, resur- rectionem mortuorum, tum justorum, tum injustorum.
16 Interea veró ipse me exerceo, ad conscientiam habendam sine of fendiculo apud Deum et apud
homi- nes semper. 17 Pluribus autem annis interjec- tis, veni eleemosynas praestiturus gen- ti meae, et
oblationes. 18 Inter quae invenerunt me sanc- üificatum in templo, non tamen cum turbá, neque eum
tumultu, quidam ex Asià Judaei : 19 Quos oportuit apud te adesse, et accusare, siquid haberent
adversüm me. 20 Aut hi ipsi dicant sí quod com- pererunit in me injustó factum, quum ego starem in
consessu : 21 Nisi de hac uná voce, quà cla- mavi, quum inter eos starem, De re- Surrectione
mortuorum ego in judi- cium vocor hodie a vobis. 22 € Auditis autem his, Felix dis- tulit eos, Postquam
exquisitiüs per- novero quae ad viam istam pertinent, inquiens, quum tribunus Lysias de- sScenderit,
pernoscam vestrum nego- tium. 25. Edicto etiam centuriont ut ser« varetur Paulus, ac laxaretur, et ne-
quis prohiberetur ex ipsius familiari- bus ei ministrare, aut eum adire. 24 « Aliquot autem post diebus,
quum advenisset Felix cum Drusillá uxore suá, quae erat Judaea, accersi- vit Paulum, et audivit eum de
fide quae est in Christum. 25 Disserente autem ipso de jus- titià, et continentià, et judicio futuro,
expavefactus Felix, respondit, Ut nunc se res habent, abi : opportunita- tem autem nactus accersam te.
26 Simul et illud sperans, fore ut pecunia ipsi daretur a Paulo, ut eum vinculis exsolveret: quamobrem
etiam frequentiüs eum accersens, colloque- batur cum eo. eunt, ita servire oo Deo, ut qui ACTA, XXV.
97 Biennio autem completo acce- pit successorem Felix Portium Fes- «um: et volens gratiam inire a Ju-
daeis Felix, reliquit Paulum vinc- tum. CAP. XXV. ESTUS ergo ingressus provin- ciam, triduó póst
ascendit Cae- sareá Hierosolymam. 2 Comparuerunt autem coram eo pontifex maximus et primarii ex
Ju- daeis contra Paulum, et eum precati sunt, 5 Petentes gratiam adversüs eum, ut accerseret eum
Hierosolymam : factis insidiis, ut eum in vià interime- rent. 4 Festus autem respondit, ut serva- retur
Paulus Caesareae; se veró citó illàc profecturum. 5 Qui ergo inter vos, inquit, Zstud poterunt, unà
descendant, ei siquid est in hoc viro improbum, accusent eum. 6 Actis autem apud eos diebus non
pluribus quàm decem, .quum descen- disset Caesaream, postero die sedit in tribunali, jussitque Paulum
adduci. 7 Qui quum adfuisset, circumste- terunt eum qui Hierosolymis descen- derant Judaei, multas et
graves crimi- nationes adferentes adversus Paulum, quas non valebant demonstrare : 8 Quum ipse pro
sui defensione diceret, Neque in legem Judaeorum, neque m templum, neque in Caesa- rem quicquam
peccavi. 9 Sed Festus volens gratiam inire a Judaeis, respondens Paulo dixit, Vis Hierosolymam
ascendere, et il'ic de his judicari apud me ? JO Dixit autem Paulus, Ad tribu- nal. Caesaris sto, ubi me
oportet judi- cari: Judaei nullà in re injuriam feci, Sicut et tu pulchré nósti. 11 Nam si injuriam et si
quid dig- num morte feci non recuso mori: sin veró nihil est ex iis de quibus isti me accusant, nemo
potest me illis donare: Caesareni appello. 12 "Tunc Festus cum concilio col- loquutus, respondit,
Caesarem appel- lJásti? ad Caesarem proficiscéris. 18 €« Diebus autem aliquot exac« tis, Agrippa rex
et Bernice venerunt Caesaream, salutaturi Festum. 14 Et quum dies complures illic commorati,. Festus
regi exposuit quae ad Paulum spectabant, dicens, Vir quidam est relictus a Felice in vincu- lis: 15 De
quo, quum essem Hieroso- lymis, comparentes me interpellárunt principes sacerdotum et seniores Ju-
daeorum, petentes damnationem ad- versüs eum, 16 Quibus respondi, non esse Ro- manis morem,
quempiam ultro ad- dicere exitio, id est, priusquàm is qui accusatur in conspectu habeat accu- satores,
et locum defensionis accipiat super criminatione. 17 Quum ergo huc convenissent, absque ullà
dilatione, consequente die sedens in tribunali, jussi adduci hominem. 18 Cujus accusatores quum adsta-
rent, nullum crimen objiciebant eorum quae ego suspicabar ; 19 Sedquaestiones quasdam de suá
superstitione habebant adversüs eum, et de quodam Jesu defuncto, quem aiebat Paulus vivere. 20
Dubitans autem ego super ejus- modi inquisitione, dixi num vellet proficisci Hierosolymam, et illie ju-
dicari super istis. 21 Quum veró Paulus appellásset ut servaretur Áugusti cognitioni, jussi eum servari
quousque mitterem eum ad Caesarem. 29 Agrippa veró dixit Festo, Ve- lim et ipse hominem audire. At
ille, Cras, inquit, eum audies. 25 €| Postero igitur diequum venis- set Agrippa et Bernice cum multá
ostentatione, et introissent in audi- torium cum tribunis et eminentibus ejus urbis civibus, jubente Festo,
ad- ductus est Paulus. 24 "Tum Festus, Agrippa rex, in- quit, et omnes qui simul adestis no- biscum,

conspicitis istum, de quo ome ACTA, nis multitudo Judaeorum compellavit me, et Hierosolymis et hle, vocife- rantes non oportere ipsum vivere am- plius. 25 Ego veró quum comperissem eum nihil dignum morte fecisse, et is ipse appellàsset Augustum, decrevi eum mittere, 26 De quo quid certi scribam do- mino, non habeo : quapropter eum ad vos produxi, et maximé ad te, rex Agrippa, ut habità quaestione, ha- beam quod scribam. 27 Nam praeter rationem mihi vi- detur, quum mittam vinctum, non etiam crimiria in eum collata. siguifi- care. cere. CAP. XXVI. GRIPPA veró Paulo dixit; Permittitur tibi pro teipso di- "lune Paulus extensà manu, hác defensione usus est : 2 Super ommibus dw quibus pos- tulor a Judaeis, rex Agrippa, beatum me duco quód sim hodie causam apud te dicturus : 5 Maximé quód te gnarum esse sciam omnium quae apud Judaeos sunt rituum et quaestionum. rogo te ut patienter me audias. Ideàó 4 Vitam itaque meam actam a juventute, quaeque a principio fuit in gente me& Hierosolymis, sciunt om- nes Judaei ; 5 Ut qui antea noverint, me jam inde a majoribus (si velint testari) se- eundüm exquisitissimam. illam haere- sin nostrae religionis, vixisse Phari- Saeum. 6 Nune veró ob spem promissionis factae patribus nostris a Deo, sto in judicium vocatus : 7 Ad quam promissionem duode- cim tribus nostrae, ZJeo nocte et die perpetuó servientes, sperant se per- venturas: de quà spe postulor, rex Agrippa, a Judaeis. 8 Quid? incredibile judicatur apud ,ros quód Deus mortuos ex- eitet ? 9 Equidem statueram apud me 161 XXVL adversüs nomen Jesu Nazareni multa oportere me contraria facere : 10 Quod etiam feci Hierosolymis: et multos sanctorum ego carceribus inclusi, a principibus sacerdotum po- testate acceptá: et quum ab eis in- terimerentur, tuli suffragium : 1l Ác per omnes synagogas saepe ipsos puniens, coégi ad blaspheman- dum: et supra modum furens adver- süs eos, persequutus sum zpsos etiam in exteras usque civitates. 12 Inter quae etiam proficiscens Damaseum eum potestate et procu- ratione a principibus sacerdotum, 13 Die medio, rex, in vià widi coelitüs lucem, quae splendorem solis Superans, circumfudit me suo ful- gore, et eos qui mecum iter faciebant : 14 Quum autem omnes nos deci- dissemus in terram, audivi vocem al- loquentem me, ac dicentem Hebraicá linguá, Saul, Saul, quid me perseque- ris? durum est tibi contra stimulos caleitrare. 15 Ego autem dixi, Quis es, Do- mine? AÁtille dixit, Ego sum Jesus ille quem tu persequeris. 16 Sed exsurge, et sta in pedes tuos: idcirco enim apparui tibi, ut designarem te ministrum ae testem tum eorum quae vidisti, tum eorum n quibus apparebo tibi ; 17 Eruens te ex hoc populo, et gentibus, ad quos nunc te mitto ; 18 Ut aperias oculos eorum, et convertas eos a tenebris ad lucem, et & potestate Satanae ad Deum, ut re- missionem peccatorum et sortem in- ier sanctificatos accipiant per fidem quae est in me. 19 Unde, rex Agrippa, non fui re bellis coelesti illi apparitioni ; 20 Sed iis qui sunt Damasci pn» müm, et Hierosolymis, et in ommi regione Judaeae, deinde et gentibus annunciavi ut resipiscerent, et con- verterent se ad Deum, opera facientes convenientia resipiscentiae. 21 Horum causá Judaei me in templo comprehensum tentárunt ma- nibus sus interficere. ACTA, XXVII. 22 Sed auxilium, quod est a Deo, factus, perstiti in hune usque diem, testificans sta tum parvis tum mag- nis, nec quicquam dicens extra ea quae prophetae ac Moses futura prae- dixerunt : 25 Nempe Christum fuisse passu- rum, ac primüm ex resurrectione mor- tuorum, lucem annunciaturum huic populo et gentibus. 24 Maec autem ipso, pro sui de- fensione ; Festus magná voce ait, In- sanis, Paule, multae literae te ad in- saniam adigunt, 25 'Tum ille, Non insanio, inquit, praestantissime T'este, sed vera ac sa- nae mentis verba eloquor. 26 Scit enim ista rex, apud quem etiam liberé loquor; nam eum latére quiequam horum non arbitror, neque enim id in angulo gestum est, 27 Credis, rex Agrippa, prophetis ? scio te credere. 28 Agrippa veró dixit Paulo, Pro- pemodum persuades mihi ut fiam Christianus, 29 Paulus autem dixit, Optárim a Deo, ut et propemodum et admodum, non tu modó, sed omnes etiam qui me audiunt hodie, facti essetis tales qualis ego sum, exceptis istis vinculis. $0 Etquum haec dixisset, surrexit rex, ac praeses, et Bernice, et qui eonsederant cum eis, $1 Et quum secessissent, loqueban- tur alii ad alios, dicentes, Nihil morte aut vinculis dignum facit homo iste. $2 Agrippa veró Festo dixit, Di- mitti poterat homo iste, nisi appellás- set Caesarem. CAP. XXVII. 'T autem decretum fuit ut nos enavigaremus in Italiam, tra- Hiderunt tum Paulum tum quosdam alios vinctos centurioni nomine Ju- lio, eohortis Augustae. 2 Conscenso igftur navigio Adra- mytteno, navigaturi Secundüm Asiae regisnes provecti sumus, et nobiscum erat Aristarchus Macedo "T'hessaloni- censis. 168 5 Alterà autem die devectt

sumus Sidonem : et Julius humanitér trac- tato Paulo, permisit ut ad amicos pro- fectus, ab illis
curaretur. 4 Iline veró provecti sublegi- mus Cyprum, quód venti essent ad- versi. 5 Et pelagus quod est
secundüm Ciliciam et Pamphyliam emensi, de- venimus Myra urbem Lyciae. 6 Et ilhe nactus centurio
navem Alexandrinam navigantem in Italiam, imposuit nos in eam. 7 Quumque multis diebus tardé
navigaremus, vixque pervenissemus secundüm Cnidum, noá permittente nobis vento, sublegimus
Cretam se- cundum Salmonem : 8 Et illam vix praeterlegentes, per- venimus in.locum quendam quem
vo- cant Pulehros Portus, cui propmqua erat civitas Lasaea. 9 Multo autem tempore peracto, et quum
jamgesset periculosa naviga- tio, quód jam etiam jejunium praeter- lisset, admonebat eos Paulus, 10
Dicens eis, Viri, video cum injuriá multoque damno, non solüm oneris et navis, sed etiam capitum
nostrorum, futuram navigationem. 11 Centurio autem gubernatori et nauclero potids assentiebatur,
quàm lis quae a. Paulo dicebantur. 12 Et quum appositus portus non esset ad hybernandum, plerique
coe- perunt consilium solvendi etiam il- line, ezperturi siquo modo possent Phoenica pervenire, et illic
hyberna- re; qui portus est Cretae, Spectans ad Afrieum et Corum. 18 Quum autem aspirásset Notus,
visi sibi propositi compotes, quum sol- vissent, propiüs praeterlegebant Cre- tam. 14 Verüm haud multó
póst impe- git in eam ventus turbulentus, qui vo- catur Euroclydon. 15 Quumque abreptum esset na-
vigium, nec posset obniti vento, data navigto flatibus, ferebamur. 16 Et quum infra parvam quan« dam
insulam, quae Clauda vocatur, ACTA, cursu delati essemus, vix valuimus scaphae compotes fieri. 17
Quá subductá, adjumentis ute- bantur, succinctà navi: timentesque ne in syrtin inciderent, summissis
ve- lis, ita ferebantur. 18 Quum autem vehementi tem- pestate jactaremur, sequente die jac- turam
fecerunt : 19 Ac tertio die ipsi nostris mani- bus armamenta navis abjecimus. 20 Quum autem neque sol
neque sidera apparerent ad complures dies, et tempestas non parva incumberet, in posterum erat ablata
spes omnis salutis nostrae. 21 Et quum multa jam fuisset in- edia, tunc stans Paulus in medio ip- sorum
dixit, Oportebat quidém ó viri, mihi obediendo non provchi a Cretá, et vitare injuriam hanc et damnum.
22 Sed nunc adhortor vos ut bono animo sitis: jactura enim nulla erit cujusquam ex vobis, sed tantum
na- vis. 25 Adstitit enim mihi hác nocte angelus Dei, cujus sum ego, et cui etiam servio, 24 Dicens, Ne.
metue, Paule; o- portet te Caesari sisti: et ecce, con- donavit tibi Deus omnes qui tecum navigant, 25
Propterea bono animo estote, viri: credo enim Deo, ita fore quem- admodum loquutus est mihi. 26 In
insulam autem quandam in- cidere nos oportet. 27 Caeterüm quum quartadecima nox advenisset, et
jactaremur in À- driá, nautae cirea medium noctis sus- pieati sunt. appropinquare sibi ali- quam
regionem. 28 Et demissá bolide invenerunt passus viginti : et paululum inde pro- gressi, rursum
demissá bolide invene- runt passus quindecim. 29 'Timentesque ne quo modo in aspera loca inciderent,
jactis e pup- pi anchoris quatuor, optabant diem oriri. . / 30 Quum veró nautae studerent fugere e navi,
et demisissent scapham 169 XXVII. in mare, sub obtentu velut e prorá: anchoras extensuri, 51 Dixit
Paulus centurioni et mi- litibus, Nisi isti in navi manserint, vos servari non potestis. 52 "Tunc
absciderunt milites funes Scaphae, et siverunt eam excidere. $8 Interim autem dum oriretur dies,
hortabatur Paulus omnes ut cae perent cibum, dicens, Dies hic est de- cimus quartus, ex quo
exspectantes jejuni permanetis, nullo czbo sumpto. 34 Ideo vos hortor ut sumatis ci- bum; hoc enim ad
salutem vestrum spectat: nullius enim vestrüm capil- lus ex capite cadet. 85 Et quum haec dixisset, et
acce- pisset panem, gratias egit Deo in con- spectu omnium : et quum fregisset, coepit edere. ! $6
Omnes veró quum jam animum recepissent, sumpserunt et ipsi cibum. $7 Eramus autem universa
capita in navigio ducenta septuaginta sex. 58 Caeteràm satiati cibo, alleva- bant navim, projicientes
frumentum in mare. $9 Quum autem dies ortus esset, terram illam non agnoscebant; si- num veró
quendam animadverterunt habentem littus, in quem consilium ceperant, si possent, expellere navim. 40
Anchoris igitur sublatis, per- miserunt eam mari, simul laxatis vin- culis gubernaculorum : et sublato
ar- temone ad venti flatum, tendebant ad littus. 41 Sed quum incidissent in locum bimarem, impegerunt
navem : ac pro- ra quidém infixa manebat immota, puppis veró solvebatur prae undarum violenti. 42
Militum autem consilium erat, ut vinctos trucidarent, nequis, quum enatásset, effugeret. 48 Sed centurio
volens conservare Paulum, prohibuit eos ab hoc consi- lio; jussitque ut qui possent natare, abjicerent se
primos, et in terram eva- derent : 44 Reliqui veró partim in tabuXa, partim quibusdam navis

fragmentis : ACTA, et ita factum est, ut omnes salvi eva- derent in terram, CAP. XXVIII. 'T quum salvi evasissent, tunc agnoverunt insulam vocari Me- litam. 2 Barbari veró praestabant nobis non vulgarem humanitatem : accensà enim pyrü acceperunt nos omnes, propter imbrem urgentem, et propter frigus. 8 Quum autem convertisset Pau- lus. nonnihil sarmentorum, et impo- suisset in pyram, vipera e calore pro- repens invasit ejus manum. 4 Ut veró barbari viderunt pen- dentem bestiam e manu ejus, alii aliis dicebant, Omnino homicida est homo iste, quem, servatum e mari, ultio non sivit vivere. 5 At ille, excussà bestià in ignem, nihil mali passus est. 6 Illi veró exspectabant dum in- tumesceret, aut concideret repenté mortuus: sed quum multum tempus exspectássent, et viderunt nihil in- commodi ili accidere, mutati, dice- bant eum esse Deum. 7 Caeterüm circa locum illum e- rant praedia primario insulae, nomine Publio, qui nos exceptos, triduó per- amicé hospites habuit. :8 Factum est autem ut pater Pub- lii febribus ac dysenterià detentus, decumberet : ad quem Paulus ingres- sus, et precatus, impositis ei manibus, sanavit eum : 9 Hoc igitur facto, reliqui etiam qui morbis tenebantur in insulá, ac- cedebant, et sanabantur : 10 Qui etiam multis honoribus nos honorárunt; et quum proveheremur, imposuerunt quae usui nobis erant. 11 Tribus itaque póst mensibus provecti sumus navi Alexandriná, quae in eà insulá hiemaverat, cui erat insigne Castor et Pollux. 12 Ei devecti Syracusas, i//c man- Bimus triduum. 18 Unde circumlegentes deveni- mus Hhegium: et altero póst die 170 XXVIII. oborto Austro, secundo die venimus Puteolos : 14 Ubi repertis fratribus, rogati su- mus ut permaneremus apud eos diebus septem : et ita contendimus Romam. 15 Unde quum audissent fratres de rebus nostris, prodierunt nobis in oc- cursum usque ad Appii Forum et 'Tres 'T'abernas: quos quum vidisset Paulus, gratiis actis Deo, sumpsit fiduciam. 16 Quum veró venissemus Romam, centurio tradidit vinctos praefecto ex- ercituum : sed permissum est Paulo ut habitaret seorsim, cum milite qui ipsum custodiret. 17 Factum est autem ut tertic post die convocaret Paulus Judaeorum primos: qui ubi convenissent, dixit eis, Ego, viri fratres, quum nihil fe- cerim adversüs populum aut ritus patrios, vinetus traditus sum Hiero- solymis in manus Romanorum. 18 Qui quaestione de me habitá, volebant me dimittere, quód nulla sit in me causa mortis. 19 Sed contradicentibus Judaeis, coactus sum appellare Caesarem : non tamen quasi habeam de quo gentem meam accusem. 20 Ob hane igitur causam vos ad- vocavi, quos viderem et alloquerer; nam propter spem Israelis cireumda- tus sum hac catenà. 21 Illi veró dixerunt ei, Nos neque literas accepimus de te ex Judaeá; neque adveniens quisquam fratrum annunciavit aut loquutus est aliquid de te mali. 22 Velimus autem ex te audire quae sentias: nam de haeresi istá no- tum est nobis ubique e? contradici. 25 Quum igitur constituissent ei diem, venerunt ad eum in hospitium éomplures; quibus cum attestatione exponebat regnum Dei, suadens eis quae de Jesu Christo sunt, ex lege Mosis et prophetis, a mane usque ad vesperam. 24 Xt sli quidóm assentiebantur lis quae dicebantur; quidam veró non credebant. EPISTOLA PAULI AD ROMANOS, I. 25 Quum autem inter se discordes essent, digressi sunt postquam Paulus hoc verbum dixisset, Recté sané Spi- ritus Sanctus loquutus est per Esaiam prophetam patribus nostris, 26 Dicens Vade ad populum is- tum, et dic, Auditu audietis, et non intelligetis; et videntes videbitis, et non cernetis. 27 Crassum enim factum est cor populi hujus, et auribus graviter au- Jierunt, et oculis suis conniverunt: ne cernant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertant se- 8e, et sanem eos, 28 Notum ergo sit vobis, míssam esse gentibus hanc Dei salutem, et ipsos audituros. 29 Quum ergo haee dixisset, exi- erunt Judaei, multam habentes inter se disceptationem. 50 Mansit autem Paulus biennium totum in proprio conducto ; et exci- piebat omnes qui ad ipsum ingredie- bantur ; 21 Praedicans regnum Dei, ac do- cens quae sunt de Domino Jesu Christo cum omni dicendi libertate, nemine prohibente. EPISTOLA PAULI APOSTOLI AD ROMANOS. CAP. I. AULUS, servus Jesu Christi, ex JDei vocatione apostolus, sepa- ratus ad praedicandum. evangelium Dei, 2 (Quod anté promiserat per pro- phetas suos in Scripturis sanctis), 5 De filio suo (facto ex semine Davidis, secundüm carnem ; 4 Declarato Filio Dei potenter se- cundüm Spiritum sanctificationis, per resurrectionem a mortuis) nempe Je- su Christo Domino nostro. 5 (Per quem accepimus gratiam et apostolatum ad obedientiam fidei, inter omnes gentes, pro ipsius no- miüne: 6 Inter quas estis etiam vos, vocati 8 Jesu Christo) : 7 Omnibus qui Romae estis, dilec- tis Dei, vocatis sanctis; Gratia si£ vobis et pax, a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. 8 Primüm quidém

gratias ago Deo meo per Jesum Christum super omnibus vobis, quód fides vestra àn- tiuncíatur in toto mundo. 4t 9 Testis enim mihi est Deus, cui servio spiritu meo in evangelio Filii ipsius, me indesinenter mentionem facere vestri ; 10 Semper in precibus meis rogans, ut si quo modo tandem aliquando prosperum iter mihi detur ex volun- tate Dei, veniam ad vos. 11 Expeto enim videre vos, ut ali- quod impertiar vobis donum spiritu- ale, ut vos stabiliamini : 12 Hoc est, ad communem exhor- tationem percipiendam apud vos, per mutuam fidem, vestram simul et meam. 13 Nolim autem vos ignorare, fra- tres, me saepe proposuisse venire ad vos, (sed prohibitus fui usque adhue,) ut fructum aliquem haberem inter vos quoque, sicut et inter reliquas gentes, 14 Et Graecis et Barbaris, tum sapientibus tum insipientibus, debitor sum. 18 Itaque quicquid in me situm est, promptum est ad vobis quoque, qui Romae estis, evangelizandum, i 16 Non enim me pudet evangeli EPISTOLA PAULI Christi : potentia siquidem est Dei ad salutem cuivis credenti; Judaeo primüm, tum etiam Graeco. 17 Justitia enim Dei per illud re- tegitur ex fide in fidem : sicut scrip- tum est, Justus autem ex fide vi- vet. 18 Retegitur enim ira Dei e coelo adversüs omnem impietatem et injus- titiam hominum, ut qui veritatem in- justé detineant. 19 Quoniam id quod de Deo cog- nosci potest, manifestum est in ipsis ; Deus enim eis manifestum fecit. 20 Ipsius enim invisibilia jam inde a condito mundo ex rebus factis in- tellecta pervidentur, aeterna videlicet ejus tum potentia tum divinitas: ad hoc ut sint inexcusabiles. 21 Propterea quód quum Deum cognoverint, tamen ut Deum non glo- rificaverunt, neque gratias et ege- runt: sed vani facti sunt in ratiocina- tionibus suis, et obtenebratum est de- Sipiens cor eorum. 22 Quum se dictitent sapientes, stulti facti sunt. 23 Mutárunt enim gloriam incor- ruptibllis Dei in simulacrum imagi- nis corruptibilis hominis, et volucrium, et quadrupedum, et reptilium. 24 Quamobrem etiam tradidit eos Deus cupiditatibus cordium ipsorum ad impuritatem, ut foedarent corpora sua in semetipsis. 25 Ut qui Dei veritatem transmu- tárint in falsitatem, et coluerint ac servierint rebus creatis, praeterito Creatore, qui est benedictus in secu- la. Amen. 26 Propterea, inquam, tradidit eos Deus foedis affectibus : nam et foe- minae illorum transmutárunt natura- lem usum in eum qui est. praeter na- turam : 27 Similiterque etiam maseuli, re- licto naturali usu foeminae, exarse- runt suà libidine alius in alium, mas- culi in masculis foeda perpetrantes, et compensationem (quam oportuit) er- roris sui in sese recipientes. 28 Et sicut non visum est eis 172 Deum in notitià retinere: ita tradi- dit eos Deus in mentem omnis judicii expertem, ut facerent quae minimé conveniebant : 29 Oppleti omni injustitià, malitià, scortatione, improbitate, avaritià ; pleni invidià, caede, contentione, dolo, malignitate : $0 Susurrones, obloquutores, Dei osores, injuriosi, superbi, gloriosi, in- ventores malorum, parentibus non obedientes, $1 Desipientes, foedifragi, charita- tis expertes, implacabiles, immisericor- des: $2 Qui Dei jure agnito (nempe eos qui talia faciunt dignos esse mor- te) tamen non solüm ea faciunt sed etiam facientibus applaudunt. CAP. II. UAPROPTER inexcusabilis es, ó homo, quisquis alium dammas: nam hoc ipso quód damnas alterum, teipsum condemnas : eadem enim facis £u qui alum damnas. 2 Scimus veró judicium Dei esse secundüm veritatem adversüs eos qui talia agunt. $ Cogitas autem hoc, ó homo, qui damnas eos qui talia faciunt, et facis ea, fore ut effugias judicium Dei? 4 Am divitias benignitatis ejus et tolerantiae ac lenitatis contemnis, ig- norans te benignitate Dei ad resipis- centiam deduci ? 5 Sed pro. duritià tuà et corde quod resipiscere nescit, thesaurizas tibi i ipsi iram in diem irae et patefac- tionis justi judicü. Dei ; 6 Qui reddet unicuique secundüm opera ipsius : 7 Iis quidem, qui secundüm patien- tem expectationem, gloriam et hono- rem et immortalitatem quaerunt, vi- igm aeternam : 8 Rixosis veró et veritati quidem non obtemperantibus, obtemper:r.ti- bus autem injustitiae, erit excandes- centia et ira. 9 Afllctio, inquam, erit et angus- tia in omnem animam hominis perpe AD ROMANOS, III. irantis malum, tum Judaei in primis, tum etiam Graeci : lO Gloria veró, et honor, et pax erit cuivis operanti bonum, tum Ju- :diteo in primis, tum et Graeco : 11 Non enim est personarum ac- ceptio xpud Deum. 12 Quicunque enim sine lege pec- caverunt, sine lege quoque peribunt : et quicunque in lege peccaverunt, per legem damnabuntur : 18' (Non-enim qui àudiunt legem justi sunt àpud Deum; sed qui legem praestant, justificabuntur. 14 Nam quum gentes quae legem non habent, naturà quae legis sunt fa- ciant, isti legem non habentes, sibi- ipsis sunt lex : 15 Ut qui ostendant opus legis Scriptum in cordibus suis, unà testi- monium reddente ipsorum conscien- tià, et cogitationibus sese mutuó ac-

cusantibus, aut etiam excusantibus :) 16 In die' quo judicabit Dominus dé occultis; hominum, ex evangelio meo, per Jesum Christum. 17 € Ecce, tu cognominaris Judae- us, et acquiescis in lege, et gloriaris in Deo. H 18 Et nósti cjus voluntatem, et ex- plorss quae discrepant, institutus ex lege; 19 Confidisque te ducem esse cae- corum, lucem eorum qui sun£ intene- bris, 20 Eruditorem insiptrentium, ma- gistrum infantium, quod habeas in- formationem cognitionis ac veritatis in lege. 21 Qui igitur doces alium, teipsum non doces? qui praedicas non furan- dum, furaris ? 22 Qui dicis non moechandum, moecharis? qui abominaris idola, sa- crilegium admittis ? 28 Qui de lege gloriaris, per legis transgressionem Deutn dedecoras ? 24 Nam Dei nomen propter vos blasphematur inter gentes, sicut scrip- tum est. / 25 Nam circumcisio quidém pro- dest, si. legem exsequaris; quód si 18 transgressor legis fueris, circumcisio tua facta est praeputium. 26 Itaque si praeputium jus legis servaverit, nonne praeputium illius pro circumcisione reputabitur ? 27 Et quod est ex naturá praepu- tium, si legem servet, damnabit te; qui per literam et cireumcisionem trans- gressor es legis ? 28 Non enim qui est in propatulo Judaeus, Judaeus est; nec ea quae est in propatulo c?rcumcisio, id est, in carne, circumcisio est: 29 Sed qui in occulto Judaeus est, et circumcisio cordis, zd est, in spiritu, non literá: cujus Judaei laus non est ex hominibus, sed ex Deo. CAP. III. UAE est igitur praestantia Ju- daei? aut quae utilitas circum- cisionis ? 2 Multa per omnem modum: pri- marium enim Z/ud est, quód eis cre- dita sunt eloquia Dei. 5 Quid enim si infidi fuerunt quidam ? num ipsorum infidelitas fi- dem Dei inanem reddet ? 4 Absit: imó esto Deus verax, omnis autem bome mendax: sicut scriptum est, Ut justificeris in sermo- nibus tuis, et vincas quando tu judicas. 5 Quod si injustitia nostra Dei jus- titiam commendat, quid dicemus: num injustus Deus qui inferat poe- nam? (humano more loquor.) 6 Aysit: alioquin quomodo judex erit Deus mundi ? 7 Etenim si veritas Dei per meum mendacium redundavit in gloriam ip- sius, cur amplius ego ut peccator con- demnor ? 8 Ac non (sicut de nobis malà lo- quuntur, et sicut quidam aiunt nos di- cere) faciamus mala ut veniant bona? quorum damnatio justa est. 9 Quidigitur? praecellimus? Nul- lo modo: nam anté criminati sumus et Judaeos et Graecos omnes esse sub peccato : 1O Sicut scriptum est, Non est jus- tus, ne unus quidem : EPISTOLA PAULI 11 Non est qui mtelligat, non est qui exquirat Deum. 12 Omnes deflexerunt, simul in- utiles facti sunt: non est qui faciat quod bonum est, non est usque ad unum. 18 Sepulehrum apertum, guttur eorum; linguis suis ad dolum usi sunt; venenum aspidum sub labiis eorum ; 14 Quorum os diris et amarulentià plenum est. 18 Veloces pedes eorum ad effun- dendum sanguinem : 16 Contritio et calamitas in viis eorum. 17 Et viam pacis non cognove- runt : 18 Non est timor Dei coram oculis eorum, 19 Scimus autem, quaecunque lex dicit, iis qui in lege sunt dicere; ut omne os obturetur, et obnoxius flat totus mundus condemnationi Dei. 20 Propterea ex operibus legis nulla earo justificabitur in conspectu ejus: perlegem enim agnitio pecca- ti. 21 Nunc veró absque lege justitia Dei manifesta facta est, comprobata testimonio legis ae prophetarum : 22 Justitia, inquam, Dei per fidem Jesu Christi in omnes et super om- nes qui credunt; non enim est dis- tinctio : 25 Omnes enim peccaverunt, ac deficiuntur glorià Dei : 24 Ut qui justificentur gratis, zd est, ejus gratià, per redemptionem factam in Jesu Christo: 25 Quem proposuit Deus placa- mentum per fidem in sanguine ipsius ad demonstrandam justitiam. suam, per remissionem peccatorum quae an- tecesserunt, Deo z//a tolerante : 26 Ad demonstrandam, znguam, justitiam suam, praesenti tempore ; ut Sit ipse justus, et justificans eum qui est ex fide Jesu. 27 Ubi igitur gloiatio? exclusa est. Per quam legem? operum? non: sed per legem fidei, 171 28 Colligimus igitur, fide justifi- eari hominem absque operibus legis. 29 An Judaeorum Deus solum ? annon et gentium ? certé et gentium. 50 Siquidem Deus unus est qui justificabit circumcisionem ex fide, et praeputium per fidem. 51 Legem igitur inutilem reddimus perfidem? Absit: im legem stabili- mus. CAP. IV. UID igitur dicemus Apranamum patrem nostrum nactum esse secundüm carnem ? 2 Nam si Abrahamus ex operibus justificatus fuit, habet quod glorietur, at non apud Deum. S Quidenim Scriptura dicit? Cre- didit autem Abrahamus Deo, et im- putatum est oi ad justitiam. 4 Atqui ei qui operatur, merces non imputatur ex gratià, sed est ex debito. 5 Ei veró qui non operatur, sed credit in eum qui justificat impium, imputatur fides sua ad justitiam. 6 Sicut etiam David declarat bea- tum eum hominem, cui Deus imputat justitiam absque operibus: dicens, 7 Beati quorum remissae sunt ini- quitates, et quorum

obtecta sunt pec- cata. 8 Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum. * 9 Ista igitur beatitatis
declaratio in circumcisionem so/im, an et in prae- puttum cadit? dicimus enim imputa- tam fuisse
Abrahamo fidem ad justi- tiam. 10 Quomodo ergo imputata est? quum esset in circumcisione, an quum
esset in praeputio? Non in circumci- sione, sed in praeputio. 11 Et signum accepit circumeisio- nis,
sigillum justitiae fidei receptae in praeputio, ut esset pater omnium cre- dentium in praeputio, imputatà
etiam ipsis justitià ; 12 Et pater circumcisionis, iis vzde- licet qui non solüm sunt ex cireumci sione, sed
qui etiam incedunt vestigiis AD ROMANOS, V. fidei patris nostri Abrahami, quae fuit in praeputio. 18
Non enim per legem promissio CAP. V. ,J "SrimIcATI igitur ex fide, pacem habemus erga Deum pet
cessit Abrahamo, aut semini ejus, ut haeres esset mundi, sed per justitiam fidei. 14 Etenim siii, qui ex
lege sunt, haeredes sunt, inanis facta est fides, et vana reddita est illa promissio. 15 Nam lex iram
efficit: ubi enim non est lex, ibi nec transgressio est. 16 Propterea ex fide est haereditas ut sit per
gratiam, ut firma sit pto-- missio toti semini: zd est, non solàm ei quod est ex lege, verüm etiam ei quod
est ex fide Abrahami, qui est pater omnium nostrám, 17 (Sicut scriptum est, Patrem multarum gentium
constitui te,) co- ram eo cui credidit, Deo videlicet, vivifieante mortuos, et vocante quae non sunt
tanquam sint : 18 Qui, Abrahamus, contra spem sub spe credidit, fore ut ipse fieret pater multarum
gentium, secundüm id quod ei dictum fuerat, Ita erit se- men tuum. 19 Ac minimé infirmus fide, non
consideravit suum ipsius corpus jam emortuum, quum centum circiter na- tus esset annos, nec
emortuum uterum Sarae. 20 Ad hanc promissionem autem Dei non addubitavit infidelitate; sed
corroboratus fuit fide, tributà glori& eo; 21 Ac plené persuasum habens, eum quod promiserat, posse
etiam fa- cere. 22 Quapropter etíam hoc imputa- tum est ei ad justitiam. 23 Non scriptum est autem
prop- ter eum solàm, quód Aoc imputatum fuerat ei ; 24 Sed etiam propter nos, quibus futurum est ut
imputetur, iis némzrum qui credunt in eum qui suscitavit Jesum Dominum nostrum a mor- tuis. 25 Qui
traditus fuit morti propter offensas nostras, et suscitatus ad nostri justificationem. 5 Dominum nostrum
Jesum Christum : 2 Per quem etiam fide adducti fuimus in hane gratiam per quam stamus, et gloriamur
sub spe gloriae ei. 5 Neque id soldm, sed etiam glo- riamur de afflictionibus, scientes quód afflictio
tolerantiam efficiat ; 4 'Tolerantia veró experientiam, experientia autem spem : 5 Porró spes non
pudefacit, eà quód charitas Dei effusa est in cordi- bus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est
nobis. 6 Christus enim, eum nullis adhuc viribus essemus, suo tempore pro im- plis mortuus est. 7
Xuimveró vix pro justo quis- quam moriatur; nam pro bono viro forsitan aliquis etiam mori sustineat. 8
Commendat autem suam erga nos charitatem Deus, eó quód quum adhuc essemus peccatores, Christus
pro nobis mortuus sit. 9 Justificati igitur nunc ejus san- guine, servabimur multó magis per eum ab irá
illá. 10 Nam si, quum inimici essemus, reconciliati füümus Deo per mortem Filii ejus, multó magis
reconciliati ser- vabimur per vitam ípsius. 11 Neque id solüm, verüm etiam gloriamur de Deo per
Domínum nos- trum Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem recepimus. 12 Propterea, sicut
per unum ho- miuem peccatum in mundum introiit, ac per peccatum, mors ; et ita in om- nes homines
mors pervasit, in quo omnes peccárunt. 15 Nam usque ad legem peccatum erat in mundo: peccatum
verà esse non putatur, non existente lege. 14 Regnavit autem morsab Adamo usque ad Mosen, in eos
etiam qui non peccaverant ad similitudinem trans- gressionis Adami, qui est typus illius qui erat
futurus, 15 At non ut offensa, ita etium est EPISTOLA PAULI quod Deus gratificatur: nam si illius
unius offensá multi mortui sunt, mul- tó magis gratia Dei et donatio per gratiam, quae est unius illius
homi- nis Jesu Christi, in multos redunda- vit. ' 16 Neque ut z/Ülud quod introiit per unum qui peccavit,
Zia est benefi- cium: nam reatus quidém est ex unà offensü ad condemnationem : quod autem
gratificatur Deus est ex multis offensis ad justificationem, 17 Etenim si per unam offensam mors
regnavit per unum, multó magis ii qui redundantiam illam gratiae et doni justitiae recipiunt, in vitá
regna- bunt per unum Jesum Christum. 18 Nempe igitur, sicut per unam offensam reatus venit in omnes
homi- nes ad condemnationem, ita per unam justificationem beneficium redundavit in omnes homines
ad justificationem vitae. 19 Sicut enim per inobedientiam uüius hominis peccatores constituti sunt
multi, ita per unius obedieritiam justi constituentur multi. 20 Lex veró praeterea introiit, ut redundaret
offensa illa: sed ubi re- dundavit peccatum, i5? superabunda- vit gratia : 21 Ut quemadmodum

regnaverat peccatum ad mortem, ita etiam gratia regnaret per justitiam ad vitam aeter- nam, per Jesum Christum Dominum nostrum. CAP, VI. UID igitur dicemus? permane- bimus in peccato, ut gratia auc- mus assimilatione mortis ejus, nimi- rum etiam resurrectionis assimulatione cum eo coalescemus : '6 Illud scientes, veterem illum nos- trum hominem cum eo crucifixum esse, ut aboleatur corpus peccati, ne nos ampliüs serviamus peccato. 7 Etenim qui mortuus est, libera- tus est a peccato. 8 Quód si mortui sumus cum Chris« to, credimus fore ut eliam vivamus cum eo: 9 Ut qui sciamus Christum suscita- tunr ex mortuis, non amplis mori: mortem, inquam, ei non amplius do- minari. 10 Nam quód mortuus est, pecesto mortuus est semel: quód autem vivit, vivit Deo. 11 Ita etiam vos colligite, vos tum mortuos esse peccato, tum veró vi- vere Deo per Christum Jesum Do- minum nostrum. 19 Ne regnato igitur peccatum in mortali vestro corpore, ut obediatis peccato in cupiditatibus corporis. 18 Neque sistite membra vestra arma injustitiae peccato: sed sistite vos Deo, ut ex mortüis vivos, et mem- bra vestra arma justitiae Deo. 14 Peccatum enim vobis non do- minabitur: non enim estis sub lege, sed sub gratiá. 15 Quidigitur? peccabimus, quód non simus sub lege, sed sub gratià? Absit. "n 16 An nescitis quód cui sistitis vos servos ad obediendum, ejus servi estis cui obeditis, sive peccati ac mortem, sive obedientiae ad justi- tior fiat ? 2 Absit: qui mortui sumus pecca- to, quomodo vivemus in eo ? 5 An ignoratis, nos quotquot bap- üizati sumus in Christum Jesunt, in mortem ejus esse baptizátos ? 4 Sepulti sumus igitur cum eo per baptismum in mortem; ut sieut susci- tatus 'est Christus ex mortuis in. glo- riam Patris, ita et nos nová vità in- cedamus. 86 Nam si cum eo plantati coalui- i76 otiam? 17 Gratia autem sit Deo, quód fuistis guidém: servi. peccati, sed ex corde obedistis ei formae doctrinae in quam estis traditi. —' 18 Etliberati a peccato, mancipati estis justitiae. 19 Hominum more loquor, proptet infirmitatem carnis vestrae. Nempe, Sicut sistitis membra vestra serva im- puritati et iniquitati, ad patrandum iniquitatem : ita nunc sistite membra AD ROMANOS, VII. vestra Serva justitiae ad sanctimo- niam. 20 Quum enim servi eratis peccati, liberi eratis justitiae. 21 Quem igitur fructum habebatis tuuc ex zs de quibus: nune erubesci- autem iliius adventu peceatum qui- dàm revixit, ego veró mortuus sum. 10 Et repertum est illud manda- lis? nam finis illorum mors est. 229 Nunc veró liberati à peccato, mancipati autem Deo, habetis fruc- tum vestrum in sanctimoniam; finem tum quod erat ad vitam, mihi cedere ad mortem. 1l Nam peccatum, occasione yer illud mandatum sumptà, seduxit me, et per illud occidit. 12 Ttaque lex ipsa quidém sapcta ; et mandatum ilud sanctum, ac jus- autem, vitam aeternam. 26 Nam stipendia peccati mors: donum autem Dei est vita aeterna, in Christo Jesu Domino nostro. tum, et bonum. 18 Ergo quod Lonum est, mih factum est mors? Absit: imó pec- CAP. VII. N ignoratis, fratres, (peritos enim catum mih factura est mors, ut appa- reret peccatum mihi per id quod bo- num est efficere mortem ; id est, ut peccatum fieret admodüm peccane A legis alloquor,) legem tantisper dominari homini quoad zpse vixerit ? 2 Nam viro subjecta mulier, viven- ti viro devincta est per legem : quód Si mortuus fuerit vir, liberata est a lege viri. 9 Proinde, vivente viro, moecha vocabitur, si fiat alterius vir; sin au- tem mortuus fuerit vir ejus, libera est a lege illà, ut non sit moecha, si fiat per illud mandatum. 14 Scimus enim legem esse spiritu- alem: at ego carnalis sum, venditus ut subjicerer peccato. 15 Quod enim perpetro, non ag- nosco: non enim quod volo, hoc ago ; sed quod odi, hoe facio. 16 Quód si id facio quod nolo, consentío legi quód bona sif. 17 Nunc itaque non amjliüs ego alterius viri. 4 Itaque, fratres mei, vos quoque mortificati estis legi in corpore Chris- ti; ut essetis alterius, ejus videlicet qui ex mortuis suscitatus est, ut fruc- tum feramus Deo. 5 Quum enim essemus in carne, affectus peccatorum per legem emszs- tentes vigebant in membris nostris, ad fructum ferendum morti. 6 Nune autem liberati sumus a lege, mortuo eo in quo detinebamur, ut serviamus in novitate spiritüs, ac non Zn vetustate literae. id perpetro, sed peccatum quod in me habitat, zd perpetrat. 18 Novi enim non habitare in. me (id est, in carne meà) bonum: nam velle adest mihi, sed ut quod bonum est efficiam, non assequor.' 19 Non enim facio bonum quod volo: sed malum quod nolo, hoc Oo. 20 Quód si id facio ego quod ego nolo, non ampliüs ego id perpetro, sed peccátum quod in me habitat, zd perpetrat, . 21 Comperio igitur volenti mibi 7 Quidergo dicemus? Lex pecca- tumest? Absit, Imó peccatum non cognovi nisi per legem: nam etiam cupiditatem non nóssem, nisi lex dix- isset, Non concupisces. : 8 Sed peccatum, occasione per il- lud mandatum sumptá, effecit in me omnem cupiditatem, 9 Nam absque lege,

peccatum qui- dém erat mortuum : ego veró vivus eram sine lege qepdam: mandati 7 facere bonum hanc legem zmpositam esse, quód. mihi malum adjaceat. 22 Delector enim lege Dei quod ad interiorem hominem : 28 Sed video aliam legem ín mem- Vs weis bellgerantem 2dversüs le- gem mentis meae, et captivum red- dentem me legi peccati quae est in membris meis. 24 Miser ego homo; quis me eri- piet ex isto eorpore mortis? EPISTOLA PAULI 25 Gratias ago Deo per Jesum Christum Dominum nostrum. Nem- pe igitur ipse ego mente quidem ser- vio legi Dei, carne veró legi peccati. CAP. VIII. NL igitur nunc es? condem- natio iis qui sunt in Christo Je- su, qui non secundüm carnem ince- dunt, sed secundüm Spiritum. 2 Nam lex Spiritüs vitae, quzest in Christo Jesu, liberavit me alege pec- cati et mortis. 8S Nam quae legis erat impotentia, quum viribus esset destituta per car- nem, Deus suo ipsius Filio misso in formá consimili carni peccato obnox- iae, idque pro peccato, condemnavit peccatum in carne : 4 Ut jus illud legis eompleatur in nobis, qui non secundüm carnem in- cedimus, sed secundüim Spiritum. 5 Nam qui secundüm carnem sunt, quae carnis sunt sapiunt; qui veró sunt secundüm Spiritum, quae Spiri- tüs sunt. 6 Nam quod sapit caro, mors est ; quod autem sapit Spiritus, vita et pax: 7 Quoniam quod sapit caro, inimi- citia est adversis Deum : legi enim Dei non subjicitur ; nam ne potest quidém. . 8 Ergo quiin carne sunt, Deo pla- cere non possunt. 9 Vos autem non estis in carne, sed in Spiritu, siquidem Spiritus Dei habitat in vobis: quód siquis Spiritum Christi non habet, is non est ejus. 10 Porró si Christus in vobis esf, corpus quidém mortuum est propter peccatum ; Spiritus autem vita est propter justitiam. 11 Sed si Spiritus ejus qui suscita- vit Jesum a mortuis habitat in vobis ; 3$ qui excitavit Christum ex mortuis, vivificabit etiam mortalia corpora ves- tra per inhabitantem ipsius Spiritum in. vobis. 129 Nempé igitur, fratres, debitores sumus non carni, ut secundüm carnem vivamus, sed. Spiritui. 18 Nam si secundüm carnem vix- 178 eritis, futurum est ut moriamimni : sed si Spiritu actiones corporis mortifice- tis, vivetis. 14 Quotquot enim Spiritu De, aguntur, ii sunt filii Dei. ' 15 Non enim accepistis spiritum servitutis ad metum ; sed accepistis Spiritum adoptionis, per quem cla- mamus Abba, zd est, Pater. 16 Qui ipse Spiritus testatur unà cum spiritu nostro, nos esse filios Del. 17 Quod si filii, etiam haeredes : haeredes quidém Dei, cohaeredes au« tem Christi: si modó simul cum eo patimur, ut simul etiam cum eo gdo- rificemur. 18 Nam statuo minimé esse paria quae praesenti tempore perpetimur, gloriae in nobis retegendae. 19 Etenim mundus hic conditus quasi exserto capite observans exspec- tat patefactionem filiorum Dei. 20 Nam vanitati mundus hic con- ditus subjectus est, non suá sponte, sed propter eum qui subjecit eum 2sti vanitati : 21 Sub spe quód et ipse liberabitur ex servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei. 22 Scimus enim totum mundum conditum unà suspirare, et unà partu- rire ad hoc usque tempus. 25 Neque veró ille solàm, sed et ipsi qui primitias Spiritàs habemus, nosipsi, inquam, apud nosipsos suspe ramus, adoptionem exspectantes, zd est, redemptionem corporis nostri. 24 Nam spe servati sumus. Spes autem si cernatur, nonest spes: quod enim quis cernit, cur speret ? 25 Si veró quod non videmus spe- ramus, nempe per tolerantiam exspec- tamus. 26 Iücem autem et Spiritus unà sublevat infirmitates nostras: quid enim precemur ut oportet, non novi« mus: sed ipse Spiritus interpellat pro nobis suspiriis inenarrabilibus. 27 Qui verà scrutatur corda, novit quid sapiat Spiritus: quia secundüm Deum interpellat pro sanctis. 28 Novimus autem, iis qui diligunt AD ROMANOS, IX. Deum, omnia símul adjumento esse ad bonum, iis videlicet qui ex propo- sito ipsius vocati sunt. 29 Nam quos praenovit, etiam praedestinavit conformandos imagini Filii sui, utis sit primogenitus inter multos fratres. $0 Quos veró praedestinavit, eos eiiam vocavit: etquos vocavit, eos etiam justificavit: quos autem justifi- cavit, eos etiam glorificavit. 51 Quid igitur dicemus ad haec? si Deus pro nobis, quis contra nos ? 52 Is quidém qui proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradi- dit eum, qui non etiam cum eo omnia nobis gratificabitur ? S5 Quis intentabit crimina adver- süs electos Dei ? Deus is est qui jus- tificat. $4 Quis est qui condemnet? Chris- tus Zs est qui mortuus est, imó veró qui etiam suscitatus est; qui etiam est ad dextram Dei ; qui etiam inter- pellat pro nobis. 55 Quis nos separabit a charitate Christi? num afflictio, num angustia, num persequutio, num fames, num nuditas, num periculum, num gladius? 86 (Sicut scriptum est, "ui causá occidimur totum diem ; habiti sumus velut oves destinatae mactationi.) $7 lmó in his omnibus plàüs quàm victores sumus, per eum qui dilexit nos. $8 Nam mihi persuasum est, neque mortem, neque vitam, neque

angelos, neque principatus, neque potestates, neque praesentia, neque futura, 59 .Neque sublimitatem, neque profunditatem, neque ullam rem ali- &m creatam posse nos separare acha- ritate Dei, quae est in Christo Jesu Domino nostro. CAP. IX. V ERITATEM dico per Chris- tum, non mentior, attestante mihi simul conscientià meá per Spiri- tum Sanctum ; 2 Magnam. mihi tristitiam esse, et perpetuum cruciatum cordi meo. 179 5 Optárim enim ego ipse anathema esse separatum a Christo, pro fratri- bus meis, cognatis, znguam, meis se- cundüm carnem : 4 Qui sunt Israelitae: quorum est adoptio, et gloria, et foedera, et legis constitutio, et cultus, et promissiones ; 5 Quorum sun: patres, et ex quibus €st Christus, quód ad carnem attinet, qui est supra omnes Deus laudandus in secula Amen. 6 Fieri veró non potest ut exci- derit sermo Dei: noa enim omnes qui sunt ex patre Israele, sunt Isra- el; 7 Neque qui sunt semen Abraha- mi, ideo ommes sunt filii; sed in Isaaco vocabitur tibi semen. 8 Hoc est, non qui filii carnis, ii fil Dei: sed qui sun£ fli promis- Sionis censentur in semine. 9 Promissionis enim sermo hic est, Hoc ipso tempore veniam, et erit Sa- rae filius. 10 Neque Ac solim, sed et Re- becca, quum ex uno concepisset, nem pe ex Isaaco patre nostro, haec ezper- ta est ; 11 (Nondum enim matis pueris, quum nihil fecissent boni vel mali, ut i 9positum Dei quod es secundüm ipstus electionem, zd esf, non ex ope- ribus, sed ex vocante, firmum mane- ret ;) 12 Dictum est ei, Major serviet minori, 18 Sicut scriptum est, Jacobum di- lexi, Esavum odio habui. 14 Quid igitur dicemus? Num in- justitia est apud Deum ? Absit. 15 Nam Mosi dicit, Miserebor cu- jus misertus fuero, et commiserabor quem commiseratus fuero. 16 Nempe igitur electio non est ejus qui velit, neque ejus qui currat, sed ejus qui miseretur, nempe De. 17 Dicit enim Scriptura Pharaoni, Ad hoc ipsum excitavi te, ut osten- dam in te potentiam meam, et ut an- nuncietur nomen meum in totá terrà. 18 Itaque cujus vult miseretur quem autem vult indurat. EPISTOLA PAULI 19 Dices ergo mihi; Quid adhuc succenset? nam voluntati illius quis resistit ? . 20 Imó veró, ó homo, tu quis es ex adverso responsas Deo? Num di- cet figmentum fictori, Cur me tale quisquis credit.mm eum, non pude- fiet. CAP. X. RATRES, propensa quidém vo- luntas cordis mei, et deprecatio fecisti ? 21 Annon babet potestatem figu- !us in lutum, ut ex eàdem massá fa- ciat aliud quidém vas ad. decus, aliud verà ad dedecus ? 29 Quid si veró volens ostendere iram, et notam facere potentiam suam, pertulit multà lenitate vasa irae, com- pacta ad interitum ; 25 Et ut notas faceret divitias glo- riae suae erga vasa misericordiae, quae praeparavit ad gloriam, 24 Quos etiam vocavit, nZmirum nos, non solüm ex Judaeis, verüm etiam ex gentibus ? 25 Ut etiam apud Oseam dicit, Vocabo populum, qui meus non erat, populum meum; et eam, quae dilecta non erat, dilectam. 26 Xt erit, in loco ubi dictum fue- rat eis, Non populus meus vos, illic vocabuntur filii viventis Dei. 27 Esaias autem clamat super Is- rael Etiam si fuerit numerus filio- rum Israelis ut arena maris, reliquiae servabuntur. 28 Rem enim conficiet et concidet eum justitià: quoniam rem concisam peraget Dominus in terrà. 29 Et sicut priüs dixit Esaias, Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis 7 semen, facti fuissemus ut Sodoma, et Gomorrhae similes facti fuissemus. $0 Quid igitur dicemus? nempe gentes quae non sectabantur justitiam, apprehendisse justitiam, justitiam au- tem eam quae esf ex fide ; 51 Israelem veró qui sectabatur legem justitiae, ad legem justitiae non pervenisse. $2 Quare? Quia non ex fide, sed velut ex operibus legis: offenderunt enim ad lapidem offendiculi. $3 Quemadmodum scriptum est, Ecce, pono in Sion lapidem ad quem impingitur, et petram offendiculi: et 180 ad Deum super Israel est ad salu- tem. 2 "Testor enim de ipsis, eos zelum Dei habere, sed non ex noltitià. 3 Nam ignorantes Dei justitiam, et propriam justitiam studentes con- stituere, justitiae Dei non fuerunt sub- jecti. 4 Nam finis legis est Christus, ad justitiam cuivis credenti. 5 Moses enim describit justitiam quae est ex lege 4s verózs, Quód qui praestiterit ea, vivet per illa. 6 At quae ex fide est justitia ita dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in coelum ? (hoc est, Chris- tum ex alto deducere :) 7 Aut, Quis descendet in abys- sum? hoc est, Christum ex mortuis reducere. 8 Sed quid dicit? Prope te ver- bum est, in ore tuo et in corde tuo. Hoc est verbum illud fidei quod prae- dicamus. 9 Nempe, quód si agnoveris ore tuo Dominum Jesum, et credideris in corde tuo quód Deus eum excitavit a mortuis, servaberis. 10 Corde enim creditur ad justi- tiam, ore autem confessio fit ad salu- tem. 11 Dicit enim Scriptura, Quisquis credit in eum, non pudefiet. 12. Non enim est distinctio vel Ju- daei vel.Graeci: namidem est Domi- nus omnium, dives in quosvis a qui- bus invocatur. 13 Quisquis enim invocaverit

no- men Domini, servabitur. 14 Quomodo igitur invocabunt eum, in quem non crediderint? quo- modo autem credent e de quo non audierint? quomodo autem audient absque praedicante ? 15 Quomodo autem praedicabunt nisi missi fuerint? sicut scriptum est, AD ROMANOS, XI. Quim speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona ! 16 Sed non omnes auscultárunt evangelio: Esaias enim dicit, Do- míne, quis credidit sermoni nostro ? 17 Ergo fides ex auditu est, audi- tus autem per verbum Dei. 18 Sed (inquam ego) annon audie- runt? Imo veró in omnem terram: exivit sonus eorum, 'et in fines orbis terrarum verba eorum. 19 Sed (inquam ego) nunquid Is- rael nou cognovit Deum ? Primus Moses dicit, Ego ad aemulationem provocabo vos per gentem quae non est gens: per gentem, intelligentiae expertem, ad iram vos provocabo. 20 Esaias autem utitur audaci, dicitque, Inventus sum ab iis qui me non quaerebant: conspicuus factus 7 Quid igitur? quod requirit Is. rael, hoc non est assequutus: sed electi assequuti sunt, reliqui veró oc- caluerunt, 8 (Sicut scriptum est, Dedit eis Deus spiritus soporis; oculos at non videant, et aures ut non audiant,) usque ad hodiernum diem. 9 Et David dicit, Fiat mensa eorum in laqueum, et tendieulum, et offendiculum, et talionem ipsis: '- 10 Obtenebrentur oculi eorum, ut non cernant; et tergum eorum sema per incurva. 11 Num igitur (inquam ego) im pegerunt ut laberentur? Absit: sed per eorum lapsum salus obtzgit gen- tibus, ut eos ad aemulationem provo- caret. sum lis qui de me non interroga- bant. 21 Adversüs Israelem autem dicit, Toto die expandi manus meas ad populum rebellem et contradicentem. CAP. XI. NY igitur (Inquam ego) abjecit Deus populum illum suum? Absit: nam et ego Israelita sum, ex semine Abrahami, tribüs Benjamini. 2 Non abjecit Deus populum illum suum quem praenovit. Àn nescitis de Elià quid dicat Scriptura? quo- modo colloquatur cum Deo, dicens adversüs lsraelem, 5 Domine, prophetas tuos occide- runt, et altaria tua suffoderunt; et ego relictus sum solus, ct petunt ani- mam meam. 4 Sed quid dicit ei divinum re- sponsum ? Feci ut remanserint mihi septem millia virorüm qui non flexe- runt genu Zmagzn? Baalis. 5 Ita igitur et hoc tempore reser- vatio secundüm electionem gratuitam facta est. . 6 Quód si per gratiam, non jam ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia: sin ex operibus, jam non est gratia; alioquin opus jam non est opus. 19 Quódsieorum ruina est opulen- tia mundi, et diminutio eorum opu- lentia gentium ; quantó magis pleni- iudo ipsorum? 13 Nam (quód vobís dico gentibus, quatenus ego quidém. sum aposto- lus gentium) ministerium meum il- lustro : 14 Ut experiar si quomodo ad aemulationem provocem corsangui- neos meos, et servem aliquos ex ip- sis. 15 Nam si abjectio eorum est re- conciliatio mundi, quae erit assump- tio, nisi vita ex mortuis ? 16 Quódsi primitiae sanctae, sanc- ia etiam massa: et si radix sancta est, etiam rami, 17 Quód si nonnulli rami defracti sunt, tu veró quum esses oleaster, insitus es pro ipsis, et particeps ra- dicis ac pinguedinis oleae factus es : 18 Ne gloriare adversüs ramos: quód si gloriaris, non tu radicem por- tas, sed radix te. 19 Dices igitur, defracti sunt ram ut ego insererer. 20 Reció: per incredulitatem de- fracti sunt, tu veró per fidem stas: ne effertor animo, sed time : 21 Nam si Deus naturalibus ramis non pe»ercit, vide ne tibi quoque non parcat Q* . 181 EPISTOLA PAULI 22 Vide igitur benignitatem ac severitatem Dei: in eos quidém qui ceciderunt, severitatem : in te veró benignitatem, si permanseris in be- nignitate ; alioquin et tu excideris. 25 Sed et illi, si non permanse- rint in infidelitate, inserentur: po- tens enim est Deus rursum eos inse- rere, 24 Etenim si tu ex naturali exsec- tus es oleastro, et praeter naturam in« Situs es in veram oleam; quantó magis 3i qui naturales sunt inserentur propriae oleae ? 25 Nolim enim vos ignorare, fra- tres, mysterium hoc, (ut ne sitis apud ipsum sunt omnia: ipsi sif gloria i secula. Amen. CAP. XII DHORTOR igitur vos, fra- tres, per miserationes Dei, ut sistatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, acceptam Deo, rationalem illum cultum vestrum. 2 Kt ne vos configurate seculo ise ü: sed transformate vos per renova» tionem mentis vestrae, ad hoc ut pro- betis quae sit voluntas Dei bona illa, accepta ac perfecta. 5 Enimveró per gratiam quae mihi data est, edico cuivis versanti inter vosmetipsos sapientes) obdurationem ex parte Israeli evenisse, tantisper dum plenitudo gentium introterit : 26 KEtita totus Israel servabitur : sicut scriptum est, Veniet ex Sion ille liberator, et avertet impietates a. Ja- cob. 27 Eit hoc illis a me foedus, quum abstulero peccata ipsorum. 28 ltaque quod ad evangelium attinet, sunt inimici propter vos, quod ad electionem autem, diligun- tur propter patres. 29 Nam dona illa, et illa vocatio Dei ejusmodi sunt, ut eorum ipsum poenitere non possit. $0 Sicut enim et

vos quondam non paruistis Deo, nunc autem estis mise- ricordiam consequuti per istorum contumaciam : $1 Sic et isti nunc non paruerunt, ut per vestram misericordiam et ipsi misericordiam consequantur. $2 Conclusit enim Deus omnes il- los in contumaciá, ut omnium illorum misereretur, 53 O profundas divitias tum sapi- entiae tum cognitionis Dei ! quim inserutabilia sunt ejus judicia, et ejus viae impervestigabiles ! 94 Quis enim cognovit mentem Domini? aut quis ei fuit a consilio ? 55 Aut quis prior dedit ei, et red- detur ei ? 96 Nam ex eo, et per eum, et in 182 vos, ne sapiat suprà quàm oportet sa- pere: sed sapiat ad sobrietatem, prout cuique Deus partitus est men- suram fidei. 4 Quemadmodum enim in uno cor- pore membra multa habemus, mem- bra veró omnia eandem non habent actionem ; 5 Ita multi unum corpus sumus in Christo, singulatim autem alii aliorum membra. 6 Habentes autem diversa dona pro gratià quae nobis data est, sive prophstiam, prophetemus pro propor- tione fidei : 7 Sive ministerium, versemur in ministrando: ium is qui docet, in docendo: 8 Tum qui exhortatur, in exhorta- tione: qui distribuit, cum simplicita- te: qui praeest, cum diligentià : qui miseretur, cum hilaritate. 9 Dilectio esto minimé simulata. Estote abhorrentes a malo, aggluti- nati bono. 10 Fraterná charitate alii ad alios amandos propensi; honore alii aliis praeeuntes ; 11 Studio minimé pigri; spiritu ferventes; Domino servientes ; 12 Spe gaudentes; in afflictione tolerantes ; in oratione perdurantes ; 18 ÜUsibus sanctorum communi. cantes; hospitalitatem sectantes. 14 Benedicite iis qui vos insectane AD ROMANOS, XIII, XIV. tur; benedicite, znquam, et ne im- precamini, 15 Gaudete cum gaudentibus, et flete cum flentibus. 16 Eodem animo inter vos mutuó affecti. Non elaté de vobzsipsis senti- entes, sed humilibus obsecundantes. betis; cui tributum debetur, tributum; eui vectigal, vectigal; cui timor, ti- morem ; cui honor, honorem. 8 Nemini quiequam debete, nisi hoc, ut alii alios diligatis: nam qui diligit alterum, legem implevit. 9 Siquidem illud, Non moechabe- Neestote prudentes apud vosmet ipsos, 17 Nemiri malum pro malo vicis- sim reddentes: procurantes honesta coram omnibus hominibus. 18 Sifieri potest, quantum in vo- bis est, cum omnibus hominibus in pace viventes. ris, Non occides, Non furaberis, Non falsum testimonium dices, Non con- cupisces; et si quod aliud es manda- tum, in hoc sermone summatim com«- prehenditur, nempe, Diliges proxi- 19 Non ipsi vosmet ulciscentes, di- lecti; sed date locum irae: scriptum est enim, Mihi est ultio ; ego repen- dam, dicit Dominus. 20 Itaque si esurit inimicus tuus, ciba eum ; si sitit, da ei potum ; hoe enim si feceris, carbones ignis coacer- vabis in caput ejus. 21 Ne vincitor a malo, sed vince bono malum. CAP. XIII. MNIS anima potestatibus su- mum tuum sicut teipsum. 10 Charitas proximum non afficit màlo: itaque charitas est completio legis. 11 Idque perspectà opportunitate, quód videlicet tempestivum jam sit nos a somno expergisci; nune enim propiüs nos est salus, quàm quum credidimus. 12 Nox processit, dies autem pro- pinquat. Abjiciamus igitur opera te- nebrarum, et induamur habitu qui lu- c1 conveniat. 18 Ut interdiu, composité inceda- mus: non 7» comessationibus et ebrie- O pereminentibus subjecta esto ; non enim est potestas nisi a Deo; et quae sunt potestates, sunt a Ijeo or- dinatae. 2 Itaque quisquis se opponit po- testati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi condemnati- onem auferent. 3S Nam magistratus non sunt ter- rori bonis operibus, sed malis. Vis autem non metuere potestatem ? Quod bonum est facito, et laudem ab iatibus, non cubilibus ae proterviis, non lite et invidiá : 14 Sed induimini Domino Jesu Christo, et carnis curam ne habete ad explendas cupiditates. CAP. XIV. UM veró qui fide est infirmus, assumite ; non tamen ad cer- tamina disceptationum. 2 Alius quidém credit vesci licere quibusvis; alius autem fide infirmus ipso obtinebis : 4 Dei enim minister est tuo bono. Quód si feceris quod malum est, me- tue; non enim frustra gladium ges- tat; nam Dei minister est, ultor ad iram ei qui quod malum est fecerit. 5 Quapropter necesse est subjici, xon solüm propter iram, sed etiam propter conscientiam. 6 Propter hoc enim etiam tributa Solvitis ; siquidem ministri Dei sunt in hoc ipsum incumbentes. 7 Reddite igitur omnibus quod de- edit olera. 5 Qui edit, non edentem ne pro nihilo habeto: et qui non edit, eden- tem ne condemnato ; Deus enim eum assumpsit. 4 'Tu quis es qui condemnas alie- num famulum ? proprio domino per- Stat aut cadit: stabilietur autem: potest enim Deus eum stabilire. 5 Alium quidém aestimat diem prae die; alius autem peraequé aesti- mat quemvis diem. — Unusquisque in animo suo plené certus esto. 185 EPISTOLA PAULI 6 Qui eurtt diem, Domino curat ; et qui non curat diem, Domino non curat. Qui edit, Domino edit; gra- tias enim agit

Deo: et qui non edit, Domino non edit, et gratias agit Deo: 7 Nullus enim nostrüm sibiipsi vi- vit, et nullus sibiipsi moritur. 8 Nam sive vivimus, Domino vi- vimus; sive morimur, Domino mori- mur; sive igitur vivamus, sive mo- namur, Domini sumus. 9 Ad hoc enim Christus et mor- tuus est, et resurrexit, et revixit, ut et mortuis e* viventibus dominetur. 1O Tu veró cur condemnas fra- trem tuum? aut etiam tu cur pro neque bibere vinum, neque qutcquam facere in quo frater tuus impmgit, aut offenditur, aut infirmus est. 22 Tu fidem habes: apud temet- ipsum habe coram Deo. Beatus qui non condemnat seipsum in eo quod approbat. 28 Qui veró dubitat, si ederit, con» demmnatus est, quoniam non edit ex fide; quicquid veró ex fide non est, peccatum est. CAP. XV. EBEMUS autem nos, qui fir- mi sumus, imbecillitates in- firmorum portare, ac non indulgere nihilo habes fratrem tuum ? Omnes enim sistemur apud tribunal Christi. 11 Seriptum est enim, Vivo ego, dicit Dominus, certé mihi sese fleciet omne genu, et onmmis lingua palam agnoscet Deum. 12 Nempe ergo unusquisque nos- trüm de seipso rationem reddet Deo. 13 Ne ampliüs igitur aiii alios ju- dicemus : sed hie potiiis adhibere ju- dicium, ut ne offendiculum ponatis fratri, aut offensionem. 14 Novi, et persuasum habeo per Dominum Jesum, nihil esse impurum perse: sed ei qui existimat aliquid esse impurum, 2d. €i impurum esse. 15 Verüm si propter escain frater tuus tristitià afficitur, non jam secun- düm charitatem incedis. Ne escà tuà ilum perdito pro quo Christus mortuus est. 16 Ne vestrum igitur bonum blas- phernator : . 17 Non enim est regnum Dei es- ca et potus, sed justitia, et pax, et gaudium per Spiritum Sanctum. 18 Nam qui per baec servit Chris- to, gratus est Deo, et acceptus bomi- nibus. 19 Nempe igitur quae ad pacem faciunt sectemur, et quae ad mutuàm aedificationem. 20 Ne cibi causà destrue opus Dei. Omnia quidém pura: sed malum est homini qui edit cum offendiculo. 21 Bonum est non vesci carnibus, 184 nobisipsis. 2 Itaque, unusquisque nostrüm proximo placeat in bonum, d est, ad €jus aedificationem. 5 Etenim Christus non placuit si- büpsi; sed, sieut scriptum est, Con- vicia eorum qui conviciantur tibi, in- ciderunt in me. 4 Nam quae antescripta sunt ad nostram doctrinam antescripta sunt; ut per tolerantiam et consolationem Scripturarum spem habeamus. 5 Deus autem tolerantiae et con- Ssolatiofis det vobis ut eodem animo inter vos mutuó affecti sitis, secun- düm Christum Jesum : 6 Ut concorditer uno ore glorifi- cetis Deum ac Patrem. Domini nos-' tri Jesu Christi, 7 Propterea assumite alii alios, si- Cut et Christus assumpsit uos in glo- riam Dei. 8 Illud autem dico, Jesum Chris- tum ministrum fuisse circumcisionis, pro Dei veritate, ut confirmaret pro- missiones patrum : 9 Et ut gentes pro misericordià glorificent Deum ; sieut scriptum est, Propterea celebrabo te inter gentes, et nomini tuo psallam. 10 Et rursum dicit, Gaudete, gen- tes, cum populo ejus : 11 Etrursum, Laudate Dominum, omnes gentes, et collaudate eum, om- nes populi. 12 Et rursum Esaias dicit, Erit ra AD ROMANOS, XVI. dix Jesse; et qui exsurgat ad impe- randum gentibus, in ipso gentes spe- rabunt. 18 Utinam veró Deus spei impleat vos omni gaudio et pace credendo, ut spe abundetis per virtutem | Spiritüs vestrá consuetudine priüs ex parte expletus fuero. 25 Nuncautem proficiscor Hiero- solymam, ministrans sanctis, Sancti. 14 Persuasum autem habeo et ipse ego de vobis, fratres mei, quod ipse per vos pleni sitis bonitate, impleti omni cognitione, et qui possitis etiam vos mutuó monere, 15 Audaculé veró scripsi vobis, fratres, aliquatenus, veluti commone- faciens vos, propter gratiam quae da- ta est mihi a Deo; 16 Ad hoc ut sim minister Jesu Christi apud gentes, operans evange- lio Dei, ut oblatio gentium fiat accep- ta, sanctificata per Spiritum Sanc- tum. 17 Habeo igitur quod glorier per Christum Jesum, in iis quae ad Deum pertinent. 18 Non enim sustinuerim quic- quam loqui quod non effecerit-Chris- tus per me, adducendis ad obedienti- am gentibus, verbis et factis. 19 Virtute signorum ac prodigio- rum, virtute Spiritüs Dei : . ad&ó ut ab Hierusalem et circumjacentibus re- gionibus, usque ad Illyricum, imple- verim praedicandi evangelii Christi munus. 20 Ita porró contendens evangeli- zare, non ubi nominatus esset Chris- tus, ut ne super alienum fundamen- tum aedificarem : 21 Sed sicut scriptum est, Quibus non est annunciatum de eo, vide- bunt; et qui non audierunt, intelli- gent. 22 Quapropter etiam impeditus sum saepe ne venirem ad vos. 28 Nune veró, quum non ampliüs habeam locum in-his regionibus, de- Siderium autem maximum habeam veniendi ad vos a multis annis : 24 Quando proficiscar in Hispa- niam, veniam ad vos: spero enim fore ut zstac praeteriens videam vos, tt a vobis deducar illc; si tamen 185 26 Placuit enim Macedoniae et Achaiae conferre aliquid in pauperes sanctos qui sunt Hierosolymis. 27 Placuit

enim eis, inquam, et de- bitoresillorum sunt; nam si spiritualia ipsorum bona gentes participárunt, debent etiam ipsae in carnalibus eis ministrare. 28 Hoc igitur ubi perfecero, et eis consignavero hunc fructum, abibo istac in Hispaniam. 29 Scio veró me, quum veniam ad vos, cum plenà benedictione evange- lii Christi venturum. $0 Precor autem vos, fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, et per charitatem Spiritüs, ut mecum, certetis vestris pro me apud Deum precibus ; 51 Ut liberer ab iis qui rebelles sunt in Judaeà, atque ministerium hoc meum erga Hierusalem accep- tum sit sanctis : 92 Ut cum gaudio veniam ad vos per voluntatem Dei, unáque yobis- £um refociller. $5 Deus autem pacis 52? cum om- nibus vobis. Ámen. CAP. XVI. OMMENDO autem vobis Phoe- ben sororem nostram, quae est ministra ecclesiae Cenchreénsis ; 2 Ut eam excipiatis in. Domino sicut dignum est sanctis, et adsitis ei quácunque in re Zps? usus fuerit vo- bis: nam haec tum multis hospitium praebuit, tum mihi etiam ipsi. S Salutate Priscillam et Aquilam, adjutores meos in Christo Jesu : 4 (Qui pro animá meá& suam ipso- rum cervicem supposuerunt: quibus nol ego solus gratias ago, sed etiam omnes ecclesiae gentium.) 5 ltem ecclesiam quae in domo eorum est. Salutate Epaenetum mi- hi dilectum, primitias Achaiae in Christo, PAULI EPISTOLA 6 Salutete Mariam, quae multüm laboravit erga nos. 7 Salutate Andronicum et Juniam, cognatos meos, et concaptivos neos, qui sunt insignes inter apostolos, qui etiam ante me fuerunt in Christo. 8 Salutate Amplium dilectum mihi in Domino : 9 Salutate Urbanum, adjutorem nostrum in Christo, et Stachyn mihi dilectum. 10 Salutate Apellem, probatum in Christo. Salutate eos qui sunt ex Aristobuli famzlaribus. 11 Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos qui sunt ex Nar- cissi fumiliaribus, eos, inquam, qui sunt in Domino. 12 Salutate Tryphaenam et 'Try- phosam, quae laborant in Domino. Salutate Persida dilectam, quae mul- tüm laboravit in Domino. 13 Salutate Rufum selectum in Domino, et matrem ejus ac meam. 14 Salutate Asyneritum, Phlegon- tem, Hermam, Patrobam, Hermen, et qui cum iis sunt fratres. 15 Salutate Philologum, et Juliam, Nereum, et sororem ejus, et Olym- pam, et qui cum iis sunt amnes sanc- ios. 16 Salutate alii alios osculo sancto. Salutant vos ecclesiae Christi. 17 Precor autem vos, fratres, ut oObservetis dissidiorum et scandalorum 2uciores contra doctrinam quam vos üidicistis; et declinetis ab eis. 18 Nam qui ejusmodi sunt, Do- mino nostro Jesu Christo non ser- viunt, sed suo ventri: et per blundi- loquentiam et assentationem corda hominum minimé malorum seducunt. 19 Vestra enim obedientia ad om nes pervenit. Gaudeo igitur quod ad vos atiinet; sed volo vos sapientes quidàm esse in rebus bonis, simplices verà in malis. 20 Porró Deus pacis conteret Sa- tanam sub pedes vestros citó. —Gra- tia Domini nostri Jesu Christi sét vo- biscum. Ámen. 21 Salutant vos Timotheus adjutot meus, et Lucius, et Jason, et Sosi- pater, cognati me-. 22 Saluto vosin Domino epo Ter- tius; qui descripsi epistolam. 253 Salutat vos Gaius hospes meus et ecclesiae totius; salutat vos Exas- tus procurator urbis, et Quartus frater. 24 Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum omnibus vobis. Amen. 25 Ei veró qui potest vos stabilire, secundàm evangelium meum et prae- conium Jesu Christi, ex revelatione mysterii quod a temporibus seculari bus tacitum fuit ; 26 Nunc veró factum est manifes- tum, et per Scripturas propheticas, ex imperio aeterni Dei, ad obedien- tiam fidei, omnibus gentibus declara- tum ; 27 Soli, inguam, sapienti Deo glo- ria per Jesum Christum in secula, Amen. Ad Romanos script fuit Corintho, per Phoeben ministram Cenchreé&n . sis ecclesiae. PAULI APOSTOLI EPISTOLA PRIMA AD CORINTHIOS. . I P^ ULU " A ralione apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Sosthenes, frater, 186 2 Ecclesiae Dei quae est Connthi, sanctificatis in Christo Jesu, voeatis, sanctis, cum omnibus qui invocant nomen Domini nostri Jesu. Christi I. AD CORINTHIOS, II. quovis loco, Domzni, inquam, tum ipsorum, tum nostri ; 5 Gratia vobis et pax a Deo Pa- tre nostro, et Domino Jesu Christo. 4 Gratias ago Deo meo semper de vobis, ob gratiam Dei quae data est vobis in Christo Jesu : 5 Quód in omnibus ditati sitis in ipso, omni loquendi facultate, ompi- que notitià ; 6 Prout testimonium Christi con- firmatum fuit in vobis : 7 Adeó ut nullo quod Deus grati- ficatur deficiamini, exspectantes dum patefiat Dominus noster Jesus Chris- tus. 8 Qui Deus etiam confirmabit vos usque ad finem inculpaios, in diem Domini nostri Jesu Christl. 9 Fidelis est Deus, per quem vo- cati estis in communionem Filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. 10 Precor autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idem loquamini omnes, et non sint inter vos dissidia, sed sitis coagmen- tati eádem mente, et eádem sententià. 11 Declaratum est enim mihi de vobis, fratres

mei, a domesticis Chloés, quód lites sint inter vos. 12 Hoc autem dico, singulos ves- trüm dicere, Ego quidém sum Pauli, ego autem Apollo, ego veró Cephae, et ego Christi. 13 Num dispertitus est Christus ? num Paulus crucifixus est pro vo- bis? aut in nomen Pauli baptizati fuistis? 14 Gratias ago Deo meo, quód ne- minem vestrum baptizaverim, nisi Crispum et Gaium: 15 Ut nequis dicat me in meum nomen baptizásse. 16 Baptizavi autem etiam Ste- phanae familiam : caeterum haud scio num quem alium baptizaverim. 17 Non enim misit me Christus ut baptizarem, sed ut evangelizarem ; fon Zamen cum dicendi peritià, ne inanis reddatur crux Christi. 18 Nam sermo ile de cruce, iis 187 quidém qui pereunt, stultitia est; iis autem qui servantur, id est nobis, potentia Dei est. 19 Scriptum est enim, Abolebo sapientiam sapientum, et intelligen- tiam intelligentium tollam e medio. 20 Ubi sapiens? ubi scriba? ubi disquisitor seculi istius? nonne infa- tuavit Deus sapientiam mundi hujus? 21 Nam postquam in Dei sapien- tià mundus non cognovit Deum per islam sapientiam, placuit Deo per stultitiam praedicationis servare cre- dentes. 229 Quandoquidem et Judaei sig- num petunt, et Graeci sapientiam quaerunt. 28 Nos autem praedicamus Chris- tum crucifixum, Judaeis quidém of- fendiculum, Graecis veró stultitiam : 24 Ypsis autem vocatis, tum Ju- daeis, tum Graecis, Christum Dei po- tentiam ac Dei sapientiam. 25 Nam stultitia Dei sapientior est quàm homines; et infirmitas Dei va- lidior est quàm homines. 26 Videtis enim vocationem ves- tram, fratres; vos videlicet non esse multos sapientes secundüm carnem, . non multos potentes, non multos no- biles. 27 Verüm quae stulta sunt mundo, elegit Deus, ut. pudefaciat sapientes : et quae sunt infirma mundi, elegit Deus, ut pudefaciat robusta : 28 Et quae ignobilia sunt in mun- do, et pro nihilo habita, elegit Deus ; et ea quae non sunt, ut ea quae sunt aboleat : 29 Ut ne glorietur ulla caro co- ram eo, 50 Sed ex ipso vos estis in Chris- to Jesu, qui factus est nobis sapientia 2 Deo, justitiaque, et. sanctificatio, et redemptio : $1 Ut fiat sicut scriptum est, Qui gloriatur, in Domino gloriator. CAP. II. GO igitur quum venirem ad vos, fratres, veni non cum eminen« PAULI EPISTOLA fià facundiae aut sapientiae, annun- eiaus vobis testimonium Dei. 2 Non enim statui quicquam scire inter vos, nisi Jesum Christum, eum- que crucifixum. 5$ Sed fui ego cum infirmitate, eV timore, ac tremore multo apud vos. 4 Neque oratio mea et praeconium meum versatum est in persuasoriis humanae sapientiae verbis, sed in de- monstratione spirituali et potente. 5 Ne fides vestra consistat in sa- pientià hominum, sed in potentià Dei, 6 Sapientiam veró loquimur inter adultos; sapientiam autem non se- culi: hujus, neque principum seculi cognoscere, quia spiritualiter dijudi- cantur. 15 At spiritualis dijudicat quidém omnia, ipse veró a nemine dijudica- tur. 16 Quisenim novit mentem Domi« ni, qui instructurus sit éum ? nos au- tem mentem Christi habemus, CAP. II. GO porró, fratres, non potui lo- qui vobis ut spiritualibus, sed loguutus sum ut carnalibus, zd est, ut infantibus in Christo. 2 Lactis potu vos alui, et non es» cá: nondum enim poteratis id ferre ; imÓ ne nune quidém adhuc potestis. hujus qui abolentur ; 7 Sed loquimur sapientiam Dei /a- tentem in mysterio, 2d est, occultam illam quam praefinierat Deus ante se- cula, ad gloriam nostram ; 8 Quam nemo principum seculi hujus cognovit; nam si cognovissent, nequaquam Dominum gloriae cruci- fixissent. 9 Sed praedicamus, sicut seriptum est, Quae oculus non vidit, nec auris audivit, nec in mentem hominis ve- nerunt, quae paravit Deus iis a quibus ipse diligitur. 10 Nobis autem Deus ea retexit per Spiritum suum; Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunditates Dei. 11 Quis enim hominum novit ea quae sunt hominis, nisi spiritus homi- nis qui est in eo? ita etiam ea quae sunt Dei, nemo novit nisi Spiritus Dei. 12 Nos veró non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum qui es? ex Deo; ut sciamus quae Deus est nobis gratificatus. 18 Quae etiam loquimur, non ser- monibus quos docet humana sapien - tia, sed quos docet Spiritus Sanctus, spiritualia cum iis quae spiritualia sunt conjungentes. 14 Animalis autem homo non est capax eorum quae sunt Spiritus Dei ; vint enim ei stultitia, nee potest ea 188 5 Nam adhuc carnales estis: quum enim inter vos sznt livor, et contentio, et dissidia, nonne carnales estis, et secundüm hominem: inceditis ? 4 Etenim quum dicit aliquis, Ego. quidém sum Pauli; alter veró, Ego sum Apollo, nonne carnales estis ? 5 Quis igitur est Paulus, quis au- tem Apollos, nisi ministri per quos credidistis, et ut cuique Dominus dedit ? 6 Ego plantavi, Apollos rigavit ; sed Deus dedit ineremeentum. 7 ltaque neque is qui plantat est aliquid, neque qui rigat; sed Deus, qui dat incrementum. 8 Is veró qui plantat, et is qui rigat, unum sunt: unusquisque veró suam mercedem accipiet secundüm suum laborem.

9 Etenim Dei sumus administri : Dei arvum, Dei aedificium estis. 10 Seeundüm gratiam Dei quae data est mihi, ut peritus architectus fundamentum posui: alius autem su- peraedificat. —Porró quisque videat quomodo superaedificet. 11 Nam fundamentum aliud nemo potest ponere praeter id quod posi- tum est, quod est Jesus Christus. 12 Quód siquis superaedifieet su- per fundamentum hoc aurum, argen- tum, lapides pretiosos, ligna, foenum, stipulam : 18 Cujusque opus manifestum fiet. 1. AD CORINTHIOS, IV, dies enim declarabit: nam per ig- nem retegetur; et cujusque opus quale sit, ignis probabit. 14 Si cujus opus manserit quod superaedificaverit, mercedem accipi- et. 15 Si cujus opus exustum fuerit, damnum faciet; ipse veró servabi- tur; ita tamen ut per ignem. 16 An nescitis vos esse templum Dei, et Spiritum Dei habitare in vo« bis? 17 Siquis templum Dei violat, hunc perdet Deus: nam templum Dei sanctum est, quod estis vos; 18 Nullus seipsum seducat; si- quis szài videtur esse sapiens inter vos in hoe seculo, stultus fiat, ut fiat sapiens. 19 Sapientia enim mundi hujus stultitia est apud Deum: scriptum est enim, Carpit sapientes in versutia ip- sorum ; 20 Etrursum, Dominus novit co- gitationes sapientum esse vanas. 21 Itaque nullus glorietur in ho- minibus; omnia namque vestra sunt: 22 Et Paulus, et Apollos, et Ce- phas, et, mundus, et vita, et mors, et praesentia, et futura; omnia, znguam, vestra sunt : 23 Vos autem Christi; Christus verà Dei. CAP. IV. IC de nobis reputet homo ut de S ministris Christi, et dispensatori- bus mysteriorum Dei. 2 Quod superest autem, Z/lud re- quiritur in dispensatoribus, ut quis fidus reperiatur. 5 Mihi veró pro minimo est quod a vobis dijudicer, aut ab humano judi- cio; imó nec ipse me dijudico. 4 Nullius enim rei mihi conscius sum: sed non per hoc justificatus sum; Dominus autem is est qui me dijudicat. : 5 Proinde ne ante tempus quic- quam judicate, Zd est, usquedum ve- nerit Dominus, qui et illustraturus est occulta tenebrarum, et manifesta 189 faciet consilia cordium: at tune laus erit unicuique a Deo. 6 Haec autem, fratres, figurá quà- dam transtuli ad meipsum ct Apollo, propter vos; ut in nobis discatis, su- pra id quod scriptum est non sapere ; ut ne alius pro alio inflemini adversüs alium. 7 Quis enim te ab alis discernit ? quid autem habes quod non. eceperis ? quód si etiam accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis ? 8 Jam saturati estis, jam ditati estis, absque nobis regnum adepti estis; atque utlnam sané regnum adepti sitis, ut et nos vobiscum reg- nemus. 9 Deus enim, puto, nos, ultimos apostolos, spectandos proposuit, ut morti addictos : nam spectaculum facti sumus mundo, et angelis, et ho- minibus. 10 Nos stuit propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem validi; vos gio- riosi, nos ignominiosi. 11 Ad hoc usque tempus et esuri- mus, et sitimus, et nudi sumus, et co- laphis caedimur, et incertis sedibus erramus : 12 Et laboramus, operantes pro- prüs manibus; conviciis affecti, bené precamur: persequutionem patientes, sustinemus. 18 Infamati precamur; tanquam purgamenta mundi facti sumus, et tanquam omnium sordes nunc us. que. 14 Non ut vos pudore suffundam, haec scribo, sed ut filios meos dilectos admoneo. 15 Nam etsi decem millia paeda- gogorum habeatis in Christo, at non multos patres habetis: ín Christo enim Jesu per evangelium ego vos genui. 16 Precor vos igitur, imitatores sei estote. 17 Propterea misi vobis Timothe- um, qui est filius meus dilectus et fidelis in Domino, qui vobisin memo. riam revocnbit quae sint viae meae it PAULI EPISTOLA Christo, sicut ubique in omnibus ec- clesiis doceo. 18 Caeterüm perinde quasi ego non sim venturus ad vos, inflati sunt. qui- dam. 19 Sed veniam brevi ad vos, si Do- minus voluerit, et cognoscam non verba istorum qui inflaii sunt, sed fpiritualem potestatem. 20 Non enim in verbis situm est tegnum Dei, sed in Spiritás poten- tià. 21 Quid vultis? cum virgá veniam &d vos, an cum charitate, et spiritu lenitatis? CAP. V. MNINO auditur esse inter vos scortatio, et ejusmodi scorta- tio quae ne inter gentes quidem no- Tninatur, adeó ut quis uxorem patris pacibus, aut idololatris, alioquin de betis scilicet e mundo exire. 11 Nune autem scripsi vobis, ne commisceamini, 2d est, siquis, quum frater nominetur, sit scortator, aui alieni avidus, aut idololatra, aut convi- ciator, aut ebriosus, aut rapax; cum ejusmodi, inguam, ne edatis quidóm. 12 Quid enim meá interest etiam de extraneis judicare? nonne de iis qui intus sunt vos judicatis ? 18 Deextraneis veró Deus judicat. Tollite igitur istum improbum ex vobisipsis, CAP. VI. USTINET aliquis vestrüm, ne- 'gotium habens adversüs alte- rum, judicio experiri sub injustis, ac non sub sanctis ? habeat. 2 Et vos inflati estis, ac non potiüs luxistis, ut tolleretur é medio vestri qui facinus hoc patravit. S Enimvero ego, ut absehs cor- pore, praesens autem spiritu, jam ut praesens judicavi ut is qui hoc ita perpetravit, 4

Vobis et meo spiritu in nomine Domini nostri Jesu Christi congrega- tis, cum potestate Domini nostri Jesu Christi ; 5 Ejusmodi, /nquam, homo trada- tur Satanae ad interitum carnis, ut spiritus salvus sit die illo Domini Jesu. 6 Nonest bona gloriatio vestra. An nescitis paululo fermenti totam mas- sam fermentari? 7 Expurgate igitur vetus fermen- tum, ut sitis nova massa, sicut estis fermenti expertes. — Etenim pascha nostrum, pro nobis sacrificatum est, nempe Christus : 8 Itaque festum agitemus, non fer- mento veteri, nec fermento malitiae et nequitiae ; sed non fermentatis pa- nibus sinceritatis et veritatis. 9 «Scripsi vobis in epistolà, ne commisceamini cum séortatoribus. 10 At non omnino cum scortatori- bus mundi hujus, aut avaris, aut ra- 2 Arn ignoratis sanctos mundum ju- dicaturos? quód si per vos judicabi- tur mundus, indigni estis minimis judiciis ? $ An ignoratis fore ut angelos Ju- dicemus? nedum uf quae ad hujus vitae usum pertinent non judicemus ? 4 Itaque si judicia habeatis de iis quae ad hujus vitae usum pertinent, eos qui nullo loco habentur in eccle- sia, eos, inquam, in subsellis collo- cate. 5 Ut vos pudeat, vobis Aoc dico. Ttane non est. inter vos sapiens? ne unus quidém, qui possit jus reddere inter fratres suos? 6 Sed frater cum fratre judicio ex- peritur, idque sub infidelibus. 7 Jam igitur omninó defectus in vobís est, quód judicia habeatis inter vosmetipsos: quare non potitis inju- riam patimini? cur non potiüs dam- num accipitis ? 8 At vos injuriam facitis, zt frau- datis, idque fratres. 9 Anignoratis injustos non esse Dei haereditatem possessuros? Ne errate ; neque scortatores, néque tdo lolatrae, neque moechi, neque molles, neque qui concumbunt cum masceu- lis, 10 Neque fures, neque avari/^ne» 190 I AD CORINTHIOS, VII. que ebrlosi, neque conviciatores, ne- que rapaces, regni Dei haereditatem possidebunt. 11 Ethaeceratisunusquisque: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in nomine Domini Jesu, et per Spiritum Dei nostri. 12 Omnia mihi licent, at non om- nia conducunt ; omnia mihi licent, at ego non redigar sub ullius rei potes- .atam. 18 Escae ventri destinatae sunt, et venter escis: Deus autem et hunc et eas abolebit. — Corpus veró non scortationi, sed Domino, et Dominus corpori. 14 Deus autem et Dominum sus- citavit, et nos suscitabit potentià suá. 185 An ignoratis corpora vestra es- et vir proprium corpus non habet in potestate, sed uxor. 5 Ne fraudate alter alterum, nis i siquid ex consensu ad tempus, ut va- celis jejunio et precibus: et rursum simul convenite, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram. 6 Hoc autem dico ex concessione, non ex imperio. 7 Nam velim omnes homines esse ut et ipse sum: sed unusquisque pro» prium donum habet ex Deo; alius quidém ita, alius autem ita. 8 Dico autem coelibibus et. viduis, bonum eis est, si sic manserint. ut et ego maneo. : 9 Quód si se non contineat, matri- monium contrahant: nam melius est matrimonium contrahere, quàm uri. se membra Christi? Num igitur tol- lens membra Christi, faciam u£ sint scorti membra? Absit. 16 An ignoratis eum qui aggluti- natur scorto, unum esse corpus cum 8corto ? Erunt enim, inquit, qui duo erani, caro una. |. 17 Qui veró agglutinatur Domino, unus cum eo spiritus est. 18 Fugite scortationem. Omne peecatum quod fecerit homo, extra corpus est; sed qui scortatur, in pro- prium corpus peccat. 19 An ignoratis corpus vestrum esse templum Spiritüs Sancti, quz est in vobis, quem habetis a Deo, neque vos esse vestri juris ? 20 Nam empti estis pretio : glori- ficate igitur Deum in corpore vestro, et in spiritu vestro, quae sunt Dei, CAP. VII. AXETERUM de quibus mihi scripsistis : Bonum fuerzt viro mulierem non attingere. 2 Sed propter scortationes suam quisque uxorem habeto, et proprium quaeque virum habeto. S Uxori vir debitam benevolen- tiam reddito; similiter autem et uxor viro. 4 Uxor proprium corpus non habet potestate, sed vir: similiter autem 191 10 Iis autem qui matrimonio juncti sunt, denuncio, non ego, sed Domi- nus, Uxor a viro ne se separato. 11 Quéd si se separárit, maneat innupta, aut viro reconciliator : et vir uxorem ne dimittito. 12 Reliquis autem egro dico, non Dominus: Siquis frater uxorem habeat infidelem, quae consentiat ad habitan- dum cum eo, ne eam dimittito. 19 Et uxor quae habet virum infi- delem, qui consentiat ad habitandum cum e&, ne eum dimittito. 14 Maritus enim infidelis sanctifi- catus est in uxore, et uxor infidelis sanctificata est in viro: alioqui certé liberi vestri impuri essent; nunc au- tem sancti sunt, 15 At si infidelis sese separet, se- paratus esto : non est servituti sub- jectus fsater aut soror im hujusmodi rebus: sed ad pacem vocavit nos Deus. 16 Ecquid enim nósti, uxor, an virum sis servatura ? aut ecquid nós- ti, vir, an uxorem sis servaturus ? 17 Sed ut unicuique donum per- titus est Deus, ut unumquemque vo« cavit Dominus, ita incedat, et ita in ecclesiis omnibus constituo. 18

Circumcisus aliquis vocatus est? ne aitrahat praeputum ; in yraeputia aliquis vocatus est ? ne circumcidatur PAULI EPISTOLA 19 Cireumcisio nihil est, et praepu- tium uihil est, sed observatio manda- torum Dei. 20 Unusquisque, in qua vocatione vocatus fuit, in eà maneat, 21 Servus vocatus es? ne sit tibi curae: sed si potes etiam liber fleri, potiüs eo utere. 22 Etenim qui in Domino vocatus est servus, libertus Domini est: si- militer et qui liber vocatus est, servus est Christi. 23 Pretio empti estis; ne estote servi hominum. 24 Unusquisque in quo vocatus fuit, fratres, in hoc maneat apud Deum. 25 € De virginibus autem praecep- tum Domini non habeo: sed do quod sentio, ut cui Dominus per misericor- diam dederit fidum esse. 26 Existimo igitur hoe bonum esse propter instantem necessitatem ; bo- num, inquam esse, homini ita esse. 27 Alligatus es uxori ? ne quaere dissolutionem : solutus es ab uxore ? ne quaere uxorem. 28 Quód si etiam duxeris uxorem, non peccásti: et si nupserit virgo, non peccavit; sed afflictionem in carne ha- bituri sunt qui sunt hujusmodi. Ego verà vobis parco. 29 Hioc autem aio, fratres, quoniam tempus contractum est in posterum ; utet qui habent uxores sint ut non habentes ; 50 Et qui flent, ut non flentes ; et qui gaudent, ut non gaudentes; et qti emunt, ut non obtinentes ; 51 Et qui utuntur hoc mundo, ut non abutentes: praeterit enim species hujus mundi. 62 Velim autem vos absque soli- €itudine esse, Qui coelebs est, curat ea quae sunt Domini, quomodo pla- eiturus sit Domino : 88 At qui duxit uxorem, curat ea quae sunt mundi, quomodo placiturus sit uxori. $4 Discretae sunt, ea quae est uxor eteaquae est virgo. Quae est innupta, eura ea quae sunt Domini, ut sit 192 sancta cum corpore tum spiritu; quae veró nupta est, curat ea quae sunt mundi, quomodo placitura, sit viro. 55 Hoc autem dico vestro com- modo; non ut laqueum vobis injici- am, sed ut decenter et apté adhae- rescatis Domino, absque ullà distrac- tione. $6 Caeterüm siquis aliquid non de- cens à sein virginem suam committi putat, si florem aetatis excedat, et ita debet fieri; quod vult faciat, non peccat; jungantur matrimonio. 57 Qui veró stat firmus in corde, nec adigitur necessitate, sed in po- testate habet propriam voluntatem et hoc decrevit in corde suo ut ser- vet suam virginem, bene facit. $8 Itaque qui dat nuptum, bene facit: qui veró non dat nuptum, me- liüs facit. 59 € Uxor alligata est lege quam- diu vivit vir ipsius; quod si obdormi- erit vir ipsius, libera est ad cui velit nubendum; tantüm in Domino. 40 Sed beatior est si ita maneat, secundüm meam sententiam: puto autem me quoque Spiritum Dei habe- re. CAP. VIII. AETERUM de iis quae idólis immolantur, scimus nos omnes notitià esse praeditos. — Notitia inflat, Charitas veró aedificat. 2 Quód si quis sibi videtur aliquid Scire, nondum quicquam novit, sicut oportet nósse. $5 Sed si quis diligit Deum, hic cog- nitus fuit ab eo. :4 De esu igitur eorum quae idólis immolantur, scimus idólum nihil esse in mundo, et nullum esse Deum alium nisi unum. 5 Nam etiamsi sint qui dicantur dii, etin coelo et in terrà (sicut. sunt dii multi, et domini multi), 6 Nobis tamen unus est Deus, Pa- ter ille a quo omnia, et nos in. ipso; et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, et nos per ipsum. 7 Sed non in omnibus est ea notitia : 1l. AD CORINTHIOS, IX. nonnulli enim cum conscientià idóli usque ad hoc tempus, ut idólis immo- 9 Nam in Mosis lege scriptum est, Non obligabis os bovi trituranti. Num. Jatum edunt; et conscientia eorum, infirma quum sit, polluitur. boves curae sunt Deo ? 8 Caeterüm esca nos non commen- dat Deo: neque enim si vescamur, plus habemus; neque si nom vesca- 1O Án hoc propter nos omninó di- cit? Propter nos enim Aoc scriptum est; nam sub spe debet is qui arat, mur, minus habemus. 9 Sed videte ne quo modo facultas illa vestra offendiculo sit iis qui in- firmi sunt. 10 Etenim siquis viderit te, illà notitià praeditum, in idoleo aeeum- bere, nonne conscientia ipsius qui in- firmus est, instruetur ad edendum ea quae sunt 1dólis mactata ? 11 Et tuáà istá notitiá frater qui in- firmus est, propter quem Christus est mortuus, peribit ? 12 Ita autem peccantes in fratres, et vulnerantes ipsorum conscientiam infirmam, in Christum peccatis. 15 Quapropter, si esca facit ut of- fendat frater meus, non vescar carni- bus in aeternum, ne faciam ut frater meus offendat. arare; et qui triturat sub spe, spei suae particeps esse. 11 Si nos vobis spiritualia semina« vimus, magnum est sí nos vestra Care nalia messuerimus ? 12 Si alii su? in vos juris participes sunt, a non potiàs nos? Atqui non usi fuimus jure isto ; sed omnia sus- tinemus, ne interrumpamus evangeli- um Christi. 15 An nescitis eos qui sacris ope- rantur, ea quae ex sacrario sunt edere? et qui altar assident, cum altari par- ticipare ? 14 Ita etiam. Dominus constituit iis qui evangelium annunciant, ut ex evangelio vivant. 15 Ego tamen nullo istorum sum usus. Neque veró haec

scripsi, ut ito fiatin me: nam bonum est mihi mori CAP. IX. ONNE sum apostolus? nenne sum liber? nonne Jesum Chris- tum Dominum nostrum vidi ?. nonne opus meum vos estis in Domino ? 2 Si aliis non sum apostolus, ae certe vobis sum ; nam sigillum apos- tolatüs mei vos estis in Domino. 5 Mea defensio apud eos qui me mquirunt, haec est. 4 Annon habemus facultatem ves- cendi ac bibendi ? 5 Annon habemus facultatem so- rorem uxorem circumducendi, ut et reliqui apostoli, et fratres Domini, et Cephas? 6 An solus ego et Barnabas non nabemus facultatem non operandi ? 7 Quis militat propriis stipendiis unquam? quis plantat vineam, et de fructu ejus non edit? aut quis pas- cit gregem, et de lacte gregis non edit? ! 8 Num secundim hominem haec dico? nonne etiam lex haec dicit ? potius, quàm ut gloriationem meam aliquis inanem reddat. 16 Etenim si evangelizem, non est quód glorier: necessitas enim mihi incumbit; vae autem mihi est nisi evàngelizem. 17 Nam si volens hoc faciam, mer- cedem habeo; sin invitus, dispensa» lio credita est mihi, 18 Quae igitur mihi est mer- ces? ut quum evangelizem, gratui tum constituam evangelium Christi, ut ne abutar sanctitate meá in evan- gelio. 19 Nam quamvis liber sim ab om nibus, omnibus meipsum servum feci, ut plures luerifacerem. 20 Et factus sum Judaeis ut Ju- daeus, ut Judaeos lucrifacerem ; iis qui sub lege sunt, ut si essem sub lege, ut eos qui sub lege sunt lucri- facerem : 21 Exlegibus, ut exlex, non tamen exlex Deo, sed sublex Christo,) utlu- crifacerem exleges. . 22 Factus sm infirmis ut infirmus, 193 PAULI EPISTOLA ut infirmos lucrifaeerem : omnibus factus sum omnia, ut omninó aliquos servarem. 25 lloc autem facio propter evan- gelium, ut consors ejus fiam. 24 Anignoratis, eos qui stadio cur- runt, omnes quidém currere, sed u- num accipere praemium ? Sic currite ut comprehendatis. 25 Porró quisquis certat, in omni- busestcontinens. Illi quidém itaque, ut perituram coronam accipiant, sunt continentes; nos autem, u£ incorrup- tam. 26 Ego igitur ita curro, ut non in incertum : ita pugilem ago, ut aérem non caedens. 27 Sed contundo corpus meum, et in servitutem redigo; ne quo modo, quum aliis praedicarim, ipse rejecta- neus fiam. CAP. X. OLIM autem vos ignorare, fra- tres, patres nostros omnes sub illà nube fuisse, et omnes per mare transivisse ; 2 Et omnes in Mosen baptizatos esse nube et mari : 5 Et omnes eandem escam spi- ritualem edisse : 4 Etomnes eundem potum spíritu- alem bibisse: bibebant enim ex se- quente spirituali petrá: Petra veró illa erat Christus. 5 Sed plerosque illorum non ap- probavit Deus; prostrati sunt enim in deserto. 6 Haec autem typi nostri fuerunt, ut ne concupiscamus res malas, sicut illi concupiverunt. 7 Neigitur idololatrae estote, sicut quidam eorum; ut scriptum est, Sedit populus ad edendum ae bibendum, 2l surrexerunt ad ludendum. 8 Neque scortemur, sicut quidam eorum scortati sunt, et ceciderunt uno die viginti tria millia. 9 Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentárunt, et a ser- pentibus perierunt. 1O Neque murmurate, sicut quidam 194 eorum murmurárunt, et perierunt ab exterminatore.- 11 Haec autem omnia typicé eves nerunt eis : scripta veró sunt ad nos- tri admonitionem, in quos fines secu- lorum occurrerunt. 12 Itaque qui sibi videtur stare, videat ne cadat. 18 Tentatio vos non cepit nisi hu- mana; fidelis autem est Deus, qui non sinet vos tentari supra id quod potestis, sed unà cum tentatione prae- stabit etiam exitum, ut possitis eam sufferre. 14 Quapropter, dilecti mei, fugite sb idololatriá. 15 Ut intelligentibus loquor : ju- 'dicate vos quod aio. 16 Poculum benedictionis eui be- nedicimus, nonne communio sangui- nís Christi est ? panis quem frangi- mus, nonne communio corporis Chris- ti est? 17 Quoniam unus esf panis, urium corpus nos, qui multi sumus: nam omnes ex uno ill pane participa- mus. 18 Videte Israelem qui est secun- düm carnem : nonne qui edunt vic» timas, consortes sunt altaris ? 19 Quid ergo dico? idólum ali- quid esse? aut quod idólis àimmola- tum est, aliquid esse ? 20 Im lud dico, quae immolant gentes, daemoniis immolant, et non Deo: nolim autem vos consortes dae- moniorum esse. 21 Non potestis poculum Domini bibere, et poculum daemoniorum: non potestis mensae Domini participes esse, et mensae daemoniorum. 22 An provocamus ad aemulatio- nem Dominum? num validiores eo sumus ? 23 Omnia mihi licent, at non om- nía conferunt; omnia mihi licent, sed non omnia aedificant. 24 Nemo quod suum est quaerat, sed quisque quod alterius-es?. 25 Quicquid in macello venditur, edite, nihil interrogantes propter con- scientiam : 1l. AD CORINTHIOS, XI. 26 Domini enim est terra et ple- uitudo ejus. 27 Quód siquis infidelium vos vo- cat, et vultis ire, quicquid apponitur vobis, edite, nihil interrogantes prop- ter conscientiam, 98 At siquis vobis dixerit, Hoc idólis mactatum est, ne edite, propter illum qui indicavit,

et propter con- scientiam: Domini enim est terra et plenitudo ejus. 29 Conscientiam autem dico, non tuam, sed illius alterius: cur enim libertas mea damnatur ab alià con- Scientià ? $0 Et si ego per gratiam cibum participo, cur ob id impius judicor pro quo ego gratias ago ? 51 Sive igitur editis, sive bibitis, Sive quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. 52 Estote sine offendiculo et Ju- daeis, et Graecis, et ecclesiae Dei. 53 Sicut et ego per omnia omni- bus placeo, non quaerens meam ipsius utilitatem, sed multorum, ut serven- tur. 9 Neque enim. conditus est vir propter mulierem, sed mulier prop- ter virum. 10 Propter hoc debet mulier po- testatem habere in capite, propter angelos. 11 Attamen neque vir absque my liere, neque mulier absque viro, in Domino. 12 Sicut enim mulier ex viro est, ita et vir per mulierem: omnia veró ex Deo. 15 Apud vos ipsos judicate, num decorum est mulierem non opertam Deum orare? 14 Án ne natura quidém ipsa hoc vos docet, quód viro quidém coma- tum esse dedecori sit ? 15 Contrà mulieri, comatam esse decori sit? nam coma pro velamine data est ei. 16 Quód siquis videtur contentio- Sus esse; nos ejusmodi consuetudi- nem non habemus, neque ecclesiae Dei. : 17 Hoe veró ifa denuncio, ut vos non laudem, quód videlicet non cum emolumento, sed cum detrimento con- CAP. XI. MITATORES mei estote, sicut ego Christi. 2 Laudo veró vos, fratres, quód omnia mea meministis, et sicut tra- didi vobis, traditiones retinetis. 5 Velim autem vos nósse Chris- tum esse omnis viri caput; caput au- tem mulieris, virum; caput veró Christi, Deum. 4 Omnis vir orans aut prophetans operto capite, dedecorat caput suum. 5 Omnis veró mulier orans aut prophetans non operto capite, dedeco- rat caput suum : nam 2d unum ac idem est ac si rasa esset. 6 Nam si non operitur mulier, etiam tondeatur: quód si turpe mu- lieri tonderi aut radi, veletur. 7 Vir enim non debet operire ca- put, quum zs imago sit et gloria Dei : at mulier gloria viri est. ! ' 8 Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex vire venitis, 18 Primüm enim, quum convenitis in ecclesià, audio dissidia inter vos esse ; et aliquam partem credo. 19 Oportet enim etiam haereses inter vos esse; ut qui probati sunt, manifesti fiant inter vos. 20 Quum igitur convenitis eodem lod, hoc non est Dominicam coenam edere. 21 Nam unusquisque propriam coenam praeoccupat in vescendo : et hic quidém esurit, ille veró ebrius est. 22. Enimvero num domos non ha- betis ad edendum et bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, et pude- facitis eos qui non habent? Quid vobis dicam ? laudabo vos? in hoc non laudo. 235 Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis; Dominum Je- sum videlicet eà nocte quá proditus est, accepisse panem : PAULI EPISTOLA 24 Ft gratiis actis fregisse, ac dix- isse, Áccipite, edite: hoc meum est corpus quod pro vobis frangitur: hoc facite ad mei commemorationem. 25 Itidem et poculum, postquam coenásset, dicendo, Hoc poculum est novum illud foedus, per meum san- guinem: hoc facite, quotiescunque biberitis, ad mei commemorationem. 26 Quotiescunque enim ederitis panem hune, et voculum hoc biberi- Ws, mortem Domin annunciatis, us- quequo venerit. 27 ltaque quisquis ederit panem hune, vel biberit poculum Domini mdigné, reus tenetur corporis et san- guinis Domini. 28 Probet autem quisque seipsum, et ita de pane illo edat, et de poculo 1llo bibat. 29 Nam qui edit et bibit indigné, damnationem sibiipsi edit et bibit, non discernens corpus Domini. $0 Propterea inter vos multi sunt debiles et invalidi, et dormiunt multi. $1 Etenim si nosipsos dijudicare- mus, nos judicaremur. $2 Sed dum judicamur, a Domino erudimur, ne cum mundo condemne- mur. : 33 Itaque, fratres mei, quum con- venitis ad vescendum, alius alium ex- spectate. 84 Quód siquis esurit, domi edat; ne ad condemnationem conveniatis. Reliqua veró, quum venero, ordi- nabo. CAP. XII. ORRO de spiritualibus donis, fratres, nolim vos in ignorantià versari. 2 Scitis vos gentes fuisse, ad idóla illa muta, prout ducebamini, ab- 5 Et distinctiones ministeriorum sunt, sed idem Dominus : 6 Et distinctiones operationum sunt; sed idem est Deus efficiens ea omnia in omnibus. 7 Unicuique veró datur declaratio Spiritüs ad utilitatem. 8 Nam huic quidém per Spiritum datur sermo sapientiae ; alii veró ser- mo notitiae per eundem Spiritum ; 9 Alteri veró fides per eundem Spiritum ; alii veró donum sanatio- num per eundem Spiritum ; alii veró operatio virtutum ; alii veró prophe- tia; alii veró discretio spirituum ; 10 Alteri veró genera linguarum ; alii veró interpretatio linguarum : 11 Sed omnia haec efficit unus ille etidem Spiritus, distribuens privatim illa singulis, sicut vult. 12 Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia veró illa membra corporis quod unicum est, multa sunt, sed. unum sunt corpus; ita et Christus. 18 Etenim per unum Spiritum nos omnes in unum corpus baptizati su- et mus, et Judaei, et

Graeci, et servi, et liberi: omnes potati sumus in unum Spiritum. 14 Etenim corpus non est unum membrum, sed multa. 15 Si dicat pes, Quia non sum ma- nus, non sum ex corpore: num próp- terea non est ex corpore? 16 Etsi dicat auris, Quia non sum oeulus, non sum ex corpore: num propterea non est ex corpore? 17 Si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odo- ratus ?] 18 Nunc autem Deus collocavit membra, singula sigillatim in corpore, Sicut voluit. reptos. S Quapropter notum vobis facio, nullum per Spiritum Dei loquentem, dicere Jesum anathema; et neminem posse dicere Jesum Dominum, nisi 19 Quód si essent omnia unum membrum, ubi corpus ? 20 Nunc veró multa quidém mem- bra sunt, unum veró corpus. ! 21 Non potest autem oculus dicere per Spiritum Sanctum. 4 Distinctiones autem donorum sunt, sed idem Spiritus ; | 196 manui, Non est mihi opus te; aut rur» sum caput pedibus, Non est mihi vo- bis opus. 1. AD CORINTHIOS, XIII, XIV. 22 Imó multo potiüs, quae viden- tur membra corporis infirmissima es« $e, necessaria sunt : 28 Et quae putamus membra cor- poris maximé esse inhonesta, iis ho- norem ampliorem circumponimus : et quae sunt in nobis indecora, copiosi- orem decorem habent. 4 Charitas iram cohibet, benign est charitas, non invidet charitas, non agit perperam, noa inflatur ; 5 Non agit indecoré, non quaerit quae sua sunt, non exacerbatur, non cogitat malum ; 6 Non gaudet injustitià, gratulatur 24 Nam quae sunt in nobis deco- ra, /is decore non est opus: sed Deus contemperavit corpus, ei eui deerat copiosiore tributo honore ; 25 Ut ne sit dissidium in corpore, sed membra itidem curent alia pro aliis. 26 Ytaque sive patitur unum mem- brum, simul dolent omnia membra : Sive honore afficitur unum membrum, congratulantur omnia membra. 27 Vos autem estis corpus Chris- ti, et membra particulatim. 28 Kt alios quidém constituit Deus in ecclesià, primüm apostolos, deinde prophetas, tertió doctores; deinde constituzt potestates; deinde dona sa- nationum, opitulationes, gubernatio- nes, genera linguarum, ! 29 Num omnes apostoli? num omnes prophetae? num omnes doc- tores? $0 Num ommes sunt potestates? num omnes donum habent sanatio- num? num omnes linguis loquuntur ? num omnes interpretantur ? 51 Sed ambite dona potiora : et porró iter ad excellentiam vobis in- dicabo. CAP. XIII. I linguis hominum loquar et an- gelorum, charitatem autem non habeam, factus sum aes resonans, aut cymbalum tinníens. 2 Kit si habeam prophetiam, et no- verim mysteria omnia, omnemque notitiam, et si habeam totam fidem, adeó ut montes trausferam, charita- tem autem non habeam, nihil sum. :5 Et si insumam alendis egenis omnia quae mihi suppetunt, et si tra- dam corpus meum ut comburar, cha- ritatem autem non habeam, Aoc nihil vui prodest. autem veritati : 7 Omnia suffert, omnia credit, ome nia sperat, omnia tolerat. 8 Charitas nunquam excidit: sed et prophetiae abolebuntur, et linguae cessabunt, et notitia abolebitur. 9 Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophetamus. lO Postquam autem advenerit quod perfectum est, tunc quod ex parte est, abolebitur. 11 Quum essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut in- fans ratiocimabar: postquam autem factus sum vir, ut inutilia sustuli quae infantis erant. 12 Cernimus enim nunc per spe- culum et per aenigma, tunc autem €oràm cernemus: nunc cognosco ex parte, tunc veró cognoscam prout cognitus fuero. 15 Nune veró manet fides, spes, Charitas, tria haec: maxima autem harum charitas. CAP. XIV. ECTAMINI cbaritatem, ambite spiritualia; magis tamen ut pro- phetetis. 2 Nam qui loquitur linguá, non hominibus loquitur, sed Deo: nullus enim audit, spiritu veró loquitur mys- teria. ' 5 Qui autem prophetat, hominibus loquitur aedificationem, et exhorta- tionem, et consolationem. 4 Qui loquitur linguá, seipsum ae- dificat: qui veró prophetat, ecclesiam aedificat. 5 Velim autem omnes vos loqui linguis, magis tamen ut prophetetis ; major enim est qui prophetat quàm qui loquitur linguis, excepto si inter- pretetur, ut ecclesia aedificationem accipiat, 197 PAULI EPISTOLA 6 Quód si nunc, fratres, veniam ad vos linguis loquens, quid vos juvabo, nisi vobis loquar, aut ex revelatione, aut ex notitió, vel prophetando, vel docendo ? 7 Atqui inanima quae sonum e- dunt, et tibia, et cithara, nisi distinc- tionem sonis dederint, quomodo cog- noscetur quod tibià canitur aut ci- thará ? 8 Etenim si incertum sonum tuba dederit, quis apparabitur ad bellum ? 9 Ita et vos, nisi per linguam edi- deritis bend. siguificantem sermonem, quomodo cognoscetur quod dicitur ? eritis enim in acrem loquentes. 10 Tot, si casus tulerit, genera vo- cum sunt in mundo, et nihil esí mu- tum. 11 Nisi igitur sciero vim vocis, ero ei qui loquitur barbarus, et qui loqui- tur apud me barbarus fuerit. 12 lta et vos, quandoquidem stu- diosi estis Spirituum, ad aedificatio- nem ecclesiae quaerite, ut excellatis. 18 Quapropter qui loquitur

linguá, precetur ut interpretetur. 14 Nam si precer linguá, spiritus meus precatur: sed intelligentía mea est infructuosa. 15 Quid est igitur? precabor spi- ritu, sed precabor etiam intelligentià : psallam spiritu, sed psaliam etiam in- labra, loquar populo huic ; etita quo- que me non audient, dicit Dominus. 22 Linguae igitur sunt signum, non iis qui credunt, sed infidelibus : prophetia veró non infidelibus, sed credentibus. 25 Itaque si eódem loci convene- rit tota ecclesia, et omnes linguis lo- quantur, inprediantur autem idiotae vel infideles, nonne dicent vos furere? 24 Sed si ommes prophetent, in- grediatur autem infidelis quispiam aut idiota, arguitur ab omnibus, dijudica- tur ab omnibus : 25 Xt ita latentia in ejus corde manifesta fiunt: atque ita procidens in faciem. adorabit Deum, renuncians Deum veré in vobis esse. 26 Quid igitur est, fratres? quoties convenitis, quisque vestrüm canticum habet, doctrinam habet, linguam ha- bet, revelationem habet, interpretatio- nem habet. Omnia ad aedificationem fiant. . 27 Et linguà quis loquitur, fiat per binos, aut ad plurimum ternos, et vicissim ; unus autem interpretetur. 28 Quód si non sit interpres, ta- ceat in ecclesiáà quz foquétur Vinguá ; Sibiipsi veró loquatur, et Deo. 29 Prophetae autem duo aut tres loquantur; et alii dijudicent. 50 Quod siguid alii revelatum fue- telligentià. 16 Quandoquidem si benedixeris spiritu, is qui implet locum idiotae, quomodo dicturus est Ámen ad tuam gratiarum actionem ? nam quid dicas nescit. 17 Nam tu quidém bene gratias apis, sed alius non aedificatur. 18 Gratias ago Deo meo, quód ma- gis quàm vos omnes linguis loquar. 19 Sed in ecclesià malim quinque verba ex intelligentià meà loqui, vt et alios instituam, quàm decem millia verborum linguá. 20 Fratres, ne estote pueri intelli- gentià: sed. malitiá infantes, intelli- gentià veró adulti estote. 2] In lege scriptum est, Propterea Per diversae linguae Aomines et alia 198 rit assidenti, prior taceat. $1 Potestis enim omnes sigillatim prophetare, ut omnes discant, et om- nes consolationem accipiant. $2 Y spiritus prophetarum pro- phetis subjiciuntur. 53 Non enim est incompositi sta- tüs auctor Deus, sed pacis, utin om- nibus ecclesiis sanctorum. ! 54 Mulieres vestrae in conventibus sileant« nee enim permissum est eis ut loquantur, sed oportet ut subditae sint, sicut et lex dicit. $5 Quüd siquid discere volunt, domi suos viros interrogent: nam turpe est mulieribus in ecclesiá loqui. 96 An a vobis sermo Dei profeo- ius est? an ad vos solos devenit ? $7 Si quis sibi videtur propheta l1. AD CORINTHIOS, XV. esse, aut sprritualis, agnoscat quae scribo vobis esse Domini mandata. 58 Qui veró ignarus est, ignarus esto. 59 Itaque, fratres, ambite prophe- tandi donum, et loqui linguis ne pro- Libete. 40 Omnia decenter et ordine fiant. CAP. XV. AETERUM notum facio vobis, fratres, evangelium quod evan- gelizavi vobis, quod et accepistis, in quo etiam statis ; 2 Per quod etiam, si retinetis quo sermone vobis evangelizaverim, ser- vamini; nisi si frustrà credidistis. S Tradidi enim vobis imprimis quod et accepi Christum videlicet mortuum esse pro peccatis nostris, secundüm scripturas ; 4 Et sepultum fuisse, et suscita- tum tertio die, seeundüm scripturas : 5 Et visum fuisse Cephae, deinde duodecim illis : 6 Postea visus est ampliàs quàm quingentis fratribus semel; ex qui- bus plerique manent usque adhuc, quidam autem obdormierunt. "| Postea visus est Jacobo ; deinde apostolis omnibus. 8 Ultimo veró omnium, velut ab- ortivo, visus est etiam mihi. 9 Ego enim sum minimus aposto- lorum, qui non sum dignus vocari, apostolus; propterea quód persequu- tus sum ecclesiam Dei. . 10 Sed gratià Dei sum id quod sum: et gratia ejus, quae in me colla- fa est, non fuit inanis, sed ampliüs quàm illi omnes laboravi: non ego tamen, sed gratia Dei quae mecum esf. 11 Et ego igitur et illi ita praedi- camus, et ita credidistis. 12 Quód si Christus praedicatur ex mortuis suscitatus esse, quomodo di- cunt quidam inter vos, nos esse re- surrectionem mortuorum ? 15 Nam si résurrectio mortuorum non est, Christus quoque non est sus- citatus. 14 Quod si Christus non est sus- citatus, inane videlicet est praeconium nostrum, inanis autem es etiam fides vestra, 15 Reperimur autem etiam falsi testes Dei: quoniam de Deo testifi- cati sumus, eum suscitàsse Christum, quem famen non suscitavit, si vide- licet mortui non suscitantur. 16 Nam si mortui non suscitan tur, Christus quoque non est suscita. tus. 17 Quód si Christus non est susci- tatus, inanis est fides vestra; adhuc estis in peccatis vestris. 18 Nempe et qui obdormierunt in Christo, perierunt. 19 Siin hác solàm vità speramus in Christum, miserrimi omnium ho- minum sumus. 20 Nunc autem Christus suscita- tus est ex mortuis, e£ primitiae eorum qui obdormierunt factus est. 21 Quia enim per hominem mors, per hominem quoque resurrectio mor- tuorum. 22 Sicut enim in Adamo omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. 25

Unusquisque autem suo ordine: primitiae Christus, postea qui sunt Christi, in adventu ipsius : 24 Deinde erit finis, quum tradi- derit regnum Deo ac Patri; quum aboleverit omne imperium, et om- nem potentiam et virtutem. 25 Nam oportet eum regnare us- quequo omnes inimicos subjecerit pe- dibus ejus. 26 Ultimus autem hostis aboletur mors. 27 Nam omnia subjecit sub pedes ejus. Quum autem dicit omnia esse ei subjecta, palam est Itoc dici except to eo qui subjecit ei omnia. 28 Postquam veró subjecta fuerint ei omnia, tune et ipse Filius subjicie- tur ei qui subjecit ipsi omnia; ut Deus sit omnia in omnibus. 29 Alioqui quid facient qui abla- tione utuntur super mortuis, si om- ninó mortui non suscitantur; cur ab- lutione utuntur super mortuis ? EPISTOLA PAULI $0 Cur etiam nos penclitamur omni momento ? 51 In dies singulos morior per glo- riaionem vestram, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. $2 Si seceundàüm hominem adver- sls bestias pugnavi Ephesi, quae mihi utilitas, si mortui non suscitantur ? Edamus et bibamus; cras enim mo- riemur. S3 Ne errate: Mores bonos com- mercia corrumpunt mala. 34 Evigilate justé, et ne peccate ; quidam enim Deum non nórunt: ad pudorem vobis Zncutiendum loquor. $5 At dicet aliquis, Quomodo sus- citantur mortui? quali autem corpore prodeunt ? $6 Demens, quod tu seris, non vi- viscit, nisi mortuum fuerit : $7 Et quod seris, non corpus ori- turum seris, sed nudum granum, prout inciderit, tritici, aut alicujus ex reliquis sem?nibus. $8 Sed Deus ei dat corpus ut vo- luit, et singulis seminibus suum corpus. $9 Non omnis caro eadem caro: sed alia quidem caro hominum, alia veró caro pecorum, alia veró piscium, alia veró volucrium. 40 Et sunt corpora coelestia, et sunt corpora terrestria: sed alius qui- dem coelestium decor, alius veró ter- restrium. 41 Alius decor solis, et alius decor lunae, et alius decor stellarum :. stella enim a stellà praestat decore. 42 [Ita erit et resurrectio mortuo- rum; seritur corpus corruptioni ob- noxium, suscitatur cum incorruptà naturá : 45 Seritur foedum, suscitatur cum decore: seritur omnium virium ex- pers, suscitatur potens; seritur cor- pus animale, suscitatur corpus spiri- tuale. 44 Est corpus animale, et est cor- pus spirituale. 45 Ita etiam scriptum est, Factus est prior homo Adam animal vivens : posterior autem Adam factus est spi- ritus vivificus, 200 46 At spirituale non est prius; sed animale, deinde spirituale. 47 Primus homo e terrà, pulvere- us; secundus homo ipse Dominus e coelo. 48 Qualis pulvereus ille, tales et pulverei sunt: et qualis ille coelestis, tales et qui coelestes erunt. 49 Et sicut gestavimus imaginem terreni, gestabimus etiam imaginem coelestis, 50 € Hocautem dico, fratres, quia caro et sanguis non possunt regni Dei haereditatem consequi: neque corruptio consequi incorruptae natu- rae haereditatem. 51 Ecce, mysterium vobis dico, Non omnes quidém obdormiemus, sed omnes mutabimur, momento, et jactu oculi, ad ultimam tubam : 52 Canet enim tuba, et mortui ex- citabuntur incerrupti, et nos mutabi- mur. 58 Oportet enim istud corruptioni obnoxium induere incorruptam na- turam, et mortale istud induere im- mortalitatem. 54 Quum autem hoc corruptioni obnoxium induerit incorruptam na- turam, et mortale hoc induerit im- mortalitatem, tunc fiet illud quod scriptum est, Absorpta est mors ad victoriam. 55 Ubi tua, ó mors, victoria? ubi tuus, ó sepulchrum, aculeus ? 56 Aculeus veró mortis est pecca- tum: vis autem peceati, lex. 517 Sed Deo sit gratia, qui dat no- bis victoriam per Dominum nosirum Jesum Christum. 58 Itaque, fratres mei dilecti, firm estote, immoti, abundantes in opere Domini semper, quum sciatis labo- rem vestrum non esse inanem in Do- mino. CAP. XVI. p?RRO de collectà in sanctos, quemadmodum ordinavi eccle« siis Galatiae, ita et vos facite. 2 Primo quoque die hebdomadis, unusquisque vestrüm apud se re 2. AD CORINTHIOS, 1. ponat, recondens quod pro Dei be- nignitate licuerit: ne, quum venero, tune collectae fiant. 8 Postquam autem accessero, quos- cunque probaveritis, hos mittam cum epistolis, ut perferant beneficentiam vestram Hierosolymam. 4 Quódsi res digna fuerit ut et ipse proficiscar, mecum proficiscentur. 5 Veniam autem ad vos, quum Macedoniam transiero (Macedoniam enim pertransibo). 6 Apud vos autem forsitan pernia- nebo, aut etiam hibernabo: ut vos me prosequamini quocunque proficiscar. 7 Nolo enim vos nunc in transcursu videre: sed spero temporis aliquan- tum mansurum me apud vos, si Do- minus permiserit. 18 Vigilate, perstate in fide, viri« liter agite, estote fortes. 14 Omnia vestra cum charitate fiant. 15 Precor autem vos, fretres, (nós- tis familiam Stephanae esse primitias Achaiae, et sese in ministerium sane» tis addixisse ;) 16 Ut et vos subjiciamini talibus, et omnibus operam suam conferenti- bus et laborantibus. 17 Gaudeo veró de adventu Ste. phanae, et Fortunati, et Achaici ; quo-

niam absentiam. vestram hi suppleve- runt. 18 Refecerunt enim spiriturn meum ac vestrum. sunt hujusmodi. Águoscite itaque qui 19 Salutant vos ecclesiae Asiae. 8 Permanebo autem Ephesi usque ad Pentecosten. 9 Nam ostium mihi apertum est magnum et efficax, et adversarii multi. 10 Quód si venerit Timotheus, vi- dete ut tutó sit apud vos: opus enim Domini operatur, ut et ego. 11 Nequis igitur istum pro nihilo habeat; sed prosequimini eum cum pace, ut veniat ad me : exspecto enim eum cum fratribus. 12 Porró de Apollo fratre, multüm precatus sum eum ut iret ad vos cum fratribus: sed omnino non fuit ei vo- luntas nunc eundi: venturus est autem, quum tempus opportunum habuerit, Salutant vos in Domino multüm A- quila et Priscilla, cum ecclesià quae est domi ipsorum. 20 Salutant vos fratres omnes. Sa- lutate alii alios osculo sancto. 21 Salutatio manu meà Pauli. 22 Siquisnon amat Dominum Je- sum Christum, esto anathema maran- atha. 23 Gratia Domini Jesu Christi sit vobiscum. 24: Charitas mea cum omnibus vo- - bis in Christo Jesu. Amen. Aà Corinthios prior missa fuit Philip pis per Stephanam, et Fortunatum, et Áchaicum, et Timotheum. EPISTOLA PAULI APOSTOLI AD Mon" SECUNUA. pus pene Jesu Christi Domini nostri Jesu Christi, pater in quam, ille miserationum, et Deus ome per Dei voluntatem, et Timo- theus frater, ecclesiae Dei quae est Corinthi, unà cum sanctis omnibus qui sunt in totà Achaiá : 2 Gratia sit vobis, et pax, a Deo patre nostro, et Domino Jesu Christo. $ Benedictus esto Deus ac Pater nis consolationis ; 4 Consolans nos in omni affliztio- ne nostrá, ut possimus positos in qv á- vis afflictione consolari, eà ipsá con- Solatione quá nos ipsot consolatur Deus. 5 Nam sicut abundant perpessioe 201 PAULI EPISTOLA nes Christi in nobis, ita per Chris- tum redundat etiam consolatio nos- tra. . 6 Sive autem affligimur, pro ves- trá consolatione ac salute premimur ; sive consolationem percipimus, conso- lationem. percipimus pro vestrà con- solatione ; quae efficitur Zn vobis per "tolerationem earundem perpessionum quas et nos perpetimur: et spes nos- tra firma est de vobis ; 7 Ut qui seiamus vos sicut socii estis perpessionum, ita etiam socos fore consolationis, 8 Non enim volumus vos ignora- re, fratres, de afllictione nostrà, quae nobis evenit iu Asiá, nos summé gra- vatos fuisse supra vires, adeó ut pror- sus animi penderemus, etiam quod ad vitam. 9 Sed ipsi apud nos decretum mor- tis habuimus, ne confideremus in. no- bisipsis, sed in Deo qui mortuos sus- citat; 10 Quique ex tantà morte nos eri- puit et eripit: in quo speramus nos adhuc etiam ereptum iri : 11 Unà conferentibus operam e- tiam vobis per preces pro nobis; ut donum ex multis personis in nos col- latum, per multos celebretur gratia- rum actione pro nobis. 12 Nam gloriatio nostra haec est, testimonium — videlicet — conscientiae ad vos, et a vobis deduci in Judaeam 17 Hoc igitur quum deliberarem, numnam levitate sum usus? aut quac delibero, secundüm carnem delibero, ut sit apud me Etiam et Non? 18 Ímó fidelis Deus novit sermo- nem nostrum apud vos, non fuisse Etiam et Non. 19 Nam Dei Filius, Jesus Chris- tus, qui inter vos per nos praedicatus est, id est, per me et Sylvanum ae "Timotheum, non fuit Etiam et Non, sed Etiam fuit in ipso. 20 Quotquot enim sun£ promissio- nes Dei, in ipso sunt Etiam, et in ipso sunt .&men, ad Dei gloriam per nos. 21 Porró, qui nos confirmat vobis- eum in Christum, et qui unxit nos, Deus est ; 22' Qui etiam obsignavit nos, in- diditque arrhabonem Syiritüs cordi- bus nostris. 23 Ego veró testem Deum invoco in meam animam, me idcérco nondum venisse Corinthum, quód vobis par- cam. 24 Non quód dominemur vestrae fidei, sed quód administri simus gaudii vestri: nam fide statis. CAP. II. OC autem apud me statui, rursus cum tristitià non venire ad vos, nostrae, quód cum simplicitate et sin- ceritate Dei, non cum sapientià car- nali, sed cum gratià Dei, versati su- mus in mundo, quamplurimüm autem apud vos. 15 Non enim alia scribimus vobis quàm quae legitis aut etiam agnosci- tis; spero autem vos etiam ad extre- mum agnituros : 14 Sicut et aliquatenus agnovistis, nos gloriaticnem vestram esse, quem- admodum et vos nostra estzs, in diem Domini Jesu. 15 Yteque háe fiducià priàs volvi ad vos venire, ut secundam gratiam Baberetis : 16 E: per vos transire in Macedo- lam, et rursum a Macedoniá venire 2 Nam si ego tristitià vos afficiam, quis est igitur qui exhilaret me, nisi is ipse qui tristitià fuerit affectus ex me? $ Et hocipsum vobis scripsi, ne, .quum venero, tristitiam capiam ex lis de quibus oportebat. me gaudere? confisus de vobis omnibus meum gaudium, omnium vestrüm gaudium esse. 4. Nam ex mul afflictione et anx« letate cordis scripsi vobis, per multas lacrymas; non ut tristitià afficere- , mini, sed ut cognosceretis charitatem quam habeo abundantissimam erga vos. 5 Quód siquis tristitiam attulit, non

mübi tristitiam attulit, sed .qua 202 2. AD CORINTHIOS, III. dam tenus, ne z//um aggravem, vobis omnibus. 6 Sufficit istiusmodi Aomzni ista increpatio a pluribus profecta. 7 Ut econtrario potiüs vos ei con- donetis, eumque consolemini, ne quo modo redundante tristitià absorbeatur 5$ Dum palam sit vos esse episto. lam Christi subministratam a. nobis, inscriptam non atramento, sed Spiritu Dei vivi; non in tabulis lapideis, sed in carneis tabulis cordis. 4 Fiduciam autem hujusmodi ha- bemus per Christum apud Deum: vir hujusmodi. 8 Quapropter precor vos, ut ratam faciatis in illum charitatem. 5 Non quód idonei sumus per nos- ipsos ad cogitandum quicquam, ve- lut ex nobisipsis; sed quod idonei 9 Nam in hunc finem etiam serip- si, ut cognoscerem probationem ves- tri, zd est, an ad omnia obedientes sitis. 10 Cui veró quidpiam condonatis, et egc condono : nam et ego si quid condonavi, cui condonavi, propter vos id feci, in conspectu Christ, ut sumus, zd ex Deo est; 6 Qui etiam fecit, ut idonei esse- mus ministri novi foederis, non lite- rae, sed spiritüs: nam litera occidit, spiritus autem vivificat. 7 ne superemur a Satanâ: 11 Non enim illius machinationes gnoramus. 12 Porró, quum venissem Troadem ad praedicandum evangelium Christi, etiamsi ostium mihi apertum erat per Dominum, non fuit remissio spiritui feo, eo quód non invenissem Titum fratrem meum: 13 Sed quum illis valedixissem, abii in Macedoniam. 14 Deo sit autem gratia, qui facit ut semper triumphemus in Christo, et odorem notitiae suae manifestum facit per nos omni in loco. Quód si mortis ministerum ia literis positum, et informatum in la- pidibus, fuit gloriosum, adeó ut non possent intentis oculis intueri filii Is- rael in faciem Mosis, propter gloriam illam faciei ejus ; quae gloria erat a- bolenda ; 8 Qui non potilis ministerium Spi- ritüs erit gloriosum ? 9 Nam si ministerium condemna- tionis fuit gloriosum, multó magis ministerium justitiae abundat gloriá. 10 Etenim quod glorificatum fuit, ne glorificatum quidém fuit hac in parte, d est, quod ad superantem glo- riam attinet; 15 Nam Christi bona fragrantia sumus Deo, in iis qui servantur, et in iis qui pereunt. 16 His quidém, odor mortis ad mortem ; illis veró, odor vitae ad vi- tam. Sed ad haec quis idoneus? 17 Non enim, ut plerique, caupo- namur sermonem Dei; sed ut ex sin- ceritate, sed ut ex Deo, in conspectu Dei de Christo loquimur. CAP. III. "NCIPIMUS rursusnosipsos com- HL mendare? aut num egemus, ut nonnalli, commendatitiis epistolis apud vos, aut commendatitiis a vobis? 2 Epistola nostra vos estis, in- seripta in cordibus nostris, quae in- *ellipitur et legitur ab omnibus homi- nibus : 11 Nam si quod aboletur, fuit gloriosum, multó magis est gloriosum id quod manet. 12 Itaque, quum ejusmodi spem habeamus, multá in loquendo eviden- tiá utimur. 18 Nec sumus sicut Moses, qui imponebat velamen faciei suae, ne in- tentis oculis intuerentur filii Israelis in finem ejus quod abolendum erat. 14 Itaque occalluerunt mentes il- lorum. Nam usque ad diem hodier- num, in lectione Veteris Foederis ma- net non retectum velamen illud, quod per Christum aboletur. 15 Sed ad hunc usque diem, quum legitur Moses, velamen cordi eorum impositum est. 16 Quandó veró sese converterit ad Dominum, tollitur velamen illud. 17 Dominus veró Spirtus ille est . 263 PAULI EPISTOLA ubi autem Spiritus ille Domini, illic libertas, 18 Nos autem omnes retectá facie, gloriam Domini ut in speculo intu- entes, in eandem imaginem transfor- mamur, ex giorià in gloriam, sicut a Domini Spiritu. CAP. IV. ROPTEREA quum ministeri- um hoc habeamus, prout mise- ricordiam consequuti sumus, non seg- nescimus : 2 Sed abdicavimus turpitudinis la- tebras, non cum calliditate incedentes, neque falsantes sermonem Dei, sed declaratione veritatis. commendantes nosipsos apud omnem conscientiam hominum, in conspectu Dei. 9 Quód si tectum est evangelium nostrum, iis qui pereunt tectum est : 4 in quibus deus hujus seculi ex- caecavit mentes, nempe in infidelibus, ne irradiet eos lumen evangelii glo- riae Christi, qui est imago Dei. 5 Non enim nosipsos praedicamus, sed Christum Jesum esse Dominum ; nos autem servos vestros propter Je- sum. . 6 Quoniam Deus, qui dixit ut e tenebris lux splendesceret, Zs est. qui splenduit in cordibus nostris; ad prae- Aendum lumen cognitionis gloriae Dei in facie Jesu Christi. 12 Itaque mors quidém in nobis agit, vita veró in vobis. 18 Et quoniam habemus eundem spiritum fidei, secundàm illud quod scriptum est, Credidi, et ideo loquu- tus sum : nos quoque credimus, quam- obrem etiam loquimur: 14 Scientes fore, ut qui suscitavit Dominum Jesum, nos qu»que per Jesum suscitet, et sistat vobiscum. 15 Nam haec omnia propter vos fiunt, ut gratia illa copiosissima, plu- ribus gratias agentibus, redundet in gloriam Dei. 16 Propterea ita non succumbi- mus: sed etiamsi externus homo nos- ter corrumpitur, internus tamen re- novatur in dies.

17 Momentanea enim levitas af- flictionis nostrae, excellenter excellen- tis gloriae pondus aeternum conficit nobis : 18 Dum non spectamus ea quae cernuntur, sed ea quae non cernun- tur: nam quae cernuntur, tempora» ria sunt; at quae non cernuntur, ae- terna. CAP. V. CIMUS enim nos, si terrestris hujus domüs nostrae tabernacu- lum dissolutum fuerit, aedijcium ex Deo habituros, domicilium videlzcet 77 Habemus autem thesaurum hunc in testaceis vasculis, ut ejus virtütis praestantia sit Dei, et non ex no- his: 8 Dum in omnibus affligimur, at non coarctamur: haesitamus, at non prorsus haeremus : 9 Persequutionem patimur, sed in €& non deserimur ;. dejicimur, at non perimus : 10 Ubivis mortificationem Domini Jesu in corpore circumferentes, ut etiam vita illa Jesu in corpore nos. tro manifesta fiat. 11 Semper enim nos, qui vivimus, morti tradimur propter Jesum, ut etiam vita Jesu manifesta fiat in carne nostrà mortali, : 204 non manufactum, aeternum in coelis, 2 In hocetenim suspiramus, expe- tentes domicilio nostro, quod e coelo est, superindui 5 Siquidem etiam induti, non nudi reperiemur. 4 Etenim qui sumus in hoc taber- naculo, suspiramus gravati: in quo constituti non cupimus eo exui, sed superindui, ut absorbeatur mortalitas a vità. 5 Porró Deus zs est, qui nos ad hoc ipsum condidit, qui etiam dedit nobis arrhabonem Spiritüs. 6 Confidentes igitur semper, et scientes dum commoramur in corpo- re, nos peregre abesse a Dommo : 7 (Per fidem enim incedimus, non per aspectum :) 2. AD CORINTHIOS, VI. 8 Confidimus autem, et probamus . potiüs migrare e corpore, et ad Do- minum ire habitatum. 9 Propterea etiam contendimus, ut et hic commorantes et hinc migran- tes, ei simus accepti. 10 Omnes enim nos comparere oportet coram tribunali Christi, ut unusquisque reportet quae in corpore fecerit, congruenter ad id quod fece- rit, sive bonum, sive malum. 11 Scientes igitur terrorem illum Domini homines ad fidem adduci- mus ; Deo autem manifesti sumus; et Spero nos etiam conscientiis vestris manifestos esse. 12 Nonenim iterum nosipsos com- mendamus vobis, sed vobis occasio- nem praebemus gloriandi de nobis: ut habeatis quod dicatis adversüs eos, qui in facie gloriam captant, at non in corde. 13 Nam sive insanimus, Deo znsa- nimus: sivesanà mente sumus, vobis saná mente sumus. 14 Charitas enim illa Christi con- stringit nos ; 15 Ut qui hoc statuerirnus, si unus pro omnibus mortuus fuit, nempe is- tos omnes fuisse mortuos, et zwm pro omnibus mortuum esse, ut qui vi- vunt, posthac non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est et suscitatus est. 16 Itaque nos posthac neminem novimus secundüm carnem : quód sí etiam novimus Christum secundàüm carnem, nune tamen non amplis no- vimus. 17 Siquis igitur est in Christo, r:o- va creatura est: vetera praeterieruni; ecce, nova facta sunt omnia. 18 Haec autem omnia sunt ex Deo qui reconciliavit nos sibi per Je- sum Christum, deditque nobis minis« terium reconciliationis : 19 Nempe quia Deus eret in Christo, mundum reconcilians sibi, non imputando eis lapsus ipsorum ? posuitque in nobis sermonem illum reconciliationis. 20 Itaque nomine Christi legatione fungimur ; e£ velut Deo vos precanta per nos, oramus Christi nomine, re- conciliamini Deo. 21 Fecit enim .ut qui non novi peccatum, pro nobis peccatum esset, vut nos efficeremur justitia Dei in eo. CAR. VI. ED et, ut operam nostram ei ac- commodantes, hortamur ne frus- tra gratiam Dei receperitis. 2 (Dicit enim Deus, Tempore ac- cepto exaudivi te, et in die salutis Succurri tibi: ecce, nunc est tempus 8cceptum ; ecce, nunc dies salutis.) 5 Nullam ullà in re praebentes of- fensionem, ne vituperetur ministeri- um: 4 Sed in omnibus nos approbantes, ut Dei ministri, tolerantià multà in afllictionibus, in necessitatibus, in an- gustiis, 5 In verberibus, in carceribus, in exagitationibus, in laboribus, in vigi- liis, in jejuniis ; 6 Puritate, scienti, lenitate, be- nignitate, Spiritu Sancto, charitate non simulatá, 7 Sermone veritatis, virtute Dei, armis justitiae dextris ac sinistris : 8 Per gloriam et ignominiam, per convicia et laudes: ut seductores, et tamen veraces ; 9 Ut ignoti, et tamen noti; ut morientes, et ecce vivimus ; ut qui castipamur, nec famen occidimur : 10 Ut dolentes, semper tamen gau- dentes; ut pauperes, sed multos di- tantes ; ut nihil habentes, sed omnia obtinentes. 11 Os nostrum apertum est erga vos, Corinthii, cor nostrum dilatatum est. 12 Non habitatis angusté in nobis; sed angusti estis in visceribus vestris, 18 Loquor autem ut filiis de par: compensatione, Dilatamini et vos. 14 Ne impari jugo copulamim cum infidelibus: quod enim consor- tium justitiae cum iniquitate? et quae communio lucis cum tenebris ? 15 Et quae concordia Christo eum * PAULI EPISTOLA Belial? aut quae portio fideli cum in- fideli ? 16 Et quae consensio templo Dei cum simulacris? nam vos templum estis Dei viventis: sicut dixit Deus, Habitabo in eis et

inambulabo; etero illorum Deus, et ipsi erunt mihi po- pulus. 17 Quapropter exite e medio eo- rum, et separamini, dicit Dominus ; et impurum ne attingite ; tum ego excipiam vos : 18 Et ero vobis pro patre, et vos eritis mihi pro filiis ac filiabus, dicit Dominus omnipotens. CAP. VII. AS igitur promissiones quum habeamus, dilecti, purgemus nos ab omni inquinamento carnis ac spiritüs, ad finem perducentes sancti- ficationem in timore Dei. 2 Accipite nos: nemini injuriam fecimus, neminem corrupimus, nemi- nem quaestui habuimus. 3 Ad condemnationem vestri hoc non dico: nam anté dixi vos in cor- dibus nostris esse, ad simul morien- dum et simul vivendum. 4 Multa est mihi loquendi libertas apud vos, multa mihi gloriatio de vobis; impletus sum consolatione ; vehementer exundo gaudio in omni afflictione nostrá. 5 Etenim quum venissemus in Ma- cedoniam, nullam habuit remissionem caro nostra, sed in ommibus fuimus afflicti : foris fuerunt pugnae, intus terrores. 6 Sed qui consolatur abjectos, con- solatus est nos, nempe Deus, adventu Ti : 7 Non solüm autem adventu illius, sed etiam consolatione: quam ille ac- cepit ex vobis, quum renunciaret nobis vestrum vehemens desiderium, vestrum ejulatum, vestrum super me ardorem ; adeó ut magis gavisus fue- rim. lam illam, tametsi ad tempus, tristitià vos affecisse. 9 Nunc gaudeo, non quód tristitià. affecti fueritis, sed. quód tristitià af- fecti fueritis ad resipiscentiam : nam tristitià affecti fuistis secundüm Deum, ut nullà in re detrimentum acceperitis ex nobis. 10 Nam qui secundàüm Deum est dolor, is resipiscentiam efficit ad sa- lutem, eujus nunquam poeniteat ; at mundi dolor mortem efficit. 11 Ecce enim, istud ipsum, quód secundàüm Deum trístitià affecti fuis- tis, quantum in vobis effecit studium ? imó defensionem, imó indignationem, imó timorem, imó vehemens deside- rium, imó zelum, imó vindicationem ? per omnia testatum fecistis, vos esse puros in negotio. 12 Itaque, etsi seripsi vobis, non scripsi vobis ejas causà qui injuriam fecerat, nec ejus causà qui injurià af- fectus fuerat; sed ut apud vos ma- nifestum fieret studium illud nostrum pro vobis in conspectu Dei. 18 Propterea consolationem acce- pimus ex consolatione vestri: sed longé plurimum gavisi fuimus ob gaudium "Titi, quód refocillatus sit Spiritus ejus ab omnibus vobis : 14 Et quód siquid apud eum de vobis gloriatus suin, non fui pudefac- tus, sed ut omnia veré loquuti sumus vobis, ita et gloriatio nostra, qua u- sus eram apud Titum, vera comperta sit: 15 Et viscera ejus ampliüs erga vos affecta sint, dura reminiscitur o- bedientiae omnium vestrüm, et u* cum timore ac tremore ipsum exce peritis. l6 Gaudeo igitur quód penitus confidam de vobis. CAP. VIII. ORRO notam facimus vobis, fra» tres, gratiam Dei praestitam ec« clesiis Macedonum ; 8 Nam etiamsi tristitià vos affeci per epistolam, non me poenitet, eli- msi poenituerit: video enim episto- 2 Nempe in multà probatione af- flictionis, exundans gaudium ipso« rum, et profundam eorum inopiam ex 206 2. AD CORINTHIOS, IX. sndásse in copiosam benignitatem ip- sorum. Ti indidit idem studium pró vo bis. 3 Nam pro viribus (testor) atque Supra vires voluntarii fuerunt : 4 Multis cum precibus nos rogan- tes, ut hanc beneficentiam et socie- tatem hujus ministerii sanctorum cau- sà subeundi, in nos reciperemus. 5 Acnon prout sperabamus ia fe- cerunt, sed semeüpsos dediderunt primüm Domino, deinde et nobis per Dei voluntatem : G Ut adhortaremur Titum, ut sicut anté coepit, ita etiam absolvat apud vos hanc quoque beneficentiam. 7 ltaque sicut omnibus abundatis, nempe fide, et sermone, et notitià, et omni studio, et vestrá in nos chari- tate, videte ut hác quoque gratià abundetis. 8 Non ex imperio loquor, sed ali- orum studio, vestrae quoque dilecti- onis sinceritatem reddens explora- tam. 9 Nóstis enim beneficentiam Do- mini nostri Jesu Christi, eum videlzcet propter vos pauperem factum esse, quum esset dives, ut vos illius pau- pertate ditesceretis. 10 Et sententiam eà in re meam edo: nam hoc vobis conducit, qui non solàüm facere, sed etiam velle anté coepistis anno superiore. 11 At nune etiam illud ipsum fa- cere absolvite: ut, sicut adfuit promptum illud velle, ita etiam adsit ipsum perficere ex eo quod habetis, 12 Etenim si priüs adsit promptus 17 Quód tum exhortationem illam gratam habuit, tum veró majore stu- dio ultro ad vos iter suscepit. 18 Misimus autem unà cum eo fratrem illum, cujus laus est in evan- gelio per omnes ecclesias : 19 Nec id solàm, sed etiam suflra- glis delectus est ab ecclesiis socius peregrinationis nostrae, cum h&c be- neficentià quae administratur a nobis, ad ipsius Domini gloriam, et compro- bandum promptum animum ves- trum: 20 Vitantes hoc, nequis nos vitu- peret in hác ubertate quae administra» tur a nobis : 21. Ut qui procuremus honesta non solüm coram Domino, sed etiam co« ram hominibus. 22 Misimus autem cum eis fra- wem nostrum, quem saepe in. multis

probavimus studiosum, nune autem multo studiosiorem, ob multam meam fiduciam in vobis. 25 Sive
de Tito quaeritur, socius meus es, et apud vos adjutor: sive de fratribus nostris, legati sunt eccle-
siarum, e£ gloria Christi. 24 Itaque demonstrationem cha- ritatis vestrae, et nostrae de vobis glo-
riationis, edite in eos, in conspectu ecclesiarum. CAP. IX. AM de ministerio sanctorum causam
subeundo, supervacae animus, aliquis acceptus esí.pro eo quod habet, non pro eo quod non ha- bet. 18
Non enim dzco ut aliis sit re- missio, vobis autem afflictio: sed u£ pari conditione hoc tempore vestra
abundantía suppleat quod illis deest ? 14 Ut et illorum abundantia quod vobis deest suppleat, ut fiat
aequabi- litas. 15 Sicut scriptum est, Qui multum collegit, plus non habuit: etquipau- Jum, minus non
habuit. 16 Gratia veró sít£ Deo, qui »ordi 201 neum est mihi scribere vobis. 2 Novi enim promptum
animum vestrum, quem de vobis jacto apud Macedones, Achaiam, videlicet para- tam esse ab anno
superiore: et ex vobis ortus zelus provocavit com. plures. 5 Misi autem hos fratres, ne glo- riatio nostra
de vobis inanis fiat hác in parte, ut, sicut dicebam, parati sitis. 4 Ne quo modo, si mecum vene- rint
Macedones, et offenderint vos imparatos, nos pudefiamus (ut me PAULI EPISTOLA vos dicam) ín
praefidente istà gloria- tione. 5 Itaque necessarium putavi ad- hortari hos fratres, ut priores venirent ad
vos, et priüs absolverent antea de- nunciatam beneficentiam vestram, ut ea sit parata ita ut beneflcentia,
et non ut extortum aliquid. G Hoc autem déco, Qui serit parcé, parcéó etiam metet: et qui serit be-
nigne benigné etiam metet. 7 Quisque, sicut. praeoptat corde, 3a agat: non ex tristitiá aut ex. ne-
cessitate: nam hilarem datorem di- ligit Deus. 8 Potens est autem Deus efficere ut omnis gratia in vos
redundet; et in omnibus omni tempore omne quod sufficiat habentes, abundetis ad omne opus bonum. 9
Sicut scriptum est, Dispersit, de- dit pauperibus: justitia ejus manet in seculum. 10 Qui autem
suppeditat semen serentij, et panem ad escam sup- peditet, et multiplicet sementem ves- tram, et augeat
fructus justitiae ves- trae : 11 Fobis omni modo ditatis ad om- nem benignitatem, quae per nos eflicit ut
gratiae agantur Deo. 19 Nam subministratio oblationis istius non solünm supplet quae sanctis desunt,
sed etiam exundat.per multas gratiarum actiones Deo exhbibitas per approbationem istius
subministratio- nis : . 13 Dum Deum glorificant de ves- trà testatà submissione in evangelium Christi,
deque benignà in sese et in omnes communicatione : 14 Ex per ipsorum preces pro vo- bispropenso vos
amore diligentium, propter excellentem gratiam Dei in vobis. 15 Gratia autem sit Deo super in- ?
narrabili suo munere, CAP. X. "CAETERUM precor vos per cle- J mentiam et aequitatem Christi, ego
ipse Paulus, qui coram quidem : humilis sum inter vos, absens verà sum erga vos confidens : 2 Hoc
autem rogo, ne praesens confidenter agam fiducià, qua existi- mor audax fuisse in quosdam, qui de
nobis existimant quasi secundüm car- nem incedamus. 3 Nam in carne, non tamen se- cundüm carnem,
incedentes milita- mus: 4 Arma enim militiae nostrae non carnalia sunt, sed divinitüs valida ad
subversionem muuitionum : 5 Ratiocinationes evertendo, om- nemque sublimitatem quae sese ex- tollit
adversüs cognitionem Dei, et in captivitatem redigendo omnem cogi- tationem ad obediendum Christo:
6 Et paratum habendo quo vin- éicemus omnem contumaciam, post- quam impleta fuerit vestra obedi-
entia. 7 Quae ob oculos sunt aspicitis ? siquis apud se confidit se Christi esse hoc vicissim cogitet ex
sese, quemad- modum ipsi Christi esf, ita et nos Christi esse. 8 Nam si ampliüs etiam quippiam glorier
de potestate nostrà, quam de- dit Dominus nobis ad aedificationem, ac non ad subversionem vestri, non
pudefiam : 9 Ne videar ceu perterrefacere vos per epistolas. 10 Nam epistolae quidém, inquiunt, graves
sunt et validae : sed praesentia corporis infirma €sí, et sermo est nihili. 11 Hoc cogitet gui istiusmodi
est, quales sumus verbo per epistolas quum absumus, tales etiam nos fore reipsà quum aderimus. 12
Non enim audemus nos adjun gere vel conjungere cum quibusdam qui seipsos commendant: sed non
intelligunt quód ipsi sese metiuntur seipsis, et sibüpsis sese comparant. 18 At nos non gloriabimur de ns
quae mensurae nostrae non sunt, sed secundàüm modum nobis ad regulam admensum, id esf, ejus
quam distri- buit nobis Deus mensurae, gloriabi 208 2. AD CORINTHIOS, XI. mur nos pervenisse ad
vos etiam us- que. 14 Non enim ut si non pervenisse- mus usque ad vos, extendimus nosip- sos ultra
quàm deceat: nam usque ad vos etiam pervenimus in evange- lio Christi. 15 Nequaquam de iis quae
men- surae nostrae non sunt gloriantes, id est, de alienis laboribus; sed spe- rantes, fore ut augescente
fide vestrá in vobis amplificemur in attributà nobis nostrá mensurá ulterius. 16 Idest, ut in iis

regionibus, quae ultra vos sunt, evangelizem: non ut, in alteri attributà mensurà, de prae- paratis gloriemur. 17 Caeterüm qui gloriatur, in Do- mino glorietur. 18 Non enim qui seipsum com- mendat; is probatus est, sed is quem Dominus commendat. CAP. XI. JANAM toleraretis paulisper i desipientiam meam : imó etiam tolerate me. 2 Ambio enim vos'Dei zelotypià. Aptavi enim vos, quos uni viro, u£ virginem puram sistam, nempe Chris- to. S Sed metuo, ne quo modo, sicut serpens ille Evam seduxit calliditate suá, ita corruptae mentes vestrae de- generent a simplicitate quae est in Christo. 4 Enimvero si veniat qui alterum Jesum praedicet quem non praedi- caverimus, aut s? Spiritum alterum accipiatis quem non acceperitis, aut evangelium alterum quod non rece- peritis, recté slum toleraveritis. 5 Puto enim me nihilo inferiorem fuisse summis apostolis. 6 Quod si rudis sum sermone, non tamen sum rudis notitià: sed omninó manifesti facti sumus in omnibus apud vos. 7 Num peccavi, quum ,meipsum submitterem, ut vos eveheremini, zd est, quód gratuitó evangelium Dei evangelizavi vobis ? 209 8 Alias ecclesias 8poliavi, accepto ab eis stipendio, ut vobis inservirem : et quum apud ves essem et egerem, non obtorpui cum cujusquam incom- modo. 9 Quód enim me deficiebat, sup- pleverunt fratres, quum venissent e Macedonià: etin omnibus me prae- stiti vobis minim onerosum, et prae- stabo. 10 Est veritas Christi in me, quód haec gloriatio non obstruetur in me in regionibus Achaiae. 11 Quapropter? an quód non di- ligam vos? Deus novit. 12 Sed quod facio, etiam faciam ; ut amputem occasionem iis qui exop- tant occasionem, ut in eo de quo glo- riantur, reperiantur quales et nos. 18 Nam istiusmodi pseudo-apas- toli, operarii dolosi sunt, transfigu- rantes se in apostolos Christi. 14 Neque id mirum; ipse enim Satanas se transfigurat in angelum lucis. 15 Non magnum est igitur, si etiam ejus ministri transfigurant se tanquam szn£ ministri justitiae, quo- rum finis erit secundüm opera ipso- rum. 16 Rursum dico, nequis me putet desipientem esse: alioquin vel ut de- Sipientem recipite me, ut paululum quiddam et ego glorier. 17 Quod dico, non dico secundüm Dominum, sed ut desipiens, in praeft- dente istà gloriatione. 18 Quandoquidem multi glorian- tur secundüm carnem, et ego glori- abor. 19 Libenter enim toleratis desipi- entes, quód sitis sapientes. 20 'loleratis enim, siquis ves in servitutem adigit, siquis exedit, si- quis stzpendium accipit, siquis attollit Sese, siquis vos in faciem caedit. 21 Quantüm ad contumeliam dico, sicuti quód nos infirmi fuimus : imó in quocunque audaciá uti velit aliquis (ut desipiens loquor) audaci et ego uti velim. 22 Mebraei sunt ? sum etego : Ige PAULI EPISTOLA raelitae sunt? sum et ego: semen Abrahami sunt? sum et ego : 25 Ministri Christi sunt ? (desipi- ens loquor) superior sum ego: in fatigationibus ampliàs: in plagis su- prà illos; in carceribus ampliüs; in mortibus saepe. 24 A Judaeis quinguies accepi quadragenas plagas unà minis, 25 'Ter virgis caesus fui; semel fui lapidatus: ter naufragium feci; noctem ac diem in profundo egi : 26 In itineribus saepe fu, in peri- culis ffuminum, periculis latronum, periculis a meis gentilibus, periculis a gentibus, periculis in civitatibus, peri- culis in solitudine, periculis in mari, periculis inter falsos fratres : 27 In fatigatione et aerumná, ín vigilis saepe, in fame et siti, in jeju- niis saepe, in frigore et nuditate. 28 Absque iis quae extrinsecus e- veniunt, urget agmen illud in me quo- tidie consurgens, id est, solicitudo de omnibus ecclesiis. 29 Quis afligitur, quin ego aflli- gar? quis offenditur, quin ego urar ? 30 Si gloriari oporteat, de lis quae infizmitatis meae sunt gloriabor. S1 Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, laudandus in secula, novit me non mentiri. 52 Damasci gentis praefectus, no- mine Áretae regis, praesidio tenebat Damascenorum urbem, cupiens me prehendere : 55 Sed per fenestram in corbe fune demissus fui per moenia, et ejus ma- nus effugi. : CAP. XII. : LORIARI sané non convenit mihi; veníam enim ad appa- ritiones et revelationes Domini. 2 Novi hominem in Christo ante annos quatuordecim (an in corpore, nescio; an extra corpus, nescio; Deus navit) raptum in tertium usque coelum : 5 Et novi ejusmodi hominem (an In Corpore, an extra corpus, nescio; Deus novit) 210 4 Raptum. fuisse in paradisum, et audisse ineffabilia verba quae non li- eeat homini loqui. 5 Super ejusmodi homine gloria- bor; de meipso veró.non gloriabor, nisi ex infirmitatibus meis. 6 Nam si voluero gloriari, non ero desiplens; veritatem enim dicam; $ed parcé loguor, nequis de me cogi- tet supra id. quod videt esse me, aut quod audit ex me. 7 Et ne excellentià revelationum supra modum efferrer, datus est mihi surculus infixus carni, nempe angelus Satan, ut me colaphís eaedat, ne su« pra modum efferar. 8 Super hoc ter Dominum rogavi, ut abscederet a me : 9 Sed dixit mihi, Sufficit tibi gra- tia mea; nam potentia mea per in- firmitatem ad

finem suum adducitur. Libentissimé igitur gloriabor potiüs de infirmitatibus meis, ut tanquam in tabernaculo inhabitet in me potentia Christi. 10 Propterea ohlector in infirmita- tibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persequutionibus, in angusBis pro Christo: quum enim infirmus sum, tunc potens sum, 11 Fui desipiens in gloriando: vos Te coégistis: nam ego üebueram a vobis commendari: nullà enim in re inferior fui summis apostolis, tametsi nihil sum. 12 lndidia quidàm aposto eda sunt apud vos cum omni tolerantiá, per signa, et prodigia, et virtutes. 18 Nam quid est in quo fueritis inferiores reliquis ecclesiis, nisi quód ego ipse non obtorpui cum vestro in« commodo ? condonate mihi hanc in» juríam. 14 Ecce, tertió paratus sum veuire ad vos, nec cum vestro incommodo obtorpeseam ; non enim quaero quae vestra sunt, sed vos: non enim de-« bent filii parentibus thesauros congee rere, sed parentes filiis thesauros con- gerunt, 15 Ego veró libentissim? sumptum impendam, et expendar pro anima 2. AD CORINTHIOS, XIII. bus vestris ; etiamsi, amplius vos di- ligens, minüs diligar. 16 Sed esto, ego vos non gravavi: sed quód sim callidus, dolo vos cepi. 17 Num per quemquam eorum quos misi ad vos, quaestui vos habui? 18 Precatus sum "Titum, et cum eo misi fratrem : nuin aliquà in re vos quaestui habuit Titus? nonne eodem spiritu incessimus? nonneiisdem ves- tigiis? 19 Rursum putatis quód nos vobis excusemus? in conspectu Dei, in Christo loquimur: omnia autem haec, dilecti, pro vestri aedificatione. 20 Nam metuo, nequo modo, quum venero, non quales velim reperiam vos, et ego reperiar vobis qualem no- litis; nequo modo s?n lites, aemula- tiones, excandescentiae, rixae, ob- trectationes, susurri, tumores, tumul- tuationes. 21 Neme, postquam iterum venero, deprimat Deus meus apud vos, et lugeam multos eorum qui anté pec- cürunt, nec resipuerunt super impuri- tate, et scortatione, et protervià quam patrárunt. CAP. XIII. AC tertià vice venio ad vos. Ex ore duorum testium aut trium firmum erit omne verbum. 2 Praedixi, et secundó praedico ut praesens, et absens numc scribo iis qui anté peccárunt, et reliquis omni- bus, fore ut, si denuó venero, non parcam : 5$ Quandoquidem experimentum quaeritis in me loquentis Christi, qui erga vds non infirmus, sed potens est in vobis. 4 Nam etsi crucifixus fuit ex in» firmitate, vivit tamen ex potentiá Dei; nam et nos infirmi sumus cum €o, sed vivi erimus cum eo, ex poten tià Dei apud vos. 5 Vos ipsos tenfate, an sitis in fi- de; vosipsos probate: annon ag- noscitis vosmetipsos, videlicet Jesum Christum in vobis esse? nisi rejec- tanei estis. 6 At spero fore ut cognoscatis nos non esse rejectaneos. 7 Opto autem a Deo, nequid mali faciatis; non ut nos probati compe- riamur, sed ut quod honestum est faciatis, nos vero velut rejectane Simus. 8 Non enim possumus quicquam adversüs veritatem, sed pro veritate. 9 Gaudemus enim quum nos in- firmi sumus, vos autem validi estis : hoc autem etiam optamus, vestram videlicet instaurationem. 10 Propterea haec absens scribo, ne praesens severitate utar, ex potes- tate quam dedit mihi Dominus ad ae- dificationem, ac non ad destructionem. 11 Quod superest, fratres, valete, to, instauramini, consolationem habete, idem sentite, in pace agite: et Deus charitatis ac pacis erit vobiscum. 12 Salutate alii alios osculo sanc- Salutant vos saneti omnes. 15 Gratia Domini Jesu Christi, et charitas Dei, et communicatio Spiri- tüs Sancti sit cum ommibus vobis. Amen. Ad Corinthios secunda fuit scripta Philippis urbe Macedoniae, per Ti- tum et, Lucam. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD GALATAS. CAP. I. AULUS apostolus (non ab ho- minibus neque per hominem, sed per Jesum Christum, ac Deuti Patrem, qui suscitavit eum ex mor- tuis), 211 PAULI EPISTOLA 2 Quique mecum sunt omnes fra- tres, ecclesiis Galatiae ; 5 Gratia vobis et pax a Deo Pa- tre, et Domino nostro Jesu Christo, 4 Qui dedit semetipsum pro pec- catis nostris, ut eximeret nos ex prae- senti seculo malo, seeundàüm volun- tatem Dei et Patris nostri: 5 Cui sit gloria in secula seculo- rum. Amen. 6 Miror vos ita citó, deserto eo qui vocavit vos in gratiam Christi, transferri in aliud evangelium : '" Quod non est aliud; sed non- nulli vos turbant, et volunt invertere evangelium Christi. 8 Sed etiam si nos, aut angelus e coelo, evangelizet vobis praeter id quod vobis evangelizavimus, anathe- ma esto. 9 Ut anté diximus, etiam runc iterum dico, Siquis vobis evangeliza- verit, praeter d quod accepistis, ana- thema esto. 10 Nune enim ufrum humana an divina suadeo? aut quaero hominibus placere? Enimverosi adhuc hominibus eos qui ante me fuerunt apostoli; sed abii in Arabiam, ac denuó reversus sum Damascum. 18 Deinde tribus post annis redii Hierosolymam, ut viserem Petrum ; et permansi apud eum dies quindecim. 19 Alium autem ex apostolis non vidi quemquam, nisi Jacobum fra- trem Domini. 20 In iis porró quae scribo vobis, ecce,

(coram Deo loquor) non men- tior. 21 Deinde veni in regiones Syriac et Ciliciae. 22 Eram autem ignotus facie ec- clesiis Judaeae, quae erant in Christo. 23 Sed solüm audierant quz dice- rent, Qui persequebatur nos aliquan- do, nunc evangelizat fidem quam olim vastabat : 24 Ki glorificaba»n* Deum de me. CAP. II. EINDE interjectis annis qua- tuordecim, rursum ascendi Hie- rosolymam unà cum Barnaba, assump- to simul et "Tito, placerem, Christi servus non essem, 11 Notum autem vobis facio, fra- tres, evangelium illud quod est a me evangelizatum, non esse secundüm hominem. 12 Neque enim ego ab homine id accepi, neque edoctus sum, sed Jud retegente mz Jesu Christo. 18 Audistis enim quomodo versa- tus sim olim in Judaismo, me videlicet sunm persequutum esse ecclesiam Dei, et eam vastásse; 14 Etprofecissein Judaismo super multos aequales meos in genere meo, quum vehementior aemulator essem iraditionum quas a patribus meis ac- ceperam. 15 Quando veró libuit Deo, qui separaverat me ab utero matris meae, et vocavit per gratiam suam, 16 Retegere Filium suum in me, ut évangelizarem ipsum inter gentes, non statim praeterea contuli cum carne et sanguine: 17 Neque redii Hierosolymam ad 212 2 Ascendi autem ex revelatione, et exposui eis evangelium quod prae- dico inter gentes; sed privatim lis qui sunt in pretio, nequo modo frus- tra currerem aut cucurrissem, 5 Sed neque Titus, qui mecum erat, quamvis esset Graecus, coactus fuit circumcidi : 4 Nempe propter irreptitios falsos fratres, qui irrepserant ad exploran- dum libertatem nostram, quam babe- mus in Christo Jesu, ut nos in servi- tutem adigerent: 5 Quibus ne ad momentum qui- dém mos subjiciendo cessimus; ut veritas evangelii permaneret apud vos. 6 Ab iis autem qui existimantur esse aliquid, quales olim fuerint, nihil mea refert: personam hominis Deus non accipit. Nam qui sunt in pre- tio, runt. nihil mecum praeterea contule- 7 Ímó e contrario, quum vidissent mihi concreditum fuisse evangelium praeputii, sicut Petro circumcisio- AD GALATAS, II. sum. Vivo autem ; non ampliüs ego, nis ; 8 (Nam qui efficax fuit per Pe- trum ad apostolatum circumcisionis, efficax fuerat per me apud gentes); 9 Quumque cognovissent gratiam mihi datam, Jacobus, et Cephas, et Joannes, qui existimantur esse co- lumnae, dextras societatis dederunt mihi ac Barnabae; ut nos apud gen- tes, ipsi ver apud cireumcisos, apos- tolatu fungeremur. 10 Solüm monuerunt ut pauperum meminissemus; quod et ipsum studui sed vivit in me Christus; et vitam quam nunc vivo in carne, vivo per fidem illam Filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. 21 Irritam non facio gratiam Dei: nam si per legem est justitia, igitur Christus sine causá mortuus est, CAP. III. MENTES QGalatae, quis vos faseinavit ne obsequeremini ve- ritati; quibus ob oculos Jesus Chris« tus priüs fuerat depictus, inter vos facere. 11 Quum autem venisset Petrus Antiochiam, in os ei restiti, eo quód condemnandus esset. 129 Nam antequam venissent qui- dam a Jacobo, unà cum gentibus ede- bat; quum autem venissent, subduxit sese, ac separavit ab eis, metuens eos qui erant ex cireumcisione. 15 Ac simulabant unà cum eo re- liqui etiam Judaei; adeó ut Barnabas quoque simul abriperetur eorum sim- ulatione. 14 Sed quum vidissem eos non recto pede incedere, ut veritati evan- gelii congruebat, dixi Petro coram omnibus, Si tu, quum sis Judaeus, Gentiliter vivis, ac non. Judaicé, cur gentes cogis judaizare ? 15 Nos naturá Judaei, et non ex gentibus peccatores ; 16 Scientes non justificari hominem ex operibus legis, sed per fidem Jesu Christi; etiam non in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, et non ex operibus legis: propterea quód non justificabitur ex operibus legis ulla caro. | 17 Quód si, dum quaerimus justifi- €ari per Christum, reperimur et ipsi peccatores, num Christus peccati mi- nister est? Absit. 18 Nam si quae destruxi, ea rursus &edifico, transgressorem meipsum con- stituo. . 19 Ego enim per legem legi mor- tuus sum, ut Deo viverem. 20 Unà cum Christo erucifixus 213 crucifixus 2 2 Hoc solàm velim discere ex vobis, Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex fide per auditum perceptá ? S Adeó amentes estis ? quum spi- ritu inceperitis, nune carne perfici- mini ? 4 "Tam multa passi estis frustrá ? si modó etiam frustrà. 5 Qui igitur subministrat vobis spi-. ritum, et efficit virtutes in. vobis, ex operibus legis, an ex fide per auditum perceptà subministrat ? 6 Sicut Abrahamus credidit Deo, et imputatum est ei ad justitiam : 7 lia nóstis, nempe eos quiex fide sunt, esse filios Abrahami. 8 Quum providisset autem Serip- tura Deum ex fide justificaturum gentes, id anté evangelizavit Abra- hamo, Benedicentur, inguiens, in te omnes gentes. 9 Itaque quiex fide sunz, benedi- cuntur cum fideli illo Abrahamo. 10 Nam quotquot ex operibus le- gis sunt, sub exsecratione sunt. Serip- tum est enim, Exsecrabilis est

quisquis non manserit in omnibus quae seripta sunt in libro legis, ut faciat ea. - 11 Nullum autem per legem jus- tifleari apud Deum, manifestum est : quoniam justus ex fide vivet. 19 Lex autem non est ex fide; sed, Quisquis ea fecerit, vivet per ea. 18 4i Christus nos redemit ab ex- secratione legis, dum pro nobis factus PAULI EPISTOLA est exsecratio: scriptum est enim, Exsecrabilis est quisquis pendet in ligno : 14 Utingentibus benedictio Ábra- hami exstet in Christo Jesu, et ut pro- missum illum Spiritum acciperemus per fidem. 15 Fratres, humano more loquor, Pactionem ratam factam, humanam licet, nullus abrogat, aut aliquid ei superaddit. 16 Abrahamo veró dictae sunt pto- missiones, et semini ejus. Non dicit, Et seminibus, ut de multis; sed ut de uno, Et semini tuo ; qui est Christus. 17 Xiocautem dico, Pactionem pri- orem ratam factam a Deo, respicien- tem in Christum, lex quae post annos quadringentos et triginta coepit, non facit irritam, ut vanam reddat pro- missionem. 27 Nam quicunque in Christum bapfizati fuistis, Christo fuistis in- diti. 28 Non est Judaeus neque Grae- cus, non est servus neque liber, non est masculus ae foemina: omnes enim vos unus estis in Christo Jesu. 29 Quód si vos estis Christi, nempe Abrahami semen estis, et secundüm promissionem haeredes. CAP. IV. H?€ autem dico, Quamdiu hac- res infans est, nihil differt a servo, quamvis sit dominus ommi- um: 2 Sed sub tutoribus et curatoribus est, usque ad tempus quod pater prae- finierit. 18 Nam si ex lege est. haereditas, non jam es ex promissione: Abra- hamo veró per promissionem gratifi- catus est Deus haereditatem. 19 Quidigiturlex? Transgressio- num gratiá addita est, usquequó ve- nisset semen illud cui facta est pro- missio ; ez, inquam, ordinata per an- gelos, per manum internuncii. 20 Internuncius autem unius non est; Deus veró unus est. 21 Num igitur lex addita est ad- versüs promissiones Dei? Absit: nam si data fuisset lex quae posset vivifi- care, verà ex lepe esset justitia. 22 Sed conclusit illa Scriptura omnia sub peccatum, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credenti- bus. 28 Antequam autem venisset fides, sub leg's praesidio tenebamur, con- clusi m eam fldem quae erat rete- genda. ! 24 Itaque lex paedagogus noster fuit in Christum respiciens, ut ex fide justificaremur. 25 At postquam venit fides, non empliüs sub paedagogo sumus. 26 Omnes enim filii Dei estis, per fidem in Christo Jesu, 214 5 Ita et nos, quum essemus infan- tes, sub elementis mundi eramus in servitutem redacti : 4 At postquam venit plenum tem- pus, emisit Deus Filium suum factum ex muliere, factum legi subjectum ; 5 Ut nos qui legi erant subjecti redimeret, ut adoptionem accipere- mus. 6 Quoniam autem estis filii, emisit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem, Abba, 2d est, Pa- ter. 7 ltaque non ampliüs es servus, sed fllius: quód si filius, etiam haeres Dei per Christum. 8 Imó tum quidém ignorantes Deum, serviebatis iis qui naturá non sunt dii. 9 Atnune, quum cognoscatis De- um, imó potiüs cogniti sitis a. Deo, quomodo convertitis vos retrorsum ad infirma et egena elementa, qui- bus ad superiora regressi servire vul- tis? 10 Dies observatis, et menses, et tempora, et annos. 11 Metuo de vobis, ne frustrà fa- tigatus sim apud vos. 12 Estote quasi ego; nam et ega sum quasi vos ; fratres, rogo vos: ni« hil mihi fecistis injuriae. 18 Nóstis autem me per infirmi tatem carnis vobis priüs evangeli- zásse : 14 Eit explorationem mei quae fie- bat in carne meá, non pro nihilo ha- buistis; neque respuistis: sed me ut angelum Dei, ut Christum Jesum, ex- cepistis. AD GALATAS, V. 29 Sed quemadmodum tune is qui secundüm carnem genitus fuerat, per- Sequebatur eum qui natus erat secun- dàm Spiritum ; ita et nunc fiz, $0 Sedquid dicit Scriptura? Ejice ancillam et filium ejus: nequaquam ením haeres erit filius ancillae cum filio 15 Quae igitur erat beatitatis ves- irae praedicatio ? testimonium enim reddo vobis, vos, si fieri potuisset, oculos vestros effossos daturos mihi liberae. 51 Nempe, fratres, non sumus ane cillae fil, sed liberae. fuisse. 16 Itaque mum inimicus factus sum vobis, dum vobis vera loquor? l7 Ambiunt vos non bené; imó excludere nos volunt, ut se ambiatis, 18 Praeclarum est autem vehe- menter amare in re bonà semper, et non solim dum praesens sum apud vos. 19 Filioli mei, quos iterum partu- rio, usquequo formetur Christus in vobis, 20 Velim autem nunc adesse apud vos, et mutare vocem meam, quo- niam haesito in vobis, 21 Dicite mihi qui sub lege vultis esse, legem non auditis? 22 Scriptum est enim, Abrahamum duos filios habuisse; unum ex an- cillà, et unum ex liberá. . 23 Sed is qui ex ancillà natus est, Secundüm carnem matus est: qui veró ex liberá, per promissionem. 24 Per quae aliud figuratur: nam hae sunt duo illà foedera; una qui- dém, quae est Ágar, ex monte Siná, generans prolem ad servitutem : 25 Istud enim Agar est Sina mons jn Arabià; eádem aptem serie re- spondet ei Hierosolyriae quae nunc

est, servitque cum filiis suis. 26 Illa veró quae sursum est Hie- rusalem, libera est, quae est mater omnium nostrüm. 27 Scriptum est enim, Laetare, ste- riis, quae non paris; erumpe, et clama, quae non parturis: quoniam plures sunt liberi desertae, quàm ejus quae habet virum. 98 Nos igitur, fratres, secundüm Isaacum promissionis filii sumus. 215 CAP. V. N libertate igitur, quá Christus nos liberavit, perstate, et ne regre- dientes implicamini servitutis jugo. 2 Ecce, ego Paulus dico vobis, Si circumeidamini, Christum nihil vobis profuturum. 8 Testor enim rursum omni homini qui circumeiditur, eum esse debitorem totius legis servandae. 4 Inanes facti estis separati a Christo, quicunque per legem justifi- camini; e£ a gratià excidistis.. 5 Nos enim Spiritu ex fide, spem justitiae exspectamus. 6 Nam in Christo Jesu neque cir- cumcisio quicquam valet, neque prae- putium ; sed fides per charitatem a- gens : 7 Currebatis pulehré ; quis vos in- hibuit ut non obsequeremini veri- tati ? 8 Haec persuasio non est profecta ex eo qui vocat vos. 9 Paulüm fermenti totàm massam fermentat. 10 Ego confido de vobis in Do- mino, vos nihil aliud esse sensuros : sed qui turbat vos, auferet condem- nationem, quisquis fuerit. 11 Ego autem, fratres, si círcum- cisionem etiam praedico, quld adhue persequutionem patior? nempe abo- litum est offendiculum crucis. 12 Utinam etiam abscindantur qui vos inquietant. 15 Vos enim ad libertatem vocati estis, fratres: tantüm ne libertatem arripite ut datam carni occasionem ; sed ex charitate servite alii aliis, 14 Nam tota lex uno verbo com« PAUL1 EPISTOLA pletur, isto videlicet, Diliges proxi- mum tuum ut teipsum. 18 Quód si alii alios mordetis et devoratis, videte ne vicissim alii ab aliis consumamini. 16 Hoc autem dico, Spiritu ince- lite, et quod concupiscit caro ne per- ficite 17 Nam caro concupiscit adversüs spiritum, spiritus autem adversüs car- nem; haec autem inter se opposita sunt, ut non quaecunque volueritis, eadem faciatis. 18 Quód si spiritu ducimini, non estis sub lege. 19 Porró manifesta sunt opera car- nis; quae sunt, adulterium, scortatio, impuritas, protervia, 20 Idololatria, veneficium, inimi- citiae, lites, aemulationes, excandes- centiae, rixae, dissidia, haereses, 2] Invidiae, caedes, ebrietates, co- messationes, et his similia : quae prae- dico vobis, sicut et praedixi, cos vide- licet qui talia agunt, regni Dei non fore haeredes. 29 At fructus Spiritüs est charitas, gaudium, pax, lenitas, benignitas, bo- nitas, fides, mansuetudo, temperan- tia; 23 Adversüs ejusmodi non est lex. 24 Qui enim sunt Christi, carnem crucifixerunt cum affectibus et con- cupiscentiis. 25 Si vivimus spiritu, spiritu etiam incedamus. 26 Ne simus inanis gloriae cupidi, alii alios provocantes, alii aliis invi- dentes. CAP. VI. RATRES, etiamsi praeoccupa- tus fuerit homo in aliquo lapsu, vos spirituales instaurate hujusmodi hominem cum spiritu mansuetudinis ; considerans wnusquzsque temetipsum, ne et tu tenteris. 2.Alii aliorum onera portate: et ita complete legem Christi. 9 Nam siquis sibi videtur aliquid, quum nihil sit, hunc suus ipsius ani- mus seducit, 216 4 Opus autem suum probatum reddat unusquisque; et iunc in se« metipso solo gloriaüonem habebit, et non In alio : 5 Nam unusquisque suum onus portabat. 6 Communicet autem qui institui- tur in sermone, cum eo qui se insti- tuit, omnia bona. 7 Ne errate; Deus non irridetur : quiequid enim seminaverit homo, hoc et metet. 8 Nam qui seminat carni suae, ex carne metet interitum ; qui veró se- minat spiritui, ex spiritu metet vitam aeternam, 9 Porró ne benefaciendo segnes- camus: tempore enim suo metemus, 8i non frangamur animo. lO Nempe igitur, dum tempus habemus, simus benefici erga omnes, maximé veró erga domesticos fidei. 11 Videtis quàm longis litteris vo- bis scripserim meá manu. 12 Quicunque volunt speciosi ap- parere in carne, ii cogunt vos cireum- eidi, tantüm ne ob crucem Christi persequutionem patiantur. 18 Nam me ipsi quidém qui cir- cumciduntur, legem servant; sed vo- lunt vos circumcidi, ut de vestrà car- ne glorientur. 14 A me veró absit gloriari nisi in eruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mundus mihi crucifixus est, et ego mundo. 15 Nam in Christo Jesu neque circumcisio quiequam valet, neque praeputium, sed nova creatio. 16 Et quicunque secundüm hane regulam incedent, pax erit super eos et misericordia, et super Israelem Dei. 17 De caetero, ne quis mihi mo- lestias exhibeto; ego enim stigmata Domini Jesu in eorpore meo porto. 18 Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum spiritu vestro, fratres, Amen. Ad Galatas missa fuit Romá, AD EPHESIOS, I. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD EPHESIOS. Y. PU C tolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, sanctis qui sunt Ephesi, et fidelibus in Chris- to Jesu; 2 Gratia sit vobis, et pax, a Deo patre nostro, et Domino Jesu Christo. $ Benedictus Deus et Pater Do- mini nostri Jesu Christi, qui benedi- xit nobis omni benedictione spirituali in coelis in

Christo : 4 Sicut elegit nos in ipso ante jactum mundi fundamentum, ut si- mus sancti et inculpati coram eo cum charitate : 5 Qui praedestinavit nos quos ad- optaret in filios per Jesum Christum in sese, pro benevolo affectu volunta- tis suae, 6 Ad laudem gloriosae sune gra- tiae, quà nos gratis sibi acceptos effecit in illo dilecto : 7 In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, remissionem, mquam, lapsuum ex divite ipsius gra- ti ; 8 Quá redundavit in nos omni sa- pientià et intelligentiá. 9 Patefacto nobis mysterio volun- latis suae, secundüm gratuitamn suam benevolentiam quam proposuerat in sese : 10 Nempe ut in pleni temporis dispensatione recolligeret omnia illa in Christo, tum quae in coelis sunt, tum quae in terrá : 11 Ini ipso, inquam, in quo etiam in sortem adsciti sumus, quum esse- mus praedestinati: secundüm proposi- tux1 ejus qui omnia effecit ex consilio volantatis suae : 129 Ut nos simus laudi gloriae ip- sius, qui priores speravimus in Christo. 15 In quo sperástis et. vos, audito sermone illo veritatis, d. es, evange- 217 Jio selutis vestrae; per quod etiam posteaquam credidistis, obsignati eg» tis Spiritu illo promissionis saneto ; 14 Qui est arrhabo haereditatis nostrae, dum in libertatem vindice- mur, ad laudem gloriae i ipsius. 15 Propterea etiam ego, auditá eà quae in vobis est fide in Domino Je- $u, et charitate in omnes sanctos, 16 Non desino gratias agere pro vobis, mentionem vestri faciens in precibus meis ; 17 Ut Deus Domini nostri Jesu Christi, Pater ille gloriae, det vobis Spiritum sapientiae et revelationis, per agnitionem ipsius : 18 Illuminatis oculis mentis ves- trae; ut sciatis quae sit spes illa vo- cationis ipsius, et quae opes gloriae haereditatis ipsius in sanctis ; 19 Et quae sit excellens illa mag- nitudo potentiae ipsius in nobis qui credimus, pro efficacitate virium ro- boris ipsius ; 20 Quod exeruit in Christo, quum suscitavit eum ex mortuis, et colloca- vit ad dextram suam in coelis, 21 Longé supra omne imperium ac potestatem, et potentiam, et domina- tionem, et omne nomen quod nomi» natur,non solümin hoc seculo, verüim etiam in futuro: 29 Et omnia subjecit ejus pedibus, eumque constituit caput super omnia ipsi ecclesiae : 95 Quae est corpus ipsius, et com» plementum ejus qui omnia implet in omnibus. CAP. II. 'T vosund vivificavit, quum essetis ', mortui in lapsibus et peccatis; 2 In quibus olim incessistis ut est vita mundi hujus, secundüm princi- pem cui potestas p: aeris, et spiritüs À* PAULI EPISTOLA nunc agentis in hominibus contuma- cibus : 5 Inter quos et nos omnes conver- sati sumus olim in cupiditatibus car- his nostrae, facientes quae carni ac togitationibus libebant ; eramusque naturá filii irae, ut etiam reliqui. 4 Sed Deus, ut qui dives sit mise- ficordià, propter multam charitatem &uam quá dilexit nos, 5 Xtiam nos, quum in effensis mortui essemus, unà vivificavit cum Christo, cujus gratià estis servati ; 6 Unàque suscitavit, unàque col- locavit in coelis in Christo Jesu ; ^" Ut ostenderet in seculis succe- dentibus summas opes suae gratiae, pro suá erganos benignitate in Christo Jesu. 8 Gratià enim estis servati per fi- dem, (et hoc non est ex vobis ; sed Dei donum est ;) 17 Kt veniens evangelizavit pacem vobis, tum qui procul, tum qui prope eratis. 18 Quoniam utrique per ipsum ha- bemus aditum per unum Spiritum ad Patrem. 19 Nempe igitur non ampliüs estia hospites et inquilini, sed concives sanctorum, ac domestici Dei : 20 Superstructi super fundamene tum apostolorum ac prophetarum, quum imus angularis lapis sit ipse Jesus Christus ; 21 In quo totum aedificium con- gruenter coagmentatum, crescit ut sit templum sanctum Domino ; 29 In quo et vos unà aedifica- mini, ut sitis domicilium Dei per Spi- ritum. CAP. III. UJUS rei gratià ego Paulus 9 Non ex operibus, ut nequis glo- rietur. 10 Nam ipsius sumus opus, conditi in Christo Jesu ad opera bona, quae praeparavit Deus ut in eis incedere- mus. 11 Propterea mementote vos quon- dam gentes in carne, qui dicebamini praeputium ab eà quae vocatur Cir- cumcisio in carne et quae manibus fit: 19 Vos, znquam, ilo tempore fuisse absque Christo, alienos a republicà Israelis, et extraneos, quod ad foedera promissionis attinet, spem non ha- bentes, et absque Deo in mundo : 18 Atnuncin Christo Jesu, vos qui olim eratis procul, propinqui facti es- tis, per sanguinem Christi. 14 Ipse enim est pax nostra, qui vtraque fecit unum, et intergerini pa- rietis septum solvit : 15 Inimicitiis, id est, lege mandato- rum quae in ritibus posita est, per car- nem suam abolitis; ut ex duobus illis conderet in semetipso unum no- vum hominem, faciens pacem ; 16 Et utrosque in uno corpore re- conciliaret Deo per crucem, peremp- tis inimicitiis per eam ; 218 sum captivus ille Christi Jesu pro vobis gentibus : 2 Siquidem audistis dispensatio- nem gratiae Dei quae data est mihi erga vos ; 5 Deum videlicet per revelationem notum mihi fecisse mysterium illud ; sicut anté scripsi paucis; 4 Ex quo perlecto potestis

intel- ligpere quae sit mea intelligentia in mysterio Christi ; 5 Quod aliis aetatibus non pate- factum fuit filis hominum, ut nunc retectum est sanctis ejus apostolis et prophetis per Spiritum ; 6 Gentes videlicet esse cohaerédes et concorpores, consortesque pro» missionis ejus in Christo per evange- lium; 7 Cujus factus sum minister ex do- no gratiae Dei, quod datum est mihi secundüm efficacitatem potentiae ip. sius : 8 Mihi, inguam, longà minimo om- nium sanctorum, data est haec gratia, evangelizandi inter gentes impervese tigabiles illas opes Christi ; 9 Et in lucem proferendi omnibus, quae si£ communio rmysterii quod erat absconditum a seculis in Deo, qui AD EPHESIOS, IV. pmnia haec condidit per Jesum Chris- tum ; 1O Ut nota nunc fiat per eccle- siam imperiis ac potestatibus quae in 4 Unum est corpus et unus Spiri tus, sicut coelis sunt, multiformis illa sapientia et vocati estis in unam spem vocationis vestrae : 5 Unus Dominus, una fides, unum baptisma : Dei: 11 Secundüm propositum geter- . 6 Unus Deus et Pater omnium, qui est super omnes, et per omnes, e£ in num, quod constituit in Christo Jesu Domino nostro : 12 In quo habemus libertatem omnibus vobis. 7 Sed unicuique nostrüm data est gratia pro mensurà doni Christi. et aditum cum fiduci, per fidem ip- sius. 15 Quapropter peto ne segnes- catis ob afflictiones meas pro vobis, quae est gloria vestra. 14 Hujus rei. gratià flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, 15 Ex quo tota familia in coelis et in terrá nominatur, 16 Ut det vobis, pro divite suà glorià, ut fortiter corroboremini per Spiritum suum in interiore homi- ne; 17 Et inhabitet Christus per fidem in cordibus vestris ; 18 Utin charitate radicati et fun- dati, valeatis assequi cüm omnibus sanctis, quae sit illa latitudo, et longi- tudo, et profunditas, et sublimitas ; 19 Et cognoscere charitatem illam Christi omni cognitione superiorem, ut impleamini ad omnem usque ple- nitudinem illam Dei. 20 Ei veró qui infinità cum redun- dantià potest omnia facere supra ea quae petimus, aut mente concipimus, 8 Quapropter dieit, Quum ascen- disset in. sublime, capfivam duxit captivitatem, et dedit dona homini- bus. 9 Caeterüm illud ascendit, quid est nisi quód etiam descenderat priàs in infimas partes terrae? 10 Qui descenderat, ipse est qui etiam ascendit longé supra omnes coelos, ut impleret omnia, 11 Is igitur dedit alios quidém apostolos, alios veró prophetas, alios autem evangelistas, alios autem pas- tores et doctores : 12 Ad coagmentationem sancto- rum, ad opus ministerii, ad aedifica- tionem corporis Christi : 18 Donec evadamus omnes ín uní- tate fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum adultum, ad mensuram staturae pleni Christi : pro vi illà agente in nobis, 21 Xi sit, inquam, gloria in ecclesi per Christum Jesum, in omnes aetates seculi seculorum. Amen. CAP. IV. RECOR itaque vos ego captivus P in Domino, ut incedatis ita ut dignum est vocatione quà vocati es- tis, 2 Cum omni modestià ac mansue- tudine, cum animi lenitate, tolerantes alii alios per charitatem ; 5 Studentes servare unitatem Spi- ritüs per vinculum pacis. 14 Ut ne simus ampliàs pueri, qui fluctuemus et cireumferamur quovis vento doctrinae, in hominum aleà, veteratoriam ad insidiosé fallendum versutiam ; 15 Sed sinceró nos gerentesin cha- ritate, prorsus adolescamus in oum qui est caput, nempe Christus : 16 Ex quo totum corpus congru- enter coagmentatum, et compactum per omnes suppeditatas commissuras, ex vi intus agente pro mensurà unius» cujusque membri, incrementum ca- pit corpori conveniens ad sui ipsius exstructionem per charitatem. 17 Hocitaque dico, et obtestor per Dominum, ne ampliis incedatis, sicut reliquae gentes incedunt, in vanitate mentis suae ; 18 Obtenebratam cogitationem ha- bentes, et alienati a vità Dei proptet PAULI EPISTOLA ignorantiam quae est in ipsis, per ob- durationem cordis ipsorum : 19 Qui posteaquam devolverunt, sese dediderunt proterviae ad certa- tim patrandam impuritatem omnem. 20 Vos autem mon ita didicistis Christum ; 21 8i modó de eo audivistis, et per eum edocti estis, sicut est veritas in Jesu; 22 Deponere, quod ad pristinam conversationem attinet, veterem il- lum hominem, qui seductricibus cu- piditatibus corrumpitur ; 25 Renovari veró spiritu mentis vestrae ; 24 Et induere novum illum homi- nem, qui secundàm Deum conditus est ad justitiam et sanctimoniam ve- ram. 25 Quapropter deposito mendacio, loquimini veritatem quisque prox- imo suo; nam sumus alii aliorum membra. 26 lrascimini, et ne peccate; sol ne occidat super exacerbatione ves- trà: 27 Neque date locum diabolo. 98 Qui furabatur, non ampliüs fu- retur; sed potiüs laboret, operando manibus quod bonum sit, ut possit impertiri cui opus fuerit. 29 Nullus sermo putris ex ore ves- tro egreditor: sed siquis est commo- dus ad aedificationis usum, ut gratiam uuditoribus adferat. 20 Et ne tristitià afficite Spiritum illum sanctum

Dei, per quem obsig- nati estis in diem redemptionis. 81 Omnis amaritudo, et excandes- centia, et ira, et clamor, et maledi- centia, tollatur ex vobis, cum omni malitià : 52 Sed estote alii in alios benigni, misericordes, condonantes vobis mu- tuó offensas, sicut et Deus in Christo condonavit vcbis. CAP. V. TID igitur imitatores Dei, ut filii dilecti 2 Et incedite in charitate, sicut et Christus dilexit nos, et tradidit se« metipsum pro: nobis oblationem ac victimam Deo, in odorem bonae fra- grantiae. 3 Scortatio veró, et omnis impuri- tas, aut avaritia, ne nominator quidém inter vos, sicut decet sanctos : 4 Et obscoenitas, et stultiloquium, et scurrilitas, quae non conveniunt ; sed potiüs gratiarum actio. 5 Nam hoe nóstis, nullum seor- tatorem, aut impurum, aut avarum, qui est idololatra, habere haeredita- tem in regno Christi et Dei. 6 Nemo vos seducat inanibus ser- monibus: propter haec venit ira Dei in homines contumaces. 7 Ne igitur estote consortes eo- rum: 8 Eratis enim olim tenebrae, nune autem lux in Domino: ut filii lucis incedite ; 9 (Nam fructus Spiritüs situs est in omni bonitate, et justitià, et veri- tate;) 10 Probantes quid sit acceptum Domino. 11 Et ne commercium habete cum operibus illis infrugiferis tenebrarum, sed potiüs etiam arguite. 12 Nam quae occulté fiunt ab is- tis, turpe est vel dicere. 18 Sed omnia illa, dum a luce ar- guuntur, manifesta fiunt: lux enim illud est quod omnia facit manifesta. 14 Quapropter dicit, Excitare qu: dormis, et surge a mortuis et illuces- cet tibi Christus. 15 Videte igitur quomodo accuraté incedatis, non ut insipientes, sed ut sapientes ; 16 Redimentes opportunitatem, quoniam dies mali sunt. 17 Propterea ne estote impruden- tes, sed intelligentes quae sit voluntas Domini. 18 Et ne inebriamini vino, in quo luxus est; sed implemini Spiritu ; 19 Loquentes inter vos mutuó psalmis, et hymnis, et cantionibus spiritualibus, canentes ac psallentes in corde vestro, Domino ; 220 AD EPHESIOS, VI. 20 Gratias agentes semper de om- nibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri ; 21 Subjicientes vos alii aliis, cum timore Dei. 22 Uxores, propriis viris subjicite vos, ut Domino : 9 Ut bené tili sit, et sis longaevus super terrà. 4 Et vos, patres, ne. provocate ad iram liberos vestros, sed enutrite eos in doetriná et monitis Domini. 5 Servi, auscultate iis qui vestri 28 Quoniam vir est caput uxoris, domini sunt secundàüm carnem, cum timore ae tremore, cum simplicitate ut et Christus est caput eeclesiae: et is est qui salutem dat corpori. 24 Itaque, sicut ecclesia sese sub- jicit Christo, ita et uxores suis viris sese subjiciunto in omnibus. 25 Viri, diligite uxores vestras, si- cordis vestri, ut Christo: 6 Non ad ocilum servientes, ut qui hominibus placere student; sed ut servi Christi, iacientes ex animo quae vult Deus: 'eut et. Christus dilexit ecclesiam, et semetipsum exposuit pro eà ; 26 Ut eam sanctificaret, postquam ean purgásset lavacro aquae per ver- bum ; 27 Ut sisteret eam sibi gloriosam, id est, ecclesiam non habentem ma- 7 Cum benevolentià servientes, ut Domino, et non hominibus ; 8 Scientes, singulos quicquid fece- rint boni, hoc reportaturos a Domino, sive servus fuerit, sive liber. 9 Kt vos, domini, eadem facite erga illos, remissis minis; scientes vestrüm culam aut rugam, aut quicquam ejus- modi, sed ut esset sancta et inculpata. 28 Ita debent viri diligere suas uxores ut sua ipsorum corpora. Qui diligit suam uxorem, seipsum diligit. 29 Nullus enim unquam suam ip- sius carnem odio habuit: imó enutrit ac fovet eam, sieut et Dominus ec- clesiam : $0 Quoniam membra sumus cor- poris ejus, ex carne ejus, et ex ossibus ejus. $1 Propterea derelinquet homo patrem suum, ac matrem, et aggluti- nabitur uxori suae ; et qui duo erant, fient una caro. 529 Mysterium hoe magnum est : loquor autem de Christo et de eccle- sià. 55 Itaque et vos singuli, suam quisque uxorem ita diligito ut seip- sum ; uxor autem: videto ut reverea- tur virum, CAP. VI. IBERI, auscultate in. Domino parentibus vestris ; id enim est 2 Honora patrem tuum et matrem, (quod est praeceptum primum cum promissione,) etiam ipsorum Dominum esse in coe- lis, nec personae respectum esse apud eum. 10 Quod reliquum est, fratres mei, corroboramini in Domino, et robore virium ipsius. 11 Induite universam illam arma- turam Dei, ut possitis stare adversüs insidias diaboli. 12 Quoniam non est nobis lucta adversüs sanguinem et carnem, sed adversüs. imperia, adversüs potestates, adversüs mundi principes, zd est, te- nebrarum seculi hujus, adversüs spi- rituales malitias quae sunt in sublimi, 18 Propterea assumite universam illam armaturam Dei, ut possitis re- sistere tempore adverso, et omnibus confectis stare. 14 State igitur, lumbis circum- cinctis veritate, et induti thorace jus- titiae; 15 Calceatis pedibus praeparatione evangelii pacis : 16 Insuper assumpto scuto fidei, quo possitis omnia jacula Mali illius ignita extinguere. 17 Galeam etiam salutis recipite, et gladium Spiritüs, hoc est

verbum ei: 18 Omni prece et supplicatione, precantes omni tempore per Spiri 221 PAULI EPISTOLA tum, et illi ipsi rel exeubantes, cum omni perseverantiá, et supplicatione pro omnibus sanctis ; 19 Et pro me, ut mihi detur sermo ad apertionem oris mei cum liber- tate, ut notum faciam mysterium e- vangelii ; 20 Cujus causá legatione fungor catenatus, ut, Znquam, de eo liberé lo- quar, ut oportet me loqui. 21 Ut autem sciatis et vos res meas, e£ quid agam, omnia vobis nota faciet "T'ychicus, charus frater, et fidus minister in Domino; 22 Quem misi ad vos ob idipsum, ut cognoscatis res nostras, et consoe letur corda vestra. 25 Pax sit vobis fratribus, et cha- ritas cum fide à Deo Patre, et Domi- no Jesu Christo. 24 Gratia s/t cum omnibus dili- gentibus Dominum nostrum Jesum Christum ad immortalitatem. — A» men. Scripta fuit Romá ad Ephesios per Tychicum. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD PHILIPPENSES. CAP. I. AULUS et "Timotheus servi Je- su Christi, omnibus sanctis in Christo Jesu qui sunt Philippis, unà cum episcopis ac diaconis; 2 Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. $ Gratias ago Deo meo cum om- ni memorijá vestri, 4 Semper in omni precatione me& pro omnibus vobis, cum gaudio preces faciens, 9 Xt hoc precor, ut charitas vestra adhuc magis ac magis redundet in cognitione et omni sensu; 10 Ut dignoscatis quae discre- pant; ut sitis sinceri, et inoffensa cursu pergatis ad diem usque Chris- ü; 11 Pleni fructibus justitiae, qui sunt per Jesum Christum ad gloriam et laudem Dei. . 129 Velim autem vos scire, fratres, quae mihi acciderunt, magis ad pro- 5 Super vestri in evangelio com- munione, à primo die usque ad hoc tempus ; G Persuasum habens hoc ipsum, fore ut qui coepit in vobis opus bo- num, perficiat usque ad diem Jesu Christi : 7 Sicut justum est ut ego id sen- tiam de omnibus vobis, propterea quód animo teneam vos, etin vinculis meis et in defensione et confirmatione evangelii, vos, ?nquam, ommes unà mecum fuisse gratiae participes. 8 "Testis enim mihi est Deus, quàm propensi voluntate vos omnes dili- gam in visceribus Jesu Christi. 222 fectum evangelii evenisse : 18 .ddeà ut vincula mea in. Chris- to celebria sint in toto praetorio, ac reliquis omnibus : 14 Et plerique ex fratribus in Domino, freti vinculis meis, magis audeant impavidé sermonem loqui, 15 Ac nonnulli quidóm per invi« diam et contentionem, nonnulli verd etiam propensà voluntate Christum praedicant. 16 Alii quidem, etquam, per cone tentionem Christum non puré annune ciant, quód existiment sese afflietio- nem addere vinculis meis: 17 Alii veró ex charitate, scientes AD PHILIPPENSES, II. me ad defensionem evangelii consti- tutum esse, 18 Quid igitur? attamen quovis modo, sive in speciem, sive sinceró, Christus annunciatur; et dehoc gau- deo, atque etiam gaudebo. 19 Novi enim fore ut hoc mihi cedat in salutem per vestras preces, et suppeditationem — Spiritüs Jesu Christi 20 Secundüm intentam exspecta- tionem et spem meam, quód nullá in re pudefiam, sed cum omni libertate, ut semper, za nunc quoque magnifi- cabitur Christus in corpore meo, seu per vitam seu per mortem : 21 Mihi enim est Christus et £n vi- tà, et in morte lucrum. 29 An veró vivere in carne mihi operae pretium sif; et quid éligam, ignoro. 25 Coarctor enim utrinque; desi- derio tendens ad dimissionem, et ut cum Christo sim: nam id vald multo melius: 24 Sed permanere in carne, magis necessarium esf propter vos. 25 Et hoc confisus, novi me man- surum esse et permansurum cum vo- bis omnibus, ad vestrum profectum, et gaudium fidei : 26 Ut abundet gloriatio vestra in Christo Jesu de me, meá rursus apud vos praesentià. 277 'Tantüm ut convenit evangelio Christi vos gerite; ut sive postquam. venero et videro vos, sive absens, audiam de rebus vestris, vos audiam perstare in uno spiritu, uno pariter animo decertantes per fidem evan- gelii : 28 Nec ullà in re territos ab iis qui se opponunt: quod illis quidém est exitii indicium, vobis autem salutis, ilque a Deo. 29 Quia gratis datum est vobis in Christi negotio, non solüm in eum redere, sed etiam pro eo pati: 30 Idemcertamen sustinendo quale vidistis in me, et nunc auditis de me. 223 CAP. II. S! qua igitur consolatio esf in Christo, si quod solatium chan- tatis, si qua communio Spiritüs, si quae viscera ac miserationes, 2 Explete meum gaudium, ut eo- dem sitis affectu, eandem chantatem habentes, unanimes, et sententiis uni: 5 Nihil gerentes per contentionem aut per inanem gloriam, sed ex mo- destià alius alium se praestantiorem existimans. 4 Ne sua quisque spectate, sed unusquisque etiam quae sunt alio- rum. 5 Itaque is sit affectus in vobis, qui fuit et in Christo Jesu : 6 Qui, quum esset in formá Dei, non duxit rapinam parem esse cum eo: 7? Sed ipse sese inanivit, formá servi accept, similis hominibus fac- tus; 8 Et habitu compertus ut homo, ipse se submisit, factus obediens us- que ad

mortem, mortem autem cru- cis. 9 Quapropter etiam Deus ipsum in summam extulit sublimitatem, ac donavit ei nomen quod est supra om- ne nomen : 10 Ut ad nomen Jesu omne genu se flectat, coelestium, ac tegestrium, et subterraneorum ; 11 Omnisque lingua profiteatur Je- sum Christum esse Dominum, ad glo- riam Dei Patris, 12 Ác proinde, dilecti mei, sieut semper obedistis, non ut in praesentiá meá solüm, sed nunc multó magis in absentià meá, cum timore ac tre- more vestram ipsorum salutem confi- cite : 15 Deus enim is est qui efficit in vobis, et ut velitis et ut effieiatis, pro gratuit sud benevolentiá. 14 Omnia facite absque murmurae tionibus ac disceptationibus ; 15 Ut sitis irreprehensi et sinceri, De inguam filii inculpati in medio PAULI EPISTOLA nalionis pravae ac perversae; inter quos hemnes splendetis ut faces in mundo ; 16 Sermonem vitae praetendentces ; ut gloriari possim in die Christi me non frustra cucurrisse, nec frustrà Ja- cessit ad mortem usque, non habità vitae ratione, ut suppleret defectum vestri erga me officii, CAP. II. UOD superest, fratzes mel, gau- borásse. 17 Quinetiam, si pro libamento offerar super hostià sacrificioque fidei vestrae, gaudeo et gratulor omnibus vobis. 18 Itidem autem et vos gaudete, et gratulamini mihi, 19 Spero autem in Domino Jesu me Timotheum brevi missurum vobis, ut et ego bono sim animo, cognito statu vestro. 20 Neminem enim habeo pari ani- mo praeditum, qui sinceré res vestras curaturus sit. 21 Nam omnes quae sua ipso- rum sunt quaerunt, non quae Christi Jesu. 22 Experimentum autem ejus nós- tis, quód videlicet, tanquam cum pa- tre filius, mecum servierit Deo in evangelio. 25 Hunc igitur spero me missu- rum, simulatque videro rerum mearum statum. 24 Confido autem in Domino, me quoque citó venturum ad vos. 25 Sed necessarium duxi, Epa- phroditum fratrem et adjutorem ac commilitonem meum, vestrum autem legatum, quique mihi subministravit quibus mihi opus erat, ad vos mit- tere. 26 Quoniam expetebat omnes vos; et gravissimé angebatur, propterea quód audissetis eum aeprotásse. 27 Xt cert aegrotavit, proximé "mortem: sed Deus misertus est ejus: nec ejus solüm, sed et mei, ne dolo- rem haberem super dolorem. 28 Etstudiosiàs itaque ipsum misi, ut, eo rursus viso, gaudeatis, et ego eo miniis doleam. 29 - Excipite igitur eum in Domino cum omni gaudio; ettales in pretio labete. 90 Nam propter opus Christi ac- 224 dete in Domino. Eadem scri- bere vobis, me quidém haud piget, vobis autem tutum est. 2 Cavete canes, cavete malos ope- rarios, cavete concisionem. 5 Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus Deo, et gloriamur in Christo Jesu, nec confidimus in care ne: 4 Quanquam ego habeo, etiam in carne, de quo confidam. Si quisquam alius videtur habere in carne, de quo confidat, ego maximé habeo : 5 Circumcisus octavo die, ex gen- te Israelis, tribu Benjaminis, Hebrae- us ex lebraeis, religione Pharisae- us ; 6 Quod ad zelum attnet, perse- quens ecclesiam ; quod ad justitiam quae est in lege, irreprehensus. 7 Sed quae mihi erant lucra, ea duxi propter Christum damnum esse. 9 Quinetiam certó duco omnia damnum esse propter eminentiam cognitionis Christi Jesu Domini mei : propter quem omnibus istis meipsum multavi, eague duco pro stercoribus, ut. Christum lucrifaciam : 9 Et comperiar in eo, non hábens meam justitiam, nempe, quae est ex lege, sed eam quae per fidem est Christi, id est, justitiam quae ess ex Deo per fidem : 10 Ut cognoscam eum, et vim re- surrectionis ejus, et communionem perpessionum ejus, dum conformis fio morti ejus ; 11 Experéens, ecquo modo per veniam ad resurrectionem mortuo rum. 12 Non quód jam metam appre- henderim, aut jam ad finem sim per- ductus; sed persequor erperiens an quoque apprehendam, cujus etam rei causá apprehensus fui à Chuisto Jesu. AD PHILIPPENSES, IV. 13 Fratres, ego meipsum non arbi- tror metam apprehendisse. 14 Unum autem ago; ea quidóm 6 De null re soliciti estote; sed omni in re precibus et supplicationo cum gratiarum actione petitiones ves» quae a tergo sunt obliviscens, ad ea veró quae a fronte sunt contendens, scopum versüs feror, ad praemium supernae vocationis Dei in Christo Jesu. 15 Quotquot itaque adulti sumus, hoc sentiamus: quód si quid aliter sentitis, hoc quoque vobis Deus re- trae innotescant apud Deum : 7 Et pax Dei, quae superat om- nem intellectum, praesidio erit cordi- bus vestris et mentibus vestris in Christo Jesu. 8 Quod reliquum est, fratres, quae» cunque sunt vera, quaecunque vene» randa, quaecunque justa, quaecunqua teget. pura, quaecunque amabilia, quaecune 16 Attamen 7n eo ad quod perveni- mus, e&dem incedamus regulà, et iti- dem sius affecti. 17 Estote simul mei imitatores, fra- tres; et eos considerate qui ita ince- durt, sicut habetis nos pro exem- que boni nominis, siqua virtus, et si« qua laus est, haec cogitate. 9 Quae et didicistis, et accepistis, et audistis, et

vidistis in me, haec, Zn- quam, facite: et Deus pacis erit vo- biscum. plari. 18 Multi enim incedunt, quos saepe dixi vobis, nune autem et flens dico, hostes esse crucis Christi ; 19 Quorum finis est exitium ; quo- rum Deus est venter, et gloria cum confusione ipsorum, qui terrestria cu- rant. 20 Nosautem ut municipes coelo- rum nos gerimus ; undeetiam Serva- torem exspectamus, Dominum Jesum Christum ; 21 Qui transfiguravit corpus nos- trum humile ut conforme fiat ejus corpori glorioso, pro efficacitate quà potest etiam subjicere sibi omnia. CAP. IV. TAQUE, fratres mei dilecti et ex- optati, gaudium et corona mea, ita state in Domino, dilecti. 2 Euodiam precor, et Syntychen precor, ut idem sentiant in Domi- no. $ Et rogo te quoque, socie ger- mane, opitularei ipsis, ut quae in evan. gelio unà mecum certárunt, unà cum Clemente quoque, et reliquis adjuto- ribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae. 4 Gaudete in Domino semper: *tursum inquam, gaudete. & Moderatio vestra innotescat om- nibus hominibus : Dominus prope est. 225 10 Gavisus sum autem in Domino magnopere, quód jam tandem revi- ruistis in vestráà pro me curá: quá de re tamen soliciti eratis, sed destitue- bamini opportunitate. 11 Non quód penuríá laborem, Aoc dico ; nam ego didici, in quibus sum, lis ipsis contentus esse. 12 Novi autem deprimi, novi etiam abundare: ubique etin omnibus initiatus sum, et ad saturitatem, et ad esuritionem, d. est, tum ad abundan- tiam, tum ad inopiam. 18 Omnia valeo per eum qui me corroborat, nempe Christum. 14 Attamen recté fecistis, quód unà communicástis meae afflictioni. 15 Nóstis autem et vos, Philippen- ses, quum initio evangelii proficisce- rer e Macedonià, nullam mihi eccle- siam communicásse in ratione dati et accepti, nisi vos solos. 16 Nametiam Thessalonicae quum essem, semel et iterum quod opus erat mihi misistis. 17 Non quód requiram donum; sed requiro fructum exuberantem, qui in rationem vestram inducatur. 18 Accepi autem omnia, et abun- do; expletus sum, énquam, acceptis ab Epaphrodito, quae a vobis missa sunt, odorem bonae fragrantiae, hosti- am Deo acceptam ac gratam. 19 Deus autem meus supplet U PAULI EPISTOLA quicquid opus fuerit vobis, secundum divitias suas, gloriosó, in Christo Je- su. 20 Deo autem et Patri nostro sit gloria in secula seculorum. — Ámen. 21 Salutate omnes sanctos in Christo Jesu. — Salutant vos qui me- cum sunt fratres. 22 Salutant vos omnes sancti, max imé veró qui sunt ex Caesaris domo. 25 Gratia Domini nostri Jesu Christ st cum omnibus vobis men. A- Scripta est Romáà per Epaphro- ditum. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD COLOSSENSES. CAP. I AULUS apostolus Jesu. Christi per Dei voluntatem, et 'Timo- theus frater, 2 lis qui sunt Colossis, sanctis ac fidelibus fratribus in. Christo Jesu ; Gratia sit. vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo. 8 Gratias agimus Deo et Patri Do- mini nostri Jesu Christi, semper pro vobis orantes : 4 Auditá fide vestrá in Christo Je- su, et charitate in omnes sanctos : 5 Propter spem sepositam vobis in coelis: quam prius audistis per ser- monem veritatis, zd est, evangelii ; 6 Quod pervenit ad vos, sicut et in totum mundum ; et fructum pro- fert, sicut apud vos quoque, ex quo die veré audivistis et cognovistis Dei gratiam : 7 Sicut et didicistis ex Epaphrá dilecto conservo nostro, qui est fidus pro vobis minister Christi ; 8 Qui et declaravit nobis vestram per Spiritum charitatem. 9 Propterea et nos, ex quo die zd audivimus, non desinimus pro . vobis orare, et petere ut. impleamini agni- tione voluntatis ejus, cum omni sa- pientiá et intelligenti spirituali ; 10 Utincedatis sicut Domino con- venit, cui per omnia placeatis, omnis operis boni fructum proferentes, et trescentes in agnitione Dei ; 11 Omni robore corroborati secun- düm gloriosum robur ipsius, ad om- nem tolerantiam, et animi lenitatem, cum gaudio ; 12 Gratias agentes Patri, qui ido- neos nos fecit ad participandam sor- tem sanctorum in luce: 18 Qui, inquam, eripuit nos ex potestate tenebrarum, ac transtulit in regnum Filii sui dilecti ; 14 In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, zd esf, remissio- nem peccatorum ; 15 Qui est imago Dei invisibilis, et primogenitus omnis rei creatae : 16 Nam per eum condita sunt om- nia quae in coelis sunt, et quae in ter- rà, visibilia et invisibilia; sive throni, sive dominia, sive imperia, sive potes- tates; omnia, inquam, per eum, et ejus respectu condita sunt : 17 Estque ipse ante omnia, et om- nia per eum consistunt : 18 Estque caput corporis, id est, ecclesiae, estque etiam principium, e£ primogenitus ex mortuis, utinter om- nes, primas teneat : 19 Quoniam in eo placuit Patrt, ut omnis plenitudo inhabitaret : 20 Et, pace per sanguinem crucis ejus factá, per eum reconciliare om- nia sibi ; per eum, Znguam, tum quae in terrá, tum quae in coelis. 21 Itaque vos quum essetis quon- dam abalienati, et hostes, mente ope- ribus malis intenta, nune sané

recone ciliavit, 226 AD COLOSSENSES, II. 22 In corpore illo carnis suae, per miortem ; ut sistat vos
sanctos, et in- culpatos, et irreprehensos coram se : 28 Siquidem permanetis in fide fundati e£ firmi, nec
dimovemini a spe evangelii quod audistis, evangelii, inquam, praedicati omni creaturae quae sub coelo
est, cujus factus sum ego Paulus minister ; 24 Qui nune gaudeo de iis quae pauor pro vobis, et. reliquias
afflictio- num Christi vicissim expleo in carne meá, pro corpore ipsius, quod est ec- clesia ; 25 Cujus
ecclesiae factus sum mi- üister ex dispensatione Dei, quae da- ta est mihi erga vos, ad implendum Dei
sermonem ; 26 Nempe mysterium illud quod absconditum fuit a seculis et aetati- bus, nunc autem
patefactum est sanc- tis ejus, 27 Quibus voluit Deus notum fa- cere quae sint illae divitiae gloriosi
hujus mysterii inter gentes, qui est Christus inter vos, spes illa gloriae : 28 Quem nosannunciamus,
admo- nentes quosvis, et quosvis erudientes ommi sapientià, ut quosvis sistamus perfectos in Christo
Jesu : 29 Ad quod etiam enitor, decer- tans secundüm efficacitatem ipsius a- gentem in me potenter,
CAP. II. ELIM enim vos scire quantum V certamen sustineam pro vobis et iis qui sunt Laodiceae, et
quotquot non viderunt faciem meam in car- ne: 2 Ut consolationem accipiant eo- rum corda, ipsis
charitate compactis, et omni opulentiá plené certioratae in- telligentiae, ad cognitionem mysterii Dé ac
Patris et Christi : 5 In quo sunt omnes thesauri sa- pientiae ac cognitionis absconditi. 4 Hoc autem zde)
dico, ut ne quis vos falsó ratiocinando fallat sermonis probabilitate. ! 5 Etsienim corpore absum, spiritu
tamen sum voliscum, gaudens ae 221 cernens vestrum ordinem, et solidis tatem vestrae 3n Christum
fidei, 6 Sicut igitur accepistis Christum Jesum Dominum, zta in eo ambulate ; 7 Radicati et superstructi
in eo, ac confirmati fide, sicut edocti estis, a- bundantes eà cum gratiarum actione, 8 Videte nequis sit
qui vos de- praedetur per philosophiam et inanem deceptionem, secundüm traditionem hominum,
secundüm elementa mun- di, et non secundüm Christum : 9 Nam in eo inhabitat omnís ple- nitudo
Deitatis corporaliter : 10 Et estis in eo completi, qui est caput omnis imperii ac potestatis : 11 In quo
etiam circumcisi estis cireumcisione quae fit sine manibus, corpore peccatis carnis exuto per cir-
cumcisionem Christi : 12 Cousepulti cum eo per baptis- mum, per quem etiam cum eo susci- tati estis
per fidem Dei efficaciter a- gentis, qui suscitavit eum ex mor- tuis. 18 Vosque mortuos in peccatis et
praeputio carnis vestrae, cum eo vi- vificavit, vobis condonatis omnibus peccatis : 14 4t deleto quod.
adversüm nos erat rituum chirographo; quod, zn- quam, erat nobis occulté contrarium, ipse veró cruci
affixum e medio sus- tulit; 15 Et exspoliata imperia ac potes- tates traduxit palam, triumphatis illis per
eam.] 16 Nequis igitur vos damnet ob cibum vel potum, aut respectu festi, aut novilunii, aut
Sabbatorum : 17 Quae sunt umbra rerum futu- rarum ; at corpus est. Christi. 18 Nemo adversüm vos
rectoris partes sibi ultró sumat, in submissione animi, et cultu Angelorum; pedem inferens in ea quae
non vidit, et te- meré inflatus carnis suae sensu : 19 Neque obtinens Caput, ex quo totum corpus per
commissuras et compages suppeditatum et compac- tum, augescit Dei augmento. 20 Itaque, si mortui
cum Christo, PAULI EPISTOLA liberi estis ab elementis mundi, quid, ut viventes in munde, ritibus
onera- mini, 21 (Neederis, aunt isti, nequegus- Üáris, neque attigeris; 22 Quae omnia ipso usu
pereunt,) praescripta ex mandatis et. doctrinis hominum? 23 Quae rationem quidém habent sapientiae
in cultu voluntario, ct sub- missione animi, et in eo quód corpori non parcant; neC tamen ullius sunt
pretii, quum ad ea spectent quibus farcitur caro. CAP. III. TAQUE, si resurrexistis eum Christo, superna
quaerite, ubi Chnstus est ad dextram Dei sedens. 2 Superna satagite, non terrestria. 8 Nam mortui estís,
et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo: 4 Quando Christus, vita Z//a nostra, patefactus fuerit,
tum et vos cum eo patefietis gloriosi. 5 Mortificate igitur membra vestra terrestria, scortationem,
impuritatem, mollitiem, cupiditatem malam, et ava- ritiam, quae est idololatria ; G Ob quae venit ira
Dei super ho- mines contumaces : 7? Quibus in vi£zis et vos incessistis quondam, quum in iis viveretis.
8 At nunc deponite etiam vos haec omnia, iram, excandescentiam, mali- tiam, maledicentiam,
verborum ob- scoenitatem ab ore vestro. 9 Ne mentimini alius adversüs alium, quum exuti sitis illo
vetere ho- mine cum factis ipsius : 10 -Et induti sitis novo illo, qui renovatur in agnitionem congruen-
tem imagini ejus qui ipsum condidit ; 11 Ubi non est Graecus et Judaeus, circumcisio et praeputium,
Barbarus et Scytha, servus et liber; sed omnia et in omnibus est Cbristus. 12 Induimini igitur, ut electi
Dei, sancti et dilecti, visceribus miseratio- num, comitate, modestià, mansuetu- dine, lenitate animi : 15

'Tolerantes alii alios, et condo- 228 nantes vobis mutuó, siquis adversis aliquem habuerit querelam ; sicut et Christus condonavit vobis, ita et vos. 14 Super haec autem omnia zndu£- mini charitate, quae est vinculum per- fectionis. 15 Et pax Dei sit gubernatrix in cordibus vestris, ad quam etiam vo- cati estis in unum corpus: et grati estote. 16 Sermo Christi inhabitet in vo- bis copiosó cum omni sapientià, do- cendo et commonefaciendo vos mu- tuó psalmis, et hymnis, et cantionibus spiritualibus, cum gratià canendo in vestro corde Domino. 17 Et quicquid egeritis sermone, aut facto, in nomine Domini Jesu id facite, gratias agentes Deo et Patri per eum. 18 Uxores, subjicite vos propriis viris, ut convenit in Domino. 19 Viri, diligite uxores, et ne es- tote adversüs eas amarulenti. 20 Filii auscultate parentibus in omnibus; hoc enim gratum est Do- mino. 21 Patres, ne irritate liberos vese tros; ne despondeant animum. 22 Servi, auscultate per omnia iis qui domini sunt secundàüm carnem, non obsequiis ad oculum exliibitis, ut qui hominibus placere student, sed cum simplicitate cordis, timentes Deum. 28 Et quicquid feceritis, ex animo praestate, tanquam Domino, et non hominibus : 24 Scientes vos a Domino recep- turos mercedem haereditatis : nam Domino Christo servitis. 25 Qui veró injuriam intulerit, re- feret injuriam quam intulerit; nec est personarum respectus. CAP. IV. OMINI, aequitatem et aequabi litatem servis exhibete: ut qui sciatis vos quoque habere Dominurj in coelis. 2 In precibus perdurate, invigilan- tes iis cum gratiarum actione : AD COLOSSENSES, IV. sunt mihi adjutores in regno Dei, 5 Precantes simul etiam pro no- bis, ut Deus aperiat nobis ostium ser- monis, ut loquamur mysterium Chris- ti, propter quod etiam sum vinctus : 4 Ut inquam, illud patefaciam, sicut oportet me loqui. 5 Sapienter vos gerite erga extra- neos, opportunitatem redimentes. 6 Sermo vester semper cum gra- tià sit, sale conditus, ut sciatis quo- modo oporteat vos unicuique respon- dere. 7 Res meas omnes vobis notas faciet 'Iychicus, dilectus freter, et fidus minister, ac conservus in Do- mino ; 8 Quem misi ad vos ob hoc ip- Sum, ut cognoscat res vestras, et cor- da vestra consoletur ; 9 Cum Onesimo fido et dilecto fratre, qui estex vobis. Omnia ZgZtur vobis exponent quae hic aguntur. 10 Salutat vos Aristarchus, meus in captivitate socius, et Marcus con- sSobrinus Barnabae, de quo accepistis mandata; si veuerit ad vos, excipite eum. 11 Et Jesus, qui vocatur Justus; qui sunt ex circumcisione: hi soli PAULI APOSTOLI EPISTOLA PRIMA AD THESSALONICENSES. CAP. I. AULUS, et Silvanus, et Timo- theus, ecclesiae 'T'hessalouicen- sium, quae est in Deo Patre, et Do- mino Jesu Christo; Gratia sit vobis, et pax, à Deo Patre nostro, et Domi- no Jesu Christo. 2 Gratias agimus Deo semper de omnibus vobis mentionem vestri fa- cientes in precibus nostris : 5 Indesinenter commemorantes ef- fieacem vestram fidem, et laborio- et fuere mihi solatio. 12 Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, servus Chrísti, semper pre- cibus certans pro vobís, ut stetis per- fecti et completi in omni voluntate De. 18 Hoc enim de eo testor, eum multo vestri studio ardere, et eorum qui sunt Laodiceae, et eorum qui Hierapoli. 14 Salutat vos Lucas medicus ille dilectus, et Demas. 15 Salutate fratres qui sunt Laodi- ceae, et Nympham, et ecclesiam quae in domo illius est. 16 Et quum perlecta fuerit apud vos epistola, facite ut etiam in Laodi- censium ecclesià recitetur ; et ut scrip» tam Laodiceà vos quoque legatis. 17 Et dicite Archippo, Vide ut ministerium quod accepisti in Do- mino, impleas. 18 Salutatio meá manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum, Gratia szt vobiscum. — Amen. Seripta est ad. Colossenses Roma, per Tychicum et Onesimum. sam charitatem, et tolerantem illam spem in Domino nostro Jesu coram Deo et Patre nostro: 4 Ut qui sciamus, fratres dilecti a Deo, electionem vestram, 5 Quoniam evangelium nostrum constitit apud vos non loquutione dun- taxat, sed etiam virtute, et in. Spiritu Sancto, etin multà certà persuasione: sicut nóstis quales fuerimus inter vos, vestri causá. 6 Et vos imitatores nostq fücti PAULI EPISTOLA fuistis et Domini, recepto sermone cum afflictione multá, eum gaudio Spiritüs Saneti : 7 Adeó ut fueritis exemplaria om- nibus credentibus in Macedonià et in Achaiá. 8 A vobis enim non solàm per- sonuit sermo Domini in Macedonià et AÁchaiá, verüm etiam in omnem lo- cum fides vestra, quae est in Deum, dimanavit, ut necesse non habeamus quicquam loqui. 9 Siquidem ipsi de nobis annun- ciant qualem ingressum habuerimus ad vos, et quomodo converteritis vos ad Deum, relictis idolis, ut serviretis Deo vivo et vero : 10 Et exspectaretis Filium. ejus e coelis, quem suscitavit a mortuis, nempe Jesum nos eruentem ab irá illà venturá. CAP. II. AM ipsi nóstis, fratres, ingres- sum nostrum ad vos non fuisse vanum: 2 Imó etiam multa priüs passi, et contumeliis affecti Dhilippis, sicut

nós- tis, libertate loquendi usi sumus in Deo nostro, ad annunciandum apud vos evangelium Dei cum multo cer- tamine. S Exhortatio enim nostra non fuit ex impostura, neque ex impuritate, neque cum dolo ; 4 Sed sicut placuimus Deo quibus crederetur evangelium, ita loquimur, non ut hominibus placentes, sed Deo, qui approbat corda nostra. 5 Nec enim unquam sermone as- sentatorio usi sumus, sicut nóstis; nec avaritiae causá quicquam praete- xuimus; Deus testis est: 6 Neque ex hominibus quaerentes £loram, nec à vobis, nec ab aliis, quum possemus vobis oneri esse, ut apostoli Christi. '" Sed fuimus placidi in medio ves- tri, d£ ut si nutrix foveat liberos su- 08: 8 lta cupid) vestri, avebamus im- perüri vabis, non solàm evangelium 230 Dei, sed etiam nostras ipsorum aui« mas, quód chari nobis essetis, 9 Meministis enim, fratres, laboris nostri ac aerumnae: nocte enim ac die operando, ne quem vestrüm grava- remus, praedicavimus apud vos evan- gelium Dei. 10 Vos testes estis et Deus, quo- modo sancté et justà et inculpat, vo- bis, qui creditis, nos gesserimus. II Sieut nóstis quomodo unum- quemque vestrüm, tanquam pater li- beros suos, hortabamur et consolaba« mur; 12 Et obtestabamur ut incederetis sicut dignum est, Deo vocante vos ad suum regnum ac gloriam. 15 Propterea etiam nos gratias agi mus Deo indesinenter, quód accep- tum de Deo sermonem quem audistis ex nobis, exceperitis, non u£ sermo- nem hominum, sed (sicut est verd) ut Dei sermonem, qui etiam agit in vobis qui creditis. 14 Vos enim, fratres, imitatores facti estis ecclesiarum Dei quae sunt in Judaeá in Christo Jesu; quippe qui eadem passi sitis et vos à propriis con- tribulibus, sicut et ipsae a Judaeis ; 15 Qui etiam Dominum Jesum et proprios prophetas occiderunt, et nos exegerunt; neque Deo placent, e£ omnibus hominibus adversantur ; 16 Prohibentes nos gentibus loqui ut serventur, ut semper compleant peccata sua: occupavit enim eos ira ad extremum usque. 17 Nos veró, fratres, orbati vobis ad temporis momentum, conspectu, non animo, eó vehementiüs studuimus videre faciem vestram, cum multo desiderio. 18 Ideo voluimus venire ad vos (ego quidàm Paulus) semel atqueite- rum, sed impedivit nos Satanas. 19 Nam quae est nostra spes, aut gaudium, aut corona de qu& glorier? annon eí vos in conspectu Domini nostri Jesu Christi in ejus adventu? 20 Vos enim estis gloria nostra et gaudium. 1. AD THESSALONICENSES, 111, IV. CAP, VI. UAMOBREM desiderium non ampliüs ferentes, optimum duxi- mus soli Athenis relinqui : 2 Misimusque Timotheum fratrem nostrum, ac ministrum Dei et adjuto- rem nostrum in evangelio Christi, ad vos stabiliendos et exhortandos super fide vestrà : 3 Ut nemo commoveatur ob afllic- tionesistas: ipsi enim nóstis adid nos esse constitutos. 4 Etenim quum apud vos essemus, praedicebamus vobis fore ut affligere- mur; quod et evenit, et nóstis. 5 Quamobrem etiam ego non am- pliüs me continens, misi eum ut Ccog- noscerem fidem vestram : veritus ne quo modo tentásset vos tentator ille, et inanis redditus esset labor nos- ter. 6 Nuper autem, quum venisset Timotheus ad nos à vobis, et laetum nuncium nobis attulisset de fide et charitate vestrà, et quód bonam nostri memoriam retineatis, semper expe- tentes nos videre, sicut nos quoque vos ; " Propterea consolationem aece- pimus, fratres, ex vobis, in omni afllic- tione et necessitate nostr, per ves- tram fidem: 8 Nune enim vivimus, si vos per- statis in Domino. 9 Quam enim gratiarum actionem possumus Deo rependere de vobis, super ommi gaudio quo gaudemus propter vos coram Deo nostro ; 10 Nocte ac die quàm vehemen- tissimé precantes ut videamus ves- tram faciem, et quae desunt fidei ves- trae compleamus ? 11 Ipse veró Deus et Pater noster, et Dominus noster Jesus Christus, di- rigat viam nostram ad vos. 12 Faxit autem Dominus ut abun- detis et exuberetis mutuá inter vos Charitate, et in omnes, quemadmo- slum et nos in vos: 13 Ut corda vestra inculpatz sta- biliat in sanrtimonia coram Deo et Pate nostro in adventum Domini nostá Jesu Christi cum omnibus sane - tis suis, CAP, IV. UOD superest igitur, fratres, rogamus vos et precamur yer Dominum Jesum, ut sicut accepistis a nobis quomodo oporteat vos ince- dere, et placere Deo, magis excel- latis, 2 Nóstis enim quae mandata dede- rimus vobis per Dominum Jesum. $ Namhaecest voluntas Dei, nem- pe sanctificatio vestri, id esf, ut absti- neatis a scortalione : 4 Ut sciat vestrüm unusquisque Suum vas possidere in sanctificatione et honore : 5 Non in morbo cupiditatis, sicut geutes quae non noverunt Deum: 6 Et ut ne quis opprimat, et ha- beat quaestui in negotio fratrem suum ; nam ultor est Dominus omnium isto- rum, sicut et antó diximus vobis, et asseveranter testificati sumus. ' Non enim vocavit nos Deus ad impuritatem, sed ad sanctificationem. 8 Proinde qui Aaec rejicit, non re- jieit hominem, sed Deum, qui etiam dedit nobis

Spiritum suum sanctum. 9 Caeterüm de fraternà charitate nion necesse habetis ut scribam vobis : ipsi namque divinitüs docti estis ut diligatis alii alios. 10 Nam et facitis hoc erga eunctos fratres qui sunt. in totá Macedonià : precamur autem vos, fratres, ut ma- gis excellatis : 11 Et contendatis quieti esse, et res vestras agere, ac operar propriis manibus vestris, sicut vobis denuncia- vimus; 12 Ut vos geratis honest erga extraneos, et nullius indigeatis, 135 Nolim autem vos in ignorantià versari, fratres, quod ad eos attinet qui obdormierunt, ut ne doleatis, si- cut et caeteri qui spem non habent. 14 Nam si credimus Jesum mor- iuum esse et resurrexisse, ita ctiam Deus eos qui obdormierunt in Jesu &üducet cum eo. 231 PAULI EPISTOLA 15 Hoc enim vobis dicimus verbis Domini, fore ut nos vivi qui reliqui erimus in adventu Domini, non prae- veniamus eos qui obdormierint. 16 Nam ipse Dominus cum horta- tionis clamore, cum voce Archangeli, €t cum Dei tubà, descendet e coelo ; et qui mortui fuerint in Christo, re- Surgent primüm ; 17 Deinde nos vivi, qui reliqui eri- mus,'rapiemur simul cum eis in nu- bes, in occursum Domini in aéra ; et ita semper cum Domino erimus. 18 ltaque consolamini alii alios istis sermonibus. CAP. V. pono de temporibus et oppor- tunitatibus, fratres, non est opus ut vobis scribatur. 2 Ipsi enim penitüs scitis diem il- lum Domini, ut fur nocte venit, ita venturum esse. S Quum enim dicent, Pax est et tuta omnia, tunc repentinum eis im- minet exitium, sicuti dolor partüs mu- lieri praegnanti, et nequaquam effu- gient. 4 At vos, fratres, non estis in te- nebris, ut dies ille vos, tanquam fur, deprehendat. 5 Omnes vos filii lucis estis, ac filii diei: non sumus filii noctis, neque tenebrarum. 6 Nempe igitur ne dormiamus ut reliqui, sed vigilemus et sobrii si- mus. 7 Nam qui dormiunt, noctu dor- miunt: et qui inebriantur, noctu sunt ebrii. 8 At nos qui sumus diei, sobrii si- mus, induti thorace fidei et charitatis; et pro galeà, spe salutis : 9 Nam non constituit nos Deus ad iram, sed ad salutem obtinendam per Dominum nostrum Jesum Chris- tum, 10 Qui mortuus est pro nobis, ut, 232 sive vigilemus, sive dormiamus, simu, cum eo vivamus. 1i Quapropter adhortamini alii alios, et aedificate singuli singulos, sicut et facitis. 12 Rogamus autem vos, fratres, ut 2gnoscatis eos qui laborant inter vos, et praesunt vobis in Domino, et ad- monent vos; 13 Et quàm maxim charos duca- tis, propter opus ipsorum. Pacem colite inter vos mutuó. l4 Precamur autem vos, fratres, Ti0nete inordinatos, consolamini eos qui pusillo animo sunt, sublevate in- firmos, leni animo estote erga omnes. 15 Videte nequis malum pro malo cuipiam reddat, sed beneficentiam semper sectamini, tum inter vos mu- tuó, tum erga omnes. 16 Semper gaudete. 17 Indesinenter orate. 18 In omnibus gratias agite: haee enim est voluntas Dei per Christum Jesum erga vos. 19 Spiritum ne extinguite. 20 Prophetias ne pro nihilo habete, 21 Omnia explorate: quod bonum fuerit retinete. *22 Ab omni specie mali abstinete. 28 Ipse autem Deus pacis sanctifi- cet vos totos: et integer vester spiri- tus, et anima, et corpus ineulpaté in adventum Domini nostri Jesu Christi serventur. 24 Fidelis est qui vocavit vos, qui etiam zd efficiet. 25 Fratres, orate pro nobis. 26 Salutate fratres omnes cum os» culo sancto, 27 Adjuro vos per Dominum, ut recitetur haec epistola omnibus sane- tis fratribus. 28 Gratia Domini Christi sit vobiscum, nostri Jesu Amen. Ad Thessalonieenses prima serip- ta fuit Athenis, 2. AD THESSALONICENSES, 1, II. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD THESALONICENSES SECUNDA. CAP. I. AULUS, et Silvanus, et 'Timo- theus ecclesiae "hessalonicensi- um, quae est in Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo : 2 Gratia sit vobis et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Chris- to. S Gratias agere debemus Deo sem- per de vobis, fratres, ut par est, quód vehementer augescat fides vestra, et abundet mutua uniuscujusque ormini- um vestrüm charitas : 4 Adeó ut nos ipsi de vobis glo- riemur apud ecclesias Dei, id est, de tolerantià vestrá et fide in omnibus persequutionibus vestris et. afflictioni- bus quas toleratis : 5 Quae res demonstratio est justi judicii Dei, ut digni habeamini regno Dei, pro quo etiam zsta patimini : 6 Siquidem justum est apud Deum vicissim reddere iis qui affligunt vos, afflictionem : 7 Vobis veró qui affligimini, relax- ationem nobiscum, quum patefiet Do- minus Jesus de coelo, cum angelis suis potentibus, 8 Cum igne flammante, infligens ultionem iis qui Deum non noverunt, neque auscultant evangelio Domini nostri Jesu Christi : 9 Qui poenam pendent aeterni ex- Mii, ezpulsi a facie Domini et a glorià roboris ipsius : 10 Quum venert ut glorificetur ín sanctis suis, et admirandus fiat in credentibus omnibus (quód fides ha- bita fuerit testimonio nostro apud vos) in die illo. 11 Cujus etiam rei gratià preca- mur semper pro vobis ut vos digne- tur istà vocatione Deus noster, et compleat omnem suae bonitatis gra« tuitam

benevolentiam, et opus fidei potenter : 12 Ut glorificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, et vos in eo, ex gratià Dei nostri, et Domini Jesu Christi. CAP. II. OGAMUS autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, et nostri ad eum aggre- gationem, 2 Ne citó a mente dimoveamini, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epis- tolam tanquam per nos scrptam, quasi instet dies ille Christi. $ Nequis vos seducat ullo modo: non enim adveniet dies Christi. quin venerit defectio priüs, et retectus fu- erit homo ille peccati, filius, znguam, ille perditionis, 4 Sese opponens ille et efferens adversüs quiequid dicitur Deus, aut numen: adeó ut in templo Dei tan- quam Deus sedeat, prae se ferens se esse Deum. 5 Annon meministis me, quum adhuc essem apud vos, hoc dixisse vobis ? 6 Nune veró quid obstet nóstis, ut is suo tempore retegatur. 7 Jam enim peragitur mysterium impietatis hujus: tantüm qui nune obstat, obstabít usquedum e medio sublatus fuerit. 8 Et tune retegetur Impius ille, quem Dominus conficiet spiritu oris sui, et illustri adventu suo abole- bit : 9 lium, inquam, cujus adventus est ex efficacitate Satanae, cum omni 233 PAULI EPISTOLA potenti, et signis, ac prodigiis men- dacibus ; 10 Et cum omni fraude injustitiae in is qui pereunt: propterea quód &morem veritatis non receperunt, ut salvi fierent. 11 Ideo igitur mittet eis Deus effi- càciam deceptionis, ut. eredant men- dacio : 12 Ut damnentur omnes qui non crediderint veritati, sed acquieverint in injustitià. 13 Nos autem debemus gratias agere Deo semper de vobis, fratres dieeti à Domino, quód elegerit vos Deus ab initio ad salutem per sanc- üficationem Spiritüs, et per fidem ha- bitara veritati ; ! 14 Quà vocavit vos per. evangeli- um nostrum, ad obtinendam gloriam Domini nostri Jesu Christi. 15 Nempe igitur, fratres, perstate, et retinete traditam doctrinam, quam edocti estis et per sermonem, et per epistolam nostram. 16 lose veró Dominus noster Je- sus Christus, et Deus ac Pater nos- ter, qui dilexit nos, et dedit consola- tionem aeternam et spem bonam per gratiam, l7 Consoletur vestra corda, et sta- biliat yos jn omni sermone et opere bono. CAP. III. : UOD superest, orate, fratres, pro nobis, ut sermo Domini currat, et glorificetur, sicut et apud vos: 2 Et ut eriplamur a protervis ac sceleratis hominibus: non enim ome nium est fides. 5 Seà fidelis est Dominus, qui sta- biliet vos et tuebitur ab illo malo. 4 Confidimus autem in Domino de vobis, vos, quae denunciamus vo- hiis, et facere et facturos esse. 5 Dominus veró dirigat vestra cor- 234 da ad Dei charitatem, et Christi pa- tientem exspectationem, 6 Denuncíamus autem vobis, fra- tres, in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut. subducatis vos ab omni fratre qui inordinaté incedit, e£ non ex traditá doctrinà quam accepit a nobis. 7 Nam ipsi scitis quomodo opor- teat nos imitari: quoniam non inor« dinaté nos gessimus inter vos : 8 Neque gratis panem edimus ac- ceptum a quoquam ; sed cum labore et aerunmà nocte dieque operantes, ne eui vestrüm oneri essemus : 9 Non quód nobis éd non liceat ; sed ut nosmetipsos pro exemplari ex- hibeamus vobis ad nos imitandos. IO Eteuim quum essemus apud vos, hoc denunciabamus vobis: quód Siquis nolit operari, etiam non edito. 11 Audivimus enim quosdam in- cedere inter vos inordinate, nihi] a- gentes, sed inaniter satagentes. 12 lis autem qui sunt istiusmodi denunciamus, et eos obsecramus per Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum quiete operantes, suo pane vescantur, 13 Vos autem, fratres, ne seg nescite in benefaciendo. 14 Quód siquis non auscultat nos« tro per epistolam sermoni, hune no- tate; et ne commercium habete cum €o, ut eum pudeat. 15 Neque ut inimicum ducite, sed admonete ut fratrem. 16 Ipse autem Dominus pacis semper det vobis paeem omni modo, Dominus sit cum omnibus vobis. 17 Salutatio, meà manu Pauli, quod est signum in ommi epistolá: ita scribo. 18 Gratia Domini nosti Jesu Christi s2£ cum omnibus vobis. Amen. Ad Thessalonicenses secunda mts- 5a fuit Athenis. 1 AD TIMOTHEUM, 1, IL. PAULI APOSTOLI EPISTOLA PRIMA AD TIMOTHEUM. CAP. I. AULUS apostolus Jesu Christi ex ordinatione Dei servatoris nostri, et Domini Jesu Christi, spei nostrae ; 2 Timotheo, germano filio in fide: Gratia szt tbi, misericordia, et pax, à Deo Patre nostro, et. Christo Jesu Domino nostro. S8 Sicut te sum precatus ut perma- neres Ephesi, quum proficiscerer in Macedoniam, vide, ut denuncies qui- busdam ne diversam doctrinam da- ceant; 4 Nec attendant anZmum fabulis, et genealogiis infinitis, quae potilis quaes- tiones praebent quàm aedificationem Dei, quae est per fidem. 5 Porró, finis mandati est charitas, ex puro corde, et conscientiá boná, et fide non fict : 6 À quibus nonnulli ut a scopo ab- errantes, diverterunt ad vaniloquen- tiam; 7 Volentes esse legis doctores, non intelligentes nec quae loquuntur,

nec de quibus asseverant. 8 Scimus autem bonam esse Jc. gem, siquis eà legitime utatur ; 9 Hoc sciens, nempe legem justo positam non esse, sed legis contemp- toribus, et iis qui subjici nolunt, im- piis et peccatoribus, nefariis et pro- fanis, parricidis et matricidis, homici- Jis, 10 Scortatoribus, masculorum con- cubitoribus, plagiariis, mendacibus, perjuris, et siquid aliud est quod sa- nae doctrinae sit oppositum : 11 Quae est secundüm gloriosum evangelium beati Dei, quod concre- ditum est mihi. 12 Gratiam igitur illi habeo qui 235 merobustum effecit, id est, Christa Jesu Domino nostro; quód me fidum duxerit, ut qui me in ministerio con- stituerit ; 18 Qui priüs eram blasphemus, et persequutor, et injuriosus ; sed mei misertus est. Nam ignorans éd fa- ciebam, nempe fidei expers. 14 Superabundavit autem gratia illa Domini nostri cum fide et dilec- tione in Christo Jesu. 15 Certus est hic sermo, et dignus qui modis omnibus recipiatur, Chris- tum Jesum venisse in mundum ut peccatores servaret, quorum primus sum ego. 16 Verüm ideó misertus est mei, ut in me primo ostenderet Jesus Chris- tus omnem lenitatem, ut essem ex- emplar credituris ipsi ad vitam aeter- nam. 17 Regi autemr aeterno, immortali, invisibili, soli sapienti Deo, honor si? et gloria in secula seculorum. À men. 18 Xloe mandatum commendo ti- bi, fili Timothee, nempe ut secuadüm praegressas de te prophetias, milites per eas bonam illam militiam ; 19 Retinens fidem et bonam con- scientiam ; quà expulsá, nonnulli nau- frapium fidei fecerunt, 20 Ex quibus Hymenaeus et Alex ander; quos tradidi Satanae, ut cas- tigati discerent non blasphemare. CAP. H. DHORTOR igitur ante omnia, ut faciant. deprecationes, pre- ces, postulationes, gratiarum actiones pro quibusvis hominibus ; 2 Pro regibus, et quibusvis in e- minentià constitutis: ut tranquillam PAULI EPISTOLA Ac quietam vitam degamus eum omni pietate et honestate : 5 Nam hoe bonum est et accep- tum coram servatore nostro Deo ; 4 Qui quosvis homines vult ser- vari, et ad agnitionem veritatis ve- nire. 5 Unus enim est Deus, unus etiam mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus ; 6 Qui sese ipse dedit redemptionis pretium pro quibusvis, Christus, in- quam, testimonium illud suis tempo- ribus destinatum. 7 Cujus constitutus sum ego prae- co et apostolus, (veritatem dico per Christum, non mentior,) doctor, zn- guam, gentium cum fide ac veri- tate. : 8 Volo igitur viros precari in quo- vis loco, puras manus attollentes abs- que irà et disceptatione. 9 Itidem et mulieres amictu ho- nesto, cum verecundiá et modestià, ornare sese, non cincinnis, vel auro, vel margaritis, vel pretioso vestitu ; 10 Sed (quod decet mulieres pie- tatem in Deum spondentes) operi- bus bonis. 11 Mulier eum silentio discito cum omni submissione. 12 Mulieri enim docere non per- mitlo, neque auctoritatem usurpare in virum, sed mando ut sit in silen- tio. 18 Adamus enim prior formatus est; deinde Eva. 14 Et Adamus non fuit seduetus ; sed mulier seducta, causa transgres- sionis fuit. 15 Servabitur tamen liberos gig- nendo, si manserint in fide, ac cha- ritate, et sanctificatione cum mo- destià, CAP. III. ERTUS est hic sermo, Siquis episcopatum appetit, praeclarum opus desiderat. 2 Oportet igitur episcopum irre- prehensum esse, unius uxoris virum, vigilantem, temperantem, composi- 236 tum, hospitalem, aptum ad docen dum: 8 Non vinosum, non percussorem, non turpem quaestum facientem : sed aequum, alienum a pugnis, alienum ab avaritià : 4 Qui suae domui bene praesit, qui liberos contineat in subjectione cum omni honestate : 5 (Nam siquis propriae domui praeesse nescit, quomodo ecclesiam Dei curabit ?) ' 6 Non novitium, ne inflatus in eri- minationem incidat diaboli, " Oportet autem eum etiam bo- num habere testimonium ab extraneis; ne in probrum incidat et laqueum diaboli. 8 Diaconos itidem honestos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpem quaestum facientes, 9 '[enentes mysterium fidei in purà conscientiá, 10 Atque hi etiam probentur priüs, deinde ministrent, si sint inculpati. 1l Uxores itidem oportet esse ho- nestas, non calumniosas, sobrias, fidas in omnibus, 12 Diaconi sint unius uxoris ma- riti, qui liberis rectó. praesint, et pro- priis domibus. 18 Nam qui bene ministraverint, gradum sibi bonum aequirunt, et mul- tam libertatem per fidem quae est in Christo Jesu. 14 Haec tibi scribo, sperans fore ut celeriüs ad te veuiam : 15 Quód si tardiüs venero, ut nóris quomodo oporteat in domo Dei ver- sari, quae est ecclesia Del viv), co- lumna et stabilimentum veritatis. 16 Et sine controversià magnum. est pietatis mysterium; Deus conspi« cuus factus est in carne, justificatus est in Spiritu, conspectus est ab angelis, praedicatus est gentibus, fides illi hae bita est in mundo, sursum receptus est in gloriam. CAP. IV. PIRITUS autem. disertó. dicit, fore ut posterioribus temporibus l1. AD TIMOTHEUM, V. desciseant quidam a fide, spiritibus deceptoribus anzmum

attendentes, ac doctrinis daemoniorum ; 2 Per hypocrisin falsiloquorum, quorum conscientia cauterio resecta enim si feceris, et teipsum servabis, e €os qui te audierint, est ; 5 Prohibentium contrahere matrimonum, jubentium abstinere a cibis, quos Deus ereavit ad participandum eum gratiarum actione fidelibus, et iis CAP. V. SENIOREM ne increpato, sed hortare ut patrem ; juniores, ut fratres; 2 Mulieres natu grandiores, ut ma- tres; juniores, ut sorores, cum omní castitate, qui cognoverunt veritatem. 4 Nam quicquid creavit Deus, bo- num esi; nec quicquam rejiciendum est, Si cum gratiarum actione suma- tur: 5 Sanctificatur enim per verbum Dei et preces. 6 Hoc si subjeceris fratribus, bo- nus eris minister Jesu Christi, innu- trites in sermonibus fidei, et praecla- rae doctrinae, quam affectatus es. ^7 Caeterüm profanas et. aniles fa- bulas rejice; sed exerce teipsum ad pietatem. 8 Nam corporalis exercitatio ad pauca utilis est: at pietas ad omnia utilis est, ut quae promissionem habeat vitae praesentis ac futurae, 9 Certus est hic sermo, et dignus qui omnibus modis recipiatur. 10 Nam idcirco etiam faügamur, et probris afficimur, quód spere- $ Viduas honora quae veré viduae sunt. * 4 Quód siqua vidua liberos aut ne- potes habet, discant priüs Zn propri- am domum pietatem-exercere, et vicem rependere parentibus; hoc enim est honestum et acceptum coram Deo, 5 Porrà quae veré vidua est ac sola, sperat in Deo, et permanet in supplicationibus et precibus nocte ac die. 6 At quae lascivit, ea vivens mor- tua est. 7 Haec igitur denunciato, ut sint irreprehensae. 8 Quód siquis suis, et maximó domesticis, non providet, fidem abnega- vit, et est infideli deterior. 9 Vidua allegatur non minor an- nis sexaginta, quae fuerit unius viri uxor: . 10 In operibus bonis idoneo testi- mus in Deo vivo, qui est conservator omnium hominum, maximé veró fide- lium. 11 Haec denuncia et doce. 12 Nemo tuam juventutem despi- ciat, sed esto exemplar fidelium in sermone, in conversatione, in chari- tate, in spiritu, in fide, in castitate. 13 Interim, dum venio, attende Gnimum. lecüoni, exhortationi, doc- vrinae. 14 Ne nmegligito donum quod in te est, quod datum est tibi per pro- phetiam, cum impositione manuum presbyterii. 15 Haec meditare, in hisesto ; ut tuus profeetus mepifestus sit inter Omnes. 16 Attende animum tbüpsi et doctrinae ; e? permane in istis: id 237 monio ornata; si liberos educavit, si fuit hospitalis, si sanctorum pedes lavit, si afflictis subvenit, si omne bo- num opus est assidué sectata. 11 Porró juniores viduas rejice : postquam enim lascivierunt adver- süs Christum, nubere volunt ; 12 Damnandae, quód primam fi- dem rejecerint. 18 Simul autem etiam otiosae esse discunt, circeumeuntes domos: imóà non solüm otiosae, sed etiam nugaces, et curiosae, garrientes quae non opor« tet. 14 Velim igitur juniores nubere, liberos gignere, domum administrare, nullam occasionem dare adversario ad maledicendum. 15 Jam enim nonnullae deflexe- runt, sequutae Satana. PAULI EPISTOLA 16 Quod siquis fidelis aut siqua fidelis habet viduas, ei suppeditato quantum sufficit, et non onerator ec- clesia, ut iís quae verae viduae sunt subveniat, 17 Qui bene praesunt presbyteri, dupliei honore digni habentor; maxi- mé qui laborant in sermone et doc- trinà, 18 Dicit enim scriptura, Bovi tri- turanti non obligabis os: et, Dignus est operarius mercede suá. 19 Adversüs presbyterum aceusa- tionem ne admittito, nisi sub duobus aut tribus testibus. 20 Eos qui peccant, coram omnibus argue, ut et reliqui timeant. 21 Obtestor in conspectu Dei, et Domini Jesu Christi, et electorum angelorum, ut haec serves, absque eo ut unum alteri praeferas, nihil faciens in alteram partem inclinando. 22 Manus citó necui imponito, neque communicato peccatis alienis : te- metipsum purum serva. 23 Neampliüs esto abstemius; sed vino pauculo utere, propter stoma- chum tuum, et crebras tuas infirmi- tates. 24 Quorundam hominum peccata anté manifesta sunt, praeeuntia dam- nationi: quosdam veró subsequun- tur. 25 Itidem et bona opera ante ma« nifesta sunt: et ea quae secus habent, oceultari non possunt, CAP. VI. UICUNQUE sub jugo sunt servi, suos dominos omni hono- re dignos ducunto, ne nomen Dei et doctrina blasphemetur. 2 Qui veró fideles habent dominos, ne eos despiciant quód fratres sunt: sed potiüs inserviant, quód fideles Sint ac dilecti, qui beneficentiam il- lam capessunt. Haec doce et exhor- lare. $ Siquis diversam docet doctrinam, neque accedit sanis sermonibus Do- mini nostri Jesu. Christi, et ei quae tecundüm pietatem est doctrinae, 4 Is turget, nihil sciens, sed insani- ens circa quaestiones ac verborum pugnas; eX quibus nascitur invidia, lis, maledicentiae, suspiciones malae, 5 Perversae exercitationes homi- num mente corruptorum, et qui pri- vati sunt veritate, et. quaestui habent pietatem ; secede ab iis qui ejusmodi sunt. 6 Est autem quaestus magnus pie« tas cum animo suá sorte contento. 7 Nihil enim intulimus in. mun-

dum, videlicet nec efferre quicquam possumus. 8 Sed habentes alimenta, et qui« bus tegamur, haec nobis satis erunt. 9 Qui autem volunt ditescere, in cidunt in tentationem et laqueum, et cupiditates multas amentes et dam- nosas, quae demergunt homines in ex- itium et interitum. 10 Siquidem radix omnium malo- rum est amor pecuniae; quam qui- dam dum appetunt, aberrárunt a. fide, et seipsos transfixerunt doloribus mul- tis, 11 Tu veró, ó homo Dei, ista fu- ge: sectareautem justitiam, pietatem, fidem, charitatem, tolerantiam, leni- tatem. — 12 Decerta praeclarum illud certa- men fidei; apprehende vitam aeter- nam, ad quam et vocatus es, et pro- fessus praeclaram illam promissionem coram multis testibus. 15 Denuncio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Jesu Christo, qui iestatam fecit coram Pontio Pilato praeclaram illam professionem, 14. Ut serves haec mandata incon- taminatus et irreprehensus, usque ad illustrem ilum adventum Domini nostri Jesu Christi ; 15 Quem temporibus suis ostendet ille beatus et solus Princeps, Rex ille regum, et Dominus dominorum, 16 Qui solus habet immortalita- tem, lucem habitans inaccessam, quem vidit nemo hominum, neque videre potest; cui honor et robur aeternum. — Amen. 17 lis qui divites sunt in hoc secu 2. AD TIMOTUEUM, I. lo, denunca, mne efferantur animo, neque spem ponant in divitiis incer- tis, sed in illo Deo vivo, qui prae- bet nobis omnia copiosé ad fruen- dum: 18 Ut aliis benefaciant, ut divites sint operibus bonis, faciles ad imper- tiendum, facilis convictüs : 19 Recondentes sibi fundamentum bonum in posterum, ut apprehendant aeternam illam vitam. 20 'Timothee, depositum serva, et aversare profanos illos de rebus ina- nibus clamores, et oppositiones falsé nominatae scientiae : 21 Quam nonnulli prae se ferentes. circa fidem aberrárunt à scopo. tia sit tecum, — Àmen. Gra Ad Timotheum prima missa fuit Laodieeà, quae est metropolis Phrygiae Pacatianae. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD TIMOTHEUM SECUNDA. CAP. I. AULUS, apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundàm promissionem vitae quae est in Chris- to Jesu, 2 Timotheo dilecto filio sit gratia, misericordia, pax, a Deo Patre, et Christo Jesu, Domino nostro. 58 Gratiam habeo Deo, cui servio à majoribus cum purá conscientià, prout assiduam tui memoriam teneo in pre- cibus meis nocte ac die: 4 Desiderans te videre, memor tuarum lacrymarum, ut gaudio re- plear : 8 Revocansin memoriam eam quae inte est nou simulatam fidem, quae habitavit prids in avià tuá Loide, et matre tuà Eunicà: persuasus sum autem quód in te quoque. 6 Quam ob causam suggero tibi, ut exsuscites donum Dei quod est in te per impositionem manuum mea- rum, 7 Non enim dedit nobis Deus spi- ritum timiditatis, sed roboris, et cha- ritatis, et sanitatis animi. 8 Ne igitur te pudeat testimonii Domini nostri, neque te pudeat mei, qui sum captivus ipsius; sed esto par- ticeps afflictionum evangelii ex po- fentià Dei ; 9 Qui servavit nos, et vocavit vo- catione sanetà; non ex operibus nos- tris, sed ex suo proposito, et gratiá, quae data quidém est nobis in. Chris- to Jesu ante tempora seculorum ; 10 Sed patefacta nunc est per il- lustrem. illum adventum Servatoris nostri Jesu Christi, qui et mortem abolevit, et vitam in lucem produxit ac immortalitatem per evangelium : 11 Cujus causà constitutus sum ego praeco, et apostolus, ae doctor gentium. 12 Quam ob causam et haec pa- tior: sed non pudefio; novi enim cui crediderim, et mihi persuasum est eum posse depositum meum in illum diem servare. 18 Expressam formam teneto sa- norum sermonum, quos a me audisti, eum fide et charitate quae est in Chrise to Jesu. 14 Praeclarum illud depositum serva per Spiritum Sanctum qui inha- bitat in nobis. 15 Nósti hoc, quód se averterint à me omnes qui sunt in Ásià: ex quibus est Phygellus et Hermogenes. 16 Praestet misericordiam Domi» nus Onesiphori familiae: quoniam saepe me recreavit, et catenam meam non erubuit : 239 PAULI EPISTOLA l7 Ymó quum esset Romae, stu- diosissimé quaesivit me, et invenit. 18 Det ei Dominus ut inveniat mi- sericordiam apud Dominum in die ilo; quàm multa etiam" Ephesi sub- ministrárit, tu optimó nósti. CAP. II. U igitur, fili mi, corroborare per T gratiam quae est in Christo Jesu. 2 Et quae audisti à me inter multos testes, haec committe fidis hominibus, qui sint idonei ad alios quoque docen- dos. 5 Tu igitur tolerans esto laborum, ut bonus miles Jesu Christi. 4 Nemo qui militat implicatur hu- jus vitae negotiis, ut ei placeat à quo delectus est miles. 5 Quod si certet etiam aliquis, non coronatur nisi legitimé certaverit. 6 Agricolam oportet priüis laboran- do fructus percipere. 7 Considera quae dicc. Det igi- tur tibi Dominus intelligentiam in omnibus. 8 Memento Jesum Christum sus- citatum fuisse ex mortuis, factum ex semine Davidis, secundüm evangeli- um meum: 9 In quo, velut facinorosus, affligor usque ad vincula;

sed sermo Dei non est vinctus. 10 Ideo omnia sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequan- tur quae est in Christo Jesu, cum glo- rià aeterná. 11 Certus est hic sermo: Nam si cum eo mortui sumus, cum eo etiam vivemus ; 12 Si tolerantes sumus, etiam cun £0 vegnabimus; si abnegamus, et jlle abnegabit nos : 15 Si infidi sumus, ille tamen fidus manet, 1tegare seipsum non potest. 14 Haec suggere, obtestans coram Domino ne de verbis pugnent, quod vullam adfert utilitatem, Zmó audi- et qui rectó sermonem veritatis secet, 16 Profanos autem illos de rebus inanibus clamores cohibe: ad ma- jorem enim procedunt impietatem : 17 Et sermo eorum depascet ut gangraena; ex quibus est Hymenae- us et Philetus ; 18 Qui circa veritatem aberrárunt À scopo, dicentes resurrectionem jam esse factam : et subvertunt quorun- dam fidem. 19 Solidum tamen fundamentum Dei stat, habens sigillum hoc, Novit Dominus eos qui sunt sui: et, Absce- dat ab injustitià quisquis nominat no- men Christi. 20 Caeterüm in magná domo non tantüm sunt vasa aurea et argentea, sed etiam lignea ac testacea ; et alia quidém ad decus, alia veró ad de- decus. 21 Siquis igitur sese ab his expur gárit erit ad vas decus, sanctifica- tum, et aecommodum usibus Domini, et ad omne opus bonum comparatum. 22 Juveniles autem cupiditates fuge: sed sectare justitiam, fidem, charitatem, pacem, eum iis qui invo- cant Christum ex puro corde. 23 Stultas autem et ineruditas il- las quaestiones rejice, sciens eas gig- nere pugnas. 24 Servum autem Domini non oportet pugnare, sed placidum esse ergà omnes, aptum ad docendum, tolerantem malos : 25 Cum lenitate erudientem eos qui contrario animo sunt affecti ; ex- perturum num aliquando daturus sit eis Deus resipiscentiam ad agnitio- nem veritalis ; 26 Et sanitate mentis receptà eva- Suri ex diaboli laqueo, ab eo captivi facti, ad ipsius libitum, CAP. III. LLUD autem scito, fore ut extre- mis diebus instent tempora mo- lesta. tores subvertit. 15 Stude teipsum probatum sistere Deo, operarium qui non erubescat, 2 Erunt enim homines sui amantes, avari, gloriosi, superbi, maledici, pa- rentibus immorigeri, ingrati, profani, 240 2. AD TIMOTHEUM, IV. 5 Charitatis expertes, nescii foede- ris, calumniatores, intemperantes, im- mites, minimé amantes bonorum, 4 Proditores, praecipites, inflati, vo- luptatum amantes potiüs quàm aman- tes Dci; 5 Habentes formam pietatis, sed qui vim ejus abnegárint: istos igitur aversare, 6 Ex his enim sunt isti qui irre- punt in familias, et captivas ducunt mulierculas, cumulatas peccatis, ac- tas cupiditatibus variis, 7? Semper discentes, sed quae nun- quam ad cognitionem veritatis venire possint. 8 Quemadmodum autem Jannes el Jambres restiterunt Mosi, ita et hi resistunt veritati; homines mente cor- rupti, rejectanei circa fidem. 9 Sed non procedent ampliüs ; nam amentia istorum evidens erit omni- bus, ut et illorum fuit. IO Tu veró assequutus es doctri- nam meam, vitae meae rationem, pro- positum, fidem, lenitatem, charitatem, tolerantiam, 11 Persequutiones, perpessiones, quae mihi acciderunt Antiochiae, Ico- nii, Lystris; quas persequutiones sus- tinuerim: sed ex omnibus eripuit me Dominus. 12 Sed et omnes qui volunt pià vivere in Christo Jesu, persequutio- nem patientur. 13 Improbi autem homines et im- postores procedent in pejus; tum se- ducentes, tum seducti. 14 At tu maneto in iis quae didi- Cisti, et quae tibi concredita sunt, sciens à quo didiceris ; 15 Teque a puero sacras literas Dovisse, quae ie possunt sapientem zeddere ad salutem, per fidem quae est in Christo Jesu. 16 Tota Scriptura divinitüs est inspirata, et ulilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad institutionem quae est in justitià : 17 Ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum perfectà instruc- tus. 241 CAP. IV. O BTESTOR te igitur ego coram Deo, et Domino Jesu Chris« to, qui judicaturus est vivos et mor- tuos, in illustri illo suo adventu et regno suo ; 2 Praedica sermonem illum; insta tempestive, intempestivé: argue, ob- jurga, exhortare cum omni lenitate et doctriná, $ Nam erit tempus qüüm sanam doctrinam non tolerabunt; sed auri- bus prurientes, ipsi sibi secundüm suas illas peculiares cupiditates coacerva- bunt doctores : 4 Et à veritate quidem aures aver- tent, ad fabulas veró divertent, 5 Attu vigila in omnibus, perfer injurias, opus perage evangelistae, mi- nisterii tui plenam fide:n facito. 6 Nam ego jam liber, et tempus meae remigrationis instat. 7 Certamen illud praeclarum de- certavi, cursum consummavi, fidem servavi. 8 Quod reliquum est, reposita est mihi justitiae corona, quam reddet mihi Dominus in illo die, justus ille judex: non solüm autem mihi, sed et omnibus qui expetiverint illustrem illum ipsius adventum. 9 Stude mox ad me venire: 10 Nam Demas me reliquit, induc- tus amore praesentis seculi, et profec tus est 'Thessalonicam ; Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. 11 Lucasmecumestsolus. Mar- cum assumptum adduc tecum; est enim mihi perutilis ad

ministerium. 12 Porró Tychicum misi Ephe- sum. 18 Penulam quam reliqui Troade apud Carpum, adfer quum venies, et libros, maximé membranas 14 Alexander faber aerarius multa mala mihi exhibuit; reddat ei Domi- nus secundum facta ipsius. 15 Quem et tu cave: vehementer enim restitit sermonibus nostris. 16 In primà meá defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me desertue- runt; utinam ne illis imputetur. X* PAULI EPISTOLA 1T Sed Dominus mihi adfuit, et corroboravit me, ut per me plané certioraretur praeconium, quod audi- rent onines gentes; et ereptus fui ex ote leonís. 18 Et eripiet me Dominus ab om- ni opere malo, servabitque regno suo coelesti; cui gloria in secula seculo- rum. Amen. 19 Saluta Priscam et Aquilam, et Onesiphori familiam.] 20 Erastus mansit Corinthi: '"Tro- phimum autem reliqui Mileti aegro- tantem. 21 Stude ventre ante hiemem. Sa. lutat te Eubulus, et Pudens, et Li. nus, et Claudia, et fratres omnes. 22 Dominus Jesus Christus sit cum spiritu tuo, Gratia sit vobis. cum. Amen. Seripta est Rom. secunda ad Ti. motheum, qui primus Ephesi ordinatus fuit episcopus, quum Paulus iterum sisteretur Caesari Neroni. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD TITUM. CAP. I. AULUS, servus Dei, apostolus autem Christi, secundüm fidem electorum Dei, et agnitionem verita- tis quae est secundüm pietatem ; 2 Ad spem vitae aeternae, quam promiserat Deus ille mentiri nescius ante tempora seculorum ; patefecit autem temporibus suis, 8 Videlicet sermonem illum suum per praeconium, quod concreditum est mihi ex ordinatione Servatoris nosti Dei: 'lito, germano filio in communi fide : 4 Gratia sit £bz, misericordia, et pax,a Deo Patre, et Domino Jesu Christo Servatore nostro. 5 Hujus rei gratià reliqui te in Cretá, ut. reliqua corrigas, et consti- tuas oppiídatim presbyteros, sicut ego tibi ordinavi. 6 Siquis est inculpatus, unius ux- oris vir, liberos habens fideles, qui 3ion sint obnoxii crimini luxás, aut re- tem, non iracundum, non vinosum, non percussorem, non turpem quaes. ium facientem ; 8 Sed hospitalem, bonorum aman- tem, temperantem, justum, pium, eon- tinentem ; 9 "Tenacem fidelis illius sermonis, qui ad doctrinam facit, ut possit et exhortari doctriná saná, et contradi- centes convincere. 10 Sunt enim multi refractarii, et vaniloqui, et mentium deceptores, maximé qui sunt ex cireumcisione : 11 Quibus oportet os obturare; qui totas domos subvertunt, docentes quae non oportet, turpis lucri gratià, 12 Dixit quidam ex ipsis proprius ipsorum propheta: Cretenses scm- per mendaces, malae ferae, ventres pigri. E io "Testimonium hoc est verum : quam ob causam eos redarguito prae- cisé, ut sani sint in fide ; 14 Non attendentes animum Ju- fractarii, 7 Oportet enim episcopum incul- patum esse, tanquam Dei dispensa- Morem, non sibi pertinaciter placen- 242 daicis fabulis, et mandatis hominum aversantium veritatem. 15 Ommia quidém pura puris; pole lutis autem et non credenübus mihl AD TITUM, II, III. est purum, sed polluta est eorum et mens et conscientia. 16 Deum profitentur se scire; sed factis negant, quum sint abominandi, et rebelles, et ad omne opus bonum et purificaret sibiipsi populum pecu. liarem, studiosum bonorum operum. 15 Haec loquere et exhortare, et argue cum omni imperio: nemo te despiciat. rejectanei. CAP. II. AT tu loquere quae decent sanam doctrinam : 2 Ut senes sobrii sint, venerandi, CAP, III. UGGERE ipsis, ut sese subjiciant principatibus ae potestatibus, ut obtemperent, ut ad omne opus bonum lemperantes, sani fide, charitate, to- lerantià : 5 Anus itidem, ut sint habitu qui sanctimoniam deceat, non calumnia- trices, non vino multo addictae, ho- nestatis magistrae : 4 Ut sapere doceant adolescentu- las, ut sint maritorum ac liberorum amantes, 5 "Temperantes, castae, domi ma- nentes, bonae, quae sese subjiciant suis viris; ne sermo Dei blaspheme- ur. 6 Adolescentulos itidem adhortare, ut sint temperantes : 7 Per omnia teipsum praebens ex- emplar bonorum operum, in doctrin&à integritatem, gravitatem, 8 Sermonem sanum, qui damnari non possit; ut qui se ex adverso ope ponit, erubescat, nihil habens quod de vobis dicat mali. 9 Servos kortare, ut suis dominis sese subjiciant, in omnibus ut sint. es accepti, non responsatores ; 10 Nihil intervertentes, sed om- nem bonam fidem ostendentes, ut doctrinam Servatoris nostri Dei or- nent in omnibus. 11 Iluxit enim gratia illa Dei salu- tifera quibusvis hominibus; 12 Erudiens nos, ut abnegatà im- pietate et mundanis cupiditatibus, sa- pienter et justé et pie vivamus in praesenti seculo ;] 18 Exspectantes beaiam illam spem, et illustrem illum adventum gloriae magni illius Dei, ac. Servatori nostri, nempe Jesu Christi ; 14 Qui dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, 243 sint parati : 2 Ne cui maledicant, ut. sint à pugnis alieni, aequi, omnem exhiben- tes lenitatem erga quosvis homines. S Nam eramus quondam et nos amentes, rebelles, errantes, servientes cupiditatibus ac voluptatibus variis, in

malitiá et invidiá degentes odiosi, alii alios odio prosequentes. 4 Sed, postquam bonitas et erga homines amor apparuit Servatoris nostri Dei: 5 Non ex operibus justis quae fe- cerimus nos, Sed ex suáà misericordià servavit nos, per lavacrum regenera- tionis, et renovationis Spiritüs Sanc- G Quem effudit super nos copiosé per Jesum Christum Servatorem nos- trum: 7 Ut justificati illius gratià, haere- des efficeremur secundüm spem vitae aeternae. 8 Certus est hic serma, et haec volo te asseverare, ut qui crediderunt Deo, curent bené agendo praeire. 9 Haecilla sunt bona, et hominibus utilia: stultas autem quaestiones, et genealogias, et contentiones, ac pug- nas legales cohibe; sunt enim inuti- les et vanae. 10 Haereticum hominem post unam et alteram. commonefactionem reji- ce: 11 Ut qui nóris eversum esse eum qui sit ejusmodi, et peccare, ut qui suopte judicio sit condemnatus. 12 Quum misero Ártemen ad te, aut Tychicum, stude venire ad me Nicopolin: nam illie decrevi hie- mare. 13 Zenam legisperitum et Apollo PAULI EPISTOLA studios? deducendum curato, nequid illis desit. 14 Discant autem etiam nostri be- nó agendo praeire ad necessarios usus, ut non sint fructüs expertes. 15 Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui diligunt nos in fide. vobis. Gratia Dei sit cum omnibus Amen. Ad Titum, qui primus Cretensium ecclesiae ordinatus fuit episcopus, scripta ex Nicopoli Macedoniae. PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD PHILEMONEM. CAP. I. AULUS esptivus Christi Jesu, et "Timotheus frater, Philemoni di- lecto et adjutori nostro. 2 Kt Apphiae dilectae, et Archippo commilitoni nostro, et ecclesiae quae domi tuae est; 5 Gratia sit vobis et pax, à Deo Patre nostro et Domino Jesu Chris- to. 4 Gratias ago Deo meo, semper mentionem tui faciens in precibus meis ; 5 Quód audiam tuam charitatem, ac fidem quam habes erga Dominum Jesum, et erga omnes sanctos : 6 Ut communicatio fidei tuae effi- cax fiat agnitione ommis ejus boni quod est in vobis per Christum Je- sum. 7 Gaudium enim habemus multum et consolationem super dilectione tuá, quód viscera sanctorum refocillata sunt per te, frater. 8 Quapropter, quamvis multam in Christo libertatem habeam mandandi tibi quod officii tui est ; 9 Tamen propter charitatem potiüs precor, quum talis sim, nempe Pau- lus senex, nunc autem etiam captivus Jesu Christi; 10 Precor àutem pro filio meo, quem genui in vinculis meis, One- simo; 11 Quondam tbi inutili, nunc veró tibi et mihi perutili : 244 12 Quem remisi : tu autem eum, d est, viscera mea, excipe: 18 Quem ego cupiebam apud me retinere, ut pro te ministraret mihi in vinculis evangelii : 14 Sed absque tuà sententià nihil volui facere, ut non velut ex necessi- tate sit beneficium tuum, sed volun- tarium. 15 Utique enim propterea semo- tus fuit abs te ad tempus, ut eum d me perpetuum recipias ; 16 Non jam ut servum, sed am- pliàs quàm servum, fratrem videli- cet dilectum, maximé mihi, quantó autem magis tbi et in carne et in Domino? 17 Itaque si me socium habes, ex- tipe eum tanquam me. 18 Quód siquid laesit te, aut de- bet, hoc mihi imputato. 19 Ego Paulus scripsi me& manu, ego dependam : ut ne tibi dicam, quód teipsum etiam mihi insuper de- S. 20 Etiam, frater, hunc ego fruc- tum abs te consequar in Domi- no: refocill mea viscera in Domi- no. 21 Soripsi tibi, confisus fore ut tu me audies, ut qui nórim te supra id etiam quod dico facturum esse. 22 Simul autem etiam para mihi hospitium : spero enim me per preces vestras donatum iri vobis. 23 Salutant te, Epaphras (meus in Socius), AD HEBRAEOS, I, II. eaptivitate propter Christum Jesum 24 Mareus Aristarchus, Demas, Lucas, adjutores mei. 25 Gratia Dcmini nostri Jesu Christi sit cum spiritu vestro. Amen, Ad Philemonem missa fuit Romá per Onesimum servum, PAULI APOSTOLI EPISTOLA AD HEBRAEOS. CAP. I. ULTIS vicibus, multisque mo- dis, olim Deus loquutus pa- tribus in prophetis, ultimis diebus his- ce loquutus est nobis in Filio ; 2 Quem constituit haeredem om- nium, per quem etiam mundum con- didit ; 5 Qui quum sit effulgentia gloriae, et character personae illius, sustineat- que omnia verbo illo suo potente, purgatione peccatorum nostrorum per seipsum factá, sedit ad dextram Ma- jestatis illius in Jocis excelsissimis ; 4 T'antó praestantior factus ange- lis, quantà excellentius prae illis sor- titus est nomen. 5 Nam cui dixit unquam angelo- rum, Filius meus es tu, ego hodie ge- nui te? Ac rurs)m, Ego ero ei Pa- ler, et ipse erit mihi Filius ? 6 Rursüm autem, quum inducit primogenitum in orbem terrarum, di- cit, Et adorent eum omnes angeli Dei. 7 Et de angelis quidém dicit, Qui angelos suos facit ventos, et minis- tros suos ignis flammam. 8 Ad Filium autem, Thronus tuus, Deus, in seculum seculi; virga recta virga regni tui. 9 Dilexisti justitiam, et odisti ini- quitatem : propterea unxit te, ó De- us, Deus tuus, oleo exultationis, ultra consortes tuos. 10 Et, Tuin initio, Domine, terram

fundásti, et opera manuum tuarum sunt coeli : 11 Ipsi peribunt: tu autem perma- 245 nes; et omnes ut vestimentum vete- rascent; 12 Ae velut amictum ctrcumvolves eos et mutabuntur: tu autem idem es, et anni tui non deficient. 18 Ad quem autem angelorum dixit unquam, Sede ad dextram me- am, usquedum posuero inimicos tuos scabellum pedum tuorum ? 14 Nonne omnes sunt ministrato- res spiritus, qui ministerii causá emit- tuntur propter eos qui haeredes erunt salutis ? CAP. II. ROPTEREA oportet nos eó magis attendere iis quae audi- vimus, nequando perfluamus. 2 Etenim, si per angelos dictus sermo fuit firmus, omnisque trans- gressio et contumacia justam merce- dis retributionem retulit ; 9$ Quomodo nos effugiemus, si tan- tam meglexerimus salutem ; quae quum primüm enarrari coeperit per ipsum Dominum, ab iis qui ipsum au- dierant fuit nobis confirmata ; 4 "Testimonium illis praebente Deo et signis et prodigiis, variisque virtu- tibus, et Spiritüs Sancti distributioni- bus, pro suà voluntate ? 5 Non enim angelis suojecit mun- dum illum futurum, de quo loqui- mur. 6 "Testatus est autem quidam ali- cubi, dicens, Quid est homo, ut me- mor sis ejus? aut filius hominis, ut eum respicias ? 7 Fecisti eum raulisper inferiore PAULI EPISTOLA engelis; glorià et honore coronásti eum, et constituisti eum super opera manuum tuarum. 8 Omnia subjecisti sub' pedibus ejus. Enimvero per hoc quód ei subjecit omnia, nihil omisit quod non Sit ei subjectum. —.Át nunc nondum videmus ei omnia esse subjecta. 9 Sed Jesum illum cernimus glo- rià et honore coronatum, qui paulis- per fuit inferior angelis factus, prop- ter mortis perpessionem ; ut benefi- cio Dei pro omnibus mortem gustaret. 10 Decebat enim ut ipse propter quem sunt haec omnia, et per quem sunt haec omnia, multos filios in glo- riam adducendo, principem salutis ip- sorum per afflictiones consecraret. 11 Nam et qui sanctificat, et qui sanctificantur, ex uno sunt omnes. Quam ob causam non erubescit eos vocare fratres ; 12 Dicens, Annunciabo nomen tuum fratribus meis; in medio eccle- siae tibi hymnos canam. 15 Et rursüm, Ego fretus ero ip- so. Et iterum, Ecce ego et pueri quos mihi dedit Deus. 14 Quoniam igitur pueri participes Apostolum et pontificem professioníg nostrae, Christum Jesum; 2 Fidelem ei qui ipsum constituit ; ut et Moses fidelis fuit in totà domo ipsius. S Tantó namque ampliore gloriá prae Mose hic dignus est habitus, quantó majorem habet honorem is qui construxit domum quàm domus ipsa. 4 Omnis enim domus construitur sbaliquo: qui veró condidit haec om- nia est Deus. 5 Et Moses quidém fidus fut in totà domo ipsius, ut famulus, ad tes- tificanda quae póst erant dicenda : 6 At Christus, ut Filius, domui suae praeest: cujus domüs sumus nos, si modó fiduciam et spem illam de quà gloriamur, ad finem usque fir- mam retinuerimus, 7 Quapropter, sicut dieit Spiritus ille Sanctus, Hodie si vocem ejus au- dieritis, 8 Ne obdurate corda vestra, sicut in exacerbatione, in die tentationis illius in deserto ; . 9 Ubi tentaverunt me patres ves- tri, probaverunt me, et viderunt opera sunt carnis et sanguinis, ipse quoque consimiliter particeps factus est eo- rundem, ut per mortem aboleret eum qui mortis imperium habet, hoc est diabolum : 15 Et liberos redderet quotquot metu mortis per omnem vitam ob- noxii erant servituti, 16 Non enim utique angelos as- sumpsit, sed semen Abrahami as- sumpsit. 17 Unde debuit per omnia fratri- bus similis fleri, ut misericors esset et fidelis pontifex in lis quae apud Deum agenda forent, ad expiandum peccata populi: 18 Nam ex eo quód perpessus fuit, quum tentatus est, potest et iis qui tentantur succurrere, CAP. III. NDE, fratres sancti, vocationis coelestis participes, considerate 246 mea per annos quadraginta. 10 Quapropter infensus fui nationi isti ; et dixi, Semper errant corde, neque cognoverunt vias meas. 11 Itaque juravi in irá meá, Si in- troibunt in requiem meam. 12 Videte, fratres, nequando sit in ullo vestrüm cor malum non credens, deficiendo a Deo vivo: 15 Sed exhortamini alii alios quo- tidié, quoad appellatur dies hodier nus: nequis ex vobis induretur se ductione peccati. 14 Christi enim participes facti su- mus, si modà principium illud, quo sustentamur, firmum retinuerimus ad finem usque : 18 Interim dum dicitur, Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra, ut in ilà exacetba- tione. 16 Nam quidam, quum audissent, exacerbárunt Dominum : non omnea AD HEBRAEOS, IV, V. tamen ii qui exierant ex Aegypto per Mosen. 17 Quibus autem infensus fuit qua- draginta annis? nonne iis qui pecca- verant, quorum corpora conciderunt lam requiem, nequis in idem incidat contumaciae exemplum. 12 Vivus enim est sermo Dei, et efficax, et penetrantior quovis gladio ancipiti, et pertingit usque ad divi- in deserto? - 18 Quibus autem juravit non in- gressuros in requiem suam, misi iis qui non obedierant ? 19 Et videmus non potuisse ingre- di propter incredulitatem. sionem

animae simul ac spiritás, cotn- pagumque et medullarum; et diju- dicat cogitationes et conceptiones cordis. 13 Nec est ulla res creata quae non manifesta sit in conspectu ipsius : imó omnia sun nuda et patentia ocue CAP. IV. lis ejus quicum nobis est negotium. ETUAMUS igitur, nequando derelictà promissione intro&- undi in requiem ejus, videatur aliquis ex vobis fuisse frustratus. 2 Etenim nobis evangelizatum est, 14 Habentes igitur pontificem mag- num, qui penetravit coelos, Jesum Fi- lium Dei, teneamus hanc professio- nem. sicut et illis: at non profuit illis au- ditus sermo, ut qui fide contempera- ius non fuerit apud illos qui audie- - 15 Non enim habemus pontificem qui non possit affici sensu infirmita- tum nostrarum, sed tentatum in om- nibus similiter, absque famen pec- rant. $ Introimus enim in requiem nos cato. 16 Accedamus igitur cum fiduciá qui credidimus; sicut dixit, Itaque juravi in irá meá, si ingressuri sint in requiem neam: quamvis operi- bus a jacto *nundi fundamento fac- tis. ad thronum gratiae; ut consequamur misericordiam, et gratiam inveniamus 3d opportunum auxilium. 4 kts snim dixit quodam in loco de septimo die, Et requievit Deus die septimo ab omnibus operibus suis. 5 Et hie rursum, Si introibunt in. CAP. V. NU omnis pontifex ex homini- bus assumptus, pro hominibus requiem meam. 6 Quia igitur reliquum est ut ali- qui intro&ant in eam, et quibus priüs evangelizatum fuit non introierunt propter contumaciam : 7 Rursum quendam praefinit diem; Hodie, apud Davidem dicens, tanto post tempore, (prout dictum est) Ho- die si vocem ejus audieritis, ne obdu- rate corda vestra. 8 Nam si Jesus eos in requie collo- cásset, nequaquam de alio posthac die loquutus fuisset. 9 Itaque reliquus est aliquis sabba- tismus populo Dei. constituitur in iis quae apud Deum agenda sunt; ut offerat donaria et victimas pro peccatis : | 2 Qvi quantum satis est, possit miserari vicem ignorantium et aber. rantium ; quód et ipse circumdatus Sit infirmitate. 5 Et propter hane debeat, sicut pro populo, it& et pro seipso offerre victimam pro peccatis. 4 Neque sibipsi quisquam sumit hune honorem, sed qui vocatur à Deo, sicut et Aaron. 5 lta et Christus non ipse sibi 10 Nam qui ingressus est in re- quiem ipsius, requievit et ipse ab eperibus suis, quemadmodum à suis eus. 11 Studeamus igitur ingredi in il- 9247 hunc honorem tribuit, ut fieret ponti» fex; sedis qui dixit ei, lilius meus es tu, ego hodie genui te. 6 Sicut et in alio psalmo dicit, Tu es sacerdos in aeternum, secundüm ordinem Melchisedeci. '7 . Quiin diebus carnis suae, depre- cationibus et supplicationibus oblatis, PAULI EPISTOLA tum clamore valido et lacrymis, apud eum qui poterat ipsum servare a mor- te, et exauditis precibus liberatus ex metu, 8 Quamvis Filius esset, tamen ex lis quae passus est didicit obedien- tiam ; 9 Et consecratus, factus est auctor salutis. aeternae omnibus qui ipsi aus- cultant ; 10 Cognominatus a Deo pontifex secundàüm ordinem Melchisedeci. 11 De quo nobis multa sunt dicen- da, eaque difficilid explicatu 5 quan- doquidem segnes facti estis auribus. 12 Vos enim quos oportuit pro temporis ratione doctores esse, rur- sum opus est doceri quae sint ele- menta initii eloquiorum Dei; facti- que estis ii quibus Jacte sit opus, et non solido cibo. 15 Enimvero cui cum lacte res est, is rudis est sermonis justitiae: (infans enim est.) 14 Sed adultorum est soliduscibus, eorum videlicet qui propter habitum, sensus habent exercitatos ad discre- tionem boni ae mali. CAP. VI. UAPROPTER omisso qui in Q. Christo rudes inchoat sermone, ad perfectionem feramur: non ja- centes rursum fundamentum resipis- centiae ab operibus mortuis, et fidei in Deum. 2 Baptizmatum doctrinae, ac ma- nuum impositionis, et resurrectionis mortuorum, et judicii aeterni. 5 Atque id faciemus, siquidem per- miserit Deus. 4 Nam fieri non potest ut qui se- mel fuerint illuminati, gustaverintque donum illud coeleste, et participes facti fuerint Spiritüs Sancti: 5 Gustaverintque bonum Dei ver- bum, ac virtutes futuri seculi ; 6 Si prolabantur, denuó rénoven- tur ad resipiscentiam ; ut qui rursum erucifigant sibi Filium Dei, et igno- miniae exponant. 7 Nam terra, quae imbrem saepius 248 in se venientem combiberit, et pro. genuerit herbam accommodam iis quos excolitur, recipit benedictionem à Deo: 8 At quae profert spinas et tribu- los, rejectanea esf, et maledictioni proxima; cujus exitus tendit ad ex- ustionem. 9 Sed persuasimus nobis de vobís, dilecti, istis meliora, et cum salute conjuncta, etiamsi ita loquamur. 10 Non enim injustus est Deus, ut abliviscatur operis vestri et laboriosae charitatis quam demonstratis erga ip- sius nomen; u£ qui ministraveritis sanctis, et ministretis. 11 Cupimus autem ut unusquisque vestrüm idem studium ad fidem usque ostendat, ad certam spei persuasio- nem: 12 Ut ne sitis segnes, sed imitato- res eorum qui per fidem ac lenitatem haereditario jure obtinent promissio- nem. 18 Deus enim pollicitus

Abraha- mo, quum non posset per quenquam majorem jurare juravit per seip- sum, 14 Dicens, Certé benedicens bene- dicam tibi, et multiplicans multiplica- bo te. 15 Atque ita quum patienter ex- spectásset, assequutus est promissum, 16 Nam homines quidém per eum jurant qui sit major: atque iisdem omnis controversiae finis est jusju- randum ad confirmationem adAibi- ium. 17 Qu&inre Deus volens ex abun- danti haeredibus promissionis osten- dere immwtabilitatem consilii sui, fide jussit jurejurando : 18 Ut per duas res immutabiles, in quibus fieri non potest ut men- titus sit Deus, validam consolationem habeamus nos, qui cursum eà corri- puimus, ut spem propositam obtinea- mus; 19 Quam velut animae anchoram habeamus tutam ac firmam, et ingre- dientem usque in ea quae sunt intra velum : 20 Quó praecursor pro nobis in- AD HEBRAEOS, VII. 12 Mutato enim hoc sacerdotio, gressus est Jesus, factus secundüm necessarió quoque legis mutatio fit. ordinem Melchisedeci pontifex in ae- ternum. 18 Nam is de quo haec dicuntur, ad aliam tribum pertinet, de quà nul- lus attendit altari. CAP. VII. AM hic Melchisedecus rex erat Salem, sacerdos Dei altissimi, qui occurrit Abrahamo revertenti à 14 Palam est enim e Judà exor- tum esse Dominum nostrum, cui tri- bui nihil de sacerdotio loquutus est caede regum, et benedixit ei : 2 (Cui et decimus ex omnibusim- Moses. 15 Idque etiam magis patet ez eo, quód ad similitudinem Melchisedeci pertitus est Abrahamus :) qui primüm quidém ex interpretatione dicitur Rex justitiae, deinde veró etiam rex Salem, quod est, Rex pacis : ! 5 Sine patre, sine matre, sine ge- nere; nec initium dierum, neque vi- tae finem habens; sed assimilatus Filio Dei, manet sacerdos in perpe- tuum. : 4 Spectate veró quantus hie fue- Tit, cui Abrahamus etiam ille patri- archa decimam spoliorum dederit. 5 Et ii quidém qui sunt ex filiis Levi sacerdotio fungentes, praecep- tum habent decimarum accipienda- rum à populo secundüm legem, hoc est, à fratribus suis, licet egressis ex lumbis Abrahami. 6 Is veró, cujus genus ad illos non refertur, decimas accepit ab Abrahamo, et habenti promissiones benedixit. 7 Porró sine uJlà controversiá, id quod minus est, ab eo quod majus est benedicitur. 8' Atque hie quidém homines qui moriuntur, decimas accipiunt: illic au- temis, de quo testatum est quód vivat. 9 Et (ut ita-loquar) in Abrahamo decimatus est etiam ipse Levi, qui decimas solet accipere. 10 Nam is adhuc in lumbis patris erat, quum occurreret Abrahamo Mel- chisedecus. 11 Porró, si consummatio per Le- viticum sacerdotium erat, (nam sub hoc sancita lex est populo,) quid am- exoritur sacerdos alius ; 16 Qui non ex lege, cujus manda- tum sit carnale, factus est sacerdos, sed ex vi indissolubilis vitae. 17 'Testificatur enim ad hunc mo- dum, Tu es sacerdos in aeternum se- cundüm ordinem Melchisedeci, 18 Fit enim abolitio praecedentis mandati, propter ipsius infirmitatem et inutilitatem. 19 Nihil enim sanctificavit lex, sed superintrodueta spes melior, per quam appropinquamus Deo. 20 Etiam quatenus non absque jurejurando superintroducta est. 21 Nam illi quidém citra jusju- randum sacerdotes facti sunt: hic veró eum jurejurando, per eum qui dixit ei, Juravit Dominus, et non poenitebit eum, 'Tu es sacerdos in &eternum secundüm ordinera Melchi- sedeci. 22 "T'antó potioris foederis sponsor factus est Jesus. 23 Et illi quidém plures facti sunt sacerdotes, quód mors prohiberet eos permanere : 24 Atiste, propterea quód in ae- ternum manet, perpetuum habet sa- cerdotium. 25 Unde et servare perfectó po- test eos qui per ipsum accedunt ad Deum, semper vivens ut interpellet pro eis. . 26 elis enim nos decebat ponti- fex, sanctus, sine vitio, sine labe, se- gregratus à peccatoribus, et sublimior pliüs erat opus alium exoriri sacer- dotem secundüm ordinem "Melchise- deci, nec secundüm ordinem; Aaronis dici? 249 coelis factus. 27 Cui non sit quotidie necesse, quemadmodum iliis pontificibus, priüs pro peccatis propriis ricas offerre, PAULI EPISTOLA demde pro peecatís populi — Hoc enim fecit semel, quum semetipsum obtulit. 98 Lex enim homines constituit pontifices infirmitate laborantes; at Sermo jurisjurandi post legem con- cepti, Filium constituzt. qui in aeter- num est sanctificatus. CAP. VIII. ^CYAETERUM eorum quae dici- C mus Aaec summa esf, "alem nos habere pontificem, qui cousedit ad dextram throni Majestatis illius in coelis. 2 Sanctuarii minister, ac veri illius tabernaculi, quod fixit Dominus, et non homo. 3 Omnuis enim pontifex ad offeren- da dona et victimas constituitur ; unde necesse fuit hunc quoque habe- re quod offerret. 4 Nam si esset in terrá, ne sacerdos quidém esset, manentibus illis sacer- dotibus, qui seeundüm legem offerunt dicit Dominus; Indam leges meas menti eorum, et cordi eorum inscri. bam: et ero ipsis Deus, et ipsi erurt mihi populus: 11 Neque docebunt singuli proxi- mum suum, et singuli fratrem. suum, dicentes,

Cognosce Dominum: nam omnes cognoscent me, ab eo qui pu- Sillus fuerit inter cos, ad eum usque qui magnus fuerit inter eos. 12 Ero enim propitius iniquitatibus eorum, et peccatorum ipsorum, et ini- quitatum ipsorum non recotdabor am pliüs. 15 Dum novum dicit, antiquavit prius: porró quod antiquatur ac se- nescit, propé est ut evanescat, CAP. IX. ABUIT igitur prius foedus e- tiam constitutos religionis ritus, et sanctuarium mundanum. 2 Tabernaculum enim constructum fuit ; priüs quidàm, in quo erat can- dona ; 5 Ut qui exemplari et umbrae de- serviant rerum coclestium, sicut divi- mitüs dictum est Mosi, quum esset absoluturus tabernaculum, Vide enim, inquit, u£ facias omnía ad exemplar quod ostensum est tibi in monte. 6 At nune noster ille. Pontifez eo excellentius ministerium sortitus est, quo praestantioris est foederis inter- cessor, quod praestantioribus promissis sancitum est. 7 Nam si prius illud tale fuisset, ut nihil in eo posset requiri, baudqua- quam fuisset secundo quaesitus locus. 8 Nam incusans eos inquit, Ecce, dies venient, dicit Dominus quum peragam cum domo Israelis, et cum domo Judae, foedus novum : 9 Non secundum foedus, quod fe- ci cum patribus ipsorum, quo die pre- hendi manum ípsorum, ut educerem eos ex Aegypto: nam ipsi non per- *üteruntin illo meo foedere, et ego despexi eos, dieit Dominus. 10 Quamobrem hoc est foedus quod paciscar domui Israelis post dies illos, 250 delabrum, et mensa, et propositi panes, quod Sancta vocant : 5 Post medium autem velum erat tabernaculum, quod vocant Sancta Sanctorum ; 4 Aureum habens thuribulum, et arcam foederis undique cireumtectam auro; in quà, urna aurea habens manna, et virga illa Aaron quae get- minavit, et tabulae illae foederis ; 5 Supra hanc autem cherubim glo- riosi obumbrantes propitiatorium; de quibus non est nunc dicendum singu- latim. 6 His veró ita ordínatis, ín prius quidém tabernaculum quovis tempore ingreüiuntur sacerdotes ritus obe- untes : . 7 In secundum autem semel quot- annis solus pontifex, non sine san- guine, quem offert pro seipso, et pro populi erratis: 8 Hoc declarante, Spirítu Sancto, nondum patefactam fuisse viam ad sacrarium, priore tabernaculo adhue consistente : 9 Quod erat exemplar pro tempora illo praesenti, quo dona sacrificia AD HEBRAEOS, X. que offeruntur, quae non possunt in conscientià sanctificare cultorem, 10 In cibis duntaxat et potionibus, 25 Itaque necesse fut exemplaría quidém eorum quae sunt in coelis, hisce rebus purificari; ipsa veró coe« et diversis ablutionibus, ac ritibus carnalibus, usque ad tempus directio- nis imposita. 11 Adveniens autem Christus pon- tifex futurorum bonorum, per majus et perfectius tabernaculum non manu- factum, id est, non hujus structurae, 12 Neque per sanguinem hirco- rum et vitulorum, sed per proprium lestia potioribus quàm hae sint victi- mis. 24 Non enim in manufactum sa- crarium ingressus est. Christus, quod sit exemplar vero sacrar?o respondens; sed in ipsum coelum, ut compareat nune faciei Dei pro nobis: 25 Neque ut saepe offerat semetip- sum, sicut pontifex ingreditur in sa- sanguinem, ingressus est semel in sacrarium, aeternam redemptionem nactus. 18 Nam si sanguis taurorum et hircorum, et cinis juveneae aspergens crarium quotaunis cum sanguine ali- eno; 26 (Alioquin oportuisset eum saepe passum fuisse a jacto mundi funda- mento inquinatos, sanctificat ad carnis pu- ritatem ; 14 Quantó magis sanguis Christi, qui per Spiritum aeternum seipsum obtulit ineculpatum Deo, emundabit conscientiam vestram à mortuis ope- ;) sed nunc semel, m ccnsum- matione.seeulorum, ad peccatum per immolationem suiípsius abolendum patefactus est. 27 Et sicut illud statutum est ho- ribus, ad serviendum Deo vivo? 15 Itaque ob id novi foederis Me- diator est, ut morte ad redemptionem earum transgressionum intercedente quae fuerant sub priore foedere, qui vocati erant promissam aeternam hae- reditatem acciperent. . 16 Nam ubi testamentum est, mors intercedat necesse est testatoris, 17 "Testamentum enim in mortuis ratum est; quandoquidem nondum valet quum vivit testator. 18 Unde ne prius quidém illud absque sanguine dedicatum fuit. * 19 Quum enim Moses omnia nan- data secundüm legem recitásset toti populo, sumpto sanguine vitulorum et hircorum, eum aquá, et lanà coc- cinà, et hyssopo, simul et ipsum li- brum et totum populum aspersit ; 20 Dicens, Hic est sanguis ille hu- jus foederis, de quo mandatum dedit nd vos Deus. 21 Insuper autem et tabernacu- lum, et omniu vasa sacrae functionis sanguine similiter aspersit. 22 Et omnia feré secundàm legem sanguine purificantur; etabsque san- guinis effusione non fit remissio. münibus ut semel moriantur, postea veró judicium ; 28 Ita et Christus semel oblatus ut Zn seipso attolleret multorum pec- cata; secundó absque peccato conspi- Cietur iis qui ipsum exspectant, ad salutem. CAP. X. EX enim umbram obtinens futu- | rorum

bonorum, non ipsam ex- pressam formam rerum, iis hostiis quas singulis annis easdem continen- ter offerunt, nunquam potest acce- dentes sanctificare : 2 Alioqui desiissent offerri? prop- terea quód sanetifleantes, semel pur- gati nullorum peccatorum ampliüs essent sibi conscii, 5 Atinistis fit repetita mentio pec« catorum quotannis. 4 Non enim potest sanguis tauro- rum et hircorum auferre peccata, 5 Quapropter ingrediens mundum, dicit, Sacrificium et oblationem nolu- isti, corpus autem adaptásti mihi 6 Holocautomata et hostiam pro peccato non approbásti : 7 "Tunc dixi, Ecce, adsum (in ca« pite libri seriptum est de me) ut fa- ciam, Deus, voluntatem tuam, PAULI ,EPISTOLA 8 Quum superis dixisset, Sacrifi- cjum, et oblationem, et holocautoma- ta, et hostiam pro peccato noluisti, neque approbásti, (quae juxta legem offeruntur ;) 9 "Tunc dixit, Ecce, adsum, ut fa- ciam, Deus, voluntatem tuam, — Tollit prius, ut posterius statuat, 10 Qua voluntate sanctificati su- mus, per oblationem corporis Jesu Ühristi semel factam. 11 Ommis igitur sacerdos adstat quotidie sacris operans, et easdem saepiüs offerens hostias, quae nun- quam possint auferre peccata : 12 Hic veró, unà pro peccatis ob- latá in perpetuum víctimá, consedit ad dextram Dei: 18 De caetero exspectans, donec inimici ipsius pro scabello pedum ejus ponantur. 14 Unicá enim oblatione consecra- vit in perpetuum eos qui sanctifican- tur. 15 "Testficatur autem Aoc nobis et ipse Spiritus Sanctus: nam postea- quam priüs dixit, 16 Hoc est foedus quod paciscar cum eis post dies illos, dicit D omi- nus; Indam leges meas cordibus eorum, et eorum mentibus eas in- scribam ; 17 Et peccatorum atque iniquita- tum ipsorum non recordabor am- pliüs. 18 Porró, ubi esi horum remissio, non est aniplids oblatio pro peccato. 19 Quum igitur, fratres, habeamus libertatem ingrediendi sacrarium per sanguinem Jesu, 20 EKá vià quam dedicavit nobis re- centem et vivam, per velum, hoc est, per carnem suam ; 21 Quumque habeamus Sacerdo- tem magnum, praefectum domui Dei : 22 Accedamus cum vero corde et Certà persuasione fidei, aspersione pur- gatis cordibus à conscientià malá : 23 Ea abluto corpore aquá purá, teneamus confessionem spei non va- cillantem ; (fidelis enim est qui pro- misit ;) 24 Et observemus alii alios, vut nos acuamus ad charitatem et bona opera : 25 Non deserentes aggregationem nosiri mutuam, sicuti mos est quibus- dam, sed adhortautes ali? alios; idque eà magis quód videtis illum diem ap- propinquare. 26 Nam si ultro peccaverimus posi acceptam cognitionem veritatis, non 2ühue pro peccatis reliqua est hoa- tia; 27 Sed horrenda quaedam exspec tatio judicii, et iguis fervor, qui devo- raturus est adversarios. 28 Quiirritam fecerit Mosis legem, absque misericordia ex duorum aut trium testimonio moritur : 29 Quantó, putatis, acerbiore sup- plicio dignus censebitur, qui Filium Dei conculcárit, et sanguinem foede- ris, per quem fuerat sanctificatus, profanum duxerit, et Spiritum gratiae contumeliá afiecerit ? $0 Novimus enim eum qui dixit, Mecum est ulcisci, ego rependam, dicit Dominus: et rursum, Dominus judicabit populum suum. 51 Horrendum est incidere in ma- nus Dei vivi. 52 Hevocate veró in memoriam superiores dies, quibus postquam il. lustrati fuistis, ingens certamen af- flictionum sustinuistis ; 58 Partim quidem, dum et cum probris, et cum afilictionibus, in thea- trum estis producti: partim veró dum socii facti estis eorum qui sie agitan- tur. 54 Nam et de vinculis meis me- cum doluistis, et direptionem eorum quae vobis suppetebant eum gaudio excepistis, ut qui sciretis vos habere apud vos potiorem substantiam in coelis, et quae permaneat. 55 Ne igitur abjicite liberam illam professionem vestram, quae magnam habet praemii retributionem. 56 Nam tolerantià vobis est opus, ut voluntati Dei obsequuti reportetis promissionem illam. $7 Adhuc enim pusillum quantu« 252 AD HEBRAEOS, XI. lumcunque, et qui venturus est ve- niet, neque tardabit. 88 Justus autem ex fide vivet: at Si quzs se subduxerit, nor: probat eum animus meus. $9 Atmnos non ài sumus qui nos subducamus ad exitium, sed qui cre- damus ad animae salutem. . CAP. XI. ST autem fides illud quo subsis- tunt quae sperantur, et quae de- monstrat quae non cernuntur. 2 Ob eam enim testimonio sunt lam habentem fundamenta, eujus arti- fex et conditor est Deus. 11 Per fidem et ipsa Sara vim ad concipiendum semen accepit, ac prae- ter tempus aetatis peperit, quód fide- lem esse duxerit eum qui promiserat, 12 Quapropter et ex uno, eoque jam emortuo, nati sunt poster, quan- ta est astrorum coeli multitudo, et quasi arena illa innumerabilis quae est àd oram maris.] 15 Seeundüm fidem mortui sunt ornati majores. 8 Per fidem intelligimus construc- tum fuisse mundum verbo Dei, ut quae cernimus non sint ex apparen- tibus facta. 4 Abel per fidem, majoris pretii sacrificium obtulit Deo quàm Cain: per quam testimonio fuit ornatus, quód esset justus,

testimonium perhi- bente Deo de donis ejus: et mortuus adhuc per hanc loquitur. 5 Per fidem Enochus fuit transla- tus, ne viderit mortem ; nec fuit in- ventus, propterea quód transtulerat eum Deus: priusquam enim transfer- retur, testimonium obtinuerat quód placuisset Deo. 6 Atqui fieri non potest ut sine fide quisquam ez placeat: nam qui accedit ad Deum, hune credere opor- tet esse Deum, et praemia largiri iis Qui ipsum requirunt. 7 Per fidem divinitüs admonitus Noé de iis quae nondum videbantur, veritus apparavit arcam ad servandam domum suam: per quam arcam con- demnavit mundum, et ejus, quae ex fide est, justitiae factus est haeres. 8 Per fidem vocatus Abrahamus auscultavit Deo, ut abiret in locum Quem accepturus erat in haeredita- tem; et exivit, nesciens quà esset venturus. ' 9 Per fidem commoratus est in terrà promissá ut alienà, commoratus in tabernaculis cum 1lsaae et Jacob, oohaeredibus ejusdem promissionis: 10 Exspectabat enim civitatem il- 258 isti omnes, non adept promissa, sed eminüs ea conspicati, postquam Zpszs fuissent persuasa et ea. amplexi fuis- sent, ac professi se hospites et adve- nas esse in terrá. 14 Nam qui haec dicunt, palam os- tendunt se patriam quaerere. 15 Quid si illius memores fuissent, ex qua exierant, habere poterant tem- pus ad revertendum : 16 Atqui meliorem expetunt, hoc est, coelestem : quapropter Deum non pudet eorum, :d est, cognominari Deum eorum; paraverat enim eis ur- bem. 17 Abrshamus, quum tentaretur, obtulit Isaacum per fidem ; unigeni- tum, inquam, illum obtulit, is qui pro- missiones exceperat ; 18 Adquem dictum fuerat, In Isaac vocabitur tibi semen : 19 Ratiocinatus Deum potentiá praeditum esse etian suscitandi a mortuis ; unde illum similitudine qua- dam recepit. 20 Per fidem de futuris benedixit Isaacus Jacobo et Esauv. 21 Per fidem Jacobus moriens sine gulis filiis Josephi benedixit; et ado» ravit baculo innixus. 22 Per fidem Josephus moriens da egressione filiorum Israélis meminit deque ossibus suis mandavit. 28 Per fidem Moses, quum natus esset, occultatus est menses ires à parentibus suis, quód viderent ve- nustum esse puerulum ; et non timus erunt edictum regis. 24 Per fidem Moses jam grandia renuit vocari filius diae Pharaonis, PAULI EPISTOLA, 25 Potils eligens simul malis vex- ari cum populo Dei, quàm tempora- riam retinere peccati fruitionem ; 26 Majores arbitratus divitias pro- brum Christi, quàm — Aegyptiorum thesauros: intuebatur enim in prae- mii retributionem. . 27 Per fidem reliquit Aegyptum, nihil timens iram regis: nam, ut qui 59 Atque omnes hi testimonio per fidem ornati, non obtinuerunt pro- missum illud : 40 Quoniam Deus de nobis melius quiddam providerat, ne absque nobis consummarentur. CAP. XII. ROINDE nosquoque quum tan- videret eum qui est invisibilis, da forti animo fuit. 28 Per fidem peregit pascha, et ef- fusionem illam sanguinis ; ne qui pe- rimebat primogenita, ipsos tangeret. 29 Per fidem transierunt Rubrum Mare veluti per terram; cujus mars facto periculo Aegyptii absorpti sunt. 50 Per fidem moenia Jericho con- ciderunt, cireumdata ad dies septem. 81 Per fidem Rahab meretrix illa non periit unà cum iis qui non obe- dierunt, quum pacificé excepisset hos- pitio exploratores. $2 Et quid praeterea loquor? defi- €iet enim me tempus commemoran- tem de Gedeone, de Baraco, et Samp- sone, et Jephthe, et Davide, et Sa- muele, ac prophetis ; 93 Qui per fidem debellárunt reg- na, operati sunt justitiam, assequuti sunt promissiones, occluserunt ora le- onum, $4 Extinxerunt vim ignis, effuge- runt acies gladii, corroborati sunt ex infirmitate, effecti sunt validi in bello, exercitus exterorum in fugam verte- runt: $5 Mulieres acceperunt ex resur- rectione mortuos suos: alii veró dis- tenti sunt, neglectà liberatione ut po- tiorem resurrectionem nanciscerentur: 56 Alii rursus ludibria et flagella sunt experti, insuper et vincula et carcerem : 97 Lapidati sunt, dissecti sunt, ten- tati sunt, gladio caesi occubuerunt, oberraverunt cum ovillis et caprinis pellibus, destituti, afflicti, pressi, malé vexati : $8 Quibus indignus erat mundus, in desertis errantes, et. montibus, ac &peluncis, et cavernis terrae. 254 ta nos circumstet testium nubes, abjecto omni pondere, et peccato ad nos cireumcingendos proclivi, per to» lerantiam propositum nobis stadium decurramus ; 2 Intuentes in fidei ducem ac per- fectorem Jesum, qui pro sibi propo» sito gaudio pertulit crucem, ignomi- nià contemptà, et ad dextram throni Dei consedit. 8 Etenim reputate, quis ille sit qui talem sustinuit à peccatoribus adver- süs sese contradictionem, ne vestris animabus fracti fatiscatis. 4 Nondum ad sanguinem usque restitistis, adversüs peccatum decer- tando. 5 Et obliti estis adhortationis, quae vobis tanquam filiis loquitur, Fili mi, ne negligito castigationem Domini, neque remissus esto, quunr ab eo ar- gueris : 6 Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem.

quemcun- que filium agnoscit. 7 Si casügationem sustinetis, Deus sese vobis exhibet ut filiis: quis enim est filius, quem non castiget pater ? 8 Quód si estis absque castigatio- ne, eujus participes sunt omnes, nem- pe supposititii estis, non filii. 9 Deinde corporum nostrorum pa» tres habuimus castigatores, et eos re- veriti sumus : annon mulió magis subjiciemur Patri spirituum, et vive- mus? 10 Nam illi ae paucos dies, prout rpsis videbatur, nos castigabant: hie autem ad commodum nostrum, ut participes simus sanctimoniae ipsius. 11 Omnis autem castigatio in prae- sens quidém non videtur esse gaudii, sed tristitiae ; et postea fructum tran AD HEBRAEOS, XIII. quillum justitiae reddit iis qui per eam fuerint exercitati, 12 Quapropter manus remissas, et genua soluta, surrigite ; 18 Et rectas orbitas facite pedibus vestris, ne quod. claudum est deflec- tat à vià, sed ut sanetur potiüs. 14 Pacem sectamini cum omnibus, et sanctimoniam, sine qua nemo vide- bit Dominum ; 15 Prospicientes, nequis deficiat a gratià spei; nequa radix amara sup-" pullulans obturbet, et per hanc inqui- nentur multi : 16 Nequis sit scortator, aut profa- nus, velut Esau, qui unico edulio ven- didit suum jus primogeniti. 17 Scitis enim eum etiam postea, quum vellet haereditario jure bene- dictionem assequi, reprobatum fuisse : non enim reperit. poenitentiae locum, quamvis cum lacrymis benedzctionem illam exquisisset. 18 Non enim accessistis ad con- trectabilem montem, et incensum ig- nem, ac turbinem, et caliginem, et procellam, 19 Tubaeque sonitüm, et vocem verborum, quam qui audierant, de- precati sunt ne ampliüs sibi fieret sermo : 20 (Non enim ferebant quod im- perabatur, Si vel bestia tetigerit mon- tem, lapidabitur, aut jaculo confige- tur: 21 Et Moses, adeÓ terribile erat visum quod apparebat, dixit, Expave- factus sum ac tremebundus :) 22 Sed accessistis ad montem Sion et civitatem Dei vivi, Hierusalem coelestem, et myriadas Angelorum ; 25 Conventum universalem, et concionem primogenitorum, qui eon- seripti sunt in coelis, et judicem uni- versorum Deum, et spiritus justorum consummatorum j 24 Et ad novi foederis mediato- rem Jesum, et sanguinem aspersionis, praestantiora loquentem quàm. loqua- tur Ábel. 25 "Videte ne recusetis eum qui loquitur. Nam iom non effugerunt qui recusárunt divinitüs admonentem in terrá; multó magis nos, qui eum qui de coelis est adversaremur: 26 Cujus vox tune concussit ter- ram: nunc auiem denunciavit, di- cens, Ádhuc semel ego concutiam non solüm terram, sed etiam coelum. 27 Porró illud, Adhuc semel, de- clarat instabilium rerum, utputa fac- titiarum, amotionem, ut maneant quae sunt stabilia. 28 Quapropter regnum assumen- tes quod concuti non potest, tenea- mus gratiam, per quam ita serviamus Deo, ut ei placeamus cum verecun dià et reverentiá, 29 Etenim Deus noster consu- mens ignis est. CAP. XIII. RATERNA charitas maneat. 2 Hospitalitatis ne estote im- memores; per hanc enim quidam in- scii exceperunt angelos hospitio. 5 Memores estote vinctorum, tan- quam unà eum illis vincti; eorum qui malis premuntur, ac si ipsi quo- que corpore afflzcti essetis. 4 Ilonorabile est inter quosvis conjugium, et cubile impollutum : scoriatores autem et adulteros dam- nabit Deus. 5 Sint mores vestri alieni ab ava- ritià: estole contenti praesentibus : dixit enim ipse, Nequaquam te dese- ram, neque unquam te derelinquam. 6 Adeó ut confidenti animo dica- mus, Dominus est mihi auxiliator, nec timebo quid faciat mihi homo. '" Memores estote doctorum ves- trorum qui loquuti sunt vobis sermo- nem Dei: quorum imitamini fidem, considerantes qui fuerit exitus con- versationis ipsorum. 8 Jesus Christus heri et hodie idem est, et in secula. 9 Doctrinis variis et peregrinis ne cireumferimini ; bonum enim est gra- tià constabiliri cor, non cibis, unde nullam perceperunt utilitatem qui in ipsis incesserunt. 10 Habemus altare, ex quo non PAULI EPISTOLA habent facultatem edendi qui taberna- tulo deserviunt, 11 Quorum enim animalium san- guis infertur pro peccato in sacra- rium per pontificem, horum corpora exuruntur extra castra. 12 Quapropter et Jesus, ut sanc- tificaret populum per proprium san- guinem, passus est extra portam. 158 Exeamus igitur ad eum extra castra, probrum ejus portantes. 14 Non enim habemus hic stabi- Jem civitatem, sed futuram illam in- quirimus. . 15 Per ipsum igitur assidué offe- ramus Deo sacrificium laudis, id est, fruetum labiorum celebrantium no- men ejus. 16 Beneficentiae veró et commu- nieationis ne obliviscimini: talibus enim victimis delectatur Deus. 17 Obedite doctoribus vestris, et obsecundate: excubant enim ipsi pro animabus vestris tanquam rationem reddituri ; ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes: id enim est vobis mutile.. 18 Orate pro nobis; confidimus enim nos bonam conscientiam habe« re, ut qui in ommibus eupiamus ho« nesté conversari. 19 Ampliüs autem obsecro vos ut id faciatis, ut celeriüs restituar vobis. 20 Deus veró pacis, qui

magnum illum ovium, per sanguinem foederis aeterni, Pastorem, Dominum nostrum Jesum, à mortuis reduxit, 91 Perficiat vosin omni opere bono ad praestandam ipsius voluntatem, efficiens in. vobis quod acceptum si* in conspectu suo, per Jesum Chris- tum; cui sif gloria in secula seculo- rum. Amen. 22 Precor autem vos, fratres, suf- ferre sermonem exhortationis hujus : nam paucis de hoc scripsi vobis. 25 Scitote fratrem nostrum 'Timo- theum solutum esse, eum quo (si mox venerit) videbo vos. 24 Salutate omnes ductores ves fros, et omnes sanctos, Itali. Saluitent vos 25 Gratia sit cum omnibus vobis, Amen. Ad Hebraeos scripta est ex Italia per Timotheum. JACOBI APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA. CAP. I. ACOBUS, Dei ac Domini. Jesu Christi servus, duodecim tribubus dispersis, salutem : 2 Pro summo gaudio ducite, fra- tres mei, quoties id tentationes varias incideritis ; 5 Illud scientes, explorationem fi- dei vestrae efficere tolerantiam. 4 Caeterüm tolerantia opus perfec- tum habeat, ut sitis perfecti et inte- gri, ita ut nihil vobis desit. 5 Quódsi eui vestrüm deest sapien- tia, postulet à Deo, qui dat eaim om- 256 nibus benigné, nec exprobrat; et da- bitur ei. 6 Sed postulet cum fide, nihil ad- dubitans; nam qui disceptat, similis est fluctui maris, qui ventis agitatur et jactatur. * Non enim existimet homo ille se quicquam accepturum à Domino : 8 Ut qui sit vir animo duplici, e inconstans in omnibus viis suis. 9 Porró, fraier, qui est humilis conditionis, glorietur in sublimitate SU : 10 Qui veró dives est, in submis JACOBI EPISTOLA, II. sione sui: quoniam veluti flos herbae praeteribit. 11 Nam, ut exortus est sol cum aestu, arefecit herbam, et flos illius decidit, et spectabilis decor ipsius pe- rit: ita et dives in viis suis marces- cet. 12 Beatus est vir qui tolerat tenta- tionem: quonium quum probatus fuerit compertus, accipiet coronam vitae, quam promisit Dominus iis à quibus ipse diligitur. 13 Nemo, quum tentatur, dicat, À Deo tentor: nam Deus tentari malis non potest, nec quemquam tentat. 14 Sed unusquisque tentatur, dum à proprià cupiditate abstrahitur, et in- escatur. 15 Deinde cupiditas, posteaquam concepit, parit peccatum : peccatum veró peraetum gignit mortem. 16 Ne errate, fratres mei dilecti, 17 Omnis donatio bona, et omne perfectum donum, est superné, de- scendens à Patre luminum, apud quem non inest transmutatio, aut con- versionis obumbratio, /.— 18 Js quia voluit, progenuit nos sermone veritatis, ut essemus primi- tiae quaedam suarum creaturarum, 19 Itaque, fratres mei. dilecti, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram ; 20 Nam ira viri justitiam Dei non exsequitur. 21 Quapropter, abjectis omnibus sordibus et exeremento malitiae, cum lenitate recipite insititium illum ser- monem, qui potest servare animas vestras. 22 Estote veró actores sermonis ; nec estote auditores solüm, falsó ra- tiocinando fallentes vosmetipsos. 25 Nam siquis audit sermonem, et eum non praestat, is similis est viro consideranti faciem suam nativam in speculo ; 24 Nam simul atque consideravit seipsum, abiit, et statim oblitus est qualis esset. 25 Atis qu introspexerit in per- 2517 fectam illam legem libertatis, et per- manserit Zn ea, quia non fuerit audi- tor obliviosus, sed actor operis, is, inquam, beatior erit in opere suo. 26 Siquis videtur religiosus esse inter vos, non fraenans linguam suam, sed suum ipsius cor seducens, hujus vana est religio, 27 Religio pura et incontaminata apud Deum et Patrem, haec est, In- visere orphanos et viduas in afllictie one ipsorum, e£ immaculatum sese servare a mundo. CAP. II. RATRES mei, ne cum respectu personarum habete fider; Domi- ni nostri Jesu Christi gloriosi. 2 Nam siquis in coetum vestrum ingrediatur, aureum gestans annulum veste splendidà; ingrediatur autem et pauper eum sordidà veste ; 5 Et respexeritis üd eum quí ves- tem gestat splendidam, et dixeritis $i, Tu. sede hic pulehré; pauperi veró Cicatis, "T'u sta illie, aut sede hic sub- ter scabellum meum ; 4 Nonne discrimen feceritis apud vos, et facti fueritis judices perversà deliberantes ? 5 Audite,fratres mei dilecti, Nonne Deus elegit pauperes mundi hujus, ut fierent divites flde, et haeredes regni quod promisit iis qui ipsum di- ligunt? 6 Át'vos contumelià affecistis pau- perem. Nonne divites per tyranni- dem opprimunt vos, et trahunt vos ad tribunalia ? 7 Nonne blasphemant praeclarum illud nomen, à quo estis cognominati ? 8 Quod si legem regiam praestatis secundüm scripturam, Diliges proxi- mum tuum ut teipsum, benefacitis : 9 Sin veró personam respicitis, peccatum committitis, et redarguimi- ni à lege veluti transgressores. 10 Quisquis enim totam legem ser- vaverit, impegerit autem in uno, om- nibus tenetur. 11 Nam qui dixit, Ne moecheris, dixit etíam, Ne occidas. Quod si JACOBI EPISTOLA, III. non fueris moechatus, occideris au- tem, factus es transgressor legis. 12 Ita loquimini et ita facite, ut per legem libertatis judicandi. 13 Nam damnatio

absque miseri- cordià erz£ ei qui non praestiterit mise- ricordiam: et gloriatur misericordia adversüs damnationem. 14 Quae utilitas, fratres mei, si fi- dem dicat aliquis habere se, opera ve- ró non habeat ? num potest fides illa eum servare ? 15 Quod si frater aut soror nudi fuerint, et egentes quotidiano vic- tu, 16 Dicat autem eis aliquis ves- trüm, Ábite cum pace, calescite, et saturamini; non tamen dederitis eis quae sunt apta corpori, quae erit uti- litas? 17 Ita quoque fides, si opera non habeat, mortua est per se. 18 Quinimo dicet aliquis, Tu fi- dem habes, et ego opera habeo: os- tende mihi fidem tuam absque operi- bus tuis, et ego ostendam tibi ex ope- ribus meis fidem mea. 19 'Tu credis Deum unum esse: recté facis : daemonia quoque éstud credunt, et horrescunt. 20 Vis veró nósse, homo vane, fidem quae est absque operibus mor- tuam esse? 21 Abrahamus pater ille noster nonne ex operibus justificatus est, quum obtulisset Isaacum fili&m suum super altare? 22 Vides fidem administram fuisse operum ipsius, et ex operibus fidem perfectam fuisse ? 23 Itaque impleta est scriptura quae dicit, Credidit autem Abrahamus Deo, et imputatum est ei ad justi- tiam, et amicus Dei vocatus est. 24. Videtis igitur ex operibus justi- ficari haminem, et non ex fide tan- tüm. 25 Similiter autem etiam Tühab illa meretrix, annon ex operibus jus- fificata est, quum accepisset nuncios illos, et alià vià emisisset ? 26 Nam sicut corpus absque spiritu 258 mortuum est, ita el fides illa guae est absque operibus mortua est. CAP. III. E estote multi doctores, fratres N mel, scientes fore, ut gravius ju- dicium auferamus. 2 In multis enim impingimus cunc- ti. Siquis in sermone non impin- Egit, hic perfectus est vir, ut qui pos- sit fraeno moderari totum etiam cor- pus. 5 Ecce, equis fraena in ora immit- timus, ut obediant nobis, et totum corpus eorum circumagimus. 4 Ecce, naves quoque, quum tan- tae sint, et à ventis saevis agitentur, circumaguntur à minimo gubernaculo, quocunque impulsus gubernatoris vo- luerit: 5 Ita et lingua pusillum membrum est, et sese effert magnificó : Ecce. exiguus ignis quantam materiam in- cendit ! 6 Et lingua flamma est, et mundus iniquitatis: ita, Znguam, lingua con- stituta est inter membra nostra, ma- culans totum corpus, inflammans ro- tam geniturae nostrae, et inflammata à gehenná. 7 Omnis enim natura et ferarum et volucrum, serpentiumque et marina- rum, domatur et domita est à naturá humanà : 8 Linguam autem nullus hominum domare potest ; malum est quod co- ercere non possis: plena es! veneno mortifero, 9 Per ipsam benedicimus Deo et Patri, et per ipsam maledicimus ho- minibus: qui ad similitudinem De: conditi sunt. 10 Ex eodem ore procedit bene- dictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec ita fleri. 11 Num fons ex eodem foramine fundit duleem et amaram aquam ? 12 Num potest, fratres mei, ficus oleas edere, aut vitis ficus? ita neque salsa dulcem aquam potest edere. 15 Quis sapiens et scienti praedi- tus es£ inter vos? demonstret ex bonà JACOBI EPISTOLA, IV, V. tonversatione opera sua cum man- Suetudine sapientiae. 14 Quód si invidiam amaram ha- Vbetis, et irritaüionem im corde vestro, ne gloriamini, et ne mendaces estote adversüs veritatem. 15 Non est enzm ista sapientia su- perné descendens, sed terrena, ami- nalis, daemoniaca. 16 Ubi enim invidia est et rixa, ibi tumultuatio, et omne opus pra- vum. 17 Quae autem superné est sapien- tia, primüm quidém pura est, deinde pacifica, moderata, obsequens, plena misericordiae, et fructuum bonorum, absque disceptatione, sine simula- tione. 18 Fructus autem justitiae seritur cum pace iis qui dant operam paci. CAP. IV. NDE bella et pugnae inter vos? nonne hinc, nzmérum ex volup- tatibus vestris, quae militant in mem- bris vestris? 2 GConcupiscitis, et non habetis: invidetis et ambitís, nec potestis asse- qui: pugnatis et bellatis, nec obtine- tis, propterea quód non petitis, S Petitis, e£ non accipitis, eó quód malé petatis, ut in voluptates vestras insumatis. 4 Adulteri et adulterae, nescitis amicitiam mundi inimicitiam esse ad- versüs Deum? Quicunque ergo vo- luerit amicus esse mundi, inimicus Dei constituitur. 5 An putatis scripturam inaniter dicere, Ad invidiam fertur spiritus qui sedem posuit in nobis? 6 Sed majorem offert gratiam ; quia dicit, Deus superbis resistit, submis- sis autem dat gratiam. 7 Subjiciteigitur vos Deo ; resistite diabolo, et fugiet d vobis. 8 Appropinquate Deo, et appro- pinquabit vobis: emundate manus, peccatores; et purificate corda, du- plices animo. 9 Sensu miseriae tangimini, et lu- gete, et flete: risus vester in luctum 259 convertatur, et gaudium in moero- rem. 10 Submittite vos in conspéctu Do- Yoiol, e& extolie& vos. 11 Ne alij adversüs alios loquimi- ni, fratres ; qui loquitur contra fra- trem, quique damnat fratrem suum, loquitur contra legem, et damnat le- gem: quód si damnas legem, non es observator legis, sed judex. 12 Unus est legislator qui potest servare et

perdere; tu quis es, qui damnas alium ?* 18 Age nune qui dicitis, Hodie ve cras proficiscemur in illam urbem, et agemus ibi annum unum, et merca- bimur, et lucrabimur. 14 Qui ignoratis quid futurum sit postero die: quae est enim vita ves- tra? vapor enim est qui ad exiguum tempus apparet, et demde evanescit. 15 Pro eo quod dicere debuistis, Si Dominus voluerit, et vivamus, fa- ciemus hoc aut illud.- 16 Nune autem gloriamini de arro- gantià vestrá: omnis ejusmodi glo- riatio mala est. 17 Igitur qui noverit recté facere, nec facit, hic peccato tenetur. CAP V. GE nune, divites, flete, ejulantes Super míserüs vestris super- venturis. 2 Divitiae vestrae putrefactae sunt, vestimenta vestra sunt à tineis vorata: S Aurum et argentum vestrum aerugine vitiatum est, et aerugo eo- rum testabitur adversüm vos, et exe- det carnes vestras velut ignis: the saurum congessistis in ultimos dies. 4 Ecce, merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, per vos interversa, clamat: et vociferationes eorum qui messuerunt, in aures Do- xoini Sabaoth introierunt. 5 In deliciis vixistis super terram, etlacivistio; enutristis corda vestra, ut in die epuli. 6 Condemnástis, occidistis justum non resistit vobis. 7 Patentes igitur estote, fratres, 1. PETRI EPISTOLA, I. usque ad Domini adventum. — Ecce, vos? oret, Bono animo est aliquis? agricola exspectat pretiosum fructum terrae, patienter eum exspectans, dum accipiat pluviam matutinam et seroti- nam. 8 Patientes estote et vos, et stabi- lite corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquat. 9 Ne ingemiscite alius. adversüs alium, fratres, ut ne condemnemini : ecce, judex ante januam adstat. 10 Sumite, fratres mel, pro exem- plari vexationis ac lenitatis, prophe- tas, qui loquuti sunt in nomine Do- mini. 11 Ecce, beatos pronunciamus eos qui adversa tolerant: tolerantiam Job audistis, et finem Domini vidistis : nam abundat intimá misericordià Do- minus, et est miserator. 19 Ante omnia veró, fratres mei, ne jurate, neque per coelum, neque per terram, neque aliud ullum jusju- randum ; sic autem vestrum, Est, est; et Non, non: ne in condemna- tionem incidatis. 13 Aeger est animo aliquis inter psallat. 14 Aegrotataliquis inter vos? ac- cersat presbyteros ecclesiae, et orent pro eo, ungentes eum oleo in nomine Domini : . 15 Et oratio fidei servabit laboran- tem, erigetque eum Dominus: quód si peccata commiserit, remittentur ei. 16 Confitemini alii aliis offensas, et orate alii pro aliis, ut sanemini: mul- tum en£m valet deprecatio justi efficax. 17 Elias homo erat iisdem quibus nos affectionibus obnoxius, et preci- bus precatus est ne plueret ; et non pluit super terram annos tres et sex menses : 18 Et rursum precatus est, et coe- lum dedit pluviam, et terra produxit fructum suum. 19 Fratres, siquis inter vos aberrá- rit à veritate, et converterit eum quis- piam, : 20 Sciat eum, qui averterit pecca. torem ab errore viae suae, servatu« rum animam à morte, et obtecturum multitudinem peccatorum. PETRI APOSTOLI EPISTOLA PRIMA CATHOLICA. CAP. I. ETRUS Apostolus Jesu Chris- ti, advenis dispersis per Pon- tum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, et Bithyniam, 2 Xlectis ex praestituto Dei Patris ad sanctificationem Spiritüs, per obe- dientiam et aspersionem sanguinis Jesu Christi; gratia vobis et pax multiplicetur. 5 Benedictus esto Deus et Pater Domini nosti Jesu Christi, qui ex multi suá misericordià regenuit nos in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis ; 4 ld est, ad haereditatem quae 260 mec perire potest, nec contaminari, nec marcescere, vobis in coelis serva- tam, 5 Qui virtutis Dei praesidio custo- dimini per fidem, ad salutem para- tam patefleri tempore ultimo. 6 Quà in re exsultatis, paululum nunc (si opus est) in variis tentatio- nibus tristitià affecti : 7 Ut exploratio fidei vestrae multó pretiosior ezploratzone auri, quod pe- rit, et tamen per ignem exploratur, comperiatur vobis esse laudi, et ho- nori, et gloriae, in patefactione Jesu Christi : 8 Quem quum non v.deritis, dili 1. EPISTOLA PETRI, II. giis: in quem, nunc eum non cer- mentes, tamen credentes, exultatis gaudio ineffabili et glorioso : 9 Reportantes mercedem fidei ves- trae, salutem animarum. 10 De quá salute inquisierunt, et quam scrutati sunt prophetae qui de venturá in vos gratià prophetárunt. 11 Serutantes in quem aut qualem temporis articulum praenuncius ille qui in ipsis erat. Spintus Christi, de- elararet eventuras Christo perpessio- nes, et gloriam illas consequuturam. 12 Quibus revelatum est, eos non sibi, sed nobis ea administrare, quae nune annunciata sunt vobis per eos qui vobis praedicárunt evangelium per emissum é coelo Spiritum Sanc- tum, in quae desiderant angeli intro- spicere. 18 Quapropter succincti lumbis mentis vestrae, sobrii, integró sperate in eam quae vobis defertur gratiam, in patefactione Jesu Christi: 14 Ut filii obedientes, qui vos non configuretis pristinis, quae in ignoran- tià vestrà viguerunt, cupiditatibus : 14 Sed sicut is qui vos vocavit rificástis,

auscultando veritati per Spi ritum, ad charitatem fraternam: simu- lationis expertem, ex puro corde alii alios diligite intensé: 25 Hegeniti non ex semine inter- eunte, sed non intereunte, id. est, per sermonem Ji vivi, et manentis in aeternum. 24 Nam omnis caro est ut gramen, et omnis gloria hominis ut flos gra» minis: exaruit gramen, et flos ejus decidit : 25 Sed verbum Domini manet in aeternum: hoc autem est verbum il- lud, quod evangelizatum est vobis. CAP. II. pRED depositá omni malitià, et omni dolo, et simulationibus, et invidentiis, et omnibus obtrectati- onibus, ! 2 Ut modó nati infantes, lac illud sermonis sincerum expetite, ut per illud adolescatis : 5 Si quidem gustástis, quód bonus sit Dominus: 4 Ad quem accedentes, qui est lapis vivus, ab hominibus quidém re- sanctus est, ipsi quoque sancti in omni conversatione reddamini. 16 Propterea quód scriptum est, Saneti estote, nam ego sanctus sum. 17 Et, si patrem cognominatis eum, qui citra personarum respectum judi- cat ex cujusque opere, cum timore versamini commorationis vestrae tem- pore: 18 Ut qui sciatis vos non caducis rebus, ergento vel auro, fuisse re- demptos ex vanü illà vestrà conver- satione, à patribus traditä : 19 Sed pretioso sanguine, utpote agni inculpati et incontaminati, nempe Christi : 920 Praesciti quidem ante jacta mundi fundamenta, patefacti veró ultimis temporibus propter vos ; 2] Per eum credentes in Deum, qui suscitavit eum à mortuis, et glo- riam ei dedit, ut fides ac spes vestra in Deo esset. 92 Qui gitur animas vestras pu- 261 probatus, apud Deum veró electus ac pretiosus ; 5 lpsi quoque veluti vivi lapides aedificati, fiatis domus spiritualis, sa- cerdotium sanctum, ad offerendum spirituales hostias, acceptas Deo per Jesum Christum. 6. Quapropter etiam continetur in seripturá, Ecce, pono in Sion lapi- dem in imo angulo, electum, pretio- sum: in quem qui credit, nequa- quam pudefiet. 7 Vobis igitur est honori, qui cre- ditis: immorigeris veró lapis quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est caput anguli, et lapis ad quem im- pingitur, et petra offendiculi ; 8 Nempe iis qui offendunt ad ser- monem, immorigeri; ad quod etiam positi fuerunt. 8 Vosautem estis genus electum, re- gale sacerdotium, gens sancta, popu- lus quem sib Deus ut proprium vine dicat; ut virtutes praedicetis illius qui vos vocavit é tenebris in admirabilem &uam lucem: 1. EPISTOLA PETRI, III. 24 Qui peccata nostra ipsemel sursum tulit in corpore suo super lig- num illud, ut peccatis mortui, justi- tiae viveremus : cujus vibieibus sana- 10 Qui quondam eratzs non popu- lus, nune estspopulus Dei: qui non eonsequuti misericordiam, nunc estis misericordiam consequuti. 11 Dilecti, precor ut tanquam ad- venae, ac peregrini, abstineatis à carnis cupiditatibus, quae militant adversüs anxnam; et -onversationem vestram habeatis honestam inter gentes; ' 15 Ut pro eo quod loquuntur ad- ti estis. 25 Nam eratis velut oves errantes: sed nunc convertistis vos ad pastos rem et curatorem animarum vestrae rum. CAP. III. SIMILITER uxores sese subjie versüs vos ut maleficos, ex bonis operibus quae spectárint, glorificent Deum die visitationis. 13 Proinde subjecti estote cuivis humanae ordinationi, propter Domi- num: sive regi, ut qui supereminеat : 14 Sive praesidibus, ut qui per eum mittantur tum ad ultionem malefico- rum, tum ad laudem recté agentium. 15 Quoniam ita est voluntas Dei, ut bene agendo os obstruatis amen- tium hominum ignorantiae : 16 Ut liberi, ac non veluti malitiae velamen habentes libertatem, sed ut servi Dei. 17 Omnes honorate. Fraternita- tem diligite. Deum timete. Regem honorate. 18 Famuli, subditi estote cum om- ni timore dominis, non solàüm bonis et aequis, sed etiam pravis. 19 Hoc enim cedit gratiae, siquis propter conscientiam Dei suffert mo- lestias injusté afflictus. 20 Quae enim est gloria, si pec- tantes et colaphis caesi, Zstud tolere- tis? sed si quum benefacitis, tamen afflicti toleratis, hoc cedit vobis gra- tiae apud Deum : 21 Nam ad hoc etiam vocati estis; quoniam et Christus passus est pro nobis relinquens nobis exemplar, ut insequeremini vestigia ipsius ; 22 Qui non peccavit, nec inventus fuit dolus in ore ipsius ; 25 Qui conviciis affectus, non vi- eissim conviciabatur ; quum malis af- ficeretur, non ninmabatur; sed com- mittebat causam suam ei qui justó judicat : ciant suis viris; ut etiam siqui non obediunt sermoni, per uxorum conversationem absque sermone lu- crifiant ; 2 Ubi spectárint cum reverentiá conjuüclam castam "conversationem vestram. $ Quarum ornatus non sit exter- .mus ille in nodis capillorum, et cir- cumposito auro, vel palliorum amic- tu; 4 Sed occultus ille cordis homo, situs in incorruptione lenis ac quieti spiritüs, qui est coram Deo pretiosus. 5 lta enim olim et sanctae illae mulieres, quae sperabant in Deum, ornabant sese, subjectae suis viris : 6 Sicut Sara obedivit Abrahamo, dominum eum vocans: cujus factae estis filiae, dum benefacitis, et nequa- quam ullá terremini

consternatione. 7 Viri similiter unà versentur, ut Sclentes decet; vasi muliebri, ut in- - firmiori, tribuentes honorem, utpote quum unà etiam haeredes si£s gratiae vitae; ne interrumpantur preces vestrae. 8 Denique omnes esfofe concor- des, mutuo molestiarum sensu affecti, fraternà praediti charitate, ad intimam misericordiam proni, comes : 9 Non reddentes malum pro malo, aut convicium pro convicio, sed contrà benedicentes ; ut qui sciatis vos ad hoc vocatos esse, ut benedictionem haereditario jure obtineatis. 1O Itaque qui vult vitam diligere, et videre dies bonos, coérceat linguam suam à malo, et labia sua. ne loquan- tur dolum : 1. EPISTOLA PETRI, IV. 11 Declinet à malo, et faciat bo- num ; quaerat pacem, et persequatur eam. . quód qui passus est in carne, destitit & peccato ; 2 19 Nam oculi Domini sunt nent? in justos, et aures ejus in deprecatio- nem eorum; vultus veró Domini ad- versum eos qui faciunt mala. 18 Et quis est qui affligat vos, si bonitatis aemulatores fueritis? 14 Sed et si guid perpetiamini Ut non ampliàs cupiditatibus hominum, sed voluntati Dei, quod in carne reliquum est temporis, vivat, 5 Sufficit enim nobis praeteritum vitae tempus, quód quae libent gent. bus patraverimus, quum incessimus in lasciviis, cupiditatibus, vinolentiis, propter justitiam, beati famen. estis: t&eterüm timore eorum me timete, neque turbamini : comessationibus, compotationibus, ef nefariis simulacrorum cultibus : 4 Quamobrem ill, non concurren« tibus vobis ad eandem luxüs profu- 15 Sed Dominum Deum sanctifi- cate in cordibus vestris. Estote autem semper parati ad respondendum cuili- bet petenti rationem ejus spei quae in vobis est, cum lenitate et timore, con- scientiam bonam habentes: 16 Ut pro eo quod loquuntur ad- versüm vos tanquam maleficos, pude- fiant qui infesti sunt vestrae bonae in Sionem, peregrinari sibi videntur, blasphemantes : 5 Qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est ad judicandum vivos et mortuos. 6 Nam idcirco mortuis quoque praedicandum fuit evangelium, ut damnarentur quidém secundüm homi- Christo conversationi. 17 Melius enim est ut bené agen- tes, si ita velit Dei voluntas, malis af- ficiamini, quàm malé agentes : 18 Nam et Christus semel pro peccatis passus fuit, justus pro injus- tis; ut nos ad Deum adduceret, mor- tificatus quidém carne, vivificatus au- tem Spiritu : 19 Per quem etiam spiritibus qui Sunt in carcere profectus praedicavit ; 20 Olim immorigeris, quum se- mel exspectabat Dei lenitas in die- nes, 2d est, carnes. viverent autem se- cundüm Deum, éd est, spiritu. 7 Omnium autem finis immínet. Estote igitur sobrii et vigilantes ad orandum. 8 Ante omnia veró charitatem alii in alios intensam habentes: nam cha- ,ritas operiet niultitudinem | peccato- . rum. 9 Hospitales estote alii erga alios, Sine murmurationibus, 10 Ut quisque accepit donum, zta alius in alium illud subministrantes, ut boni dispensatores variae Dei gra- bus Noe, quum appararetur arca, in quà paucae (id est, octo) animae ser- vatae sunt in aquá. 21 Cuirei nune correspondens ex- emplar baptismi nos quoque servat (non quo carnis sordes abjiciuntur, Sed stipulatio bonae conscientiae a- pud Deum) per resurrectionem Jesu Christi : 22 Qui est ad dextram Dei, pro- fectus in coelum, subjectis ipsi ange- is, et potestatibus, ac virtutibus. CAP. IV. UUM igitur Christus passus sit pro nobis carne, vos quoque aüdem cogitatione carmaniini, nempe tiae. 11 Siquis loquitur, Joguatur ut eloquia Dei; siquis ministrat, mznis- tret tanquam ex viribus quas suppe- ditat Deus: ut in omnibus glorifice- tur Deus per Jesum Christum, cui est gloria et imperium ín secula secu» lorum. Amen. 12 Charissimi, ne tanquam hospi- tes exploratione illáà per ignem quae sit in vobis ad vestrt experimentum, percellimini, ut sí peregrinum aliquid vobis accideret. 15 Imó in eo quód consortes estis afflicionum Christi, gaudete, ut et, quum patefiet ejus gloria, gaudeatis exsultantes. : 14 Si probris afficimini in nomine Christi, beati estis ; quoniam et ille gloriae et ille Dei Spiritus super vos requiescit ; gui quod ad illos quidóém attinet, blasphematur; quod ad vos autem, glorificatur. 2. EPISTOLA PETRI, I. 4 Et quum apparuerit ille Pasto. rum princeps, reportabitis amaranti- nam illam gloriae coronam. 5 Similiter, juniores, subjecti es- tote senioribus, et omnes vicissim subjicimini. 15 Sed enim nemo vestrüm malo afficiatur ut homicida, aut fur, aut fnaiceficus, aut alienarum rerum in- Spector : 16 Sed sicut Christianus, ne pude- Submissione animi es- tote intus ornati ; nam Deus superbis resistit, submissis autem dat gra- tiam. 6 Submittite vosigitur potenti ma- nui Dei, ut vos in tempore extollat : bat, parte. imó glorificet Deum hác in 17 Nam tempus esf ut incipiat ju- : dicium à domo Dei ; quód si primüm fncipit à nobis, quis erit finis eorum qui non parent Dei evangelio ? 18 Etsi justus vix servatur, impius et peccator ubi comparebit ? 19 Itaque qui malis afficiuntur ex voluntate Dei, tanquam

fideli condi- tori commendent animas suas bene- faciendo. CAP. V. RESBYTEROS qui inter vos sunt, precor ego unà presby- ter, ac testis afflietionum Christi, at- que idem gloriae patefaciendae con- SOrS ; 2 Pascite Dei gregem qui penes vos est, illius inspectioni vacantes, non coaeté, sed libenter; non turpi- ter affectantes lucrum, sed prompto animo : 3$ Neque ut dominantes cleris, sed ut qvi sitis exemplaria gregis. "7 Omni curá vestrá in eum con- jectà; nam illi eura est de vobis. 8 Sobrii estote, vigilate; nam ad- versarius vester diabolus, tanquam lea rugiens, obambulat, quaerens quem devoret : 9 Cui resistite firmi per fidem, sci- entes easdem afllictiones à vestrá quae in mundo est fraternitate impleri. 10 Caeterüm Deus omnis gratiae auctor, qui vocavit vos ad aeternam suam gloriam in Christo Jesu, pau- lisper afflictos, is, inquam, perficiat vos, Stabiliat, roboret, fundet. 11 Ipsi gloria et robur in secula seculorum. Amen. 12 Per Sylvanum vobis fidum fra- trem, ut existimo, paucis scripsi, ad- hortans vos, et testificans hanc esse veram gratiam Dei, in quà statis. 18 Salutat vos ea quae est in Baby- lone vobiscum electa ecclesia, et Mar- cus filius meus. 14 Salutate alii alios charitatis os- culo. Pax vobis omnibus qui estis in Christo Jesu, Amen, PETRI APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA SECUNDA. CAP. I. YMON Petrus, servus et aposto- lus Jesu Christi, iis qui aequé 264 pretiosam fidem nobiseum sortiti sunt per justitiam Dei nostri et Servatoris Jesu Christi ; 2 Gratia vobis et pax multiplicetur per agnitionem Dei, et Jesu Domini nostri, 2, EPISTOLA PETRI, II. 16 Non enim arte compositas fa- bulas sequuti, notam vobis fecimus Domini nostri Jesu Christi potentiam $ Prout divina vis ipsius omnia no- bis donavit quae ad vitam et pietatem pertinent, per agnitionem illius qui vocavit nos ad gloriam ac virtutem; et adventum; sed ut qui oculis nos- tris aspeximus "lius majestatem. 4 Ex eo quód maxima illa nobis ac 17 Acceperat enim à Deo Patre bonorem et gloriam, voce ad eum de- latà hujusmodi à magnificá illà gloriá, pretiosa promissa donavit, ut per haec efficeremini divinae consortes naturae, elapsi ex corruptione quae est in mun- do per cupiditatem. 5 Ad hoc ipsum veró vos, omni praeterea collato studio, adjicite fidei vestrae virtutem, virtuti veró scien- tiam ; G Scientiae verà continentiam ; continentiae veró tolerantiam ; tole- rantiae pietatem ; 7 Pietati veró animum in fratres propensum, animo veró in fratres pro- penso charitatem. 8 Haecenim si vobis adsint, et exu- berent, non inertes vos nec infruc- tuosos efficient in Domini nostri Jesu Christi agnitione. 9 Nam cui haec non adsumt, is caecus est, nihil procul cernens, obli- tus sese à veteribus peccatis suis fuisse purgatum. 10 Quapropter, fratres, potiüs stu- dete vocationem et electionem ves- tram firmam efficere: haec enim si fe- ceritis, nunquam impingetis : 11 Ita enim copios subministrabi- tur vobis introitus in aeternum reg- ' Hic est Filius ille meus, dilectus ille, in quo acquiesco. 18 Et hanc vocem nos audivimus $ coelo delatam, quum essemus unà eum eo in monte illo sancto. 19 Et habemus firmissimum ser- monem propheticum ; cui recté faci- tis quód attendatis, velut lucernae splendenti in obseuro loco, usquedum dies illucescat, et lucifer exoriatur in cordibus vestris : 20 Si illud primüm noveritis, nul- lam prophetiam scripturae esse pro- priae explications. 21 Non enim. libitu hominis allata est olím prophetia, sed acti à Spiritu sancto loquuti sunt sancti Dei homi- nes. À CAP. II. UERUNT autem etiam pseudo- prophetae in populo; ut etiam inter vos erunt falsi doctores, qui sub- introducent haereses exitiales, etiam num Domini nostri et Servatoris Jesu Christi. 12 Quapropter non negligam vos de istis semper commonefacere, quam- vis peritos et confirmatos in praesente veritate. 18 Justumautem arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo, excitare vos per commonefactionem : 14 Quum sciam brevi futurum ut deponam tabernaculum meum, sicut Dominus noster Jesus Christus de- claravit mihi. . 15 Sed et studebo subinde ut vos possitis post exitum meum horum mentionem facere. 265 Dominum qui illos mercatus est. ab- negantes, accersentes sibipsis velox exitium, 2 Et multi sequentur eorum exi tia; per quos via veritatis blasphema bitur. 5 Et per avaritiara fictis sermom- bus vos negotiabuntur, quibus dame natio jam olim non otiatur, et quo- rum exitium non dormitat. 4 Nam si Deus angelis, qui pecca- verunt, non pepercit, sed in Tartarum detrusos, catenis caliginis tradidit, damnationi servatos : 5 Et priseo mundo non pepercit, sed octavum Noe, justitiae praeconem, servavit, diluvio in mundum impiorum inducto : 6 Et civitates Sodomorum ac Go morrhae in cinerem redactas subvere * 2. EPISTOLA PETRI, Il. sione damnavit, fecitque ut essent ex- emplar impié victuris : 7 KEtjustum Lot libidinosá nefario- rum conversatione fatigatum eripuit : 8 (Justus enim ille, quum habita- ret inier eos,

in dies animam justam iniquis illorum factis, et videndo et audiendo excruciabat :) 9 Novit Dominus pios à tentatione eripere, injustos autem in diem judi- cii poenas dantes servate: 10 Maximé veró eos qui carnem sequentes, in impurá cupiditate ince- dunt, et dominatum despiciunt, qui, inquam, ut sunt audaces, et sibi pla- centes, non horrent dignitates probris incessere. 11 Quum ipsi angeli, qui sunt ro- bore ac potentià majores, non ferant adversüs eas apud Dominum male- dictionis judicium. 12 Atisti, veluti animantia rationis expertia, quae naturali impetu ferun- tur, facta ad eum finem ut capta in- tereant, ea vituperantes quae igno- rant, suà ipsorum corruptelà inter- ibunt: 13 Reportaturi mercedem injusti- 19 Libertatem eis pollicendo, quum ipsi servi sint corruptelae; siquidem à quo quis superatus est, huie etiam in servitutem est adductus. 20 Nam si postquam inquinamenta mundi per aguitionem Domini et Ser- vatoris Jesu Christi effugerint, his rursum implicati superentur, facta est ultima eorum conditio deterior priore. 21 Satius enim fuisset eis non cog- novisse viam justitiae, quàm cognità allá regredi à sancto mandato sibi tra- dito. 22 Sedaccidit eis quod vero pro» verbio dici solet, Canis reversus est ad suum ipsius vomitum ; et, Sus lo- ta, ad volutabrum coeni. CAP. III. HS jam alteras vobis literas Scribo, dilecti, quibus since- ram mentem vestram per commone- factionem excito : . 2 Ut memores sitis verborum, quae praedicta sunt à sanctis prophetis, et mandati illius nostri qui sumus apos- toli Domini et Servatoris ; tiae, ut qui pro voluptate ducant quo- tidianas delicias, labes ae maculae, qui fraudibus suis se oblectant, vo- biscum epulando : 14 Oculos habentes plenos adulte- rl, et qui à peccando cessare nes- Cjant, inescantes animas instabiles, cor habentes ad avaritiam exercita- tum, exsecrandi homines. 15 Qui relictá rectá vià aberrá- runt, sequuti viam Balaam fii? Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit : 16 Sed redargutionem suae trans- gressionis habuit: nam subjugis asina muta, humaná voce loqnuta, prohi- buit prochetae dementiam. 17 Isti sunt fontes aquá carentes, nebulae à turbine agitatae; quibus ca- ligo tenebrarum in aeternum servata est. 18: Nam ypraetumidam vanitatem loquendo, inescant eos per carnis cu- piditates lascivas, qui veré effugerant 0$ qui in errore versantur : 266 5 Illud primüm scientes, venturos extremis diebus irrisores, in suis ip- sorum cupiditatibus incedentes, 4 Et dicentes, Ubi est pollicitatio adventüs ejus? nam ex quo die pa- ires obdormierunt, omnia ita perma- nent ab initio creationis. 5 Illud enim volentes ipsos fugit, coelos jam olim exstitisse per Dei sermonem, et terram ex aquá et in a» quà consistentem. 6 Quamobrem is qui tum erat mundus, aquá inundatus periit. 7 Qui veró nune $un£ coeli ae terra, eodem sermone reconditi, ser« vantur igni in diem dammationis et exitii impiorum hominum. 8 Unum autem hoc ne vos fugiat, dilecti, unum diem apud Dominum perinde esse ut mille annos, et mille annos ut diem unum. 9 Non tardat Dominus promissum (ut nonnulli tarditatem Aanc esse due cunt), sed patiens est erga noé, no 1. EPISTOLA. JOANNIS, I, II. lens ullos perire, sed omnes ad resi- Biscentiam tendere. exspectetis, studete ut incontaminati 1O Veniet autem sicut fur in nocte dies ille Domini, quo coeli cum stri- dore praeteribunt, elementa veró aes- tuantia solventur, terraque, et quae in €à sunt opera, exurentur. 11 Quum igitur haec omnia dis- Solvenda sint, quales oportet esse vos in sanctis conversationibus et. pietatis officiis ; 12 Exspectantes et properantes ad adveatum diei Dei, in quo coeli con- flagrantes solventur, et elementa aes- tuantia liquescent ? 18 Sed coelos novos ac terram no- vam secundüm promissum ejus ex- Spectamus, in quibus justitia inha- bitat, 14 Quapropter, dilecti, quum haec et inculpati ab eo reperiamini cum pace: . 15 Dominique nostri patientiam, salutem ducite, sicut et charus frater noster Paulus pro sibi data sapientia scripsit vobis : 16 Ut in omnibus ferd epistolis, loquens de istis, in quibus sunt non- nulla difficilia intellectu, quae indocti parámque stabiles detorquent, ut et reliquas scripturas, suo ipsorum exitio, 17 Vos igitur, dilecti, Zstorum praescii quum sitis, cavete ne illorum nefariorum errore cum illis abduci, excidatis à propriá stabilitate, 18 Sed crescite in gratiá et agni. tione Domini nostri et Servatoris Je;u Christi: cui gloria, et nune et ad iempus sempiternum, —.Ámen. JOANNIS APOSTOLI EPISTOLA PRIMA CATHOLICA. CAP. I. UOD erat à principio, quod au- divimus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus, et manus nostrae contrectárunt de sermone illo vitae : 2 (Nam vita patefacta est: et vi- dimus, et testamur, et annunciamus vobis vitam illam aeternam, quae e- - rat qu Patrem, et patefacta est no- bis;) s 3 Quod, znquam, vidimus et audi- vimus, id annunciamus vobis, ut et vos communionem habeatis nobiscum; €t communio nostra sit cum

Patre et cum Filio ejus Jesu Christo. 4 Et haec scribimus vobis, ut gau- dium vestrum sit plenum. 5 Hoc
est igitur nuncium, quod audivimus ex ipso, et renunciamus vobis, Deum lucem esse nec tenebras in eo
esse ullas. 6 Si dixerimus nos communionem 267 habere cum eo, et in tenebris ince- dimus, mentimur,
nec sinceré agimus. ". Quód si in luce incedimus, sicut ipse est in luce, communionem ha- bemus cum
eo mutuam, et sanguis Jesu Christi Filii ejus purgat nos ab omni peccato. 8 Si dixerimus nos peccatum
non habere, nosipsos fallimus, et veritas in nobis non est. 9 Si confiteamur peccata . nostra, fidelis est et
justus, ut remittat nobis peccata, et purget nos ab omni inie quitate. 10 Si dixerimus nos non peccásse,
mendacem facimus eum, et sermo ejus non est in nobis. CAP. II. ILIOLI mei, haec scribo vobis, ut ne
peccetis. Quód siquis peccárit, advocatum apud Patrem hae bemus, Jesum Christum justum : 1.
EPISTOLA JOANNIS, II. 2 Et ipse est propitiatio pro pec- catis nostris; nec pro nostris solüm, sed
etiam pro totius mundi pecca- quae in mundo sunt. Siquis diligit mundum, non est charitas Patris im eo.
tis. 5 Et per hoc scimus quód ipsum novimus, si mandata ipsius observa- fnus, 4 Qui dicit, Novi eum, et
mandata €jus non servat, mendax est, et in eo veritas non est: 5 Qui autem servat sermonem ejus, verà
jn hoc charitas Dei adimpleta est: per hoc scimus nos in ipso es- 6 Qui dicit se in eo habitare, de- bet,
sicut ille incessit, ita et ipse in- cedere. 7 Fratres, non novum mandatum scribo vobis, sed mandatum
vetus, quod videlicet habuistis jam inde à principio. ^ Vetus hoc mandatum, sermo ile est quem
audivistis jam inde à principio. 8 É econtrario mandatum novum scribo vobis, quod verum est in ipso,
etin vobis; quia tenebrae praetereunt, et vera illa lux jam lucet. 9 Qui dicit se in luce esse, et fra- trem
suum odit, in tenebrís est usque adhuc. 10 Qui diligit fratrem. suum, in luce manet, et offendiculum in
eo non est. 11 Qui autem odit fratrem. suum, in tenebris est, et in tenebris incedit, et nescit quo eat, quia
tenebrae oculos ipsius obcaecárunt. 19 Scribo vobis, filioli, quoniam remissa sunt vobis peccata propter
nomen ejus. 18 Scribo vobis, patres, quoniam nüstis eum qui à principio est. Scribo vobis,
adolescentes, quoniom malum illum vicistis. 14 Scribo vobis, pueruli, quoniam nóstis Patrem. —
Scripsi vobis, patres, quoniam nóstis eum qui est à prin- cipio. í Scripsi vobis, adolescentes, quia fortes
estis, et verbum Dei ha- bitat in vobis, et malum illum vicis- lis. 15 Ne diligite mundum, neque ea 16
Quoniam quicquid est in mun- do, cupiditas carnis est, et libido ocu Jorum, et fastus vitae, non'est ex
Pa- tre, sed ex mundo est.)7 Porró mundus praeterit, et cu- piditas ipsius; qui veró praestat vo-
luntatem Dei, manet in aeternum. 18 Pueruli, ultimum tempus adest ; et sicut audivistis antichristum
ventu- rum, etiam nunc antichristi multi coe- perunt esse: unde scimus ultimum tempus adesse. 19 E
nobis egressi sunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobis- cum;
sed egressi sunt ex mobis, ui patefieret non omnes esse ex nobis. 20 At vos unctonem habetis à Sancto
illo profectam, et nóstis om- nia. 21 Non seripsi vobis 2icirco, quód veritatem ignoretis, sed quia eam
nós- tis, et nullum mendacium esse ex ve ritate. 22 Quis est mendax, nisi qui negat Jesum esse
Christum illum? hic est antichristus, qui negat Patrem, et Fi- lium. 23 Quisquis negat Filium, nec Pa-
trem habet; qui agnoscit Filium etiam Patrem habet. 24 Quod igitur audivistis à princi- pio, in vobis
maneat: siin vobis man- serit quod audivistis à principio, vos quoque in Filio et Patre manebitis. 25
Haec autem illa est promissio quam ipse pollicitus est nobis, nempe vita illa aeterna. 26 Haec scripsi
vobis de iis qui seducunt vos. 27 Sed unctio quam vos accepistis ab eo, manet in vobis; nec necesse
habetis ut quisquam doceat vos: ve- rum sieut eadem unctio docet vos de omnibus, quae et verax est, ct
non mendax; et sicut. docuit vos, mane- bitis in eo. 28 Nunc igitur, filioli, manete ii eo: ut qum
patefactus fuerit, habea 268 1. EPISTOLA. JOANNIS, III, IV mus fiduciam, neque pudefiamus co-
ram eo in ipsius adventu. 29 Si scitis eum justum esse, nóstis, quicunque exercet justitiam ex ipso
natum esse, 19 Ne miramini, fratres mei, si odit vos mundus. 14 Nos scimus nos translatos €Ssd ex
morte ad vitam, quia diligimus Qui non diligit fratrem, ma- Írawes. CAP. III. WV 'IDETE qualem
charitatem dedit nobis Pater, nempe ut filii Dei net in morte, 15 Quisquis odit fratrem. suum, homicida
est; et nóstis nullum homi- cidzn habere vitam aeternam in se vocemur: propterea mundus non no- vit
nos, quia non novit eum. 2 Charissimi, nunc filii Dei sumus; Sed nondum patefactum est quod eri-
mus: scimus autem fore, ut quum Zpse patefactus fuerit, similes ei simus : quoniam videbimus eum
s:euti est. 5 Et quisquis habet hanc spem in eo sitam, purificat se sicut et ille pu- rus est. 4 Quisquis dat

operam peccato, etiam legem transgreditur: nam pec- catum est legis transgressio. 5 Kt scitis illum patefactum esse ut peccata nostra tolleret, et pecca- tum in eo non esse. G Quisquis in eo manet, non pec- cat: quisquis peccat, non vidit eum, neque novit eum. 7 Filioli, nemo vos seducat: qui exercet justitiam, justus est, sicut ille justus est. 8 Qui dat operam peccato, ex dia- bolo est; quoniam à principio diabo- lus peccat. Ad hoc patefactus est Filius Dei, ut dissolvat opera dia- boli. 9 Quisquis natus est ex Deo, pec- cato non dat operam: quoniam semen ipsius in eo manet: nec potest pec- care, eo quód ex Deo natus est. 10 Perhoc manifesti sunt filii Dei, et filii diaboli: quisquis non dat ope- ram justitiae, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem suum. 11 Quoniam haec est denunciatio quam audivistis à principio, ut diliga- mus alii alios. . manentem. 16 Per hoc novimus charitatem Dei, quód ille animam suam pro no- bis posuit: nos igitur debemus pro fratribus animan ponere. 17 Qui veró habuerit mundanum victum, et viderit fratrem suum egen- tem, et clauserit viscera sua coram eo, quomodo charitas Dei manet in eo? 18 Filioli mei, ne diligamus verbo, neque linguà solüm, sed facto et ve- ritate. 19 Kt per hoc cognoscimus nos ex veritate esse, et coram ipso secura reddemus corda nostra. - 20 Nam si nos condemnet cor nos- trum, nempe potentior est Deus corde nostro, et novit omnia. 21 Dilecti, si cor nostrum nos non condemnet, fiduciam habemus apud Deum. 22 Et quicquid petierimus, accipi- mus ab eo, quoniam praecepta ejus custodimus, et ea quae ipsi placent facimus. ' 25 Hoc est igitur ejus mandatum, ut credamus nomini Fili ejus Jesu Christi, et diligamus alii alios, sicut mandavit nobis. 24 Nam qui observat ejus manda- ta, in eo habitat, et ipse in eo: et per hoe novimus eum habitare in no- bis, nempe ex Spiritu quem nobis de- dit. CAP. IV. ILECTI, ne cuivis spiritui cre- 19 Non sicut Cain, qui ex illo malo erat, et occidit fratrem suum. Cujus autem rei gratià occidit eum? quia opera ejus mala erant, fratris &ulem ejus justa. | 9269 D dite, sed probate spiritus, an ex Deo sint; nam multi pseudo- pro- phetae venerunt in mundum. 2 Exhoccognoscite Dei Spiritum: quicunque spiritus profitetur Jesum 1. EPISTOLA JOANNIS, V. Ciristum in carnem venisse, ex Deo est: 8 At quieunque spiritus non profi- tetur Jesum Christum in carnem ve- nisse, ex Deo non est; sed hic est ille spiritus antichristi, quem audistis venturum fuisse, et gui jam nunc in mundo est. 4 Vosex Deo estis, filioli, et vicis- tis eos: quoniam potentior est qui 17 Perhoc adimpletur charitas no- biscum, ut fiduciam habeamus in die judicii ; quód qualis ille est, ales et nos sumus in hoc mundo. 18 Metus non est in charitate : in- tegra charitas foras ejicit metum ; quoniam metus cruciatum habet. Qui autem metuit, non est integer in cha» ritate. : 19 Nos diligimus eum, quoniam ipse est in vobis, quàm qui in mundo est. 5 Ipsi à mundo sunt; ideo mun- dana loquuntur, et mundus eos au- dit. 6 Nos ex Deo sumus: qui novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non auditnos. Ex hoc cognoscimus spiritum veritatis, et spiritum erroris, 7 Dilecti, diligamus alii alios: nam Charitas ex Deo est: quisquis diligit, ex Deo natus est, et novit Deum. 8 Quinon diligit, non novit Deum: nam Deus est charitas, 9 Per hoc patefacta est charitas Deiin nos quód Filium illum suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. 10 In hoc est charitas ; non quód nos dilexerimus Deum, sed quód ipse dilexerit nos, et miserit Filium suum ut esset propitiatio pro peccatis nos- tris. 11 Dilecti, si Deus nos ita dilexit, debemus et nos alii alios diligere. 12 Deum nemo spectavit unquam. Si diligamus alii alios, Deus in nobis habitat, et charitas ejus adimpleta est in nobis. 18 Per hoc cognoscimus nos in eo babitare, et ipsum in nobis, quód de Spiritu suo dedit nobis. : 14. Nos veró spectavimus et testa- mur Patrem misisse Filium, qui esset Servator mundi. 15 Quisquis professus fuerit Jesum esse Filium Dei, Deus in eo habitat, et ipse in Deo. 16 Et nos cognovimus et credidi- fus charitatem quam habet Deus in nos: Deus charitas est: et qui manet in charitate in Deo manet, et Deus in eo. 20 prior dilexit nos. 20 Siquis dixerit, Diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem vidit, Deum, quem non vidit, quo- modo potest diligere ? 21 Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum. CAP. V. UISQUIS credit Jesum esse Christum illum, ex Deo genitus est; et quisquis diligit eum qui ge- nuit, diligit etiam eum qui ex eo ge- nitus est. 2 Per hoc cognoscimus nos dili« gere filios Dei, quum Deum diligi- mus, et mandata ejus Servamus. 9$ Haec est enim charitas Dei, ut mandata ejus servemus: et mandata ejus gravia non sunt. 4 Quoniam quicquid natum est ex Deo, vincit mundum: et haec est victoria quae vicit mundum, nempe fides nostra. 5 Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit Jesum

esse Filium Dei? 6 Hic ille est qui venit per aquam et sanguinem, nempe Jesus Christus; non per aquam solum, sed per aquam et sanguinem : et spiritus is est. qui lestificatur Spiritum veritatem esse. 7 Nam tres sunt qui testificantza in coelo, Pater, Sermo, et Spiritu Sanctus: et hi tres unum sunt. 8 Et tres sunt qui testificantur in terrà, Spiritus, et aqua, et so»guis; et hi tres in unum consentiunt. 9 Si testimonium hominum accipi« mus, testimonium Dei majus est: 2. EPISTOLA JOANNIS. nam hoc est testimonium Dei, quod testificatus est de Filio suo. 10 Qui credit in. Filium Dei, ha- bet testimonium in seipso: qui non credit Deo, mendacem eum fecit; quia non credidit testimonio quod tes- Üificatus est Deus de Filio suo. 11 Est autem hoc testimonium, tempe quód vitam aeternam dedit no- bis Deus; et haec vita in Filio ejus est. 12 Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet Filium Dei, vitam non I6 Siquis viderit fratrem suum peccare peecato guod non est ad mor« tem, petet, et dabit ei vitam : peccan- tibus dico non ad mortem. — Est pec- catum ad mortem; non pro illo dico ut roget. 17 Omnis injustitia peccatum est : sed est peccatum quod non est ad nyartem.] 18 Scimus quód quisquis natus est ex Deo, non peccat: sed qui genitus est ex Deo, conservat seipsum, et mae habet. 15 Haec scripsi vobis qui creditis in nomen Filii Dei ; ut sciatis vos vi- tam aeternam habere, et ut credatis in nomen Filii Dei. 14 Et haec est fiducia quam apud Deum habemus, ipsum, siquid petie- rimus secundàm voluntatem ejus, nos audire. 18 Quódsi scimus eum audire nos, quicquid petierimus, scimus nos ha- bere petitiones quas ab eo petiimus. lus ille non tangit eum. 19 Scimus nos, ex Deo esse, et mundum totum in illo malo jacere. 20 Sed scimus Filium Dei venisse, et dedisse nobis mentem, ut cognos- camus illum qui verax est; et su- mus in verace illo, 2d est, in Filio ejus Jesu Christo. Hic est verus ille Deus, et vita illa aeterna. 21 Filioli, cavete vobis ab idolis. Amen. JOANNIS APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA SECUNDA. RESBYTER electae dominae, et liberis ejus, quos ego veré diligo, nec ego solus, sed et omnes qui nórunt veritatem ; 2 Propter veritatem quae perma- net in nobis, et nobiscum erit in ae- ternum. 5 Sit vobiscum gratia, misericor- dia, pax a Deo Patre, et a Domino Jesu Christo Filio Patris, cum veri- tate et charitate. 4 Gavisus sum valde, quód invene- rim ex filiis tuis qui sincer incedant, Sicut mandatum accepimus.a Patre. 5 Et nunc rogo te, domina, non ut mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus a principio, ut diliga- mus alii alios. 6 Haec autem est charitas, ut in- 271 cedamus secundüm mandata ipsius, Hoc est mandatum illud, sicut audis- tis a principio, ut in eo incedatis. 7 Nam multi impostores ingressi sunt in mundum, qui non profitentur Jesum Christum venisse in carne, Xic ille est impostor et antichristus. 8 Attendite vos ipsos, ne perda- mus quae egimus, sed ut mercedem plenam recipiamus, 9 Quisquis transgreditur, nec ma- net in doctrinà Christi, Deum non habet; qui manet in doctrinà Christi, hic et Patrem et Filium habet. 10 Siguis venit ad vos, et hane doctrinam non adfert, ne recipite eum domum, nec, Áve, ei dicite. 11 Qui enim dicit ei, Ave, com. municat operibus ejus malis. $. EPISTOLA JOANNIS. 12 Quum multa haberem vobis scribenda, nolui per chartam et atra- mentum; sed spero me venturum ad vo8, et praesentem praesentibus loquu- turum, ut gaudium nostrum sit coma pletum. 18 Salutant te filii sororis tuae lectae. Amen. JOANNIS APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA TERTIA. P^ SBYTER Gaio dilecto, quem ego veré diligo. 2 Dilecte, in primis opto, ut pro- spere agas et valeas, sicut prosperé agit anima tua. 5$ Gavisus sum enim valde, quum e tum inter eos ambit Diotrephes, non recipit nos, ' 10 Propterea, si venero, suggeran ipsius facinora quae facit, verbis im venirent fratres, et testimonio suo commendarent sinceritatem tuam, prout tu sinceró ambulas. 4 Majus istis gaudium non habeo, - quum oidelicet audio filios meos sin- ceré ambulare. 5 Dilecte, fideliter agis quicquid facis erga fratres, et erga peregri- n0s ; 6 Qui testimonio suo commendá- runt charitatem tuam in conspectu ecclesiae; quos rectó facies si pro- sequutus fueris, ut Deo dignum est. 7 Nam pro nomine ejus excesserunt ex gentibus, nihil accipientes. 8 Nos ergo debemus recipere hu- jusmodi, ut administri simus veritati. 9 Scripsiecclesiae; sed qui prima- probis garriens in nos ; quique etiam his non contentus, neque ipse recipv fratres, et qui volunt recipere prohi- bet, et ex ecclesiá ejicit. 11 Dilecte, ne imitare quod malum est, sed quod bonum est. Qui benc facit, ex Deo est; qui autem mal facit, non vidit Deum. 12 Demetrio testimonium reddi tum est ab omnibus, et ab ipsá veri tate; sed et nos testimonium perhi bemus: et nóstis testimonium nos. trum verum esse. 185 M^lta possem scribere, sed no- lo per avramentum et calamum tibi Scribere. 14 Spero autem fore ut statim te videam, e£ tunc coràm

loquamur. 15 Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim. JUDAE APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA. UDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, vocatis a Deo Pa- tre sanctificatis, et Jesu Christo ser- vatis : 2 Misericordia vobis, et pax, et tharitas, multiplicetur. 2729 S Dilecti, quum omne studium ad- hibeam, ut scribam ad vos de come muni salute, necesse habui vobis Scribere, ad vos hortandos, ut decer tetis pro fide quae semel tradita est sanctis. JUDAE EPISTOLA, 4 Nam subrepserunt quidam ho- mines, priós jam olim descripti ad hane damnationem, impii, qui Dei nostri gratiam transferunt ad lasci- viam, et solum illum herum Deum ac Dominum nostrum Jesum Chris- tum negant. & Volo autem vos istorum commo- nefacere, ut qui semel hoc sciatis, Dominum, quum populum ex Aegyp- to liberásset, rursus eos qui non cre- debant perdidisse. 6 Et angelos qui non servárunt suam originem, sed reliquerunt suum domicilium, judieio magni illius diei vinculis aeternis sub caligine reser- vásse. 7 Sieut Sodoma et Gomorrha, et his finitimae civitates simili modo at- que illae scortatae, et carnem alteram sectatae, propositae sunt exemplo, ig- nis aeterni poenam sustinentes. 8 Similiter tamen et isti sopiti car- nem quidém polluunt, dominatum ve- ró rejiciunt, et dignitates probris in- cessunt, 9 At Michael archangelus, quum aüversüs diabolum certans, discepta- ret de corpore Mosis, non ausus est Wl impingere notam maledictis, sed dixit, Increpet te Dominus. 10 At isti, quaecunque non nove- runt, vituperant: quàecunque veró naturaliter, ut animantia rationis ex- pertia, sciunt, in iis sese corrumpunt. 11 Vae ipsis! nam viam Cain in- Bressi sunt, et deceptione mercedis, qua deceptus fuit Balaam, effusi sunt, et contradictione Core perierunt. 12 Hi suntin agapis vestris macu- lae, dum vobiscum epulantur, absque ullus metu seipsos pascentes, nubes aquá carentes, ventis cireumaetae, ar- bores emarcidae, infrugiferae, bis e- mortuae, eradicatae; 15 Undae marís efferatae, despu- Brtes sua ipsorum dedecora; stellae 278 erraticae, quibus caligo tenebrarum in aeternum servata est. 14 Prophetavit autem etiam do istis septimus ab Adamo Enochus, di- cens, Ecce, venit Dominus eum sanc- tis millibus suis, 15 Ut ferat judiciüm adversüs omnes, et redarguat quieunque ex ipsis sunt impii, de factis omnibus quae impié patrárint, deque omnibus duris quae Joquuti fuerint adversis ip- sum peccalores impii. 16 Fisunt murmuretores, queruli, in eupiditatibus suis incedentes: et quorum os loquitur praetumida, ad- Würantes personas utilitatis gratiá, 17 Vos autem, dilecti, memores estote verborum quae praedicta fu- erunt ab eyostalis Domini nosti Jesu Christi ; 18 Quod videlicet dixerunt vobis, in extremo tempore futuros irrisores, qui in impíis suis cupiditatibus ince- derent. 19 Hi sunt qui seipsos segregant, animales, Spiritum non habentes. 20 Vos autem, dilecti, sanctissi- Ynae vestrae fidei superstruentes vos ipsos, per Spiritum sanctum, orantes, 21 Vos ipsosin charitate Dei con- servate, exspectantes misericordiam Domini nostri Jesu Chrisü in vitam aeternam. 22. Et alios quidém, habito delectu, commiseramini : 25 Alios veró terrore servate, ex flammá rapientes: odio habentes vel eam tunicam quae a carnis contactu sit maculata. 24 Caeterüm ei qui potest vos ser- vare a lapsu immunes, et statuere in conspectu gloriae suae inculpatos cum exsultatione : 25 Id est, soli sapienti Deo Serva- tori nostro, gloria esto et magnificen- tia, robur et potestas, et nunc et in omnia secula —Ámer, EWI JOANNIS APOCALYPSIS, I, II. APOCALYPSIS JOANNIS THEOLOGI. CAP. I. POCALYPSIS Jesu Christi, quam dedit ipsi Deus, ut in- icaret servis suis quae oporteat fieri citó: Js veró missam per angelum suum, servo suo Joanni siguificavit : 2 Qui testificaetus est sermonem Dei, et testimonium Jesu Christi, et quaecunque vidit. 5 Beatus qui legit, et beati qui au- diunt verba prophetiae hujus, et ob- servant ea quae in eà scripta sunt ; tempus enim propé est. 4 «| Joannes septem ecclesiis quae sunt in Ásiá; Gratia st vobis et pax & Qui est, et Qui erat, et Qui ventu- rus est; et a septem spiritibus qui in conspectu throni ejus sunt : 5 Eta Jesu Christo, qu? est fidus ille testis, primogenitus ille ex mor- tuis, ac princeps regum terrae : qui di- lexit nos, et lavit nos a peccatis nos- tris per sanguinem suum ; 6 Et qui fecit nos reges et sacer- dotes Deo et Patri suo ; ei sif gloría et robur in secula seculorum. Amen. 7 Ecce, venit cum nubibus, et vi- debit eum omnis oculus, etiam qui eum transfixerunt: et plangent co- ram éo omnes tribus terrae; etiam, Amen. 8 Ego sum Alpha et Omega, id est, principium et finis dicit Dominus, id est, Qui est, et Qui erat, et Qui ven- turus est, ille, £nquam, omnipotens. 9 Ego Joannes, qui et frater vester sum, et socius in afflictione, et in . regno, et in tolerantià Jesu Christi, eram in insulà quae vocatur Petmos, propter sermonem lei, et testimo- nium Jesu Christi, 10 Fuiautem Spiritu

correptus die Dominico, et audivi a tergo vocem magnam, tanquam tubae, 11 Dicentis; Ego sum Alpha et Omega, primus jle et ultimus: et, Quod vides, scribe in libro, et mitte septem ecclesiis quae sunt in Ásiá, Epheso, et Smyrnae, et Pergamo, e$ Thyatirae, et Sardibus, et Philadel- phiae, et Laodiceae. 12 Converti me igitur ut viderem vocem, quae loquuta erat mecum. Conversus autem vidi septem cande- labra aurea : 18 Et in medio septem candela- brorum aureorum quendam similem Filio hominis, indutum talari veste, et praecinctum ad mamillas zonà aureá: 14 Caput autem ejus et capilli e- vant candidi ut lana, alba tanquam nix; et oculi ejus ut flamma ignis ; 15. Pedes autem ejus similes chal- colibano, veluti in fornace ardentes : et vox illius tanquam vox aquarum multarum. 16 Habebat autem in dextrà suà stellas septem : et ex ore ejus anceps romphaea acuta prodibat; et facies €jus qualis sol in suo vigore lucet. 17 Quum autem vidissem eum, ce- cidi ad pedes ejus veluti mortuus : tum imposuit mihi dextram suam, di- cens mihi, Ne metue; ego sum pri- mus ille et ultimus ille: 18 Bt qui vivo, sed fui mortuus ; et ecce, vivo in secula seculorum, À- men: et habeo claves inferorum et mortis. 19 Seribe quae vidisti, et quae sunt, et quae posthaec sunt futura. 20 Mysterium septem stellarum quas vidisti in dextrá meà, et septem Candelabra aurea. Septem illae stel- lae, angeli sunt septem ecclesiarum : et candelabra illa septem ecclesise sunt. CAP. IL. A? GEL O Ephesinae ecclesiae scribe, Haec dicit qui tenet 274 JOANNIS APOCALYPSIS, II. septem illas stellas in dextrá suà, qui ambulat inter septem illa candelabra aurea : 2 Novi opera tua, et laborem tuum, et tolerantiam tuam, et quód non possis ferre malos: et exploráris eos qui se dicunt apostolos esse, et non sunt, et comperisti eos esse men daces ; S Et onere pressus fuisti, et susti- nes; et propter nomen meum labo- rásti, et non es defatigatus. 4 Sed habeo aliquid adversüm te, quód charitatem tuam primam omi- seris. 5 Memor esto itaque unde excide- ris, et resipisce, et priora opera faci- to: sin minüs, veniam adversüm te Citó, et movebo candelabrum tuum a loco suo, nisi resipueris. 6 Sed hoc habes, quód odisti facta Nieolaitarum, quae et ego odi. 7 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis : Victori dabo edere ex arbore illà vitae, quae est in medio paradisi Dei. 8 Angelo veró Smyrnaeorum ec- clesiae scribe, Haec dixit primus ille quibus Ántipas martyr ille meus fide- lis trucidatus est apud vos, ubi Sat» anas habitat. 14 Sed habeo adversüm te pauca, quód habeas istlc qui teneant doc« trinam Balaam, qui docebat Balacum objicere offendiculum coram filiis Is- raélis, ut ederent ex iis quae simula- cris erant immolata, et wu£ scortaren- tur. 15 Ita habes etiam tu qui teneant doctrinam Nicolaitarum ; quod odi. 16 Resipisce: sin minüs, veniam adversüm te citó, et pugnabo cum illis gladio illo oris mei. 17 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis ; Ei qui vice- rit. tribuam ut edat ex Manná illo abscondito, et dabo illi caleulum al- bum, et in caleulo nomen novum scriptum, quod nemo novit nisi qui accipit. : 18 Angelo veró "Thyatirensis ec- clesiae scribe, Haec dicit Filius Dei, qui habet oculos tanquam flammam ignis, et cujus pedes sunt similes chal- colibano ; 19 Novi opera tua, et charitatem, et ultimus, qui fuit mortuus, et vivit ; 9 Novi opera tua, et afllictionem, et pauperiatem (sed dives es), ct blasphemiam eorum qui se dicunt Judaeos esse, et non sunt, sed syna- goga Satanae. 10 Nihil eorum metue quae pas- Surus es: ecce, futurum est ut conji- ciat diabolus aliquos ex vobis in car- cerem, ut exploremini: et habebitis afflictionem dierum decem : esto fide- lis usque ad mertem, et dabo tibi co- ronam vitae. 11 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis; Qui vicerit, nequaquam laedetur a morte secundà, 12 Angelo veró Pergamensis ec- €lesiae scribe, Haec dicit qui habet ladium ilu»s $ncipitem, acutum ile m: 18 Nov: spera tua, et. vbi habites, mempe uh thronus est Satanse; et d teneas nomen meum, neque ne- güstii fidem meam, etiam iis diebus 275 et subministrationem, et fidem, et to- lerantiam tuam, et opera tua, et ul- tima plura prioribus. ' 20 Sed habeo adversüs te pauca: quód permittis mulierem Jezabel, quae se dicit prophetissam, docere et seducere servos meos, ut scortentur, et edant ex iis quae simulacris immo- lantur. 21 Et dedi illi tempus, ut resipis- ceret a scortatione suá: sed non resi- puit. 22 Ecce, ego abjiciam eam in lec- tum; et eos qui adulterium commit- tunt cum eà, in afflictionem maxi- mam, nisi resipuerint ab operibus siis, 28 Et filios ejus interficiam morte: Scientque omnes ecclesiae me esse Scrutatorem renum et cordium: et dabo unicuique vestrüm secundàüm opera vestra. 24 Vobis autem dico, et reliquis "Thyatirensibus, quicunque non tene- tis doctrinam hanc, et qui non appro» JOANNIS APOCALYPSIS, III. béstis profunditates Satanae, ut aiunt ; non mmponam vobis aliud onus.

25 'Tamen id quod habetis, tenete quousque veniam. 26 Nam siquis vicerit, et observa- verit ad finem usque opera mea, dabo ei potestatem in gertcs . 27 Et reget eas virgà ferreà: et tanquam vasa fictilia conterentur, si- Cut et ego accepi a Patre meo: 28 X4 dabo ei stellam matutinam. 29 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. CAP. III. NGELO autem ecclesiae quae A est Sardibus scribe, Haec dicit qui habet septem illos Spiritus Dei, et septem illas stellas; Novi opera tua, nempe quód dicaris vivere, sed mor- tuus sis. 2 Esto vigilans, et confirma reli- qua moribunda; non enim inveni opera tua plena coram Deo. 5 Memento igitur quae acceperis et audieris: et observa ia, et resi- pisce. Quód si non vigilaveris, ve- niam adversüm te tanquam fur, neque intelliges quà horà veniam adversÓm te. 4 Habes famen aliquot capita e- tiam Sardibus, quae non inquinürunt véstimenta sua; ideoque incedent mecum albati; digni enim sunt. 5 Qui vicerit, amicietur vestimen- tis albis: neque unquam delebo no- men ejus ex libro vitae, sed agnos- 9 Ecce, praebebo eos qui sunt ei synagogá Satanae, d est, eorum qui dicunt se Judaeos esse, nce sunt, sed mentiuntur; ecce, inguam, faciam ut ipsi veniant et adorent ante pedes tuos, et sciant quód ego dilexi te: 10 Quoniam servàsti sermonem tolerantiae meae, ego quoque te ser» vabo ex tempore tentatonis, quod venturum est in orbem universum, ad explorandos incolas terrae. 11 Ecce, venio citó: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. 12 Qui vicerit, faciam ut is sit co- lumna in templo Dei mei; nec foras egredietur ampliüs: et inscribam ei nomen Dei mei, et nomen civitatis Dei mei, id est, novae Hierusalem, quae descendit e coelo a Deo meo, et nomen meum novum, 18 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. 14 Angelo veró Laodicensium ec- clesiae scribe, Haec dicit Amen, testis ille fidelis et verax, principium opi- fici Del: . 185 Novi opera tua, nempe te ne- que frigidum esse, neque fervidum : utinam frigidus esses aut fervidus. 16 Itaque, quoniam tepidus es, nec frigidus nee fervidus, futurum est vt te evomam ex ore meo. 17 Nam dicis, Dives sum, et di- latus sum, et nullius egeo; neque nósi te esse aerumnosum, et misera- bilem, et pauperem, et caecum, et cam nomen ejus coram Patre meo, et coram angelis ejus. 6 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. 7 Angelo veró Philadelphiensis ecclesiae scribe Haec dicit Sanctus et verax ille, qui habet clavem Davie dis, qui aperit, et nemo claudit; clau- dit, et nemo aperit : 8 Novi opera tua: ecce, proposui tibi ostium apertum, nec quisquam potest claudere illud; quia nonnul- lam habes virtutem, et observásti sernonem meum, neque abnegásti nomen meum, 216 nudum, 18 Suadeo tibi, ut emas a me au- rum igni exploratum, ut dives fias : et vestimenta alba, ut induaris, nec appareat dedecus nuditatis tuae; et collyrio inungas oculos tuos, ut vi- deas. 19 Ego, quoscunque amo, arguo et castigo : ferve igitur, et resipisce. 20 Ecce, sto ante ostium, et pul- So: siquis audierit vocem meam, ei aperuerit ostium, ingrediar ad eum, et coenabo cum eo, et ipse mecum. 21 Qui vicerit, tribuam ei ut se» deat mecum in throno meo, ut et ega JOANNIS APOCALYPSIS, IV, V. viel .et sedeo cum Patre meo in throno ejus. 22 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. CAP. IV. OSTEA vidi, et ecce, ostium erat apertum in coelo: et vox prima, quam audiveram tanquam tubae lo- quentis mecum, dicebat, Áscende huc, et ostendam tibi quae oporteat fieri posthac. 2 Statim igitur fui correptus Spi- ritu: et ecce, thronus positus erat in €oelo, et guidam throno insidebat. 5 Is autem qui sedebat, aspectu si- milis erat lapidi jaspidi et sardio; et in circuitu throni erat iris aspectu si- milis smaragdo. 4 Etin circuitu throni erant throni vigintiquatuor, et super eos thronos vidi vigintiquatuor seniores sedentes, amictos vestibus albis, et habentes impositas capitibus suis coronas au- reas. ' 5 Prodibant autem ex illo throno fulgura, et tonitrua, et voces: et sep. iem lampades igne ardentes ante thronum, quae sunt septem Spiritus Dei. 6 Erat etiam ante thronum mare vitreum simile crystallo : et inter thronum, et quae thronum ambiebant, quatuor animalia plena oculis anté et retró. 7 Animal autem primum erat si- mile leoni, et secundum animal si- mile vitulo, et tertium animal habens faciem velut homo, et quartum ani- mal simile aquilae volanti. 8 Et quatuor animalia singula per sese habebant alas senas in circuitu, et intüs plena erant oculis, die ac nocte sine intermissione dicentia, Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus ille omnipotens, Erat, et Est, et Venturus est. 9 Et quum tribuebant illa animalia gloriam, et honorem, et gratiarum actionem ei qui throno insidebat, illi, fnquam, viventi in secula seculo- "m, 10 Procidebant vigintiquatuor illi seniores ante illum insidentem throno, et adorabant illum viventem in secula seculorum, et abjiciebant coronas suas ante thronum, dicentes, 11 Dignus es, Domine, qui acet-

pias gloriam, et honorem, et virtu- iem: quia tu creasti omnia, et per voluntatem tuam sunt, et creata
sunt, CAD. V. EINDE vidi ad dextram ejus qui insidebat throno librum scriptum intüs et a tergo,
obsignatum sigillis septern. 2 Rt vidi angelum fortem, praedi- cantem voce magná, Quis est dignus qui
aperiat.librum, et solvat ejus si- gilla ? 3$ Nemo autem poterat, neque in coelo, neque in terrà, neque
subter terram, aperire librum, neque eum in- spicere. 4 Flebam igitur ego multüm, quód nemo dignus
inventus esset qui ape- riret et legeret librum, nec qui eum inspiceret. 5 'Tum unus ex senioribus illis di-
cit mihi, Ne fleto; ecce, vicit Leo ille ex tribu Juda, stirps illa Davidis, ut aperiat librum, et solvat
septem ejus sigilla. 6 Aspexi igitur, et ecce, inter thro- num, et quatuor illa animalia, et inter seniores
illos, Agnus stans tanquam mactatus, habens cornua septem et oculos septem, qui sunt septem illi
spiritus Dei emissi in omnem ter- ram. 7 Is venit et accepit librum. ex dextrà illius throno insidentis. 8
Quumque accepisset librum, qua- tuor illa animalia et vigintiquatuor illi seniores, prociderunt coram
Agno, habentes singuli citharas, et phialas aureas plenas suffituum, quae sum. preces sanctorum. 9 Et
cecinerunt canticum novum, dicentes, Dignus es qui accipias li- brum, et aperias ejus sigilla; quo- niam
mactatus es, et redemisti nos Deo per sanguinem tuam, ex omni 277 JOANNIS APOCALYPSIS, VI.
tribu, e& linguà, et populo, et na- tione : 10 Et fecisti nos Deo nostro reges el sacerdotes ; et
regnabimus super terram. 11 Tum aspexi, et audivi in cir- cuitu throni, et animalium, et seni- orum
illorum, vocem angelorum mul- torum; et erat eorum numerus mil- lies centena millia, et decies
centena millia : 12 Dicentes voce magná, Dignus est Agnus ille mactatus, qui accipiat virtutem, et
divitias, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et glo- riam, et benedictionem, 18 Sed et omnem
creaturam, quae in coelo est, et super terram, et sub terrà, et in mari, et quae in eis sunt omnia, audivi
dicentia, Sessori thro- no, et Ágno, benedictio, et honor, et gloria, et robur, in secula seculorum. 14
Quatuor autem animalia illa di- cebant, Ámen: et vigintiquatuor illi seniores prociderunt in facies suas,
et adorárunt eum qui vivit in secula se- culorum. CAP.: VI. OSTEA vidi, quum aperuisset Agnus
primum ex sigillis, et au- divi unum ex quatuor illis animalibus dicens, tanquam vocem tonitrui, Veni,
et vide. 2 Aspexi igitur, et ecce, aderat equus albus: et qui insidebat ei ha- bebat arcum; et data est ei
corona, et prodiit vincens, et ut vinceret, $5 Quumque aperuisset sigillum se- cundum, audivi secundum
animal di- cens, Veni, et vide. 4 Et prodiit alius equus rufus: et ei qui insidebat super eum, datum est, ut
tollat pacem e terrá, ut alii lios mactent: datusque est ei gladius magnus. 5 Et quum aperuisset sigillum
ter- tium, audivi tertium animal dicens, Veni, et vide. Aspexi igitur, et ecce, equus niger aderat: et qui
insidebat ei, habebat stateram in manu suàá. 6 Et audivi vocem inter illa qua- 278 tuor animalia
dicentem, Choenix tri« tici denario, et tres choenices hordei denario: et vinum et oleum ne lae» seris. 7
Quumque aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animae lis dicentem, Veni, et vide. 8 Tum
vidi, et ecce, aderat equus pallidus, et ejus qui insidebat ei no- men erat. Mors; et infernus seque» batur
eam; dataque est eis in quae drantem terrae potestas trucidandi gladio, et fame, et morte, et per ter-
restres feras. 9 Quum veró aperuisset sigillum quintum, vidi sub altare animas eorum qui macetati
fuerant propter verbum Dei, et propter testimonium quod tuebantur. 10 Clamabant autem voce magná,
dicentes. Usquequo, Domine, qui Sanctus es et verax, non judicas ac sanguinem nostrum vindicas, eum
re«- poscendo ab iis qui habitant in terra? 11 "Tum datae sunt singulis stolae albae; et dictum est eis, ut
requiesce- rent adhuc paululum temporis, usque- quo compleantur etiam conservi eo- rum, et fratres
eorum, qui trucidandi sunt, sicut et ipsi. 12 Deinde aspexi, quum aperuisset sigillum sextum, et ecce,
terraemotus magnus factus est : et sol factus est niger ut saccus cilicinus, et luna tota facta est ut
sanguis : 18 Et stellae coeli ceciderunt in terram, sicut ficus abjicit grossos suos, quum vento magno
concutitur. 14 Et coelum abscessit sicut liber qui convolvitur ; et omnes montes et insulae e suis locis
emotae sunt : 15 Kt reges terrae, et proceres, et divites, et tribuni et potentes, omnes«- que tum servi,
tum ingenui, abscon- derunt se in speluncis, et in petris montium ; 16 Et dixerunt montibus et petris,
Cadite iu nos, abscondite nos a con- Spectu ejus qui insidet throno, et ab irà Agni : 17 Nam venitdies
ille magnus irae illius: et quis poterit stare ? . JOANNIS APOCALYPSIS, VII, VIII. CAP. VII. actio, et
honor, et virtus, et rcbur Deo OSTEA vidi quatuor angelos in- sistentes quatuor angulis terrae, tenentes
quatuor ventos terrae, ne flaret ventus super terram, neque su- per mare, neque in ullam arborem. 2

Etvidi alium angelum ascenden- tem ab ortu solis, habentem sigillum Dei vivi: qui acclamavit voce magnáà quatuor illis angelis, quibus datum est laedere terram et mare, 8 Dicens, Ne laedite terram, ne- que mare, neque arbores, quousque obsignaverimus servos Dei nostri in frontibus suis. 4 Et audivi numerum obsignato- rum; centum quadraginta quatuor millia erant obsignata ex omnibus tri- bubus filiorum Tsrael. 5 Ex tribu Judae, duodecies milte obsignata : extribu Etuben, duodecies mille obsignata: ex tribu Gad, duo- decies mille obsignata : G Ex tribu Aseris, duodecies mille obsignata : ex tribu Nephthali, duo- decies mille obsignata: ex tribu Ma- nassis, duodecies mille obsignata : 7 Ex tribu Simeonis, duodecies mille obsignata : ex tribu Levi, duo- decies mille obsignata: ex tribu Isa- caris, duodecies rnille obsignata : 8 Ex tribu Zabulonis, duodecies mille obsignata: ex tribu Josephi, duodecies mille obsignata: ex tribu Benjaminis, duodecies mille obsignata. 9 Postea vidi, et ecce, aderat tur- ba multa, quam numerare nemo possit, ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stabantque ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis albis; et palmae in manibus eorum : 10 Et clamabant voce magná, di- centes, Salus a Deo nostro est, insi- denti throno, et ab Ágno. 11 Omnes autem angeli stabant in circuitu throni, et seniorum, et quà- tuor animalium illorum, et procubu- erunt in conspectu throni in facies &uàs, eL adorárunt Deum, 19 Dicentes Amen: benedictio, et gloria, et sapientia et gratiarum nostro in secula seculorum. — Amen. 18 Tum me compellavit unus ex ilis senioribus, dicens mihi, Isti qui amicti sunt stolis albis quinam sunt, et unde venerunt ? 14 Et dixi ei, Domine, tu nósti. Et dixit mihi, Hi sunt, qui venerunt ex afflictione magná, et laverunt sto- las suas aec dealbarunt in sanguine Agni. 15 Ideo sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac nocte in templo ejus; et qui insidet throno umbracu- lo proteget eos. 16 Non esurient ampliüs, neque sitient ampliàs, nec in eos cadet sol, neque ullus aestus. 17 Quoniam Agnus qui in medio throni est, pascet eos, et deducet ad vivos fontes aquarum : et abstersurus est Deus omnem lacrymam ab oculis eorum. CAP. VIIL ORRO, quum aperuisset sigil- lum septimum, factum est si- lentium in coelo fermé per semiho- ram. , 2 Et vidi septem illos angelos qui adstant coram Deo, quibus datae sunt septem tubae. $ Tum alius angelus venit, et ste- tit ante aram, habens thuribulum au- reum: et dati sunt ei suffitus multi, ut offerret cum precibus senetorum omuium super altare aureum, quod est ante thronum. 4 Ascendit autem fumus suffituum cum precibus sanctorum e manu ane geli ad conspectum Dei. 5 Deinde accepit angelus thuribu- lum, et implevit illud ex igne altaris, abjecitque in terram; et facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et ter« raemotus. 6 Et septem angeli, qui habebant septem tubas, praeparaverunt se ut clangerent. 7 Primus igitur angelus clanxit, et facta est grando et ignis, mista san- guine, projectaque suntin terram ; et JOANNIS APOCAEXYPSIS, IX. tertia pars arborum exusta est, et omne gramen viride exustum. 8 Deinde secundus angelus clanxit, et quasi mons magnus igne ardens projectus est in mare: factaque est tertia pars maris sanguis. 9 Et mortua est tertia pars crea- turarum quae erant in mari, animantia déco, et tertia pars navium perierunt. 10 Tum angelus tertius clanxit, et cecidit e coelo stella magna, ardens velut fax, deciditque in tertiam par- tem fluminum, et in fontes aqua- rum. 11 Nomen autem stellae dicitur Absinthium : versa est igitur tertia pars aquarum in absinthium ; et mul- ti homines mortui sunt ex aquis, quód amarae factae essent. 12 Deinde quartus angelus clanxit, et percussa est tertia pars solis, et tertia pars lunae, et tertia pars stella- rum ; ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei non luceret pars tertia, et noctis similiter. 18 Et vidi, et audivi unum ange- lum volantem per medium coeli, di- centem voce magnà, Vae, vae, vae, incolis terrae a reliquis sonis tubae trium illorum angelorum, qui clan- gent. Fg CAP. IX. YUM quintus angelus clanxit, et vidi stellam e coelo cecidisse in terram ; et data est ei angelo cla- vis putei abyssi. 2 Aperuit igitur puteum abyssi ; et ascendit fumus ex puteo, ut fumus fornacis magnae : et obscuratus est sol et aér e fumo putei. 8 Ex fumo autem exierunt locus- tae in terram :. dataque est illis potes- tas qualem habent potestatem terres- tres scorpii. 4 Sed ipsis est dictum, ne laede- rent gramen terrae, neque viride quic- quam, neque ullam arborem, sed tan- tüm homines qui non haberent sig- num Dei in frontibus suis. 5 Datum autem est eis, non ut occidant eos, sed ut crucientur men- sibus quinque, s/&que cruciatus eorum ut cruciatus scorpii, quum percusserit hominem. 6 Itaque per eos dies homines quaerent mortem, et non invenient eam ; et desiderabunt mori, et fugiet mors ab eis. 7 Figurae veró locustarum similes erant equis paratis ad praedum; e- rantque

impositae capitibus earum tanquam coronae similes auro, et fa- cies earum ut facies hominum. 8 Et habebant capillos ut capillos mulierum : et dentes earum ut leo- num erant : 9 Habebant etiam loricas ut lori- cas ferreas; et sonitus alarum ipsa- rum ut sonitus curruum, equis multis currentibus ad bellum. 10 Sed et habebant caudas similes scorpionum: erantque aculei in cau- dis earum; et earum potestas erat nocere hominibus menses quinque. 11 Habebant autem sibi impositum regem, angelum abyssi cui nomen Hebraicó Abaddon, Graecé veró A- pollyon, 2d est, perdens. 12 Vae unum abiit; et ecce, veni- unt adhuc duo vae postea. 15 'Tum sextus angelus clanxit, et audivi vocem quandam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei, 14 Dicentem sexto angelo qui ha- bebat tubam, Solve quatuor illos an- gelos vinetos ad magnum illud flu- men Euphratem. 15 Soluti sunt igitur quatuor illi angeli, parati ad horam, et diem, et mensem, et annum, ut occidant ter- tiam partem hominum. 16 Eratque numerus equestris ex- ercitüs bis millies centena millia : nam audivi numerum eorum. 17 Itemque vidi equos per visio- nem, et ipsorum sessores, habentes thoraces igneos, et hyacinthinos, et sulphureos ; erant autem capita equo rum ut capita leonum ; et ex ore ip« sorum prodibat ignis, et fumus, et sulphur. i8 Ab his tribus occisa est tertia JOANNIS APOCALYPSIS, X, XI. pars hominum, nempe ab igne, et fu- mo, et sulphure, quae prodibant ex ore ipsorum. 19 Potestas enim eorum in ore eorum est, et in caudis eorum: nam eorum caudae similes sunt serpenti- bus, habentes capita per quae nocent. 20 Porró reliqui. homines, qui oc- €isi non sunt his plagis, non resipue- runt ab operibus manuum suarum, ut ne udorarent daemonia, et simula- €ra aurea, et argentea, et aerea, et la- pidea, et lignea, quae neque videre possunt, neque audire, neque ambu- re: 21 Neque resipuerunt ab homici- diis suis, neque a veneficiis suis, ne- que & scortatione sud, neque a. furtis suis. CAP. X. "UM vidi alium angelum robus- tum descendentem de coelo, amictum nube, supra cujus caput erat iris ; facies autem ejus era£ ut sol, et pedes ejus ut columnae igneae. 2 Habebatque in manu suà li- bellum apertum : et posuit pedem suum dextrum super mare ; sinistrum gutem super terram: 5 Clamavitque voce magná, sicut leo rugit; et quum clamásset, lo- quuta sunt septem tonitrua voces Stas. ' 4 Et quum loquuta fuissent sep- tem tonitrua voces suas, ego scriptu- rus eram: sed audivi vocem de coelo dicentem mihi, Obsigna quae loquuta sunt septem tonitrua, et ne ea scribas. 5 Etangelus, quem vidi stantem Super mare et super terram, sustulit manum suam ad coelum; 6 Et juravit per eum. qui vivit in secula seculorum, qui creavit coelum, et ea quae sunt in eo, et terram, et ea quae in eà sunt, et mare, et ea quae in eo sunt, tempus non fore am- pliüs: 7 Sedin diebus vocis septimi ange- Yi, quum futurum est ut clanget, con- sunmmandum esse mysterium Dei, si- eut annunciavit servis suis prophetis. 281 8 Et vox quam audieram e coelo, rursum loquuta est mecum, et dixit, Abi, et accipe libellum illum aper- tum, guz est in manu angeli stantis su- per mare et super terram. 9 Abii igitur ad angelum, dicens ei, Da mihilibellum. Et dixit mihi, Accipe, et devora eum: et amaritu- dinem adferet ventri tuo, sed in ore tuo erit dulcis tanquam mel. 10 Accepi igitur libellum e manu angeli, et devoravi eum ; eratque in ore meo dulcis tanquam mel: sed quum devorássem eum, amaruit ven- ter meus. 11 'Tum dixit mihi, Oportet te iterum prophetare eoram populis, et gentibus, et linguis, et regibus multis. CAP. XI. ATUS est autem mibi calamus similis virgae, adstititque ange- lus, dicens, Surge, et metire templum Dei et altare, et eos qui adorant in eo. 2 Sed atrium, quod extra templum est, exclude, et ne metiaris illud; nam datum est gentibus: et urbem sanctam caleabunt mensibus quadra- ginta duobus. $ Sed dabo illam duobus illis testi- bus meis, qui prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti sace cis. 4 Hi sunt duze illae oleae, et duo candelabra in conspectu Dei terrae posita. 5 Quód siquis velit eos injurià af» ficere, ignis prodit ex ore Ipsorum, qui devoret inimicos eorum; nam siquis velit eos injurià afficere, ita oportet eum occidi. 6 Hi habent potestatem claudendi coelum, ne pluat diebus prophetiae ipsorum: et potestatem habent super equas, convertendi eas in sanguinem : et percutiendi terram omui plagá, quotiescunque voluerint. 7 Porró, quum finierint suum tes- imonium, bestia ila ascenüens ex ' abysso geret adversis eos bellum, e£ vincet eos, et occidet eos. JOANNIS APOCALYPSIS, XII. 8 Et cadavera eorum jacebunt in plateis urbis magnae, quae vocatur spiritualiter Sodoma et Aegyptus, ubi et Dominus noster crucifixus est. 9 Et videbunt Áomínes ex tribu- bus, et populis, et linguis, et gentibus cadavera eorum per tres dies et dimi- dium, et cadavera eorum non sinent poni in monumentis. 10 Et incolae terrae

gaudebunt super illis, et laetabuntur: et munera mittent alii aliis, quoniam hi duo pro- phetae cruciárint terrae incolas. 11 Sed post dies tres et dimidium, spiritus vitae a Deo prodiens ingredi- etur in illos, stabuntque erecti in pe- des suos; et timor magnus cadet in eos qui ipsos spectárint. 12 Deinde audierunt vocem mag- nam de coelo, dicentem ipsis, Ascen- dite hue. — Ascenderuntque in coelum per nubem : et viderunt illos inimici eorum. . 13 Factusque est in illá horá ter- raemotus magnus; et decima pars urbis cecidit, et occisa sunt in terrae- motu capita hominum septies mille ; et reliqui territi sunt, et dederunt glo- riam Leo coeli. 14 Vae secundum abiit; et ecce, vae tertium veniet citó. 15 Septimus igitur angelus clanxit, et factae sunt voces magnae in coelo, dicentes, Facta sunt regna mundi, Domini nostri, et Christi ejus, qui regnabit in secula seculorum. 16 Tum vigintiquatuor illi seniores, qui in conspectu. Dei sedent in thro- nis suis, prociderunt in facies suas, et adorárunt Deum, 17 Dicentes, Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, Qui es, et Qui eras, et Qui venturus es ; quód adeptus sis potentiam tuam magnam, et regnum inieris. 18 Et iratae sunt gentes, et adve- nitira tua, et tempus mortuorum, ut judicentür, et des mercedem servis tuis prophetis, et sanctis, et timentibus nomen tuum, parvis et magmis; et perdas éos qui perdunt terram. 282 19 « Tune apertum est temptum Dei in coelo, et visa est arca foederia ejus in templo ejus: et facta sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et ter raemotus, et grando magna. CAP. XII. Vu est autem signum mag- num in coelo : mulier amicta sole, sub cujus pedibus erat luna, et in capite corona stellarum duodecim: 2 Et praegnans clamabat parturi- ens, et eruciabatur ut pareret. 5 Et visum est aliud signum .n coelo: nam ecce, adfuit draco mag- nus rufus, habens capita septem et cornua decem, et in capitibus suis diademata septem. 4 Cujus cauda trahebat tertiam partem stellarum coeli, quas abjecit in terram: stetit autem is draco ante mulierem parituram, ut, quum pepe- risset, filium ejus devoraret. 5 Peperit autem filium masculum, recturum omnes gentes virgà ferreà : et raptus est filius ejus ad Deum, et thronum ejus. G Mulier veró fugit in solitudinem, ubi habet locum paratum a Deo, ut ilüc alerent eam diebus mille ducen- tis sexaginta. 7 Et factum est praelium in coelo ; Michael et angeli ejus praeliati sunt cum dracone, et draco pugnavit et angeli ejus : 8 Sed non praevaluerunt, neque locus eorum ampliüs inventus est in coelo. 9 Et projectus est draco ille mag- nu$, serpens ille antiquus, qui voca- tur Diabolus, et Satanas, qui seducit totum terrarum orbem ; projectus, ?nquam, est in terram, et angeli ejus cum eo projecti sunt. 10 Et audivi vocem magnam di- centem in coelo, Nunc facta est salus, et potentia, et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus; quia dejectus est accusator fratrum nostrorum, qvi accusabat eos ante conspectum De' nostri die ac nocte. 11 Sed ipsi vicerunt eum per san JOANNIS APOCALYPSIS, XIIY. guinem Agni, et per sermonem testi- monlisui: et animae suae prodigi fuerunt usque ad mortem. 12 Propterea laetamini, coeli, et qui habitatis in eis. Vae incolis terrae et maris: nam descendit diabolus ad bestiam, dicentes, Quis similis bestiae ? quis poterit pugnare cum eá? 5 vos, irae magnae plenus, ut qui sciat se paululum temporis habere. Datumque est ei os loquens magna et blasphemias: et data est ei potestas agendi menses quadraginta duos. 6 Aperuit igitur os suum ad blas- phemiam adverss Deum, ut con- 18 Quum igitur vidisset draco se projectum esse in terram, persequutus est mulierem quae pepererat mascu- lum.] 14 Sed datae sunt mulieri alae duae aquilae magnae, ut volaret a conspec- tu serpentis in desertum, in locum suum, ubi aleretur per tempus, et tempora, et dimidium temporis. 15 Ejecit autem serpens ex ore suo post mulierem aquam tanquam flu- men, ut eam faceret rapi a flu- mine: viciis afficeret nomen ejus, et taber« naculum ejus, et eos qui in coelo hae bitant. 7 Sedet datum est ei bellum gerere cum sanctis, et eos vincere: et data est ei potestas in omnem tribum, et linguam, et gentem. 8 Itaque adorabunt eam omnes in- colae terrae, quorum non sunt scripta nomina in libro vitae Agni illius mac- tati jam inde a jactis mundi funda- mentis. 16 Sed succurrit terra mulieri, aperuitque terra os suum, et absorp- sit flumen quod ejecerat draco ex ore suo. 17 lratus est igitur draco adversus mulierem: et abiit, ut gereret bellum cum reliquis ex ejus semine, obser- vantibus mandata Dei, et habentibus testimonium JESU Christi. 18 Stetique super arenam maris. CAP. XIII. UM vidi bestiam e mari ascen- dentem, quae habebat capita sep- tem, et cornua decem; et imposita cornibus ejus decem diademata, et impositum capitibus ejus nomen blas- phemiae. 2 Eratque haec bestia, quam vidi, similis pardo, et pedes ejus ut pedes ursi, et os ejus ut os leonis: dedit autem ei draco virtutem suam, et ihronum suum, et potestatem

mag- nam. 8 Ét vidi unum ex capitibus ejus quasi lethaliter caesum : sed ipsius plaga lethalis curata est;
et admi- rans universa ierra sequuta est bes- tiam. 4 Et adorárunt draconem, qui de- dit potestatem
bestiae: et.adorárunt 9 Siquis habet aurem, audiat. 10 Siquis in captivitatem agit, in captivitatem abit:
siquis gladio oc- ciderit, oportet eum gladio occidi. Hic est tolerantia et fides sancto- rum, 11 Deinde
vidi aliam bestiam as- cendentem e terrá, habentem cornua duo similia agni, sed loquebatur ut draco.
12 Ea ver potestatem prioris bes- tiae omnem exercet in conspectu ejus, et facit ut terra et ipsius incolae
adorent bestiam illam primam, eujus curata fuerat plaga lethalis. 15 Editque signa magna, adeó ut etiam
ignem faciat e coelo descen- dere in terram in conspectu homi- num. 14 Et seducit incolas terrae, prop»
ter signa quae datum est ei ut faciat in conspectu bestiae, dicens incolis terrae, ut faciant imaginem
bestiae quae gladio vulnerata fuit, sed re- vixit. 15 Datumque est ei, ut animaret imaginem bestiae, ut
etiam loquatur imago bestiae; et faciat, ut quicun- que non adorárint imaginem bestiae, occidantur. 16
Sed et facit, ut omnes, parvi et magni, divites et pauperes, liberi et 285 JOANNIS APOCALYPSIS,
XIV. servi, accipiant characterem in manu suá dextrá, aut in frontibus suis : 17. Et nequis possit emere
aut ven- dere, nisi qui habeat characterem aut nomen bestiae, aut numerum nominis ejus. 18 Hic
sapientia est. Qui intelli- gentià praeditus est, computet nume- rum bestiae; numerus enim hominis est;
et numerus ejus, sexcenta sexa- iata sex. CAP. XIV. UNC vidi, et ecce aderat Agnus stans super
montem Sion, et eum eo centum quadragintaquatuor milla habentia nomen Patris ejus Scriptum in
frontibus suis. 2 Eitaudivi vocem ecoelo tanquam vocem aquarum multarum, et tan- quam sonum
tonitrui magni; et vo- cem audivi citharoedorum pulsantium eCitharas suas : 5 Et qui canebant quasi
canti- cum novum ante thronum, et in con- spectu quatuor illorum animalium, et illorum seniorum;
meque quis- quam poterat discere canticum il- lud, nisi illa centum quadragintaqua- tuor millia, ii
videlicet qui empti sunt e terrà: 4 Hi sunt qui cum mulieribus non sunt inquinati; virgines enim sunt: hi
sequuntur Agnum, quocunque terit; hi empti sunt ex hominibus, primitiae Deo et Ágno sacrae. 5
Etinquorum ore non est inven- tus dolus: sunt enim inculpati ante thronum Dei. 6 Deinde vidi alium
angelum vo- lantem per medium coeli, habentem evangelium aeternum, ut evangeliza- ret incolis
terrae, et omni genti, et tribui, et linguae, et populo ; 7 Dicentem magnáà voce, Timete Deum, et ei
tribuite gloriam; nam venit hora judicii ejus; et adorate eum qui fecit coelum, et terram, et mare, et
fontes aquarum. 8 Eialius angelus sequutus est, di- cens, Cecidit, cecidit Babylon, urbs Va magna, quia
vinum excandescen- tiae scortationis suae potandum prae- buit omnibus gentibus. 9 Ettertius angelus
sequutus est illos, dicens voce magná, Siquis ado» raverit bestiam et imaginem ejus, et acceperit
characterem in fronte suá, aut in manu suà ; 10 Bibet hic quoque ex vino irae Dei, ex mero, inquam,
infuso in po- culum irae ipsius ; et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum, et in
conspectu Agni. 11 Et fumus cruciatüs ipsorum ascendet in secula seculorum; nec habebunt requiem,
die nec nocte, qui adorant bestiam et imaginem ejus, et siquis acceperit characterem nominis ejus. 12
Hie tolerantia sanctorum est; hie qui observant mandata Dei, et fidem Jesu. 13 Tunc audivi vocem e
coelo, di- centem mihi, Scribe, Beati ab hoc tempore mortui ii, qui Domini causà moriuntur, Etiam,
dicit Spiritus; ut requiescant a laboribus suis: et opera eorum sequuntur eos. 14 Aspexi autem, et ecce,
aderat nubes candida ; et mubi insidebat quidam similis homini, habens impo- sitam capiti suo coronam
auream, et in manu suá falcem acutam. 15 Et alius angelus prodiit e tem- plo, clamans voce magnà ad
eum qui insidebat nubi, Mitte falcem tuam, et Tete; quia venit tibi hora ut metas: nam aruit messis
terrae. 16 Misit igitur, is quí insidebat nu- bi, faleem suam in terram, et demessa est terra. 17 'Tum alius
angelus prodiit e templo, quod estin coelo; habens et ipse falcem acutam, 18 Et alius angelus prodiit ab.
al- tari, habens potestatem in ignem; et clamavit voce magná ad eum qui ha- bebat faleem acutam,
dicens, Mitte falcem tuam acutam, et vindemia bo« tros vineae terrae; nam maturae sunt ejus uvae.] 19
Misit igitur angelus falcem suam acutam in terram, et vinderia» 284 JOANNIS APOCALYPSIS, XV,
XVt. vit vineam terrae, et misit in magnum illum laeum irae Dei. 20 Et calvatus est lacus extra civi-
tatem ; exiviuque sanguis e lacu us- que ad fraenos equorum, per stadia mille sexcenta. CAP. XV.
EINDE vidi aliud signum in coelo magnum et admirabile, angelos illos septem habentes plagas septem
ultimas, quoniam per illas ex- pleta est ira Dei. 2 Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igni; et eos qui

victoriam re- portabant ex bestià illà) et imagine ejus, et charactere ejus, ex numero nominis ejus, stantes apud mare vi- treum, et habentes citharas Dei : 5 Qui etiam cantabant canticum Mosis servi Dei, et canticum Agni, dicentes, Magna et mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens ; justae et verae sunt viae tuae, Rex sanctorum. 4 Quis non timebit te, Domine, et glorificabit nomen tuum? Nam salus sanctus es. Nam ommes gentes ve- nient et adorabunt coram te: nam ju- dicia tua patefacta, sunt. 5 Et post haec aspexi, et ecce, apertum est templum tabernaculi tes- timonii in coelo. 6 Et prodierunt e templo septem Hli angeli, habentes septem plagas, induti lino puro et splendido, et prae- cincti circa pectora zonis aureis. 7 Et unum ex quatuor animalibus dedit septem angelis phialas aureas, plenas irae Dei viventis in secula. se-. culrum. 8 Et impletum est templum fumo prodeunte a majestate Dei, et a vir- tute ejus; nec quisquam poterat in- gredi in templum, donec explerentur Septem plagae septem angelorum. CAP. XVI. UNC audivi vocem magnam e templo, dicentem septem illis engelis, Ite, effundite septem phialas excandescentiae Dei in teram. 285 2 Abit igitur primus angelus, et effudit phialam suam in terram ; fae tumque est uleus malum ac noxium adversüs homines qui habebant cha- racterem bestiae, et eos qui adorabant imaginem ejus. 5 Deinde secundus angelus effudit phialam suam in mare; factumque est illud quasi eruor cadaveris : et quod- cunque animal vivebat in mari, more tuum est. 4 Tum tertius angelus effudit phi- alam suam in flumina, et in fontes a- quarum : et factae sunt sanguis. 5 Et audivi angelum aquarum di- centem, Justus es, Domine, Qui es, et Qui eras, et Qui eris, quód haec judicáris. 6 Quoniam sanguinem sanctorum et prophetarum effüderunt, et san- guinem eis dedisti ad bibendum : dig- ni enim sunt. 7 Kt audivi alium e sanctuario di- centem, Etiam, Domine Deus omni- potens, vera sun£ et justa judicia tua. 8 Postea quartus angelus effudit phialam suam in solem, et datum est ei aestu affligere homines per ignem. 9 Et aestuaverunt homines aestu magno, et blasphemárunt nomen Dei habentis potestatem in has plagas, ne- que resipuerunt, ut tribuerent ei glo- riam. JO Tum quintus angelus effudit phialam suam super thronum bestiae ilius, et factum est regnum ejus te- nebrosum : et mandebant linguas suas prae dolore ; 11 Et blasphemárunt Deum coeli prae doloribus suis et ulceribus suis, nec resipuerunt ab operibus suis. 12 "T'um sextus angelus effudit phi- alam suam in flumen illud magnum, nempe Euphratem ; et exsiccata est aqua ejus, ut pararetur via regum ab ortu solis adventantium. 18 Et vidi ex ore draconis, et ex ore illius bestiae, et ex ore pseudo- prophetae illius tres impuros spiritus similes ranis prodeuntes. 14 Sunt enim spiritus daemonios rum edentes signa, quigue abeunt ad B s JOANNIS APOCALYPSIS, XVII. reges terrae et totius mundi, ut con- gregent eos ad praelium magni illius diei Dei omnipotentis. 15 Ecce, venio ut fur. Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, et videantur pu- denda ipsius. 16 Congregavit igitur eos in lo- eum, qui vocatur Hebraicó Armaged- 17 Tum septimus angelus effudit phialam suam in a&rem ; et prodiit vox magna e templo coeli a throno, dicens, Fuit. 18 Factique sunt sonitus, et ful- gura, et tonitrua; etterraemotus fac- tus est magnus, qualis nunquam fuit, ex quo homines fuerunt super terram, terraemotus, 2nquam, adeó magnus. 19 Et dirupta est urbs illa magna in tres partes, et civitates gentium ce- eiderunt, et Babylon illa magna venit in memoriam in Dei conspectum, ut praeberet ei poculum indignationis irae suae. 20 Et omnis insula fugit, et mon- tes non sunt inventi. 21 Et grando magna, quasi talen- ti pondo, descendit e coelo in homi- nes; et blasphemárunt Deum homi- nes propter plagam grandinis; quo- niam magma fuit ejus plaga vehe- menter. CAP. XVII. UM venit unus ex septem ange- lis qui habebant septem phialas, et loquutus est mecum, dicens mihi, Heus tu, ostendam tibi damnationem meretricis illius magnae, sedentis su- per aquas multas : 2 Cum qua scortati sunt reges ter- rae, et cujus scortationis vino inebria- ti sunt incolae terrae. 8 Quumque me per spiritum in de- sertum transtulisset, vidi mulierem bens poeulum aureum in manu suá, plenum abominationibus et immundi tià scortationis suae : 5 Et in fronte suá nomen senp- tum, Mysterium, Babylon illa mag- na, mater illa scortationum et abomi- nationum terrae. 6 Et vidi mulierem illam ebriam sanguine sanctorum, et sanguine mar« tyrum Jesu; et miratus sum, quum viderem illam, admiratione magná. 7 "Tune dixit mihi angelus, Quere miraris? ego dicam tibi mysterium mulieris, et bestiae quae portat eam, quae habet capita septem et cornua decem. 8 Bestia quam vidisti, fuit, et non est ; et ascensura est ex abysso, et in exitium abitura: et mirabuntur in- colae terrae (quorum nomina scripta non sunt in libro

vitae a jacto mundi fundamento) videntes bestiam quae erat, et non est, et tamen est. 9 Hic est mens quae habet sapien- tiam. Septem capita septem montes sunt, super quos mulier sedet. 10 Et reges septem sunt : quinque ceciderunt, unus est, et alius nondum venit; et quum venerit, oportet illum breve tempus manere. 11 Bestia autem quae erat, et non est, is octavus est, et e septem illis est, et in exitium abit. 12 Decem autem cornua quae vi- disti, decem reges sunt, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges uná horá accipient cum bestiá. 15 Hi unum consilium habent, et vires ac potestatem suam. bestiae tra- dent. 14 Hi cum Agno pugnabunt, et Agnus vincet eos: quoniam Domi- nus dominorum est, et Rex regum ; et qui cum eo sunt vocati, et electi, et fideles. insidentem bestiae coccinae, plenae no- minibus blasphemiae, habenti capita septem, et cornua decem : 4 Erat autem mulier illa amicta ' purpurá et cocco, et inaurata auro et lapidibus pretiosis RA margaritis, ha- 15 Deinde dixit mihi, Aquae quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi sunt, et turbae, et gentes, et linguae. 16 Et decem cornua, quae vidisti in bestiá, hi odio prosequentur mere- tricem, et desertam reddent illam et JOANNIS APOCALYPSIS, XVIII. mudara, et carnes ejus comedent, et ipsam igne exurent. 17 Deus enim dedit in corda eo- rum, ut exsequantur quod ipsi visum est, et ut consentiant, dentque reg- num suum bestiae, donec complean- tur verba Dei. 18 Et mulier quam vidisti, est urbs Jla magna, quae habet regnum super veges terrae, CAP. XVIII. T post haec vidi angelum de- scendentem e coelo, habentem potestatem magnam ; et terra illumi- nata fuit ipsius gloriá. 2 Exclamavit autem vehementer voce magná, dicens, Cecidit, cecidit Babylon illa magna, et. facta est do- miciium daemoniorum, et custodia omnis spiritüs impuri, et custodia om- nis volucris immundae et exosae: 98 Quia ex vino excandescentiae scortationis ejus biberunt omnes gen- tes, et reges terrae cum e& scortati sunt, et mercatores terrae opibus deli- ciarum ejus divites facti sunt. 4 Et audivi aliam vocem e coelo dicentem, Exite ex eà, popule mi, ne participes sitis peccatorum ejus, et^ex plagis ejus accipiatis. 5 Nam accumulata peccata ejus pertigerunt usque in coelum, et recor- datus est Deus scelerum ejus. 6 Reddite ei, sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicate ei duplum secun- düm opera ejus; in poculo quod pro- pinavit, propinate ei duplum. 7 Quantum extulit sese et luxuria- ta est, tantum date ei cruciatum et luc- tum: quia in corde suo dicit, Sedeo regina, nec sum vidua, nec luctum vi- debo. 8 Ideó uná die venient ejus plagae, mors, et luctus, et fames; et igne exu- retur, quia validus est Dominus Deus, qui damnabit eam. 9 'Tum flebunt eam et plangent super eá reges terrae, qui cum illà scortati et luxuriati sunt, quum vide- sint fumum incendii ejus ; 10 Proculstantes propter metum 287 cruciatüs ejus, e£ dicentes, Vah, vah, magna ila urbs Babylon, urbs illa valida! uná horá venit judicium tuum. 11 Sedet mercatores terrae flebunt et lugebunt super eà; quoniam mer- ces eorum nemo emit ampliüs; 12 Merces auri, et argenti, et lapi- dis pretiosi, et margaritarum, et bys- si, et purpurae, et serici, et cocci, et omne lignum thyinum, et omne vas eburneum, et omne vas ex ligno pre» tiosissimo, et aere, et ferro, et mar« more, 18 Et cinnamomum, et suffitus, et unguentum, et thus, et vinum et oleum, et similam, et triticum, et ju- menta, et oves, et equos, et rhedas, et mancipia, et animas hominum. 14 Et fructus desiderati ab animá tuá abierunt ate: et omnia pinguia et praeclara abierunt a te: nec ampliüs ea invenies. 15 Harum, nguam, rerum merca- tores ab eá divites facti, procul stabunt. propter metum cruciatüs ejus, flentes ac lugentes : 16 Et dicentes, Vah, vah, civitas ila magna, quae amicta erat bysso, et purpurà. et cocco, et deaurata erat auro, et lapidibus pretiosis, et margaritis! quinam uná horá vastatae sunt tantae divitiae? 17 Sed et omnes gubernatores, et omnis in navibus versantium turba, et nautae, et quotquot ex mari quaestum faciunt, longé stabunt ; 18 Et clamabunt videntes fumum incendii ejus, et dicent, Quae similis erat urbi isti magnae ? 19 Etinjecto capitibus pulvere cla- mabunt flentes ac lugentes, et dicen- tes, Vah, vah, quód urbs illa magna, in qua omnes, qui habebant naves in mari, divites facti sunt ex ipsius opu- lentià, unà horá desolata est! 20 Exsulta super eà, coelum et sancti apostoli et prophetae, quoniam de illà sumpsit poenas Deus vestri ul- ciscendi causá. 21 Tum sustulit quidam angelus robustus lapidem instar molae mage nae, et projecit in mare, dicens, Tta JOANNIS APOCALYPSIS, XIX. eum impetu projicietur Babylon urbs illa magna; nec ampliüs invenie- tur. 22 Et vox citharoedorum, et mu- sicorum, et tibià ac tubà canentium, non audietur in te ampliüs ; nec ullus artifex cujuscunque artis invenietur in te ampliüs: et sonitus molae non au- dietur in te ampliüs : 25 Et lux lucernae non lucebit

in te amplius; et vox sponsi et spon- sae non audietur ampliüs in te: nam mercatores tui erant proceres terrae, et veneficiis tuis seductae sunt omnes gentes. 24 Sed in eá sanguis prophetarum et sanctorum inventus est, et omnium qui mactati sunt in terrá. CAP. XIX. OSTHAEZC audivi vocem mag- uam turbae multae in coelo di- centis, ITalleluja; salus, et honor, et gloria, et virtus, Domino Deo nostro esto. 2 Quia vera et justa sunt judicia ejus; et meretricem illam magnam, quae corrupit terram scortatione suá, damnavit, et vindicavit sanguinem servorum suorum ex manu ejus. 5 Deinde secundó dixerunt, Hal. leluja; et fumus ejus ascendit in se- cula seculorum. 4 Ei prociderunt vigintiquatuor illi seniores, et quatuor illa animalia, et adoraverunt Deum insidentem thro- no, dicentes, Ámen ; Halleluja. 5 'Tum voxe throno prodiit, di- cens, Laudate Deum nostrum, om- nes servi ejus, et qui timetis eum, parvi et magni. 6 Et audivi tanquam sonitum tur- bae multae, et tanquam sonitum aqua- rum multarum, et tanquam sonitum tonitruorum vehementium, dicentium: Hallelujá; quoniam regnum inüt Dominus Deus ille noster omnipo- tens. 7 Gaudeamus, et exsultemus, et demus gloriam ei; quia venerunt nup- tiae Agni, et uxor ejus paravit se. 8 Et datum est ei, ut amiciatur 288 bysso purà et splendidà: byssus enim justificationes sunt sanctorum, 9 'Tum dixit mihi, Scribe, Beati qui ad coenam nuptiarum Agni vo- cati sunt. Et dixit mihi, Haec verba Dei vera sunt. 10 Et procidi ante pedes ejus ut adorarem eum; sed dixit mihi, Vide ne feceris; conservus tuus sum, ef fratrem tuorum qui habent testimo« nium Jesu. Deum adora; testimonium enim Jesu est spiritus prophetiae. 11 Deinde vidi coelum apertum, et ecce, adfuit equus albus; et qui in- sidebat ei, vocabatur Fidelis et Verax, et qui justé judicat et pugnat. 12 Oculi autem ejus eran tanquam flamma ignis, et in capite ejus dia- demata multa; habebatque nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse. 15 Et amictus erat veste tinctá sanguine; vocaturque nomen ejus Sermo ille Dei. 14 Exercitus autem, qui sunt in coelo, sequebantur eum equis albis, vestiti bysso albà et purá. 15 Et ex ore ejus prodibat gladius acutus, ut eo percuteret gentes ; ipse enim reget eas virgà ferre: et is est qui caleabit lacum vini excandescen- tiae et jrae Dei omnipotentis. 16 Habebatque in vestimento et in femore suo nomen scriptum, Rex regum, et Dominus dominantium. 17 Tunc vidi quendam angelum stantem in sole, qui clamavit voce magná, dicens omnibus avibus quae volabant per medium coeli, Adeste, et congregamini ad coenam magni Dei; 18 Ut edatis carnes regum, et car« nes tribunorum, et carnes potentum, et carnes equorum, et eorum qui ip- sis insident, et carnes omnium libe- rorum ac servorum, parvorum et mag norum. 19 Deinde vidi bestiam illam, et reges terrae, et exercitus eorum, con- gregatos ad gerendum bellum cum eo qui insidebat equo, et cum ipsius ex«- erciza. 20 Et comprehensa est bestia, et JOANNIS APOCALYPSIS, XX, XXI. cum e& pseudopropheta ille, qui edi- derat signa coram ed, quibus seduxit eos qui acceperant characterem bes- tiae, et qui adoraverant imaginem ejus; et vivi conjecti sunt ambo in stagnum ignis ardens sulphure: * 21 Etreliqui occisi sunt gladio ejus qui insidebat equo, prodeunte ex ore spsíius ; et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum. CAP. XX. EINDE vidi angelum descen- dentem e coelo, habentem cla- vem abyssi, et catenam magnam in manu su ; 2 Qui apprehendit draconem, ser- pentem, inguam, illum antiquum, qui est Diabolus, et Satanas, et vinxit eum ad annos uille ; 5 Conjecitque eum in abyssum, quam occlusit et obsignavit super eum, ut non seduceret ampliüs gen- tes, donec complerentur anni mille; nam postea oportet eum solvi ad exi- guum tempus. 4 Deinde vidi thronos, et sederunt super eos, et judicium datum est eis : et animas eorum qui securi percussi sunt propter testimonium Jesu, et propter sermonem Dei, quique non adorárunt bestiam, neque imaginem ejus, nec acceperunt characterem ejus in frontibus suis, aut in manibus suis ; viventque et regnabunt cum Christo mille annos. 5 Reliqui veró ex mortuis non re- viviscent, donec expleti fuerint illi annimille, Haec est resurrectio pri- ma. G Beatus et sanctus qui habet par- tem ín resurrectione primá; in hos enim secunda mors non habet potes- tatem ; sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum eo mille &nnos. 7 Quum vero expleti fuerint on- ni mille, solvetur Satanas e carcere 8Uo. . 8 Et exibit, ut seducat gentes quae sunt in quatuor angulis terrze, Gogum et Magogum, ut congreget eos in 289 praelium ; quorum numerus est sicut arena maris. 9 Ascenderunt igitur super latitu- dinem terrae, et circumiverunt castra sanctorum, et urbem illam dilectam 5 Sed descendit ignis a Deo e coelo, qui devoravit eos. 10 Et diabolus, qui seducebat eos, conjectus est in stagnum ignis et sul- phuris, ubi erat et bestia illa et ille pseudopropheta, et

cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. 11 Tum vidi thronum magnum carididum, et quendam ei
insidentem, a cujus conspectu fugit terra et coe- lum, quorum locus non est inven- tus. 12 Et vidi
mortuos parvos et mag- nos stantes in conspectu Dei, et libri aperti sunt; et alius liber apertus est, qui
est /ber vitae; judicatique sunt mortui ex iis quae scripta erant in li- bris, secundàm opera ipsorum. 13
Etreddidit mare mortuos, quos habebat: Mors quoque et infernus reddiderunt mortuos, quos habebant ;
et judicatum est de singulis seeundüm opera ipsorum. 14 Infernus autem ac Mors con- jecti sunt in
stagnum ignis; quae est mors secunda. 15 Et qui non inventus est in libro vitae scriptus, conjectus est in
stag- num ignis. CAP. XXI. EINDE vidi coelum novum et terram novam ; primum enim coelum et
prima terra abierat; et mare non ampliüs exstabat. 2 Et ego Joannes vidi sanctam il- lam civitatem,
Hierusalem novam, de- scendentem a Deo e coelo, paratam ut sponsam ornatam viro suo. $ Etaudivi
vocem magnam e coe- lo dicentem, Ecce, tabernaculum Dei est eum hominibus, et habitabit cum eis; et
ipsi populi ejus erunt, et ipse Deus cum eis erit, Deus ipsorum. 4 Et abstersurus est Deus omnem
lacrymam ab oculis eorum : et mors amplis non exstabit; neque luctus, Bs* JOANNIS APOCALYPSIS,
XXII neque clamor, neque labor exstabit smplils; quia praecedentia abierunt. 5 EX dixit is qui insidebat
throno, Ecce, nova facio omnia; Et dixit mi- hi, Scribe; nam haee verba vera sunt et fidelia. 6 Etdixit
mihi, Fuerunt: egosum Alpha et Omega, initium et finis. E- go sitienti dabo ex fonte aquae vivae gratis.
7 Victor, haereditario jure obtine- bit omnia ; et ero ei Deus, et ipse e- rit milii filius. 8 Timidis autem,
et incredulis, et. execrabilibus, et homicidis, et seorta- toribus, et veneficis, et idololatris, et omnibus
mendacibus, portio asszena- ta est in stagno ubi ardet ignis et sulphur, quod est mors secunda. 9 "Tum
venit ad me unus ex septem illis angelis qui habuerant septem il- las phialas plenas septem plagis ul-
timis; et loquutus est mecum, dicens, Vei, ostendam Qbi eponsom uxorem Agni. 10 Et sustulit me per
spiritum in montem magnum et sublimem, et os- tendit mihi civitatem illam magnam, sanctam,
2nquam, illam Hierusalem, e coelo descendentem a Deo; 11 Hiabentem gloriam Dei ; et cu- jus lumen
erat simile lapidi pretio- sissimo, tanquam lapidi jaspidi instar erystalli splendenti : 12 Habebant
praeterea. murum magnum et sublimem, habenteni por- tas duodecim, et in portis angelos duo- decim,
et nomina inscripta, quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum lsradl. 18 Ab Oriente erat portae tres;
ab Aquilone, portae tres; ab Austro, portae tres; ab Occasu, portae tres. 14 Et murus urbis habebat
funda- menta duodecim; in quibus erant duodecim nomina apostolorum Agni. 15 Porró is, qui
loquebatur me- cum, habebat calamum aureum, ut metiretur civitatem, et portas ejus, et murum ejus. 16
"Urbs ipsa veró quadrangularis sita est, cujus longitudo tanta est 290 quanta et latitudo; mensusque est
cf« vitatem illo calamo, ad stadiorum duo» decim millia; suntque longitudo, et latitudo, et altitudo ejus
aequales. 17 Etmensus est murum ejus, cen- fum: quadrapintaquatuor cubitorum, mensura hominis,
quae est angeli. 18 Erat autem structura muri ejus eX jaspide; ipsa veró civitas aurum purum, ef similis
vitro puro. ?9 Et fundamenta muri urbis omni lapide pretioso ornata: fundamentum primum erat jaspis:
secundum, sape phirus: tertium, chalcedonius: quar- tum, smaragdus: 20 Quintum, sardonyx: sextum,
sardius: septimum, chrysolithus : oc- tavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus:
undecimum, byacinthus us. , duodecimum, amethys- 21 Duodecim autem portae duode- cim margaritae
sunt, et singulae portae eX singulis morgariüs sum; ei forum civitatis aurum purum tanquam vi- trum
perlucidum. 22 Nec templum vidi in eà: Do- minus enim Deus omnipotens, tem- plum illius est, et
Agnus. 25 Neque civitas ista eget sole vel lunà, ut luceant in e: nam giorum Dei illustrat eam, et lucerna
ejus est Agnus, 24 Et gentes quae servatae fue- rint, ambulabunt ad lucem ejus: et reges terrae gloriam
suam et hono- rem ad eam adferent. 28 Nec portae ejus claudentur in- terdiu; nox enim non erit illic: 26
Et adferetur gloria et honor gentium ad eam. 27 Non intrabit in eam quicquam quod inquinat, aut
abominandum quippiam patrat, vel mendacium /o« quitur: sed qui scripti sunt in libro vitae Ágni. CAP.
XXII. D ostendit mihi purum fluvium aquae vivae, splendi- dum tanquam erystallum, yxoceden- tem
ex throno Dei et Agni, JOANNIS APOCALYPSIS, XXII. 2 In medio autem foro ejus, et ex utraque
parte fluminis, erat arbor vi- tae, ferens fructus duodecim, per menses singulos edens fructum suum ; et
folia sua ad sanitatem gentium. 5 Nec ullum adversüs quenquam anathema erit ampliàs: sed sedes Dei
et Agni in eà erit ; et servi ejus ser- vient ei. 4 Xi videbunt faciem ejus ; et no- men ejus in frontibus

ipsorum erzt, 5 Et nox illic non erit, neque opus est eis lumine lucernae, neque lumine solis: quoniam Dominus Deus illus- trat eos; et regnabunt in secula secu- rum, 6 Tum dixit mihi, Haec verba fida sunt et vera; et Dominus Deus ille sanctorum prophetarum misit ange- lum suum, ut indicet servis suis quae oportet fieri citó. 7 Ecce, venio citó : beatus qui ob- servat verba prophetiae libri hujus. 8 Ego veró Joannes is sum qui haec audivi et vidi; Et quum audis- sem et vidissem, procidi, ut adorarem ante pedes angeli, qui mihi haec os- tendebat. 9 Is verà dixit mihi, Vide ne fece- vis: conservus enim tuus sum, et fra- irum tuorum prophetarum, et eorum qui observant verba libri hujus. Deum adora, 10 Deinde dixit mihi, Ne obsig- naveris verba prophetiae libri hujus : tempus enim propé est. 1l Qui nocet, noceat adhuc; et qui sordidus est, sordescat adhuc : et 291 qui justus est, justi/icetur adhue : et sanctus, sanctificetur adhuc. 12 Kt ecce, venio citó ; et merces mea mecum est, ut reddam unicuique prout opus ipsius erit. 18 Ego sum Alpha et Omega; principium et finis, primus et ultimus, 14 Beati qui praestant ejus man- data: ut sit eis jus in arborem vitae, et per portas ingrediantur in civita- tem. 18 Forls autem erant canes, et ve- nefici, et scortatores, et homicidae, et idololatrae, et quisquis amat ac com- mittit mendacium. 16 Ego Jesus misi angelum meum, ut haec vobis testificaretur in eecle- sis. Ego sum stirps et progenies il- la Davidis, stella illa splendida et ma- tutina. - 17 Et Spicituset sponsa dicunt, Ve- ni sitit, Et qui audit, dicat, Veni: et qui veniat; et qui vult, accipiat aquam vitae gratis. 18 Enimveró unà testor cuivis au- dienti verba prophetiae libri hujus, Siquis adjecerit ad haec, imponet ei Deus plagas scriptas in libro isto; 19 Et siquis abstulerit aZiquid ex verbis libri prophetiae hujus, auferet Deus partem ejus e libro vitae, et ex Urbe ilà sanctà, ex "is quae seripta sunt in libro isto. 20 Dicet qui testaturista; Etiam, venio citó. Amen, Veni igitur, Do- mine Jesu. 21 Gratia Domini nosti Jesu Christi cum omnibus vobis; Amen, BOLI DEO HONOR ET GLORIA. [[1]]. All men (all individuals) are sinners and fall short of God’s perfect standard Romans 3: 23 states that For all have sinned, and come short of the glory of God; [[2]]. Sin - which is imperfection in our lives - denies us eternal life with God. But God sent his son Jesus Christ as a gift to give us freely Eternal Life by believing on Jesus Christ, and on what He did for us. Romans 6: 23 states For the wages of sin is death; but the gift of God is eternal life through Jesus Christ our Lord. [[3]]. You can be saved, and you are saved by Faith in Jesus Christ. We cannot be saved by your good works, because they are not "good enough". The work of Humans cannot meet the standard of God’s Holiness by effort. God’s good work of sending Jesus Christ to save us, and our response of believing - of having faith in Jesus Christ, that is what saves each of us. When the New Testament informs us that Jesus Christ came to Earth for the purpose of dying for our sins, we need to remember the great conclusion of this event: After Jesus died, He rose again. He triumphed over death and took upon himself the sins of the entire world, at the time that He died and arose again. It is Jesus Christ who died in our place, so that we would not have to die for our sins. But what we chose to believe about God and His message does determine where we spend eternity. [[1]]. All men (all individuals) are sinners and fall short of God's perfect standard Romans 3: 23 states that For all have sinned, and come short of the glory of God; [[2]]. Sin - which is imperfection in our lives - denies us eternal life with God. But God sent his son Jesus Christ as a gift to give us freely Eternal Life by believing on Jesus Christ, and on what He did for us. Romans 6: 23 states For the wages of sin is death; but the gift of God is eternal life through Jesus Christ our Lord. [[3]]. You can be saved, and you are saved by Faith in Jesus Christ. We cannot be saved by your good works, because they are not "good enough". The work of Humans cannot meet the standard of God's Holiness by effort. God's good work of sending Jesus Christ to save us, and our response of believing - of having faith - in Jesus Christ, that is what saves each of us. When the New Testament informs us that Jesus Christ came to Earth for the purpose of dying for our sins, we need to remember the great conclusion of this event: After Jesus died, He rose again. He triumphed over death and took upon himself the sins of the entire world, at the time that He died and arose again. It is Jesus Christ who died in our place, so that we would not have to die for our sins. But what we chose to believe about God and His message does determine where we spend eternity. It is up to each of us - personally and individually - to decide if we want to go to Heaven, and if we want to find inner peace and reconciliation with God. When we decide to believe in Jesus Christ

and in his payment for us, for our sins, this is the beginning of the process that God begins in us, to transform us to have a better inner life, and an improved character. From that time forward, we are different, and God begins to instruct us so that we can learn how to have personal growth and spiritual strength. Ephesians 2: 8-9 states 8 For by grace are ye saved through faith; and that not of yourselves: it is the gift of God:9 Not of works, lest any man should boast. [[4].God did not wait for us to become perfect in order to accept us and unconditionally love us. He sent Jesus Christ to save us, even though we are sinners. So Jesus Christ died to save us from our sins, and to save us from eternal separation from God. It is up to each of us - personally and individually - to decide if we want to go to Heaven, and if we want to find inner peace and reconciliation with God. When we decide to believe in Jesus Christ and in his payment for us, for our sins, this is the beginning of the process that God begins in us, to transform us to have a better inner life, and an improved character. From that time forward, we are different, and God begins to instruct us so that we can learn how to have personal growth and spiritual strength. Ephesians 2: 8-9 states 8 For by grace are ye saved through faith; and that not of yourselves: it is the gift of God:9 Not of works, lest any man should boast. [[4].God did not wait for us to become perfect in order to accept us and unconditionally love us. He sent Jesus Christ to save us, even though we are sinners. So Jesus Christ died to save us from our sins, and to save us from eternal separation from God. Romans 5:8 states But God commendeth his love toward us, in that, while we were yet sinners, Christ died for us. [[5]]. God loved the world so much that He sent his one and only Son to die, so that by believing in Jesus Christ, we obtain Eternal Life. John 3: 16 states: For God so loved the world, that he gave his only begotten Son,that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life. [[6]]. If you believe in Jesus Christ, and in what he did on the Cross for us, by dying there for us, and by placing your faith in his death and in His resurrection in Jesus Christ, you know for a fact that you have been given Eternal Life. I John 5: 13 states: These things have I written unto you that believe on the name of the Son of God; that ye may know that ye have eternal life, and that ye may believe on the name of the Son of God. [[7]]. If you confess your sins to God, he hears you take this step, and you can know for sure that He does hear you, and his response to you is to forgive you of those sins, so that they are not remembered against you, and not attributed to you ever again. I John 1: 9 states If we confess our sins, he [GOD] is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse us from all unrighteousness. This verse is a promise to each of us: when we confess our sins to God, and pray to him in the name of Jesus Christ, God hears our prayers and grants our request for His forgiveness. This restores the line of communication and reconciliation between us and God. Romans 5:8 states But God commendeth his love toward us, in that, while we were yet sinners, Christ died for us. [[5]]. God loved the world so much that He sent his one and only Son to die, so that by believing in Jesus Christ, we obtain Eternal Life. John 3: 16 states: For God so loved the world, that he gave his only begotten Son,that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life. [[6]]. If you believe in Jesus Christ, and in what he did on the Cross for us, by dying there for us, and by placing your faith in his death and in His resurrection in Jesus Christ, you know for a fact that you have been given Eternal Life. | John 5: 13 states: These things have I written unto you that believe on the name of the Son of God; that ye may know that ye have eternal life, and that ye may believe on the name of the Son of God. [[7]]. If you confess your sins to God, he hears you take this step, and you can know for sure that He does hear you, and his response to you is to forgive you of those sins, so that they are not remembered against you, and not attributed to you ever again. | John 1: 9 states If we confess our sins, he [GOD] is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse us from all unrighteousness. This verse is a promise to each of us: when we confess our sins to God, and pray to him in the name of Jesus Christ, God hears our prayers and grants our request for His forgiveness. This restores the line of communication and reconciliation between us and God. Lord God of Heaven, Thank you for helping me to find this information. I pray that you would help those who posted this. I pray that you would help them to be able to continue. Please give them the strength, resources and support that they need and seek, and are able to use. Please watch over them. God, Please help me to

know you and understand you better. Help me to be kind to others, and encourage those who are in my life. I ask these things in the name of Jesus, Amen Lord God of Heaven, Thank you for helping me to find this information. | pray that you would help those who posted this. | pray that you would help them to be able to continue. Please give them the strength, resources and support that they need and seek, and are able to use. Please watch over them. God, Please help me to know you and understand you better. Help me to be kind to others, and encourage those who are in my life. | ask these things in the name of Jesus, Amen What is a standard prayer to become a Christian ? Dear God, I pray that you would hear my prayer. I understand that I do need you. I ask you to forgive me of all of my sins. Please come into my life, and change me. Please help me to understand you. Please give me great wisdom and the desire to study your teachings. Please help me to obtain accurate copies of the New Testament and to be able to study and understand them. Please give me a deep love for your Truth. I ask you to do all of this in the name of Jesus, Amen. What is a standard prayer to become a Christian ? Dear God, | pray that you would hear my prayer. | understand that | do need you. | ask you to forgive me of all of my sins. Please come into my life, and change me. Please help me to understand you. Please give me great wisdom and the desire to study your teachings. Please help me to obtain accurate copies of the New Testament and to be able to study and understand them. Please give me a deep love for your Truth. | ask you to do all of this in the name of Jesus, Amen. What does the New Testament teach about itself ? II Timothy 3:16 16 All scripture is given by inspiration of God, and is profitable for doctrine, for reproof, for correction, for instruction in righteousness: What does the New Testament teach about the End of Days ? 13 But I would not have you to be ignorant, brethren, concerning them which are asleep, that ye sorrow not, even as others which have no hope. 14 For if we believe that Jesus died and rose again, even so them also which sleep in Jesus will God bring with him. 15 For this we say unto you by the word of the Lord, that we which are alive and remain unto the coming of the Lord shall not prevent them which are asleep [deceased].16 For the Lord himself shall descend from heaven with a shout, with the voice of the archangel, and with the trump of God: and the dead in Christ shall rise first: 17 Then we which are alive and remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord. 18 Wherefore comfort one another with these words. I John 3: 18 My little children, let us not love in word, neither in tongue; but in deed and in truth. 19 And hereby we know that we are of the truth, and shall assure our hearts before him. 20 For if our heart condemn us, God is greater than our heart, and knoweth all things. 21 Beloved, if our heart condemn us not, then have we confidence toward God. 22 And whatsoever we ask, we receive of him, because we keep his commandments, and do those things that are pleasing in his sight. 23 And this is his commandment, That we should believe on the name of his Son Jesus Christ, and love one another, as he gave us commandment. 24 And he that keepeth his commandments dwelleth in him, and he in him. And hereby we know that he abideth in us, by the Spirit which he hath given us. 4:1 Beloved, believe not every spirit, but try the spirits whether they are of God: because many false prophets are gone out into the world. II Timothy 2:15 15 Study to show thyself approved unto God, a workman that needeth not to be ashamed, rightly dividing the word of truth. NTNT1215 What does the New Testament teach about itself ? II Timothy 3:16 16 All scripture is given by inspiration of God, and is profitable for doctrine, for reproof, for correction, for instruction in righteousness: What does the New Testament teach about the End of Days ? 13 But! would not have you to be ignorant, brethren, concerning them which are asleep, that ye sorrow not, even as others which have no hope. 14 For if we believe that Jesus died and rose again, even so them also which sleep in Jesus will God bring with him. 15 For this we say unto you by the word of the Lord, that we which are alive and remain unto the coming of the Lord shall not prevent them which are asleep [deceased].16 For the Lord himself shall descend from heaven with a shout, with the voice of the archangel, and with the trump of God: and the dead in Christ shall rise first: 17 Then we which are alive and remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord. 18 Wherefore comfort one another with these words. | John 3: 18 My little children, let us not love in word, neither in tongue; but in deed

and in truth. 19 And hereby we know that we are of the truth, and shall assure our hearts before him. 20 For if our heart condemn us, God is greater than our heart, and knoweth all things. 21 Beloved, if our heart condemn us not, then have we confidence toward God. 22 And whatsoever we ask, we receive of him, because we keep his commandments, and do those things that are pleasing in his sight. 23 And this is his commandment, That we should believe on the name of his Son Jesus Christ, and love one another, as he gave us commandment. 24 And he that keepeth his commandments dwelleth in him, and he in him. And hereby we know that he abideth in us, by the Spirit which he hath given us. 4:1 Beloved, believe not every spirit, but try the spirits whether they are of God: because many false prophets are gone out into the world. II Timothy 2:15 15 Study to show thyself approved unto God, a workman that needeth not to be ashamed, rightly dividing the word of truth. NTNT1215 What is the Christian Trinity ? The Christian Trinity is One God The Christian Trinity is composed of: 1. God the Father 2. God the Holy Spirit 3. Jesus Christ (Jesus the Messiah) The Christian “Trinity” is also called the “Triune God” or - historically called - the “Godhead”. The Christian Trinity does NOT consist of: 1. Jesus 2. Mary 3. Joseph or 1. God the Father, 2. Jesus and 3. Joseph Books you may want to read to learn more about the Trinity: The Apostolicity of Trinitarianism: or, The testimony of history, to the positive antiquity of the doctrine of the Holy Trinity. By George Stanley Faber (2 Vol.) George Stanley, 1773-1854 Some of these books are available at Archive.org What is the Christian Trinity ? The Christian Trinity is One God The Christian Trinity is composed of: 1. God the Father 2. God the Holy Spirit 3. Jesus Christ (Jesus the Messiah) The Christian "Trinity" is also called the "*Triune God" or - historically called - the *Godhead". The Christian Trinity does NOT consist of: 1. Jesus 2. Mary 3. Joseph Or 1. God the Father, 2. Jesus and 3. Joseph Books you may want to read to learn more about the Trinity: The Apostolicity of Trinitarianism: or, The testimony of history, to the positive antiquity of the doctrine of the Holy Trinity. By George Stanley Faber (2 Vol.) George Stanley, 1773-1854 Some of these books are available at Archive.org Please Note: Permission to Print is granted (if the PDF File will cooperate) Permission to Post and Repost on your website is granted. Do not always depend on large “storage” websites. For maximum convenience and easy access, Please keep copies of this on your computer or on other servers. Please Note: Permission to Print is granted (if the PDF File will cooperate) Permission to Post and Repost on your website is granted. Do not always depend on large "storage" websites. For maximum convenience and easy access, Please keep copies of this on your computer or on other servers. This text conforms to the T.R. This text was issued prior to the Revision by W & H. Almost all translations around the world - including Foreign Language Translations - have been made to conform to the Greek Text issued by W & H. Bib. Societies that refused to accept the new Text of W&H were NOT allowed to affiliate with BFBS (according to its own requirements for Auxiliaries). This change took place in 1904 (Thanks to the BFBS - UK) .and has been reflected in almost all versions and all languages published since 1910. In 1901 The ABS made the decision to implement its earlier agreement with W&H and publish the American Version of the (1881) R.V. The Charter of the ABS was changed to allow for the discontinuance of the requirement that only the KJV (AV - Authorized Version) could be published by the ABS. Notes on the history of Versions [Notes on the history of Versions I This text conforms to the T.R. This text was issued prior to the Revision by W & H. Almost all translations around the world - including Foreign Language Translations - have been made to conform to the Greek Text issued by W & H. Bib. Societies that refused to accept the new Text of W&H were NOT allowed to affiliate with BFBS (according to its own requirements for Auxiliaries). This change took place in 1904 (Thanks to the BFBS - UK) .and has been reflected in almost all versions and all languages published since 1910. In 1901 The ABS made the decision to implement its earlier agreement with W&H and publish the American Version of the (1881) R.V. The Charter of the ABS was changed to allow for the discontinuance of the requirement that only the KJV (AV - Authorized Version) could be published by the ABS. It is true that there were challenges in translation prior to that time of 1904. Translation, including work in India (and much of Africa and Asia) was particularly challenging, because those in the UK (and in the US via the ABS) refused to translate

certain words literally, insisting instead on the omission of certain terms that would give clarity and clear translation to verses and passages. This attempt to alter the words of the New Testament was a departure from the historic received Greek Text, that had produced Christians with very strong Spiritual Lives. The British and Foreign Bible Society was [and remains] a Unitarian Bible Society, though Christians agreed to work with it, on the condition that the only task would be the publication of the unchanged historic text of the NT and OT. However, Trinitarians often found changes that had been made to the text of the Bible The result was that the text of the NT and OT was changed and altered, which is the condition many versions exist in, today. These controversies were known to exist as far back as 1837 when controversies arose when the ABS refused to print previously agreed upon prior translations for certain languages, including those in India. Notes on the history of Versions [Notes on the history of Versions I It is true that there were challenges in translation prior to that time of 1904. Translation, including work in India (and much of Africa and Asia) was particularly challenging, because those in the UK (and in the US via the ABS) refused to translate certain words literally, insisting instead on the omission of certain terms that would give clarity and clear translation to verses and passages. This attempt to alter the words of the New Testament was a departure from the historic received Greek Text, that had produced Christians with very strong Spiritual Lives. The British and Foreign Bible Society was [and remains] a Unitarian Bible Society, though Christians agreed to work with it, on the condition that the only task would be the publication of the unchanged historic text of the NT and OT. However, Trinitarians often found changes that had been made to the text of the Bible The result was that the text of the NT and OT was changed and altered, which is the condition many versions exist in, today. These controversies were known to exist as far back as 1837 when controversies arose when the ABS refused to print previously agreed upon prior translations for certain languages, including those in India. [the work on "Baptizein" by Conant (Available on the Internet these days for Free) explains some of the controversy] It should be noted that even in the 1820s, the ABS had been caught printing Latin Vulgates, particularly outside of the USA, as documented in the report of the ABS for 1840 (among others). Until Recently almost all translations of the NT hadbeen re-commissioned with many changes, and the earlier accurate translations into Foreign Languages were omitted, discontinued and censored. The Changes between the earlier versions of the Foreign Language Translations and the ones produced in the past decades involve changes to thousands of words. Versions produced in the 1700s and 1800s (and there were multitudes of those translations) are usually MUCH more accurate than the wattered down changed versions produced in the 1900s. We urge you to continue research into the earlier versions of the Bible translated into your maternal language. Most pastors have NOT studied the history of versions produced earlier, especially in Foreign Languages. Notes on the history of Versions [Notes on the history of Versions I [the work on *Baptizein" by Conant (Available on the Internet these days for Free) explains some of the controversy] It should be noted that even in the 1820s, the ABS had been caught printing Latin Vulgates, particularly outside of the USA, as documented in the report of the ABS for 1840 (among others). Until Recently almost all translations of the NT hadbeen re-commissioned with many changes, and the earlier accurate translations into Foreign Languages were omitted, discontinued and censored. The Changes between the earlier versions of the Foreign Language Translations and the ones produced in the past decades involve changes to thousands of words. Versions produced in the 1700s and 1800s (and there were multitudes of those translations) are usually MUCH more accurate than the wattered down changed versions produced in the 1900s. We urge you to continue research into the earlier versions of the Bible translated into your maternal language. Most pastors have NOT studied the history of versions produced earlier, especially in Foreign Languages.